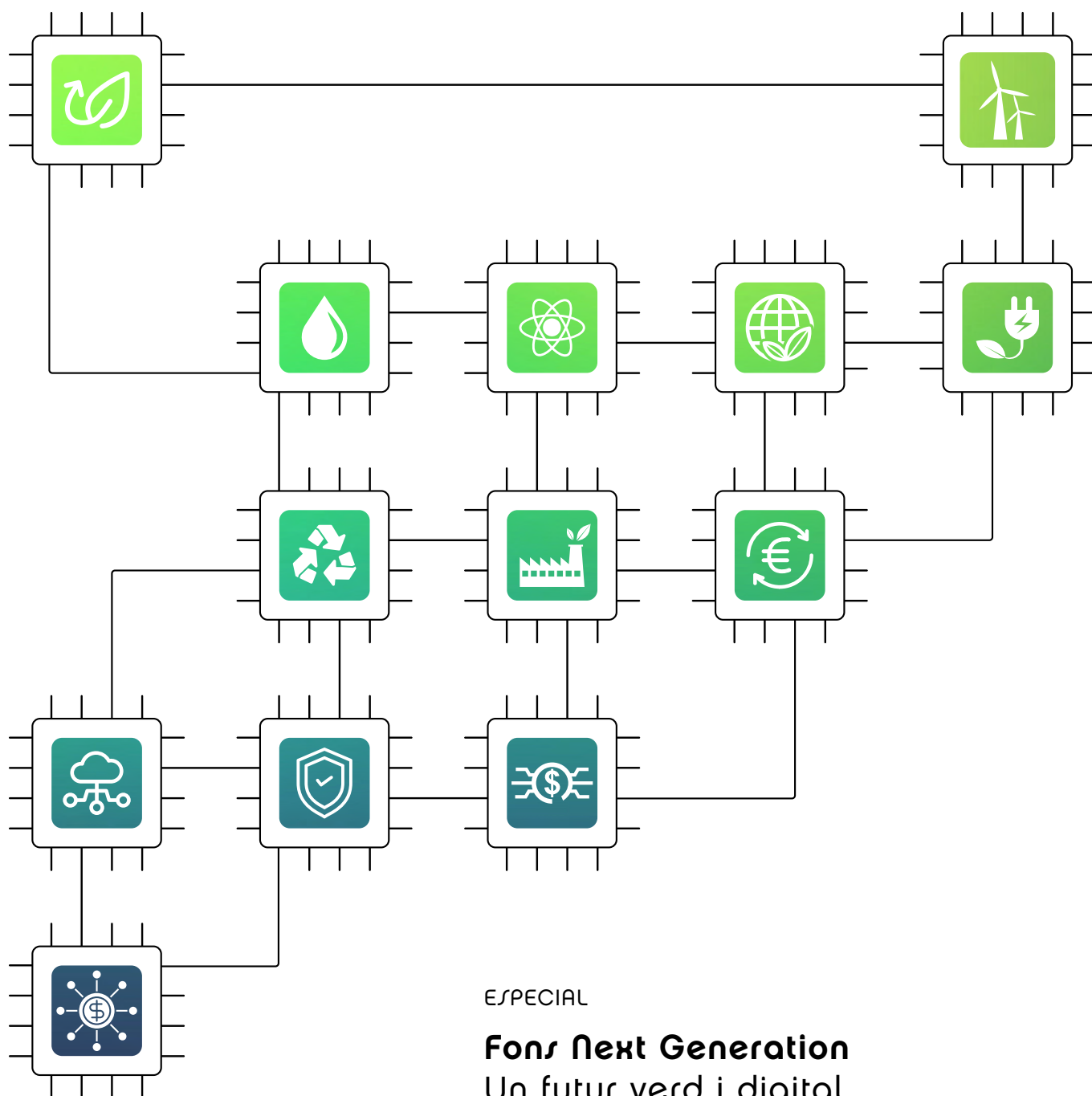

MEMÒRIA ECONÒMICA DE CATALUNYA

2021

Col·labora:

ESTUDIS ECONÒMICS

Consell General de Cambres de Catalunya

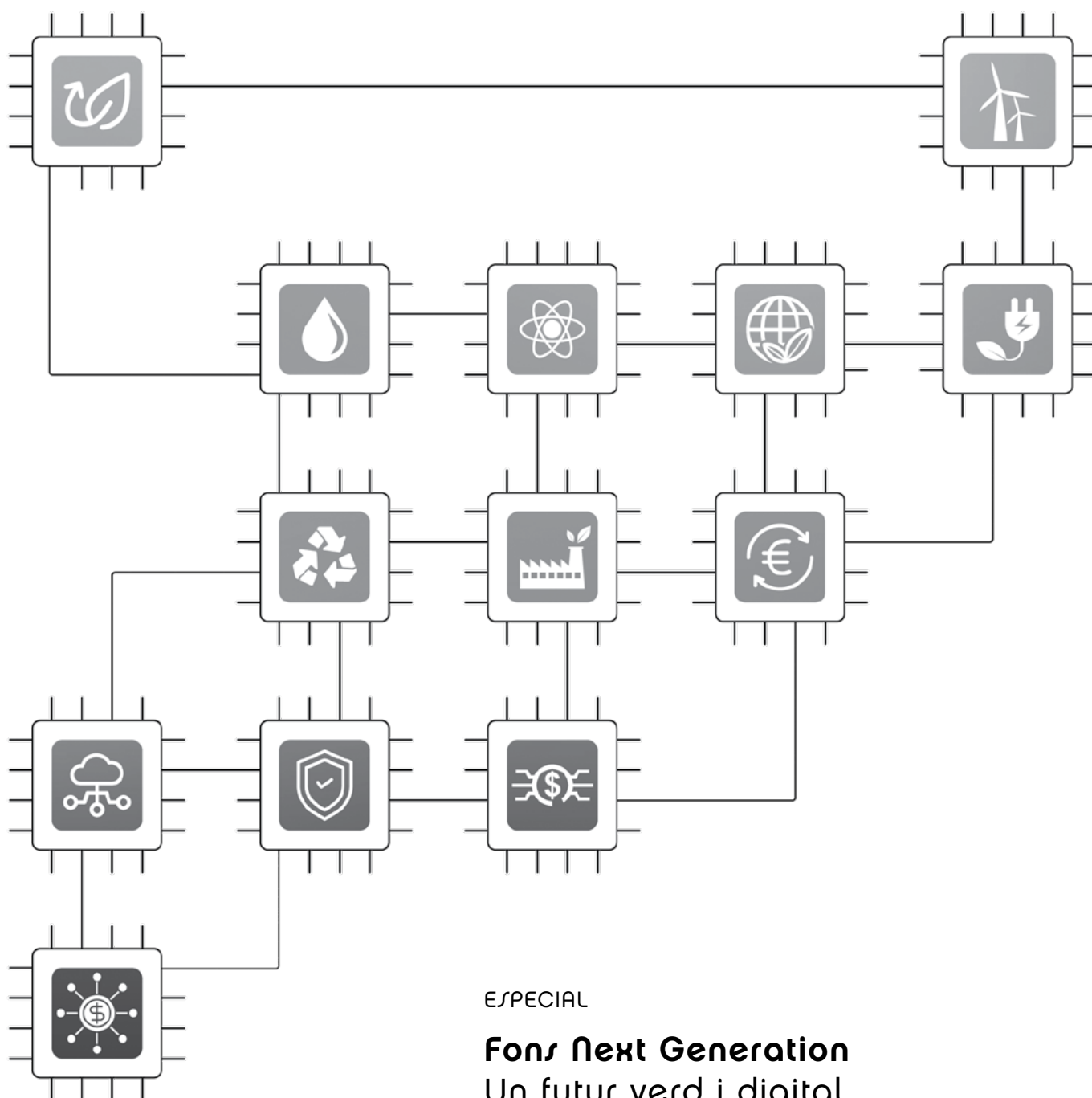
Generalitat
de Catalunya

MEMÒRIA ECONÒMICA DE CATALUNYA

Dirigida per la Cambra Oficial de Comerç, Indústria, Serveis i Navegació de Barcelona,
i realitzada en col·laboració amb les Cambres Oficials de Comerç, Indústria i Serveis
de Lleida, Manresa, Sabadell, Terrassa, Tàrraga i Valls,
i les de Comerç, Indústria, Serveis i Navegació de Girona, Palamós, Reus,
Sant Feliu de Guíxols, Tarragona i Tortosa

MEMÒRIA ECONÒMICA DE CATALUNYA

2021

ESPECIAL

Fons Next Generation
Un futur verd i digital

Col·labora:

ESTUDIS ECONÒMICS

Consell General de Cambres de Catalunya

**Generalitat
de Catalunya**

Memòria econòmica de Catalunya: any 2021

Juliol de 2022

© Cambra Oficial de Comerç, Indústria, Serveis i Navegació de Barcelona

Coordinació i direcció

Carme Poveda

Elaboració de continguts

Carme Poveda

Jaume Martí

Sandra Gutiérrez

Alejandra Marly

Col·laboradors externs:

Oriol Amat

Enric Genescà

Jordi Perramon

Els textos signats són responsabilitat exclusiva dels autors i no reflecteixen necessàriament l'opinió del Consell de Cambres de Catalunya

Disseny gràfic:

Cambra Oficial de Comerç, Indústria, Serveis i Navegació de Barcelona

Autoedició i fotocomposició:

Cambra Oficial de Comerç, Indústria, Serveis i Navegació de Barcelona

MEMÒRIA econòmica de Catalunya: any 2021/Dirigida per la Cambra Oficial de Comerç, Indústria, Serveis i Navegació de Barcelona, i realitzada en col·laboració amb les cambres oficials de comerç i indústria de Lleida, Manresa, Sabadell, Terrassa, Tàrrrega i Valls, i les de comerç, indústria i navegació de Girona, Palamós, Reus, Sant Feliu de Guixols, Tarragona i Tortosa.
Barcelona: cambres oficials de comerç, indústria, serveis i navegació de Catalunya, 2021.
186 pàg.
ISSN 1698-5559 Memòria econòmica de Catalunya en edició impresa
ISSN 2444-7978 Memòria econòmica de Catalunya en edició online
1. Catalunya. 2. Economia. 3. Memòria. 4. 2021. 5. Cambres de comerç. I. Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona. II. Cambres oficials de comerç, indústria i navegació de Catalunya
338(467.1)

NOTA PRELIMINAR

D'acord amb l'article 34.k de la Llei 14/2002, de 27 de juny, de les cambres oficials de comerç, indústria i navegació de Catalunya i del Consell General de les Cambres, es presenta la Memòria econòmica de Catalunya corresponent a l'any 2021, que ofereix una visió global de l'economia catalana d'aquest any.

Han contribuït a la preparació i la recollida de dades que figuren en aquesta Memòria econòmica de Catalunya els electors que formen part del cens de les cambres, i també els diversos organismes de les administracions públiques estatal, autonòmica i local. Als uns i als altres, que possibiliten i faciliten la tasca de les nostres corporacions, els agraïm la col·laboració, amb la confiança que aquest treball sigui d'utilitat per al coneixement de l'economia de Catalunya i el seu territori.

Aquesta publicació ha comptat amb el suport del Departament de Presidència de la Generalitat de Catalunya donat el caràcter transversal i territorial de la publicació. Aquest finançament públic ha permès publicar edicions territorials de la Memòria Econòmica en les quals es fa el balanç econòmic de la demarcació i presentar-lo a les cambres catalanes. Per altra banda, el Departament d'Economia i Hisenda ha col·laborat en la realització del capítol de l'Empresa catalana que inclou la Memòria Econòmica de Catalunya.

Barcelona, juliol del 2022

Presentació

La *Memòria econòmica de Catalunya*, que edita anualment el Consell General de Cambres de Catalunya, arriba aquest any a la 57a. edició, sent la publicació anual econòmica amb més història de Catalunya. Des de fa set anys, al tradicional balanç econòmic de Catalunya s'afegeix una anàlisi territorial de les demarcacions i comarques catalanes, que es difon i presenta a les cambres catalanes. Aquesta anàlisi territorial permet que empresaris, professionals i institucions tinguin un coneixement profund de la seva realitat econòmica més propera.

L'objectiu de la *Memòria* és fer el balanç econòmic i empresarial de Catalunya de l'any finalitzat, dins el marc internacional i espanyol, així com aportar reflexions sobre temes d'actualitat econòmica. Aquest any, el tema central de la publicació és **"FONS NEXT GENERATION. UN FUTUR VERD I DIGITAL"**. Amb aquest objectiu de fons, s'ha analitzat des d'una perspectiva àmplia el paper transformador que poden jugar els fons de recuperació europeus sobre l'economia catalana, com ara en l'objectiu de plena descarbonització de cara el 2050, la reducció d'emissions per part del sector automobilístic, les millores d'eficiència mitjançant la rehabilitació dels habitatges, i les oportunitats que s'obren als diferents territoris de Catalunya en funció de la seva especialització econòmica i tecnològica. També es tractarà en un article la reforma laboral aprovada a finals de 2021, que és la reforma estructural més important de les aprovades fins ara que condicionen els desemborsaments dels fons de recuperació i que s'inclou com una recomanació específica de la Comissió Europea.

En aquest sentit, la *Memòria econòmica del 2021* inclou fins a nou col·laboracions de persones expertes que aprofundeixen en aquests àmbits temàtics. Concretament, inclou articles de Ferran Soler (Direcció d'Estudis de Banc Sabadell) que ofereix un bon resum de les principals partides i funcionament dels fons Next Generation, així com un primer balanç de la implementació del programa durant el 2021; de Joan Vila (CEO de LC paper i president de la comissió d'energia de Pimec), que explica els reptes de la descarbonització de Catalunya en l'horitzó 2030-2050; de Tomàs Megía i Manel Clavijo (ambdós de l'Oficina OPTIMA per la Transformació de les Indústries de Mobilitat i Automoció de la Generalitat de Catalunya), en el qual s'analitza la transformació que haurà d'escometre la indústria catalana de l'automoció per adaptar-se als reptes de la transició energètica i el vehicle elèctric, de José García-Montalvo (UPF), Josep Maria Raya (Tecnocampus i UPF) i Carles Sala (UAB), sobre el paper del sector de la construcció en la recuperació postcovid; i un article de Gemma García i Esteve Sanromà (UB i IEB) en el que es fa una primera valoració sobre l'impacte a Catalunya de la reforma laboral aprovada a finals de 2021.

A més, com cada any, la *Memòria Econòmica* inclou, en l'apartat d'anàlisi territorial, un article per a cadascuna de les quatre demarcacions catalanes. Per a Barcelona, Neus Pons i Àngel Tarrío (Fundació BCN Formació Professional) analitzen les noves tendències i necessitats formatives de Catalunya en un context de creixent digitalització. En el cas de Girona, la Cambra de Comerç de Girona analitza la capacitat que tindran els fons Next Generation en la transformació del territori. A Tarragona, Agustí Segarra (URV) ens parla de les oportunitats que s'obren al Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre per beneficiar-se dels fons de recuperació europeus. I, finalment, Jordi Moreno (UdL) analitza les arribades i sortides d'empreses entre la província de Lleida i la resta de territoris de l'Estat entre el 2015 i el 2020.

A banda d'aquestes col·laboracions externes, la *Memòria* inclou un article monogràfic elaborat per l'Alexandra Marly, membre de l'equip del Gabinet d'Estudis Econòmics i Infraestructures de la Cambra de Comerç de Barcelona, en el qual es desgrana l'impacte de la Covid-19 sobre la creació i destrucció de teixit empresarial català segons la demarcació catalana i el sector d'activitat.

El balanç econòmic del 2021 a Catalunya és la part central de la *Memòria*, i aquest any el podem definir com el de la recuperació parcial, ja que el PIB a Catalunya ha augmentat un 5,8% (clarament inferior al descens de l'11,7% del 2020). Aquesta forta recuperació s'explica fonamentalment per la retirada gradual de les mesures d'aïllament social, fet que ha permès una reactivació dels sectors més afectats per la pandèmia, com ara l'hostaleria, la restauració i el transport.

La pròpia naturalesa de la Covid-19 també va provocar que l'evolució del conjunt de l'economia mundial fos molt negativa durant el 2020, amb una caiguda del PIB del 3,1%. Tot i així, l'activitat a nivell global ha aconseguit recuperar els nivells previs a la pandèmia, amb un creixement del 6,1% el 2021. Per tant, una de les conclusions que ens deixa aquesta crisi és que els diferents programes d'ajuts als treballadors i al teixit productiu han estat efectius, atès que han permès una reactivació molt ràpida de l'economia a mesura que s'anaven relaxant les mesures d'aïllament social. En el cas de l'economia catalana, l'avenç de l'activitat ha estat possible en part degut a la resiliència del consum privat, gràcies al fort dinamisme del mercat laboral i l'estalvi acumulat durant la pandèmia. Addicionalment, la recuperació parcial del turisme estranger i nacional, així com el fort creixement de les exportacions han permès situar el PIB català en un 2,9% inferior al nivell previ a la Covid-19.

Com cada any, la *Memòria* presenta l'anàlisi econòmicofinancera de les empreses catalanes. La realització d'aquest capítol és possible gràcies al suport del Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda de la Generalitat de Catalunya, a la col·laboració del Banc d'Espanya que ens facilita les dades de la Central de Balanços, i especialment dels seus autors, Oriol Amat, Jordi Perramon i Enric Genescà. Els resultats empresarials mostren que el 2021 ha estat un any positiu i de recuperació per a les empreses catalanes (en activitat, beneficis i rendibilitat), en línia amb l'evolució de l'activitat econòmica, fet que ha permès compensar en bona part els resultats negatius del 2020. Cal destacar que la situació financera força sanejada de les empreses el 2019 (gràcies a un procés de reducció gradual de l'endeutament des de la crisi del 2008) l'ha permès poder afrontar millor la crisi de la Covid-19.

Pel que fa a les perspectives de creixement, la Cambra de Comerç de Barcelona preveu que l'economia catalana recuperi el nivell de PIB que tenia abans de la pandèmia durant el 2023. Concretament, les previsions apunten a un creixement del PIB català del 4,8% per al 2022 i del 3,6% l'any 2023, tot i que aquest escenari dependrà de tres factors clau. El primer, que les tensions inflacionistes es moderin durant la segona meitat del 2022, permetent una normalització gradual de la política monetària durant els propers trimestres. El segon, que no hi hagi noves variants del virus resistents a la vacuna que impedeixin de nou la mobilitat entre països. Finalment, part del creixement econòmic previst per al 2022 es recolza en un fort dinamisme de la inversió. En aquest sentit, és important que l'execució dels fons Next Generation EU sigui més àgil possible i que el repartiment d'aquests recursos a nivell territorial s'assignin d'acord amb criteris d'eficiència i transparència.

Les crisis porten oportunitats i en concret aquesta ens portarà cap a una nova transformació econòmica en la qual Catalunya, estic convençut, tindrà un paper fonamental a Europa. Els fons extraordinaris del Next Generation EU representen un repte majúscul, no només pel que fa a la seva execució eficient, sinó perquè representen una oportunitat única per impulsar un model econòmic més digitalitzat, sostenible i equitatiu.

En nom del Consell General de Cambres de Catalunya vull agrair a tot l'equip redactor del Gabinet d'Estudis de la Cambra de Comerç de Barcelona i als experts que han col·laborat en la *Memòria* d'enguany, la qualitat i el rigor de les seves anàlisis i reflexions. És fonamental que donem continuïtat a projectes d'interès general per a la societat catalana com és la *Memòria econòmica de Catalunya*, i en aquest sentit vull agrair el suport rebut pel departament de Presidència de la Generalitat per segon any consecutiu. Això ens anima a seguir treballant per publicar una *Memòria Econòmica* millorada i ampliada cada any amb nous temes d'interès per al conjunt de la societat i l'economia catalana, així com de les demarcacions i comarques que la componen.

Jaume Fàbrega

President del Consell General de Cambres de Catalunya

L'índex és interactiu. Feu un clic sobre l'apartat que voleu consultar per accedir-hi directament.

Per tornar a l'índex, cliqueu directament sobre el número de pàgina.

Índex

11	LA MEMÒRIA EN SÍNTESI
17	I. MARC EXTERIOR
18	1. Economia mundial
25	2. Economia espanyola
35	II. ECONOMIA CATALANA
36	1. Població
37	2. Activitat econòmica
45	3. Sector exterior
51	4. Mercat de treball
55	5. Preus i salaris
57	6. Sector públic
61	7. Previsions econòmiques 2022-2023
63	III. L'EMPRESA CATALANA
64	1. Presentació
67	2. Anàlisi economicofinancera de les empreses catalanes
82	3. Anàlisi de l'empresa catalana per sectors, per dimensions i comparació amb la resta d'Espanya
91	Anàlisi monogràfica de l'evolució patrimonial, financera i econòmica de l'empresa catalana des de l'any 2011 fins a l'any 2020
103	IV. ANÀLISI TERRITORIAL
104	1. Barcelona i comarques
117	El capital humà en l'era digital: les noves tendències i necessitats formatives (Neus Pons i Àngel Tarríño, Fundació BCN Formació Professional)
121	2. Girona i comarques
134	El primer objectiu dels Fons NGEU han de ser les empreses (Jaume Fàbrega, president de la Cambra de Comerç de Girona i del Consell de Cambres de Catalunya)
137	3. Lleida i comarques
151	Fluxos d'empreses entre la província de Lleida i la resta de territoris. Per on es perd el teixit productiu lleidatà? (Jordi Moreno, Universitat de Lleida)
158	4. Tarragona i comarques
171	Els fons Next Generation en l'ecosistema d'R+D+I del Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre (Agustí Segarra-Blasco, Universitat Rovira i Virgili)
177	V. FONDS NEXT GENERATION. UN FUTUR VERD I DIGITAL
180	Fons de recuperació europeus, cap a les transicions verda i digital (Ferran Soler, Direcció d'Estudis de Banc de Sabadell)
186	Transició energètica: la necessitat de jugar a l'ofensiva (Joan Vila, CEO de LC paper i president de la comissió d'energia de Pimec)

191	El sector immobiliari davant els fons Next Generation EU (José García Montalvo, UPF; Josep Maria Raya, Tecnocampus-UPF; Carles Sala, UAB i URV)
196	La transformació de la indústria catalana de l'automoció (Tomàs Megía i Manel Clavijo, Oficina OPTIMA de la Generalitat de Catalunya)
201	La reforma laboral de 2021: una primera valoració (Gemma Garcia i Esteve Sanromà, UB i IEB)
205	VI. IMPACTE DE LA COVID-19 I RECUPERACIÓ DEL TEIXIT EMPRESARIAL CATALÀ
206	Impacte de la Covid i recuperació del teixit empresarial català (Alejandra Marly, Gabinet d'Estudis de la Cambra de Comerç de Barcelona)
241	VII. CRONOLOGIA
244	VIII. CATALUNYA ESTADÍSTICA

Marc exterior

- El 2021 l'**economia mundial** ha experimentat un creixement del PIB del 6,1%, superant els nivells d'activitat previs a la Covid-19 (el 2020 el PIB mundial va patir una contracció del 3,1%). Les palanques sobre les que s'ha recolzat el creixement de l'activitat econòmica han estat fonamentalment tres. En primer lloc, el consum de les famílies, gràcies a l'increment extraordinari de l'estalvi de les llars durant els pitjors mesos de la pandèmia, als diferents programes de manteniment de rendes i a la disminució de la letalitat del virus que ha permès la reobertura gradual del sector de l'oci i la restauració. La segona palanca ha estat el fort creixement de la inversió per la millora de la confiança del teixit empresarial. I, finalment, el control de la pandèmia gràcies al ràpid procés de vacunació en les economies occidentals ha permès una sòlida reactivació del comerç internacional i una progressiva recuperació dels fluxos de persones.
- L'economia de **la zona euro**, principal soci comercial de l'economia catalana, ha estat una de les regions del món més afectades per la pandèmia, amb una contracció del PIB del 6,4% l'any 2020 i un creixement del 5,3% el 2021. Així, una conclusió important és que el PIB en el conjunt del 2021 s'ha situat clarament per sota dels nivells prepandèmia. Malgrat això, cal matissar que en el tercer trimestre de l'any l'activitat econòmica a l'Eurozona ja havia recuperat el nivell del darrer trimestre del 2019 (últim abans de l'inici de la pandèmia).
- L'any 2021 l'**economia espanyola** ha experimentat un creixement molt intens del PIB (5,1%), tot i que cal destacar alguns matisos. El primer és que una part del rebot s'explica per un efecte estadístic de base degut a la contracció històrica de l'activitat econòmica l'any anterior. Un segon element és que l'economia espanyola ha crescut a un ritme inferior a la mitjana de l'Eurozona (5,3%), malgrat que el PIB va caure menys durant el 2020. Per tant, es pot concloure que el procés de recuperació de l'economia espanyola està sent lent en termes relatius amb els seus homòlegs europeus, fet que s'explica per les successives onades de coronavirus durant el 2021 i la recuperació parcial del turisme estranger del que som altament dependents.

Economia catalana

- En el conjunt de l'any 2021, el **PIB** a Catalunya ha augmentat un 5,8% segons l'Idescat, un any després de la pitjor contracció econòmica viscuda en temps de pau per la pandèmia (-11,7% el 2020). El creixement del PIB s'ha produït gràcies a les aportacions positives tant de la demanda interna (4,7 p.p.) com de la demanda externa (1,1 p.p.). El component que explica bona part d'aquesta recuperació ha estat el consum de les llars (5,2% interanual), un component que representa la meitat del PIB català. Tot i així, cal matissar que les restriccions a l'activitat econòmica durant el primer semestre de l'any i l'augment de la inflació durant la segona meitat del 2021 han frenat el que es preveia un creixement encara més intens del consum privat. La inversió també ha tingut un comportament molt positiu el 2021, amb un augment del 8,1% gràcies al fort creixement de la inversió en béns d'equipament. Com ja va succeir durant el 2020, el consum públic ha crescut un robust 3,3% per l'augment de la despesa sanitària, la contractació de més professionals en el sector públic i les mesures extraordinàries per pal·liar els efectes de la Covid-19 (ERTOs, ajuts directes al teixit empresarial, etc.). Finalment, el saldo amb l'exterior també ha tingut una aportació clarament positiva el 2021, gràcies principalment a la major afluència de turisme estranger (increment del 48,6% respecte al 2020) i la resiliència de les exportacions catalanes (21,5%).
- En referència als **sectors econòmics**, els serveis és el que explica en major mesura la recuperació de l'activitat econòmica del 2021 degut al seu elevat pes relatiu (73,7% del VAB) i al creixement destacat que ha experimentat (6,3% interanual, superior al PIB). Tot i que cal matissar que la magnitud de la recuperació a nivell sectorial s'ha vist fortament influïda per l'impacte de la pandèmia l'any 2020, el comerç, el transport i l'hostaleria són els que han registrat un avenç clarament més destacat (14,0% interanual), molt superior al de les activitats immobiliàries i professionals (3,0%). La indústria també ha contribuït positivament a l'avenç de l'activitat econòmica, malgrat que el seu creixement ha estat cinc dècimes inferior a la mitjana del PIB. La nota negativa ha estat la construcció, que tot i patir una contracció del 12,3% el 2020, el VAB del sector només ha crescut un 1,6%. Aquesta dèbil recuperació s'emmarca en un context de forts problemes de subministra-

ment i l'alça dels preus de les matèries primeres i dels béns intermedis. Finalment, el VAB a l'agricultura ha augmentat només un 1,5%, tot i que cal tenir en consideració que va ser el sector que menys va patir l'impacte de la pandèmia el 2020.

- L'economia catalana ha finalitzat l'any 2021 amb un **saldo exterior** positiu amb l'estranger de 13.861 M€, que sumat al saldo positiu amb la resta d'Espanya (17.501 M€), dona un saldo exterior total favorable de 31.362 M€, el 12,8% del PIB. Tot i així, la Covid-19 ha reduït substancialment el saldo exterior de Catalunya en comparació amb el 2019. Cal destacar, però, que Catalunya continua sent la comunitat autònoma líder quant a fluxos de béns amb l'exterior, ja que les seves exportacions representen el 25,4% de les estatals i les importacions el 26,5%.
- Pel que fa als **fluxos d'inversió**, segons el Ministeri d'Economia i Competitivitat, el 2021 ha tancat de manera provisional amb un descens de la inversió estrangera a Catalunya del 4,8%, situant-se en 2.969 milions d'euros. Pel que fa al pes de Catalunya en el total de la inversió estrangera realitzada a l'Estat, aquest any ha estat del 10,3%, clarament inferior al registre previ a la Covid-19 (15,3%). Addicionalment, la inversió de Catalunya a l'estranger també ha disminuït, passant dels 3.847 milions d'euros el 2020 als 1.381 milions el 2021. No obstant això, cal puntualitzar que l'any 2020 la inversió catalana a l'estranger va augmentar de forma excepcional (115%). En aquest sentit és important destacar que la inversió de Catalunya a l'estranger l'any 2021 s'ha tornat a situar en un nivell més proper a la tendència observada dels darrers anys.
- La Covid-19 va tenir un impacte important sobre el **mercat laboral**, força més intens del que reflecteixen els indicadors convencionals (ocupats a l'EPA i afiliats a la Seguretat Social). En particular, el nombre d'assalariats "efectius" (assalariats menys treballadors en ERTO) a Catalunya va patir una contracció del 14,8% el 2020. No obstant això, el mercat laboral ha estat una de les principals palanques sobre les que s'ha sostingut la recuperació. En aquest sentit, l'augment de l'ocupació ha estat del 3,2% en mitjana anual l'any 2021. Les dades d'afiliacions a la Seguretat Social confirmen aquesta tendència positiva en l'ocupació, atès que a Catalunya s'ha comptabilitzat un augment del 2,7% el 2021, fet que ha permès recuperar xifres de pre-pandèmia.

- La **població aturada** a Catalunya es va situar en 450.100 persones de mitjana el 2021, un 6,7% inferior a la xifra de 2020. Tot i així, cal matissar que el nombre d'aturats encara és un 5,6% superior en comparació amb el 2019. Aquest augment del nombre d'aturats des de l'inici de la pandèmia ha estat molt més moderat al que hauríem observat en cas que no s'haguessin flexibilitzat el criteris d'aprovació dels ERTO. Per sexe, la disminució del nombre d'aturats el 2021 ha estat molt més intens en el cas dels homes (-12,2%) que de les dones (-1,4%). La **taxa d'atur** també s'ha reduït de forma significativa, passant de l'12,6% el 2020 al 11,6% el 2021.
- La **inflació** ha estat del 2,9% en mitjana el 2021, un canvi significatiu en comparació amb el context deflacionista del 2020 (-0,4%). Aquest fort augment s'explica, en gran part, per una contribució molt intensa del component energètic, atès que el preu del petroli i el gas (afectant de retruc el preu de l'electricitat i els carburants) ha augmentat ràpidament durant el segon semestre de 2021. Addicionalment, cal destacar que la inflació subjacent (que exclou els components d'energia i aliments sense elaborar) a Catalunya s'ha mantingut en la mateixa taxa de variació que l'any 2020 (0,7%), tot i que la tendència ha estat clarament a l'alça (1,8% a finals d'any).
- El **cost laboral per hora efectiva** (descomptant les hores no treballades pels ocupats en ERTO) a Catalunya ha assolit els 23,3 euros el 2021, el que suposa una reducció del 0,6% respecte al 2020. Aquesta disminució s'explica essencialment perquè els sectors econòmics menys productius (i per tant amb nivells salarials inferiors) han recuperat ocupació en major intensitat que els que de productivitat elevada i salaris més elevats. Per tant, la disminució del salari per hora el 2021 no s'explica per un retrocés generalitzat de les condicions laborals.
- Pel que fa als **ingressos impositius**, l'administració tributària estatal ha recaptat a les administracions d'hisenda radicades a Catalunya 44.198 milions d'euros (el 19,5% de la recaptació del conjunt estatal territorialitzable), un 16,5% menys que l'any anterior. En comparació amb la recaptació a la resta de delegacions estatals, l'augment ha estat més pronunciat a Catalunya (15,1% a la resta de delegacions). Això és degut, d'una banda, a que la recaptació d'impostos directes ha crescut un 19,3% respecte a l'any anterior, més del que ho ha fet al conjunt de delegacions territorials de l'Estat (16,5%). En canvi, l'increment de la recaptació en el capítol dels impostos indirectes ha estat del 13,0% a Cata-

lunya, només tres dècimes inferior al conjunt de delegacions territorials. En relació amb els tributs propis i cedits totalment a la Generalitat de Catalunya, la recaptació ha estat de 4.507 milions d'euros el 2021, un 39,7% més que l'any anterior. D'aquests, la part principal són els tributs cedits, que representen el 95% de la recaptació total i han experimentat un augment del 38,4%, mentre que els tributs propis representen el 5% restant i han registrat un creixement del 68,5% el 2021 fins als gairebé 230 milions d'euros. L'augment extraordinari dels tributs cedits s'explica essencialment per l'impost sobre successions i donacions (per l'impacte de la Covid-19 sobre la mortalitat), i per l'impost de transmissions patrimonials i per actes jurídics documentals, per l'augment de les compravendes d'habitatge.

- Les **finances catalanes** han tancat el 2021 amb un dèficit públic de 752 milions d'euros, un 20,6% inferior als 947 milions d'euros de 2020. En percentatge del PIB, el dèficit ha passat del 0,44% el 2020 al 0,33% el 2021, la xifra més baixa des de 2007, tot i el context de pandèmia. Això es deu fonamentalment al fort increment dels ingressos degut a dos factors: els fons extraordinaris rebuts de l'Estat per cobrir les despeses sanitàries i la liquidació del sistema de finançament autonòmic, calculada sota un escenari macroeconòmic de creixement del PIB que no es va revisar amb la pandèmia. Per tant, l'augment de les despeses no financeres (8,6%) s'ha vist compensat per l'increment extraordinari dels ingressos (8,6%). La reducció del dèficit i els baixos tipus d'interès han permès que el deute públic de la Generalitat hagi augmentat de forma moderada (3,6%), fins als 82.369 milions d'euros a finals de 2021. Tot i això, el deute en percentatge del PIB ha disminuït fins al 36% en l'últim trimestre de 2021 gràcies al fort creixement de l'activitat econòmica i l'augment de la inflació. En comparació amb la resta de comunitats autònomes, Catalunya continua sent la capdavantera en volum de deute i la tercera en deute en percentatge del PIB, només per darrere de la Comunitat Valenciana (47,8%) i Castella la Manxa (36,5%).

Perspectives 2022 i 2023

- Segons les previsions elaborades conjuntament pel Gabinet d'Estudis Econòmics de la Cambra de Comerç de Barcelona i per l'AQR-Lab de la UB a l'abril de 2022, l'economia catalana registrarà un creixement del PIB del 4,8% el 2022 i del 3,6% el 2023. És important destacar dos elements d'aquest escenari. En primer lloc, l'augment més intens de l'esperat de les pressions inflacionistes durant el

primer trimestre de 2022 (assolint un màxim del 9,5% al març a l'economia catalana), situació agreujada per la invasió de l'exèrcit rus a Ucraïna, fet que està provocant una forta desacceleració del creixement previst del PIB a Catalunya i a nivell mundial. De fet, la Cambra preveia al gener de 2022 un creixement del 6,3% per al conjunt de l'any, i aquesta previsió s'ha revisat a la baixa en 1,5 punts percentuals tres mesos més tard. En segon lloc, és important remarcar que els indicadors econòmics i les expectatives de les empreses no anticipen un context d'estancament i encara menys de recessió econòmica. Per tant, no és realista pensar que l'economia catalana pugui entrar en un escenari d'estagflació (elevat creixement dels preus i absència de creixement econòmic) en el curt termini, però sí que retardarà fins al 2023 la recuperació del nivell de PIB que tenia abans de la pandèmia.

Empresa catalana

- El capítol dedicat a l'**anàlisi economicofinancera del teixit empresarial** mostra que, després d'un any 2020 marcat per la pandèmia amb efectes força negatius sobre les empreses catalanes (en activitat, beneficis i rendibilitat), el 2021 totes aquestes magnituds han experimentat millores significatives, fins i tot en alguns casos amb taxes positives superiors a les negatives registrades l'any anterior. El 2020 la rendibilitat del patrimoni net (rendibilitat financera) va ser positiva en un context molt complex, encara que es va reduir. Entre les causes d'aquesta reducció, cal destacar la disminució de les vendes i del marge, així com la menor rotació dels actius. Ara bé, el palanquejament financer va contribuir favorablement a la rendibilitat, ja que el deute és rendible perquè el seu cost és inferior al rendiment dels actius. El 2021 la creació de riquesa i les rendibilitats van tornar a augmentar. Pel que fa a l'estructura financera, el balanç de situació de les empreses catalanes mostra solidesa financera. Tanmateix, les empreses van optar per reconvertir deute a curt termini en deute a llarg termini, per tal d'afavorir la seva posició financera davant d'un context incert. Si es comparen les empreses catalanes amb les de la resta d'Espanya es pot comprovar que les primeres estan més capitalitzades però que ambdós grups han obtingut rendibilitats molt semblants. Les empreses catalanes varen reduir més ràpidament el número de treballadors i presenten una millor productivitat i inversió en actius per treballadors i tenen un millor resultat net que les empreses de la resta d'Espanya. Les empreses catalanes també estan més obertes a l'exterior, tenint xifres de vendes i de compres amb l'estranger

molt superiors a les de les empreses de la resta d'Espanya. Finalment, cal recordar que hi ha una mancança endèmica que s'hauria de resoldre, que és la baixa inversió en R+D. Incrementar aquesta inversió permetria a les empreses millorar la competitivitat, l'ocupació de qualitat, el comerç exterior i la generació de beneficis.

Anàlisi territorial

- La **demarcació de Barcelona** registra una evolució positiva arrel de la represa de l'activitat econòmica l'any 2021. Segons estimacions de la Cambra de Comerç de Barcelona, el PIB hauria crescut un 5,6% a la demarcació, dues dècimes per sota de la mitjana catalana (5,8%). Aquesta recuperació econòmica ha anat acompanyada d'una pujada intensa de la inflació, que ha assolit el 2,7% de mitjana el 2021 (escalant fins al 5,8% al desembre), la xifra més elevada des del 2012. Per sectors, la marxa dels negocis ha evolucionat desfavorablement a la construcció i els serveis (excloent l'hostaleria), tot i ser menys negativa que l'any anterior, i a la indústria s'estabilitza. Quant al sector turístic, Barcelona ha recuperat part del turisme perdut per la pandèmia el 2020, però de forma asimètrica segons procedència: mentre que els residents espanyols s'han situat un 27,6% per sota de la xifra precrisi, el turisme estranger es queda un 70,3% per sota de la xifra de 2019. També les compravendes d'habitatges s'han recuperat amb força, superat les 180.500 transaccions immobiliàries, la segona dada més elevada des del 2008, només per darrere de la xifra del 2019 (191.390 transaccions). Així mateix, la demanda externa ha tancat l'any amb uns resultats molt positius: les exportacions han crescut un 21,6% i les importacions un 17,0%, ambdues són xifres rècord des de l'inici de la sèrie el 1995. Paral·lelament, tant el mercat de treball com el teixit empresarial han registrat una evolució positiva. Les afiliacions a la Seguretat Social han augmentat un 4,0% fins a les 2.597.069 persones el 2021, el màxim des del 2008 (inici de la sèrie disponible) i el nombre d'empreses actives (empreses donades d'alta a la Seguretat Social) gairebé arriba a les 169.000 al tancament de l'any, lleugerament per sota del nivell precrisi. A nivell comarcal, l'impacte positiu sobre els afiliats i les empreses ha estat generalitzat a tots els territoris, però amb diferents intensitats per comarca. En paral·lel, l'atur registrat registra un notable descens generalitzat a totes les comarques, especialment a les que es troben al litoral o a prop.
- **Girona** ha registrat el major creixement provincial de l'activitat econòmica el 2021, un 7,5%, 1,7 p.p. per sobre de

la mitjana catalana (5,8%). Aquest fort increment es deu en bona part a l'efecte base, ja que és la demarcació que més va caure l'any anterior, però també als bons resultats que ha registrat de forma generalitzada. Així, la marxa dels negocis és positiva a la indústria i construcció, mentre que és lleugerament negativa als serveis (comerç i resta de serveis, excloent l'hostaleria). Quant al sector turístic, Girona ha recuperat part del turisme perdut per la pandèmia el 2020, amb un total de 2.545.206 viatgers allotjats a establiments hotelers el 2021, un 66,6% més respecte al 2020, però un 36,7% per sota la xifra del 2019. Aquest darrer percentatge varia segons procedència: un -6,5% els residents espanyols (la major recuperació de totes les províncies) i un -59,3% el turisme estranger. Altres indicadors de demanda interna també han evolucionat molt positivament, com les compravendes del sector immobiliari que han registrat un increment del 26,7% fins a les 40.444 transaccions, la segona xifra més elevada des del 2007. Quant al comerç exterior de béns, les exportacions han augmentat un 10,7%, alhora que les importacions han crescut un 28,8% –ambdues són xifres rècord des de l'inici de la sèrie disponible el 1995. Tot i l'evolució més intensa de les importacions que les exportacions, Girona manté un saldo comercial positiu. Un factor a tenir en compte a l'hora d'analitzar les dades en valor monetari és l'elevada inflació amb la que ha tancat el 2021: un 6,1% al conjunt de Catalunya i un 8,0% a Girona –la inflació més elevada des del 1990. Respecte a l'evolució del mercat de treball, aquesta ha estat globalment positiva en comparació amb el 2020 i també respecte al 2019 per a alguns indicadors. Així, les afiliacions a la Seguretat Social han augmentat un 5,3% fins als 315.738 llocs de treball a finals del 2021 –el màxim des del 2008 (inici de la sèrie disponible)– i les empreses actives (empreses donades d'alta a la Seguretat Social) un 3,5% fins a les 26.448, només 67 empreses menys que abans de la pandèmia. A nivell comarcal, els llocs de treball i les empreses han crescut de forma generalitzada a tots els territoris, especialment al Baix Empordà i la Cerdanya.

- El 2021 ha estat un any positiu per a la demarcació de **Lleida**. Amb la represa de l'activitat, l'economia ha crescut un 6,0% interanual, dues dècimes per sobre de la mitjana catalana, fet que ha permès recuperar parcialment la forta caiguda del 2020 (-8,0%). Juntament amb aquest creixement, els preus han augmentat amb força amb una inflació mitjana del 3,6% al llarg del darrer any (escalant fins al 7,3% al desembre). Per sectors, la marxa dels negocis ha

evolució favorablement a la indústria i la construcció, mentre que al comerç i a la resta de serveis encara es mantenen en terreny negatiu. Quant al turisme, Lleida, més encarada cap al visitant domèstic que l'estranger, ha començat a recuperar el volum de turistes allotjats a establiments hotelers i pernoctacions, que el darrer any s'han quedat a un 33% de la xifra del 2019. En línia amb aquests bons resultats, les compravendes immobiliàries realitzades el 2021 s'han situat un 14% per sobre de la mitjana 2015-2019. Pel que fa a la demanda externa, tant les exportacions com les importacions han crescut amb força aquest any (17% i 19%, cadascuna). Les activitats tractores han tornat a ser l'alimentació, pinsos animals i semimanufactures diverses. Així mateix, el nombre d'empreses que venen a l'estranger ha crescut un 25% assolint pràcticament les 3.500. En relació amb el mercat de treball, la recuperació s'ha traduït en un increment notable de l'afiliació en tots els grans sectors, excepte en l'agricultura. De fet, s'han superat les 185.700 afiliacions, màxim des del 2008, alhora que els aturats s'han reduït un 23%. En aquest sentit la fi de l'estat d'alarma i de la pràctica totalitat de restriccions va deixar el nombre de persones en ERTO en 538 al desembre de 2021 (molt lluny dels més de 25.000 de maig del 2020). Pel que fa al teixit empresarial, el nombre d'empreses actives superava les 16.000 al desembre, lleugerament per sota del nivell precrisi. A nivell comarcal, els comptes de cotització i les afiliacions han evolucionat positivament de forma generalitzada però amb intensitats diferents segons el territori. Les taxes de creixement més elevades es van donar a la regió nord (Vall d'Aran, Alta Ribagorça, Pallars Sobirà o la Cerdanya).

- L'economia ha avançat un 6,5% a la demarcació de **Tarragona** el 2021, segons estimacions pròpies. Un augment superior a la mitjana catalana i amb el que es recupera part de l'activitat perduda el 2020 (-11,6%). No obstant això, la reactivació ha comportat un augment dels preus, amb una inflació mitjana del 3,4% el darrer any (fins al 7% al desembre). Per sectors, la marxa dels negocis a la indústria i la construcció ja registren saldos positius, mentre que el comerç i la resta de serveis han seguit una evolució encara desfavorable. Per aproximar com ha evolucionat la restauració, s'analitza el sector turístic. Tarragona ha rebut més de 1.850 mil viatgers allotjats a establiments hotelers, 1 milió més que el 2020, però un 38% per sota del 2019 (-54% en pernoctacions). Aquesta recuperació parcial s'ha produït gràcies al visitant resident a l'Estat, mentre que l'estranger es troba encara en nivells força inferiors. Els indicadors de

demanda interna també apunten a la recuperació, especialment en el sector immobiliari que amb més de 44.000 compravendes quasi assoleix el nivell precrisi. Quant al sector exterior, la demarcació registra els majors augments relatius tant en exportacions com en importacions, per sobre del 30%, degut a la bona evolució del sector químic i al pes del petroli i derivats, producte que ha augmentat molt de preu en el darrer any. Igualment, les empreses exportadores creixen un 25% fins a quasi 4.000, màxim de la sèrie històrica. Pel que fa al mercat de treball, l'evolució ha estat molt positiva el 2021. Les afiliacions totals superen les 300.000 i les taxes de creixement són superiors al 3% a tots ells, excepte a l'agricultura que es contrau. Alhora, l'atur registrat s'ha reduït un 22% respecte al 2020 fins a les 47.200 persones, mínim des del 2007. Respecte al teixit empresarial, s'han registrat unes 24.000 empreses actives, nivell molt similar al del 2019. A nivell comarcal, els comptes de cotització i les afiliacions han evolucionat en positiu a tots els casos i de manera força similar entre territoris, amb taxes de creixement relatives més elevades al Priorat i Baix Camp pel que fa a les empreses, i al Tarragonès en termes de mercat de treball (+6,2% en afiliacions).

Monogràfics

- El primer tema monogràfic de la Memòria d'enguany "**Fons Next Generation. Un futur verd i digital**" tracta des d'una perspectiva holística les implicacions que poden tenir els Fons Next Generation EU sobre el teixit empresarial català i la seva capacitat de transformar l'actual model productiu. En primer lloc, s'ofereix un resum de les principals partides i funcionament dels fons, així com un primer balanç de la implementació del programa durant el 2021. Addicionalment s'analitza com l'arribada d'aquests recursos podria dinamitzar sectors clau per a l'economia catalana, com ara la indústria automobilística i la renovació del parc d'habitatges de Catalunya per assolir els objectius d'eficiència energètica. També s'estudien alguns canvis estructurals que poden propiciar els fons NGEU, com ara el canvi radical en el model de producció i consum energètic que exigeix el canvi climàtic. Finalment, l'arribada d'aquests recursos durant els propers anys dependran del compliment de les reformes estructurals pactades amb la Comissió Europea, com per exemple en l'àmbit laboral. En aquest sentit, s'analitzen els canvis regulatoris que incorpora la reforma laboral aprovada per l'Estat espanyol a finals de 2021, així com una primera valoració de l'impacte que està tenint sobre el mercat laboral a Catalunya.

- El segon monogràfic **“Impacte de la Covid i recuperació del teixit empresarial”** analitza l'evolució del teixit empresarial al conjunt del territori català i a les quatre demarcacions catalanes des del 2020 fins al 2021 a través d'una nova estadística experimental que va posar en marxa l'Institut Nacional d'Estadística (INE) a principis del 2020, i que permet obtenir informació detallada de com aquesta crisi econòmica sobrevinguda ha afectat a les empreses. L'arribada de la Covid-19 va posar a prova la resiliència del teixit empresarial català en tots els sentits. L'aturada de pràcticament tota l'activitat econòmica al març del 2020 va reduir la població efectiva d'empreses un 5,2% a Catalunya i va disparar la taxa de baixes fins a un 9,2% (amb quasi 20.500 baixes). La successió d'onades va endarrerir la recuperació econòmica al 2021, però la substitució de mesures generalistes per d'altres més quirúrgiques va limitar l'afectació a aquelles activitats de major contacte social. El

2021, l'economia ha començat a recuperar-se i, en general, les taxes de supervivència, així com les d'altres, reactivacions i baixes han estat força més positives, però encara hi ha sectors que fins ben entrada la primavera no han revertit la tendència negativa, com és el cas de la restauració en aquells territoris més turístics. Un altre factor determinant ha estat la gran afectació sobre les microempreses (que representen el 73% del teixit empresarial a Catalunya) i amb taxes de supervivència inferiors al 80%. Clarament, són empreses que tenen més dificultats i menys capacitat d'accés a certs recursos per fer front a situacions de crisi. Tot plegat ens ha recordat la necessitat d'extreure'n lliçons i identificar tasques pendents que impulsin un teixit productiu robust, dinàmic, de major valor afegit i de progrés enfocat cap a objectius de futur com són la digitalització i la transició energètica, fet que passa pels fons Next Generation EU com a una gran oportunitat de canvi.

MARC EXTERIOR

1. Economia mundial

En els darrers anys l'economia mundial s'ha endinsat en una etapa caracteritzada per una incertesa elevada i permanent, fruit de xocs exògens a la pròpia conjuntura econòmica. El 2007 el filòsof libanès Nassim Taleb va encunyar el terme "cigne negre", que va descriure com a fenòmens puntuals inesperats amb un impacte significatiu (sovint negatiu) sobre la societat i l'economia. No obstant això, els últims anys han estat marcats per l'aparició recurrent d'aquests episodis, com ara el *Brexit*, la Covid-19 i, més recentment, la invasió de l'exèrcit rus a Ucraïna a partir del febrer de 2022.

La *Memòria Econòmica de Catalunya* del 2021 pot servir al lector com a exercici d'autoanàlisi a l'hora d'identificar-se com a persona optimista o més aviat pessimista, i és que la descripció dels esdeveniments econòmics del 2021 es poden veure amb el got mig ple o mig buit. Per una banda, si bé l'economia mundial ha recuperat amb escreix el nivell de PIB previ a la Covid-19, el conjunt de les economies avançades amb prou feines ha pogut assolir aquest objectiu. A més, tot i l'èxit de la campanya de vacunació massiva entre els països de l'eurozona durant el 2021, les successives onades de SARS-CoV-2 han impedit que la regió recuperi els nivells d'activitat del 2019 en el conjunt de l'any. Per altra banda, l'economia mundial s'ha mostrat cada cop més resilient als nous embats de la pandèmia, gràcies a la forta recuperació del consum de les famílies, la reactivació de la inversió fruit de la millora de les expectatives empresarials i el dinamisme del comerç internacional malgrat les disrupcions en les cadenes de subministrament.

Un factor addicional que també permet una lectura positiva de l'avenç de l'activitat econòmica mundial durant el 2021 és que les previsions realitzades per la majoria d'institucions a principis d'any s'han complert i, en alguns casos, han superat les expectatives inicials. Concretament, l'informe del mes de gener de 2021 del Fons Monetari Internacional (FMI) preveia un creixement del 5,5% del PIB mundial i, el mes d'octubre, pronosticava un avenç del 5,9% malgrat alertar de l'augment de les pressions inflacionistes degut a l'aparició de colls d'ampolla en les cadenes de subministrament i el fort repunt dels preus de l'energia. Finalment, el creixement del **PIB mundial** s'ha situat en un robust 6,1% (molt superior al descens del

-3,1% del 2020) tot i que els preus han seguit una trajectòria fortament ascendent a nivell global especialment a partir de la segona meitat del 2021.

Les palanques sobre les que s'ha recolzat el creixement de l'activitat econòmica el 2021 han estat fonamentalment tres. En primer lloc, el consum de les famílies ha estat el principal motor que ha impulsat la recuperació (als països desenvolupats l'augment ha estat del 5,3% en mitjana, força similar al descens del 5,8% del 2020). Això ha estat possible gràcies a l'increment extraordinari de l'estalvi de les llars durant els pitjors mesos de la pandèmia, els diferents programes de manteniment de rendes per a treballadors i empreses (ERTOs o similars, ajuts directes, crèdits, etc.) i la disminució de la letalitat del virus gràcies a l'avenç del procés de vacunació i a la menor mortalitat de les successives variants del SARS-CoV-2. En segon lloc, la retirada gradual de les mesures d'aïllament social (condicionades a l'evolució de la pandèmia) juntament amb la millora de la confiança del teixit empresarial sobre les expectatives de creixement econòmic han impulsat notablement la inversió durant el 2021. Així, l'avenç de la inversió entre les economies avançades ha estat del 5,4%, clarament superior al descens històric del 3,7% de l'any 2020. Finalment, la millora progressiva de la situació sanitària ha permès la sòlida reactivació del comerç internacional i dels fluxos internacionals de persones. Així, les economies amb un pes superior en les activitats vinculades amb el turisme (entre elles la catalana) han experimentat un avenç del PIB de menys a més durant el 2021, gràcies a la recuperació gradual del turisme estranger a partir del segon semestre de l'any.

Tot i que l'evolució del PIB ha seguit una trajectòria homogènia (amb un fort descens de l'activitat el 2020 i un creixement intens el 2021), les magnituds de la contracció i de l'efecte rebot han estat diferents entre regions. Així, les economies avançades van patir una caiguda del -4,5% del PIB el 2020, molt superior al -2,0% registrat entre els països emergents i en vies de desenvolupament. Addicionalment, la intensitat de la recuperació l'any 2021 també ha estat més notable en aquest segon grup de països (6,8%) en comparació amb el conjunt de les economies avançades (5,2%). Un dels principals motius que explica aquesta divergència és la major terciarització (pes més elevat del turisme, activitats culturals, oci, etc.) de les economies

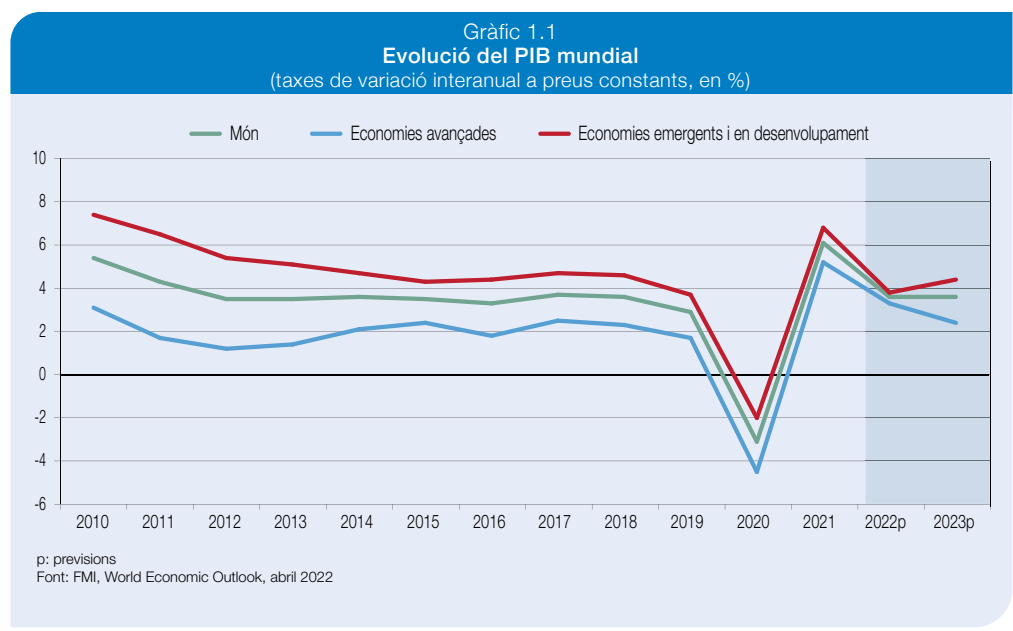
desenvolupades, fet que va propiciar que la naturalesa del xoc econòmic (mesures d'aïllament social per combatre la propagació del virus) tingués un impacte més lesiu sobre el teixit empresarial. Per tant, tot i els programes de transferències de renda extraordinàries aprovats arrel de la pandèmia (i els sistemes de protecció social més consolidats) entre les economies desenvolupades, això no ha estat suficient per evitar una pèrdua més significativa d'activitat econòmica en comparació amb les economies emergents i en vies de desenvolupament.

De cara al 2022 i 2023, l'FMI preveu el retorn cap a unes taxes de creixement del PIB mundial més moderades (3,6% en els dos anys). No obstant això, aquesta evolució seria asimètrica entre regions, amb una clara desacceleració en el cas de les economies avançades, del 3,3% i 2,4% el 2022 i 2023, respectivament. En canvi, les economies de la resta del món experimentaríen un augment més moderat al del 2021 però amb una tendència ascendent (3,8% el 2022 i 4,4% el 2023) (gràfic 1.1).

L'economia de la **zona euro**, principal soci comercial de l'economia catalana, ha estat una de les regions del món més afectades per la pandèmia, amb una contracció del PIB del 6,4% l'any 2020 i un creixement del 5,3% el 2021. Per tant, una conclusió important és que el PIB en el conjunt del 2021 s'ha situat clarament per sota dels nivells pre-pandèmia. Tot i així, cal matissar que en el tercer trimestre de l'any l'activitat econòmica a l'eurozona ja havia recuperat el nivell del darrer trimestre del 2019 (últim abans de l'inici de la pandèmia).

Tal i com s'ha indicat anteriorment, malgrat que l'evolució del PIB ha seguit una trajectòria similar entre els països de la Unió Econòmica Monetària (UEM), la intensitat de la contracció i la posterior recuperació de l'activitat han estat diferents. Així, les economies amb un pes elevat dels serveis relacionats amb el contacte social i l'oci (hostaleria, restauració, transport, cultura, etc.) l'impacte del coronavirus va ser més profund el 2020. Concretament, Espanya (amb una contracció del PIB del -10,8%), Itàlia (-9,0%) i França (-8,0%) van experimentar una recessió més severa que els països més industrialitzats, com és el cas d'Alemanya (-4,6%). Addicionalment, el Regne Unit també va ser un dels països més afectats per la pandèmia el 2020, amb un descens del PIB del -9,3%.

En canvi, com a norma general, els països que més van patir inicialment l'impacte de la Covid-19 són també els que han crescut amb més intensitat durant el 2021. Això s'explica, en primer lloc, per un pur efecte estadístic (un augment en termes absoluts del PIB genera una taxa de creixement més intensa quan el nivell de partida del PIB és més baix). En segon lloc, la retirada gradual de les restriccions a l'activitat econòmica han provocat una reactivació més intensa del teixit productiu entre les economies més especialitzades en el turisme i les activitats de lleure. En particular, el creixement ha estat especialment intens el 2021 al Regne Unit (7,5%), França (7,0%) i Itàlia (6,6%), clarament superior al cas d'Alemanya (2,9%). Espanya s'ha quedat en un terme mig, amb un avenç de l'activitat econòmica del 5,1% el 2021. Un motiu important que explica el rebot moderat del PIB espanyol en comparació

amb el d'altres economies del nostre entorn és la recuperació encara parcial del turisme internacional (fruit de les successives onades de coronavirus) i del consum de les famílies (afeblit per l'augment de les pressions inflacionistes durant la segona part de l'any) (gràfic 1.2).

L'impacte de la pandèmia a les **economies emergents i en desenvolupament a Europa** va ser inferior en comparació amb la mitjana de l'eurozona, atès que el PIB de la regió va caure només el 2,0% l'any 2020. El motiu principal és, com ja s'ha explicat anteriorment, un major pes del sector industrial en les seves economies. No obstant això, aquest bloc de països ha sorprès positivament el 2021, amb un creixement molt notable del 6,7% (superior al de la zona de l'euro). Concretament, destaca Turquia, que ha estat el país que ha experimentat un augment més intens (11,0%), a força distància de Polònia (5,7%) i Rússia (4,7%). Addicionalment, algunes destinacions turístiques com Croàcia també s'han refet amb força de l'embat de la Covid-19, amb un creixement molt intens del 10,4% el 2021 (revertint la intensa caiguda del 8,1% del PIB l'any 2020).

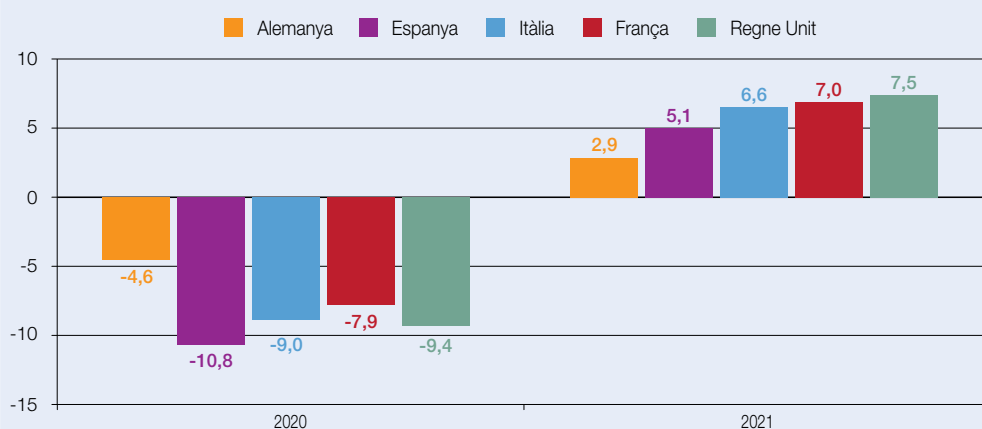
A causa de la pandèmia, el PIB dels **Estats Units** va registrar una contracció del 3,4% el 2020, força més continguda que el 6,4% registrat a la zona euro i molt en línia amb el descens del PIB mundial (-3,1%). Aquesta major resiliència de l'economia nord-americana es va produir en gran mesura per una caiguda menys accentuada del consum privat (-3,8%), gràcies als diferents programes de transferències de renda generalitzats per a tota la població, i de la inversió (-1,5%) en relació amb l'eurozona, on la contrac-

ció del consum i la inversió va ser del 7,9% i el 7,0%, respectivament. Addicionalment, l'economia nord-americana també s'ha refet més ràpidament el 2021, amb un creixement del 5,7% (quatre dècimes superior a la zona euro). El motiu d'aquesta divergència és principalment el fortíssim creixement del consum privat (7,9%) als Estats Units el 2021, que s'ha situat en màxims històrics malgrat les pressions inflacionistes. En un segon terme, la inversió també ha repuntat amb menor intensitat a l'eurozona (4,3%) en comparació amb l'americana (6,1%).

Al **Japó**, l'impacte inicial de la pandèmia tampoc no va ser tan notable com a l'eurozona, tot i que el sector serveis i el turisme representen un pes important a l'economia nipona. Concretament, el 2020 la contracció del PIB va ser del -4,5% l'any 2020 gràcies a una menor propagació del virus, fet que va permetre l'aplicació de mesures d'aïllament social més quirúrgiques. Malgrat això, el creixement del PIB japonès ha estat molt modest el 2021 (1,6%), clarament per sota del conjunt de les economies avançades (5,2%). Els motius que expliquen aquesta evolució decebedora són essencialment el tímid augment del consum privat (1,3%) i el descens de la inversió (-1,5%).

Les **economies emergents i en vies de desenvolupament** van experimentar un descens del PIB del 2,0% el 2020, clarament per sota de la contracció de les economies avançades (-4,5%), en part per l'aplicació menys severa de mesures d'aïllament social per al conjunt de la regió en comparació amb els països occidentals desenvolupats. Addicionalment, la resposta d'aquesta regió durant el 2021 també ha estat molt positiva, amb un creixement del 6,8%

Gràfic 1.2
Evolució del PIB als principals països europeus
(taxes de variació interanual a preus constants, en %)

Font: Eurostat i ONS (UK)

en mitjana. A l'**Àsia** destaca molt favorablement el comportament de l'economia xinesa, que ha aconseguit créixer un 8,1% el 2021, impulsada per una bona gestió de la pandèmia i la resiliència del consum privat i el comerç exterior. A més, també és important remarcar el dinamisme de l'Índia, que amb un creixement del 8,9% el 2021 ha aconseguit superar amb escreix la contracció del 6,6% del primer any de la pandèmia.

Pel que fa a l'**Orient Mitjà** i l'**Àsia Central**, el PIB ha augmentat un 5,7% el 2021 després d'una contracció moderada (-2,9%) l'any anterior. Alguns dels països que han experimentat un creixement més intens han estat l'Iraq (5,9%), Iran (4,0%), Aràbia Saudita (3,2%) i els Emirats Àrabs Units (2,3%), que en part s'explica per l'augment progressiu del preu del petroli des de l'inici del 2021.

Finalment, la disminució de l'activitat econòmica a l'**Amèrica Llatina** i el **Carib** va ser de les més elevades del món el 2020, situant-se en el -7,0%. Malgrat això, aquest grup de països ha aconseguit revertir la situació en el seu conjunt i créixer de forma notable (6,8%) l'any 2021. Entre les economies més grans de la regió, els augments més significatius del PIB els ha protagonitzat el Perú (13,3%), Xile (11,7%), Colòmbia (10,6%), Argentina (10,2%), Mèxic (4,8%) i Brasil (4,6%).

En relació amb l'evolució dels **preus** al llarg del 2021, la inflació als països avançats ha experimentat una clara acceleració en comparació amb l'any anterior, registrant un creixement del 3,1% (molt superior al 0,7% de l'any anterior). Aquest canvi de tendència s'explica conjuntament per factors d'oferta i de demanda. En primer lloc, la limitació de l'oferta de producció de cru per part dels països de la OPEP amb l'objectiu de recuperar part dels beneficis perduts durant l'any de la pandèmia i la forta recuperació de la demanda i del transport ha provocat un augment progressiu del preu del petroli, originant un augment de les tensions inflacionistes. Addicionalment, l'augment del consum de gas a nivell mundial (amb una forta contribució de la Xina) també ha impulsat l'augment de la inflació, afectant de retruc a la factura elèctrica (a la Unió Europea el gas és habitualment la font energètica que marca el preu de l'electricitat en les franges horàries amb una major demanda). Finalment, l'augment de l'ocupació efectiva (descomptats els treballadors en ERTO) a Europa, juntament amb l'estalvi acumulat des de l'inici de la pandèmia ha impulsat fortament la demanda interna i les exportacions, pressionant a alça els preus degut a l'aparició de colls d'ampolla en les cadenes de subministrament globals i per l'encariment del transport marítim.

En el cas de la zona euro, la inflació s'ha situat en el 2,6% en mitjana l'any 2021 (5 dècimes inferior a la del conjunt de les economies avançades). No obstant això, l'augment dels preus no ha estat homogeni entre els països de l'eurozona. Així, la inflació a Alemanya i Espanya s'ha situat entre les més elevades (3,2% i 3,1%, respectivament). En canvi, la inflació a França (2,1%) i Itàlia (1,9%) ha estat força més moderada en mitjana durant el 2021. Finalment, la inflació als Estats Units (4,7%) ha estat molt més intensa en comparació amb la mitjana de les economies avançades, fet que s'explica per un creixement molt intens del consum privat i l'elevat dinamisme del mercat laboral (provocant una revisió alcista intensa dels salaris nominals).

En relació amb les **previsions de PIB per al 2022** cal tornar-ne a destacar el seu elevat grau d'incertesa, atès que el dinamisme de l'economia mundial dependrà de l'evolució de diversos factors de gran complexitat i de la resposta per part dels agents econòmics a aquests fenòmens. Un exercici senzill que il·lustra l'actual grau d'incertesa consisteix en comparar les previsions de creixement econòmic per al 2022 de l'FMI, en aquest cas les realitzades al gener amb les d'abril del mateix any. En l'informe de principis del 2022, la institució preveia un creixement del PIB mundial del 4,4%. En canvi, en el seu últim informe l'activitat econòmica global augmentaria fins al 3,6% (8 dècimes inferior a l'escenari anterior). Si bé un descens de menys d'un punt percentual pot no semblar un canvi d'escenari molt important, cal destacar que aquesta revisió es produeix en només un període de tres mesos.

El motiu principal que explica aquest canvi de projeccions és degut a l'elevada persistència de la inflació, que ha sorprès a l'alça durant el primer trimestre de 2022 degut a l'encariment encara més accentuat dels preus de l'energia (electricitat, petroli i gas) i de determinades matèries primeres agrícoles i metalls bàsics. Un factor addicional que ha significat un punt d'inflexió en l'escenari de previsions en relació amb l'evolució de la inflació ha estat l'inici de la invasió de l'exèrcit rus a Ucraïna el 24 de febrer de 2022. La incertesa entorn a l'aturada del subministrament de gas i petroli procedent de Rússia ha provocat un fort encariment del preu del petroli i del gas a nivell mundial. Addicionalment, la reducció de la capacitat productiva a Ucraïna ha originat un creixement important dels preus d'algunes matèries primeres (essencialment cereals com la civada, el blat i l'oli de gira-sol). En resum, l'FMI preveia a principis d'any un creixement de la inflació del 2022 del 3,9% entre les economies avançades i del 5,9% en el cas dels països emergents i en vies de desenvolupament. En canvi, en

Quadre 1.1
Principals indicadors econòmics mundials
 Taxes de variació anual (en %)

	2019	2020	2021	2022(P)	2023(P)
PIB real					
Món	2,9	-3,1	6,1	3,6	3,6
Països avançats	1,7	-4,5	5,2	3,3	2,4
Estats Units	2,3	-3,4	5,7	3,7	2,3
Canadà	1,9	-5,2	4,6	3,9	2,8
Japó	-0,2	-4,5	1,6	2,4	2,3
Zona Euro	1,6	-6,4	5,3	2,8	2,3
Alemanya	1,1	-4,6	2,8	2,1	2,7
França	1,9	-8,0	7,0	2,9	1,4
Itàlia	0,5	-9,0	6,6	2,3	1,7
Espanya	2,1	-10,8	5,1	4,8	3,3
Regne Unit	1,7	-9,3	7,4	3,7	1,2
Països emergents i en desenvolupament	3,7	-2,0	6,8	3,8	4,4
Europa emergent	2,5	-1,8	6,7	-2,9	1,3
Rússia	2,2	-2,7	4,7	-8,5	-2,3
Àfrica subsahariana	3,1	-1,7	4,5	3,8	4,0
Amèrica Llatina i Carib	0,1	-7,0	6,8	2,5	2,5
Brasil	1,2	-3,9	4,6	0,8	1,4
Àsia emergent	5,3	-0,8	7,3	5,4	5,6
Índia	3,7	-6,6	8,9	8,2	6,9
Xina	6,0	2,2	8,1	4,4	5,1
Orient Mitjà i Àsia Central	2,2	-2,9	5,7	4,6	3,7
IPC, mitjana anual					
Països avançats	1,4	0,7	3,1	5,7	2,5
Estats Units	1,8	1,2	4,7	7,7	2,9
Canadà	1,9	0,7	3,4	5,6	2,4
Japó	0,5	0,0	-0,3	1,0	0,8
Zona Euro	1,2	0,3	2,6	5,3	2,3
Alemanya	1,4	0,4	3,2	5,5	2,9
França	1,3	0,5	2,1	4,1	1,8
Itàlia	0,6	-0,1	1,9	5,3	2,5
Espanya	0,7	-0,3	3,1	5,3	1,3
Regne Unit	1,8	0,9	2,6	7,4	5,3
Països emergents i en vies de desenvolupament	5,1	5,2	5,9	8,7	6,5
Volum del comerç mundial	0,9	-7,9	10,1	5,0	4,4
Exportacions					
Països avançats	1,3	-9,1	8,6	5,0	4,7
Països emergents i en desenvolupament	0,4	-4,8	12,3	4,1	3,6
Importacions					
Països avançats	2,1	-8,7	9,5	6,1	4,5
Països emergents i en desenvolupament	-1,1	-7,9	11,8	3,9	4,8
Preus de les matèries primeres					
Petroli (euros)	-5,2	-34,0	61,3	64,3	-14,5
Matèries primeres sense combustibles (euros)	6,3	4,7	22,2	18,3	-3,8

(P) Previsions

Font: FMI. World Economic Outlook, abril 2022

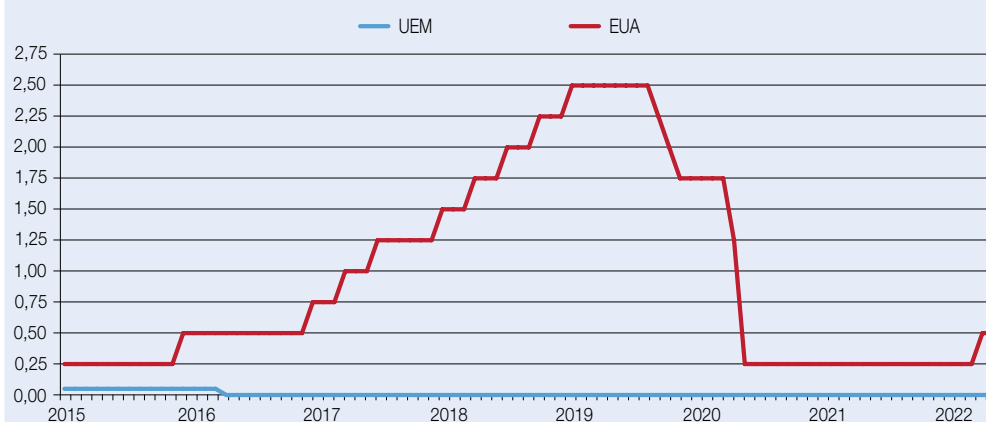
L'actualització de previsions del mes d'abril l'estimació és del 5,7% i 8,7%, respectivament.

L'augment continuat de la inflació durant el 2021 (assolint ja taxes superiors als objectius a mitjà termini dels principals bancs centrals del món), així com la major persistència de l'augment esperat dels preus durant el 2022 està obligant a una revisió generalitzada –tot i que amb intensitats diferents segons la regió– de la **política monetària**. En particular, el Consell de Govern del BCE va decidir finalitzar el març de 2022 l'anomenat Pandemic Emergency Purchasing Programme (PEPP), un programa massiu de compres de deute sobirà i privat (amb un import total de 1,85 bilions d'euros) aprovat amb l'objectiu d'evitar un fort augment dels costos de finançament dels estats i les empreses. Addicionalment, cal recordar que en el cas del programa Asset Purchase Programme (APP), implementat pel BCE per fer front a la crisi del deute sobirà als països perifèrics de l'eurozona, també mostra indicis d'haver arribat a la seva fi. Així, la institució va assegurar al febrer de 2022 que mantindria un nivell de compres netes de 40.000 i 30.000 milions d'euros mensuals durant el segon i tercer trimestre, respectivament, i posteriorment unes compres mensuals de 20.000 milions el temps que fos necessari. No obstant això, l'esclat de la guerra a Ucraïna i la sorpresa a l'alça de la inflació (7,5% a l'eurozona el març de 2022) ha precipitat els esdeveniments. En aquest sentit, és important destacar que el BCE ha anunciat, a través dels seus representants, que el programa de compra de deute finalitzarà el tercer trimestre de 2022, i que és possible un escenari d'alça de tipus d'interès a partir del juliol en funció dels esdeveniments.

A l'altra banda de l'Atlàntic, el 16 de març de 2022 la FED va decidir augmentar els tipus d'interès de referència, en 25 punts bàsics fins a situar-lo en el rang 0,25-0,5%, després d'un descens brusc a principis de 2020 degut a l'impacte de la pandèmia (gràfic 1.3). Addicionalment, la institució va anunciar un cicle de pujades molt més agressiu que el que es va viure entre el 2015 i el 2018 si l'evolució de la inflació segueix amb unes taxes de creixement intermensuals com les dels darrers mesos. A més, també va fer públic que la reducció del seu balanç de compres podria començar entre el mes de maig i juny de 2022.

En resum, la FED ha mostrat més clarament que el BCE el canvi en l'orientació cap a una política monetària més contractiva des de començaments de 2022. Tot i així, cal matissar que l'economia de l'eurozona i la dels Estats Units viuen etapes del cicle econòmic diferents. En el cas de la zona euro, l'origen del fort creixement de la inflació és degut a un fenomen d'inflació "importada" per l'augment del component energètic, fet que s'ha acabat traslladant sobre la inflació subjacent (exclou els preus de l'energia i els aliments no elaborats). Per tant, el principal factor del repunt dels preus a l'eurozona no s'explica per un creixement molt intens dels salaris i de la demanda agregada. En canvi, en el cas dels Estats Units, el creixement de la inflació subjacent ha estat del 5,5% el 2021 (1,5% a la zona euro), degut a un mercat laboral molt tensionat i un augment intens dels salaris nominals (5,0%). En definitiva, la reacció més agressiva de la FED és justificada, en part, per un escenari d'inflació que s'explica per causes clarament diferenciades.

Gràfic 1.3
Tipus d'interès oficial del BCE i de la Reserva Federal
(en %)

Font: Banc d'Espanya

En relació amb la cotització del **tipus de canvi**, l'euro s'ha depreciat de forma notable enfront del dòlar estatunidenc des de començaments de 2021 en comparació amb els nivells de finals de 2020. El motiu principal d'aquesta evolució s'explica per les millors perspectives econòmiques de l'economia americana, fet que ha incentivat als inversors a buscar una major rendibilitat dels actius denominats en dòlars. A més, en un context d'elevada incertesa econòmica, el dòlar segueix sent considerat com un dels actius refugi per excel·lència a nivell mundial (i amb un retorn superior del seu deute públic en comparació amb molts països de l'eurozona). Addicionalment, el major enduriment efectiu i esperat de cara els propers trimestres de la política monetària de la FED també ha propiciat un debilitament de l'euro enfront al dòlar (els inversors busquen un major retorn comprant deute públic nord-americà, fet que provoca un augment relatiu de la demanda d'actius denominats en dòlars).

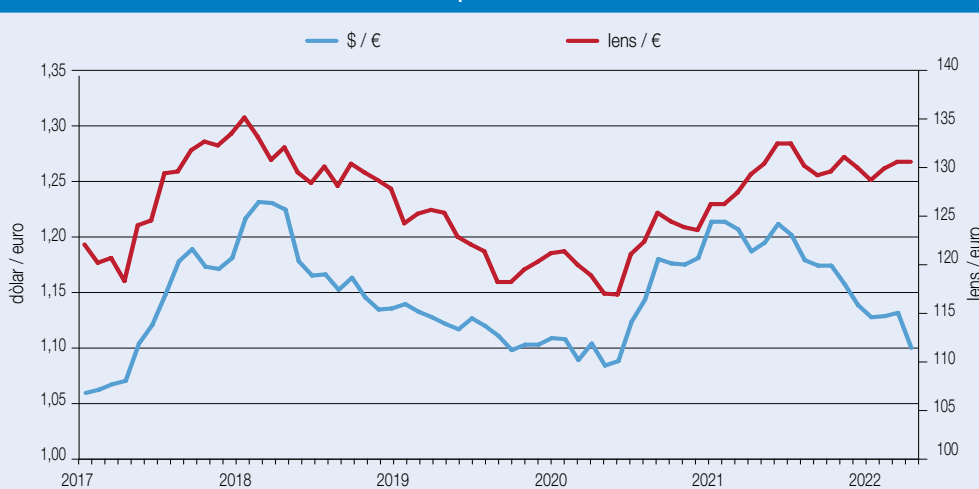
Finalment, després d'una apreciació important de l'euro respecte al ien entre el primer semestre de 2020 i del 2021 degut a una política monetària molt expansiva del BCE, el tipus de canvi ien/euro ha seguit una trajectòria molt més estable durant la segona meitat de 2021 i principis del 2022 (gràfic 1.4).

Com s'ha explicat anteriorment, una de les variables que ha incidit de forma crucial sobre l'evolució de la conjuntura econòmica mundial durant el 2021 ha estat el preu del petroli. Després de registrar una caiguda històrica durant els mesos més durs de la pandèmia (primer i segon trimestre

de 2020), la cotització del cru ha augmentat progressivament, fins a situar-se en els 97,1 dòlars el barril el febrer de 2022. Un dels motius que expliquen aquesta tendència alcista és la recuperació de la demanda fruit del descens de la mortalitat del coronavirus, fet que va permetre la reactivació del teixit empresarial, la mobilitat i el turisme estranger. A més, l'OPEP i els seus aliats van decidir mantenir uns nivells de producció de cru moderats amb l'objectiu d'augmentar el preu del petroli gradualment durant el 2021. Finalment, l'esclat de la guerra a Ucraïna a finals de febrer va disparar el preu del petroli, assolint els 117,3 dòlars per barril en mitjana durant el mes de març (uns nivells no vistos des d'abans de l'inici de la crisi econòmica del 2008) (gràfic 1.5).

Els **mercats borsaris** també han registrat un creixement generalitzat durant el 2021 gràcies a la millora de l'activitat econòmica i dels beneficis empresarials. Concretament, l'IBEX ha augmentat un 13,8% en mitjana durant el 2021 en comparació amb l'any anterior. Tot i que es tracta d'un augment considerable, és important destacar que a finals del 2021 l'IBEX tancava al voltant dels 8.700 punts, molt lluny dels més de 10.000 punts previs a la declaració del primer estat d'alarma que va anunciar el Govern espanyol (14 de març de 2020). En relació amb la resta de parquets mundials, l'Euro Stoxx 50 ha crescut un notable 22,3%, clarament superior a l'avenç de l'IBEX. Addicionalment, a l'economia nord-americana l'augment de les cotitzacions en borsa han estat especialment intenses, amb un creixement del 26,0% i 32,1% en el cas del Dow Jones i S&P500, respectivament. Finalment, el Nasdaq (compreu la cotitza-

Gràfic 1.4
Evolució del tipus de canvi de l'euro

Font: Banc Central Europeu

Gràfic 1.5
Evolució del preu del petroli Brent
(dòlars USA/barril)

Font: Energy Information Administration dels Estats Units

ció d'empreses tecnològiques dels sectors de l'electrònica, informàtica, telecomunicacions, etc.) ha crescut un 40,3% el 2021, i ja se situa més d'un 60% per sobre de la cotització prèvia a l'esclat de la pandèmia.

2. Economia espanyola

L'any 2021 Espanya ha registrat un creixement del Producte Interior Brut del 5,1%, segons dades de comptabilitat nacional de l'INE. Aquesta xifra suposa un avenç important de l'activitat econòmica, però cal matissar aquesta evolució en dos aspectes importants.

En primer lloc, una part del rebot del PIB de l'economia espanyola el 2021 s'explica per un efecte estadístic de base degut a la contracció històrica de l'activitat econòmica el 2020 (-10,8%). Això és, atès que la capacitat de producció de l'economia va caure molt significativament durant el 2020 (especialment en el 2T 2020), una reactivació moderada del teixit productiu implica automàticament un creixement interanual molt intens del PIB en termes estadístics.

En segon lloc, l'economia espanyola ha crescut a un ritme inferior a la mitjana de l'eurozona (5,3%) el 2021, malgrat que el PIB en aquesta regió només va caure un 6,4% el 2020 (l'efecte base és menor). Per tant, si es compara la dada de creixement econòmic d'Espanya amb la dels seus homòlegs europeus, la valoració no és tan positiva atès que es pot concloure que el procés de recuperació de

l'economia espanyola està sent més lent. Una implicació directa d'aquest fenomen és l'elevat diferencial del nivell de PIB del 2021 en comparació amb els nivells d'activitat previs a la Covid-19 entre Espanya i a la zona euro. En particular, el PIB a l'economia espanyola el 2021 s'ha situat en el 93,8% respecte a l'any 2019, assolint el 98,6% en el cas de l'eurozona.

Pel que fa al comportament trimestral del PIB de l'economia espanyola, la taxa de creixement interanual ha seguit una evolució en forma de barret asimètric. En el primer trimestre del 2021, si bé l'activitat econòmica en termes intertrimestrals va caure fruit de l'impacte de la tercera onada del coronavirus, la variació interanual va ser menys negativa (-4,1%) en comparació amb l'últim trimestre del 2020 (-8,8%). El motiu que explica aquesta evolució en termes interanuals és degut a l'efecte base explicat anteriorment (la variació interanual del PIB va ser del 2,7% l'últim trimestre de 2019 i del -4,3% el primer trimestre de 2020). L'impacte d'aquest fenomen estadístic es manifesta encara més visualment en el segon trimestre del 2021, amb un creixement interanual del PIB del 17,8% (l'activitat econòmica va caure un 21,5% en el mateix trimestre de l'any anterior). Finalment, el ràpid procés de vacunació durant el segon semestre de 2021 i la disminució de la letalitat del virus va permetre la relaxació de les mesures d'aïllament social, impulsant fortament la recuperació de l'activitat econòmica durant la segona meitat de l'any. Així, el creixement interanual del PIB el tercer i quart trimestre de 2021 es va situar en el 3,5% i el 5,5%, respectivament.

Si comparem el perfil trimestral de l'activitat econòmica a Espanya en relació amb la mitjana dels països de l'eurozona, s'observa com el creixement més moderat de l'economia espanyola per al conjunt del 2021 s'explica per una recuperació més lenta durant el primer semestre de l'any. Així, el PIB intertrimestral va caure un -0,5% a l'Estat (clarament superior al descens del -0,1% de la zona euro) el primer trimestre de 2021 i va créixer un 1,1% en el segon (2,2% a l'eurozona). Aquesta evolució asimètrica s'explica, en gran part, pel major impacte de la tercera i quarta onada del coronavirus sobre el teixit empresarial a l'economia espanyola degut a un major pes dels serveis, especialment de les activitats relacionades amb el turisme, el comerç i les activitats d'oci que han estat les més afectades per les restriccions (gràfic 1.6).

Respecte a la contribució dels diferents components a la variació del PIB de l'economia espanyola durant el 2021, l'expansió de la demanda interna és el principal factor que explica el creixement de l'activitat, amb una aportació 4,7 punts percentuals (el que representa el 90% de l'augment del PIB). A més, la demanda externa ha tornat a contribuir positivament en 5 dècimes (una dinàmica clarament positiva en comparació amb l'aportació negativa de 2,2 p.p. de l'any 2020), tendència que s'explica per la recuperació parcial del turisme estranger així com pel creixement històric (a preus corrents) del 21,2% de les exportacions de béns.

Dins la demanda interna, el consum de les llars ha estat el motor de la recuperació econòmica el 2021. Tot i que en

termes interanuals el seu creixement ha estat inferior (4,7%) en comparació amb el PIB (5,1%), l'elevat pes d'aquest component (representa el 54,5% del PIB l'any 2021) ha propiciat que la seva contribució sigui de 2,6 punts percentuals (pràcticament la meitat del creixement de l'economia espanyola). El fort augment del consum de les famílies (especialment a partir de la segona meitat de l'any) s'explica pel relaxament de les mesures restrictives a l'activitat econòmica i l'elevat estalvi embassat durant la pandèmia. Tot i així, cal matissar que el consum de les llars (a preus corrents) s'ha situat el 2021 encara un 6,3% inferior al de l'any 2019.

Adicionalment, la inversió també ha tingut una contribució molt positiva (1,4 p.p.) el 2021, gràcies a la forta recuperació de la inversió en béns d'equipament. En termes interanuals, la formació bruta de capital ha augmentat un 6,8% l'any 2021, una magnitud clarament superior a la del PIB. Aquesta dinàmica és un clar símptoma de la recuperació del teixit productiu, atès que aquest indicador reflecteix les expectatives de facturació de les empreses. A més, cal destacar que l'arribada dels 9.000 milions d'euros provinents dels Next Generation EU també han suposat una aportació addicional de recursos, tot i que l'efecte multiplicador sobre la inversió privada aquest any encara ha estat molt moderat.

Finalment, el creixement del consum de les administracions públiques s'ha situat en el 3,0%, només una dècima inferior a la dada del 2020. És important destacar que des de l'inici de la pandèmia l'augment del consum públic s'ha accelerat (el 2019 va ser del 2,3%) fruit de l'augment de la contractació en el sector públic (sanitat, educació, administració pública) i, en menor mesura, per l'augment del sou dels funcionaris.

Com ja s'ha esmentat anteriorment, l'any 2021 també ha tancat amb una aportació positiva de la demanda externa al creixement del PIB de 0,5 punts, fet que contrasta amb l'aportació negativa de 2,2 punts del 2020. Aquest canvi de tendència s'explica, en gran mesura, per una major aflluència de turisme estranger en comparació al 2020, així com la forta recuperació de les exportacions de béns.

Tot i l'impacte de la pandèmia, l'any 2021 l'economia espanyola ha experimentat un superàvit exterior, amb una capacitat de finançament positiva enfront a l'exterior per desè any consecutiu, per un import de 18.348 milions d'euros, l'1,5% del PIB de 2021. Cal destacar que aquesta xifra ha experimentat una evolució clarament positiva en

Gràfic 1.6
Evolució del PIB a Espanya i la zona euro
(taxes de variació interanual, en %)

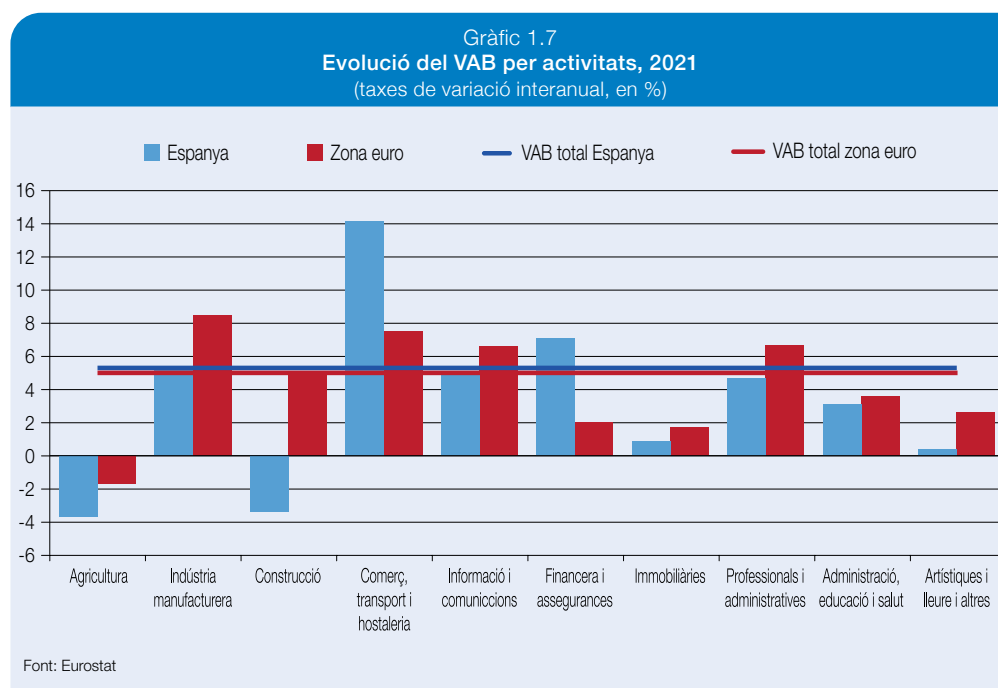

comparació amb el 2020, any en què el superàvit exterior va assolir una magnitud de 13.720 milions d'euros, l'1,2% del PIB. Tot i així, és important matissar que el superàvit exterior encara es troba lluny d'assolir les magnituds prèvies a la pandèmia (el 2019 va significar el 2,4% del PIB). En tot cas, la millora del superàvit per compte corrent el 2021 s'explica per l'aportació de la balança de capital, que ha augmentat en 4 dècimes en comparació amb l'any anterior.

Pel costat de l'oferta, el [gràfic 1.7](#) permet comparar l'evolució del Valor Afegit Brut (VAB) per sectors a Espanya amb la zona euro. El primer element a remarcar és que l'evolució del VAB el 2021 ha estat lleugerament inferior a l'economia espanyola (5,0%) en comparació amb la mitjana dels països de la UEM (5,3%). En segon lloc, el sector que explica bona part del diferencial de creixement en favor de l'eurozona és la construcció. Concretament, mentre que a Espanya el sector ha patit un descens del VAB del -3,3% el 2021, a la UEM ha augmentat un 5,0%. Addicionalment, l'economia espanyola també ha experimentat un menor creixement en la indústria, el sector TIC, l'agricultura i les activitats professionals i immobiliàries. La cara positiva de la moneda ha estat el comerç, transport i l'hostaleria, amb un creixement del VAB a Espanya del 14,2% (7,5% a l'eurozona), que s'explica per la intensa caiguda registrada l'any anterior. Finalment, les activitats financeres també han registrat un diferencial clarament positiu (5,1 p.p.) en favor de l'economia espanyola.

L'evolució dels preus del consum durant el 2021 a Espanya i a nivell internacional ha estat una de les variables macroeconòmiques més analitzades i que han generat una preocupació creixent a mesura que es consolidava la recuperació de l'activitat econòmica. El 2020 la inflació va seguir una evolució molt condicionada per un context de forta reducció de la demanda agregada global i una dràstica caiguda del preu del petroli, fet que va contribuir fortament a un episodi de taxes d'inflació general negatives a l'economia espanyola durant bona part de l'any. En canvi, la història s'ha revertit durant el 2021. Concretament, si bé a principis d'any la taxa d'inflació (mesurada amb l'IPC harmonitzat) era moderada tant a Espanya i com a l'eurozona (0,4% i 0,9% al gener, respectivament), s'enfilava fins als respectius 6,6% i 5,0% al desembre de 2021 ([gràfic 1.8](#)).

Els motius d'aquesta escalada gradual dels preus són essencialment tres: en primer lloc, un pur efecte estadístic (el 2020 els preus van caure durant bona part de l'any). En segon lloc, un augment sense precedents dels preus del component energètic (gas, petroli i electricitat), propiciat per una forta reactivació de la demanda agregada i un racionament de l'oferta de cru. Finalment, l'increment intens del consum privat (en part gràcies a l'estalvi acumulat durant la pandèmia) i la inversió (millora de les expectatives econòmiques del teixit empresarial) ha provocat tensions en les cadenes de subministrament globals, visibles en l'encariment dels costos del transport marítim i l'augment del preu de les matèries primeres.

En el conjunt de l'any 2021 la inflació s'ha situat en el 3,0% a l'economia espanyola, molt lluny del -0,3% de 2020. Si comparem la inflació harmonitzada a Espanya amb el conjunt de la zona euro s'observen unes fluctuacions molt semblants, tot i que l'eurozona presenta un diferencial negatiu respecte a l'economia espanyola a partir del març de 2021 (al contrari del que succeeix amb la inflació subjacent). Un dels factors importants que expliquen aquest fenomen és la major sensibilitat del component energètic sobre l'economia espanyola en comparació amb els principals socis europeus.

Pel que fa a l'evolució de la inflació subjacent, que exclou els elements més volàtils de l'IPC com són l'energia i els aliments no elaborats, cal destacar que també ha seguit una trajectòria clarament ascendent (de l'1,4% al gener al 2,7% al desembre en el cas d'Espanya). L'enquistament de la inflació subjacent europea en taxes superiors al 2% (objectiu del BCE a mitjà termini) situa a les autoritats monetàries en una difícil posició, atès que les obliga a prendre mesures (elevar tipus d'interès i rebaixar les compres netes de deute sobirà) més aviat del que tenien previst. Aquest fet podria dificultar la recuperació econòmica de l'Eurozona, especialment en les economies que més depenen de la política monetària expansiva del BCE (com ara l'espanyola).

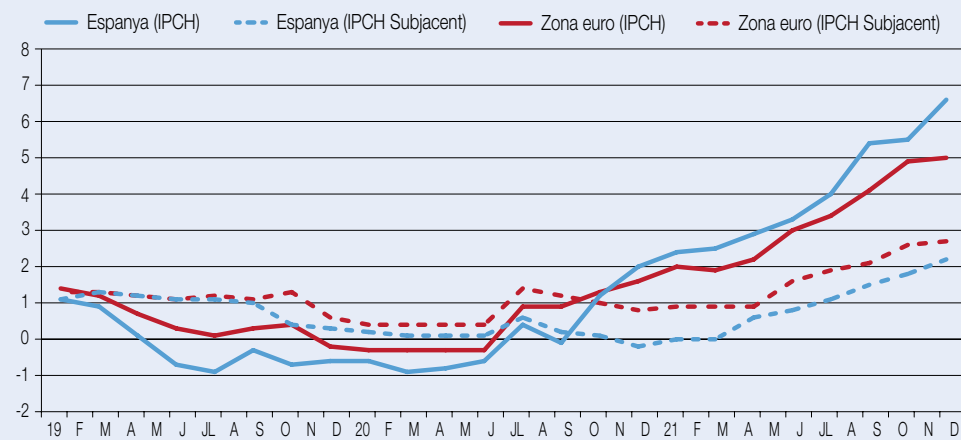
El **mercat laboral** ha experimentat una evolució molt positiva durant el 2021, tot i que, com ja es va explicar a la Memòria del 2020, les estadístiques convencionals d'afiliacions a la Seguretat Social i d'ocupats segons l'Enquesta de Població Activa (EPA) han d'interpretar-se amb certa

cautela des de l'inici de la Covid-19. Això és degut a que des del març de 2020 els treballadors i treballadores en ERTO, instrument que permet a les empreses ajustar temporalment la plantilla (en resposta a les mesures restrictives a l'activitat), no computen a efectes estadístics com a aturats (romanen donats d'alta a la Seguretat Social) i segueixen comptabilitzant-se com a afiliats en els registres de la Seguretat Social i com a ocupats segons l'EPA.

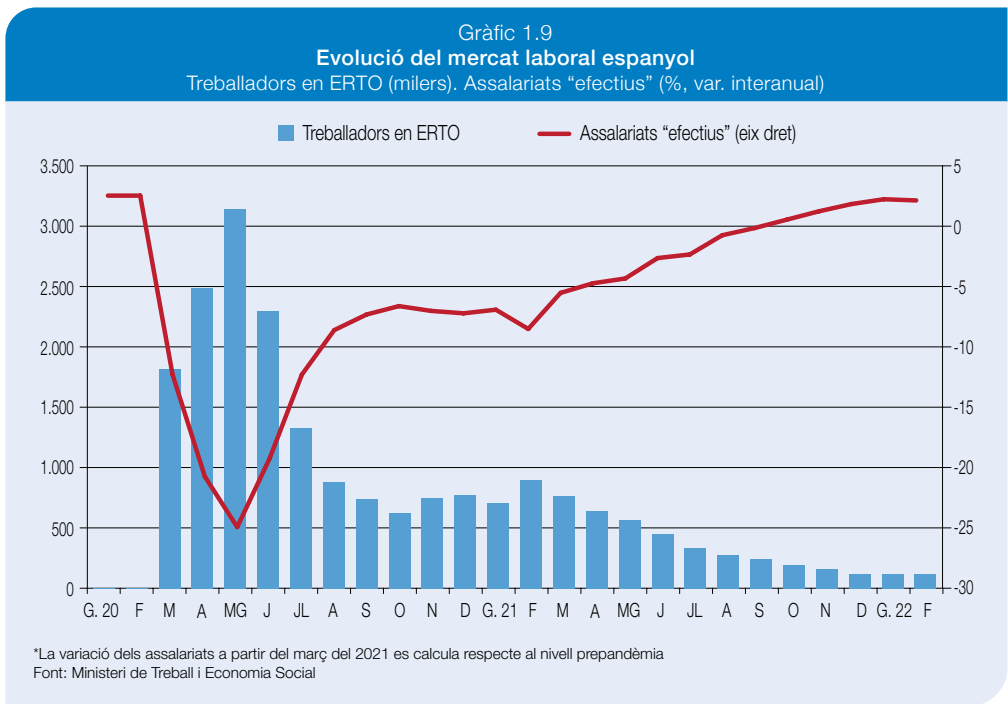
L'any 2020 serà recordat per l'aplicació massiva dels ERTO, mecanisme àmpliament desconegut per al públic general abans de la pandèmia, però que ha estat clau per al manteniment de les rendes d'una fracció important dels assalariats i per evitar un acomiadament massiu de treballadors. El motiu de l'elevat desconeixement d'aquesta figura normativa del mercat laboral és el seu ús residual abans de la pandèmia (l'1 de març de 2020 només hi havia a Espanya un total de 488 persones afectades per ERTO). En canvi, gairebé dos mesos després, concretament el 24 d'abril, aquest nombre es disparava fins als 3,62 milions (màxim històric). Aquesta xifra ha anat disminuint (amb un parèntesis entre els mesos de novembre de 2021 a febrer de 2022 degut a l'impacte de la tercera i quarta onada de coronavirus fins als 119 milers el mes de febrer de 2022 (gràfic 1.9).

Atès que els indicadors convencionals del mercat laboral no capturen de forma adequada la realitat de l'ocupació des de l'inici de la pandèmia, es calcula un indicador alternatiu que resumeix l'impacte de la pandèmia sobre el mercat laboral i que es diu "assalariats efectius". Aquest indi-

Gràfic 1.8
Evolució de l'IPC harmonitzat
(taxes de variació interanual, en %)

Font: Eurostat

cadador detrau del total d'assalariats (sense tenir en compte les persones autònomes) el nombre de treballadors afectats per ERTO, capturant de forma més realista l'estoc dels assalariats que continuen treballant de forma efectiva. Segons estimacions pròpies de la Cambra de Comerç de Barcelona, el mes de maig de 2020 el nombre d'assalariats "efectius" va disminuir pràcticament una quarta part (-24,4%) en comparació amb el febrer del mateix any. El ràpid procés de vacunació durant el 2021 i la reducció de la letalitat del virus va permetre la relaxació de les restriccions a l'activitat. Això va possibilitar la reducció progressiva del nombre d'afectats per ERTO i la sòlida recuperació del mercat laboral. Tot i així, la persistència del virus (el novembre de 2021 començava la sisena onada) ha impedit la completa eliminació de les restriccions econòmiques durant l'any, fet que ha mantingut a una part dels ocupats en situació d'ERTO (el mes de desembre de 2021 encara era l'1,2% del total d'assalariats). No obstant això, és rellevant destacar que a finals del 2021 el nombre d'assalariats efectius se situava un 10,2% superior al desembre de 2020 (1,1% per sobre del mateix mes de 2019).

Tenint en compte l'efecte distorsionador dels ERTO anteriorment analitzat, el nombre d'afiliacions a la Seguretat Social va passar dels 18,9 milions el desembre de 2020 als 19,7 milions a finals del 2021, el que representa un creixement del 4,2%. Addicionalment, el nombre d'afiliacions va recuperar per primer cop els nivells previs a la pandèmia el mes de juliol de 2021 (en comparació amb el mateix mes

de 2019) i, al desembre de 2021, les afiliacions a la Seguretat Social eren un 0,7% superiors a les de desembre de 2019.

En relació amb l'atur registrat, el mes de gener de 2021 l'economia espanyola presentava un total de 3,96 milions de persones aturades, xifra que ha anat disminuint progressivament a mesura que avançava l'any, fins a situar-se en els 3,12 milions al desembre (una reducció del 21,7%). A més, cal afegir que aquesta xifra se situa un 1,8% per sota del nombre de persones aturades del mes de desembre de 2019 (3,16 milions).

Pel que fa a l'EPA, l'ocupació durant el 2021 ha augmentat un 3,0% a Espanya (gairebé 571 mil ocupats més) respecte a l'any anterior, molt similar al descens del 2,9% experimentat l'any 2020. Cal recordar, però, que l'ocupació afectada per ERTO segueixen comptabilitzant com a ocupats, malgrat no treballar o fer-ho a temps parcial. Un element important que cal destacar és l'impacte asimètric de la pandèmia sobre l'ocupació segons els diferents trams d'edat. Així, mentre l'ocupació va caure un 14,9% a Espanya entre el grup dels 16 als 24 anys el 2020, en el grup de 45 a 54 anys només ho va fer un -0,5%. A més, el nombre d'ocupats de 55 anys o més va créixer un 5,2%. En canvi, l'any 2021 el dinamisme del mercat laboral no ha permès recuperar el nivell d'ocupació previ a la pandèmia en el cas dels joves (malgrat créixer un 12,6% interanual) i, en canvi, el grup d'edat entre 45 i 55 anys i majors de 55 anys

superen en escreix els nivells d'abans de la Covid-19. Malgrat que aquest fenomen s'explica en part per un efecte demogràfic (molts ocupats han saltat als grups demogràfics de més edat per l'envelliment de la població), un altre factor important és la dualitat del mercat laboral espanyol, que perjudica més intensament als joves (major prevalença de contractes temporals i a temps parcial).

Tots els grans sectors econòmics han experimentat una evolució positiva de l'ocupació el 2021. La indústria (amb un augment del 0,1% interanual) ha estat la que ha registrat una millora relativa inferior, sent la construcció la que ho ha fet en major intensitat (4,9%). En un rang intermig, la construcció (3,8%) i els serveis (3,3%) també han crescut de forma vigorosa. En termes absoluts, l'únic sector que el 2021 no ha recuperat els nivells d'ocupació previs a la pandèmia ha estat la indústria, amb un 2,3% menys d'ocupació. En canvi, la construcció i els serveis han aconseguit superar (sense tenir en compte els afectats per ERTO) en un 1,1% i un 0,3% el nivell d'ocupació del 2019.

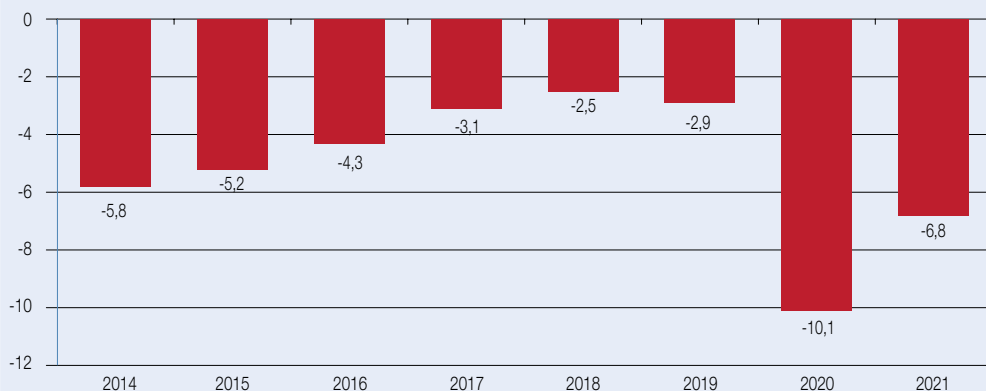
Pel que fa al **sector públic**, el dèficit públic durant el 2021 (sense incloure les ajudes financeres) s'ha situat en el 6,76% del PIB, 3,3 punts percentuals menys que el 2020. Per tant, tot i que es tracta d'una magnitud de dèficit encara molt elevada, en part per l'enorme esforç pressupostari que s'ha hagut de fer per lluitar contra els efectes econòmics de la pandèmia (ERTOs, ajuts a autònoms, Ingrés Mínim Vital, etc.), la xifra del 2021 suposa la major reducció de la història ([gràfic 1.10](#)). Cal matissar, però, que una part d'aquest descens s'explica pel fort creixement del PIB

l'any 2021 (al contrari del que va succeir el 2020). Addicionalment, si s'inclouen les "ajudes financeres", concretament les pèrdues provinents de la SAREB (coloquialment conegut com a "banc dolent", una entitat creada després de la crisi immobiliària per treure els actius tòxics de les entitats financeres), el dèficit del conjunt de les administracions s'ha situat el 2021 en el 6,87% del PIB.

En termes absoluts, el dèficit públic del conjunt de les administracions (sense incloure les ajudes financeres) ha passat dels 113.060 milions d'euros el 2020 als 81.521 milions el 2021, el que suposa una reducció de 31.539 milions (-27,9%). Aquesta forta disminució del desfassament dels comptes públics s'explica per un creixement més intens dels ingressos que de les despeses. Concretament, mentre la recaptació total s'ha situat en els 526.957 milions d'euros el 2021, el que suposa un increment del 13,2% respecte al 2020, les despeses han registrat un augment més moderat (5,2%), fins als 608.478 milions el 2021.

Malgrat que la dada de dèficit públic de 2021 segueix sent considerable, és important matissar que ha estat més positiva del que preveia inicialment el Govern i altres institucions internacionals. En particular, el compromís de l'Estat amb la Comissió Europea era tancar el 2021 amb un dèficit del 8,4% (recordem que des de l'inici de la pandèmia la institució va suspendre l'aplicació de les regles fiscals). Finalment, l'evolució del dèficit públic ha sorprès positivament gràcies a la forta recuperació del mercat laboral, fet que ha permès augmentar notablement la recaptació fiscal ([quadre 1.2](#)).

Gràfic 1.10
Saldo dels comptes de les Administracions Públiques
(en % del PIB)

Font: Ministeri d'Hisenda

Quadre 1.2
Saldo de les Administracions Públiques
(en % del PIB)

	2020	2021	Objectiu 2021
Administració Central ¹	-7,51	-5,99	-6,3
Comunitats Autònomes	-0,22	-0,03	-0,6
Corporacions Locals	0,26	0,27	0,0
Seguretat Social	-2,62	-1,02	-1,5
Total Administracions Públiques¹	-10,09	-6,76	-8,4
Ajudes financeres	-0,19	-0,11	-
Total Administracions Públiques	-10,27	-6,87	-8,4

¹ Excloent l'adjudica financera

² El mes de setembre de 2020 l'Estat va anunciar que es cancelaven els objectius de dèficit.

Font: Ministeri d'Hisenda

Per nivells administratius, el subsector que explica l'any 2021 el gruix del dèficit públic és l'administració central. Del total del dèficit del conjunt de les administracions públiques (sense incloure les ajudes financeres), la contribució de l'administració central ha estat del 5,99% del PIB, o el que és el mateix, el 88,6% del total. Malgrat això, és important remarcar que aquest fet s'explica perquè l'administració central és la que ha assumit en gran mesura el cost de la pandèmia, proporcionant finançament a la resta d'administracions territorials (35.051 milions al marge del sistema de finançament) i a la Seguretat Social (40.667 milions). Més enllà de posar en marxa un escut de protecció social des de l'inici de la pandèmia (a través dels ERTOs, els ajuts per cessament d'activitats als autònoms, etc.), l'augment del preu de l'electricitat a partir de la segona meitat del 2021 va obligar a l'Estat a aprovar mesures compensatòries (reducció de l'IVA de la llum del 21% al 10%, disminució de l'Impost Especial sobre l'electricitat del 5,1% al 0,5% i la suspensió de l'Impost del Valor de Producció de l'Energia Elèctrica), reduint la seva capacitat de recaptació.

Pel que fa a la Seguretat Social, el dèficit públic ha passat del -2,62% del PIB el 2020 al -1,02% el 2021, una reducció d'1,6 punts percentuals. Per tant, la xifra de dèficit ha estat inferior a la prevista inicialment pel Govern (-1,5%). Aquesta evolució positiva s'explica principalment pel fort augment dels ingressos (6,8%) i, en menor mesura, per la reducció de les despeses (-1,8%). Pel costat dels ingressos, la tendència positiva s'explica per la bona evolució del mercat laboral, fet que ha generat un increment del 6,8% de les cotitzacions socials respecte al 2020. Per la banda de la despesa, la menor despesa associada a mitigar l'impacte de la pandèmia (ERTOs, ajuts a autònoms, augment

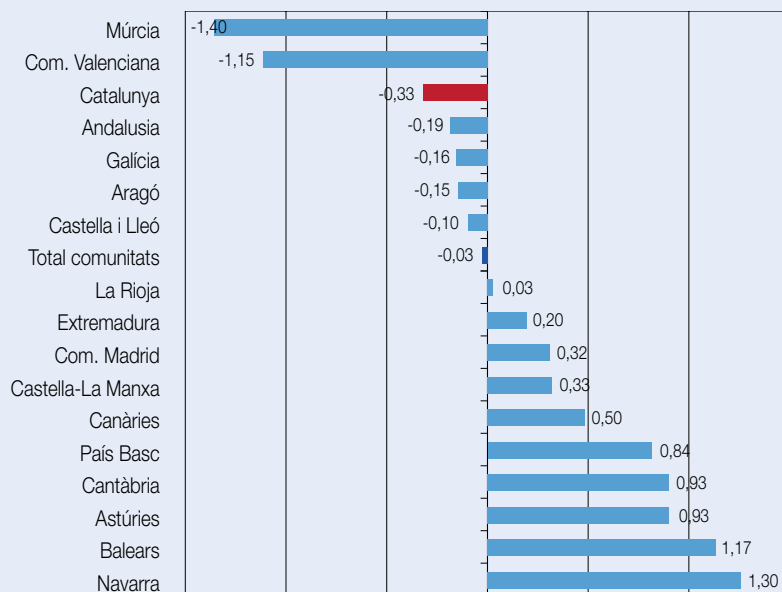
de les prestacions d'atur, etc.) ha permès compensar l'augment de la despesa en pensions (4,7%).

En relació amb les comunitats autònomes, el dèficit públic en proporció al PIB ha estat del -0,03% (pràcticament equilibri pressupostari), 0,19 punts percentuals menys que l'any 2020. És important destacar que aquesta dada és molt inferior a la previsió del Govern de l'Estat per al 2021 (-0,6%). El factor que explica el bon comportament del dèficit de les comunitats autònomes ha estat el major creixement dels recursos no financers (9,6%) en comparació amb les despeses no financeres (8,5%). En aquest sentit, és rellevant matissar que aquesta millora pressupostària s'explica en part per l'augment de les transferències procedents de l'administració central (9.509 milions d'euros addicionals respecte al 2020) i per l'aprovació de dos fons extraordinaris a repartir entre les comunitats autònomes l'any 2021. El primer, dotat amb un import de 13.486 milions d'euros amb l'objectiu d'amortitzar l'impacte de la crisi de la Covid-19 sobre les finances de les administracions regionals. El segon, un paquet de 7.000 milions en ajuts directes a empreses i autònoms gestionats per les comunitats autònomes.

Finalment, les corporacions locals han experimentat un saldo fiscal positiu per novè any consecutiu. L'any 2021 el superàvit públic registrat pel conjunt d'administracions locals ha estat del 0,27% del PIB, molt similar a la xifra del 2020 (0,26%). Pel que fa als ingressos, els recursos no financers van augmentar un 7,4% (fins als 79.985 milions) fruit de la millora de la recaptació dels impostos degut a la recuperació de l'activitat econòmica. Aquesta millora ha estat compensada pràcticament en la seva totalitat per un increment en la despesa (7,2%) l'any 2021, que s'explica principalment per l'augment en la remuneració dels assalariats (4,8%) i la inversió (19,1%).

En relació amb el saldo pressupostari de les comunitats autònomes, cal destacar la important disparitat entre les diferents regions. En el cas de Catalunya, el dèficit públic l'any 2021 (-0,33% del PIB) s'ha situat clarament per sobre de la mitjana (-0,03%), sent la tercera comunitat amb un nivell de dèficit més elevat (Múrcia i la Comunitat Valenciana han tingut un dèficit del -1,4% i -1,15%, respectivament). L'altra cara de la moneda han estat les comunitats forals (Navarra amb un superàvit de l'1,3% i País Basc del 0,84%), així com les Illes Balears (1,17%), Astúries i Cantàbria (ambdues amb un superàvit del 0,93%). Finalment, la Comunitat de Madrid ha registrat un superàvit més modest (0,32%) (gràfic 1.11).

Gràfic 1.11
Dèficit (-) o superàvit (+) fiscal de les comunitats autònomes. Any 2021
(en % del PIB)

Font: Ministeri d'Hisenda i Funció Pública

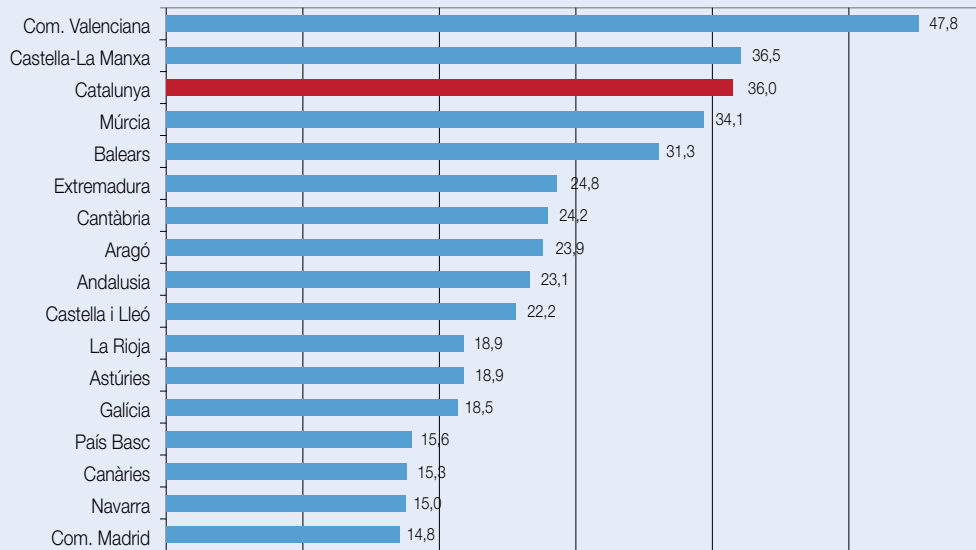
El **deute públic** al conjunt d'administracions ha pujat fins a 1,43 bilions d'euros a finals de 2021, el que equival al 118,4% del PIB en el quart trimestre del 2021, 1,6 p.p. menys que el mateix trimestre de l'any anterior. Per tant, tot i que el deute públic en termes monetaris ha augmentat un 5,8% interanual el quart trimestre de 2021, la ràtio de deute públic ha disminuït. El motiu és que el creixement del PIB (a preus corrents) ha incrementat un 8,5% a l'economia espanyola l'any 2021, clarament superior a l'augment nominal del deute públic.

Per nivells administratius, l'administració central va assolir un nivell de deute públic del 107,5% del PIB en l'últim trimestre de 2020, una xifra que s'ha reduït fins al 106,2% en el mateix període de 2021. En el cas de la Seguretat Social, el deute a finals de 2021 s'ha situat en el 8,1% del PIB, 5 dècimes superior al mateix trimestre de 2020. A més, cal destacar que en els últims dos anys el deute de la Seguretat Social pràcticament s'ha duplicat (4,4% el 2019), fet que s'explica per factors conjunturals (caiguda dels ingressos fruit de les exoneracions de les quotes als afectats per ERTO) i estructurals (increment de les prestacions contributives vinculades als augments de l'IPC, augment del nombre de pensionistes i la jubilació de pensionistes amb prestacions superiors a la pensió mitjana). Pel que fa al conjunt de les comunitats autònomes, la seva ràtio de deute sobre el PIB ha disminuït en 1,2 p.p. (27,1% el 2020 al 25,9% el 2021). Finalment, el deute de

les corporacions locals s'ha situat en el 1,8% del PIB en el quart trimestre de 2021, dues dècimes menys respecte al mateix trimestre de l'any anterior.

La comparativa per comunitats autònomes mostra que Catalunya se situa en tercera posició pel que fa al deute públic com a percentatge del PIB (36,0% en el quart trimestre de 2021), només per darrera de la Comunitat Valenciana (47,8%) i Castella - la Manxa (36,5%). En l'altre extrem, les regions que presenten uns comptes públics més sanejats són la Comunitat de Madrid (14,8%), Navarra (15,2%), Canàries (15,3%) i el País Basc (15,6%) (gràfic 1.12). Pel que fa a la variació de la ràtio de deute respecte a l'últim trimestre de 2020, només Múrcia ha experimentat un lleu increment (0,1 p.p.). En canvi, la resta de comunitats han aconseguit reduir de forma més o menys significativa) el seu deute públic en percentatge del PIB. Concretament, a Catalunya la ràtio de deute públic ha disminuït en 1,3 p.p. (una dècima superior a la mitjana). Per altra banda, Navarra (-3,6 p.p.), les Illes Balears (-2,7 p.p.) i Castella -La Manxa (-2,2 p.p.) són les que han experimentat una disminució més considerable. En canvi, el País Basc (-0,6 p.p.), la Comunitat Valenciana (-0,7 p.p.), Aragó i Andalusia (ambdues amb una reducció de 0,9 p.p.) són les regions que han registrat un descens més moderat del seu deute públic.

Gràfic 1.12
Deute públic de les comunitats autònoms. Any 2021*
 (en % del PIB)

*dades del quart trimestre
 Font: Banc d'Espanya

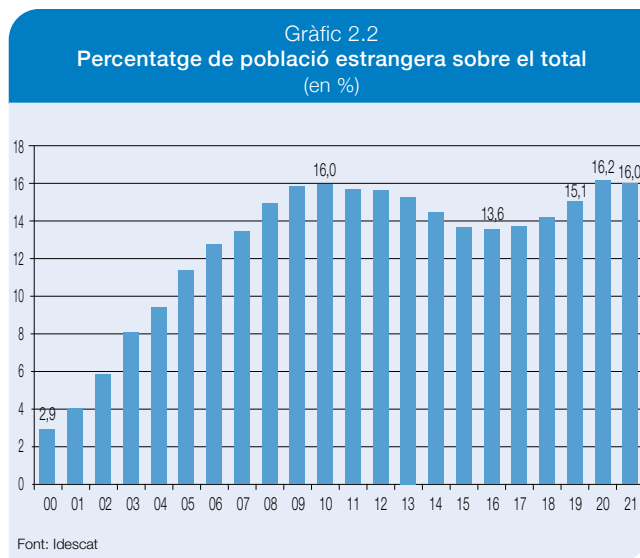
ECONOMIA CATALANA

1. Població

El 2021 la **població** catalana ha augmentat per sisè any consecutiu, després del parèntesi de descens demogràfic entre el 2013 i 2015. Malgrat això, cal destacar la forta desacceleració del creixement de la població l'any 2021 (0,2% a Catalunya, 1,3 p.p. inferior al 2020), essencialment per l'impacte que ha tingut la Covid-19 sobre la mortalitat. El motiu que explica la forta desacceleració el 2021 (i no el 2020) és perquè les dades provenen del Padró Municipal d'Habitants de l'INE, que recullen anualment el cens de població a 1 de gener. Per tant, l'estadística de població 2020 no reflecteix el veritable impacte de la pandèmia per al conjunt de l'any. Així, el nombre total de persones residents a Catalunya ha arribat a 7.739.758 a 1 de gener de 2021, 17.555 habitants més que un any abans, assolint una nova xifra rècord d'habitants. Pel que fa a l'evolució dels últims anys, cal tenir en compte que en els tres anys de descens (2013-2015) la població catalana es va reduir en 90.644 habitants, mentre que en els cinc anys de recuperació (2016-2021) l'augment acumulat ha estat de 315.004 persones. En taxes de variació, l'augment de la població resident a Catalunya (0,2%) el 2021 ha estat molt similar a la registrada per al conjunt de la població espanyola (0,1%) ([gràfic 2.1](#)).

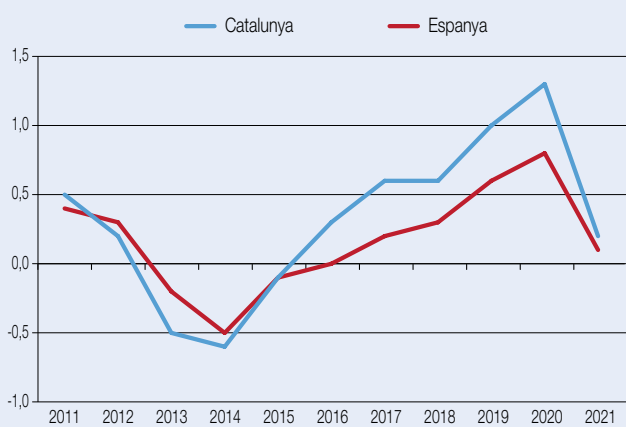
Per edats, l'increment de la població entre l'1 de gener de 2020 i de 2021 ha estat protagonitzada pels grups de persones d'entre 40 i 59 anys i d'entre 60 i 79 anys, que

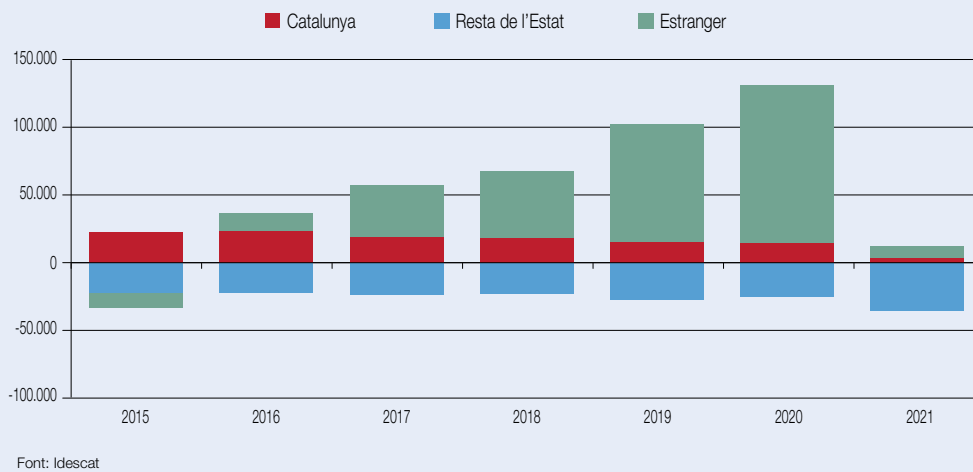
representen el 31% i el 19,2% de la població total, respectivament, degut a un envelliment demogràfic progressiu. La població en aquestes franges d'edat ha augmentat en 19 i 17 mil persones, el que suposa un increment del 0,8% i l'1,1% en cada grup d'edat, respectivament. Tot i aquesta evolució positiva, les taxes de creixement han estat molt inferiors en comparació amb el 2020 (el col·lectiu d'entre 40 i 59 anys i d'entre 60 i 79 anys va créixer un 1,5% i un 3,3%, respectivament). A més, l'augment de la població de 80 anys o més només ha augmentat un 0,9% el 2021, un registre clarament inferior al d'anys anteriors a causa de l'impacte de la pandèmia. Per contra, la població jove (de 20 a 39 anys) i de menor edat (0 a 19) han experimentat una variació negativa el 2021, del -0,6% i -0,7%, respectivament. Aquest fet s'explica essencialment per un descens estructural de la fecunditat i la menor arribada d'immigració jove durant els últims anys (en relació amb l'etapa d'expansió econòmica del 2000 al 2008).

El creixement demogràfic que està vivint Catalunya en els darrers anys s'explica, en gran mesura, per l'augment de la població de nacionalitat estrangera. No obstant això, el 2021 la població estrangera (això és, sense la nacionalitat espanyola) ha disminuït en 15.581 persones, segons dades del Padró Municipal d'Habitants de l'INE. En termes absoluts, la població estrangera resident a Catalunya és d'1.245.038 habitants l'any 2021, un 1,2% inferior a la dada de l'any anterior. Tal i com es pot veure al [gràfic 2.2](#), la taxa d'estrangeria (percentatge de població estrangera

Gràfic 2.1
Evolució de la població
(taxes de variació interanual, en %)

Gràfic 2.3
Variació anual de la població resident a Catalunya per origen
(en nombre de persones)

sobre el total) es va reduir arrel de la darrera crisi econòmica, passant d'un màxim del 16,0% assolit el 2010 fins al 13,6% de l'any 2016, però des de 2017 ha iniciat una tendència novament a l'alça. El 2021 ha trencat amb aquesta dinàmica i se situa novament en el 16,0% sobre el total de la població.

La descomposició de l'evolució de la població resident a Catalunya atenent al seu lloc de naixement (no confondre amb nacionalitat) mostra un comportament diferenciat (gràfic 2.3). Mentre que la població nascuda a la resta de l'Estat disminueix un 2,9% respecte al 2020, seguint la mateixa tònica que els anys anteriors (en part degut al retorn dels jubilats al seu lloc de naixement), la població nascuda a Catalunya registra un creixement molt escàs (0,1%), inferior a l'augment dels últims dos anys (0,3%). Finalment, la població nascuda a l'estranger resident a Catalunya ha augmentat un 0,5%, molt inferior al creixement del 2019 (6,4%) i 2020 (7,9%). En termes absoluts, la disminució de la població total resident a Catalunya el 2021 s'explica per la forta caiguda de la població resident nascuda a la resta de l'Estat (-35.732 persones), que no ha estat compensada per l'augment moderat de la població nascuda a Catalunya (3.706) i procedent de l'estranger (8.475).

2. Activitat Econòmica

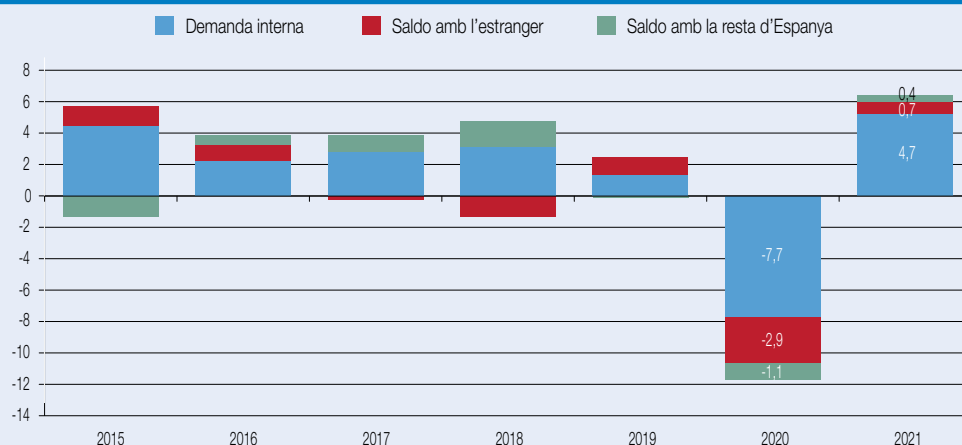
L'economia catalana va patir l'any 2020 la pitjor contracció econòmica (-11,7%) de la seva història en temps de pau com a conseqüència del SARS-CoV-2. El 2021 ha significat el primer pas cap a una certa normalització –tot i que amb

períodes d'elevada incertesa i mesures d'aïllament social– de l'estil de vida i de l'activitat econòmica prèvia a l'esclat de la pandèmia.

El **PIB** ha augmentat un 5,8% el 2021 segons l'Idescat, un creixement molt considerable (el 2019 va ser del 2,1%) que s'explica en un context de forta caiguda de l'activitat el 2020. Al llarg de l'any, el PIB ha mostrat un perfil de recuperació en termes interanuals molt influït per l'evolució de l'activitat econòmica del 2020. Així, la taxa de variació interanual del PIB el primer trimestre de 2021 va ser negativa (-3,8%), atès l'impacte de la pandèmia no es va manifestar amb tota la seva virulència fins al segon trimestre de 2020 (es va declarar el primer estat d'alarma el 14 de març de 2020). Per tant, no és sorprenent el fort rebot interanual de l'activitat econòmica en el segon trimestre de 2021, amb un creixement del 18,7% (el PIB va caure un 22,1% interanual el mateix període de 2020). Finalment, la reobertura gradual de l'economia durant el segon semestre de 2020 ha originat unes taxes de creixement del PIB més moderades en el tercer i quart trimestre de 2021 (3,9% i 6,3%, respectivament).

L'expansió del PIB s'ha produït gràcies a les aportacions positives tant de la demanda interna com de la demanda externa, però fonamentalment de la primera. Concretament, la demanda interna ha sigut la principal protagonista del fort augment de l'activitat econòmica el 2021, amb una contribució de 4,7 p.p. (el 81% del total). Aquesta magnitud contrasta amb l'evolució del 2020, any en què la demanda interna va ser el principal component de la contracció econòmica (-7,7 p.p.). Addicionalment, el sector exterior també ha passat d'una aportació molt negativa de 4 punts percentuals

Gràfic 2.4
Contribucions al creixement del PIB a Catalunya
(en punts percentuals)

Font: Idescat

l'any 2020 a una contribució positiva de 1,1 punts. Dins el sector exterior, el component que més ha contribuït al creixement de l'activitat econòmica ha estat el saldo positiu amb l'estranger (sense tenir en compte les relacions comercials amb Espanya), atès que explica el 64% de l'aportació positiva del sector exterior (0,7 punts percentuals). Un dels motius que explica aquesta millora és la recuperació de les exportacions dels serveis, principalment del turisme estranger a Catalunya. En concret, l'afluència de turisme estranger ha

passat dels 3,9 milions el 2020 als 5,8 milions el 2021, amb un creixement del 48,6%. Tot i que aquesta dada és clarament positiva, cal matissar que el turisme estranger encara no ha recuperat ni de bon tros les xifres prèvies a la Covid-19 (el 2019 Catalunya va rebre 19,4 milions de turistes, un 70,3% inferior al registre del 2021). Finalment, el saldo amb l'Estat també ha aportat 4 dècimes al creixement del PIB el 2021, gràcies a la recuperació del turisme procedent de la resta d'Espanya i de les exportacions de béns (gràfic 2.4).

Quadre 2.1
Evolució del PIB a Catalunya. Demanda
(taxes de variació interanual en volum, en %)

	2019	2020	2021	2021			
				I trim.	II trim.	III trim.	IV trim.
PIB	2,1	-11,7	5,8	-3,8	18,7	3,9	6,3
Demanda interna	1,4	-8,9	5,4	-2,5	18,9	3,8	3,4
Consum llars	1,0	-12,1	5,2	-5,3	22,6	3,0	3,5
Consum adm. públiques ¹	2,9	3,5	3,3	2,1	5,7	3,7	1,8
Formació bruta de capital ²	1,3	-11,0	8,1	0,9	23,5	6,1	4,7
Béns equipament i altres	0,2	-10,7	13,9	7,6	28,1	12,9	8,9
Construcció	2,3	-9,9	-0,2	-8,2	17,0	-3,7	-2,4
Saldo exterior ^{3,4}	0,9	-4,0	1,1	-1,6	2,1	0,6	3,3
Saldo amb l'estranger ⁴	1,0	-2,9	0,7	-1,1	1,5	0,2	2,3
Exportacions totals amb l'estranger	3,2	-23,0	13,8	-7,8	40,9	12,7	17,6
Importacions totals amb l'estranger	0,8	-19,1	13,8	-5,3	42,4	14,3	12,3

(1) Inclou la despesa en consum de les institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars.

(2) Inclou la variació d'existències.

(3) Inclou el saldo amb l'estranger i amb la resta d'Espanya.

(4) Aportació al creixement del PIB.

Font: Idescat. Comptes econòmics anuals de Catalunya (PIB)

Pel que fa al desglossament per components de la demanda interna, el **consum de les llars** (representa la meitat del PIB català) ha experimentat un creixement notable del 5,2% el 2021 ([quadre 2.1](#)). No obstant això, cal matissar que aquest augment del consum privat ha estat clarament inferior a la contracció del 2020 (-12,1%), el que implica que el consum encara no ha recuperat els nivells previs a la pandèmia malgrat l'augment de l'estalvi forçós durant el 2020. Els motius essencials que expliquen aquest fenomen és que les mesures d'aïllament social (aforament als restaurants, limitacions de les activitats d'oci, mobilitat, etc.) també han estat vigents durant bona part del 2021, fet que ha limitat la capacitat de despesa de les llars. La segona és el fort repunt de la inflació (especialment intensa en els últims mesos de l'any), reduint la capacitat adquisitiva de les famílies en el moment en el que es retiraven les restriccions a l'activitat econòmica. Aquests dos factors han provocat que l'augment del consum de les llars hagi estat més moderat que el del conjunt de la demanda interna (5,4%) durant el 2021.

El **consum del conjunt d'administracions públiques** que operen a Catalunya ha registrat un augment del 3,3% el 2021, una magnitud inferior a l'any anterior (3,5%) però clarament superior a la del 2019 (2,9%). L'increment del consum públic a partir del 2020 és resultat d'un fort augment de les despeses sanitàries i de gestió administrativa vinculades a la pandèmia, la contractació de professorat per cobrir l'augment extraordinari de baixes laborals i, en menor mesura, per l'augment del sou dels funcionaris (2% el 2020 i 0,9% el 2021).

La **inversió** o formació bruta de capital també ha tingut en conjunt un comportament molt positiu el 2021, amb una variació interanual del 8,1%. Per tant, cal destacar que aquest component ha crescut amb més intensitat que el conjunt del PIB (5,8%), tot i que no ha recuperat tota la caiguda del 2020 (-11%). Un segon element que és important remarcar és que aquesta recuperació no ha estat uniforme segons el tipus d'inversió. Així, si bé el repunt de la inversió en béns d'equipament i altres actius ha estat del 13,9% el 2021, en l'àmbit de la construcció encara ha caigut moderadament (-0,2%) després de la forta contracció que va experimentar el 2020 (-9,9%).

Si parlem únicament de la inversió industrial, els resultats de l'Enquesta d'Inversió Industrial a Catalunya de la primavera de 2021 elaborada pel Gabinet Tècnic del Departament d'Empresa i Coneixement de la Generalitat de Catalunya, pronostiquen un creixement interanual de la

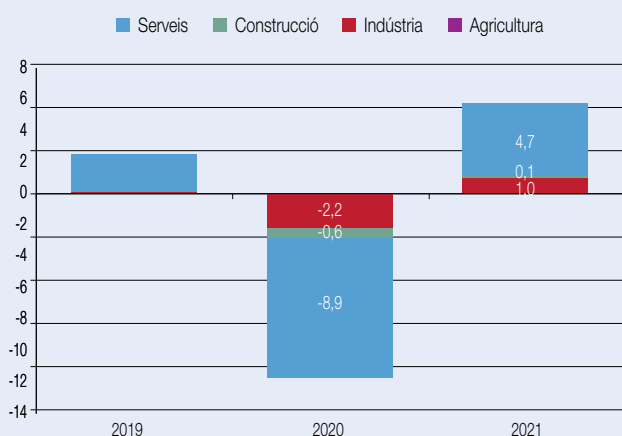
inversió (a preus corrents) de les empreses industrials del 13,6% el 2021, superant amb escreix el descens del 8% de l'any anterior. La principal finalitat de la inversió realitzada el 2021 ha estat en millores de rendiment del model de negoci (especialment entre les pimes) i de l'ampliació de la capacitat productiva de les empreses (en major intensitat en el cas de les grans corporacions). El 2021, la inversió industrial es preveu que augmenti en la majoria de grans sectors d'activitat, exceptuant el cas dels béns de consum no durador (-16,0%) i l'automobilístic (-13,0%). Concretament, la inversió augmentarà amb més intensitat en el sector de l'energia i aigua (29,7%), béns d'equipament (26,8%) i béns intermedis (18,8%). En la major part dels sectors, l'augment de la inversió industrial per part del teixit industrial de Catalunya s'explica per la incorporació de millores tecnològiques i per una evolució favorable de la demanda.

Finalment, el **sector exterior** també ha contribuït de forma notable a la recuperació del PIB de l'economia catalana l'any 2021, en 1,1 punts percentuals. Més enllà del canvi de tendència que suposa aquesta xifra en comparació amb la forta aportació negativa del sector exterior el 2020 (-4,0 p.p.), també suposa el retorn de les magnituds prèvies a la Covid-19 (0,9 p.p. el 2019). Addicionalment, el saldo amb l'estranger ha generat una aportació al creixement de 7 dècimes, superior al saldo amb la resta d'Espanya (4 dècimes). Cal recordar, a més, que el saldo d'exportacions de béns i serveis tant amb l'estranger com amb la resta de comunitats autònomes presenten superàvit. Concretament, l'any 2021 el saldo positiu amb l'estranger va ser de 13.861 milions d'euros, el que suposa un creixement del 26,8% respecte al 2020 (tot i que encara força lluny dels 17.962 milions del 2019). Quant al saldo amb la resta d'Espanya, va créixer un 5,5% interanual el 2021, fins a situar-se en els 17.501 milions d'euros (superant els 17.322 milions del 2019). En el seu conjunt, el saldo amb l'exterior ha estat de 31.362 milions, el que implica un avenç del 14,0% respecte al 2020 (però encara un 11,1% inferior a la magnitud del 2019).

Pel costat de l'oferta, els serveis han estat el principal protagonista de la recuperació econòmica el 2021 degut al seu elevat pes relatiu (el 73,7% del Valor Afegit Brut total el 2021) i a l'intens rebot de l'activitat que ha experimentat (6,3%). ([quadre 2.2](#)). Concretament, la contribució positiva dels serveis al creixement del PIB ha estat de 4,7 punts percentuals (més del 80% de l'augment del VAB el 2021) ([gràfic 2.5](#)).

Un element que cal destacar és que la intensitat de la recuperació no ha estat homogènia entre els diferents sub-

Gràfic 2.5
Contribucions dels sectors al creixement del VAB a Catalunya
(en punts percentuals)

Font: Idescat

sectors dins els serveis. Mentre que el VAB del comerç, el transport i l'hostaleria ha augmentat un 14,0% interanual, en el cas de les activitats vinculades als serveis públics (administració, sanitat, educació i serveis socials) i les activitats immobiliàries i professionals ha crescut un 3,8% i un 3,0%, respectivament. Els motius essencials que expliquen aquesta discrepància és degut a l'efecte base (el VAB del comerç, transport i hostaleria va caure amb molta més intensitat el 2020), fet que ha propiciat una recuperació molt intensa el 2021 dels sectors vinculats a l'oci gràcies a la millora gradual de la situació sanitària (amb episodis de restriccions de menor intensitat i més limitades en el temps).

La construcció, el sector més afectat per la pandèmia en termes relatius (amb una caiguda del VAB del -12,3% el 2020) només ha aconseguit créixer un 1,6% el 2021. Per tant, la construcció és, entre els grans sectors d'activitat, el que presenta un VAB inferior en comparació amb els nivells previs a la Covid-19.

Per la seva banda, el creixement del VAB a la indústria ha augmentat un 5,3%, per sota de la mitjana, malgrat que el descens l'any 2020 va ser molt similar (-11,5%) al del conjunt de l'economia. Aquesta evolució s'explica pels problemes de subministrament i l'alça dels preus de les matèries primeres i béns intermedis, fet que ha dificultat la recuperació de la indústria (i la construcció). Addicionalment, el sector de l'automòbil (amb un pes important a l'economia catalana) ha patit intensament la crisi de la Covid-19 i està passant per dificultats intrínseques prèvies a la pandèmia (transició cap als vehicles elèctrics, noves pautes de consum, etc.). Finalment, a l'agricultura el VAB ha augmentat només un 1,5%, tot i que cal tenir en consideració que va ser el sector que menys va patir l'impacte de la pandèmia el 2020 (-2,3%).

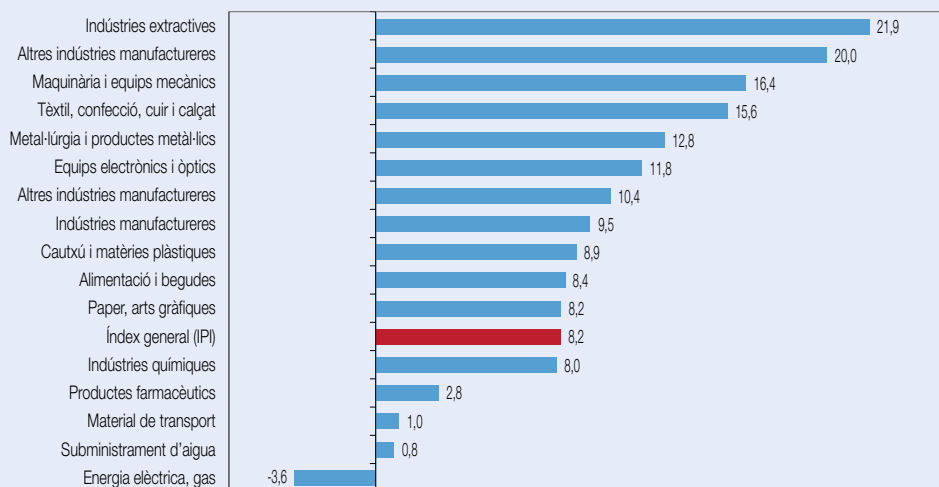
A la **indústria**, l'índex de producció industrial (IPI) per al conjunt de sectors industrials ha augmentat un 8,2% interanual a Catalunya el 2021, una millora molt significativa respecte al descens del 2020 (-9,3%). A més, el procés de recuperació ha estat més intens en comparació amb la del conjunt de l'Estat (7,0%), malgrat que la caiguda el 2020 va ser molt similar a la que va experimentar l'economia catalana. Tot i així, cal puntualitzar que si bé la reactivació de la

Quadre 2.2
Evolució del PIB a Catalunya. Oferta
(taxes de variació interanual en volum, en %)

	2019	2020	2021	2021			
				I trim.	II trim.	III trim.	IV trim.
PIB	2,1	-11,7	5,8	-3,8	18,7	3,9	6,3
Valor afegit brut	2,4	-11,7	5,8	-4,0	18,2	4,3	6,6
Agricultura	-2,3	-2,3	1,5	3,2	2,0	2,6	-1,5
Indústria	-0,5	-11,5	5,3	0,3	19,6	2,1	1,4
Construcció	1,3	-12,3	1,6	-9,9	22,6	-2,8	1,6
Serveis	3,3	-11,9	6,3	-4,8	17,9	5,4	8,5
Comerç, transport i hostaleria	2,8	-26,2	14,0	-10,1	42,7	12,8	20,2
Act. immobiliàries, professionals i altres	4,4	-7,2	3,0	-5,2	12,9	1,7	3,8
Adm. pública, educació, sanitat i serveis socials	1,7	0,8	3,8	3,3	4,0	4,0	4,0
Impostos nets s/productes	-0,5	-11,3	5,8	-0,9	24,4	-0,3	3,7

Font: Idescat. Comptes econòmics anuals de Catalunya (PIB)

Gràfic 2.6
Índex producció industrial per seccions, Catalunya 2021 (p)
(taxes de variació interanual, en %)

(p) Dades provisionals
Font: Idescat

producció industrial per al conjunt del 2021 ha estat molt positiva, encara no s'han recuperat els nivells de producció previs a la pandèmia .

És important remarcar que pràcticament totes les branques d'activitat industrial han registrat una evolució molt positiva el 2021. A més, cal destacar que, com a norma general, els sectors que més van patir les conseqüències de la Covid-19 el 2020 s'han recuperat en major intensitat durant el 2021 (en gran part per un efecte rebot estadístic). Concretament, tres dels sectors més afectats per la pandèmia van ser les indústries extractives (amb una caiguda del -21,0% interanual l'any 2020), les manufactures tèxtils (-20,4%) i la indústria de fabricació d'equips mecànics (-13,7%). En canvi, el 2021 aquests mateixos sectors han experimentat un augment de la producció industrial molt intens (21,9% en el cas de les activitats extractives, 15,6% a la indústria tèxtil i 16,4% a la fabricació de maquinària).

Tot i aquesta recuperació generalitzada, un sector que segueix immers en grans dificultats (no només per la pandèmia) és el del material de transport (sector automobilístic), que només ha experimentat un creixement de l'1% el 2021 malgrat que va ser una de les indústries més afectades per la Covid-19 (amb una caiguda del -26,2% el 2020). L'altra cara de la moneda ha estat la indústria química i la fabricació de productes farmacèutics que, tot i no patir negativament l'impacte de la pandèmia durant el 2020, han mantin-

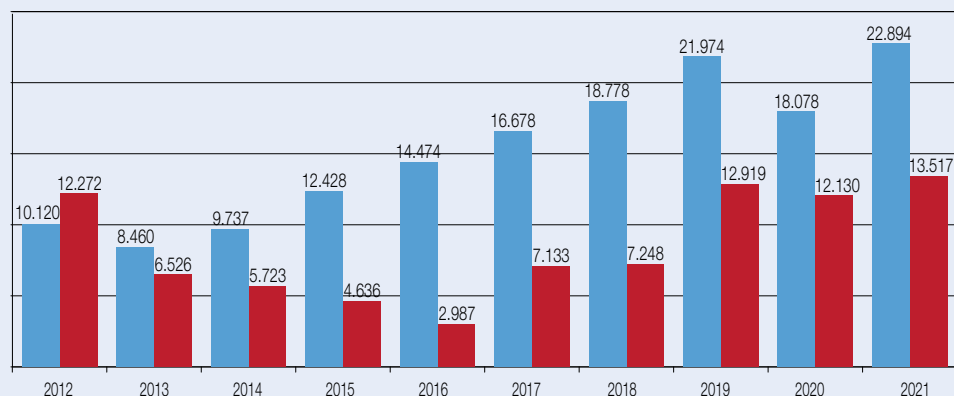
gut una trajectòria molt positiva durant l'any 2021, amb un creixement del 8,0% i un 2,8% respectivament. (gràfic 2.6).

Els indicadors d'oferta i demanda en el sector de la **construcció** han retornat a la trajectòria positiva dels últims anys, només alterada per la pandèmia de la Covid-19, fet que havia permès al sector recuperar part de l'activitat perduda durant els pitjors anys de la crisi immobiliària. Concretament, el nombre d'habitatges en construcció ha augmentat un 26,6% el 2021, fins a les 22.894 unitats, una xifra en línia amb els nivells del 2019 (gràfic 2.7). A més, el nombre d'habitatges acabats també ha repuntat amb força el 2021, amb un creixement interanual de l'11,4% (clarament superior a la disminució del 6,1% del 2020).

Adicionalment, pel que fa a la licitació d'obres públiques (segons data d'obertura) per part de les administracions públiques, el volum (en euros) de les licitacions ha incrementat un 113% respecte al 2020 (molt superior al descens del 19,7% del 2020), situant-se en els 2.931 milions d'euros. Cal puntualitzar que aquesta sèrie és força volàtil, atès que l'any 2019 la caiguda interanual va ser del -13,7%. No obstant això, l'evolució del 2017 i 2018 va ser molt positiva, anys en què l'import de la licitació pública va augmentar un 39,9% i un 35,2%, respectivament. L'evolució positiva del 2021 s'explica per l'augment de la licitació en tots els nivells administratius, especialment intens en el cas de l'administració central (136%), seguit de l'administració local (113%) i la Generalitat (97,6%). Per tipus de licitació,

Gràfic 2.7
Evolució de la construcció residencial a Catalunya
(unitats)

■ Habitatges en construcció (visats d'obra) ■ Habitatges acabats

Font: Idescat a partir del Ministeri de Foment

l'increment ha estat molt similar entre les obres d'edificació (109,4%) i d'obra civil (115,5%).

Els indicadors de demanda en el sector de l'habitatge també han estat positius el 2021. D'una banda, el nombre de transaccions d'habitatges s'ha incrementat un 34,4%, fins a les 88.545 compravendes (un 9,3% superior a les transaccions del 2019). De l'altra, el nombre d'hipoteques constituïdes sobre habitatges –que representen el 76% del total d'hipoteques– ha estat de 69.805, amb un increment del 27,6% respecte a l'any anterior. Aquest repunt de la demanda s'explica per la millora de les expectatives econòmiques de les llars i l'estalvi acumulat durant el 2020 i part del 2021 per les mesures d'aïllament social. El fort augment de la demanda també ha provocat un repunt dels preus dels habitatges (del 2,0% el 2020 al 3,5% el 2021). Cal remarcar que aquest major creixement dels preus s'explica per una evolució molt similar entre els habitatges de nova construcció i de segona mà, que han augmentat un 3,9% i un 3,5% el 2021, respectivament.

Els **serveis** han contribuït de forma molt important a la reactivació de l'activitat econòmica de Catalunya el 2021. En aquest sentit, l'índex general d'activitat dels serveis ha augmentat un 15,2% el 2021, compensant pràcticament en la seva totalitat la forta contracció del 2020 (-15,6%) (gràfic 2.8). Totes les sis agrupacions sectorials han registrat creixements positius en l'índex d'activitat, malgrat que la magnitud del rebot no ha estat equivalent en tots els casos. L'activitat més afectada per la Covid-19 el 2020 va ser l'hostaleria (-52,6%) i, per tant, aquest fet explica que sigui el sector amb un creixement relatiu més intens el 2021 (36,2%). No obstant això, cal matissar que les

successives onades de coronavirus durant el 2021 han impossibilitat la plena recuperació de l'hostaleria en comparació amb els nivells d'activitat previs a la Covid-19. Un cas diferent ha estat el del comerç i el sector del transport i de l'emmagatzematge, que tot i patir caigudes interanuals importants el 2020 (del -11,4% i del -21,6%, respectivament), el 2021 s'han refet amb un increment intens de l'activitat (14,7% i 22,2%, respectivament). Finalment, el sector TIC va ser el que millor va resistir les restriccions a l'activitat econòmica i la lliure mobilitat durant el 2020 (-6,9%), però l'augment del 2021 també ha estat més moderat (2,8%).

Pel que fa al **sector financer**, els dipòsits a la vista i d'estalvi de les administracions públiques, les empreses i les llars han registrat un ascens del 9,0% a Catalunya segons el Banc d'Espanya el 2021 (per sobre del 6,3% al conjunt de l'Estat), fet que suposa una dada molt similar a la del 2020 (8,9%), però considerablement superior en comparació als anys previs de la pandèmia. Aquest fort repunt dels dipòsits s'explica principalment per l'augment de l'estalvi forçós a causa del tancament de part de la restauració, el comerç, les activitats d'oci i el turisme. A més, aquest increment més acusat a l'economia catalana ha propiciat que el pes relatiu del volum de dipòsits a Catalunya respecte al conjunt de l'Estat passi del 13,4% el 2019 al 14,1% el 2021. Per altra banda, l'estoc total de crèdit a Catalunya va disminuir el quart trimestre de 2021 un -2,7% interanual, enfront a l'estancament observat en el conjunt de l'Estat (0,2%). Aquesta evolució ha propiciat que el pes relatiu de l'estoc de crèdit a Catalunya caigui fins al 16,3% a finals de 2021 (5 dècimes menys que en el quart trimestre de 2020).

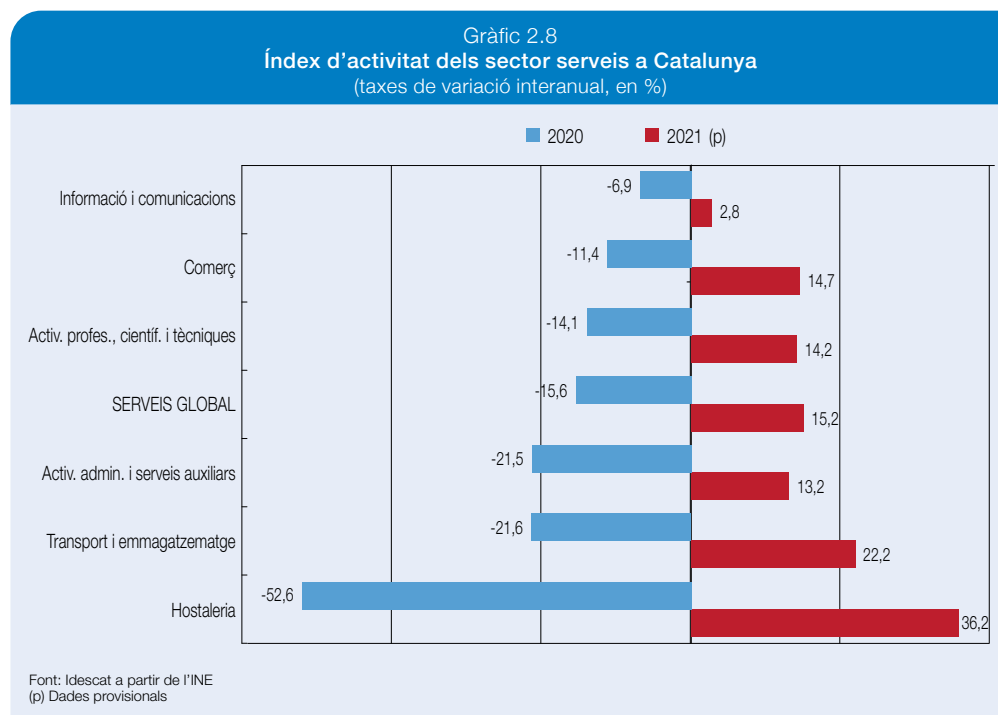
Les restriccions a la mobilitat que s'han adoptat per controlar les diferents onades del virus explica l'evolució atípica de les xifres de **mobilitat de viatgers**, tant en transport privat com en transport públic. Així, les validacions de transport públic van començar l'any 2021 amb un descens interanual del 50% en comparació amb inicis del 2019, i posteriorment s'han anat recuperant fins acabar l'any amb un descens del 23% respecte al desembre de 2019.

Així mateix, el **trànsit marítim** de mercaderies en tones ha augmentat de forma pronunciada el 2021, amb un increment del 13,3% a Catalunya, molt similar a la caiguda del 2020 (-14,0%). En termes relatius, l'alça del trànsit de mercaderies ha estat superior al Port de Tarragona (18,3% interanual), mentre que el Port de Barcelona ha registrat un increment més moderat, de l'11,1%. El nombre de vaixells mercants que van transitar pels ports catalans l'any 2021 va ser de 10.138 (un augment del 13,7%), tot i que per tipologia de vaixell els creuers han estat els que han experimentat un creixement més intens (288,9%), producte de la pràctica inactivitat el 2020 (-97,1%). En relació amb el nombre de passatgers als ports catalans l'any 2020, la xifra s'ha situat en els 1,5 milions, encara uns 3,2 milions menys que l'any 2019.

El **trànsit aeri** ha estat un dels sectors més damnificats per la Covid-19. El nombre de passatgers als aeroports catalans ha passat dels 12,9 milions el 2020 als 19,3 milions l'any 2021, el que representa un increment interanual del

49,6%. Tot i així, el trànsit de passatgers encara se situa encara molt lluny dels 55,7 milions del 2019. Pel que fa als diferents aeroports catalans, en termes relatius l'augment ha estat més intens al de Reus i Girona (el 2020 van patir una contracció importantíssima del 96,3% i del 91,1%, respectivament). La taxa de creixement dels passatgers a l'Aeroport del Prat-Josep Tarradellas s'ha situat en el 48,3%, una xifra que seria molt remarcable de no ser per la severa reducció del 2020 (-75,9%).

L'**activitat turística** s'ha vist greument afectada des de l'inici de la pandèmia. Així, l'any 2021 l'arribada de visitants estrangers s'ha situat en els 5,75 milions, el que representa un augment del 48,6% respecte al 2020. Cal matissar que l'elevada taxa de creixement del turisme el 2021 s'explica per la caiguda sense precedents el 2020 (-80%). Així, la comparativa entre l'afluència de turistes estrangers el 2021 en relació amb el 2019 (-70,3%) ens mostra com l'activitat turística encara es troba lluny de recuperar els nivells previs a la Covid-19. Addicionalment, la despesa turística es va situar en els 5.503 milions d'euros el 2021, segons l'Estadística de Moviments Turístics en Frontera de l'INE. Paral·lelament al que succeeix en el cas del nombre de turistes, aquest augment és clarament positiu (50,6% interanual), però només suposa una primer pas cap a la plena normalització de l'activitat turística (la despesa el 2021 va ser un 74,2% inferior en relació amb el 2019). En el conjunt de l'Estat, l'arribada de turistes estrangers ha augmentat amb més intensitat el 2021 (64,4%) en comparació amb

Quadre 2.3
Turistes estrangers per país de residència habitual
(milers)

	2019	2020	2021(p)	Variació (%) 2021/2020	Variació (%) 2021/2019
Total	19.375,2	3.870,3	5.751,4	48,6	-70,3
França	4.083,0	1.315,9	1.891,7	43,8	-53,7
Regne Unit	2.015,5	280,1	282,3	0,8	-86,0
Alemanya	1.431,9	227,9	495,7	117,5	-65,4
Itàlia	1.202,8	196,6	416,2	111,7	-65,4
EUA	1.507,0	148,2	231,6	56,3	-84,6
Països Baixos	746,9	142,5	356,4	150,1	-52,3
Rússia	795,2	82,4	55,4	-32,8	-93,0
Bèlgica	369,6	77,1	171,1	121,9	-53,7
Països nòrdics	573,8	77,5	187,7	142,2	-67,3
Portugal	188,9	45,4	72,0	58,6	-61,9

(p) dades provisionals

Font: elaboració pròpia a partir de l'Estadística de moviments turístics en frontera de l'INE

Catalunya, malgrat que el descens relatiu l'any 2020 va ser molt similar (-77,3% a Espanya).

El flux de la majoria dels principals mercats emissors de turistes a Catalunya ha evolucionat positivament el 2021 (quadre 2.3). El turisme francès conserva el lideratge en el rànquing de principals mercats emissors, amb 1.892 milers de turistes (pràcticament un terç de total). Els mercats que més s'han recuperat en termes relatius han sigut Alemanya (117,5%), Itàlia (111,7%), Països Baixos (150,1%) i Bèlgica (121,9%). En canvi, l'afluència de turistes russos el 2021 ha seguit disminuint (-32,8%) i, en el cas del Regne Unit, pràcticament s'ha estancat (0,8%). En comparació amb els nivells previs a la Covid-19, els mercats que més s'han recuperat són França (-53,7%), Països Baixos (-52,3%) i Bèlgica (-53,7%).

Si s'analitza l'afluència turística (estrangers i nacionals) en els establiments hotelers – que concentren gairebé el 75% dels viatgers a Catalunya –, s'obté un total de 10,2 milions de viatgers el 2021 (un creixement del 72,6% respecte a l'any anterior) i 25,3 milions de pernoctacions (augment del més del 90% respecte al 2020). El segon tipus d'allotjament més important quant a viatgers són els càmpings, que han rebut 3 milions de visitants enfront dels 1,7 milions de 2020. Pel que fa al nombre de viatgers allotjats en turisme rural han passat de poc més de 275 milers el 2020 als 394 milers el darrer any.

Per analitzar la distribució i l'evolució dels turistes per mercats d'origen s'han utilitzat les dades que proporció-

na l'Enquesta d'ocupació hotelera de l'INE (quadre 2.4). L'any 2021, els viatgers que han experimentat un creixement més elevat han sigut els procedent de la resta de l'Estat (92,4%), seguit del turisme estranger (76,4%) i el de Catalunya (61%). Tot i així, cal matissar que aquestes dades estan fortament influïdes per l'efecte estadístic del 2020 (l'afluència de viatgers en establiments hotelers procedents de l'estranger i de la resta de comunitats va caure de forma més intensa). Així, mentre que el nombre de viatgers a Catalunya va caure un 43,3% el 2020, a la resta de l'Estat i a l'estranger va disminuir un 66,2% i un 82%, respectivament. En resum, tot i que l'evolució del turisme ha estat positiva el 2021 en comparació amb el primer any de pandèmia, el total de viatgers en hotels el 2021 encara no havia recuperat ni la meitat del nivell de l'any 2019. Aquest fet ha provocat que els pesos relatius d'aquests grups sobre el total hagin canviat radicalment. Concretament, si bé el turisme estranger representava gairebé el 65% dels viatgers allotjats en establiments hotelers el 2019, aquest percentatge ha estat del 42% el 2021 (molt similar al 39,2% dels viatgers procedents de Catalunya).

L'anàlisi per marques turístiques en establiments hotelers mostra un increment generalitzat però amb diferents intensitats. Així, els creixements més importants en el nombre de viatgers les han registrat la Costa Daurada (125,4%) i les Terres de Lleida (111,5%). La ciutat de Barcelona (69,6%), la Costa Brava (74,9%) i les Terres de l'Ebre (51,2%) també han experimentat millores considerables. No obstant això, cal matissar que aquests

Quadre 2.4
Viatgers allotjats en establiments hotelers per procedència
 (milers)

	2019	2020	2021(p)	Variació (%) 2021/2020	Variació (%) 2021/2019
Total viatgers	20.752	5.896	10.177	72,6	-51,0
De Catalunya	4.380	2.481	3.994	61,0	-8,8
De la resta de comunitats	2.936	993	1.909	92,4	-35,0
De l'estranger	13.436	2.423	4.274	76,4	-68,2

(p) dades provisionals

Font: elaboració pròpia a partir de l'Estadística de moviments turístics en frontera de l'INE

registres no han estat suficients per compensar l'enorme caiguda del 2020. Per exemple, en el cas de Barcelona ciutat, el nombre de viatgers en establiments hotelers el 2021 ha estat de només el 38% respecte al nivell prepan-dèmic, i del 61% i el 63% en el cas de la Costa Daurada i Costa Brava, respectivament. Finalment, tot i que les marques turístiques del nord de Catalunya (Pirineus i Vall d'Aran) van resistir millor l'impacte de la Covid-19 (el 2020 la temporada d'esquí es va poder realitzar amb normalitat), la tercera onada de coronavirus de finals de 2020 i principis de 2021 va afectar molt fortament aquestes regions. Concretament, el 2021 el nombre de turistes allotjats en establiments hotelers (en comparació amb el 2019) als Pirineus i a la Vall d'Aran en comparació amb el 2019 va ser del 66% i el 62%, respectivament.

3. Sector exterior

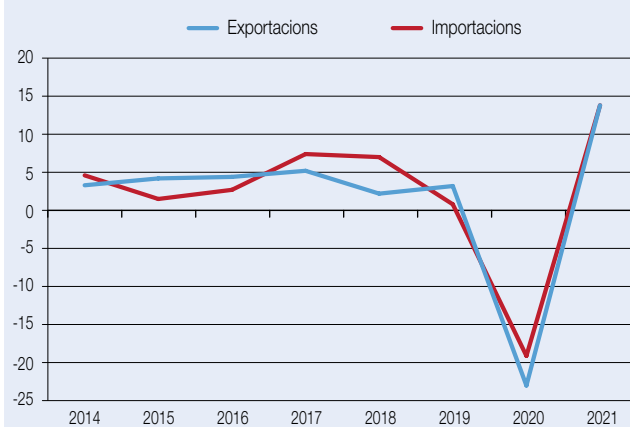
Un clar símptoma de la recuperació de l'activitat econòmica catalana l'any 2021 és el fort creixement de les exportacions i les importacions de béns i serveis en volum, ambdues sèries amb una variació interanual idèntica del 13,8% respecte a l'any anterior (gràfic 2.9). El comportament positiu de les exportacions totals de béns i serveis s'explica per la major aflluència de turisme estranger i de la resta de comunitats autònomes, així com per l'intens rebot de les exportacions de béns el 2021 (han augmentat un 21,5% a preus corrents). Així, el pes de les exportacions catalanes de béns i serveis sobre el PIB va representar l'any 2021 el 36,9%, xifra que es va situar en el 33,1% del PIB el 2020. En relació amb les importacions de béns i serveis, la recuperació de la demanda interna i l'augment de les exportacions (les empreses utilitzen béns intermedis que es produeixen a l'estranger) també ha provocat un fort repunt important (13,8% interanual). En conseqüència, el pes de les importacions de béns i serveis sobre el

PIB català també ha augmentat, des del 28,2% el 2020 al 31,2% el 2021.

Tot i aquestes evolucions negatives del comerç exterior, és important destacar que l'economia catalana ha continuat registrant un saldo exterior positiu amb l'estranger d'11.748 milions d'euros el 2020. Si a aquesta dada se li suma el saldo positiu de 15.718 milions amb la resta de l'Estat espanyol (el que representa un increment interanual del 6,0%), s'obté que Catalunya presenta un saldo exterior total favorable de 27.466 milions, el 12,3% del PIB.

Adicionalment, és important destacar que, tal com s'ha comentat anteriorment, l'economia catalana ha continuat registrant un saldo exterior positiu amb l'estranger de 13.861 milions d'euros el 2021 que s'explica sobretot pel balanç positiu dels serveis atès que el saldo comercial de béns és negatiu. Si a aquesta dada se li suma el saldo positiu de 17.501 milions amb la resta de l'Estat espanyol

Gràfic 2.9
Exportacions i importacions totals de béns i serveis
 (taxes de variació interanual en volum, en %)

Font: Idescat

(el que representa un increment interanual del 5,5%), s'obté que Catalunya presenta un saldo exterior total favorable de 31.362 milions, el 12,8% del PIB (sis dècimes més que el 2020).

Pel que fa als **fluxos exteriors de béns** i en valors corrents, les exportacions i les importacions de béns catalanes han experimentat una evolució molt positiva el 2021, amb un creixement interanual del 21,5% i del 19,5%, respectivament. Concretament, les dades provisionals publicades per l'Idescat a partir de Duanes mostren que les exportacions de béns s'han situat en els 80.565 milions d'euros l'any 2021, un nou rècord històric que supera en un 9% els 73.938 milions del 2019. Pel que fa a les importacions de béns, la recuperació de l'activitat econòmica també ha propiciat un fort increment fins als 90.973 milions d'euros. En contrast amb les exportacions, les importacions (a preus corrents) l'any 2021 encara no han recuperat els nivells previs a la Covid-19 (-1,8% per sota del 2019). Aquest diferencial s'explica essencialment per les importacions vinculades amb el sector automobilitic, que l'any 2021 només van representar dues terceres parts del nivell assolit el 2019. En resum, el 2021 el saldo negatiu de la balança comercial de béns amb l'exterior s'ha situat en els 10.408 milions d'euros, el que representa un increment del 10,8% respecte al 2020 (9.395 milions). Malgrat aquest augment, el saldo negatiu segueix sent molt inferior als nivells previs a la Covid-19 (18.905 milions d'euros el 2019). Això ha provocat que el 2021 la taxa de cobertura (definida com el quocient de les exportacions sobre les importacions) hagi augmentat de forma important en els últims dos anys, fins assolir el 88,6% l'any 2021

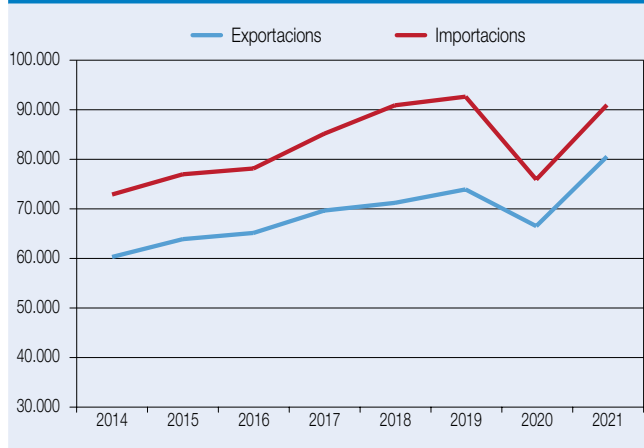
(8,7 p.p. superior al 2019), sent la ràtio més elevada de la sèrie històrica ([gràfic 2.10](#)).

Val a dir que l'increment registrat de les exportacions catalanes ha estat molt similar a les del conjunt de l'Estat, on les vendes a l'exterior han augmentat un 21,2%, mentre que en el cas de les importacions el creixement de les espanyoles (24,8%) ha estat força més intens que les catalanes (19,5%). A més, cal destacar que el descens de les importacions catalanes va ser superior (-18,1%) a les espanyoles (-14,1%) el 2020. Una possible explicació és la major dependència de la demanda turística a Catalunya que encara està molt afectada per la pandèmia. En termes relatius, les exportacions catalanes representen el 25,4% de les estatals (la mateixa ràtio dels últims dos anys), i les importacions el 26,5% de les del conjunt de l'Estat el 2021 (0,9 p.p. per sota respecte al 2020), sent Catalunya la comunitat autònoma líder quant a fluxos comercials amb l'exterior.

Aquest increment de les exportacions està en línia amb l'augment sense precedents del nombre total d'empreses exportadores a Catalunya, que ha arribat a les 63.239 empreses el 2021, un 29,1% superior respecte a l'any anterior, segons l'ICEX. A més, aquest fort increment no s'explica per un efecte base respecte al 2020, atès que aquell any el nombre d'empreses exportadores va créixer un 1,2% en comparació amb el 2019. No obstant això, cal puntualitzar que les empreses exportadores regulars (que han concentrat el 89,7% del volum total de les exportacions l'any 2021), això és, les que han exportat de forma consecutiva durant els últims quatre anys, només han augmentat un 1,6% interanual el 2021 (després de caure un 2,8% el 2020) fins a situar-se en les 17.094 empreses. El motiu que el nombre d'empreses regulars encara no hagi recuperat els nivells previs a la Covid és perquè durant el 2020 algunes empreses van haver d'aturar la seva exportació.

La Unió Europea dels 27 països membres (exclòs el Regne Unit) ha estat la principal destinació de les exportacions de béns catalanes i la principal emissora d'importacions. Tot i que Catalunya manté històricament un saldo negatiu de la balança comercial amb aquesta àrea, el 2021 s'ha reduït (dels 1.921 milions el 2020 als 672 milions el 2021). El 59,7% de les exportacions van tenir com a destí algun país de la UE el 2021, essent França el primer país receptor (16,9% del total), seguit de lluny per Alemanya i Itàlia (10,1% i 9,5%, respectivament). Per la banda de les importacions, les europees han tingut un pes relatiu del 53,6%, essent en aquest cas Alemanya, amb un 13,9%, el principal país emissor, seguit a força distància de França

Gràfic 2.10
Fluxos comercials de béns amb l'estranger
(en milions d'euros a preus corrents)

Font: Idescat, a partir de dades del Departament de Duanes

(9,2%) i Itàlia (8,2%). Catalunya mostra un saldo comercial positiu amb França, Portugal i Itàlia, però la suma dels tres és inferior al saldo negatiu que manté amb Alemanya. De la resta de països del món, cal destacar que Catalunya manté un saldo comercial favorable amb el Regne Unit, Suïssa, Estats Units i els països d'Amèrica central i del sud, mentre que té un saldo històricament molt negatiu amb la Xina (ha passat dels 5.619 milions el 2020 als 7.818 milions, una magnitud similar a la d'abans de la Covid-19). En particular, l'economia xinesa ha representat tres quartes parts del dèficit comercial total de Catalunya amb l'exterior l'any 2021 (quadre 2.5).

Quant a les exportacions, cal destacar que la seva evolució durant el 2021 ha estat clarament positiva i generalitzada. Per exemple, a la Unió Europea el creixement ha estat especialment intens a Itàlia (32,6%), però amb taxes també molt elevades a França i Portugal (18,9% a ambdós països) i a Alemanya (17,7%). Fora de la Unió Europea, destaca la millora als Estats Units (24%) i Suïssa (20,2%). Com a nota negativa cal destacar el cas de la Xina, on les exportacions catalanes han retrocedit un 1,3% en comparació amb el 2020. Tot i així, és important matisar que les vendes a la Xina van experimentar un rebot molt pronunciat (52,6% interanual) el 2020, fenomen que

s'explica principalment perquè les vendes de productes càrnics (especialment els porcs) es va disparar arrel de la grip porcina al país asiàtic. En resum, les exportacions han seguit una trajectòria molt positiva durant el conjunt del 2021 i, en comparació amb els nivells previs a la pandèmia (2019), ja suposen un augment del 9%.

Pel que fa a les importacions, les procedents de la UE han augmentat en el seu conjunt un 16,3%. Dins aquest grup, l'increment ha estat especialment intens en el cas de Portugal (27,8%), Itàlia (24,4%) i França (21%). Fora la Unió Europea, destaca el rebot de les importacions de béns procedents de la Xina (26,3%) i Suïssa (23,6%) i la contracció en el cas del Regne Unit (-12,5%) i els Estats Units (-7,2%).

Els sectors econòmics que constitueixen el nucli de les exportacions catalanes són la indústria química i la fabricació de vehicles de motor i material de transport. Aquests dos sectors, juntament amb la indústria alimentària i el tèxtil, van representar el 61,6% del total d'exportacions l'any 2021 (1 p.p. inferior al 2020). Si bé la indústria alimentària i el sector químic han aguantat molt millor les conseqüències de la pandèmia, amb variacions acumulades respecte al 2019 del 20,2% i del 19,5% respectivament, les evolucions del sector

Quadre 2.5
Evolució de les exportacions i importacions de béns per àrees i països

	Exportacions				Importacions				Saldo comercial	
	Valor (MEUR)	Variació (%)		Pes (% s/total)	Valor (MEUR)	Variació (%)		Pes (% s/total)	Valor (MEUR)	
	2021	21/20	21/19	2021	2021	21/20	21/19	2021	2020	2021
Unió Europea (UE-27)	48.084	21,9	10,0	59,7	48.756	16,3	-2,0	53,6	-1.921	-672
Alemanya	8.100	17,7	12,2	10,1	12.615	7,1	-17,1	13,9	-4.485	-4.515
França	13.620	18,9	10,6	16,9	8.390	21,0	5,0	9,2	4.553	5.229
Itàlia	7.663	32,6	16,9	9,5	7.452	24,4	5,4	8,2	-226	211
Portugal	5.008	18,9	3,4	6,2	2.190	27,8	18,6	2,4	2.526	2.818
Altres països europeus	11.036	20,4	6,9	13,7	7.972	18,5	2,1	8,8	2.360	3.063
Regne Unit	3.868	17,1	-10,3	4,8	1.726	-12,5	-37,6	1,9	1.285	2.143
Suïssa	3.692	20,2	19,9	4,6	2.530	23,6	40,6	2,8	1.014	1.162
Amèrica del Nord	3.303	24,1	12,0	4,1	2.695	-11,1	-33,4	3,0	-418	608
Estats Units d'Amèrica	3.009	24,0	12,8	3,7	2.459	-7,2	-33,1	2,7	-273	550
Amèrica Central i del Sud	4.324	28,6	1,8	5,4	3.153	25,1	11,5	3,5	846	1.171
Resta del món	13.819	18,5	9,0	17,2	28.397	29,5	0,7	31,2	-10.261	-14.578
Japó	910	15,3	2,8	1,1	1.287	-0,9	-35,4	1,4	-503	-377
Xina	2.698	-1,3	50,7	3,3	10.516	26,3	15,3	11,6	-5.619	-7.818
Total	80.565	21,5	9,0	100,0	90.973	19,5	-1,8	100,0	-9.395	-10.408

Font: Idescat a partir de dades del Departament de Duanes i Impostos Especials de l'Agència Estatal d'Administració Tributària.

(p) Les dades del darrer any són provisionals i les seves taxes de variació estan calculades a partir de les dades provisionals de l'any anterior.

del tèxtil (1,5% acumulat) i l'automobilístic (-11,1%) s'han vist molt més afectada per la Covid-19 (i per altres factors específics concrets, com ara la deslocalització, els canvis de les pautes de consum, etc.). La caiguda de la fabricació de vehicles de motor i transport també ha provocat un efecte espiral envers els sectors que en depenen, com ara la maquinària i equips mecànics (amb un increment acumulat de només el 5,9% entre el 2021 i el 2019). Per altra banda, un sector que ha vist impulsades les seves vendes a l'exterior l'any 2021 ha estat l'agricultura (15% interanual). Pel que fa a les importacions, destaca la recuperació de les activitats extractives i de refinament de petroli (63,6%) i la metal·lúrgia (44,4%). Finalment, el sector de la fabricació de vehicles i material de transport ha disminuït les importacions el 2021 un 0,5% interanual, el que implica una contracció acumulada del 35,2% si la comparem respecte al nivell d'importacions del 2019 (quadre 2.6).

Pel que fa als **fluxos d'inversió**, el 2021 ha tancat de manera provisional amb un descens de la inversió estrangera a Catalunya del -4,8%, fet que l'ha situat en 2.969 milions d'euros (151 menys que l'any 2020),

segons el Registre d'Inversions Exteriors (RIE) del Ministeri d'Economia i Competitivitat (gràfic 2.11). En canvi, al conjunt de l'Estat la inversió estrangera ha experimentat un creixement intens respecte al 2020 (17,7%), principalment gràcies a l'evolució positiva de la Comunitat de Madrid (14,6%) i el País Basc (75,6%). En termes absoluts, la inversió estrangera a Espanya ha passat dels 24.450 milions d'euros el 2020 als 28.785 milions l'any 2021. La disminució moderada de la inversió estrangera a Catalunya el 2021 malauradament suposa el tercer any amb una dinàmica negativa, atès que el 2019 i 2020 (aquest marcat per la pandèmia) les caigudes van ser del -13,2% i del -18,7%, respectivament. Aquesta tendència ha provocat que el pes de Catalunya en el total de la inversió estrangera a l'Estat hagi disminuït, passant del 15,6% el 2019 al 10,3% el 2021. Respecte a aquestes dades, cal tenir en compte que fan referència a la inversió estrangera directa (IED), estadística que inclou les inversions en la obertura de noves filials i centres de producció, però també altres inversions que tenen un impacte més limitat sobre el model de producció en el territori, com ara les inversions en adquisicions i fusions d'empreses.

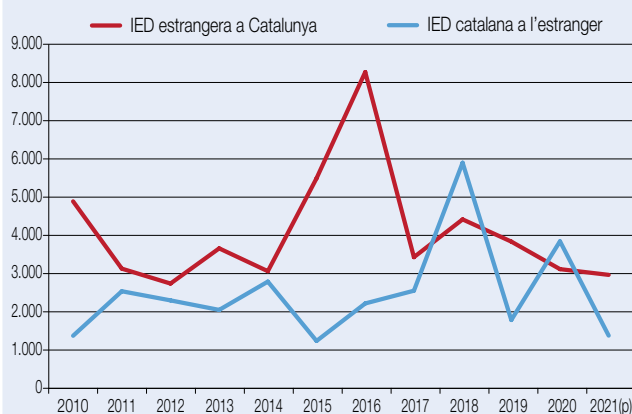
Quadre 2.6
Evolució de les exportacions i importacions de béns per activitats

	Exportacions				Importacions				Saldo comercial	
	Valor (MEUR) 2021	Variació (%) 21/20	Variació (%) 21/19	Pes (% s/total) 2021	Valor (MEUR) 2021	Variació (%) 21/20	Variació (%) 21/19	Pes (% s/total) 2021	Valor (MEUR) 2020	Valor (MEUR) 2021
Agricultura, ramaderia i pesca	1.950	15,0	23,5	2,4	4.226	19,2	17,6	4,6	-1.805	-2.276
Extracció i refinació de petroli, carbons	2.419	51,3	-19,5	3,0	6.877	63,6	-22,1	7,6	-2.607	-4.458
Productes alimentaris i begudes	10.973	12,3	20,2	13,6	6.587	7,2	0,1	7,2	4.053	4.386
Tèxtils, cuir, calçat, confecció	6.408	23,5	1,5	8,0	8.189	9,0	-10,5	9,0	-2.267	-1.781
Indústries químiques	21.892	24,5	19,5	27,2	22.118	18,7	13,7	24,3	-1.006	-226,7
Metal·lúrgia i productes metàl·lics	5.111	40,4	20,8	6,3	5.516	44,4	13,6	6,1	-189	-404
Maquinària i equips mecànics	4.872	19,3	5,9	6,0	5.507	20,0	0,4	6,1	-536,3	-636
Maquinària oficina, precisió i òptica	985	14,7	2,3	1,2	2.298	13,2	-2,3	2,5	-1.193	-1.314
Maquinària i material elèctric i electrònic	5.365	18,9	14,2	6,7	8.132	27,8	22,3	8,9	-1.861	-2.767
Vehicles de motor, material transport	10.348	15,3	-11,1	12,8	10.282	-0,5	-35,2	11,3	-1.449	66
Resta de branques	9.610	26,6	15,2	11,9	11.167	25,5	10,1	12,3	-1.257	-1.557
No classificats en altres apartats	632	-20,0	-40,3	0,8	74	6,4	-7,6	0,1	721	559
Total	80.565	21,5	9,0	100,0	90.973	19,5	-1,8	100,0	-9.395	-10.408

Font: Idescat a partir de dades del Departament de Duanes i Impostos Especials de l'Agència Estatal d'Administració Tributària.

(p) Les dades del darrer any són provisionals i les seves taxes de variació estan calculades a partir de les dades provisionals de l'any anterior.

Gràfic 2.11
Fluxos d'inversió directa amb l'estranger
(milions d'euros corrents)

Font: Ministeri d'Economia i Competitivitat
(p) dades provisionals

Adicionalment, la inversió de Catalunya a l'estranger ha disminuït notablement el 2021, passant de 3.847 milions d'euros el 2020 a 1.381 milions el 2021, segons les dades provisionals del Ministeri d'Economia, el que implica una reducció interanual del -64,1%. Cal puntualitzar que l'any 2020 la inversió catalana a l'estranger va ser força més elevada en comparació amb la mitjana històrica (l'any 2019 va ser de 1.789 milions). Per tant, és important destacar que la inversió de Catalunya a l'estranger l'any 2021 s'ha tornat a situar en un nivell més proper a la tendència observada dels darrers anys. Al conjunt de l'Estat, la inversió a l'estranger també ha experimentat una reducció molt significativa el 2021 (-30,9%), similar en ordre de magnitud al descens de la

Comunitat de Madrid (-24,5%), regió que representa gairebé el 70% de la inversió estatal a l'estranger l'any 2021. La caiguda més intensa de la inversió de Catalunya en comparació amb la mitjana estatal ha provocat un descens del pes de la inversió catalana a l'estranger, passant del 12,1% el 2020 al 6,3% el 2021.

La UE-27 ha estat la principal regió emissora d'inversió estrangera a Catalunya, amb el 65% del total. El 2021 s'ha produït un creixement important de la inversió procedent d'aquesta regió (8,3%), amb 1.930 milions d'euros. Addicionalment, la inversió procedent de l'Amèrica Llatina el 2021 s'ha multiplicat pràcticament per deu en comparació amb el 2020 (només representa l'11% del total). Malgrat això, la inversió dels països que conformen l'OCDE ha disminuït un 9,3% el 2021, així com la procedent de l'Àsia i Oceania (-66%) (quadre 2.7). Pel que fa a la inversió de Catalunya a l'estranger, el descens interanual del -64,1% l'any 2021 s'explica essencialment per la caiguda als països de l'OCDE (-40,1%) i per la fortíssima contracció a l'Àsia i Oceania, passant d'una inversió de 1.799 milions el 2020 als 24 milions el 2021. L'única regió amb un balanç positiu el 2021 és l'Amèrica del Nord, que ha multiplicat per deu la inversió a Catalunya respecte a l'any anterior, fet que l'ha situat amb un pes sobre el total del 27,7%.

Hi ha hagut molta diversitat pel que fa a l'evolució de la inversió estrangera a Catalunya a nivell sectorial. Així, entre els principals sectors que han patit una davallada important es troben el comerç a l'engròs i al detall (que ha passat dels 694 milions l'any 2020 als 406 el 2021), les

Quadre 2.7
Evolució dels fluxos d'inversió amb l'estranger per àrees geogràfiques

	Inversió estrangera directa a Catalunya				Inversió catalana a l'estranger			
	Valor (MEUR)		Variació (%)	Pes (% s/total)	Valor (MEUR)		Variació (%)	Pes (% s/total)
	2020	2021(p)	2021/2020	2021	2020	2021(p)	2021/2020	2021
OCDE	2.912	2.642	-9,3	89,0	1.782	1.067	-40,1	77,2
Unió Europea-27	1.781	1.930	8,3	65,0	811	678	-16,5	49,1
Amèrica del Nord	81	188	131,3	6,3	35	383	990,0	27,7
Amèrica Llatina	33	327	896,9	11,0	182	212	16,1	15,3
Resta d'Amèrica	1	70	4637,3	2,4	1	3	450,0	0,2
Àsia i Oceania	461	157	-66,0	5,3	1.799	24	-98,6	1,8
Àfrica	1	1	-15,7	0,0	95	3	-96,7	0,2
Paradisos fiscals	17	78	369,8	2,6	26	3	-87,4	0,2
Tots els països	3.119	2.969	-4,8	100,0	3.847	1.381	-64,1	100,0

(p) Dades provisionals

Font: Idescat a partir del Ministeri d'Economia i Competitivitat. La suma de les àrees geogràfiques que es mostren no és igual a la inversió total, atès que hi ha països que consten a més d'una àrea.

activitats financeres i d'assegurances (amb una disminució de més del 90% el 2021) i l'hostaleria (-72,1%). L'altra cara de la moneda han estat la construcció i el transport i l'emmagatzematge, que han multiplicat per sis i cinc, respectivament, els nivells d'inversió del 2020, respectivament. A més, el sector TIC també ha crescut de forma moderada el 2021 (5,6%). Finalment, pel que fa a les inversions catalanes a l'estranger, el 2021 destaca en negatiu de la indústria manufacturera (amb una caiguda interanual del -85,1%) i l'evolució positiva del comerç a l'engròs i al detall (24,6%) (quadre 2.8).

Cal tenir en compte que les dades que comptabilitza el Registre d'Inversions Exteriors (RIE) del Ministeri d'Economia i Competitivitat, malgrat ser la font oficial, no inclou tota la inversió efectiva a escala regional, ja que en alguns casos l'assignació de la inversió no correspon al territori on es fa la inversió, sinó a la localització de la seu social de l'empresa i, a més, hi ha una part de la IED que no es territorialitza. Per

això, és interessant complementar aquesta informació amb altres fonts com són la base de dades del Financial Times (FDI Markets) o les dades d'inversió que publica ACCIÓ, que és l'agència de la Generalitat de Catalunya que impulsa i gestiona l'atracció de projectes d'inversió estrangera a Catalunya i fa un seguiment de la dinàmica inversora. Segons la primera font, Catalunya ocupava la primera posició de l'Europa continental (excloent les illes britàniques) en volum d'IED rebuda per a nous projectes d'inversió productiva i en ocupació associada a aquesta inversió l'any 2020. Segons les dades fetes públiques per ACCIÓ, malgrat un context molt desfavorable per la pandèmia, la Generalitat va captar 480 milions d'euros d'inversió estrangera el 2020, un 31% més que l'any anterior, que provenen de 77 projectes i que han suposat la creació de 2.278 llocs de treball i el manteniment de 1.144 addicionals. El 87% del volum d'inversió estrangera atreta va correspondre a projectes industrials, mentre que els principals països inversors van ser França, el Regne Unit i el Japó. La meitat d'empreses

Quadre 2.8
Evolució dels fluxos d'inversió amb l'estranger per activitats

	Inversió estrangera directa a Catalunya				Inversió catalana a l'estranger			
	Valor (MEUR)		Variació (%)	Pes (% s/total)	Valor (MEUR)		Variació (%)	Pes (% s/total)
	2020	2021(p)	2021/2020	2021	2020	2021(p)	2021/2020	2021
Agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca	42	7	-82,8	0,2	39	30	-23,6	2,2
Indústries extractives	0	0	-	0,0	0	0	-	0,0
Indústries manufactureres	881	804	-8,7	27,1	3.058	456	-85,1	33,0
Energia elèctrica, gas, vapor i aire condicionat	3	19	464,7	0,6	17	3	-79,8	0,2
Aigua, sanejament i gestió de residus	0	97	-	3,3	0	37	-	2,6
Construcció	64	419	551,5	14,1	18	32	78,2	2,3
Comerç a l'engròs i al detall	694	406	-41,5	13,7	564	703	24,6	50,9
Transport i emmagatzematge	35	180	414,6	6,0	0	0	-	0,0
Hostaleria	132	37	-72,1	1,2	37	3	-90,8	0,2
Informació i comunicacions	557	590	5,9	19,9	45	9	-80,6	0,6
Activitats financeres i d'assegurances	314	31	-90,2	1,0	28	91	221,3	6,6
Activitats immobiliàries	206	149	-27,8	5,0	6	7	19,3	0,5
Activitats professionals, científiques i tècniques	101	79	-22,0	2,6	18	2	-91,4	0,1
Activitats administratives i serveis auxiliars	74	43	-42,6	1,4	10	1	-90,4	0,1
Educació	7	2	-78,6	0,1	7	0	-	0,0
Activitats sanitàries i de serveis socials	0	31	-	1,0	0	7	-	0,5
Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	5	17	258,7	0,6	0	0	-	0,0
Altres serveis	2	0	-89,5	0,0	0	0	-	0,0
Total	3.119	2.969	-4,8	100,0	3.847	1.381	-64,1	100,0

(p) Dades provisionals

Font: Idescat a partir del Ministeri d'Economia i Competitivitat

estrangeres que van invertir a Catalunya el 2020 ho van fer per primera vegada.

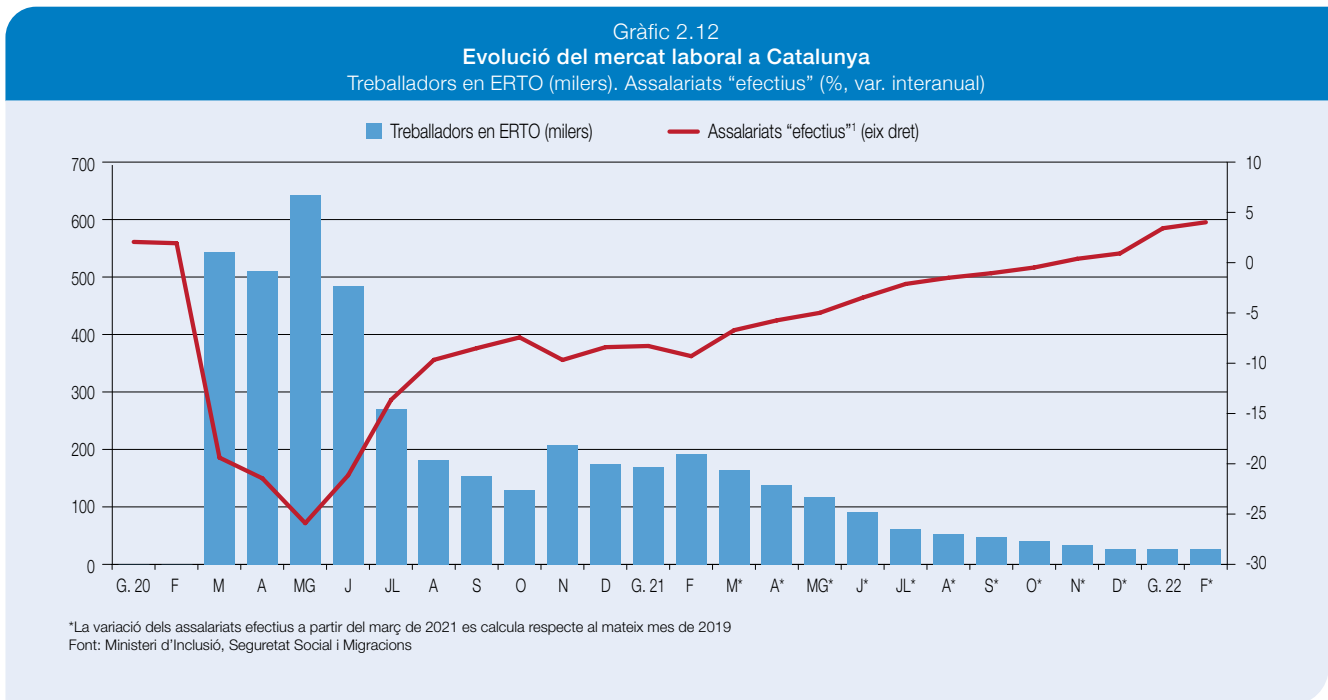
4. Mercat de treball

La Covid-19 va tenir un impacte immediat molt intens per una fracció elevada del teixit productiu català durant bona part de l'any 2020, fet que va propiciar que les empreses ajustessin a la baixa (especialment durant els mesos més durs de confinament) la seva demanda de treball. En canvi, la recuperació del mercat laboral el 2021 ha estat considerable a mesura que avançava el procés de vacunació i la letalitat del virus deuenia progressivament. Tot i així, la seva evolució també s'ha vist condicionada per les successives onades de Covid-19, especialment durant els primers mesos de l'any (tercera i quarta onada). Tal i com ja es va analitzar en la *Memòria Econòmica del 2020*, els indicadors convencionals que s'utilitzen habitualment per analitzar el mercat laboral no recullen el veritable impacte de la pandèmia sobre el descens de l'ocupació. El motiu és que els treballadors afectats per ERTO han seguit comptabilitzats com a afiliats a la Seguretat Social i com a ocupats segons l'EPA. Per tant, aquestes dues fonts estadístiques no mostren una evolució acurada de la realitat del mercat laboral des del punt de vista de l'activitat empresarial efectiva. El concepte d'assalariats "efectius", això és, el total d'assalariats menys els treballadors afectats per ERTO, corregeix aquesta distorsió i permet analitzar de forma més

rigorosa les oscil·lacions de l'ocupació des de l'inici de la Covid-19.

Concretament, el nombre d'assalariats "efectius" a Catalunya (no inclou el règim d'autònoms) va patir una contracció molt acusada el març de 2020 (-22,4% interanual), amb descensos encara més pronunciats durant els mesos d'abril (-27,2%) i maig (-24,5%). Aquest fet s'explica, no tant per una caiguda de l'afiliació, sinó per un increment dramàtic del nombre de treballadors en ERTO durant els pitjors mesos de confinament. En particular, el 30 d'abril de 2020 es va assolir el rècord de la sèrie històrica i el nombre d'afectats per ERTO va ser de 679 mil (el 23,3% de la població assalariada a Catalunya el primer trimestre de 2020). Un cop superats els pitjors mesos de confinament, el nombre de treballadors en ERTO va caure molt significativament, tot i repuntar per les diferents onades de la Covid-19 a finals del 2020 i els primers mesos de 2021. Malgrat que el mercat laboral s'ha recuperat intensament el 2021 (especialment a partir del segon semestre), els afectats per ERTO s'han estabilitzat durant els darrers mesos de 2021 i principis de 2022. Tot i així, és important destacar que en el conjunt del 2021 el nombre d'assalariats efectius ha estat un 9,9% superior a la mitjana del 2020. Finalment, el desembre de 2021 el nombre d'assalariats efectius era un 1,1% superior al mateix període de 2019 ([gràfic 2.12](#)).

Malgrat que cal tenir present aquest efecte distorsionador a l'hora de valorar l'evolució de l'ocupació a partir de les

mètriques convencionals, el [quadre 2.9](#) ofereix un bon resum dels principals indicadors de seguiment del mercat laboral amb dades en mitjana anual. En termes absoluts, la **població activa** a Catalunya s'ha situat en 3.892,2 milers de persones (un augment de l'1,9% en relació amb el 2020),

el que representa un 0,6% superior a la magnitud prèvia a la pandèmia. Cal emfatitzar, però, que aquesta evolució no ha estat homogènia per gèneres. Si bé la població activa femenina se situa un 1,6% superior a la del 2019, en el cas dels homes és un 0,3% inferior.

Quadre 2.9
Indicadors del mercat de treball a Catalunya

	2019	2020	2021	var 20/19 (%, pp)	var 21/20 (%, pp)	var 21/19 (%, pp)
Població activa (milers)	3.867,1	3.818,1	3.892,2	-1,3	1,9	0,6
Homes	2.023,8	2.000,0	2.018,7	-1,2	0,9	-0,3
Dones	1.843,3	1.818,0	1.873,5	-1,4	3,1	1,6
Població ocupada (milers)	3.440,7	3.335,8	3.442,1	-3,0	3,2	0,0
Homes	1.809,5	1.761,7	1.809,4	-2,6	2,7	0,0
Dones	1.631,2	1.574,0	1.632,7	-3,5	3,7	0,1
Nacionalitat estrangera	518,5	489,6	529,0	-5,6	8,0	2,0
Població ocupada per sectors (milers)	3.440,7	3.335,8	3.442,1	-3,0	3,2	0,0
Agricultura	51,7	46,5	52,9	-10,1	13,8	2,3
Indústria	621,3	587,5	578,5	-5,4	-1,5	-6,9
Construcció	194,7	199,7	214,5	2,6	7,4	10,2
Serveis	2.573,0	2.502,2	2.596,2	-2,8	3,8	0,9
Assalariats (milers)	2.918,8	2.812,0	2.916,0	-3,7	3,7	-0,1
Indefinites	2.287,9	2.259,8	2.317,1	-1,2	2,5	1,3
Temporals	630,9	552,1	598,9	-12,5	8,5	-5,1
Sector privat	2.468,7	2.366,4	2.432,3	-4,1	2,8	-1,5
Sector públic	450,1	445,5	483,7	-1,0	8,6	7,5
No assalariats (milers)	521,9	523,8	526,1	0,4	0,4	0,8
Població en atur (milers)	426,4	482,3	450,1	13,1	-6,7	5,6
Homes	214,3	238,3	209,3	11,2	-12,2	-2,3
Dones	212,1	244,0	240,7	15,0	-1,4	13,5
Taxa d'activitat (%)	61,6	60,3	61,3	-1,3	1,0	-0,3
Homes	66,4	65,1	65,5	-1,3	0,4	-0,9
Dones	57,0	55,8	57,3	-1,2	1,5	0,3
Taxa d'ocupació (%)	54,8	52,7	54,2	-2,1	1,5	-0,6
Homes	59,4	57,4	58,7	-2,0	1,3	-0,7
Dones	50,4	48,3	49,9	-2,1	1,6	-0,5
Taxa d'atur (%)	11,0	12,6	11,6	1,6	-1,0	0,6
Homes	10,6	11,9	10,4	1,3	-1,5	-0,2
Dones	11,5	13,4	12,9	1,9	-0,5	1,4
Juvenil (de 16 a 24 anys)	26,2	34,0	28,9	7,8	-5,1	2,7
Nacionalitat espanyola	9,6	10,5	9,7	0,9	-0,8	0,1
Nascuts a l'estranger - UE	10,2	15,5	14,4	5,4	-1,1	4,2
Nascuts a l'estranger - no UE	21,6	25,7	22,5	4,1	-3,2	0,9
Taxa de treball a temps parcial (%)	14,6	13,9	13,1	-0,7	-0,8	-1,5
Taxa de temporalitat (%)	21,6	19,6	20,5	-2,0	0,9	-1,1

Nota: les variacions de les taxes estan expressades en punts percentuals.

Font: INE i Idescat (EPA).

Definicions:

Taxa d'activitat: població activa / població de 16 anys o més x 100

Taxa d'ocupació: població ocupada / població de 16 anys o més x 100

Taxa d'atur: població aturada / població activa x 100

Taxa de treball a temps parcial: assalariats amb contracte a temps parcial / assalariats totals x 100

Taxa de temporalitat: assalariats amb contracte temporal / assalariats totals x 100

En relació amb la **població ocupada**, el creixement ha estat sòlid el 2021 (3,2% interanual) i ha permès que el nombre d'ocupats se situï en els 3.442,1 milers, superant (per la mínima) la magnitud prèvia a l'inici de la Covid-19. Per sexe, si bé la recuperació de les dones ha estat més forta el 2021 a la dels homes (3,7% i 2,7%, respectivament), la contracció també va ser clarament més intensa en el cas de les dones l'any 2020 (0,9 p.p. superior a la dels homes). Per edats, l'any 2021 s'observa una disminució (en comparació amb el 2019) de la població ocupada entre els grups dels 16 i als 24 anys (-4,7%), dels 25 als 34 (-0,7%) i dels 35 als 44 anys (-7,3%). En canvi, els ocupats entre 45 i 54 anys i dels 55 anys o més han experimentat un creixement notable respecte a l'inici de la pandèmia (del 3,5% i el 9,4%, respectivament). Aquesta evolució asimètrica de l'ocupació per grups d'edat respon a dos factors principals: l'envelliment progressiu de la població (i el mercat laboral) i la prevalença sobredimensionada de contractes temporals i a jornada parcial (més fàcils d'ajustar en períodes recessius) entre la població jove.

La dinàmica de l'ocupació ha estat molt similar a l'economia espanyola, on el nombre d'ocupats ha crescut un 3,0% (dues dècimes menys que a Catalunya) fins a les 19.773,6 mil persones (6 mil persones menys en comparació amb el 2019).

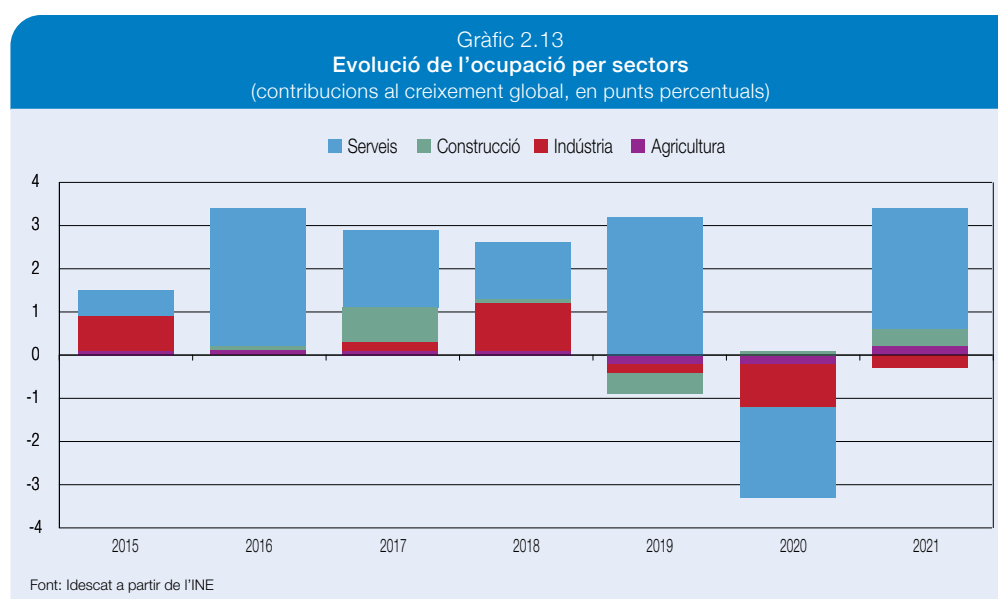
Les dades d'afiliacions (inclosos els afectats per ERTO) a la Seguretat Social confirmen aquesta tendència positiva en l'ocupació, atès que a Catalunya s'ha comptabilitzat un increment del 2,7% el 2021, tres dècimes per sota del 3% registrat al conjunt l'Estat. Si s'analitza l'evolució dels llocs

de treball equivalents a temps complert (que sí incorpora l'efecte dels ERTO), l'increment de l'ocupació s'estima en un 7,9% a Catalunya el 2021, considerablement més pronunciada respecte a la que ha experimentat el conjunt de l'economia espanyola (6,7%).

Com a resultat d'aquest comportament positiu del mercat laboral, la taxa d'ocupació ha augmentat fins al 54,2%, 1,5 punts percentuals superior a la xifra del 2020. Tot i així, la taxa d'ocupació encara no ha assolit els nivells previs a la Covid-19 (58,4%), atès que la població activa ha crescut més intensament que el nombre d'ocupats. A més, l'augment de la taxa d'ocupació el 2021 ha estat similar entre homes (1,3% interanual) i dones (1,6%). Malgrat això, cal emfatitzar que el diferencial de la taxa d'ocupació masculina amb la femenina segueix sent important (8,8 punts percentuals).

L'ocupació **assalariada**, que representa el 84,7% de l'ocupació total a Catalunya l'any 2021, ha registrat un creixement del 3,7% (idèntic a la caiguda del 2020). En canvi, el nombre de treballadors autònoms ha crescut molt moderadament (0,4%, la mateixa dada que el 2020) fins a situar-se en 526,1 milers el 2021 (aquesta xifra tampoc té en compte els autònoms que han cessat la seva activitat en motiu de la Covid-19).

Una de les característiques del mercat laboral a Catalunya (i a la resta de l'Estat) és l'augment de l'ocupació temporal quan l'economia es troba en una etapa expansiva del cicle econòmic i, al contrari, en episodis de desacceleració o crisi econòmica quan tendeix a disminuir de forma accentuada. La crisi provocada per la Covid-19 no ha estat diferent, com

ho demostra el fet que la taxa de temporalitat (percentatge d'assalariats amb contracte temporal respecte del total) va disminuir en 2 p.p. el 2020, però ha tornat a augmentar el 2021 en 0,9 p.p. Aquest fet es deu a que l'increment del 2021 dels assalariats amb un contracte temporal ha estat molt superior (8,5%) a dels assalariats indefinits (2,5%). Un altre factor sobre el que cal incidir és el protagonisme del sector públic en la creació d'ocupació assalariada el 2021 atès que, tot i tenir un pes relatiu sobre el total d'ocupats del 16,6%, ha representat més d'un terç (36,7%) dels nous assalariats.

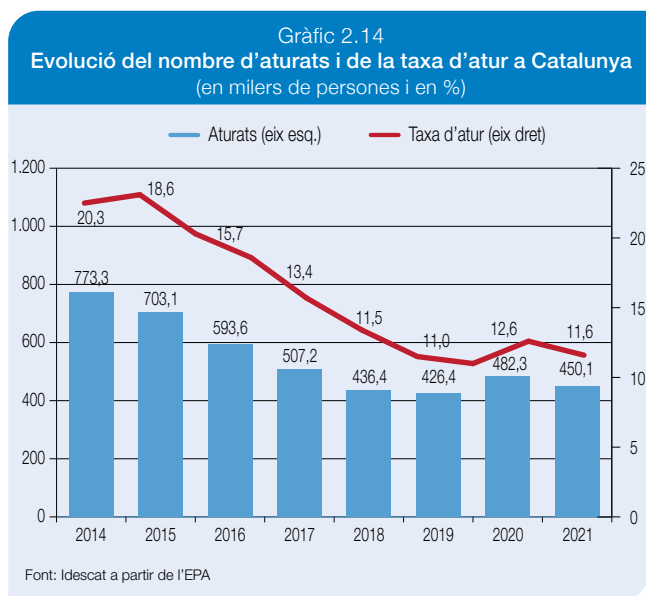
Finalment, l'anàlisi per activitats econòmiques mostra que, si bé el sector serveis va ser el gran protagonista en negatiu del 2020, l'any 2021 també ho ha estat però en positiu (gràfic 2.13). Concretament, l'ocupació als serveis ha crescut en 94 mil persones (sense tenir en compte els treballadors afectats per ERTO) el 2021, el que implica un increment interanual del 3,8%. A més, aquest creixement ha estat netament superior al descens del 2020 (-2,8%), el que implica que el 2021 l'ocupació als serveis ha sigut un 0,9% superior en mitjana a la del 2019. Addicionalment, l'evolució del nombre d'ocupats a la construcció i a l'agricultura també ha estat notable, amb un creixement interanual respectiu del 7,4% i del 13,8% el 2021. La nota negativa ha sigut la indústria que, tot i caure un 5,4% el 2020, el sector ha seguit perdent ocupació durant el 2021 (-1,5%).

La **població aturada** a Catalunya es va situar en les 450.100 persones de mitjana el 2021, un 6,7% inferior a la xifra de 2020, segons l'EPA. Tot i aquesta evolució positiva, el nombre d'aturats segueix sent superior al 2019 (24 mil aturats més). Cal recordar que aquestes xifres han estat

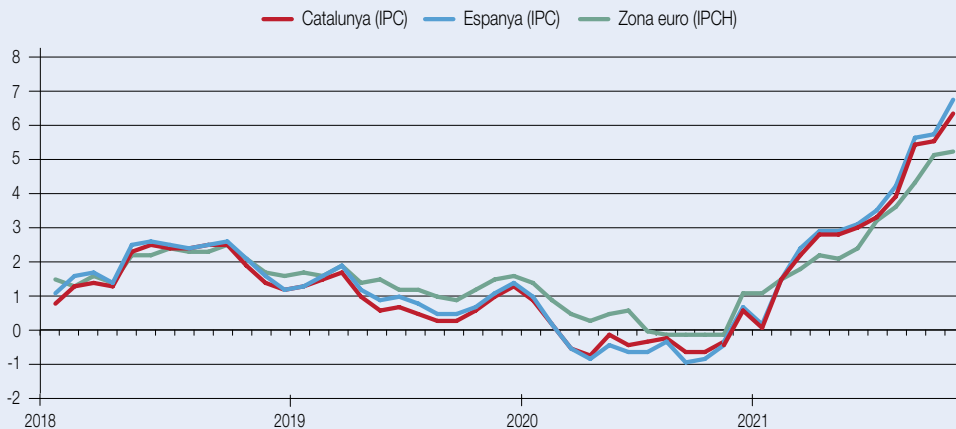
molt diferents a les que hauríem observat en cas que no s'haguessin flexibilitzat el criteris d'aprovació dels ERTO, fet que va permetre a les empreses disminuir les seves despeses de personal (salaris i cotitzacions socials) i, en el cas dels treballadors, seguir donats d'alta a la Seguretat Social i vinculats a les empreses un cop s'ha anat reactivant l'activitat econòmica. Per sexe, si bé el repunt del nombre d'aturats va ser significativament superior entre les dones (15,0%) en comparació amb els homes (11,2%) el 2020, la disminució de l'atur ha estat molt menys intensa en el cas de les dones (-1,4%) que dels homes (-12,2%) durant l'any 2021. Aquesta evolució asimètrica provoca que l'atur masculí se situï per sota de l'inici de la Covid-19 (-2,3%) i, en canvi, en el cas de les dones sigui un 13,5% superior.

Com a resultat de la disminució important del nombre d'aturats, però també d'un increment significatiu de la població activa l'any 2021 (1,9%), la taxa d'atur (el quocient entre població aturada i població activa) ha passat del 12,6% el 2020 a l'11,6% el 2021 (encara 6 dècimes superior a la magnitud del 2019). A l'economia espanyola la taxa d'atur s'ha situat en el 14,8% l'any 2021, un valor significativament superior al de Catalunya. Addicionalment, cal puntualitzar que la disminució de la taxa d'atur de l'economia espanyola respecte al 2020 ha estat lleugerament inferior (0,7 p.p.) al que ha experimentat l'economia catalana (1 p.p.). (gràfic 2.14).

La taxa d'atur juvenil (dels 16 als 24 anys), el col·lectiu que més s'ha vist afectat per la pandèmia, ha experimentat una forta disminució de 5,1 p.p. respecte a l'any anterior, fins a situar-se en el 28,9% en mitjana el 2021. A l'economia espanyola, la taxa d'atur juvenil el 2021 ha estat del 34,8%, la segona més elevada d'entre els països de la Unió Europea (només superada per Grècia, amb una taxa del 35,5%) i molt superior a la mitjana de l'Eurozona que l'any 2021 s'ha situat en el 16,8%. La Covid-19 també va accentuar les diferències per nacionalitats que ja s'observaven en anys anteriors, tot i que el 2021 s'ha revertit parcialment aquesta asimetria. En particular, la taxa d'atur amb nacionalitat espanyola va augmentar a Catalunya en 0,9 p.p. el 2020, mentre que en el cas de la població amb nacionalitat estrangera de la UE i fora de la UE va ser de 5,4 p.p. i 4,1 p.p., respectivament. En canvi, l'any 2021 la taxa d'atur ha caigut amb més intensitat en el cas dels treballadors de nacionalitat estrangera (especialment en el cas dels països de fora la UE). Pel que fa a la taxa d'atur de llarga durada (més d'un any buscant feina), la ràtio ha passat aproximadament del 4,1% de la població activa el 2020 (el 44,8% del total d'aturats) al 5,2% l'any 2021. Aquest fort

Gràfic 2.15
Evolució dels preus de consum
(taxes de variació interanual, en %)

Font: Idescat, INE i Eurostat

augment s'explica perquè un elevat nombre d'aturats no ha pogut trobar feina (les successives onades de la Covid-19 han dificultat especialment la contractació en alguns sectors específics, com ara els vinculats al turisme) tot i que la retirada gradual de les mesures restrictives a l'activitat durant 2021 ha propiciat un increment de la població activa (al contrari del que va succeir durant bona part del 2020).

Pel que fa a l'**atur registrat**¹ a les oficines del SOC, a Catalunya hi havia prop de 437,2 mil aturats registrats de mitjana l'any 2021, 24.300 menys que el 2020 (una disminució del 5,3% interanual). Si bé aquesta xifra és esperançadora, cal matissar que l'atur registrat encara es troba un 14,8% per sobre del nivell de 2019, tot i que l'evolució del 2021 ha estat més positiva en comparació amb el conjunt de l'Estat (-3,9%). Tot i així, és important destacar que a finals del 2021 l'atur registrat era un 25,8% i un 4,9% inferior en comparació amb el desembre de 2020 i 2019, respectivament.

5. Preus i salaris

L'any 2021 la **inflació** a Catalunya (i arreu del món) ha sigut una variable macroeconòmica que ha marcat la conjuntura i ha centrat l'atenció dels principals analistes i institucions

¹ L'atur registrat és aquell que recullen les oficines del SOC i difereix del que proporciona l'EPA, en tant que aquest darrer es basa en la manifestació de l'enquestat de la seva impossibilitat de trobar un lloc de treball tot i voler-ho. L'atur registrat, tot i menysvalorar l'atur real (no té en compte els desanimats o aquells que cerquen feina per vies alternatives), té especial interès atès el seu caràcter censal i la possibilitat de desagregació a múltiples nivells, entre ells el territorial.

a l'hora de fer previsions econòmiques. Durant el 2020, l'impacte de la pandèmia va provocar un descens fortíssim de la demanda agregada i una caiguda històrica del preu del component energètic (petroli, gas i electricitat). Això va provocar unes taxes d'inflació negatives (deflació) durant bona part del 2020. En canvi, la reactivació intensa del consum de les llars (impulsada per l'estalvi forçós i precaució del 2020) i la inversió (animada per unes millors perspectives i la política monetària ultra expansiva del BCE) durant el 2021, ha provocat que la capacitat productiva de l'economia no pugui respondre al mateix ritme. Per tant, l'any 2021 ha estat marcat per episodis de forts encariments de les matèries primeres (aliments, metalls, etc.), dels preus de l'energia i per un augment intens dels costos de transport (escassetat de contenidors marítims, falta de mà d'obra de transportistes, etc.). En resum, el 2021 s'ha caracteritzat per un procés gradual de creixement dels preus, amb una inflació general molt moderada a principis d'any (0,4% al gener) a un increment rècord dels preus el desembre de 2021 (6,1%). Addicionalment, un factor que preocupa als analistes és l'enquistament de la inflació subjacent (exclou els elements històricament més volàtils de la cistella de l'IPC, com ho són el component energètic i els aliments no elaborats), que ha augmentat de forma important en els darrers mesos (del 0,6% a l'agost al 1,8% al desembre) del 2021 (en mitjana anual s'ha situat en el 0,7% el 2021, la mateixa xifra que l'any anterior). El motiu és que, si aquesta tendència alcista continua, les autoritats monetàries es veuran obligades a actuar i elevar els tipus d'interès abans del que tenien previst (dificultant la recuperació econòmica i augmentant els costos d'emissió del deute públic).

En mitjana anual, els preus del consum a Catalunya han augmentat un 2,9% el 2021, molt superior al context de deflació del 2020 (-0,4%). Les fluctuacions dels preus han estat molt similars a l'economia espanyola, però amb un lleuger diferencial positiu a favor d'Espanya de dues dècimes durant el conjunt del 2021 (gràfic 2.15). En canvi, la menor sensibilitat de les variacions del petroli i el gas sobre la inflació del component energètic a l'eurozona ha provocat un augment menys significatiu de l'IPC (harmomatitzat) en aquesta regió (2,6% el 2021).

L'evolució dels preus del consum ha estat positiva en bona part dels capítols de despesa a Catalunya. Concretament, l'habitatge (9,6%), els transports (7,5%) i els aliments (1,9%) han estat els principals components que expliquen el fort repunt de la inflació durant el 2021. En canvi, altres sectors han experimentat una evolució molt més estable dels preus, com ara el vestit i el calçat (1,1%), parament de la llar (0,8%), medicina (0,8%) i la restauració (0,4%). Finalment, les comunicacions han experimentat un descens pronunciat dels preus (-3,0% interanual), malgrat l'augment de la demanda dels serveis TIC. El motiu que explica aquesta caiguda (ja observable el 2020) és la forta competència del sector, que empeny les empreses a ajustar els preus dels productes que queden desfasats tecnològicament (quadre 2.10).

El **cost laboral per hora efectiva** és el cost total (salaris i altres costos laborals²) que assumeixen les empreses per hora treballada efectiva (no s'inclouen les hores no treballades dels afectats per ERTO, les vacances i els dies festius). Per tant, un element molt positiu d'aquest indicador és que no es veu distorsionat, com és el cas de les afiliacions a la Seguretat Social i els ocupats segons l'EPA, per l'impacte dels treballadors en ERTO atès que detrau les hores no treballades d'aquest col·lectiu.

En termes absoluts, el cost laboral mitjà per hora treballada a Catalunya s'ha situat en 23,3 euros el 2021, repartits entre el cost salarial –de 17,3 euros– i els altres costos –6 euros. En comparació amb el 2020, el cost laboral per hora ha disminuït un 0,6%, una tendència oposada al fort creixement de l'any anterior (6,1%). Cal matissar que el fort repunt del cost laboral del 2020 s'explica, en gran mesura, per un pur efecte estadístic. El motiu és que els sectors amb una productivitat (i salaris) inferior a la mitjana es van veure més afectats per la Covid-19 (comerç, hostaleria, restauració, etc.). Per tant, el percentatge d'hores treballades d'aquest grup respecte al conjunt de l'economia va caure el 2020, provocant un aug-

² Comprenen les cotitzacions obligatòries a la Seguretat Social i les percepcions no salarials —indemnitzacions per acomiadament, pagaments per incapacitat temporal (IT), desocupació, jubilació, mort i supervivència, invalidesa o minusvalidesa, roba de treball i altres percepcions no salarials.

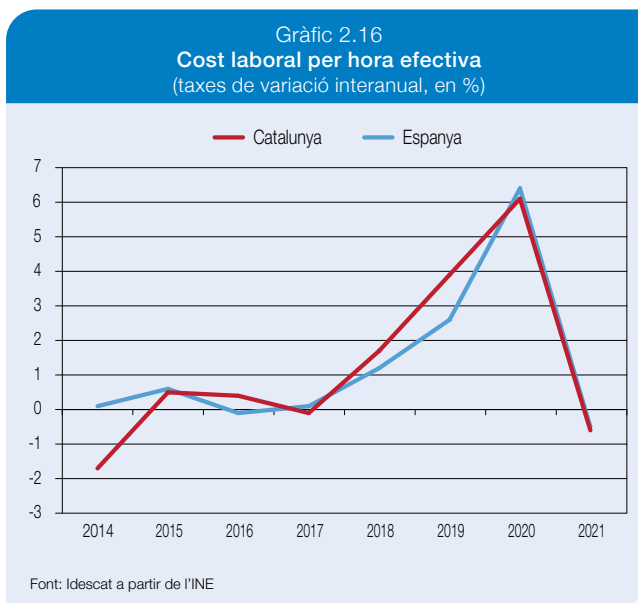
Quadre 2.10
Inflació a Catalunya i Espanya per capítols
(variació interanual de l'IPC en mitjana anual, en %). Base 2016

	Catalunya		Espanya	
	2020	2021	2020	2021
ÍNDEX GENERAL	-0,4	2,9	-0,3	3,1
Índex subjacent	0,7	0,7	0,7	0,8
Aliments i begudes no alcohòliques	2,4	1,9	2,4	1,8
Begudes alcohòliques i tabac	0,7	0,2	0,5	0,3
Vestit i calçat	1,0	1,1	1,0	1,0
Habitatge	-3,4	9,6	-3,5	11,1
Parament de casa	0,5	0,8	0,4	0,9
Medicina	0,0	0,8	0,4	0,7
Transports	-4,2	7,5	-3,8	7,3
Comunicacions	-1,3	-3,0	-1,2	-3,0
Esbarjo i cultura	-0,5	0,4	-0,6	0,2
Ensenyament	-0,2	-2,7	0,6	0,2
Hotels, cafès i restaurants	1,0	0,4	1,1	0,9
Altres béns i serveis	1,5	1,3	1,4	1,0

Font: INE i Idescat

ment del salari per hora treballada fruit d'una major contribució al treball dels sectors amb nivells salarials elevats (TIC, indústria, serveis d'alt valor afegit). En canvi, durant el 2021 s'ha revertit aquesta tendència i el cost laboral per hora treballada ha disminuït, principalment degut a l'augment de les hores treballades dels sectors de productivitat baixa i mitja-baixa. En resum, la disminució del salari per hora el 2021 no s'explica per un retrocés generalitzat de les condicions laborals, sinó per un increment intens de les hores treballades en els sectors amb nivells de remuneració baixos.

Pel que fa a la comparativa amb l'economia espanyola, l'evolució del cost laboral per hora treballada ha estat molt similar a la catalana, amb una disminució moderada el 2021 (-0,6%), molt lluny de l'increment del 6,4% de l'any 2020 (gràfic 2.16).

6. Sector públic

L'emergència sanitària de la pandèmia, i els seus efectes en l'economia i la societat, ha tingut un impacte excepcional en les finances públiques. Tanmateix cal recordar que s'ha suspès la normativa que limitava el dèficit públic i el creixement de la despesa tant als estats membres de la zona euro com, posteriorment, a les comunitats autònomes.

Per la banda dels ingressos, l'augment de l'activitat ha tingut un impacte molt important sobre la recaptació impositiva. Pel que fa als impostos que són pagats a les **delegacions catalanes de l'Agència Estatal Tributària**, el 2021 la recaptació va créixer un 16,5% respecte l'any

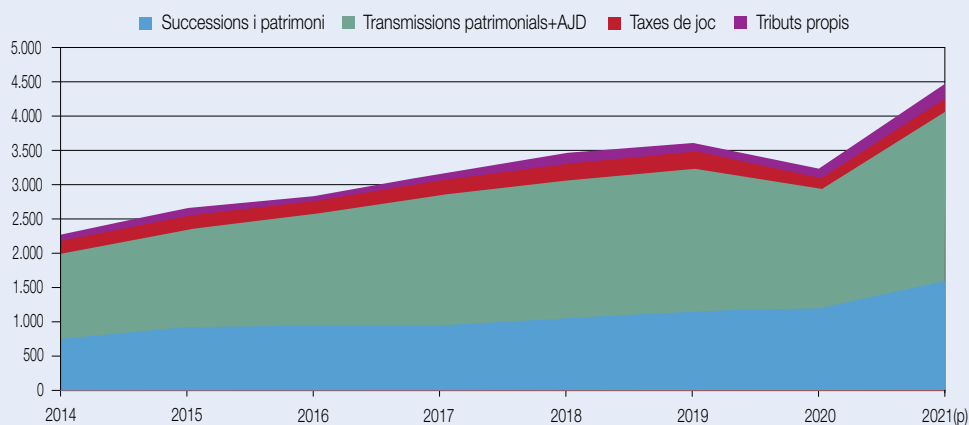
anterior. En comparació amb la recaptació a la resta de delegacions estatals, l'augment ha estat més pronunciat a Catalunya (15,1% a la resta de delegacions). En el seu conjunt, l'administració tributària estatal ha recaptat 44.198 milions d'euros a les administracions d'hisenda radicades a Catalunya, una xifra que representa el 19,6% de la recaptació del conjunt estatal territorialitzable. La recaptació d'impostos directes ha crescut un 19,3% respecte l'any anterior, més del que ho ha fet al conjunt de delegacions territorials de l'Estat (16,5%). En canvi, en relació amb els impostos indirectes, l'augment de la recaptació també ha estat molt intens a Catalunya (13,0%), tot i que s'ha situat tres dècimes per sota respecte al conjunt delegacions territorials. Més enllà de l'augment molt des-

Quadre 2.11
Recaptació d'impostos estatals a Catalunya
(milers d'euros i %)

	2019 (milers d'€)	2020 (milers d'€)	2021 (milers d'€)	Variació 2021/2020 (%)	Variació 2021/2019 (%)	CAT/ESP 2021 (%)
Directes	23.032.875	20.795.586	24.805.178	19,3	7,7	19,5
IRPF	17.347.561	17.158.780	18.366.825	7,0	5,9	19,5
Impost Societats	5.101.098	3.128.764	5.818.136	86,0	14,1	19,7
No residents	405.632	278.528	381.641	37,0	-5,9	18,4
Indirectes	19.761.953	16.953.292	19.157.234	13,0	-3,1	19,8
IVA	17.129.809	14.716.559	16.402.453	11,5	-4,2	23,2
Impostos especials	1.541.453	1.285.924	1.528.581	18,9	-0,8	6,8
Tràfic exterior	724.039	583.950	710.046	21,6	-1,9	35,1
Taxes	266.792	204.592	235.772	15,2	-11,6	12,0
TOTAL	43.061.620	37.953.470	44.198.184	16,5	2,6	19,6

Font: AEAT

Gràfic 2.17
Evolució dels tributs propis i cedits de la Generalitat de Catalunya
 (milions d'euros)

(p) Dades provisionals
 Font: Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda

tacat de la recaptació durant el 2021, cal emfatitzar que els ingressos han superat els registres previs a la Covid-19. Així, la recaptació tributària el 2021 ha estat un 7,7% superior a la xifra del 2019, gràcies als impostos directes (amb un augment del 5,9% en el cas de l'IRPF i del 14,1% en l'Impost de Societats). En canvi, la recuperació parcial del consum de les llars durant el 2021 ha situat la recaptació de l'IVA un 4,2% inferior al 2019 (quadre 2.11).

En el bloc d'impostos directes, cal destacar que la recaptació de l'IRPF ha augmentat un sòlid 7,0% a Catalunya, cinc dècimes menys que en el conjunt de comunitats. Aquesta evolució s'explica per la bona evolució del mercat laboral el 2021, que ha permès situar el nombre d'assalariats efectius a finals d'any per sobre dels nivells previs a la pandèmia. Addicionalment, la recaptació de l'impost de societats ha experimentat un creixement històric del 86,0% a Catalunya (molt superior al 67,9% del total de comunitats), fet que s'explica pel rebot dels beneficis empresarials gràcies a la recuperació de la demanda, la reducció de les provisions realitzades i per les menors devolucions dels pagaments fraccionats en comparació amb el 2020. Dins del capítol d'impostos indirectes, destaquen els ingressos derivats de l'IVA, que han representat més del 37% de la recaptació de l'Estat d'Hisenda a Catalunya i que han incrementat un 11,5% respecte al 2020. Aquesta evolució positiva s'explica pel fort augment del consum privat a Catalunya a partir de la segona meitat del 2021. Per altra banda, l'augment del consum i del preu del petroli també han tingut impacte sobre els ingressos per impostos especials, que han incrementat un 18,9% aquest any. Finalment, la recaptació per taxes i altres ingressos tributaris han augmentat un 15,2% respecte

a l'any anterior (malgrat la suspensió de l'impost del 7% sobre el valor de la producció de l'energia elèctrica durant el segon semestre de 2021), tot i que el seu pes relatiu és només el 0,5% dels ingressos impositius totals.

La recaptació de tributs per la Generalitat de Catalunya ha estat de 26.068 milions d'euros el 2021, un 2,7% més que l'any anterior, segons les dades provisionals publicades de drets liquidats pel Departament de Vicepresidència i d'Economia i Hisenda. Aquesta xifra inclou la part dels impostos cedits parcialment (com l'IVA, IRPF i els impostos especials), els impostos cedits totalment (com l'Impost sobre patrimoni o l'impost sobre successions i donacions, entre altres), les taxes i els impostos propis. Si considerem únicament els impostos cedits totalment, les taxes i els impostos propis, que és sobre els quals la Generalitat té competència normativa plena, la recaptació ha estat de 4.507 milions d'euros, una xifra que és un 39,7% superior a la de l'any anterior. D'aquests, la part principal són els tributs cedits (representen el 95% de la recaptació total) i han experimentat un creixement del 38,4%, mentre que els tributs propis representen el 5% restant i han registrat un augment del 68% el 2021 fins als gairebé 230 milions d'euros (gràfic 2.17).

Aquest augment de la recaptació en **impostos propis** de la Generalitat ve explicat per l'impost sobre les instal·lacions que incideixen en el medi ambient que va entrar en vigor el 2020 i ha recaptat durant aquest any 152,4 milions d'euros (pràcticament el triple de l'any anterior), convertint-se així en l'impost propi més important en termes monetaris (representa dues terceres parts del total). Els següents

tres impostos propis per volum de recaptació són: l'impost sobre estades en establiments turístics (que ha recaptat 25,8 milions, un augment del 4,6% respecte al 2020 però encara un més d'un 60% inferior al 2019), l'impost sobre begudes ensucrades envasades (que suma 30,2 milions d'euros de recaptació, un 3,6% superior a la xifra del 2020) i l'impost sobre grans establiments comercials (que ha recaptat 4,6 milions d'euros, un -57,4% respecte a l'any anterior). Cal recordar que la recaptació per impostos propis presenta una evolució força erràtica els darrers anys degut tant a les sentències del Tribunal Constitucional que en alguns casos ha obligat a la Generalitat a fer devolucions (com és el cas de l'impost sobre els elements radiotòxics o l'impost de provisió de continguts, més conegut com a "cànon digital"), com també a la creació de noves figures impositives (quadre 2.12).

Pel que fa als **impostos cedits** totalment, l'augment de la recaptació total l'any 2021 per aquest concepte res-

pon essencialment al creixement dels impostos indirectes (45,6%) i als impostos directes (31,3%), atès que l'augment de recaptació procedent de les taxes sobre el joc (gràcies a la reactivació del sector) ha tingut un impacte molt moderat (menys de 20 milions d'euros). Quant als impostos directes, l'increment en la recaptació ha estat essencialment gràcies a l'impost sobre successions i donacions (per l'impacte de la Covid-19 sobre la mortalitat), assolint els 950,3 milions, un 59,3% per sobre del 2020. Addicionalment, l'impost sobre el patrimoni ha assolit els 622 milions d'euros, un 3,4% més que l'any anterior. Pel que fa als impostos indirectes, que sobretot estan vinculats al sector immobiliari, s'han vist molt beneficiats per la recuperació de l'activitat econòmica i el repunt de compravendes d'habitatges, impulsades per l'estalvi embassat des de l'inici de la pandèmia. Concretament, l'impost de transmissions patrimonials i per actes jurídics documentals han crescut un 49,6% i un 35,6% respecte a l'any 2020, respectivament. Conjuntament, la recaptació per aquests dos impostos

Quadre 2.12
Recaptació de tributs per la Generalitat de Catalunya. Drets liquidats
(milions d'euros i taxes de variació interanual en %)

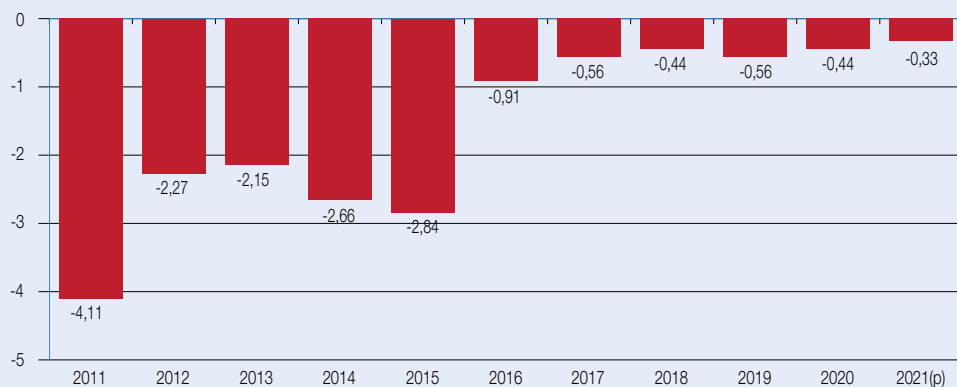
	2019	2020	2021(p)	Variació 2021/2020(%)
Tributs cedits	3.490,1	3.090,2	4.277,3	38,4
Directes	1.148,0	1.197,8	1.572,2	31,3
Successions i donacions	582,0	596,5	950,3	59,3
Patrimoni	565,9	601,3	622,0	3,4
Indirectes	2.089,9	1.740,3	2.534,1	45,6
Transmissions patrimonials	1.520,1	1.245,8	1.863,4	49,6
Actes jurídics documentats	569,8	494,5	670,7	35,6
Taxes sobre el joc	252,3	152,1	170,9	12,4
Tributs propis	117,4	136,8	229,8	68,0
Grans establiments comercials	11,51	10,87	4,63	-57,4
Impost sobre els habitatges buits	11,81	8,87	8,79	-0,9
Impost sobre actius no productius de les persones jurídiques	2,05	0,65	1,14	74,2
Impost estades en establiments turístics	65,66	24,67	25,81	4,6
Impost sobre provisió de continguts	0,00	0,00	0,00	-
Impost sobre begudes ensucrades envasades	34,73	29,13	30,17	3,6
Impost sobre producció d'energia elèctrica nuclear	0,00	0,00	0,00	-
Impost sobre risc mediambiental elements radiotòxics	-18,30	0,00	0,00	-
Impost sobre l'emissió de gasos a l'atmosfera per la indústria	1,41	0,92	0,75	-18,8
Impost sobre l'emissió d'òxids de nitrogen per l'aviació comercial	4,84	4,97	2,21	-55,5
Impost sobre les instal·lacions que incideixen en el medi ambient	-	52,47	152,41	190,5
Gravamen protecció civil	3,69	4,26	3,88	-9,0
Total	3.607,6	3.227,0	4.507,1	39,7

Unitats: Milions d'euros.

(p) Dades provisionals.

Font: Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda. Direcció General de Tributs i Joc.

Gràfic 2.18
Dèficit de la Generalitat de Catalunya
 (en % del PIB)

(p) provisional
 Font: Ministeri d'Hisenda

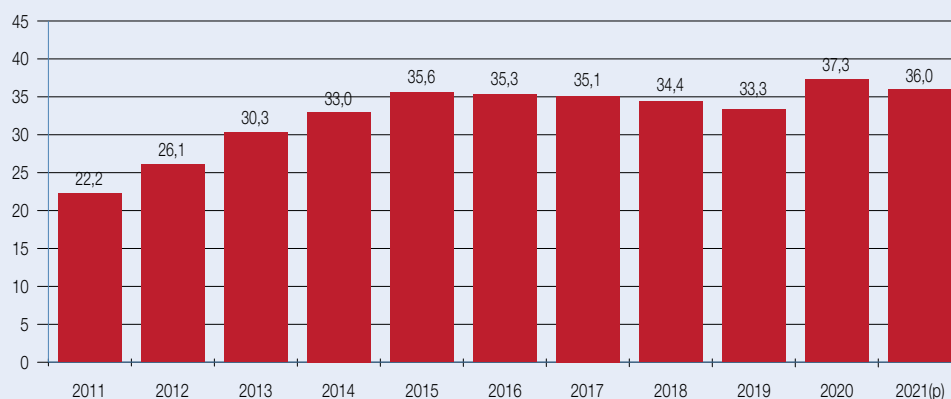
suma un total de 2.534,1 milions d'euros, enfront dels 1.740,3 milions de l'any anterior.

La Generalitat de Catalunya va aconseguir tancar el 2021 amb una reducció del **dèficit públic** fins a situar-lo en la xifra més baixa des del 2007, malgrat la pandèmia i la caiguda històrica del PIB. Concretament, el dèficit públic va ser del 752 milions d'euros, un 20,6% inferior als 947 milions d'euros de 2020, segons dades del Ministeri d'Hisenda. En percentatge del PIB, el dèficit ha passat del 0,44% el 2020 al 0,33% el 2021, clarament per sota del compromís de l'Estat amb la Comissió Europea establert del 0,6% per a les comunitats autònomes (gràfic 2.18). Cal recordar que el mes de setembre de 2020 l'Estat va decidir suspendre les regles fiscals fins al 2022 per a les comunitats autònomes

–seguint l'exemple de la Comissió Europea per als estats membres–, després de la reclamació de les comunitats autònomes.

La reducció del dèficit i els baixos tipus d'interès ha permès que el deute públic total de la Generalitat hagi augmentat només un 3,6% fins als 82.369 milions d'euros a finals de 2021. Aquest repunt moderat ha permès reduir en 1,3 p.p. el deute en percentatge del PIB, situant-lo en el 36,0% en el quart trimestre de 2021 (gràfic 2.19). Cal matissar que el motiu d'aquest descens s'explica íntegrament per l'augment més pronunciat del PIB (en termes nominals) el 2021 (8,5%) que el deute públic a preus corrents. En comparació amb la resta de comunitats autònomes, Catalunya continua sent la capdavantera

Gràfic 2.19
Endeutament de la Generalitat de Catalunya
 (en % del PIB)

(p) provisional
 Font: Ministeri d'Hisenda

en volum de deute i la tercera en deute en percentatge del PIB, només per darrera de la Comunitat Valenciana (47,8%) i Castella la Manxa (36,5%).

Adicionalment, quan analitzem el saldo d'operacions (corrents i de capital) no financeres del sector públic administratiu (SPA)³ consolidat a 31 de desembre de 2021, aquest ha passat de -562 milions d'euros el desembre de 2020 a -1.859 milions un any després. Si s'exclouen els interessos del deute, el saldo primari d'operacions corrents és de -174,7 M€ (molt similar als -166,1 del 2020). Això és resultat de que els ingressos i despeses hagin augmentat de forma similar. Concretament, a desembre del 2021, els **ingressos no financers** eren de 32.566,3 milions d'euros, fet que suposa un increment del 8,6% respecte a l'any anterior. Els principals factors que expliquen que els ingressos no financers ha estat la major recaptació fruit de la reactivació econòmica i els dos fons extraordinaris rebuts de l'Estat a repartir entre les diferents comunitats autònoms per cobrir les despeses sanitàries (13.486 milions) i el paquet d'ajuts directes a empreses i autònoms (7.000 milions). Adicionalment, la liquidació del sistema de finançament autonòmic no ha obligat les comunitats a retornar els recursos addicionals que ha proporcionat l'Estat en base a les bestretes que es van calcular sota un supòsit de creixement econòmic que després no s'ha materialitzat.

D'altra banda, les **despeses no financeres** han assolit la xifra de 33.428,7 milions d'euros, un 8,6% més que l'any anterior (el mateix creixement que els ingressos no financers). El 2021 la partida de remuneracions del personal s'han incrementat un 8,9% respecte al 2020, com a resultat de l'augment de les retribucions del personal (0,9%) i l'abonament íntegre de la paga extra del 2014. També augmenta la plantilla de sanitaris de l'ICS, que inclou noves contractacions per fer front a l'emergència sanitària de la COVID-19; de docents, incloent el programa temporal de personal per a gestionar els efectes de la pandèmia i de gestió dels fons Next Generation EU. Les despeses corrents han augmentat un 8,6% perquè s'incrementen els concerts sanitaris, els concerts per a serveis socials, les compres de subministraments sanitaris de l'ICS (Institut Català de la Salut) i del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies per als centres residencials per fer front a la Covid-19. Les

³ Els comptes del sector públic administratiu (SPA) consolidats inclouen l'Administració de la Generalitat, el Servei Català de la Salut (CatSalut) i les entitats autònomes administratives, és a dir, totes les entitats que tenen un pressupost de caràcter limitatiu. També s'ha inclòs l'Institut Català de la Salut (ICS) en el consolidat per tal de mantenir una comparació homogènia amb els exercicis anteriors.

transferències corrents augmenten un 16,3%, segons apunta la pròpia Generalitat, pels ajuts de solvència financera, els ajuts a treballadors autònoms i als que estan en situació d'ERTO, i de la transferència al Consorci de Comerç, Artesania i Moda de Catalunya per ajuts a les petites i mitjanes empreses i professionals d'aquest sector per fer front a l'impacte de la pandèmia. Les inversions reals disminueixen un 8,6% degut a la menor inversió en edificis i maquinària del CatSalut. Finalment, els interessos i les despeses de formalització del deute han disminuït un 12,9%.

En conjunt, l'**afectació de la Covid-19 sobre els pressupostos del 2021** s'estima en 4.068,6 milions d'euros, segons la pròpia Generalitat. D'aquests, 4.750,1 milions corresponen a una major despesa per tal de cobrir les necessitats urgents causades per la pandèmia, mentre que l'augment dels ingressos en 681,5 milions ha estat gràcies als 993,3 milions del fons estatal destinat als ajuts directes a empreses i autònoms. Sense tenir en compte aquesta partida extraordinària, la pèrdua d'ingressos en motiu de la Covid-19 hagués estat de 311,8 milions d'euros l'any 2021.

Finalment, cal recordar que el 23 de desembre de 2021 el Parlament de Catalunya va aprovar els pressupostos i la Llei de mesures fiscals, financeres, administratives i del sector públic per al 2022. Els pressupostos es van publicar en la Llei 1/2021, del 29 de desembre, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya. D'entrada, constituïrien els pressupostos més expansius de la història (34.467 milions d'euros de despesa corrent), amb uns ingressos no financers de 27.256 milions i un dèficit previst del 0,6% del PIB.

7. Previsions econòmiques 2022-2023: la recuperació s'alenteix però continuarà malgrat la incertesa i l'augment de la inflació

Tot i que el propòsit principal de la *Memòria Econòmica de Catalunya* és fer una anàlisi de l'evolució econòmica i dels principals esdeveniments que han succeït a Catalunya i a nivell internacional durant l'any anterior finalitzat, la incertesa econòmica provocada per les tensions inflacionistes i l'inici del conflicte bèl·lic a Ucraïna ens obliga a explicar el quadre macroeconòmic de previsions per al 2022 i 2023.

Segons les previsions presentades i elaborades conjuntament pel Gabinet d'Estudis Econòmics de la Cambra de

Comerç de Barcelona i per AQR-Lab de la UB a l'abril de 2022, l'economia catalana registrarà un creixement del PIB del 4,8% el 2022 i del 3,6% el 2023. És important destacar dos elements fonamentals d'aquest escenari de projeccions. En primer lloc, l'augment més intens de l'esperat de les pressions inflacionistes durant el primer trimestre de 2022 (7,6% en mitjana, assolint el 9,5% al març a l'economia catalana), situació agreujada per la invasió de l'exèrcit rus a Ucraïna, que provocarà una forta desacceleració del creixement previst del PIB a Catalunya i a nivell mundial. Així, la Cambra de Barcelona preveia al gener de 2022 un creixement del 6,3% per al conjunt de l'any, fet que implica una revisió a la baixa d'1,5 punts percentuals en el quadre macroeconòmic presentat el mes d'abril. Aquesta desacceleració s'explica, principalment, per una forta actualització a l'alça de la inflació del 2022 (7,0% en mitjana anual), molt superior al 3,8% previst a principis d'any. En segon lloc, és important remarcar que, tot i la desacceleració de l'activitat, els indicadors econòmics i les expectatives de les empreses no anticipen un context d'estancament i encara menys de recessió econòmica. Per tant, no és realista pensar que l'economia catalana pugui entrar en un escenari d'estagfació (elevat creixement dels preus i absència de creixement econòmic) en el curt termini.

Addicionalment, és important aclarir que les previsions econòmiques actuals –elaborades per qualsevol institució– s'han d'interpretar amb molta cautela, degut a l'elevada incertesa entorn a l'escenari d'inflació durant els propers trimestres. Així, l'evolució dels preus acabarà condicionant (per la via consum privat, la inversió, la competitivitat de les exportacions, el procés de normalització de la política monetària, etc.) el procés de recuperació de l'activitat de l'economia catalana. Per il·lustrar aquest argument, la Cambra de Barcelona i AQR-Lab han elaborat una anàlisi de sensibilitat (amb dos escenaris alternatius, un d'optimista i un altre de pessimista) del creixement del PIB català en funció de l'escenari d'inflació previst per al 2022. Concretament, l'escenari optimista preveu una reducció més intensa de la inflació a partir del segon semestre de 2022, situant el creixement dels preus en el 6,0% en mitjana anual. Aquest fet milloraria la capacitat adquisitiva de les famílies i permetria una normalització més gradual de la política monetària, impulsant el creixement del PIB fins al 5,1% el 2022 (tres dècimes més que en l'escenari central). En canvi, l'escenari pessimista contempla un context de major enquistament de l'augment dels preus (inflació del 8,0% anual), fet que minoraria el consum privat, la inversió i obligaria al BCE a emprendre una política més restrictiva en

el curt termini. El repunt més intens dels preus provocaria un avenç de l'activitat a Catalunya del 4,3% (cinc dècimes menys en comparació amb l'escenari base).

Més enllà de l'escenari d'inflació i com aquest podria acabar repercutint sobre l'activitat econòmica, el quadre macroeconòmic de referència per al 2022 i 2023 (amb un creixement del 4,8% i 3,6%, respectivament), també dependrà d'altres factors molt importants. En primer lloc, un actor clau en els propers trimestres serà la política monetària. Abans de l'esclat del conflicte a Ucraïna, el BCE preveia un procés de normalització molt gradual. Tanmateix, l'enquistament de l'augment dels preus comportarà un enduriment de la política monetària en el curt termini. Així, representants de la institució europea van fer públic que no descarten finalitzar el programa de compres de deute durant el tercer trimestre de 2022 i efectuar pujades de tipus en el tram final de l'any.

Un segon factor que determinarà en gran mesura el procés de recuperació de l'economia catalana serà l'evolució del turisme estranger. En aquest àmbit, un cop superat l'impacte de la variant òmicron durant els darrers mesos de 2021 i principis de 2022, l'afluència de turisme estranger ha evolucionat molt positivament. Concretament, a finals del primer trimestre de 2022 Catalunya havia recuperat tres de cada quatre visitants estrangers en comparació amb el mateix període d'abans de la pandèmia. A més, les perspectives del sector de cara la temporada turística de l'estiu són esperançadores, recolzades amb un intens augment de les reserves hoteleres i una forta recuperació de l'oferta de seients a l'Aeroport de Barcelona per part de les aerolínies.

Finalment, part del creixement econòmic previst per al 2022 es recolza en un fort dinamisme de la inversió, que se situaria en el 6,6% per al conjunt de l'any. Tot i així, cal matissar que l'assoliment d'aquesta previsió dependrà en part de l'arribada -i execució- dels recursos procedents del Next Generation EU (subjectes a l'aprovació de reformes estructurals per part del Govern espanyol) i el repartiment d'aquests fons a nivell territorial. És important destacar que, segons la Generalitat, Catalunya només va obtenir el 7,8% dels fons europeus que va gestionar l'Estat i el 14% dels fons europeus transferits a les comunitats autònomes l'any 2021. La Cambra de Comerç de Barcelona ha reclamat que s'assignin aquests recursos en base a criteris econòmics i d'eficiència, segons els quals Catalunya hauria de rebre com a mínim el 20% dels fons Next Generation EU, d'acord amb el pes que representa en el PIB estatal, el VAB industrial, la despesa en R+D i les exportacions espanyoles.

L'EMPRESA CATALANA

1. Presentació¹

En aquest capítol es presenta l'anàlisi economicofinancera de l'empresa catalana dels anys 2020 i 2021. Aquesta anàlisi s'emmarca en la línia de treball i publicació iniciada l'any 1988 pel Departament d'Economia i Finances (actualment, Departament d'Economia i Hisenda) de la Generalitat de Catalunya. Des de l'any 2007, l'elaboració d'aquests estudis sobre l'empresa catalana és fruit de la col·laboració de la Cambra de Comerç de Barcelona amb el Departament d'Economia i Hisenda de la Generalitat de Catalunya². L'anàlisi es fonamenta en la part corresponent a les empreses catalanes de les bases de dades trimestral i anual de la Central de Balanços del Banc d'Espanya (CBBE), que es remet regularment a la Cambra de Comerç de Barcelona i al Departament d'Economia i Hisenda de la Generalitat de Catalunya.

Des del 2020 la mostra d'empreses analitzades es nodreix de dues fonts d'informació sobre els comptes anuals de les societats no financeres espanyoles: la de col·laboració directa i voluntària (anomenada Central de Balanços Anual o CBA), que és la font que tradicionalment s'havia fet servir en les anteriors edicions d'aquest capítol de la Memòria Econòmica; i la que prové dels comptes anuals que obligatòriament es dipositen en els registres mercantils d'Espanya (CBB), a les quals es té accés en virtut dels acords de col·laboració signats entre el Banc d'Espanya, el Ministeri de Justícia i el Colegio Oficial de Registradores de la Propiedad de España, i a nivell de Catalunya per la col·laboració entre la Cambra de Comerç de Barcelona i CORPME. El tractament unificat de les dues fonts d'informació dona lloc a la Central de Balanços Integrada (CBI), que permet ampliar la capacitat analítica de la publicació, en sintetitzar en els quadres les dades disponibles sobre les grans empreses, ben representades a la font CBA, i els de les empreses de petita i mitjana dimensió (pimes) recollides de forma més exhaustiva a la font procedent del registre mercantil (CBB).

¹ Capítol redactat per Oriol Amat i Salas (Catedràtic d'Economia Financera i Comptabilitat, UPF), Enric Genescà i Palau (Enginyer Industrial) i Jordi Perramon i Costa (Associate Professor a la UPF Barcelona School of Management). Els autors agraeixen a Manuel Ortega i Ana Esteban de la Central de Balances del Banco de España les dades facilitades; i a Enric Genescà i Garrigosa els suggeriments realitzats.

² Als webs de la Cambra de Comerç de Barcelona (<https://www.cambrabcn.org/que-t-oferim/estudis-economicos-infraestructures/memoria-economica-de-catalunya>) i del Departament d'Economia i Hisenda (<http://economia.gencat.cat/ca/ambits-actuacio/economia-catalana/estudis-publicacions/altres-publicacions/informe-anual-empresa-catalana/>) es poden consultar els informes dels últims anys.

Amb les dades de la Central de Balanços Integrada (CBI) anual, la cobertura de la mostra total d'empreses utilitzada representa l'any 2020 el 40,5% del Valor Afegit Brut (VAB) al cost dels factors del total de les societats no financeres a Espanya³. Aquest percentatge és del 25,9% en el cas de Catalunya per a l'any 2019³. En el cas de l'economia espanyola, la taxa de cobertura de 2019 en termes de VAB amb dades provisionals seria el 32,4%. Entre els sectors amb més representació hi ha el d'energia, gas i aigua amb una cobertura superior al 68%, i el d'informació i comunicacions, amb el 67%. També hi ha més representació de les empreses industrials i les de transports i logística. Pel que fa a la dimensió, les empreses mitjanes i grans estan sobrerrepresentades en aquesta mostra.

A la part catalana de la mostra estatal, en la base anual, el nombre d'empreses de la CBI –que correspon a l'any 2020– i que tenen la seu social a Catalunya és de 118.927. D'aquestes empreses amb seu a Catalunya, 111.910 són petites⁴, 1.957 són mitjanes⁵ i 5.060 són grans^{6,7}. Igual que passa amb la mostra del total d'Espanya, en la mostra d'empreses catalanes es troben més representades les empreses industrials que les de serveis o les de la construcció, i les empreses grans tenen també un pes superior al que els hi correspon, biaixos que s'accentuen a la mostra de la base trimestral. Per aquest motiu, els resultats s'han d'analitzar amb prudència, especialment en el cas de la mostra trimestral.

Per tal d'ampliar la informació sobre la representativitat de la mostra utilitzada, podem explorar les dades del DIRCE, en

³ Central de Balances del Banco de España (2021): "Central de Balances. Resultados anuales de las empresas no financieras 2020", Banco de España, Madrid, pàg. 55, 80, 81, i 91. <https://www.bde.es/f/webbde/SES/Secciones/Publicaciones/PublicacionesAnuales/CentralBalances/20/Fich/ceba20.pdf>.

⁴ S'utilitza la Recomanació de la Comissió Europea 2003/361/CE. Empreses de fins a 49 treballadors que tenen un actiu de fins a 10 M€ i una xifra de negocis de fins a 10 M€.

⁵ S'utilitza la Recomanació de la Comissió Europea 2003/361/CE. Empreses d'entre 50 i 249 treballadors que tenen un actiu de fins a 43 M€ i una xifra de negocis de fins a 50 M€.

⁶ S'utilitza la Recomanació de la Comissió Europea 2003/361/CE. Empreses de 250 treballadors o més que tenen un actiu superior als 43 M€ i una xifra de negocis superior als 50 M€.

⁷ Cal tenir en compte que aquesta segmentació per dimensió de les empreses de la mostra de la CBI no és comparable amb les dades del DIRCE perquè la primera inclou les empreses dependents, és a dir, centres d'activitat que poden pertànyer a la mateixa empresa.

Quadre 3.A
Nombre d'empreses per sectors*

	2008	2014	Variació 2008-2014	2021	Variació 2014-2021
Indústria	48.463	37.164	-23,3%	34.814	-6,3%
Construcció	116.865	73.916	-36,8%	75.035	+1,5%
Serveis	460.692	465.485	1,0%	513.118	+10,2%
Total nombre d'empreses	626.020	576.565	-7,9%	622.967	+8,0%

Font: Idescat

*Dades a 1 de gener. Empreses amb seu social a Catalunya

Nota: els resultats d'aquesta taula utilitzen la definició d'empresa emprada pel DIRCE fins al 2018, que coincideix amb la unitat legal empresarial.

particular les basades en la definició d'empresa vigent fins al 2019, la qual ens permet analitzar l'evolució del nombre d'empreses en el període previ al 2021. Segons dades d'Idescat, l'1 de gener de 2021 hi havia 622.967 empreses amb seu social a Catalunya, de les quals 5.267 tenien 50 o més treballadors (un 0,85% del total). Si en lloc de considerar les empreses que tenen la seu social a Catalunya comptem les que tenen establiments a Catalunya, segons l'Idescat l'1 de gener de 2021 hi havia 630.474 empreses, de les quals 8.019 tenien 50 o més treballadors (un 1,27% del total), fet que representa un 87,5% del total d'empreses catalanes d'aquesta dimensió, el que reflecteix una elevada representativitat. Les 118.927 empreses de la mostra tenen un total de 848.720 treballadors (exercici 2020), que

Quadre 3.C
Nombre d'empreses per sectors*

	2020	2021	Variació 2021-2020
Indústria	35.339	34.814	-1,5%
Construcció	75.555	75.035	-0,7%
Serveis	518.982	513.118	-1,1%
Comerç, reparació, transport i hostaleria	208.635	206.813	-0,9%
Informació i comunicacions	15.476	15.640	1,1%
Activitats financeres i assegurances	13.127	13.161	0,3%
Activitats immobiliàries	46.281	46.585	0,7%
Activitats professionals, científiques, tècniques; act. administratives i auxiliars	122.969	120.989	-1,6%
Administració pública, educació, sanitat i serveis socials	55.448	53.451	-3,6%
Activitats artístiques, recreatives i entreteniment, i altres serveis	57.046	56.479	-1,0%
Total nombre d'empreses	629.876	622.967	-1,1%

Font: Idescat

*Dades a 1 de gener. Empreses amb seu social a Catalunya

Nota: els resultats d'aquesta taula utilitzen la definició d'empresa emprada pel DIRCE fins al 2018, que coincideix amb la unitat legal empresarial.

Quadre 3.B
Nombre d'empreses per dimensió*

	2008	2014	Variació 2008-2014	2021	Variació 2014-2021
Menys de 50 treballadors	619.813	571.817	-7,7%	617.700	+8,0%
Entre 50 i 249 treballadors	5.243	3.928	-25,1%	4.241	+8,0%
250 o més treballadors	964	820	-14,9%	1.026	+25,1%
Total nombre d'empreses	626.020	576.565	-7,9%	622.967	+8,0%

Font: Idescat

*Dades a 1 de gener. Empreses amb seu social a Catalunya

Nota: els resultats d'aquesta taula utilitzen la definició d'empresa emprada pel DIRCE fins al 2018, que coincideix amb la unitat legal empresarial.

representa el 35,9% dels treballadors del sector privat a Catalunya, segons dades de l'EPA publicades per l'Idescat.

Cal tenir en compte que l'anàlisi es refereix a empreses operatives a 1 de gener de 2021 i, per tant, ja té en compte l'efecte de la crisi de la Covid-19. D'acord amb les dades d'Idescat recollides al quadre següent, a partir de 2014 i fins a l'1 de gener de 2021, el nombre total d'empreses amb seu social a Catalunya ha augmentat en els serveis i també a la construcció. En canvi, a la indústria el nombre d'empreses s'ha reduït, malgrat que el pes en el VAB es manté força estable des del 2014.

Per dimensions, com es comprova al quadre següent, de 2008 a 2014 va disminuir el nombre d'empreses de totes les dimensions i aquesta disminució va ser més pronunciada en el segment d'empreses mitjanes. En canvi, de 2014 fins a principis de 2021 va tornar a augmentar el nombre d'empreses de totes les dimensions, especialment les grans, si es consideren els percentatges de variació. Això, es pot qualificar de molt favorable.

Quadre 3.D
Nombre d'empreses per dimensió*

	2020	2021	Variació 2021-2020
Menys de 50 treballadors	624.269	617.700	-1,1%
Entre 50 i 249 treballadors	4.550	4.241	-6,8%
250 o més treballadors	1.057	1.026	-2,9%
Total nombre d'empreses	629.876	622.967	-1,1%

Font: Idescat

*Dades a 1 de gener. Empreses amb seu social a Catalunya

Nota: els resultats d'aquesta taula utilitzen la definició d'empresa emprada pel DIRCE fins al 2018, que coincideix amb la unitat legal empresarial.

Quadre 3.1
Abast de la mostra - Exercici 2020

Dimensió	Empreses		Personal		Valor afegit brut c.f.	
	Nombre	%	Nombre	%	Milers d'euros	%
Petites	111.910	94,1	352.784	41,6	14.880.261	34,3
<i>Micro</i>	101.283	85,2	172.763	20,4	7.009.684	16,2
Mitjanes	1.957	1,6	101.641	11,9	5.005.181	11,6
Grans	5.060	4,3	394.295	46,5	23.484.578	54,1
TOTALS	118.927	100,0	848.720	100,0	43.370.019	100,0

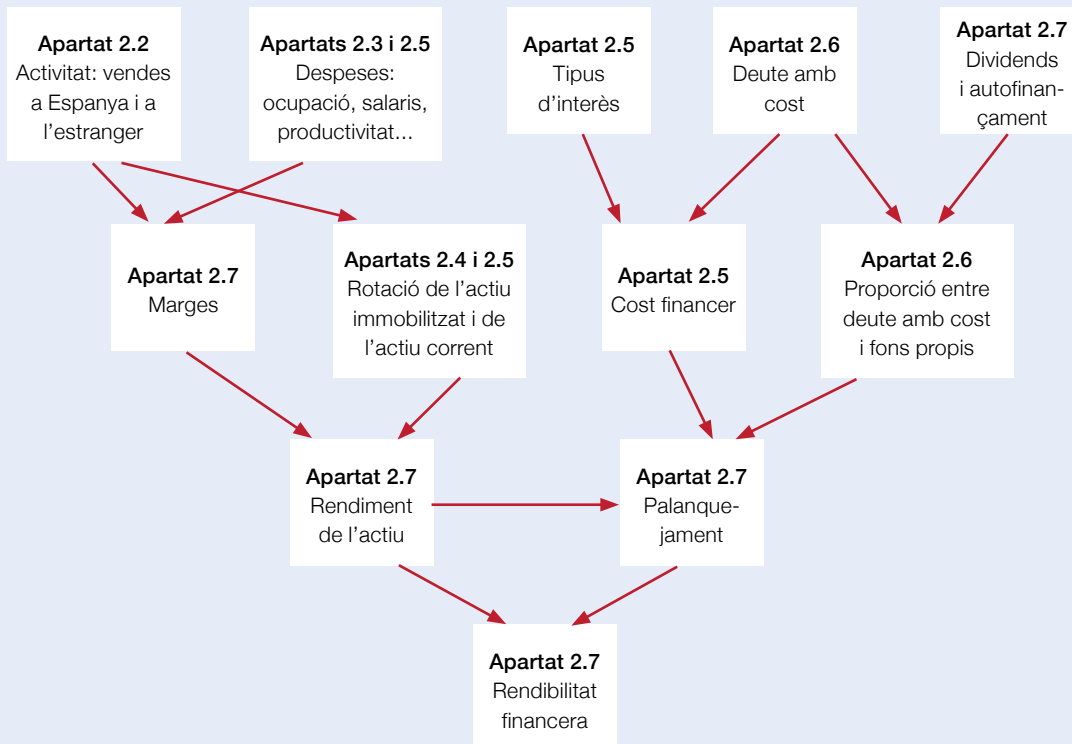
Valors absoluts de totes les empreses de la mostra

Per analitzar l'impacte que ha tingut la pandèmia sobre el teixit empresarial es compara el nombre d'empreses actives amb seu a Catalunya l'1 de gener de 2021 amb la mateixa dada de l'any anterior. Com es pot observar en les dues taules següents, les dades de l'Idescat mostren una reducció en el nombre d'empreses que oscil·la entre el 0,7% al sector de la construcció i l'1,5% en el sector industrial. Però dins dels serveis la situació és força heterogènia. Per exemple, el nombre d'empreses en els sectors TIC, activitats financers i activitats immobiliàries ha crescut, mentre que han disminuït a tota la resta del sector serveis, amb variacions entre el -3,6% al

sector de l'administració pública, educació i salut, i el -0,9% al sector del comerç, transport i hostaleria. Per dimensió, les dades ens mostren que han estat les empreses d'entre 50 i 249 treballadors les més afectades comparant les xifres interanuals.

Pel que fa a la base trimestral, que arriba fins al quart trimestre del 2021, aquesta està integrada per una mostra molt més reduïda d'empreses catalanes (153). Per tant, com ja s'ha indicat, i es recordarà en altres parts d'aquest informe, els resultats s'han de prendre amb especial cautela donada l'escassa dimensió de la mostra.

Requadre 3.1
Factors que influeixen en la rendibilitat financera

A l'apartat 2 s'analitza la situació economicofinancera de l'empresa catalana durant el 2020 i 2021 (el 2020 a partir de la informació provinent de la base de dades anual i el 2021 a partir de la base de dades trimestral). La informació de la base anual permet també estudiar les tendències observades en les principals partides i ràtios fins a l'any 2020. El [quadre 3.1](#) mostra la composició de la mostra per dimensió de les 118.927 empreses no financeres catalanes de la base de dades anual.

A l'apartat 3 s'analitzen els resultats i la situació economicofinancera de les empreses catalanes desagregant la mostra de la base anual per sectors i dimensions. Al mateix apartat també es compara l'empresa catalana amb la resta de les empreses espanyoles.

2. Anàlisi economicofinancera de les empreses catalanes

2.1. Introducció

La pandèmia iniciada en el mes de març de 2020 ha tingut un impacte molt negatiu en molts àmbits de l'economia

catalana. D'acord amb l'Idescat, l'any 2020 el PIB de Catalunya va disminuir un 11,7% respecte de l'any anterior i el 2021, tot i mostrar un creixement significatiu del 5,8%, encara es trobava un 2,9% per sota de les dades pre-pandèmiques (això és, si comparem els nivells d'activitat del quart trimestre del 2021 amb el mateix període del 2019). Un dels principals efectes negatius d'una situació com l'anterior és la pèrdua de llocs de treball, tot i que la davallada va ser inferior a la del PIB gràcies a les polítiques públiques adoptades (ERTOs, ajuts, crèdits, etc.), a diferència del que ha succeït en recessions anteriors.

La destrucció d'empreses i de llocs de treball és conseqüència del deteriorament dels comptes de les empreses. Per tal de comprovar-ho, aquest informe economicofinancier s'inicia amb l'anàlisi de l'activitat i la generació de valor afegit. Posteriorment, s'analitza l'ocupació. A continuació, s'estudia la inversió en actius immobilitzats i actius corrents. Després s'analitza el cost dels factors i la productivitat. Seguidament, s'estudia l'estructura financera. Els apartats finals es dediquen a l'anàlisi dels resultats i la rendibilitat.

Com es visualitza al [requadre 3.1](#), l'anàlisi està estructurada en diferents etapes que permeten comprovar els inductors de l'evolució de la rendibilitat financera, que és un dels

DESCRIPCIÓ DE LES BASES DE DADES UTILITZADES

Requadre 3.2

La informació que contenen les bases de dades utilitzades és fonamentalment economicofinancera i prové de l'agregació dels qüestionaris trimestral i anual tramesos al Banc d'Espanya per empreses no financeres de diferents localitzacions, dimensions i sectors d'activitat. A aquestes dades la CBBE hi afegeix les dades de les empreses que dipositen els comptes al Registre Mercantil, la qual cosa permet incrementar substancialment la mida de la mostra. El qüestionari trimestral (balanç i compte de resultats) és més senzill que l'anual. Cada trimestre, les empreses responen el qüestionari del trimestre corrent i el de l'any anterior. Això permet que el càlcul dels percentatges de variació es basi en les mateixes mostres d'empreses. Les ràtios i els percentatges de la base trimestral es calculen a partir de les dades dels quatre trimestres de cada any, que se sumen en el cas dels conceptes dels estats de fluxos, i s'obté la mitjana en el cas dels conceptes dels estats patrimonials. La base anual permet fer una anàlisi més detallada de la situació economicofinancera de les empreses privades catalanes per a l'exercici 2019 i els anteriors.

Per a cada any es disposa dels estats comptables del període corrent i de l'immediatament anterior, fet que permet calcular els percentatges de variació a partir de les mateixes mostres d'empreses. Ara bé, quan es comparen ràtios o percentatges de dues bases diferents (2020-2019

amb 2019-2018, per exemple), cal tenir en compte que les mostres respectives també ho són i que, en conseqüència, les diferències observades es poden deure tant al canvi de mostra com al canvi de tendència.

Tant a la base trimestral com a l'anual, es disposa d'una estimació del valor de l'actiu immobilitzat a preus corrents per als agregats principals. Això comporta, d'una banda, introduir a l'actiu una partida d'ajust de preus que afecta principalment l'immobilitzat material i, de l'altra, aplicar al passiu i patrimoni net un ajust pel mateix import dels fons propis. L'ús dels valors corrents en lloc dels comptables té uns avantatges clars, com ara evitar el trencament en les tendències que es produeix als exercicis en què hi ha actualitzacions.

Des del nostre punt de vista, però, l'avantatge principal és que soluciona el càlcul de les ràtios en què al numerador hi ha una partida d'un estat de fluxos (resultats, per exemple), i al denominador, una partida del balanç. Si en valorar la segona s'utilitzen criteris comptables, com és habitual, el numerador i el denominador estan en bases monetàries diferents: el primer, a preus corrents, i el segon, a preus històrics. Si el denominador es valora a preus corrents, s'obté una estimació més precisa d'aquestes ràtios, ja que els dos elements del quocient estan en la mateixa base monetària.

principals objectius de les empreses. A cada variable del requadre s'indica l'apartat corresponent al present informe on es tractarà aquesta informació.

2.2. Activitat i valor afegit

Per tal de generar valor per a la població és cabdal el volum d'activitat. En aquest apartat s'analitza l'evolució de l'activitat, les vendes, les compres i la creació de valor afegit. Per fer-ho, s'ha de tenir en compte que la pandèmia va provocar un descens significatiu de l'activitat econòmica durant l'exercici 2020 i que l'activitat del 2021 va donar signes de recuperació notables des del segon trimestre, malgrat no arribar a compensar les pèrdues generades el 2020.

D'acord amb les dades del [quadre 3.2](#), l'any 2020 la producció⁸ va caure un 12,3%, xifra que representa una disminució molt acusada respecte a l'any anterior (amb un increment del 3,3%). Per la seva part, el valor afegit brut al cost dels factors també va disminuir en línia amb la producció (-12,4%), en contrast amb l'increment de l'any anterior (5,1%).

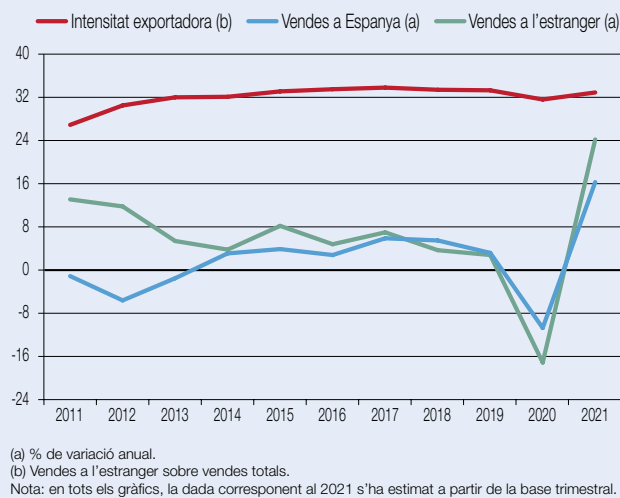
Per a l'any 2021, les dades de la base trimestral indiquen que tant el percentatge de variació nominal del valor de la producció (19,5%), com del valor afegit brut al cost dels factors (19,8%) han estat molt positius, tot i que la reduïda mostra trimestral fa que aquests resultats s'hagin de prendre amb prudència. El valor afegit brut al cost dels factors es calcula com segueix:

$$\begin{array}{r}
 + \text{ Valor de la producció} \\
 - \text{ Compres i consums intermedis} \\
 + \text{ Subvencions} \\
 - \text{ Impostos lligats a la activitat} \\
 \hline
 = \text{ Valor afegit brut al cost dels factors}
 \end{array}$$

Aquest concepte informa de la riquesa que es genera a partir de la producció, descomptant, essencialment, les compres a altres empreses. Per tant, interessa que augmenti per poder millorar la retribució d'altres factors com els treballadors i els accionistes de l'empresa.

⁸ El valor de la producció mesura l'import dels béns i serveis produïts per l'empresa durant l'exercici. Es defineix com el volum de negoci, més o menys les variacions de les existències de productes acabats, els treballs en curs i els béns i serveis comprats per a la revenda, menys les compres de béns i serveis per a la revenda, més la producció immobilitzada.

Gràfic 3.1
Vendes i intensitat exportadora
(en %)

L'any 2020, les vendes totals van disminuir de manera molt considerable (-12,8%) degut a l'aturada parcial de l'activitat econòmica. Aquesta disminució del 2020 és el resultat de la reducció de les vendes a Espanya (-10,7%) i de les vendes a l'estranger (-17,1%) ([gràfic 3.1](#)).

Tornant al [quadre 3.2](#), l'any 2021 les exportacions a l'estranger van créixer de manera molt significativa (24,2%) i les importacions a l'estranger també ho van fer, tot i que amb menys intensitat (15,2%)⁹. En canvi, si s'observa les vendes i compres a Espanya hi ha una tendència oposada. En aquest sentit, el volum de vendes a Espanya s'incrementa menys que el volum de compres (30,1%), la qual cosa fa pensar que part de les compres que anteriorment es realitzaven a l'estranger el 2021 van efectuar-se a l'estat espanyol.

Cal recordar que des que es va iniciar la crisi econòmica el 2008 i fins al 2019, Catalunya va augmentar substancialment les exportacions. En tots aquests anys, la bona dada d'internacionalització (que inclou també l'evolució alcista del turisme i de la inversió estrangera) és sens dubte una de les claus de la recuperació econòmica fins a l'inici de la pandèmia en 2020. Tot i això, encara és d'hora per saber com evolucionarà aquesta tendència una vegada la situació pandèmica es normalitzi del tot.

⁹ L'evolució de les exportacions que es desprèn de les dades de la Central de Balanços del Banc d'Espanya és diferent de la que s'inclou a les estadístiques de comerç exterior de la Comptabilitat Nacional, ja que les primeres es basen només en les empreses que han enviat la seva informació comptable a la CBBE.

Quadre 3.2
Activitat i valor afegit

(en % variació respecte a les mateixes empreses de l'any anterior)

	Base integrada				Base trimestral*	
	2017	2018	2019	2020	2020	2021
Nombre d'empreses	155.446	148.421	127.520	118.927	165	153
Activitat i valor afegit						
Valor de la producció i subvencions	6,3	5,1	3,3	-12,3	-13,4	19,5
Compres i consums intermedis	5,6	5,0	2,3	-12,3	-13,3	19,4
Valor afegit brut al cost de factors	7,7	5,3	5,1	-12,4	-13,6	19,8
Distribució geogràfica de l'activitat**						
Vendes totals	6,2	5,0	3,1	-12,8	-12,4	18,2
Vendes a Espanya	5,9	5,5	3,2	-10,7	-12,6	16,3
Vendes a l'estranger	7,0	3,7	2,8	-17,1	-11,7	24,2
Compres totals	5,4	4,7	2,2	-12,5	-16,4	23,6
Compres a Espanya	3,6	4,7	1,4	-11,6	-1,1	30,1
Compres a l'estranger	8,2	4,7	3,3	-13,5	-29,9	15,2

* Mitjana ponderada dels percentatges de variació dels quatre trimestres de l'any.

** A partir de la mostra de la Base Anual de la Central de Balanços del Banc d'Espanya.

En resum, els nivells d'activitat, valor afegit i vendes havien evolucionat favorablement de 2014 a 2019 i, posteriorment, han experimentat una reducció molt significativa a l'exercici 2020 a causa de la pandèmia. Les dades de l'any 2021 ens mostren una recuperació significativa de l'activitat econòmica, que en alguns casos comporta recuperar totalment l'activitat perduda durant l'any anterior.

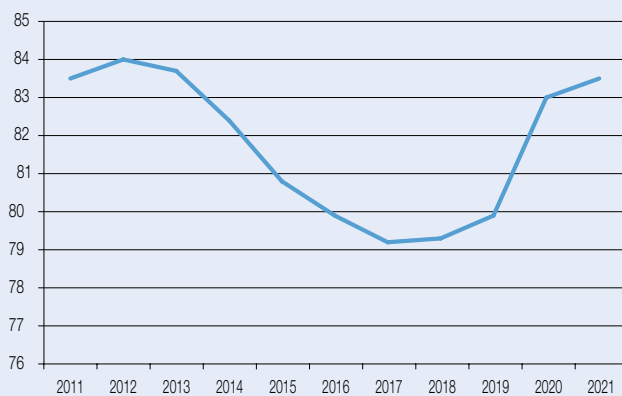
2.3. Ocupació

A continuació, s'analitza l'ocupació de les empreses catalanes diferenciant entre contractació fixa i temporal. En

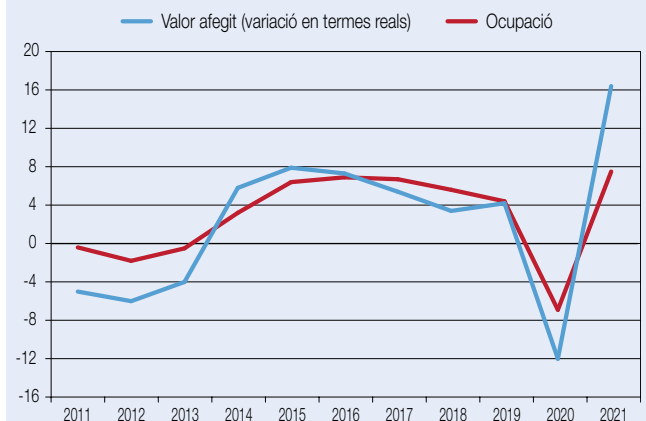
aquest apartat cal destacar que el concepte d'ocupació que s'empra no inclou els treballadors afectats pels ERTO, una mesura que ha permès mantenir els llocs de treball tot i la caiguda de l'activitat de les empreses.

L'any 2020 l'evolució de l'ocupació, mesurada a partir del nombre mitjà de treballadors efectius per empresa, es va reduir de manera significativa (6,9%), trencant la bona tendència dels anys anteriors. Aquesta tendència és molt més acusada en els treballadors no fixos (-17%) que en els fixos (-3,2%). Per tant, en iniciar-se la pandèmia, les empreses varen optar per reduir principalment el nombre de treballadors temporals.

Gràfic 3.2
Ocupació fixa sobre el total
 (en %)

Gràfic 3.3
Valor afegit i ocupació
 (en % de variació interanual)

Quadre 3.3

Ocupació

(en % variació respecte a les mateixes empreses de l'any anterior)

	Base integrada				Base trimestral*	
	2017	2018	2019	2020	2020	2021
Nombre mitjà de treballadors	6,7	5,6	4,4	-6,9	-5,1	7,5
Nombre mitjà de treballadors fixos	5,8	5,8	5,1	-3,2	-4,5	8,1
Nombre mitjà de treballadors no fixos	10,9	4,7	1,4	-17,0	-10,3	0,7

* Mitjana ponderada dels percentatges de variació dels quatre trimestres de l'any.

Pel que fa a l'evolució de l'estructura de l'ocupació, fins al 2012 el pes de l'ocupació fixa va anar augmentant en relació amb el total de l'ocupació. En canvi, a partir del 2013 i fins al 2017, aquesta tendència es va invertir. A partir de 2018 i fins a l'arribada de la pandèmia, les empreses havien tornat a augmentar el pes de l'ocupació fixa respecte de la temporal fins al 83,5% (gràfic 3.2).

Per altra banda, com es comprova al gràfic 3.3, el 2020 el valor afegit en termes reals es va enfonsar (-12%). Per tant, la capacitat de les empreses per a generar riquesa va experimentar una davallada important. De totes maneres, el 2021 s'observa una recuperació en termes percentuals

encara més rellevant, cosa que demostra que l'activitat econòmica va reaccionar amb intensitat a mesura que els efectes de la pandèmia varen començar a remetre.

L'ocupació efectiva, per la seva banda, mostra una tendència molt similar, tot i que menys acusada que el valor afegit. En aquest sentit, els efectes de la pandèmia tenen un efecte molt important sobre l'ocupació el 2020 (-6,9%) però també mostren una recuperació, en termes percentuals, molt significativa el 2021 (7,5%).

En resum, en el 2020 la pandèmia ha perjudicat l'ocupació però molt més el valor afegit. Per tant, l'ocupació, que havia

DEFINICIÓ DE CONCEPTES DE ROTACIÓ I D'INVERSIÓ

Requadre 3.3

Rotació dels actius: és una mesura que relaciona el valor de la producció i les partides de l'actiu d'explotació. La rotació representa el nombre de vegades que una partida d'actiu determinada es plasma en la producció o les vendes, i és un indicador d'eficiència en la gestió dels actius. Un cop garantit el funcionament operatiu i comercial de l'empresa, qualsevol increment de la rotació de l'actiu s'interpreta com una millora d'eficiència i redunda en un increment de la rendibilitat de l'actiu, sempre que el marge es mantingui constant. En alguns casos, quan es calcula per a l'immobilitzat, s'utilitza com a numerador el valor afegit per tal de reflectir una mesura de productivitat aparent equivalent a la del factor treball. Les taxes de variació, en tot cas, es reconstrueixen a partir de les taxes de variació del numerador i el denominador de la mateixa mostra.

Inversió com a percentatge de variació del saldo a preus corrents: es calcula com la taxa de variació entre el saldo absolut d'un actiu l'any actual (valorat a preus corrents) respecte de l'any anterior.

Inversió en actius fixos materials (FBCF): mesura el valor de les adquisicions menys les vendes d'actius fixos materials (edificis, maquinària, vehicles...). La dada que s'ofereix és la taxa de variació entre els fluxos d'inversió de l'any actual respecte de l'anterior.

Immobilitzat per ocupat: és el quocient entre el valor d'immobilitzat a preus corrents i el nombre d'ocupats. Per tant, és una mesura de dotació d'immobilitzat per ocupat que indica la intensitat del capital de l'empresa i el seu procés productiu. L'interès econòmic d'aquesta mesura rau en el grau de substitució que hi ha entre els factors de producció, capital (immobilitzat) i treball (ocupats), per la qual cosa aquesta ràtio mesura la demanda relativa dels factors. Alhora, determina els valors oferts per altres indicadors, per exemple, la rotació de l'actiu mateixa. D'altra banda, està fortament condicionada per la tecnologia productiva, ja que no totes les activitats requereixen la mateixa dotació en immobilitzat per al seu desenvolupament, i d'aquí la diferència sectorial notable en aquesta mesura.

Immobilitzat net no financer: inclou l'immobilitzat material, les inversions immobiliàries i l'immobilitzat intangible net d'amortitzacions i deterioraments. També es denomina *actiu no corrent net no financer*.

Actiu corrent net no financer: existències, clients, altres deutors comercials i actius líquids menys proveïdors i altres creditors comercials sense cost.

Actius financers: inversions financeres netes a llarg i a curt termini.

Quadre 3.4
Inversió en actius no financers
 (taxes de variació en percentatge)

	Base integrada				Base trimestral*	
	2017	2018	2019	2020	2020	2021
FBC / Valor afegit net	14,8	12,3	13,3	11,4	nd	nd
FBC / Actius fixes no financers	11,5	9,6	11,0	8,0	nd	nd
Inversió en immobilitzat material / immobilitzat material net**	7,6	6,4	7,7	4,2	nd	nd
Actiu corrent net no financer (variació de l'estoc)	4,8	4,3	5,4	1,2	-1,5	-16,2
Immobilitzat net per ocupat (estoc) (nominal)	-2,7	-2,3	-0,2	7,7	7,6	-6,1
Immobilitzat material per ocupat (estoc) (nominal)	-2,1	-2,2	-0,4	7,3	7,6	-6,1
Immobilitzat immaterial per ocupat (estoc) (nominal)	-7,9	-3,4	2,1	10,6	nd	nd
Immobilitzat net per ocupat (estoc) (real)	-4,8	-4,0	-1,1	8,1	8,0	-8,7
Immobilitzat material per ocupat (estoc) (real)	-4,2	-3,9	-1,3	7,7	8,0	-8,7
Immobilitzat immaterial per ocupat (estoc) (real)	-9,9	-5,1	1,2	11,0	nd	nd

* Mitjana ponderada dels percentatges de variació dels quatre trimestres de l'any.

** A partir de la mostra de la Base Anual de la Central de Balanços del Banc d'Espanya.

(nd) Dada no disponible.

Nota: per les taxes per ocupat els actius son valorats a preus corrents.

anat augmentant a partir de 2014, ha trencat la tendència positiva el 2020 i, posteriorment, s'ha anat recuperant a mesura que els efectes de la pandèmia remetien. I dels diferents col·lectius de treballadors, els no fixos (o temporals) són els que s'han vist més perjudicats, tal com ja va passar en els primers anys de la crisi de 2008.

2.4. Inversió

En aquest apartat s'analitza la inversió realitzada per les empreses catalanes, distingint entre immobilitzat (terrenys, edificis, maquinària, etc.) i actiu corrent (estocs, clients, tresoreria, etc.).

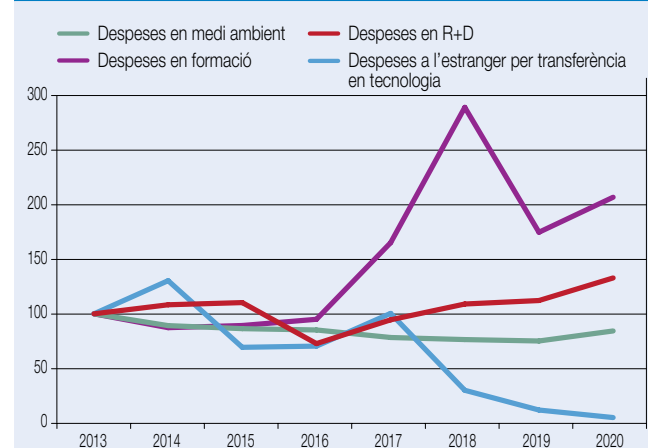
L'any 2020, com es visualitza al [quadre 3.4](#), la taxa de variació de l'immobilitzat material es va mantenir positiva (4,2%).

L'immobilitzat net (que descompta les amortitzacions i els deterioraments) per ocupat és un indicador que reflecteix l'esforç inversor de l'empresa en relació amb els seus treballadors. El 2020, la taxa de variació va ser positiva en termes reals (8,1%), però el 2021 ha tornat a disminuir (-8,7%), seguint la tendència dels anys anteriors. En aquest cas, cal tenir en compte que una part de l'augment de la ràtio del 2020 és conseqüència de la reducció en el nombre de treballadors. Des del punt de vista de la competitivitat, en línies generals, és important que la inversió per treballador augmenti per tal de millorar la posició competitiva de les

empreses, tot i que també depèn de la productivitat del capital. Per anar bé, l'esforç inversor també hauria d'anar acompanyat d'una millora de l'eficiència (rotació), aspecte que s'analitza més endavant.

Per altra banda, la taxa de variació de la inversió en actius corrents no financers va seguir augmentant en el 2020 (1,2%). En canvi, en el 2021 es va tornar a reduir de manera significativa (-16,2%), possiblement derivat de la reducció d'existències que no s'havien pogut vendre durant la pandèmia.

Gràfic 3.4
Factors de competitivitat
 Sobre Valor Afegit (índex base 100 2013)

A partir de la mostra de la Base Anual de la Central de Balanços del Banc d'Espanya
 Taxa de variació anual de la ràtio sobre les mateixes empreses de l'any anterior

Quadre 3.5
Cost dels factors de producció
 (en percentatge)

	Base integrada				Base trimestral*	
	2017	2018	2019	2020	2020	2021
Despeses de personal (nominal) (a)	0,6	1,5	1,3	0,5	2,9	-2,8
Despeses de personal (real) (a)	-1,6	-0,3	0,4	1,0	3,3	-5,5
Sous i salaris (nominal) (a)	-0,9	0,7	0,2	1,0	1,5	-0,2
Sous i salaris (real) (a)	-3,1	-1,1	-0,7	1,4	1,9	-3,0
Cost nominal del finançament	2,6	2,4	2,2	2,3	1,3	1,6
Cost real del finançament	0,4	0,6	1,3	2,7	1,7	-1,3

* Mitjana ponderada de les ràtios trimestrals. En aquesta base no hi ha detall de sous i salaris.

(a) Taxa de variació anual de la ràtio.

Nota: les despeses de personal i els salaris són per treballador.

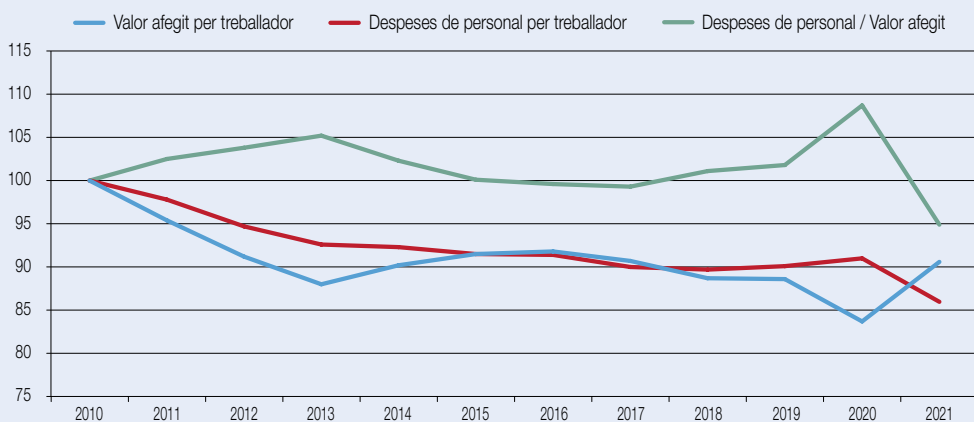
En l'apartat d'inversió és molt rellevant analitzar l'esforç de les empreses en factors de competitivitat com són la recerca i desenvolupament, el pagament a l'estranger per transferència de tecnologia, el medi ambient i la formació (capitals de caràcter intangible). Com es comprova en el [gràfic 3.4](#), la inversió en R+D, en percentatge del valor afegit, porta tres anys consecutius augmentant (2018, 2019 i 2020). La despesa en formació de les empreses també ha augmentat força i, malgrat que en 2019 va recular, el 2020 ha recuperat la tendència alcista. Per la seva banda, la despesa en medi ambient, en percentatge del valor afegit, ha tingut un comportament bastant estable en els darrers vuit anys amb una evolució a l'alça el 2020. En canvi, el pagament a l'estranger per transferència de tecnologia ha seguit una trajectòria força descendent els darrers anys, cosa que podria

estar explicant que les gran companyies estan invertint en R+D en centres propis a Catalunya enlloc de comprar tecnologia a fora. Donada la relació directa entre aquests factors i la competitivitat d'un país és necessari continuar apostant per tots aquests intangibles per tal que les empreses catalanes siguin competitives tant a Espanya com a la resta del món, i especialment per l'R+D i la formació, que són dos aspectes en els que encara estem lluny de la mitjana europea.

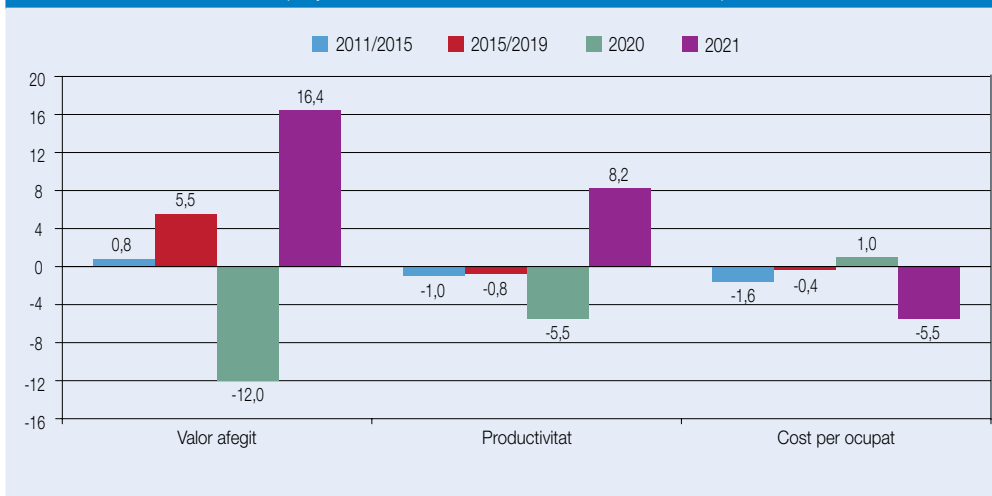
2.5. Cost dels factors i productivitat

L'objectiu d'aquest apartat és analitzar l'evolució dels costos dels factors i de la productivitat, distingint entre factor treball, actius i finançament.

Gràfic 3.5
Cost laboral i productivitat
 (índex 2010 = 100 i unitats monetàries constants)

Gràfic 3.6
Activitat, cost laboral i productivitat
 (Mitjana anual dels % de variació en termes reals)

En 2020, d'acord amb el [quadre 3.5](#), les taxes de variació de les despeses de personal i dels salaris per treballador van créixer en termes reals, és a dir, una vegada descomptat la pujada dels preus (1% les despeses de personal i 1,4% els sous i salaris). Per tant, els treballadors que van mantenir l'ocupació van augmentar lleugerament el seu poder adquisitiu. Aquesta tendència, però, canvia significativament el 2021, ja que les despeses de personal disminueixen un 5,5% i les de sous i salaris un 3%. Amb les dades de les que es disposa, l'escenari posterior al 2020 mostra una disminució dels salaris dels treballadors.

En termes de valor afegit per treballador (quotient entre el valor afegit en termes reals i el nombre de treballadors) en el 2020 hi ha hagut una reducció significativa ([gràfic 3.5](#)). I a conseqüència de la pitjor evolució del valor afegit en comparació amb les despeses de personal, el pes que representen les despeses de personal sobre el valor afegit ha augmentat molt. La diferència entre les taxes de variació del cost laboral per ocupat (despeses de personal per treballador) i de la productivitat (VAB per treballador) informa del cost laboral unitari (CLU). Per no generar una pèrdua de competitivitat, convé que el cost laboral per ocupat no augmenti més que la productivitat a mitjà termini, cosa que ha succeït el 2020 en bona part influenciat per l'efecte dels ERTO. En aquest sentit, observem ja una millora d'aquest factor en el 2021.

El [gràfic 3.6](#) mostra el comportament dels components de la productivitat laboral (entesa aquí com el quotient entre valor afegit brut i el cost per ocupat). El 2020, la taxa de variació del valor afegit va ser molt negativa en termes reals

(-12%). Igualment, aquestes dades mostren que també va empitjorar la productivitat laboral (-5,5%), atès que el valor afegit per ocupat va baixar més que el cost per ocupat (que va augmentar un 1%). La productivitat laboral¹⁰ també es podria calcular considerant la producció. En canvi, el 2021 observem una reversió d'aquesta tendència, amb un gran increment del valor afegit (16,4%) i una reducció del cost per ocupat (-5,5%), cosa que fa que la productivitat augmenti (8,2%).

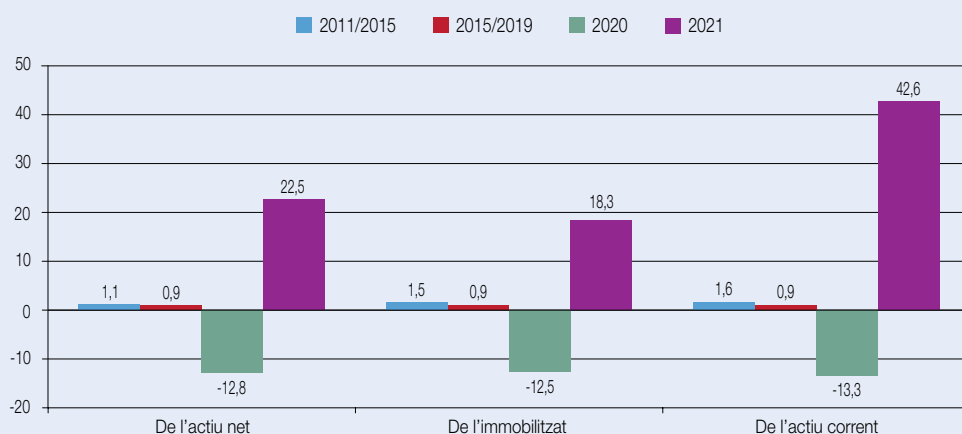
Aquesta informació es pot complementar amb la del quadre 3.8, més endavant, on s'aprecia que el 2020 es va reduir el valor afegit al cost de factors (-12,4%). Aquestes dades són diferents de les que figuren al gràfic 3.6 perquè en el quadre 3.8 són dades comptables, mentre que les del gràfic 3.6 són variacions en termes reals.

En relació amb el finançament, al quadre 3.5 es pot comprovar que el cost real d'aquest ha augmentat el 2019 i 2020 (1,3% i 2,7%, respectivament). Aquesta és una dada desfavorable per a les empreses ja que, tot i que els tipus d'interès segueixen sent baixos, el seu increment suposa un augment dels costos financers. En aquest sentit, les dades del 2021 són bones per al conjunt de l'empresa catalana, ja que mostren els millors índexs de la sèrie dels últims 5 anys.

La productivitat de la inversió es pot avaluar mitjançant la rotació, que es calcula dividint les vendes pels actius. Com

¹⁰ La productivitat del factor treball compara l'output obtingut en relació amb els inputs emprats i es pot calcular de diferents maneres. Com a output es pot considerar els ingressos, la producció o el valor afegit. Com a inputs es pot considerar, entre d'altres, el nombre de treballadors, les hores treballades o el cost salarial.

Gràfic 3.7
Ràtios dels actius no financers
(Mitjana dels % de variació anuals)

major és la rotació de la inversió, major és la seva eficiència i, per tant, més elevada és la seva contribució a la generació de valor. Les rotacions de l'actiu net, de l'immobilitzat i de l'actiu corrent s'han reduït molt el 2020 (gràfic 3.7), a causa de la caiguda de l'activitat per la pandèmia. Per tant, les empreses han perdut eficiència en la gestió global de l'actiu, en bona part per l'efecte de les mesures de contenció de l'activitat per frenar la propagació de la pandèmia. Aquesta dada, però, i sempre amb la cautela derivada per la limitació de la mostra del 2021, es veu clarament millorada en aquest últim any, on s'observen increments de la rotació de l'actiu net en un 22,5%.

Al quadre 3.6 també es comprova que el 2020 la rendibilitat de l'actiu net va disminuir fins al 4,2%, juntament amb el

marge i la rotació. Malgrat que aquesta xifra és la més baixa de la sèrie temporal, s'observa una substancial millora en el 2021. En l'actiu net no financer es mostra una tendència semblant, tot i que hi ha una millora més significativa en el 2021, amb increments tant en marge com en rotació.

L'actiu corrent net no financer en el model de balanç de situació de la CBBE inclou, principalment, els clients, existències i proveïdors (amb signe negatiu). El gràfic 3.8 permet veure l'evolució de cada un d'aquests elements sobre el valor de la producció. La tendència general des de l'any 2011, amb l'excepció del 2020, és lleugerament baixista.

Quadre 3.6
Rendibilitat, marge i rotació
(en percentatge)

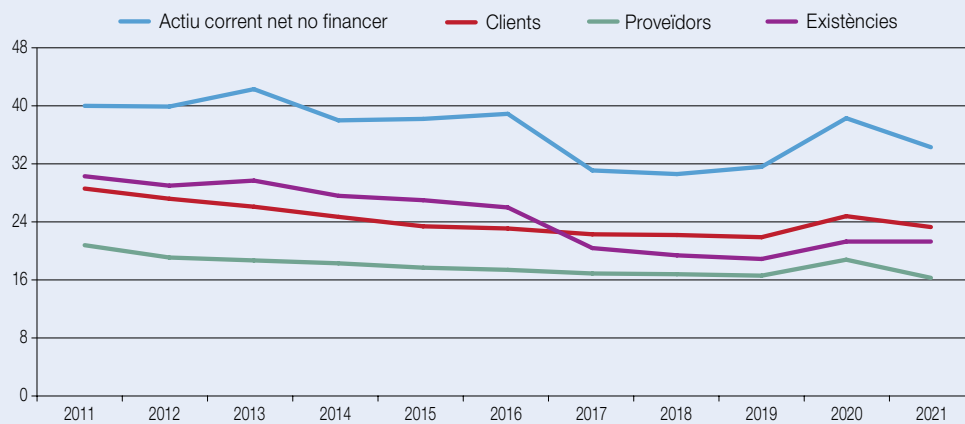
	Base integrada				Base trimestral*	
	2018	2019	2019	2020	2020	2021
Rendibilitat ordinària de l'actiu net	6,1	6,4	6,5	4,2	5,2	7,6
Marge	9,8	10,7	11,4	8,6	14,7	17,6
Rotació	0,62	0,60	0,57	0,49	0,35	0,43
Rendibilitat de l'actiu net no financer	7,3	7,2	7,0	3,9	10,3	18,7
Marge	7,1	7,1	7,1	4,5	6,8	10,1
Rotació	1,02	1,01	0,99	0,87	1,51	1,86

* Mitjana ponderada de les ràtios trimestrals. En la base trimestral l'estructura de marge i rotació és diferent degut al predomini d'empreses grans.

Nota: calculats sobre actius / passius valorats a preus corrents.

Nota: les dades corresponents als dos anys de cada parella corresponen a la mateixa mostra d'empreses.

Gràfic 3.8
Ràtios sobre valor de la producció
(en %)

Nota: el numerador és igual al valor mitjà de la corresponent partida d'actiu o passiu.

En resum, la productivitat laboral¹¹ ha evolucionat negativament el 2020, ja que el valor afegit ha baixat molt. En relació amb la productivitat de l'actiu, aquesta el 2020 ha disminuït pel que fa a tot l'actiu (corrent i no corrent). En conseqüència, la rendibilitat de l'actiu el 2020 ha caigut, essencialment per l'impacte negatiu de la pandèmia en l'activitat i el valor afegit. En canvi, el 2021 la major part dels aspectes relacionats amb la productivitat (tant laboral com dels actius) han tornat a millorar.

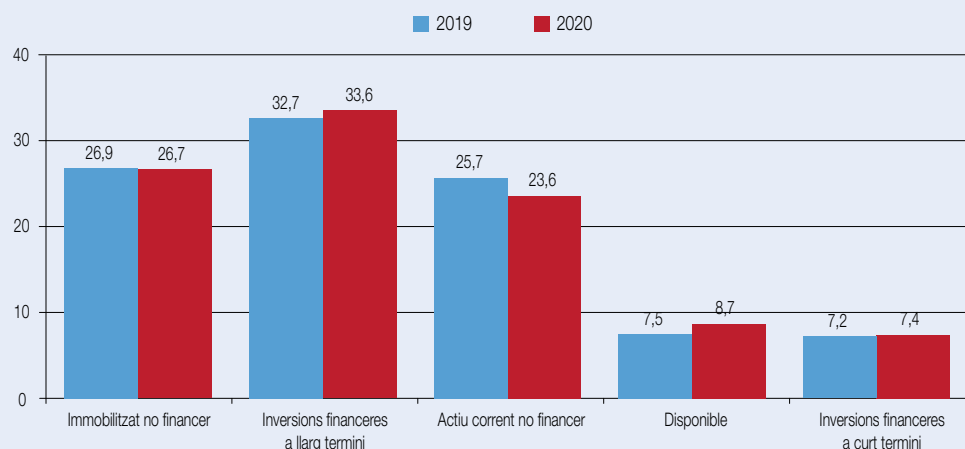
¹¹ Aquí es defineix productivitat com el VAB dividit pel cost laboral per ocupat.

2.6. Estructura financera

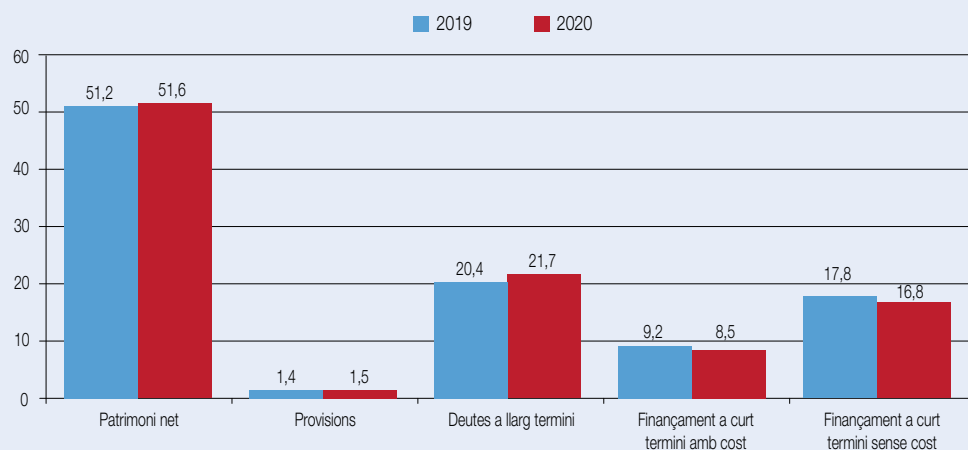
En aquest apartat s'analitza l'estructura financera, que és el resultat de la política d'inversió i de finançament. De la seva anàlisi es poden extreure conclusions sobre la gestió dels recursos financers de les empreses.

L'estructura de l'actiu no va experimentar grans canvis l'any 2020, tot i que hi varen haver lleugeres reduccions en el pes de les parts no financeres de l'actiu corrent, que es varen compensar amb petits increments en les inversions financeres a llarg termini i en la partida de disponible (gràfic 3.9).

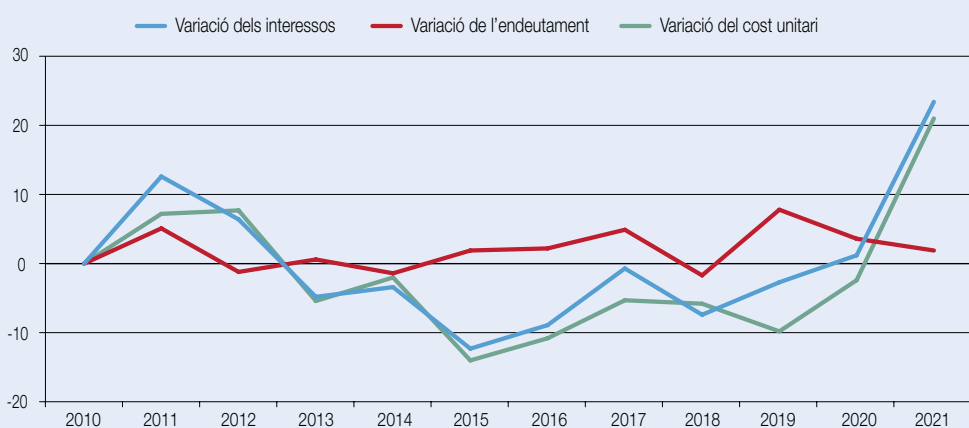
Gràfic 3.9
Estructura de l'actiu 2019 i 2020
(en % a partir de dades comptables)

Gràfic 3.10
Estructura del passiu 2019 i 2020
(en % a partir de dades comptables)

Gràfic 3.11
Endeutament i interessos
(en % variació anual)

El [gràfic 3.10](#) permet constatar un lleuger augment del pes relatiu del patrimoni net el 2020, que va pujar fins al 51,6% del total del passiu. També es va produir una reconversió dels deutes, augmentant els deutes a llarg i reduint els deutes a curt termini. Aquestes magnituds ens mostren que les empreses durant la pandèmia, i en un context d'incertesa, varen optar per mesures que incrementessin la capitalització, el finançament a llarg termini i els seus actius líquids, per poder fer front a una prolongació del context poc favorable en cas que fos necessari.

Com es pot veure en el [gràfic 3.11](#), tot i que l'augment de l'endeutament es modera el 2020 i 2021, el cost d'aquest s'ha incrementat substancialment. En especial el 2021, on es produeix un increment del 23,4%. Això pot venir donat tant pel fet que es comença a albirar una pujada dels tipus

d'interès per reduir el nivell d'inflació com pel fet que els bancs, en un context de conversió del deute de curt a llarg termini, hagin optat per encarir-lo.

Per altra banda, les dades del [quadre 3.7](#) indiquen que el passiu remunerat ha incrementat el seu pes en el passiu total el 2021.

En resum, cal destacar que les empreses catalanes han afrontat la crisi de la Covid-19 amb una solidesa financera més elevada que la del 2008. El balanç de situació de 2020 mostra la solidesa financera de les empreses, ja que s'ha reduït l'endeutament i el pes del patrimoni net ha augmentat i segueix sent força rellevant. Les empreses han optat, de manera prudent, per refinançar el seu deute i, d'aquesta manera, treure pressió sobre la seva posició

Quadre 3.7
Estructura del passiu remunerat
(en percentatge)

	Base integrada				Base trimestral*	
	2018	2019	2019	2020	2020	2021
Passiu remunerat / Passiu	80,9	81,7	82,0	82,9	85,2	84,1
Patrimoni net (a)	67,4	67,2	66,2	65,9	56,2	54,5
Finançament amb cost (a)	32,6	32,8	33,8	34,1	43,8	45,5
Finançament a llarg termini amb cost (a)	21,9	22,7	23,2	24,5	36,7	38,1
Finançament a curt termini amb cost (a)	10,7	10,1	10,6	9,6	7,1	7,4

* Mitjana ponderada dels percentatges dels quatre trimestres de l'any.

(a) Sobre passiu remunerat.

Nota: patrimoni net valorat a preus corrents.

Nota: les dades corresponents als dos anys de cada parella corresponen a la mateixa mostra d'empreses.

financera a curt termini. De tota manera, les despeses financeres han augmentat per l'efecte de l'increment dels interessos (cost unitari de l'endeutament). Per altra banda, l'estructura de l'actiu no ha canviat de manera significativa, encara que s'han reduït lleugerament algunes partides per incrementar el saldo de disponible per fer front a imprevistos degut a la situació d'incertesa per la pandèmia.

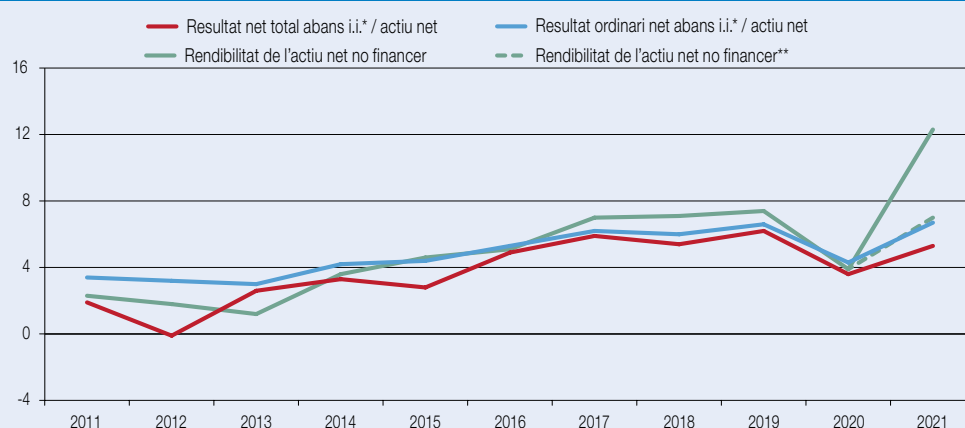
2.7. Resultats i creació de riquesa

En aquest apartat s'analitza la rendibilitat dels actius i dels fons propis, així com els components principals que expliquen la seva evolució. Sobre aquest tema convé recordar que un dels objectius principals de qualsevol empresa, fins i tot en

el cas de les organitzacions sense ànim de lucre, és generar riquesa financera per tal de poder invertir, créixer i retribuir adequadament a totes les parts interessades o *stakeholders* (socis, treballadors, proveïdors, comunitat...).

La rendibilitat de l'empresa mesura la seva capacitat de generació de beneficis en relació amb la inversió. El [gràfic 3.12](#) presenta l'evolució de la rendibilitat de l'actiu. Es comprova que el 2020, el resultat net total abans d'interessos i impostos sobre l'actiu s'ha reduït fins al 3,6% i el resultat ordinari net abans d'interessos i impostos sobre l'actiu també s'ha reduït fins al 4,3%. Així mateix, la rendibilitat de l'actiu net no financer també ha baixat fins al 3,9% (havia estat del 7,4% el 2019). Aquesta tendència, seguint altres punts d'aquest mateix informe, es comença a revertir durant el 2021, però en especial en la rendibilitat de l'actiu net no financer.

Gràfic 3.12
Rendiment de l'actiu
(en %)

* i.i.: interessos i impostos.

** Les dades del 2021 s'enllacen amb la proporció del canvi en la rendibilitat entre el 2020 i el 2021 (de la CBT), a diferència de la resta de l'informe on l'enllaç s'obté afegint la diferència dels percentatges de variació de la CBT.

Nota: l'actiu net mitjà està valorat a preus corrents.

Quadre 3.9
Rendibilitat, palanquejament i endeutament
(en percentatge)

	Base integrada				Base trimestral*	
	2017	2018	2019	2020	2020	2021
Resultat ordinari net abans i.i.* / actiu net	6,2	6,0	6,6	4,3	5,2	7,6
Cost nominal del finançament	2,6	2,4	2,2	2,3	1,3	1,6
Palanquejament nominal	3,6	3,6	4,4	1,9	3,9	6,0
Palanquejament real	5,8	5,4	5,3	1,5	3,5	8,9
Rendibilitat de l'actiu net no financer	7,0	7,1	7,4	3,9	10,3	18,7
Rendibilitat del patrimoni net	8,2	7,9	8,8	5,3	8,2	12,6
Ràtio d'endeutament	36,7	34,3	32,7	34,0	43,8	45,5

i.i.*: interessos i impostos.

* Mitjana ponderada dels percentatges de variació dels quatre trimestres de l'any.

Nota: calculats sobre actius / passius mitjans. L'actiu net i els fons propis estan valorats a preus corrents.

rendibilitat és semblant (3,9%) si es considera només l'actiu no financer.

Les dades anteriors tenen un repunt molt significatiu el 2021, ja que hi ha una millora tant en la rendibilitat ordinària de l'actiu net (fins al 7,6%) com en la rendibilitat de l'actiu net no financer (fins al 18,7%).

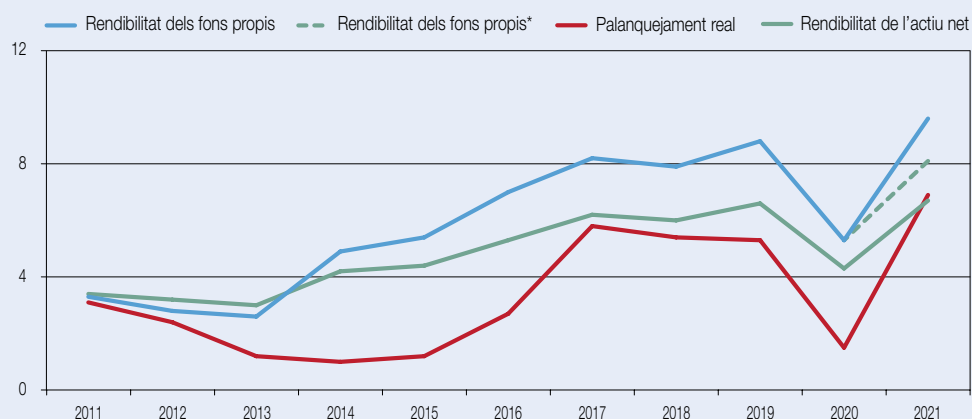
Com ja s'ha indicat, la rendibilitat del patrimoni net va assolir nivells satisfactoris el 2020 (5,3%), especialment si es consideren els efectes negatius de la pandèmia en l'activitat i els marges. Això s'ha degut al bon rendiment dels actius i també al palanquejament financer que segueix tenint un valor positiu. El fet que el palanquejament

financer sigui positiu vol dir que l'impacte del deute eleva la rendibilitat del patrimoni. Aquesta circumstància es produeix quan el rendiment dels actius és superior al cost de l'endeutament.

El [gràfic 3.13](#) mostra l'evolució de la rendibilitat dels fons propis que s'ha reduït el 2020 fins al 5,3%. Això és conseqüència de diferents temes que s'ha anat exposant en les pàgines anteriors (reducció de l'activitat, del valor afegit, de la productivitat, dels resultats...), evolució que millora de manera significativa el 2021 (9,6%).

Un aspecte important que també s'analitza en aquest informe és el creixement de les empreses entre 2020 i 2021.

Gràfic 3.13
Rendibilitat i palanquejament
(en %)

* Les dades del 2021 s'enllacen amb la proporció del canvi en la rendibilitat entre el 2020 i el 2021 (de la CBT), a diferència de la resta de l'informe on l'enllaç s'obté afegint la diferència dels percentatges de variació de la CBT.

Nota: l'actiu net i els fons propis estan valorats a preus corrents.

Per fer això, podem comparar l'evolució de les vendes, dels actius, del deute i dels resultats. En general, es considera que el creixement equilibrat s'aconsegueix quan les vendes creixen de manera significativa i més que els actius, el que és un símptoma d'eficiència en la gestió dels actius; i quan els actius creixen més que els deutes, el que indica una gestió prudent del finançament. Tot això hauria de generar un augment important dels resultats:

Evolució amb patró de creixement equilibrat

+V +A +D +R

El 2020 va ser un any complex per les empreses catalanes, cosa que va desequilibrar el patró de creixement anterior. Així i tot, en el 2021, a partir de la petita mostra d'empreses disponibles, s'observa una recuperació significativa en la

DEFINICIÓ DE CONCEPTES I RÀTIOS

Requadre 3.4

Rendibilitat ordinària de l'actiu net a preus corrents (rendibilitat econòmica)

A la base anual, la rendibilitat de l'actiu net, o rendibilitat econòmica, és igual al resultat ordinari de l'exercici abans d'interessos i impostos dividit per la mitjana dels valors inicial i final del període de l'actiu net a preus corrents. El resultat ordinari, numerador d'aquesta ràtio, és igual al resultat de l'exercici abans d'impostos i interessos menys les partides no financeres de fora de l'explotació. En excloure l'efecte d'aquestes partides (resultats per alienació, correccions valoratives i variacions del valor raonable), s'obté un coneixement més precís dels aspectes substancials de la gestió empresarial. El denominador d'aquesta ràtio és igual a la mitjana dels valors inicial i final del període de l'actiu net de proveïdors i d'altres passius sense cost. En aquest càlcul, l'immobilitzat material i les inversions immobiliàries es valoren a preus corrents. A la base trimestral, la rendibilitat econòmica corresponent a cada trimestre és igual al resultat ordinari d'aquest trimestre multiplicat per quatre i dividit per l'actiu net mitjà a preus corrents. La ràtio corresponent a cada any és igual a la mitjana ponderada de les quatre ràtios trimestrals. Cada base trimestral està integrada per les dades corresponents al trimestre corrent i el mateix trimestre de l'any precedent. Això fa que quan es comparen les ràtios del 2020 amb les del 2019 s'estiguin comparant les ràtios corresponents a la mateixa mostra d'empreses.

Rendibilitat dels recursos propis (rendibilitat financera o rendibilitat ordinària del patrimoni net)

Aquesta ràtio és igual al resultat ordinari abans d'impostos dividit per la mitjana dels valors inicial i final dels recursos propis ajustats per la inflació. A la base trimestral, per calcular aquesta ràtio se segueix un procediment semblant al que s'ha descrit al paràgraf anterior.

Cost nominal unitari del finançament aliè

És igual al valor dels interessos del finançament rebut sobre la mitjana dels valors inicial i final de l'endeutament amb cost.

Palanquejament nominal

És igual a la diferència entre la rendibilitat de l'actiu net a preus corrents i el cost nominal unitari del finançament aliè.

Palanquejament real

És igual a la rendibilitat de l'actiu net a preus corrents menys el cost real del finançament aliè. El cost real del finançament aliè és igual al nominal (interessos del finançament rebut sobre l'endeutament amb cost) deflactat per l'índex de preus corresponent. De fet, en calcular la ràtio de rendibilitat sobre valors de l'actiu a preus corrents, el numerador i el denominador estan en la mateixa base monetària i, per tant, la ràtio és real. Per aquest motiu, és aconsellable comparar-lo amb l'interès real.

Ràtio d'endeutament

És igual a la relació de saldos mitjans entre els recursos aliens amb cost i el passiu remunerat. El passiu remunerat és igual al patrimoni net ajustat per la inflació més l'endeutament amb cost. El seu valor coincideix amb el de l'actiu net a preus corrents.

La relació entre aquestes ràtios es pot expressar matemàticament (mitjançant una expressió que deriva del compte de resultats) seguint la nota metodològica del Banc d'Espanya:

R1 = Rendibilitat ordinària de l'actiu net (rendibilitat econòmica)

R2 = Interessos sobre recursos aliens amb cost (cost del deute)

R3 = Rendibilitat ordinària dels recursos propis (rendibilitat financera)

R4 = R1 - R2 (palanquejament)

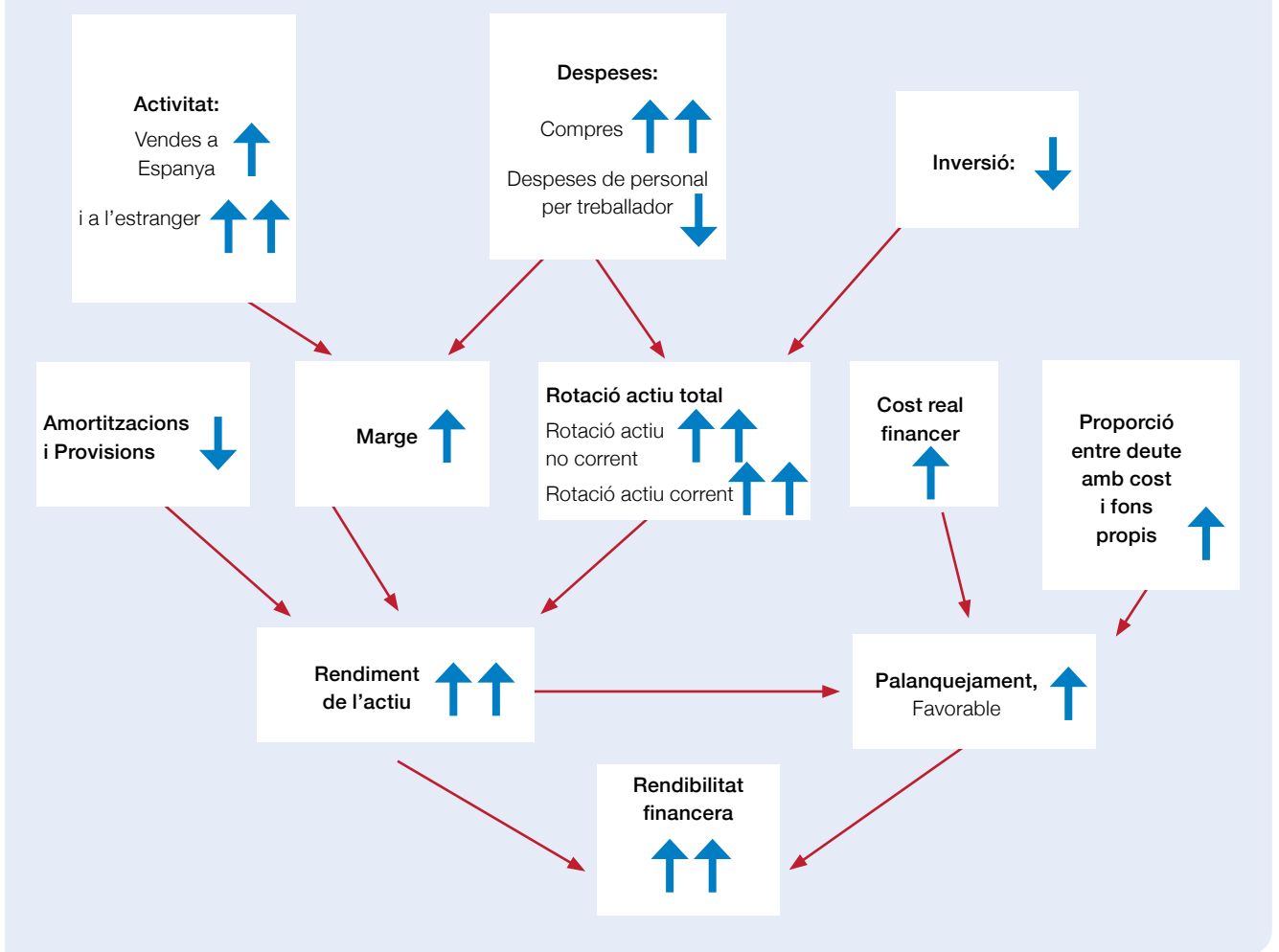
R5 = Recursos aliens amb cost sobre passiu remunerat (endeutament)

R6 = Recursos aliens sobre patrimoni net (R6 = R5 / (1 - R5))

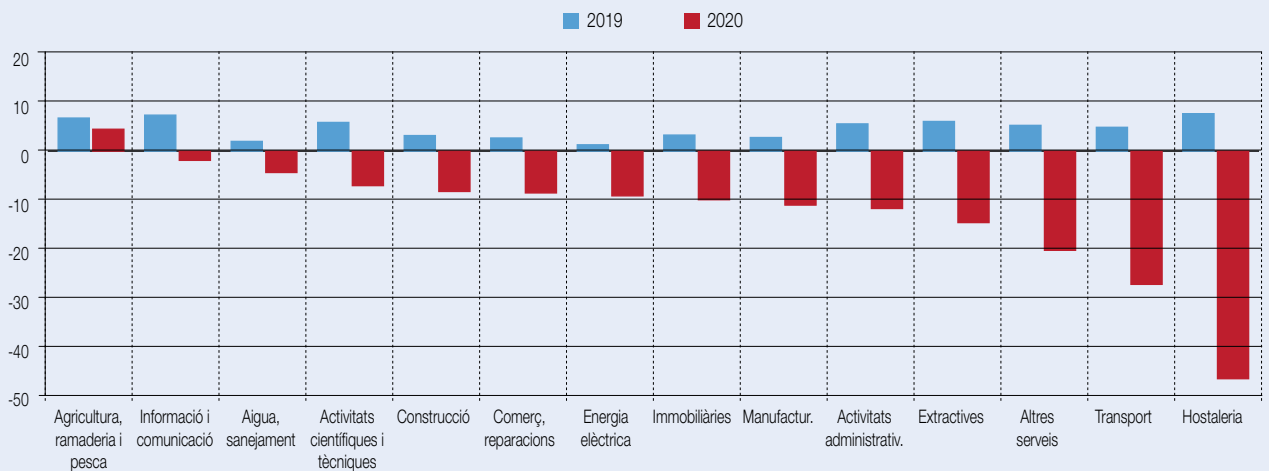
Relació entre les ràtios de resultats:

R3 = R1 + (R1 - R2) R6

Requadre 3.5
Factors que expliquen la disminució de la rendibilitat dels fons propis l'any 2020

Gràfic 3.14
Import net de la xifra de negoci
(en % variació anual)

majoria de paràmetres, recuperant altra vegada un patró de creixement favorable.

Evolució de 2021 (creixement)

+V -A +D +R

Var. 2020/2021 +19,5% -0,7% 3,2% 42,3%

D'aquestes dades es desprèn que el 2021 ha estat un any caracteritzat per una intensa recuperació econòmica. Les vendes han crescut de manera significativa, recuperant bona part de la disminució dels ingressos de l'any anterior. La conjuntura general, encara d'incertesa, ha fet que les empreses no invertissin en la compra d'actius. Tot i que a llarg termini això pot minvar l'eficiència empresarial, a curt termini ha fet incrementar la rotació i l'eficiència dels mateixos. El deute, tot i que s'ha incrementat lleugerament, no ho ha fet de manera significativa. La conseqüència de les variacions en les magnituds anteriors és que l'increment de vendes ha augmentat significativament els beneficis empresarials. En conjunt, tot i que encara no podem definir el model anterior com a perfectament equilibrat (donat que els deutes s'incrementen més que els actius), sí que s'observa que s'està revertint la situació econòmica adversa de l'any 2020.

3. Anàlisi de l'empresa catalana per sectors, per dimensió i comparació amb la resta d'Espanya

3.1. Anàlisi de l'empresa catalana per sectors: industrial, comerç i hostaleria, informació i comunicacions, construcció i altres serveis, i energètic

Atès que per a l'any 2021 només es disposa de la base trimestral que inclou un nombre reduït d'empreses, aquesta anàlisi sectorial¹³ se centra en l'any 2020 amb la base de dades anual.

Com s'observa en el [gràfic 14](#), la pandèmia ha afectat sobretot la xifra de negocis dels sectors de l'hostaleria i el transport, donades les restriccions imposades a la ciutadania per accedir a aquest tipus de serveis. En canvi,

tant l'activitat relacionada amb l'agricultura, ramaderia i pesca com la d'informació i comunicació han resultat ser les menys afectades per la conjuntura econòmica negativa.

Com s'observa al [quadre 3.10](#), l'activitat (valor de la producció i subvencions) es va reduir el 2020 de manera significativa en tots els sectors de l'economia, tret dels sectors de la informació i l'energètic, on el descens va ser més moderat.

El Valor Afegit Brut (VAB) també es va reduir el 2020 en tots els sectors excepte en el de la informació i comunicacions.

El cost laboral unitari (quocient entre les despeses de personal per treballador i el valor afegit per treballador) va augmentar en tots els sectors a excepció, una vegada més, del d'informació i comunicacions, essent d'especial importància el creixement en el sector de la construcció¹⁴. Aquest fet ve provocat per una disminució substancial del valor afegit aportat per cada treballador a nivell real. Altra vegada, trobem que els efectes de la pandèmia aturen l'activitat econòmica, impeding que els treballadors puguin aportar valor afegit a l'economia.

Pel que fa a l'ocupació, el 2020 el nombre mitjà de treballadors efectius per empresa va disminuir en tots els sectors excepte el de la informació i comunicació. En aquest sentit, no és una sorpresa observar que el sector que va patir un major impacte va ser el del comerç i l'hostaleria, amb una disminució de l'11,3%.

D'acord amb les dades del [quadre 3.10](#), el 2020 les empreses industrials han continuat sent les més capitalitzades i també les que gaudeixen d'un palanquejament més elevat (conjuntament amb les empreses d'energia). En tots els sectors d'activitat el palanquejament és positiu. Per tant, el deute els hi és rendible en ser el cost financer del deute inferior al rendiment dels actius.

En matèria d'inversió, en el 2020 la inversió per ocupat va augmentar en tots els sectors excepte en el de l'energia. Per la seva banda, els actius corrents no financers varen augmentar en tots els sectors, excepte a la construcció.

Continuant amb el [quadre 3.10](#), el 2020 es va produir una disminució significativa del resultat ordinari net a tots els

¹³ Aquesta anàlisi per sectors exclou els sectors d'activitats amb cobertura reduïda (Agricultura, ramaderia i caça; Silvicultura i explotació forestal; i Pesca i aqüicultura).

¹⁴ Aquest sector inclou: Construcció, Transport, Immobiliàries, Ast. Científiques i Tècniques, Act. Administratives i Altres serveis.

Quadre 3.10
Anàlisi de l'empresa catalana per sectors

	Indústria		Comerç Hostaleria		Informació i Comunicació		Construcció Serveis a indústria i altres ¹		Energia**	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Nombre d'empreses	12.504	11.249	34.314	31.145	5.005	4.807	75.697	71.726	1.608	1.444
Activitat i valor afegit (taxes de variació, en %)										
Valor de la producció i subvencions	1,1	-11,3	4,4	-16,6	9,9	-2,1	5,3	-12,4	4,1	-5,5
Compres i consums intermedis	0,7	-12,5	4,6	-16,7	11,7	-6,3	3,2	-10,2	3,6	-6,2
Valor afegit brut al cost de factors	2,2	-8,0	4,2	-16,5	7,7	2,9	8,2	-15,3	4,7	-4,8
Cost laboral i productivitat (taxes de variació, en %)										
Nombre mitjà de treballadors	2,6	-4,5	4,1	-11,3	6,3	0,6	5,4	-6,0	1,2	-1,0
Valor afegit per treballador (real)	-1,3	-3,3	-0,8	-5,5	0,4	2,7	1,8	-9,6	2,5	-3,4
Despeses de personal per treballador (real)	0,2	1,0	0,7	0,1	1,5	1,7	0,6	0,4	-2,5	1,8
Cost laboral unitari (despeses de personal/valor afegit)	1,4	4,4	1,6	6,0	1,0	-0,9	-1,2	11,0	-5,0	5,4
Estructura del passiu remunerat (en %)										
Passiu remunerat / Passiu	75,2	75,9	70,3	72,2	77,6	79,5	88,9	89,6	79,5	81,8
Patrimoni net / Passiu remunerat	73,0	72,1	66,4	64,9	52,7	50,5	64,3	64,6	71,8	65,0
Finançament amb cost / Passiu remunerat	27,0	27,9	33,6	35,1	47,3	49,5	35,7	35,4	28,2	35,0
Finançament a llarg termini amb cost / Passiu remunerat	14,5	15,1	17,8	22,7	9,6	13,3	28,0	28,7	18,7	22,3
Finançament a curt termini amb cost / Passiu remunerat	12,5	12,8	15,8	12,4	37,7	36,2	7,6	6,7	9,5	12,7
Inversió en actius no financers (taxes de variació, en %)										
FBC / Valor afegit net	16,1	12,8	10,1	9,3	8,4	7,5	13,7	11,9	11,7	11,1
FBC / Actius fixes no financers	17,9	13,1	13,0	10,7	40,1	42,6	7,0	5,0	6,5	6,4
Inversió en immobilitzat material / immobilitzat material net***	8,8	6,0	7,2	5,6	8,8	33,5	nd	nd	nd	nd
Actiu corrent net no financer (variació de l'estoc)	1,8	10,8	7,9	3,7	-5,2	42,9	7,4	-7,5	21,9	29,5
Immobilitzat net per ocupat (estoc) (nominal)	1,4	5,2	0,0	11,2	5,4	7,0	-1,5	6,8	-5,7	-4,3
Immobilitzat material per ocupat (estoc) (nominal)	-0,3	3,7	0,1	12,0	6,1	9,7	-1,1	6,8	-4,9	-5,6
Immobilitzat immaterial per ocupat (estoc) (nominal)	13,7	14,1	-0,9	2,9	5,0	6,1	-7,4	6,7	-8,3	-0,7
Immobilitzat net per ocupat (estoc) (real)	0,5	5,6	-0,9	11,6	4,4	7,5	-2,3	7,2	-6,6	-3,9
Immobilitzat material per ocupat (estoc) (real)	-1,2	4,1	-0,8	12,4	5,1	10,2	-1,9	7,2	-5,8	-5,2
Immobilitzat immaterial per ocupat (estoc) (real)	12,7	14,6	-1,8	3,3	4,1	6,6	-8,2	7,1	-9,2	-0,3
Resultats i autofinançament (taxes de variació, en %)										
Valor afegit brut al cost de factors	2,2	-8,0	4,2	-16,5	7,7	2,9	8,2	-15,3	4,7	-4,8
Despeses de personal	3,7	-3,9	5,9	-11,5	8,9	1,9	7,0	-6,0	-0,5	0,4
Amortitzacions i provisions d'explotació	-1,9	7,8	2,0	-3,8	14,8	18,2	10,8	7,5	-5,8	-1,8
RESULTAT NET DE L'EXPLOTACIÓ	0,8	-28,7	-0,9	-46,8	-11,2	-21,5	11,8	-62,0	17,3	-11,3
Ingressos financers	17,4	41,0	11,7	-21,4	-60,6	46,6	29,0	-17,5	26,3	-10,8
Altres despeses financeres	-3,3	-0,8	-1,0	-2,4	7,7	8,7	0,2	4,2	-0,2	2,5
Interessos del finançament rebut	-10,0	-1,4	-4,8	1,8	-38,2	31,4	0,2	1,6	-20,1	1,3
RESULTAT ORDINARI NET	4,1	-17,4	0,5	-46,3	-24,6	-16,0	23,8	-48,0	21,1	-12,4
RESULTAT ABANS D'IMPOSTOS	-10,9	-2,4	3,7	-42,0	(ns)	216,8	50,5	-65,4	21,8	-30,5
RESULTAT NET (després d'impostos)	-17,0	13,9	4,6	-48,4	691,4	194,5	54,5	-65,3	22,6	-26,2
Resultat net mes amortitzacions i provisions	-11,0	11,2	3,4	-27,1	45,0	46,2	42,3	-50,0	9,3	-17,1
Proposta de distribució de dividendes	4,9	30,0	28,3	-6,1	108,3	5,8	-10,1	-27,4	24,7	54,5
Taxes abans d'incorporar ajustos matriu-filial i d'altres										
Interessos del finançament rebut	-7,6	-1,1	-2,0	1,7	-21,7	20,1	-0,6	1,4	-11,1	-1,3
RESULTAT ORDINARI NET	4,1	-17,4	0,5	-46,3	-24,6	-16,0	34,9	-50,1	21,1	-12,4
Resultat ordinari net més interessos	3,2	-16,2	0,3	-41,5	-24,2	-8,6	28,7	-42,2	17,6	-11,5
RESULTAT ABANS D'IMPOSTOS	-10,9	-2,4	3,7	-42,0	(ns)	216,8	60,8	-65,5	21,8	-30,5
Rendibilitat, palanquejament i endeutament (en %)										
Resultat ordinari net abans i.i.* / actiu net	9,0	7,0	7,1	4,5	4,8	2,2	5,6	3,2	11,2	8,8
Cost nominal del finançament	2,1	2,3	2,3	2,3	1,5	1,2	2,2	2,4	3,0	2,4
Palanquejament nominal	6,8	4,7	4,8	2,2	3,4	1,0	3,3	0,8	8,2	6,4
Palanquejament real	7,8	4,3	5,7	1,8	4,3	0,5	4,2	0,3	9,1	6,0
Rendibilitat de l'actiu net no financer	11,3	7,8	8,6	4,6	5,5	2,0	4,9	1,8	12,3	11,1
Rendibilitat del patrimoni net	11,5	8,8	9,4	5,6	7,6	3,1	7,3	3,6	14,6	11,8
Ràtio d'endeutament	27,2	27,4	32,9	34,3	45,5	48,5	33,8	35,5	29,7	31,7

Nota: A excepció d'Energia **, els agregats no inclouen empreses públiques.

** Per aquest agregat no es disposa dels ajustos matriu-filial. El total Catalunya no inclou aquest agregat.

Nota: Actius valorats a preus corrents.

(ns) Valor no significatiu.

i.i.*: Interessos i impostos.

Nota: Calculats sobre actius / passiu mitjans. L'actiu net i els fons propis estan valorats a preus corrents.

Nota: En alguns casos les taxes de variació són excepcionalment elevades degut als valors de partida.

(1) Inclou: Construcció, Transport, Immobiliàries, Act. Científiques i Tècniques, Act. Administratives i Altres serveis.

*** A partir de la mostra de la Base Anual de la Central de Balanços del Banc d'Espanya

Quadre 3.11
Anàlisi de l'empresa catalana per dimensions

	Empreses petites		Empreses mitjanes		Empreses grans	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Nombre d'empreses	119.858	111.910	2.149	1.957	5.513	5.060
Activitat i valor afegit (taxes de variació, en %)						
Valor de la producció i subvencions	4,9	-11,2	4,2	-8,8	2,4	-13,5
Compres i consums intermedis	4,1	-10,7	3,8	-9,5	1,3	-13,4
Valor afegit brut al cost de factors	6,1	-11,8	4,6	-7,8	4,6	-13,6
Cost laboral i productivitat (taxes de variació, en %)						
Nombre mitjà de treballadors	5,4	-6,3	3,4	-5,7	3,6	-7,8
Valor afegit per treballador (real)	-0,3	-5,5	0,3	-1,8	0,0	-6,0
Despeses de personal per treballador (real)	1,2	-2,2	1,5	0,8	-0,2	3,5
Cost laboral unitari (despeses de personal/valor afegit)	1,5	3,5	1,2	2,6	-0,2	10,1
Estructura del passiu remunerat (en %)						
Passiu remunerat / Passiu	84,1	85,0	78,3	80,4	81,3	82,0
Patrimoni net / Passiu remunerat	76,8	75,4	71,3	69,9	59,7	60,0
Finançament amb cost / Passiu remunerat	23,2	24,6	28,7	30,1	40,3	40,0
Finançament a llarg termini amb cost / Passiu remunerat	19,1	21,0	13,8	18,6	26,5	27,1
Finançament a curt termini amb cost / Passiu remunerat	4,1	3,6	14,9	11,5	13,8	12,9
Inversió en actius no financers (taxes de variació, en %)						
FBC / Valor afegit net	13,9	13,5	12,1	10,9	13,1	10,2
FBC / Actius fixos no financers	7,5	6,0	15,9	13,0	15,3	10,1
Inversió en immobilitzat material / immobilitzat material net**	0,0	0,1	1,3	3,0	8,3	4,4
Actiu corrent net no financer (variació de l'estoc)	5,7	12,3	5,7	7,4	5,0	-8,8
Immobilitzat net per ocupat (estoc) (nominal)	-1,2	8,3	1,9	7,6	0,6	6,6
Immobilitzat material per ocupat (estoc) (nominal)	-1,2	8,2	2,2	7,7	0,0	5,2
Immobilitzat immaterial per ocupat (estoc) (nominal)	2,7	13,1	-2,1	6,0	2,9	11,4
Immobilitzat net per ocupat (estoc) (real)	-2,0	8,8	1,0	8,0	-0,3	7,1
Immobilitzat material per ocupat (estoc) (real)	-2,1	8,7	1,3	8,1	-0,9	5,6
Immobilitzat immaterial per ocupat (estoc) (real)	1,8	13,5	-3,0	6,4	2,0	11,8
Resultats i autofinançament (taxes de variació, en %)						
Valor afegit brut al cost de factors	6,1	-11,8	4,6	-7,8	4,6	-13,6
Despeses de personal	7,6	-8,7	5,9	-5,4	4,3	-4,9
Amortitzacions i provisions d'explotació	5,7	2,8	8,7	5,4	1,8	6,2
RESULTAT NET DE L'EXPLOTACIÓ	-0,7	-34,5	-2,0	-24,1	7,1	-53,1
Ingressos financers	7,0	-18,8	7,6	17,3	42,5	-11,9
Altres despeses financeres	-0,8	0,6	-0,2	-2,6	-0,1	6,3
Interessos del finançament rebut	-0,1	7,5	2,7	-15,3	-3,8	1,9
RESULTAT ORDINARI NET	0,3	-37,7	-1,5	-22,5	21,8	-41,2
RESULTAT ABANS D'IMPOSTOS	2,8	-39,3	0,0	-26,0	34,4	-48,8
RESULTAT NET (després d'impostos)	3,1	-43,2	0,0	-27,9	34,6	-45,6
Resultat net mes amortitzacions i provisions	4,2	-24,7	3,3	-14,6	22,0	-28,9
Proposta de distribució de dividends	-4,7	-35,2	0,9	-38,9	13,8	-1,1
Taxes abans d'incorporar ajustos matriu-filial i d'altres						
Interessos del finançament rebut	-0,7	0,9	0,6	-9,7	-3,8	2,0
RESULTAT ORDINARI NET	0,3	-37,7	-1,5	-22,5	23,5	-40,6
Resultat ordinari net més interessos	0,1	-32,6	-1,4	-21,2	20,0	-35,4
RESULTAT ABANS D'IMPOSTOS	2,8	-39,3	0,0	-26,0	35,1	-47,5
Rendibilitat, palanquejament i endeutament (en %)						
Resultat ordinari net abans i.i.* / actiu net	4,0	2,5	7,5	5,9	8,2	5,1
Cost nominal del finançament	2,2	2,1	2,3	2,2	2,2	2,4
Palanquejament nominal	1,7	0,5	5,2	3,7	6,1	2,7
Palanquejament real	2,6	0,0	6,1	3,3	7,0	2,2
Rendibilitat de l'actiu net no financer	4,3	2,6	8,5	6,4	10,8	4,7
Rendibilitat del patrimoni net	4,5	2,7	9,5	7,4	12,1	6,9
Ràtio d'endeutament	24,0	23,9	28,0	29,4	38,8	40,1

Nota: Actius valorats a preus corrents.

(ns) Valor no significatiu.

i.i.*: Interessos i impostos.

Nota: Calculats sobre actius / passius mitjans. L'actiu net i els fons propis estan valorats a preus corrents.

Nota: En alguns casos les taxes de variació són excepcionalment elevades degut als valors de partida.

** A partir de la mostra de la Base Anual de la Central de Balanços del Banc d'Espanya

sectors, especialment al del comerç i hostaleria i al de la construcció, pels efectes derivats de la pandèmia.

Per últim, com s'observa en el [quadre 3.13](#), en l'any 2020 les empreses catalanes van disminuir significativament les seves exportacions i importacions, així com les seves transaccions amb la resta d'Espanya, tot i que aquestes, possiblement en estar subjectes a menys restriccions, baixen amb menor intensitat.

Com a resum del què va succeir el 2020, es pot indicar que, en línies generals, la pandèmia va afectar tots els sectors d'activitat de manera molt significativa, amb l'única excepció del sector de la informació i comunicacions on l'impacte va ser més moderat. Això va perjudicar el valor afegit aportat pels treballadors i els resultats empresarials, que van reduir-se dràsticament respecte a l'exercici anterior.

3.2. Anàlisi de l'empresa catalana per dimensió: petites, mitjanes i grans empreses

Igual que en l'apartat anterior, aquesta anàlisi se centra únicament en l'any 2020 fent les comparacions amb el 2019. D'acord amb les dades del [quadre 3.11](#), l'anàlisi per dimensions¹⁵ permet comprovar que les empreses de totes les grandàries, i especialment les grans, van disminuir de manera significativa tant la producció com el valor afegit. D'acord amb l'informe anual de la Central de Balanços aquesta dada ve explicada per un efecte composició¹⁶.

Segons el [quadre 3.14](#), el 2020 l'evolució del nombre mitjà de treballadors va aconseguir mantenir-se en les empreses petites, tot i que va disminuir tant en les mitjanes com en les grans. La productivitat aparent del treball va disminuir en totes les dimensions analitzades, tot i que en aquest cas són les empreses mitjanes les que aconseguen disminuir-la en menor quantitat. Així i tot, el cost laboral unitari, pel fet que no s'aconsegueix reduir les despeses per treballador tot i empitjorar-ne el valor afegit, augmenta en tots els àmbits de la mostra, i de manera molt significativa en les empreses grans.

¹⁵ En aquest estudi es classifica les empreses segons la Recomanació de la Comissió Europea 2003/361/CE. Empreses petites (fins a 49 treballadors amb actiu fins a 10M€ i xifra de negocis fins a 10M€). Empreses mitjanes (entre 50 i 249 treballadors amb actiu fins a 43M€ i xifra de negocis fins a 50M€). Empreses grans (250 treballadors o més amb actiu superior als 43M€ i xifra de negocis superior als 50M€). Cal recordar que les dades utilitzades de la Central de Balanços del Banc d'Espanya només proporcionen informació de les empreses que tenen treballadors.

¹⁶ Veure nota 3.

D'acord amb les dades del [quadre 3.11](#), les inversions en immobilitzat per treballador van incrementar-se el 2020 en totes les dimensions d'empreses de la mostra, degut a la disminució en el nombre de treballadors derivat dels efectes de la pandèmia. I des del punt de vista del finançament es pot destacar que la ràtio de patrimoni net sobre el passiu remunerat va aconseguir incrementar-se lleugerament en el cas de les empreses grans (del 59,7% al 60%) i es va reduir en els altres segments, en especial el d'empreses mitjanes. Tot i que els efectes de la pandèmia queden palesos en aquesta anàlisi, el fet que moltes empreses estiguessin prou capitalitzades va fer que poguessin aguantar millor la caiguda de l'activitat econòmica de l'exercici 2020.

El resultat ordinari net va disminuir de manera molt significativa en totes les dimensions, especialment en el d'empreses grans, amb un decreixement del 41,2%.

En canvi, pel que fa a la distribució de dividends, les empreses grans són les que van decidir mantenir aquesta política en relació amb l'any anterior (reducció únicament de l'1,1%), mentre que es va reduir de manera molt significativa en les empreses petites i mitjanes amb l'objectiu de disposar de més recursos per fer front al context econòmic derivat de la pandèmia.

Finalment, les dades del [quadre 3.13](#) referides a l'any 2020 mostren que les vendes de productes als mercats estrangers es van reduir de manera significativa, especialment en les empreses petites (-19,9%).

En resum, el 2020 va ser un any molt negatiu per les empreses amb seu a Catalunya, independentment de la seva dimensió, amb caigudes generalitzades de productivitat, resultats i rendibilitat. Amb tot, l'elevat nivell de capitalització empresarial previ a l'esclat de la crisi sanitària va permetre afrontar en millors condicions l'impacte de la pandèmia. Addicionalment, l'actuació de les administracions (ERTOs, facilitats en el pagament d'impostos i taxes, ajuts directes, etc.) ha ajudat a mitigar l'efecte negatiu de la pandèmia i a contenir la destrucció del teixit productiu.

3.3. Comparació de l'empresa catalana amb les de la resta d'Espanya

L'impacte de la pandèmia, com ja hem esmentat, va fer caure el PIB a Catalunya un -11,7%, segons l'Idescat. A Espanya, també es va produir una important caiguda, tot i que lleugerament menor (-10,8%). De tota manera, el 2020,

Quadre 3.12
Anàlisi comparativa de l'empresa a Catalunya i a la resta d'Espanya

	Base integrada				Base trimestral**	
	2019		2020		2021	
	CAT	RE	CAT	RE	CAT	RE
Nombre d'empreses	127.520	539.699	118.927	513.694	153	774
Activitat i valor afegit (taxes de variació, en %)						
Valor de la producció i subvencions	3,3	2,7	-12,3	-13,1	19,5	17,9
Compres i consums intermedis	2,3	1,6	-12,3	-13,3	19,4	21,5
Valor afegit brut al cost de factors	5,1	4,7	-12,4	-12,7	19,8	10,0
Cost laboral i productivitat (taxes de variació, en %)						
Nombre mitjà de treballadors	4,4	4,4	-6,9	-5,5	7,5	3,0
Valor afegit per treballador (real)	-0,2	-0,7	-5,5	-7,2	8,2	3,8
Despeses de personal per treballador (real)	0,4	0,7	1,0	0,9	-5,5	-3,6
Cost laboral unitari (despeses de personal/valor afegit)	0,6	1,4	6,8	8,8	-12,7	-7,0
Estructura del passiu remunerat (en %)						
Passiu remunerat / Passiu	82,0	83,4	82,9	84,5	84,1	85,2
Patrimoni net / Passiu remunerat	66,2	62,7	65,9	61,8	54,5	55,9
Finançament amb cost / Passiu remunerat	33,8	37,3	34,1	38,2	45,5	44,1
Finançament a llarg termini amb cost / Passiu remunerat	23,2	24,0	24,5	26,2	38,1	31,3
Finançament a curt termini amb cost / Passiu remunerat	10,6	13,3	9,6	12,0	7,4	12,7
Inversió en actius no financers (taxes de variació, en %)						
FBC / Valor afegit net	13,3	14,4	11,4	13,9	nd	nd
FBC / Actius fixes no financers	11,0	10,6	8,0	8,7	nd	nd
Inversió en immobilitzat material / immobilitzat material net***	7,7	6,4	4,2	5,3	nd	nd
Actiu corrent net no financer (variació de l'estoc)	5,4	3,1	1,2	7,6	-16,2	-4,0
Immobilitzat net per ocupat (estoc) (nominal)	-0,2	0,1	7,7	4,5	-6,1	-5,6
Immobilitzat material per ocupat (estoc) (nominal)	-0,4	-0,8	7,3	5,0	-6,1	-5,6
Immobilitzat immaterial per ocupat (estoc) (nominal)	2,1	9,8	10,6	1,3	nd	nd
Immobilitzat net per ocupat (estoc) (real)	-1,1	-0,8	8,1	5,0	-8,7	-8,3
Immobilitzat material per ocupat (estoc) (real)	-1,3	-1,7	7,7	5,4	-8,7	-8,3
Immobilitzat immaterial per ocupat (estoc) (real)	1,2	8,8	11,0	1,7	nd	nd
Resultats i autofinançament (taxes de variació, en %)						
Valor afegit brut al cost de factors	5,1	4,7	-12,4	-12,7	19,8	10,0
Despeses de personal	5,8	6,1	-6,4	-5,0	4,6	2,2
Amortitzacions i provisions d'explotació	3,5	3,5	5,3	2,8	-1,7	-3,0
RESULTAT NET DE L'EXPLOTACIÓ	3,8	0,5	-44,8	-50,8	76,9	72,5
Ingressos financers	37,3	6,2	-12,0	-11,4	7,6	-11,8
Altres despeses financeres	-0,5	-0,3	1,9	0,2	-50,7	-26,2
Interessos del finançament rebut	-3,6	-0,6	1,3	-1,0	23,4	-6,8
RESULTAT ORDINARI NET	14,1	3,6	-39,0	-39,6	45,6	10,2
RESULTAT ABANS D'IMPOSTOS	22,5	-10,5	-45,0	-64,0	48,4	24,1
RESULTAT NET (després d'impostos)	23,6	-9,5	-43,9	-68,5	42,3	22,3
Resultat net mes amortitzacions i provisions	15,7	-5,2	-26,9	-43,0	20,9	11,9
Proposta de distribució de dividends	12,2	21,5	-4,8	-33,7	nd	nd
Taxes abans d'incorporar ajustos matriu-filial i d'altres						
Interessos del finançament rebut	-2,7	-0,1	1,2	-1,5	23,4	-6,8
RESULTAT ORDINARI NET	15,6	6,5	-38,7	-34,9	45,6	10,2
Resultat ordinari net més interessos	13,3	5,5	-33,9	-30,3	43,1	7,1
RESULTAT ABANS D'IMPOSTOS	23,6	-5,7	-44,4	-54,2	48,4	24,1
Rendibilitat, palanquejament i endeutament (en %)						
Resultat ordinari net abans i.i.* / actiu net	6,6	6,2	4,3	4,2	7,6	4,5
Cost nominal del finançament	2,2	2,3	2,3	2,2	1,6	1,6
Palanquejament nominal	4,4	3,9	1,9	2,0	6,0	2,9
Palanquejament real	5,3	4,8	1,5	1,6	8,9	5,7
Rendibilitat de l'actiu net no financer	7,4	6,6	3,9	3,2	18,7	5,0
Rendibilitat del patrimoni net	8,8	8,5	5,3	5,4	12,6	6,8
Ràtio d'endeutament	32,7	37,3	34,0	37,7	45,5	44,1

* Mitjana ponderada dels percentatges de variació dels quatre trimestres de l'any.

(nd) Dada no disponible. / (ns) Valor no significatiu.

Nota: Actius valorats a preus corrents.

i.i.*: interessos i impostos.

Nota: Calculats sobre actius / passius mitjans. L'actiu net i els fons propis estan valorats a preus corrents.

Nota: En alguns casos les taxes de variació són excepcionalment elevades degut als valors de partida.

*** A partir de la mostra de la Base Anual de la Central de Balanços del Banc d'Espanya

segons les dades analitzades en aquest informe procedents de la Central de Balanços del Banc d'Espanya, el valor de la producció i subvencions ha caigut menys a Catalunya (-12,3%) que a la resta d'Espanya (-13,1%) (quadre 3.12). A més, amb les dades disponibles de 2021 s'observa que la producció s'incrementa més a Catalunya (19,5%) que a la resta d'Espanya (17,9%).

El nombre mitjà de treballadors va disminuir més a Catalunya que a la resta d'Espanya en el 2020 (-6,9% comparat amb el -5,5%), tot i que en el 2021 la recuperació ha estat més significativa a Catalunya (7,5% a Catalunya comparat amb el 3% a la resta d'Espanya). En canvi, en termes de productivitat, el cost laboral unitari ha augmentat més a la resta d'Espanya

(8,8%) que a Catalunya (6,8%). La causa d'això és que a Catalunya la disminució del valor afegit per treballador va ser menor que a Espanya (-5,5% a Catalunya comparat amb el -7,2% a la resta d'Espanya). Amb les dades del quadre 3.14 es pot observar que els efectes de la pandèmia han fet disminuir els treballadors sobretot en les empreses mitjanes i grans i que és justament en les empreses grans on el valor afegit per treballador disminueix més significativament. Sectorialment, en el comerç, l'hostaleria, i en la construcció i altres és on es pot observar un impacte més negatiu en termes de valor afegit per treballador.

D'acord amb les dades del quadre 3.12, el 2020 les empreses catalanes han augmentat les inversions en immobilitzat per

Quadre 3.13
Distribució geogràfica de l'activitat i valor afegit. 2020
(en milers d'euros)

	Empreses petites			Empreses mitjanes			Empreses grans			Catalunya			Resta d'Espanya		
	2019	2020	% var.	2019	2020	% var.	2019	2020	% var.	2019	2020	% var.	2019	2020	% var.
Nombre d'empreses	111.910	111.910		1.957	1.957		5.060	5.060		118.927	118.927		513.694	513.694	
Activitat i valor afegit															
Valor de la producció i subvencions	38.824.573	34.482.312	-11,2	13.971.558	12.739.396	-8,8	80.297.251	69.482.904	-13,5	133.093.382	116.704.612	-12,3	623.875.524	542.207.874	-13,1
Compres i consums intermedis	21.956.831	19.602.051	-10,7	8.543.866	7.734.216	-9,5	53.105.937	45.998.325	-13,4	83.606.633	73.334.592	-12,3	398.837.831	345.651.382	-13,3
Valor afegit brut al cost de factors	16.867.743	14.880.261	-11,8	5.427.692	5.005.181	-7,8	27.191.314	23.484.578	-13,6	49.486.749	43.370.019	-12,4	225.037.693	196.556.491	-12,7
Distribució geogràfica de l'activitat															
Vendes totals	3.524.265	3.058.210	-13,2	10.235.841	9.148.421	-10,6	97.347.274	84.638.435	-13,1	111.107.380	96.845.066	-12,8	598.762.856	506.262.845	-15,4
Vendes a Espanya	3.268.204	2.853.007	-12,7	8.410.544	7.614.382	-9,5	62.670.990	55.915.085	-10,8	74.349.738	66.382.474	-10,7	449.680.917	386.091.381	-14,1
Vendes a l'estranger	256.061	205.203	-19,9	1.825.297	1.534.039	-16,0	34.676.284	28.723.350	-17,2	36.757.642	30.462.592	-17,1	149.081.939	120.171.464	-19,4
Compres totals	1.577.997	1.358.858	-13,9	5.664.447	4.928.278	-13,0	55.237.690	48.402.488	-12,4	62.480.134	54.689.624	-12,5	362.377.387	297.562.955	-17,9
Compres a Espanya	1.376.329	1.186.780	-13,8	4.719.147	4.132.914	-12,4	28.251.489	25.032.853	-11,4	34.346.964	30.352.547	-11,6	235.891.161	200.410.802	-15,0
Compres a l'estranger	201.668	172.078	-14,7	945.300	795.364	-15,9	26.986.201	23.369.635	-13,4	28.133.170	24.337.077	-13,5	126.486.226	97.152.153	-23,2
Distribució sectorial de l'activitat															
	Indústria			Comerç i Hosteleria			Informació i Comunicacions			Construcció, Serveis a la Indústria i altres			Energia**		
	2019	2020	% var.	2019	2020	% var.	2019	2020	% var.	2019	2020	% var.	2019	2020	% var.
Nombre d'empreses	11.249	11.249		31.145	31.145		4.807	4.807		71.726	71.726		1.444	1.444	
Activitat i valor afegit															
Valor de la producció i subvencions	61.957.878	54.948.647	-11,3	24.430.927	20.375.185	-16,6	4.713.056	4.612.974	-2,1	41.991.521	36.767.805	-12,4	2.844.967	2.687.279	-5,5
Compres i consums intermedis	45.265.327	39.588.408	-12,5	11.972.914	9.974.803	-16,7	2.560.630	2.398.321	-6,3	23.807.763	21.373.061	-10,2	1.580.594	1.483.341	-6,2
Valor afegit brut al cost de factors	16.692.551	15.360.240	-8,0	12.458.013	10.400.383	-16,5	2.152.427	2.214.653	2,9	18.183.758	15.394.744	-15,3	1.264.374	1.203.938	-4,8
Distribució geogràfica de l'activitat															
Vendes totals	55.884.442	49.339.163	-11,7	33.848.017	30.222.844	-10,7	2.927.789	2.901.808	-0,9	18.447.132	14.381.251	-22,0	2.423.690	2.260.912	-6,7
Vendes a Espanya	27.961.409	25.535.497	-8,7	28.675.665	25.901.979	-9,7	2.395.218	2.426.528	1,3	15.317.446	12.518.470	-18,3	2.340.756	2.172.736	-7,2
Vendes a l'estranger	27.923.033	23.803.666	-14,8	5.172.352	4.320.865	-16,5	532.571	475.280	-10,8	3.129.686	1.862.781	-40,5	82.934	88.176	6,3
Compres totals	35.107.981	30.499.606	-13,1	24.160.760	21.591.753	-10,6	234.240	230.555	-1,6	2.977.153	2.367.710	-20,5	1.061.737	958.392	-9,7
Compres a Espanya	17.787.646	15.487.168	-12,9	13.775.245	12.538.604	-9,0	173.996	178.337	2,5	2.610.078	2.148.439	-17,7	991.789	882.838	-11,0
Compres a l'estranger	17.320.335	15.012.438	-13,3	10.385.515	9.053.149	-12,8	60.244	52.218	-13,3	367.075	219.271	-40,3	69.948	75.554	8,0

Nota: A excepció d'Energia **, els agregats no inclouen empreses públiques

** Per aquest agregat no es disposa dels ajustos matriu-filial. El total Catalunya no inclou aquest agregat.

Valors nominals.

Dades comparables d'un any a l'altre per ser de la mateixa base.

Quadre 3.14
Cost laboral i productivitat. 2019-2020
(en milers d'euros)

	Empreses petites		Empreses mitjanes		Empreses grans		Catalunya		Resta d'Espanya	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Nombre mitjà de treballadors*	3	3	55	52	84	78	8	7	9	8
Valor afegit per treballador (real)	44,8	42,3	50,3	49,4	63,6	59,8	54,3	51,3	49,4	45,8
Despeses de personal per treballador (real)	33,8	33,1	36,6	36,9	41,3	42,7	37,7	38,0	33,2	33,5
Cost laboral unitari (despeses de personal / VAB)	0,75	0,78	0,73	0,75	0,65	0,71	0,69	0,74	0,67	0,73
	Indústria		Comerç i Hosteleria		Informació i Comunicacions		Construcció, Serveis a Ind. i altres		Energia**	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Nombre mitjà de treballadors*	20	19	9	8	8	8	5	5	7	7
Valor afegit per treballador (real)	73,4	70,9	46,3	43,7	58,4	60,0	48,1	43,5	125,0	120,7
Despeses de personal per treballador (real)	46,5	47,0	33,3	33,3	49,3	50,1	34,3	34,4	47,0	47,9
Cost laboral unitari (despeses de personal / VAB)	0,63	0,66	0,72	0,76	0,84	0,84	0,71	0,79	0,38	0,40

Nota: A excepció d'Energia **, els agregats no inclouen empreses públiques

** Per aquest agregat no es disposa dels ajustos matriu-filial. El total Catalunya no inclou aquest agregat.

* nombre total, mitjà durant l'any.

Dades comparables d'un any a l'altre per ser de la mateixa base.

ocupat més que les empreses espanyoles. Pel que fa al finançament, el procés de capitalització que s'havia iniciat el 2008 i que s'havia començat a frenar el 2019 tant a Catalunya com a la resta d'Espanya, s'ha reduït de manera significativa el 2020. De tota manera, el nivell de patrimoni net segueix sent relativament elevat i, per tant, les empreses estan capitalitzades.

A conseqüència de tots els factors esmentats, el 2020 el resultat ordinari net va caure de manera significativa tant a Catalunya (-39%) com a la resta d'Espanya (-39,6%). El resultat net després d'impostos encara va baixar més (-43,9% a Catalunya i -68,5% a la resta). El 2021, amb les limitacions de la mostra utilitzada, també s'observa un increment superior a Catalunya que a la resta d'Espanya pel que fa al resultat ordinari (45,6 % a Catalunya i 10,2 % a Espanya) i al resultat net (42,3 % a Catalunya i 22,3 % a Espanya).

Les dades del palanquejament financer van ser molt similars a Catalunya i a la resta d'Espanya (1,5% comparat amb l'1,6%), tot i que amb les dades parcials del 2021 sembla que a Catalunya l'efecte palanquejament millora més que a la resta d'Espanya (8,9% comparat amb el 5,7%). Aquesta mateixa tendència es repeteix en la rendibilitat de l'actiu, amb dades molt similars entre Catalunya i la resta d'Espanya el 2020 i amb un lideratge en la recuperació per part de Catalunya el

2021. D'acord amb el [quadre 3.13](#), les empreses catalanes van disminuir significativament les seves exportacions el 2020, tot i que menys que a la resta d'Espanya. En el cas de les importacions, s'observa una disminució de les compres realitzades tant a la resta d'Espanya com a l'estranger. A més, les dades demostren la major obertura a l'exterior de les empreses catalanes, ja que el percentatge de vendes realitzades a l'estranger és el 31,5%, enfront del 23,7% a la resta d'Espanya. De la mateixa manera que el percentatge de compres a l'estranger sobre el total també és més elevat a Catalunya que a la resta d'Espanya (44,5% enfront del 32,6%).

En resum, si es comparen les empreses catalanes amb les de la resta d'Espanya s'observa que durant la pandèmia les empreses catalanes varen reduir més ràpidament el nombre mitjà de treballadors i varen aconseguir reduir menys el valor afegit aportat pels treballadors, tot i que el decreixement segueix sent significatiu. En termes de resultat net, les empreses catalanes s'han comportat millor que les de la resta d'Espanya, tot i que la reducció de resultats ha estat molt significativa en ambdós territoris. Els efectes de la pandèmia, per altra banda, varen reduir molt el comerç exterior, tant a nivell de vendes com de compres, tot i que l'economia catalana segueix tenint més relacions amb l'exterior en comparació amb la resta d'Espanya.

Per altra banda, s'observa una recuperació més ràpida el 2021 de totes les magnituds anteriors a Catalunya que a la resta d'Espanya, tot i que donada la poca representativitat de la mostra trimestral referida al 2021, aquestes dades s'han de prendre amb molta prudència.

4. Conclusions

L'anàlisi econòmica i financera de l'empresa catalana per als anys 2020 i 2021 es fonamenta en les empreses amb seu a Catalunya que integren la base de dades anual de la Central de Balanços del Banc d'Espanya (CBBE) -a la que s'incorpora a partir d'ara també les dades d'empreses que dipositen els comptes al Registre Mercantil-, i la base de dades trimestrals, que es remeten regularment a la Cambra de Comerç de Barcelona i al Departament d'Economia i Hisenda de la Generalitat de Catalunya. En relació amb la cobertura de la mostra d'empreses utilitzada per la base de dades anual (CBI), es pot dir que aquesta representa el 40,5% del Valor Afegit Brut (VAB) al cost dels factors del total de les societats no financeres a Espanya, la qual cosa reflecteix una elevada representativitat. En canvi, la mostra trimestral té una cobertura força inferior.

De l'anàlisi efectuada es desprenen les conclusions següents:

Activitat i valor afegit: L'any 2020 ha estat un any marcat per la pandèmia de la Covid-19 que va fer que el Producte Interior Brut disminuís un -11,7% a Catalunya, la qual cosa va afectar negativament al teixit empresarial. Així, els nivells d'activitat, vendes i valor afegit van disminuir de manera important el 2020, trencant la tendència dels sis anys anteriors. Les empreses catalanes van vendre menys tant a l'estranger com a la resta d'Espanya i les compres a aquests dos mercats també van disminuir de manera significativa. Això fa palès el fre que va suposar la pandèmia per a l'activitat econòmica. En canvi, en 2021 totes aquestes magnituds han experimentat millores significatives, fins i tot en alguns casos amb taxes positives superiors a les negatives registrades l'any anterior. Tot i això, en termes reals, en algunes de les magnituds observades caldria seguir creixent per compensar tota la caiguda de 2020.

Ocupació: El 2020 es va trencar la tendència positiva iniciada el 2014, ja que la pandèmia va afectar negativament a l'ocupació. Dels diferents col·lectius de treballadors, els no fixos són els que van perdre més ocupació, tal com ja va passar en els primers anys de la crisi de 2008. De

tota manera, els treballadors varen millorar lleugerament el poder adquisitiu, tot i que aquesta tendència es veu invertida a partir de les dades parcials de què disposem per al 2021. En resum, i tenint en compte els nivells d'atur, segueix encara molt vigent el repte de crear més ocupació i de més qualitat.

Inversió: El 2020 les empreses van augmentar la ràtio d'inversió en immobilitzat per treballador, especialment a causa de la caiguda de l'ocupació causada per la pandèmia. La inversió en R+D, en percentatge del valor afegit, ha augmentat el 2020, seguint la tendència dels dos anys anteriors. També ha augmentat de forma molt significativa la despesa en formació el 2020 i, en menor mesura, la despesa en l'àmbit mediambiental. Cal tenir en compte que la caiguda del VAB ha afavorit l'augment d'aquestes ràtios, però malgrat això, la tendència està sent positiva els darrers anys tant en l'R+D com en formació, un fet que cal valorar positivament ja que pot marcar un canvi de tendència.

Cost dels factors i productivitat: El 2020, la productivitat laboral¹⁷ va baixar, ja que el valor afegit va disminuir de manera dràstica mentre que el cost laboral es va mantenir sense alteracions significatives. En relació amb la productivitat de l'actiu, aquesta va disminuir tant pel que fa a l'actiu no corrent com a l'actiu corrent. En conjunt, la rendibilitat de l'actiu el 2020 va empitjorar per la pèrdua de marge i rotació. En 2021, com ha succeït en moltes altres qüestions, les productivitats van millorar.

Estructura financera: En matèria d'inversió i finançament -balanç de situació-, el 2020 l'estructura de l'actiu no va experimentar canvis significatius, més enllà del fet que les empreses van optar per una política prudent incrementant els seus actius líquids. D'altra banda, el balanç de situació de 2020 mostra solidesa financera, ja que les xifres de patrimoni net es van mantenir estables. Tanmateix, les empreses van optar per reconvertir deute a curt termini en deute a llarg termini, per tal d'afavorir la seva posició financera davant d'un context incert.

Resultats i creació de riquesa: El 2020 la rendibilitat del patrimoni net va ser positiva, encara que es va reduir. Entre les causes de la reducció, cal destacar la disminució de les vendes i dels marges, així com la menor rotació dels actius. El palanquejament financer va contribuir favorablement a la

¹⁷ Aquí es defineix productivitat com el VAB dividit pel cost laboral per ocupat.

rendibilitat, ja que el deute és rendible perquè el seu cost és inferior al rendiment dels actius. El 2021 la creació de riquesa i les rendibilitat van tornar a augmentar.

Anàlisi per sectors¹⁸: Donat el reduït nombre d'empreses de la mostra, l'anàlisi per sectors només s'ha fet per a l'any 2020. En línies generals, el 2020 va ser un any molt desfavorable per a tots els sectors analitzats, excepte pel d'informació i comunicació, que va aconseguir mantenir les xifres del 2019 d'una manera raonable.

Anàlisi segons la dimensió: En aquest cas, a causa del reduït nombre d'empreses de la mostra, també s'ha fet l'anàlisi només per a l'any 2020. Per dimensió d'empresa, el 2020 va ser un any molt desfavorable, especialment en les empreses grans, que presenten disminucions molt importants de beneficis i empitjoraments molt significatius en el cost laboral unitari. Així i tot, els altres dos segments analitzats també presenten magnituds molt desfavorables.

Comparació amb la resta d'Espanya: Si es comparen les empreses catalanes amb les de la resta d'Espanya es pot comprovar que les primeres estan més capitalitzades, però al 2020 ambdós grups han obtingut rendibilitats molt semblants. Les empreses catalanes varen reduir més ràpidament el nombre de treballadors i presenten una

millor productivitat i inversió en actius per treballadors i tenen un millor resultat net que les empreses de la resta d'Espanya. Les empreses catalanes també estan més obertes a l'exterior, amb xifres de vendes i de compres a l'estranger molt superiors a les de les empreses de la resta d'Espanya.

Conclusió general: El 2020 ha estat un any molt desfavorable per les empreses catalanes, reflectint la conjuntura econòmica derivada de la pandèmia. En aquest sentit, es presenten els pitjors resultats a nivell d'activitat, productivitat, rendibilitat i comerç exterior de tota la sèrie històrica que engloba el treball.

Afortunadament, les dades del 2021 mostren una evolució més favorable que fa recuperar bona part del terreny perdut.

Adicionalment, cal destacar positivament la millora que s'observa en l'evolució de la despesa en R+D i la despesa en formació els darrers anys, fet que hauria de permetre reduir gradualment la bretxa que ens separa en aquestes qüestions respecte als principals països de la zona euro. Continuar incrementant aquesta inversió permetrà a les empreses catalanes millorar la competitivitat, l'ocupació de qualitat, el comerç exterior i la generació de beneficis. No fer-ho suposa que a mitjà termini les empreses deixin de ser competitives i que els sigui molt difícil generar treball de qualitat i valor afegit.

¹⁸ Donada la menor representativitat de la mostra, les anàlisis per sectors i dimensió de les empreses han arribat només fins al 2020.

Anàlisi monogràfica de l'evolució patrimonial, financera i econòmica de l'empresa catalana des de l'any 2011 fins a l'any 2020¹

1. Introducció

A continuació es realitza una anàlisi de l'empresa catalana des de l'any 2011 fins al 2020 per tenir una visió global sobre l'estat i evolució recent de l'empresa catalana durant la darrera dècada i l'impacte que ha tingut la pandèmia el darrer any de l'estudi. Donat que per a l'any 2021 només es disposa de la base trimestral, que inclou un nombre molt inferior d'empreses, s'utilitzarà la sèrie anual de la CBI (Central de balanços integrada del Banc d'Espanya) fins a l'any 2020.

Al [quadre 1](#) es facilita el nombre d'empreses que inclou la mostra de cadascun dels anys amb les que s'ha fet aquesta anàlisi². El nombre d'empreses oscil·la entre els 146.455 de l'any 2011 i 118.927 l'any 2020. Això representa un 44% del total d'empreses amb assalariats amb seu social a Catalunya el 2020 i per sobre del 50% en els anys anteriors, uns percentatges que es poden qualificar de molt representatius.

Aquesta anàlisi permet avaluar la situació patrimonial, financera i econòmica de les empreses catalanes incloses en la CBI. L'anàlisi patrimonial inclou aspectes tals com

¹ Aquest estudi forma part del projecte Pandèmies 2020 finançat pel Departament d'Empresa i Coneixement de la Generalitat de Catalunya a través de l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR) amb codi de referència 2020PANDE00060, que es duu a terme en col·laboració amb AQR-Lab de la Universitat de Barcelona. La redacció de l'article ha estat realitzat per Oriol Amat i Salas (Catedràtic d'Economia Financera i Comptabilitat, UPF), Jordi Perramon i Costa (Associate Professor i Director Acadèmic, UPF BSM) i Carme Poveda (Gabinet d'Estudis Econòmics de la Cambra de Comerç de Barcelona).

² Al [requadre 4](#) s'ha facilitat informació sobre les bases de dades utilitzades. Cal tindre en compte que les dades d'aquesta anàlisi monogràfica s'han preparat a partir dels valors comptables de les empreses de la mostra i aquests valors no coincideixen amb els valors corrents utilitzats en les parts anteriors.

l'endeutament i la capitalització. L'anàlisi financera es refereix a la solvència a curt termini, a la gestió dels terminis de cobrament i pagament i a la gestió dels actius. L'anàlisi econòmica se centra en la capacitat de generar beneficis i en la rendibilitat. Amb aquestes anàlisis es pot diagnosticar la situació de les empreses catalanes l'any 2020 i la seva evolució durant el període considerat. Al [requadre 1](#) s'acompanya un gràfic amb les anàlisis que es fan a continuació.

Per altra banda, també convé esmentar que en alguns apartats de l'anàlisi s'utilitzaran valors desitjables per a diferents ràtios. Aquests valors òptims han de considerar-se amb precaució ja que han d'adaptar-se a cada cas concret i poden variar molt en funció de variables tals com, per exemple, el sector en el qual opera l'empresa i l'any analitzat.

2. Anàlisi patrimonial

L'anàlisi del balanç permet obtenir un diagnòstic clar de la situació patrimonial (inversió, endeutament i capitalització) i de la solvència a curt termini. D'aquesta forma, es pot saber en què inverteixen les empreses, si estan suficientment capitalitzades i si podran atendre els deutes a curt termini.

2.1 Estructura de la inversió

L'empresa catalana ha anat augmentant la proporció d'actius no corrents durant aquests anys, passant del 57,3% l'any 2011 fins el 60,3% el 2020, d'acord amb les dades del [quadre 2](#). Aquesta inversió s'ha concentrat en les immobilitzacions financeres (inversions en filials, empreses del grup i altres) i en inversions immobiliàries. L'immobilitzat material, en canvi, tot i que s'havia anat incrementant en els

Quadre 1
Nombre d'empreses de la mostra de cada any

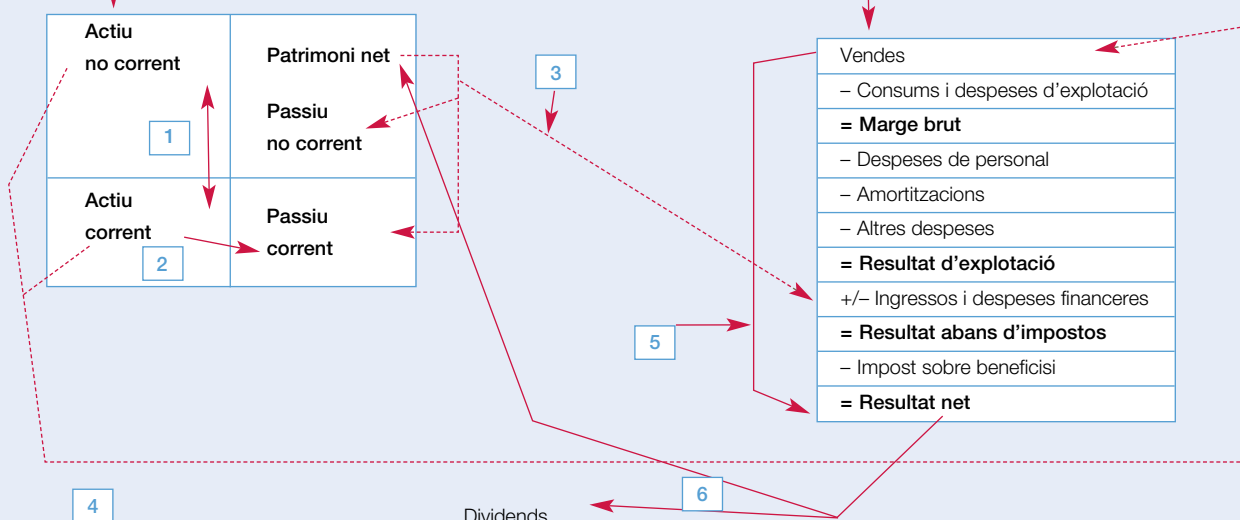
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nombre d'empreses de la mostra	146.455	151.102	161.322	162.718	162.278	163.131	155.446	148.421	127.520	118.927

Requadre 1
Visió global de l'anàlisi patrimonial, financera i econòmica

Anàlisi patrimonial, financera i econòmica

Balanç de situació

Compte de pèrdues i guanys

1. Estructura de la inversió (apartat 2.1)
2. Solvència a curt termini (apartat 2.2)
3. Estructura del finançament (apartat 2.3)
4. Gestió dels actius: rotació i gestió del circulant (apartat 3)
5. Ingressos, despeses i resultat (apartat 4.1)
6. Rendibilitat i autofinançament (apartat 4.2)

últims anys, ha patit una davallada en el 2020, possiblement perquè la incertesa econòmica ha fet que les empreses posposessin les inversions en immobilitzats tangibles a llarg termini, que requereixen un gran desemborsament i un major horitzó temporal de recuperació de la inversió.

En els anys més recents, s'observa que les empreses han gestionat millor els seus estocs i, sobretot, els períodes de cobrament, disminuint el seu pes respecte al total. La millor gestió de l'actiu corrent es reflecteix en què el seus actius líquids s'han incrementat de manera considerable, cosa que millora la seva posició de tresoreria en comparació amb les dades històriques disponibles. Una bona tresoreria posiciona millor a les empresa per afrontar un període d'incertesa com la que es va viure el 2020 per la Covid-19.

La inversió en R+D ha resultat poc estable, fluctuant al llarg del període considerat. Tot i això, s'observa que en el 2020 la inversió en R+D s'ha frenat de manera considerable, a diferència del que havia passat en els últims tres anys. Molt possiblement, les empreses han decidit no incrementar de manera rellevant la inversió en recerca i desenvolupament en veure que l'entorn econòmic no era favorable. Aquesta decisió pot incrementar la tresoreria a curt termini però pot frenar la competitivitat i el creixement a mitjà i llarg termini (quadre 3).

En la darrera dècada, les dotacions per a l'amortització de l'immobilitzat han mostrat poca variabilitat, representant entre el 7,5% i el 10,5% de l'immobilitzat net d'exploració.

Quadre 2
Composició de l'actiu dels balanços de situació
(en percentatges sobre l'actiu total)

Concepte	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ACTIU NO CORRENT	57,3	59,0	58,5	58,8	57,6	58,0	56,4	58,2	58,5	60,3
Immobilitzat intangible	3,7	4,2	3,8	4,0	3,9	3,4	3,5	3,2	3,4	3,8
Immobilitzat material i inversions i immobiliàries	22,8	24,1	23,9	25,3	25,0	24,8	26,6	25,8	24,1	22,9
Immobilitzat material net	17,1	17,7	17,1	17,3	17,3	17,1	19,4	19,2	17,6	16,3
Inversions immobiliàries netes	5,7	6,4	6,8	8,0	7,7	7,7	7,2	6,6	6,5	6,6
Inversions financeres a llarg termini	30,7	30,8	30,8	29,5	28,7	29,8	26,3	29,1	30,9	33,6
Inversions en empreses del grup i associades	26,4	25,9	25,9	23,9	23,6	24,5	20,6	23,5	25,4	28,3
Altres inversions financeres a llarg	4,4	4,8	4,8	5,7	5,1	5,2	5,6	5,7	5,5	5,3
ACTIU CORRENT	42,7	41,0	41,5	41,2	42,4	42,0	43,6	41,8	41,5	39,7
Actius no corrents mantinguts per a la venda	0,2	0,1	0,5	0,1	0,1	0,1	0,2	0,4	0,3	0,1
Existències	13,8	12,1	12,3	12,5	12,7	12,2	11,3	10,5	9,9	9,0
Deutors comercials i altres comptes a cobrar	17,1	16,6	16,1	15,8	15,8	15,7	16,7	15,9	15,1	14,3
Clients	12,6	11,8	11,0	10,9	10,9	11,0	12,6	12,0	11,5	10,6
Altres deutors	4,6	4,8	5,1	4,9	4,9	4,7	4,2	3,9	3,6	3,7
Inversions financeres a curt termini	7,1	7,2	7,5	7,1	7,4	7,2	7,4	7,4	7,7	7,4
Inversions en empreses del grup i associades	3,8	3,8	4,3	3,8	4,3	4,4	4,3	4,8	5,2	5,1
Altres inversions financeres a curt	3,2	3,4	3,2	3,3	3,1	2,8	3,1	2,7	2,6	2,3
Actius líquids	4,3	4,8	5,1	5,5	6,2	6,5	7,8	7,4	7,6	8,7
Periodificacions a curt termini	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,9	0,2
TOTAL ACTIU	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

2.2. Solvència a curt termini

L'avaluació de la solvència a curt termini permet comprovar si l'empresa es troba en una bona posició per poder atendre els deutes a curt termini. Per avaluar la solvència a curt termini és d'utilitat la ràtio:

$$\text{Liquiditat} = \text{Actiu corrent} / \text{Passiu corrent}$$

Aquesta ràtio, en general, es considera que ha de ser major que 1 però no excessivament elevada. Si és reduïda pot ser un símptoma de liquiditat insuficient per atendre els deutes

a curt termini. En canvi, si és massa elevada pot indicar una infrutilització dels actius corrents. Al [quadre 4](#) es comprova que les empreses catalanes han anat guanyant liquiditat els últims cinc anys fins a situar-se en una posició el 2020 en la que els actius corrents superen en un 57% els passius corrents. Per tant, les empreses catalanes mostren una bona evolució de la solvència a curt termini i, fins i tot, el 2020 estaven millor preparades que en qualsevol altre punt de la sèrie temporal dels darrers 10 anys per fer front als seus deutes a curt termini. Aquesta és una bona política financera davant d'un context econòmic incert com en el que es trobava l'economia l'any 2020.

Quadre 3
Despesa en R+D i amortitzacions de l'immobilitzat

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Despeses en activitats d'R+D (% de variació sobre l'any anterior)	-1,7	-1,8	-9,6	14,7	9,2	-30,4	38,8	20,5	7,5	1,3
(Dotacions amortitzacions i provisions / Actiu immobilitzat net d'explotació) x100	10,0	10,0	10,5	7,5	7,9	8,4	7,7	7,9	8,1	8,4

Quadre 4
Ràtio de liquiditat

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liquiditat = Actiu corrent / Passiu corrent	1,42	1,39	1,37	1,33	1,35	1,39	1,40	1,46	1,54	1,57

2.3. Estructura del finançament

Tota empresa per tal de funcionar sense una excessiva dependència dels creditors ha d'aconseguir que els recursos obtinguts mantinguin un adequat equilibri entre finançament propi i aliè; i entre finançament a curt termini i a llarg termini.

El patrimoni net de les empreses catalanes s'ha anat enfortint en aquesta darrera dècada, mostrant l'any 2020 un patrimoni net respecte al total de passiu semblant al del

2019, que era la millor xifra de l'última dècada. Aquesta millora en la capitalització i la disminució de la dependència del finançament extern incrementa la seva fortlesa per fer front a situacions adverses en el futur. El fet que en aquesta darrera dècada les empreses catalanes hagin optat per enfortir els fons propis, ha fet reduir el pes dels deutes bancaris sobre el passiu total tant a curt com a llarg termini (quadre 5). Aquesta és una política financera adequada davant d'un context econòmic incert, com el que es trobaven les empreses catalanes l'any de l'anàlisi.

Quadre 5
Estructura del finançament
(en percentatges sobre el total del patrimoni net més el passiu)

Concepte	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
PATRIMONI NET	43,0	43,3	44,2	43,4	44,1	45,8	46,7	50,6	51,7	51,6
Fons propis	42,9	43,0	43,9	43,2	44,0	45,7	46,7	50,5	51,6	51,6
Capital desemborsat net	16,9	17,3	16,2	16,7	15,8	15,7	15,3	14,5	13,8	13,4
Reserves i prima d'emissió	25,9	25,7	27,7	26,5	28,2	30,0	31,3	36,0	37,8	38,1
Altres instruments de patrimoni net	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserves de revalorització	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0	-0,1	0,0	-0,1
Subvencions, donacions i llegats	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
PASSIU NO CORRENT	25,7	26,0	24,2	24,5	23,4	22,8	20,9	19,4	19,9	21,7
Deutes amb característiques especials	0,6	1,0	0,9	1,0	1,1	0,9	1,3	1,0	1,2	1,0
Deutes a llarg termini	25,0	25,0	23,3	23,5	22,3	21,9	19,6	18,4	18,7	20,7
Deutes a llarg termini amb entitats de crèdit	13,2	13,1	11,4	11,4	10,4	9,2	9,7	9,4	9,1	10,5
Altre finançament a llarg termini	11,9	11,8	11,9	12,1	11,9	12,7	9,9	9,0	9,6	10,1
PASSIU CORRENT	30,1	29,4	30,4	30,9	31,3	30,2	31,0	28,7	27,1	25,3
Passius vinculats a actius no corrents mantinguts per a la venda	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Deutes a curt termini (amb cost)	11,5	11,1	12,7	12,4	13,2	12,3	10,7	9,5	8,8	8,5
Deutes amb entitats de crèdit	7,3	6,8	8,8	8,4	8,7	8,1	6,4	5,7	5,0	4,4
Altre finançament a curt termini amb cost	4,2	4,3	4,0	4,0	4,5	4,2	4,3	3,8	3,8	4,1
Finançament a curt termini sense cost	18,7	18,4	17,6	18,5	18,1	17,9	20,3	19,2	18,2	16,8
Proveïdors	9,0	8,3	7,9	8,2	8,3	8,2	9,6	9,0	8,7	8,0
Altre finançament a curt sense cost i ajustos per periodificació	9,7	10,1	9,8	10,3	9,8	9,6	10,8	10,3	9,5	8,8
PROVISIONS PER A RISCS I DESPESES	1,1	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,2	1,4	1,5
TOTAL PASSIU	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Quadre 6
Ràtios d'endeutament

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Capitalització = (Patrimoni net / Actiu) x100	43,0	43,3	44,2	43,4	44,1	45,8	46,7	50,6	51,7	51,6
Qualitat del deute = (Passiu corrent / Passiu total) x100	52,9	51,9	54,4	54,6	56,0	55,7	58,3	58,2	56,0	52,2
Despeses financeres sobre producció = (Despeses financeres / Producció) x100	3,1	3,2	3,0	2,8	2,3	2,0	1,5	1,4	1,2	1,6
Palanquejament nominal	0,2	-0,2	-0,2	1,2	1,8	3,0	4,2	4,2	5,0	2,3

Altres indicadors que s'acostumen a utilitzar per a l'avaluació de l'endeutament són els següents:

$$\text{Capitalització} = \text{Patrimoni net} / \text{Actiu}$$

Aquesta ràtio, en termes generals, s'ha de situar entre 40% i 50%, ja que si és molt reduïda és un símptoma de descapitalització. En canvi, si és massa elevada pot dificultar la rendibilitat dels fons aportats pels accionistes. Al [quadre 6](#) es comprova que el pes del patrimoni net ha anat augmentant al llarg dels anys fins assolir l'any 2020 un valor de 51,6%, xifra molt semblant a la de l'any anterior i que es pot valorar favorablement. Les dades de 2020 i 2019 són les més altes dels últims deu anys, cosa que demostra la fortalesa de les empreses analitzades i la poca dependència del finançament extern que tenien en el darrer exercici analitzat.

$$\text{Qualitat del deute} = \text{Passiu corrent} / \text{Passiu total}$$

Per tal que el deute sigui de bona qualitat és important que el valor de la ràtio sigui reduïda. Al llarg de la sèrie temporal de deu anys, les empreses han anat millorant la qualitat del seu deute ja que el pes del passiu corrent és cada cop menor. Al 2020 les empreses de la mostra presentaven la millor dada dels últims set anys ([quadre 6](#)). Això s'explica pel fet que les companyies han optat per una política de refinançament del seu deute respecte l'any anterior. Aquesta és una mesura adequada, ja que en temps d'incertesa les empreses han d'optar per prioritzar la seva solvència a curt termini i el seu fons de maniobra. Passar deute de curt termini a llarg termini és una de les mesures clau per aconseguir-ho.

$$\text{Despeses financeres sobre producció} = \frac{\text{Despeses financeres}}{\text{Producció}}$$

Una altra ràtio que convé utilitzar és la que mesura el pes de les despeses financeres en relació amb les vendes (o la producció), que com més reduïda sigui menor serà l'impacte

de l'endeutament en el compte de pèrdues i guanys de l'empresa.

Es tracta d'una ràtio que depèn no només de la política financera de l'empresa sinó també del tipus d'interès de mercat. Actualment, es considera adequat que el valor d'aquesta ràtio estigui al voltant de 2,5%, encara que aquest valor depèn bàsicament de l'evolució dels tipus d'interès. Des de l'any 2012, la ràtio ha anat disminuint considerablement com a conseqüència del decreixement dels deutes i d'uns tipus d'interès relativament reduïts ([quadre 6](#)). El 2020 la xifra era favorable, tot i que mostra un lleuger empitjorament. Això pot venir explicat per la política de refinançament del deute i per un repunt dels tipus d'interès.

Mesurar el palanquejament també és de gran utilitat per comprovar si el deute és rendible per a l'empresa. El palanquejament és favorable quan la rendibilitat de l'actiu supera al cost del finançament. Tal i com s'ha exposat al [requadre 3.4](#), el palanquejament nominal és igual a la diferència entre la rendibilitat de l'actiu net a preus corrents i el cost nominal unitari del finançament aliè. Quan el palanquejament té signe positiu (major que zero) vol dir que el deute és rendible per a l'empresa ja que la rendibilitat de l'actiu és superior al cost del finançament aliè. Per tant, en aquesta situació la utilització de deute augmenta la rendibilitat dels accionistes. Al [quadre 6](#) es comprova que des de l'any 2011 el palanquejament ha estat favorable pràcticament durant tota la sèrie temporal.

Per tant, les empreses catalanes, en aquests últims anys, han optat per la capitalització i per enfortir el seu balanç de situació, disminuint el pes del finançament a través de préstecs bancaris. Addicionalment, la qualitat del deute és l'adequada i el palanquejament positiu. Aquesta estratègia de finançament és especialment apropiada en un moment en què l'economia catalana estava davant d'un context econòmic molt negatiu a causa dels efectes de la pandèmia.

Quadre 7
Ràtios de rotació
(en voltes)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Valor de la producció / Actiu no financer net (voltes)	1,0	1,0	0,9	1,0	1,0	1,0	1,2	1,2	1,2	1,0
Valor producció / Actiu corrent net no financer (voltes)	2,5	2,5	2,4	2,6	2,6	2,6	3,2	3,3	3,2	2,6

3. Gestió dels actius

3.1. Rotació dels actius

L'avaluació de la gestió dels actius permet avaluar si l'empresa és eficient en l'ús dels mateixos. Per analitzar-ho es poden utilitzar les ràtios següents, que han de ser el més elevades possible per tal que la gestió dels actius es faci amb la major eficiència:

$$\text{Rotació de l'actiu} = \frac{\text{Valor de la producció}}{\text{Actiu no financer net}}$$

$$\text{Rotació actiu corrent} = \frac{\text{Valor de la producció}}{\text{Actiu corrent net no financer}}$$

Aquestes ràtios permeten estudiar l'eficiència amb la qual es gestionen els actius. Si augmenten vol dir que cada vegada es precisarà una inversió menor en actiu per al desenvolupament de l'activitat. Per tant, en tenir menys actius hi haurà menys finançament, o sigui menys deutes i menys fons propis, i més eficient podrà ser l'empresa.

Al [quadre 7](#) es pot visualitzar que les empreses catalanes perden eficiència en la gestió dels seus actius, tant els totals com els corrents, respecte el 2019. Aquest fet ve explicat per la davallada de les vendes durant el 2020. S'espera que,

una vegada la situació econòmica es normalitzi, aquestes ràtios mostrin xifres més favorables.

3.2. Gestió del circulat

Per fer l'avaluació de l'actiu corrent es comprova si l'empresa ajusta adequadament els terminis en la gestió dels estocs, clients i proveïdors. Per comprovar-ho, es poden utilitzar els indicadors següents:

Període d'existències = Dies que estan els estocs a l'empresa des de que es compren les matèries primeres fins que es ven el producte

Període de cobrament de clients = Clients / Venda diària

La venda diària és la venda anual dividida per 365. Per tal que l'actiu corrent sigui gestionat amb la màxima eficiència i es redueixin les necessitats de finançament és convenient que els terminis anteriors tinguin un valor el més reduït possible. En canvi, el termini de pagament, quant més elevat sigui més fàcil ho tindrà l'empresa per finançar el seu circulat:

$$\text{Període de pagament a proveïdors} = \frac{\text{Proveïdors}}{\text{Compra diària}}$$

Quadre 8
Ràtios de terminis, cicle de maduració i cicle de caixa
(dies)

Concepte	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Període d'existències (dies)	122,5	106,2	113,7	111,5	109,7	104,5	83,5	79,7	76,6	83,0
Període de cobrament de clients (dies)	72,4	67,7	66,2	62,0	59,4	58,3	57,0	56,2	54,9	59,8
Període de pagament a proveïdors (dies)	83,5	80,9	79,9	79,7	78,0	76,1	76,3	73,7	66,6	78,4
Cicle de maduració (Termini d'existències més termini de cobrament)	194,9	174,0	180,0	173,5	169,1	162,8	140,5	135,9	131,6	142,8
Cicle de caixa (Cicle de maduració menys termini de proveïdors)	111,3	93,0	100,0	93,9	91,0	86,7	64,2	62,2	65,0	64,4

Quadre 9
Variació anual de vendes i compres
(en %)

Concepte	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vendes netes	2,1	-1,4	0,4	3,3	5,1	3,4	6,2	5,0	3,1	-12,8
Vendes netes a Espanya	-1,1	-5,6	-1,5	3,1	3,9	2,8	5,9	5,5	3,2	-10,7
Vendes netes a l'exterior	13,1	11,8	5,4	3,8	8,2	4,8	7,0	3,7	2,8	-17,1
Compres netes a Espanya	6,6	-3,9	-0,1	2,1	-3,9	-1,5	3,6	4,7	1,4	-11,6
Compres netes a l'exterior	5,5	-1,4	1,6	6,1	12,7	4,2	8,2	4,7	3,3	-13,5

La compra diària és la compra anual dividida per 365.

També és de gran utilitat l'anàlisi del cicle de maduració i el cicle de caixa. El cicle de maduració és el termini (en dies), que transcorre des de que es compra la matèria primera fins que es cobra del client. Allò ideal seria que aquest termini sigui el més curt possible ja que així les necessitats financeres de l'empresa seran menors.

El cicle de caixa es calcula a partir de la diferència entre el cicle de maduració i el període de pagament a proveïdors. El termini de pagament a proveïdors es resta perquè aquest termini és el finançament automàtic que s'obté d'ells. Per tant, el cicle de caixa indica els dies del cicle d'exploació que cal finançar un cop deduït el finançament aportat pels proveïdors.

Al [quadre 8](#) es pot comprovar que les empreses catalanes, des de l'any 2014 fins el 2019, han anat millorant el període d'existències, el de clients i el de proveïdors i, per tant, el cicle de maduració i de caixa ha tingut una tendència favorable. L'any 2020, en canvi, les existències han trigat més a sortir del magatzem i s'ha trigat més a cobrar per part dels clients. Aquestes dues dades, en general negatives, fan incrementar el cicle de maduració però s'expliquen per la conjuntura econòmica derivada de la pandèmia. Per altra banda, la dada positiva ha estat que al 2020 s'ha gestionat molt millor el període de pagament als proveïdors que en anys anteriors. Això fa que el cicle de caixa no només no empitjori respecte l'any anterior, sinó que millori lleugerament.

4. Anàlisi econòmica, de la rendibilitat i del creixement

4.1. Ingressos, despeses i resultat

En aquest apartat s'anàliza la capacitat de generar beneficis i es fa una anàlisi de com es generen els resultats. Entre els

aspectes a avaluar hi ha les vendes i les despeses. L'evolució de la xifra de vendes informa del potencial competitiu de l'empresa, ja que aconseguir un increment de la xifra de vendes és un objectiu fonamental.

Al [quadre 9](#) es comprova que les vendes han augmentat quasi cada any des de l'any 2011 fins el 2019 i amb taxes normalment superiors a la inflació, cosa que és molt favorable. El 2020, en canvi, s'observa una caiguda de les vendes generalitzada tant a la resta d'Espanya com, sobretot, a l'exterior. Aquesta caiguda tan significativa s'explica pel tancament de part de l'economia durant el 2020 per aturar l'expansió del virus i hauria de revertir-se amb les dades de 2021, una vegada la situació epidemiològica es va començar a controlar i l'activitat econòmica es va anar normalitzant.

Les compres també reflecteixen aquesta situació, mostrant decrements significatius tant a la resta d'Espanya com a l'exterior.

El resultat generat, per tant, manté una estreta relació amb l'evolució de la conjuntura econòmica. D'acord amb el [quadre 10](#), l'evolució dels beneficis ha seguit diverses etapes. Durant els anys 2011-2013, amb una conjuntura econòmica complexa, el resultat net va anar disminuint. A partir de 2014, en canvi, es produeix un canvi de tendència. D'aquesta manera, l'any 2019 es van presentar els millors resultats dels últims deu anys. Per últim, al 2020 s'observa altra vegada un canvi de tendència, empitjorant els resultats de l'any anterior.

En quant a les despeses, s'observa que el 2020 empitjoren algunes variables clau per generar beneficis, com el consum de mercaderies, les altres despeses d'exploació o les despeses de personal. Aquest empitjorament va fer reduir el resultat de manera significativa, tot i que aquestes variables haurien de millorar una vegada els efectes negatius de la pandèmia sobre l'economia desapareguin.

Quadre 10
Compte de pèrdues i guanys
(en percentatges sobre el valor de la producció)

Concepte	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
+Import net de la xifra de negoci	136,1	132,0	133,8	133,7	135,2	136,7	135,8	136,3	137,1	139,7
-Consum de mercaderies (sector comerç)	42,3	36,2	39,4	39,6	40,5	41,8	40,8	41,4	42,2	45,9
+Variació existències productes acabats i en curs	1,2	-0,7	0,8	0,9	0,4	0,5	0,2	0,3	0,2	0,1
+Treballs realitzats per a l'empresa	0,7	0,7	0,5	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,7
+Subvencions i Altres ingressos d'explotació	4,3	4,1	4,3	4,6	4,5	4,2	4,2	4,3	4,2	5,4
=VALOR DE LA PRODUCCIÓ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
-CONSUMS INTERMEDIS	65,3	65,8	65,6	65,0	64,5	63,4	63,7	63,2	63,0	62,8
+Compres i treballs per altres empreses	83,0	77,2	80,3	80,0	80,2	79,9	78,9	79,0	79,5	82,0
-Variació d'existències	1,1	0,8	1,5	1,7	1,4	0,6	0,0	0,0	0,2	-0,4
-Consum de mercaderies	42,3	36,2	39,4	39,6	40,5	41,8	40,8	41,4	42,2	45,9
+Altres despeses d'explotació	25,7	25,6	26,3	26,4	26,3	25,9	25,6	25,6	25,8	26,4
=VALOR AFEGIT BRUT AL COST DE FACTORS	34,7	34,2	34,4	35,0	35,5	36,6	36,3	36,8	37,0	37,2
-Despeses de personal	25,9	25,7	26,1	25,7	25,3	25,9	25,1	25,6	25,6	27,5
=RESULTAT ECONOMIC BRUT DE L'EXPLOTACIÓ	8,8	8,5	8,3	9,2	10,2	10,8	11,2	11,3	11,4	9,6
-Amortitzacions netes, Deteriorament i provisions d'explotació	6,0	6,3	6,9	4,9	4,9	5,0	4,2	4,3	4,3	5,2
=RESULTAT ECONÒMIC NET DE L'EXPLOTACIÓ	2,8	2,2	1,4	4,3	5,2	5,7	6,9	6,9	7,1	4,5
+RESULTAT FINANCER	0,4	0,6	1,2	0,7	0,6	1,6	0,8	1,0	1,8	2,0
+Ingressos financers	3,5	3,8	4,2	3,4	2,9	3,6	2,3	2,3	3,0	3,7
-Interessos del finançament rebut	1,9	1,8	1,8	1,7	1,4	1,2	0,9	0,8	0,7	1,1
-Altres despeses financeres i partides sense classificar	1,2	1,3	1,1	1,0	0,9	0,8	0,5	0,5	0,5	0,5
=RESULTAT ORDINARI NET	3,2	2,8	2,7	5,0	5,8	7,3	7,8	7,9	9,0	6,5
+Resultats per alienació i pèrdues no recuperables	0,2	0,6	0,4	0,6	-1,3	0,7	0,1	0,1	0,9	0,0
-Correccions valoratives per deteriorament	1,8	3,7	0,1	0,8	0,6	0,1	-0,2	0,0	0,3	-0,2
+Resultats i correccions sense classificar	-0,2	-0,4	-0,3	-0,3	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
+Variacions del valor raonable i resta de resultats	-0,2	-2,1	0,0	-0,4	-0,7	-0,5	-0,2	-0,3	-0,1	-0,5
=RESULTAT ABANS D'IMPOSTOS	1,3	-2,8	2,7	4,0	3,1	7,2	7,9	7,7	9,5	6,2
-Impost sobre beneficis	0,2	0,9	0,1	0,9	0,1	1,0	1,4	1,5	1,6	0,9
=RESULTAT DE L'EXERCICI	1,0	-3,6	2,6	3,2	3,0	6,2	6,5	6,3	7,9	5,2
Proposta de distribució de dividends	2,6	3,7	4,8	5,2	2,8	3,0	3,3	2,8	2,9	3,1

Quadre 11
Ràtios de personal

Concepte	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Despeses de personal (% de variació sobre l'any anterior)	0,6	-2,1	-1,0	3,0	5,3	6,8	7,4	7,2	5,8	-6,4
Nombre mitjà de treballadors (% de variació sobre l'any anterior)	-0,4	-1,8	-0,5	3,2	6,4	6,9	6,7	5,6	4,4	-6,9
(Despeses de personal / Valor afegit) x100	74,7	75,3	75,8	73,6	71,3	70,6	69,2	69,4	69,2	74,1
Valor afegit per ocupat (% de variació sobre l'any anterior)	-1,5	-1,6	-1,9	2,6	1,1	0,5	0,9	-0,3	0,7	-5,9

En el [quadre 11](#) es pot comprovar que entre l'any 2011 i el 2013, amb una conjuntura econòmica desfavorable, hi va haver majoritàriament una disminució del nombre de treballadors per empresa i, en conseqüència, de les despeses de personal. Aquesta tendència es va capgirar el 2014 i ha anat augmentant fins al 2017. A partir de llavors, tot i que es manté la tendència alcista, la velocitat de l'increment s'ha anat alentint. Aquestes xifres, però, canvien de manera molt significativa el 2020. Durant la pandèmia les empreses han optat per reduir el número de treballadors, cosa que ha rebaixat el pes de les despeses de personal respecte l'any anterior. Així tot, aquesta política no va ser suficient per evitar que les despeses de personal fossin massa altes respecte el valor afegit creat per les empreses, que va caure de forma significativa, cosa que va empitjorar molt el valor afegit per treballador i, per tant, la generació de beneficis.

4.2. Rendibilitat i autofinançament

Per avaluar la rendibilitat es pot analitzar el rendiment de l'actiu (rendibilitat econòmica) i la rendibilitat del patrimoni net (rendibilitat financera):

$$\text{Rendiment de l'actiu} = \frac{\text{Benefici abans d'interessos i impostos}}{\text{Actiu}}$$

$$\text{Rendibilitat del patrimoni net}^3 = \frac{\text{Resultat de l'exercici}}{\text{Patrimoni net}}$$

³ En aquest cas, a diferència d'apartats anteriors on també s'ha estudiat la rendibilitat financera, s'ha considerat el resultat net final.

El rendiment de l'actiu hauria de ser superior al cost del deute i la rendibilitat financera hauria de superar al cost d'oportunitat dels accionistes. El cost d'oportunitat depèn de la rendibilitat que podrien obtenir els accionistes en altres inversions de risc similar. Normalment, es quantifica a partir del tipus d'interès sense risc (que es pot mesurar a partir de l'interès del deute públic a llarg termini) més una prima per risc, en funció del sector, de les perspectives concretes de l'empresa i del moment econòmic. Per tal de tenir una referència, el 2020 es considerava que el cost d'oportunitat a Espanya era del 6,3%⁴.

En les dades del [quadre 12](#) es poden observar dues fases pel que fa a la rendibilitat. Per al període 2011-2014, quan la conjuntura econòmica era desfavorable, el rendiment dels actius estava per sota de l'òptim, essent en algun cas fins i tot negatiu. En els darrers anys, en canvi, el rendiment de l'actiu ha estat superior al cost del deute, cosa que és favorable per a l'empresa i la generació de beneficis. Per altra banda, des de l'any 2013 el rendiment sobre el patrimoni ha seguit una tendència alcista, fins a superar en els darrers anys el cost d'oportunitat dels accionistes a Espanya. Aquestes dues tendències es reverteixen el 2020 quan s'observa una reducció significativa dels rendiments empresarials. Però cal tenir en compte que tot i la conjuntura econòmica negativa, les empreses segueixen mostrant rendibilitats positives tant pel que fa a l'actiu com pel que fa al patrimoni net. És probable que

⁴ Fernández, P., Bañuls, S., & Acín, P. F. (2021). Market Risk Premium and Risk-Free Rate. Survey 2021. *Revista Española de Capital Riesgo*, Issue 2, 41-57.

Quadre 12
Ràtios de rendiment i rendibilitat

Concepte	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Rendiment de l'actiu = (BAIL / Actiu) x 100	1,2	1,0	0,6	1,9	2,4	2,7	3,8	3,7	3,7	1,9
Resultat de l'exercici / Patrimoni net x 100	1,1	-3,7	2,5	3,2	3,1	6,4	7,6	6,6	8,0	4,4

Quadre 13
Ràtios de dividends

Concepte	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
(Dividends / Valor afegit) x 100	7,4	10,9	13,9	14,8	7,9	8,3	9,2	7,7	7,7	8,3
(Dividends / Patrimoni net) x 100	2,6	3,9	4,6	5,3	2,9	3,1	3,9	3,0	2,9	2,6

Quadre 14
Ràtios de creixement

Concepte	2020/2011
Creixement de vendes (V darrer any acumulat des de V primer any)	-9%
Creixement d'actius (A darrer any acumulat des de A primer any)	8%
Creixement de deutes (D darrer any acumulat des de D primer any)	-2%
Creixement de beneficis (B darrer any acumulat des de B primer any)	-31%

Variació acumulada calculada a partir de les mateixes empreses de cada mostra

les dades del 2021, una vegada les empreses hagin pogut desenvolupar la seva activitat amb més normalitat, es recuperin raonablement i reprenguin la tendència del 2019.

Prèviament s'ha indicat que el pes dels fons propis de les empreses catalanes ha tendit a incrementar-se, seguint una política financera prudent i, per tant, ha anat disminuint l'endeutament amb tercers al llarg dels darrers anys. Al [quadre 3](#) es pot comprovar que a partir de 2015 els dividendes han disminuït, cosa que afavoreix la capitalització i redueix el risc davant de situacions adverses. Aquesta tendència s'ha fet més palesa al 2020, quan les empreses han distribuït la xifra més baixa de dividendes des de 2011, amb l'objectiu d'acumular recursos per fer front a episodis d'incertesa per poder desenvolupar la seva activitat empresarial amb normalitat.

4.3. Creixement

En aquest apartat s'analitza el model de creixement de les empreses catalanes. Les empreses reeixides es distingeixen, no solament per la seva generació de beneficis i liquiditat, sinó també per la seva capacitat de créixer en vendes i beneficis de forma sòlida. El creixement equilibrat requereix una bona gestió dels actius, així com una proporció adequada de capital i deute; perquè els beneficis continuïn augmentant. Per tant, un creixement equilibrat es caracteritza per:

- Un increment de les vendes (V) per sobre de la inflació i dels increments que aconseguen els competidors.
- Un augment menor dels actius (A), gràcies a una gestió eficient dels mateixos. Aquesta bona gestió permetrà que les inversions necessàries no es disparin.

- Un augment encara menor dels deutes (D), gràcies a un increment sostingut de l'autofinançament i del capital.

Tot això revertirà en un augment molt rellevant dels beneficis (B) com es visualitza a continuació:

Creixement equilibrat: $V \gg A \gg B$

Un creixement desequilibrat es produeix quan l'augment de les vendes va acompanyat d'un creixement descontrolat dels actius a causa d'una deficient gestió dels mateixos, i d'un creixement encara major dels deutes. L'increment dels actius i dels deutes fa créixer les despeses i baixar els beneficis i, a més, la situació patrimonial i financera de l'empresa s'afebleix.

Creixement desequilibrat: $V \ll A \gg B$

Les empreses catalanes havien seguit un model de creixement equilibrat en l'última dècada, fins el moment en que l'economia va haver de front a la pandèmia de 2020. En aquell moment les vendes varen disminuir molt significativament, cosa que condiciona tot el model si fem la comparació amb l'any 2011. En aquest sentit, la caiguda brusca dels ingressos fa disminuir la rotació dels actius que les empreses ja havien adquirit amb anterioritat. Com s'ha comentat anteriorment, el pes del deute també s'havia reduït en aquesta última dècada. Però el decreixement de les vendes és tan brusca que provoca que la generació de beneficis es redueixi de manera molt significativa, ja que molts costos empresarials són fixes o semi-fixes i, per tant, molt difícils de reduir a curt termini.

El model de creixement que s'observa és possiblement un fet puntual en el temps derivat d'un efecte extern que afecta l'economia de manera atípica i, possiblement, les dades de 2021 mostraran un increment significatiu dels beneficis una vegada les empreses recuperin els ingressos un cop passats els pitjors moments de la pandèmia.

5. Conclusions

De l'anàlisi realitzat per al període 2011-2020, es desprenen les conclusions següents:

Situació patrimonial: ha evolucionat de forma favorable ja que les empreses catalanes han incrementat substancialment els seus fons propis, aplicant una política financera prudent i optant per l'autofinançament. Per a l'exercici 2019 els fons

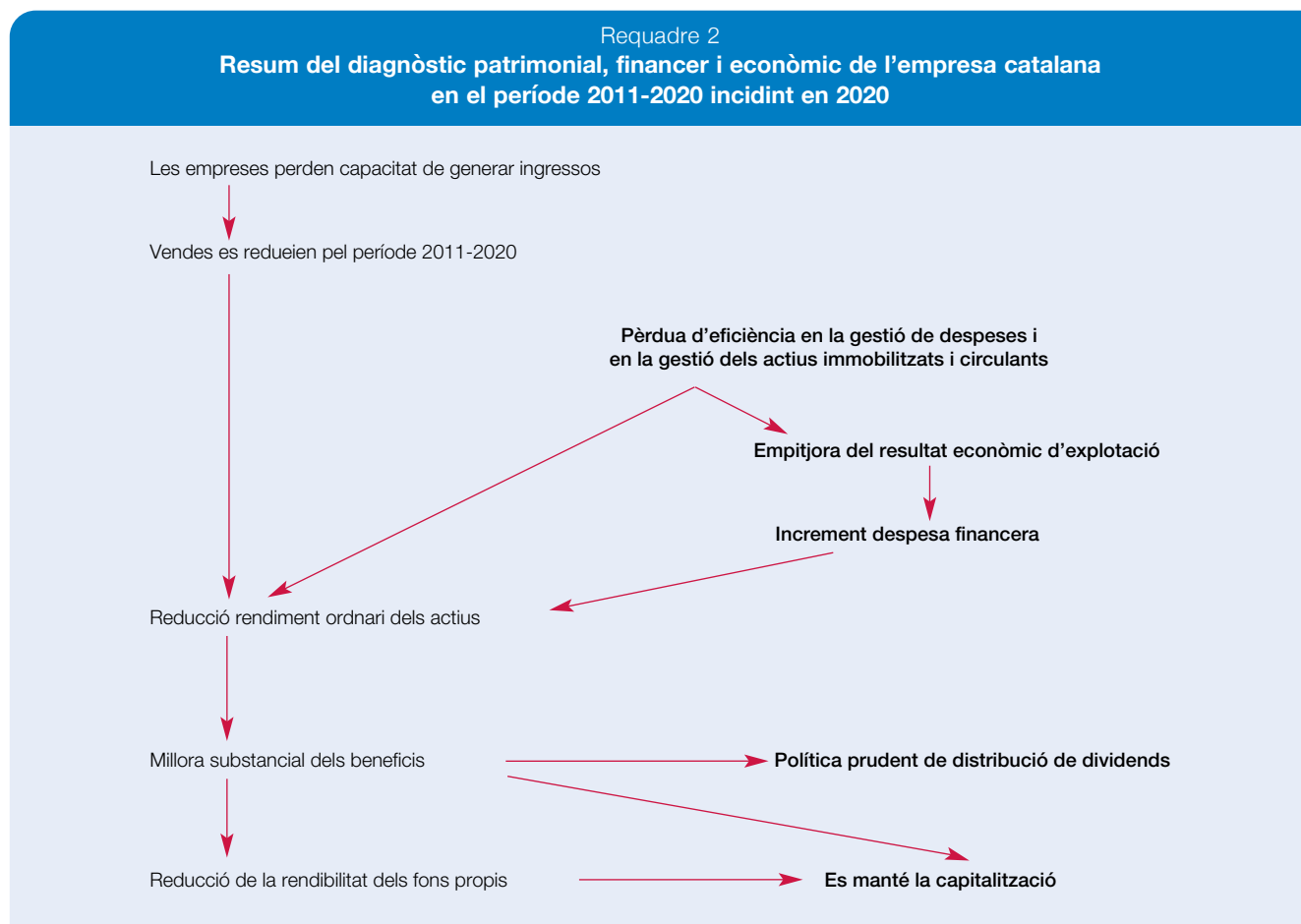
propis, en proporció al total de passius, superava el llindar del 50%, cosa que fa que les empreses catalanes estiguin suficientment capitalitzades per fer front a situacions adverses. El 2020 les empreses catalanes, tot i la conjuntura econòmica negativa, han aconseguit mantenir la seva situació patrimonial.

Solvència a curt termini: eels nivell de liquiditat i de tresoreria s'han anat incrementant, la qual cosa ha millorat la solvència de les empreses catalanes al llarg d'aquesta última dècada. En l'exercici 2020 el Fons de Maniobra s'havia incrementat de manera substancial, ja que les companyies han optat per incrementar els seus actius líquids davant de l'escenari d'incertesa en el que es trobaven. Les dades mostren que l'actiu corrent superava amb escreix el passiu corrent, cosa que és un element favorable per evitar possibles tensions de liquiditat a curt termini.

Gestió de l'actiu: al llarg d'aquests últims anys havia millorat substancialment la gestió dels estocs i el termini de cobrament de clients. Aquesta tendència s'ha revertit

el 2020, quan a causa de la conjuntura econòmica les existències han estat més dies al magatzem i s'ha trigat més temps a cobrar dels clients. Però aquestes dades negatives s'han compensat amb una millora significativa dels terminis de pagament, cosa que ha suposat que el cycle de caixa no es deteriorés i, per tant, s'han evitat possibles tensions de tresoreria.

Capacitat per generar beneficis: en aquesta darrera dècada les empreses catalanes havien tingut una bona evolució de les vendes i dels resultats, una vegada superada la conjuntura econòmica negativa que va durar fins al 2013. A partir de llavors, les empreses catalanes havien aconseguit millorar el cost dels consums i, fins i tot, el cost de personal respecte a l'import net de la xifra de negocis. Això va suposar que el percentatge de beneficis respecte a les vendes netes de l'any 2019 fos el millor dels últims deu anys. Aquesta capacitat per generar beneficis ha disminuït molt significativament l'any 2020. Les empreses han reduït la seva activitat i, tot i que s'ha intentat reduir costos (per exemple a través dels ERTOS), les despeses de personal, les altres despeses d'explotació i els costos

financers s'han incrementat respecte les vendes. La productivitat dels treballadors ha disminuït i amb ella els beneficis i la rendibilitat. Possiblement la situació al 2021, una vegada recuperada bona part de l'activitat normal, millorarà ostensiblement.

Rendibilitat: tant la rendibilitat sobre els actius com la rendibilitat sobre els fons propis han resultat favorables fins el 2019 però, com es comenta en el punt anterior, ha disminuït de manera significativa el 2020. Ni la reducció de les despeses salarials ni la gestió dels altres costos han estat suficients per evitar una caiguda de beneficis, cosa que ha afectat el rendiment que les empreses han pogut obtenir dels seus actius i del seu net patrimonial.

Autofinançament: en els darrers anys les empreses catalanes han tendit a l'autofinançament i a la menor dependència del deutes bancaris.

Creixement: es pot considerar que fins al 2019 les empreses catalanes havien tingut un creixement equilibrat. Però aquest model s'ha vist molt afectat per la caiguda de l'activitat empresarial del 2020. Les vendes s'han reduït significativament, mentre que els actius i el deute no responen a la manca d'activitat. Els beneficis, per tant, es redueixen respecte al període anterior. És molt possible que aquesta situació es redreci amb les dades de 2021 i 2022, un cop l'economia es recuperi.

Per tant, l'empresa catalana mostra l'any 2020 xifres molt bones a nivell de capitalització i de solvència a curt termini, però la pandèmia ha afectat negativament el nivell de generació de beneficis i la seva rendibilitat. És molt probable que en el 2021 i 2022 tant la rendibilitat com els beneficis mostrin xifres molt més favorables, una vegada les empreses recuperin la seva activitat normal.

Així i tot, donada la situació actual, convé analitzar la conveniència d'aplicar mesures tals com:

- Ser prudents en la política de distribució de dividends per tal de no malmetre l'increment de fons propis aconseguit al llarg de l'última dècada. Les empreses capitalitzades poden fer front a contextos econòmics incerts.
- El palanquejament financer segueix essent favorable i això pot ser una bona oportunitat per recuperar part de la rendibilitat perduda, sense oblidar la gestió prudent dels últims anys.
- A causa de la incertesa, durant el 2020 les empreses no han invertit ni en actius tangibles ni en R+D. Aquesta política, que a curt termini pot afavorir l'acumulació de tresoreria, perjudica la competitivitat i la generació de beneficis a mitjà i llarg termini. Cal revertir aquesta situació una vegada la incertesa vagi desapareixent.
- Seguir aprofitant la conjuntura favorable a nivell de tipus d'interès per refinançar part del deute i passar-lo a llarg termini i millorar així la seva qualitat.
- Una vegada els mercats exteriors tornin a la seva activitat normal, cal augmentar la competitivitat exterior, per tal que les empreses catalanes millorin el seu saldo comercial.
- Cal millorar el valor afegit del personal (productivitat), ja que aquest ha estat un dels motius per la reducció dels beneficis i la rendibilitat al 2020.
- Com s'ha comentat, cal apostar fermament per la inversió en R+D i en innovació de productes i processos (comercials, productius...), per tal de millorar la competitivitat i la internacionalització de les empreses.

ANÀLISI TERRITORIAL

Barcelona i comarques

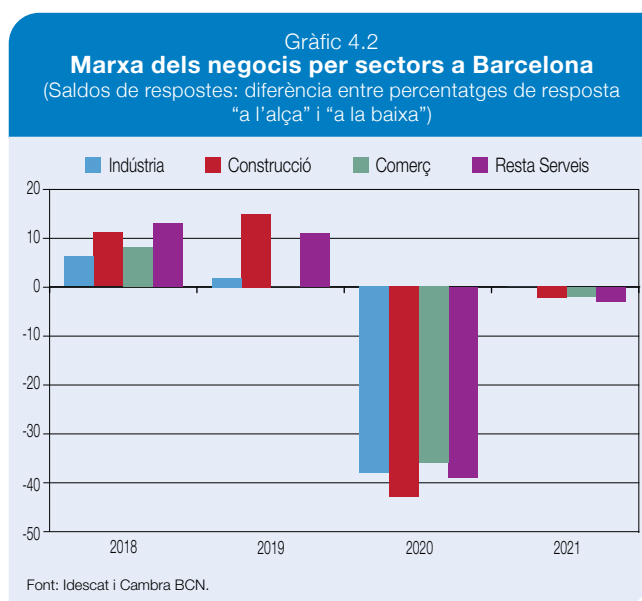
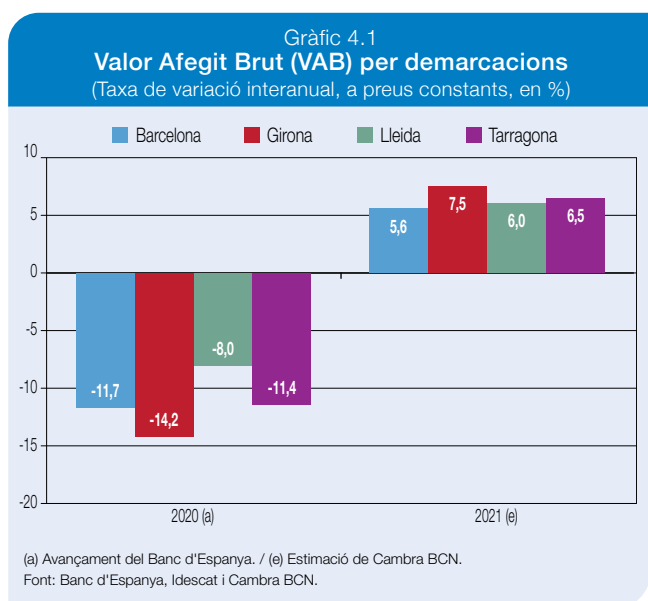
Anàlisi de la demarcació

La demarcació de Barcelona amb una extensió de 7.727km² representa gairebé una quarta part de la superfície de Catalunya, però s'ubica la major part de la població i de l'activitat econòmica. A grans trets, més del 75% de la població, ocupació, empreses amb assalariats i exportacions, s'han concentrat en aquest territori el 2021.

A nivell **demogràfic**, la província de Barcelona ha registrat una disminució dels residents per primera vegada des del 2014. Concretament, el nombre de persones empadronades s'ha reduït en 28.672 habitants (-0,5%) fins als 5.714.730. Si l'anàlisi s'efectua per trams d'edat, s'observa un envelliment tendencial de la població, igual que per al conjunt de Catalunya. La població més jove (per sota dels 15 anys) ha minvat per quart any consecutiu (-2,6%), la població de 15 a 64 anys també s'ha reduït, però amb menys intensitat (-0,3%), mentre que la de 65 anys i més s'ha incrementat un 0,3%. Aquestes variacions han mantingut la taxa de dependència global –proporció de menors de 15 anys i majors de 65 anys sobre la població en edat de treballar– gairebé estable en el 50,5%, alhora que han pressionat a l'alça l'índex d'envelliment (percentatge de majors de 65 anys sobre menors de 15 anys) en 4 punts percentuals (p.p.) fins al 131,9.

Si s'atén a la nacionalitat de la població, tant els residents espanyols com els estrangers disminueixen (-0,3% i -1,3%, respectivament). El nombre d'estrangers s'ha reduït per primera vegada des del 2015 fins a les 871.758 persones, tot i això aquesta és la segona xifra més elevada de la sèrie històrica, només per darrere de la dada de l'any anterior. Segons el continent de procedència, el darrer any els residents amb nacionalitat estrangera han augmentat només entre els que provenen de l'Europa extracomunitària (+15.139), mentre que ha disminuït entre la resta (-18.419 de la Unió Europea, -4.325 d'Amèrica del Sud, -1.288 d'Amèrica del Nord, -1.119 d'Àfrica i -1.788 d'Oceania i resta). Aquests fluxos migratoris han donat lloc a un lleuger increment de la taxa d'estrangeria extracomunitària de l'11,9% el 2020 al 12,1% el 2021, i a la pràctica estabilització de la taxa d'estrangeria total (15,3%), que continua sent la més baixa de les quatre províncies catalanes.

El **valor afegit brut (VAB)** a preus constants, descomptada la inflació, ha crescut un 5,6% a la demarcació de Barcelona el 2021, segons estimacions de la Cambra de Barcelona. Aquesta evolució està en línia amb la recuperació econòmica generalitzada que ha marcat aquest darrer any, després de la davallada arrel de la crisi sanitària del 2020 (-11,7%, segons dades del Banc d'Espanya). Tanmateix, aquest augment és el menys elevat de les demarcacions i l'únic que se situa per sota del de la mitjana catalana, però només dues dècimes

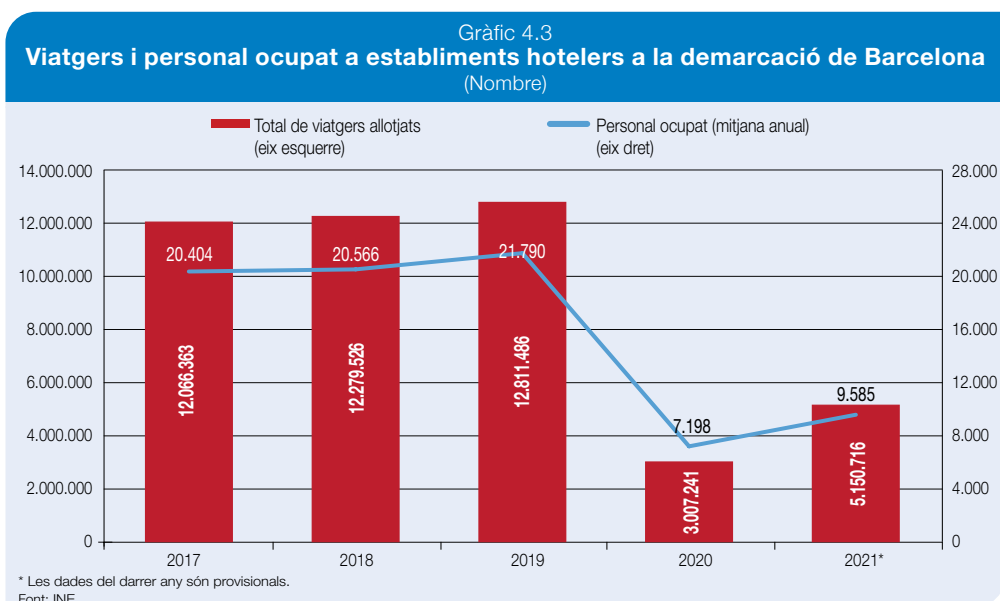

(5,8%) (gràfic 4.1), resultat coherent si es té en compte que la demarcació concentra gairebé tres quartes parts del VAB català.

Una font addicional per aproximar l'activitat econòmica és l'Enquesta de clima empresarial, que elaboren conjuntament l'Idescat i la Cambra de Barcelona, i que permet fer una anàlisi d'evolució per sectors¹. Pel que fa a la **marxa dels negocis** a Barcelona el 2021, l'Enquesta mostra que després dels greus efectes que va provocar la Covid-19, aquesta ha millorat respecte a l'evolució molt desfavorable de l'any anterior a tots els sectors econòmics, però continua sent lleugerament negativa, excepte a la indústria que s'estabilitza (gràfic 4.2). Aquesta millora dels resultats respecte a l'any de l'arribada de la Covid-19 a Catalunya, s'ha produït tant per un augment del percentatge de l'empresariat que considera que la marxa ha estat favorable, com per una disminució del que pensa que ha estat desfavorable a tots els sectors. Quant a la construcció la marxa dels negocis ha estat lleugerament negativa (-2%). En relació amb el comerç i la resta de serveis, molt perjudicats per les mesures sanitàries fins ben entrat el 2021, els saldos han estat del -2% i -3%, respectivament, el que suposa una notable recuperació respecte al 2020, però sense assolir encara la bona marxa d'anys anteriors. En comparació amb la mitjana catalana, la tendència a la demarcació de Barcelona ha estat molt similar als serveis, però més negativa a la indústria i a la construcció, perquè a la resta de demarcacions ja es registren saldos positius en aquest dos sectors.

¹ Els resultats de l'Enquesta de clima empresarial per al sector de l'hostaleria només estan disponibles per marques turístiques, no per províncies.

Tot i no disposar de dades de la marxa dels negocis de l'hostaleria per demarcacions, indirectament es pot fer una aproximació a partir de l'anàlisi de les principals xifres de demanda i d'oferta del **sector turístic**. Segons l'Enquesta d'ocupació hotelera de l'INE, amb dades provisionals per al 2021, Barcelona ha recuperat part del turisme perdut per la pandèmia el 2020. Amb un total de 5.150.716 turistes allotjats a establiments hotelers, un 71,3% més respecte al 2020, però encara un 60% per sota la xifra del 2019 (gràfic 4.3). Tanmateix, segons procedència, la recuperació ha estat asimètrica: mentre que els residents espanyols s'han situat un 27,6% per sota de la xifra precrisi, la successió de les diferents onades i les consegüents limitacions a la mobilitat transfronterera han dificultat la tornada del turisme estranger, que es queda un 70,3% per sota de la xifra de 2019, amb poc més dels 2,86 milions de visitants –el 56% del total. Respecte al volum de les pernoctacions, el 2021 hi hagué 12,7 milions, un 89,2% més que l'any anterior i un -62,0% respecte al nivell precrisi. Quant a la procedència, les pernoctacions dels viatgers residents a l'Estat se situen un 23,7% per sota de la xifra del 2019, i la dels estrangers un -70,4%. Aquests resultats indiquen com, enfront les restriccions de mobilitat que van marcar bona part del darrer any, el turisme s'ha recuperat sobretot pels primers, que guanyen pes relatiu sobre el total de viatgers (fins a representar el 44% del total el 2021, 20 punts percentuals més que el 2019) i pernoctacions (del 18% el 2019 al 35% el 2021). En relació amb el conjunt de Catalunya, la meitat de les pernoctacions s'ha efectuat a Barcelona (50,2%), 7 p.p. menys que la proporció de 2019 (57,4%). Respecte a l'estada mitjana, aquesta augmenta lleugerament de 2,3 dies el 2020 a 2,5 dies el 2021, tornat a valors similars als anteriors a la crisi sanitària (2,6 el 2019).

Pel costat de l'oferta, s'estima que el 2021 hi ha hagut 777 establiments oberts a Barcelona, un 38,5% més que el 2020, però encara un 34,3% per sota al nivell precrisi del 2019. En termes d'habitacions i places la recuperació ha estat similar (amb una caiguda del 36,1% i el 35,4%, respectivament, respecte a la prepanedèmia). Quant al grau d'ocupació, aquest ha estat proper al 39% per places i al 45% en places de cap de setmana i 46% per habitacions. En tots els casos el nivell està força lluny al de 2019, entorn a 27 punts menys. En darrer lloc, el personal ocupat ha estat un 56% inferior al del 2019, amb gairebé 9.600 persones en mitjana anual (un 55% del total de Catalunya).

Si s'analitzen les dades relatives a establiments hotelers per marques turístiques, l'evolució ha estat similar a l'anterior, però amb ritmes de recuperació diferents segons les tres delimitacions territorials incloses a la demarcació. Segons les dades d'Idecat, la xifra de pernотacions de la marca Barcelona² –destí turístic líder en nombre de pernотacions, amb més de 8,5 milions, una tercera part del total de Catalunya–, se situa un 61,8% per sota de la del 2019; percentatge similar al de la Costa Barcelona³ (-63,4%). En canvi, a Paisatges de Barcelona⁴ les pernотacions s'han situat un 28,8% per sota de les del 2019, la recuperació més important de totes les marques turístiques, molt probablement pel canvi del perfil del turista, amb l'augment de turistes autòctons que busquen sortides a entorns naturals, culturals, o gastronòmiques, entre d'altres, a prop de la ciutat de Barcelona.

² La marca turística Barcelona fa referència al Barcelonès.

³ Inclou les següents comarques: Alt Penedès, Baix Llobregat, Garraf, Maresme, Vallès Occidental i Vallès Oriental.

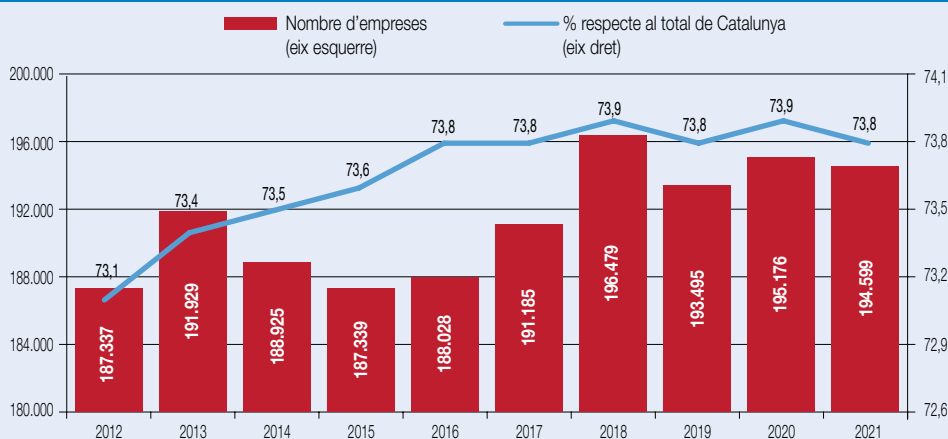
⁴ Inclou les següents comarques: Anoia, Bages, Osona i Moianès.

En el **teixit empresarial** també s'ha produït una recuperació, tot i que l'evolució del nombre d'empreses no ho reflecteixi en l'estadística que proporciona el Directori central d'empreses (DIRCE) de l'INE (gràfic 4.4). Això es deu a que les dades que proporciona el DIRCE són a 1 de gener de cada any, i per tant la del 2021 (darrera dada disponible) encara no recull l'evolució de la recuperació que s'ha produït al llarg de l'any. A principis del darrer any hi havia poc més de 471.885 empreses a Barcelona, 1,2% menys que l'1 de gener de 2020.

Per tant, cal analitzar altres dades que reflecteixin l'evolució al llarg del darrer any com és la de comptes de cotització, terme que fa referència als centres de treball que té una empresa. Barcelona ha registrat 173.867 comptes de cotització en mitjana el 2021, un 1,7% més que el 2020, però encara per sota de la xifra precrisi (-2,8% respecte al 2019). Si en lloc del nombre de centres de treball, fem un segon filtratge i es comptabilitza només l'empresa activa associada als diversos centres de treball, la demarcació comptava amb 168.962 empreses actives al tancament del 2021, un 0,5% menys que el 2019, el que mostraria una recuperació major del teixit empresarial d'abans de la crisi. Per tant, les dades de comptes de cotització i d'empreses actives apunten a que el 2021 ha tancat amb nivells propers als del 2019 en termes d'empreses, però que aquestes haurien patit una reestructuració i disposarien de menys centres de treball.

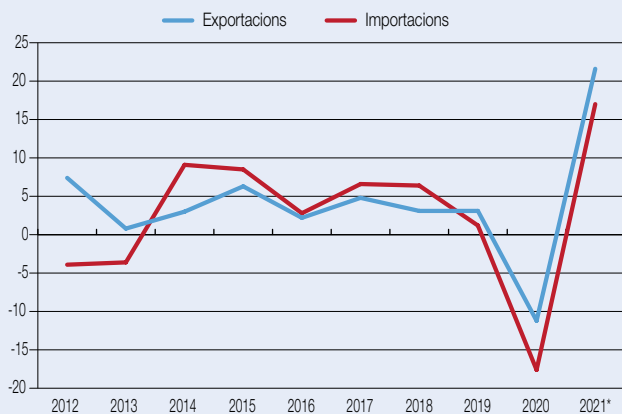
Altres indicadors de demanda també apunten a la recuperació, com són les **compravendes immobiliàries**. El 2021 s'han efectuat poc més de 180.500 transaccions immobiliàries, la segona dada més elevada des del 2008, només per darrere de la xifra del 2019 (191.390 transaccions). Respec-

Gràfic 4.4
Empreses¹ amb assalariats a la demarcació de Barcelona
 (Nombre i percentatge sobre el total de Catalunya, en %)

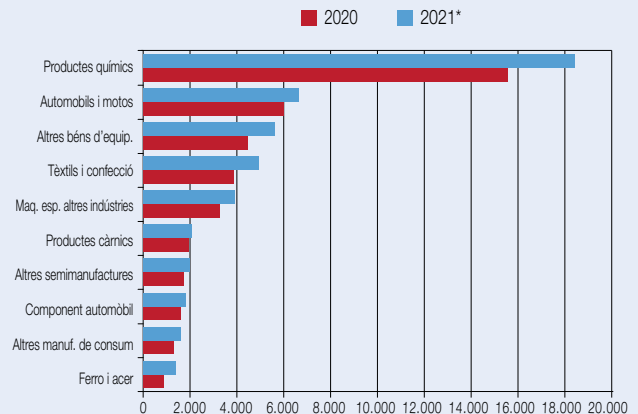
¹ Dades a 1 de gener
 Font: INE (DIRCE)

Gràfic 4.5
Exportacions i importacions de béns a la demarcació de Barcelona (Taxa de variació interanual, a preus corrents, en %)

* Les dades del darrer any són provisionals i les seves taxes de variació estan calculades a partir de les dades provisionals de l'any anterior.
Font: Duanes

Gràfic 4.6
Principals sectors exportadors a la demarcació de Barcelona (Milions d'euros)

* Les dades del darrer any són provisionals.
Font: Duanes

te al conjunt de Catalunya, les compravendes a Barcelona han reduït lleugerament el seu pes, del 61,3% el 2020 al 60,5% el 2021. El sector immobiliari, juntament amb el de la construcció, són els que han recuperat el dinamisme més ràpidament. S'ha de tenir en compte que les mesures aplicades per la pandèmia han afectat menys a aquest sector i a la indústria i, per tant, han estat menys perjudicats i els que més ràpidament van poder reprendre l'activitat. Un altre indicador de demanda són les **matriculacions de vehicles** que el 2021 no han arribat a les 152.900, mínim des del 2015. Tanmateix, cal analitzar aquest indicador amb certa precaució, atès que l'evolució negativa no s'explicaria exclusivament per l'impacte de la Covid-19, sinó que hi ha altres tendències de fons, com la transformació del propi sector enfront a la transició energètica i la incertesa en matèria de regulació mediambiental a les grans ciutats o el canvi estructural que està vivint el sector automobilístic a nivell mundial, tant en termes de paradigma energètic com pel que fa a les pautes de consum, com podria ser un major teletreball.

En relació amb el **comerç exterior** de béns, les dades de comerç internacional tanquen amb uns resultats globals molt positius a la demarcació de Barcelona el 2021. Segons dades provisionals de duanes, el 2021 les exportacions han augmentat un 21,6% fins als 61.656 milions d'euros, alhora que les importacions han crescut un 17,0% fins a pràcticament els 71.445 milions d'euros –ambdues són xifres rècord des de l'inici de la sèrie el 1995⁵. Barcelona

⁵ Les dades del darrer any són provisionals en base a una mostra representativa. Per aquest motiu la comparativa històrica sempre es fa sobre la sèrie provisional que ofereix DataComex.

continua presentant un saldo comercial negatiu de 9.790 milions d'euros, però un 5,7% inferior que el de l'any anterior (gràfic 4.5). Un factor a tenir en compte a l'hora d'analitzar les dades en valor monetari el darrer any és l'elevada inflació amb la que ha tancat el 2021 (+6,1% al desembre i +2,9% de mitjana anual, l'IPC a Catalunya). Per tant, aquest augment notable dels preus influeix en els resultats en valor de les exportacions i importacions, de manera que és important analitzar i complementar amb les dades en volum (tones). En el cas de Barcelona l'evolució ha estat positiva respecte a l'any anterior, però de menor intensitat –amb més de 19,7 milions de tones exportades i quasi 24,9 milions importades, un 6% i 3% més que el 2019, respectivament–, i encara no ha recuperat els nivells d'abans de la pandèmia (-8% i -21%, respectivament).

Les **exportacions** de Barcelona han suposat el 76,6% del total de vendes a l'estranger de Catalunya (en termes monetaris). Segons el destí de les vendes, s'han incrementat tant les que van a països de la Unió Europea (UE) com les extracomunitàries, però amb molta més intensitat en el segon cas (un 9,6% i 41,9%, respectivament). Les primeres representen el 57% de les vendes totals barcelonines a l'estranger i les segones, el 43% restant. Per països, els quatre principals socis són comunitaris: França (amb el 15% del total exportat a Barcelona), Alemanya (10%), Itàlia (9%) i Portugal (6%), i els segueixen quatre països de la resta del món: Suïssa (6% del total), Regne Unit (5%), Estats Units (4%) i Xina (3%). Pel que fa a les deu principals activitats econòmiques –que representen gairebé el 80% del volum monetari total exportat per la demarcació (gràfic 4.6)–, la primera continua sent els productes químics, amb més de 18.500 milions d'euros exportats (un 30% del total ex-

portat per Barcelona) i un increment del 18,7% respecte al 2020. La segona activitat ha estat la d'automòbils i motos (6.710 milions), cal esmentar que les exportacions barcelonines d'aquesta activitat representen gairebé la totalitat a Catalunya, el 97,6%, i que la seva evolució respecte a l'any anterior (9,6%) ha estat una de les menys notables entre els principals sectors per la transformació que està vivint el sector, tal com s'ha esmentat anteriorment. Li segueixen la d'altres béns d'equipament i tèxtils i confecció (amb un increment del 25,8% en ambdós casos respecte a l'any anterior).

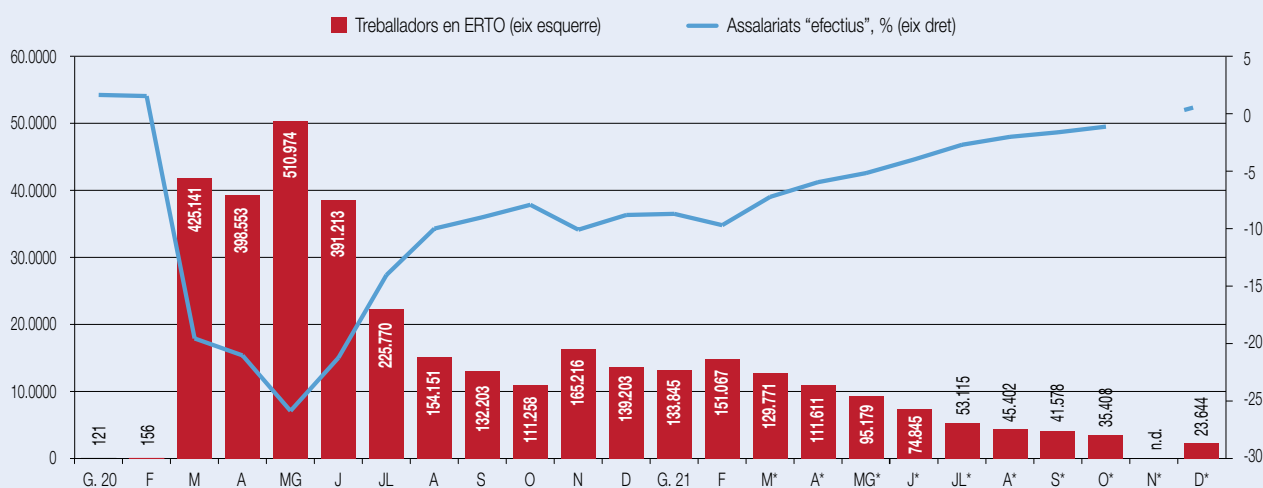
L'increment de les exportacions ha anat associat a un creixement del **teixit empresarial exportador**. El 2021 s'han registrat gairebé 55.400 empreses exportadores a la demarcació, un 30,5% més que el 2020, un màxim històric des del 2005 (inici de la sèrie disponible). Tanmateix, és important analitzar l'evolució de les empreses exportadores regulars, és a dir, aquelles més consolidades perquè han exportat com a mínim quatre anys consecutius. El 2021 el nombre d'empreses dins d'aquest col·lectiu –que ha representat el 26% del total– ha augmentat només un 1,9% per la interrupció que algunes empreses van haver de fer durant el primer any de pandèmia. Aquesta diferent intensitat en el creixement ocasiona que el pes de les empreses regulars sobre el total descendeixi del 34% el 2020 al 26% el 2021. Per tram de volum exportat, l'increment ha estat generalitzat, excepte entre les que exporten menys valor (menys de 50.000€) que descendeixen en un 3%. Això pot ser degut a dos factors principals, bé són empreses que han deixat d'exportar o bé

són empreses que han canviat de tram (de fet, el següent ha augmentat un 5,4% anual). Barcelona concentra més del 80% de les empreses exportadores regulars a Catalunya, excepte en el cas de les que exporten per més valor (més de 5 milions d'€) on el percentatge es redueix fins al 77,4% per la importància del sector químic i petroquímic a Tarragona.

Com s'ha avançat, les **importacions** també han augmentat notablement, tot i que amb menys intensitat que les exportacions (17,0%). Aquest increment és lleugerament inferior al que s'ha registrat per al conjunt de Catalunya (19,5%). Els resultats mostren que la demanda interna, deixant de banda el sector de l'automòbil, s'ha mantingut molt dinàmica el 2021. Quant a l'origen, les importacions comunitàries –el 52% del total– han crescut en menor intensitat (8,8%) que les de fora de la UE (27,6%). Per tipus de bé, l'estructura sectorial dels quatre principals és la mateixa que la de les exportacions: sectors químic, altres béns d'equipament, tèxtil i confecció, i automobilístic –amb una quota del 24%, 10%, 9% i el 7%, respectivament. El 2021, el major augment relatiu entre les deu principals activitats importadores s'ha observat en els dos darrers: el petroli i derivats i l'equipament d'oficina, amb un 47% i 35%, respectivament; i l'únic descens s'ha donat en l'automobilístic (-12,8%), evolució motivada en gran mesura per les circumstàncies excepcionals en què es troba el sector.

Respecte a l'evolució del mercat de treball, aquesta ha estat globalment positiva en comparació amb el 2020 i també res-

Gràfic 4.7
Treballadors en EERTO i assalariats efectius a la demarcació de Barcelona**
(Nombre i taxa de variació interanual, en %)

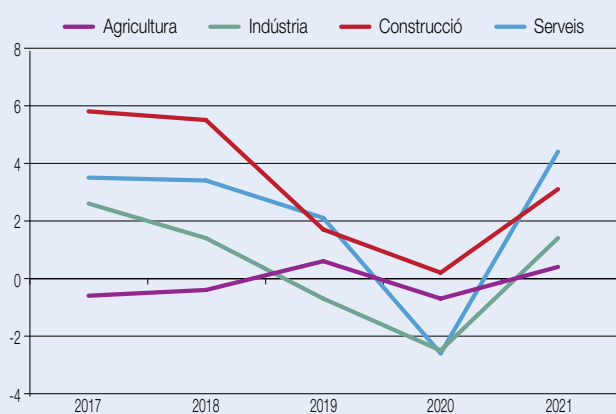
Mitjana mensual. / n.d. No disponible per canvi de legislació.

* Variació respecte al mateix mes del 2019.

** Assalariats efectius: assalariats en règim general i mineria i carbó descomptats treballadors en EERTO.

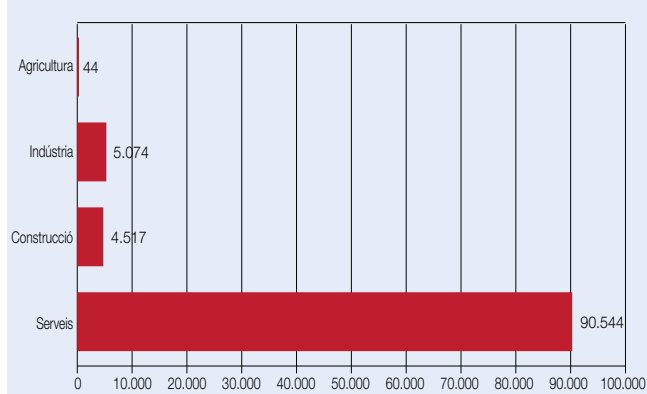
Font: Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions, i Observatori de Treball i Model Productiu de la Generalitat.

Gràfic 4.8
Afil·liacions* per sectors a la demarcació de Barcelona
(Taxa de variació interanual, en %)

* Dades a 31 de desembre. Els darrers dos anys són provisionals. Règim general, mineria i carbó, i autònoms.
Font: Idescat

Gràfic 4.9
Variació del nombre d'afiliacions* per sectors
a la demarcació de Barcelona. Any 2021 (Nombre)

* Dades a 31 de desembre. Els darrers dos anys són provisionals. Règim general, mineria i carbó, i autònoms.
Font: Idescat

pecte al 2019 per a alguns indicadors. En primer lloc, les **afiliacions** a la Seguretat Social (SS) han augmentat un 4,0% fins a les 2.597.069 persones el darrer any, el màxim des del 2008 (inici de la sèrie disponible). No obstant això, cal tenir present que degut a que moltes empreses han operat intermitentment per la Covid-19, encara el 2021 hi ha hagut treballadors sota un Expedient de Regulació Temporal d'Ocupació (ERTO) –treballadors que tot i això consten com a laboralment actius a la SS. Per tal de descomptar aquest efecte, s'ha calculat l'afiliació efectiva (només per als assalariats, aquells afiliats al règim general i al de la mineria i carbó), és a dir, afiliacions totals menys ERTOS. En aquest cas, amb dades del darrer dia de l'any, Barcelona comptava amb 2.201.582, un 0,5% més que al desembre del 2019 i 23.644 persones en ERTO (gràfic 4.7). Cal tenir present que aquesta xifra s'ha anat recuperant progressivament al llarg de l'any –sobretot a partir del mes de maig, amb la fi de l'estat d'alarma–, fins que al desembre, tal com s'ha esmentat, s'ha superat la xifra d'afiliació efectiva prèvia a la crisi (desembre 2019).

Segons el règim d'afiliació, el nombre d'assalariats ha augmentat un 4,4% fins als 2.197.463, la dada més elevada des del 2008, i els autònoms han crescut un 1,8% respecte al 2020 amb gairebé 400.000 persones en total, la xifra més alta des del 2009. A nivell sectorial (gràfics 4.8 i 4.9), l'afiliació global ha augmentat a totes les activitats econòmiques respecte a l'any anterior –entre el 0,5% a l'agricultura i el 4,5% als serveis–, però només els serveis i la construcció han assolit xifres precrisi (1,9% i 3,5% per sobre de la dada del 2019, respectivament). Quant al sector **serveis**, que ha registrat el major augment interanual, cal tenir en compte,

però, que el 2020 va ser el més afectat per la pandèmia. Si s'analitzen les dades amb més detall, per secció econòmica⁶, les activitats culturals i esportives, l'hostaleria, i la de comunicacions i informació són les que registren majors augmentos relatius anuals (9,3%, 8,7% i 8,3%, respectivament). Les dues primeres activitats van patir les caigudes més significatives el 2020 per les restriccions Covid (-10,8% i -14,8%, respectivament) i aquest darrer any han recuperat part del terreny perdut, però no han aconseguit assolir el nivell del 2019; en canvi, els afiliats en comunicacions si ho han fet (un 11,3% més). Les activitats més rellevants del sector terciari són el comerç (amb un pes del 21,8%) i les activitats sanitàries (11,8%). L'evolució de totes elles ha estat positiva respecte al 2020 (entorn al 3,1%), però només les activitats sanitàries han recuperat el nivell del 2019 (3,1%), mentre que el comerç és queda un 0,5% per sota, un sector que va patir encara un inici d'any marcat per les restriccions. Per darrere dels serveis, la **construcció**, amb un pes sobre el total del 5,6%, ha augmentat un 3,2% interanual fins a les gairebé 145.000 afiliacions, màxim des del 2011. Com s'ha dit anteriorment, el 2021 ha estat un any molt positiu per a la construcció en tant que va ser dels primers sectors en iniciar la recuperació i en assolir els nivells precrisi. En darrer lloc, la **indústria** augmenta l'afiliació un 1,5% respecte al 2020, alhora que se situa un 1,0% per sota de l'afiliació del 2019. Amb més detall, la indústria manufacturera (93% del total de la indústria) i l'extractiva (0,5%) són les dues activitats que no han recuperat els nivells precrisi (-1,6% i -8,6% menys que el 2019, respectivament); en canvi,

⁶ Les dades per demarcacions i secció econòmica només estan disponibles en mitjana mensual a la base de dades de la Seguretat Social.

Quadre 4.1
Dades bàsiques de la demarcació de Barcelona

	2018	2019	2020	2021	Variació 2021-2020 (% , pp)		Pes Dem./Catalunya (%)	
					Demarcació	Catalunya	2020	2021
DEMOGRAFIA								
Població Total	5.609.350	5.664.579	5.743.402	5.714.730	-0,5	-0,2	73,8	73,6
Densitat (hab./km ²)	726,0	733,1	743,3	739,6	-0,5	-0,2	-	-
Població de menys de 15 anys	858.971	854.839	849.450	827.189	-2,6	-2,3	72,9	72,6
Població de 15 a 64 anys	3.695.972	3.740.496	3.806.613	3.796.640	-0,3	0,0	74,0	73,8
Població de 65 anys i més	1.054.407	1.069.244	1.087.339	1.090.901	0,3	0,7	74,1	73,8
Índex de dependència global	51,8	51,4	50,9	50,5	-0,4	-0,3	-	-
Índex d'envelliment	122,8	125,1	128,0	131,9	3,9	3,8	-	-
Nacionalitat espanyola	4.865.569	4.860.870	4.859.844	4.842.972	-0,3	-0,1	74,5	74,4
Nacionalitat estrangera	743.781	803.709	883.558	871.758	-1,3	-0,8	70,1	69,7
Taxa d'estrangeria total	13,3	14,2	15,4	15,3	-0,1	-0,1	-	-
Taxa d'estrangeria extracomunitària	10,1	10,9	11,9	12,1	0,2	0,2	-	-
ACTIVITAT ECONÒMICA								
Comptes de cotització⁵	187.431	178.961	171.008	173.867	1,7	1,8	71,9	71,8
Nombre d'empreses²	468.777	470.067	477.734	471.885	-1,2	-1,1	75,8	75,7
Sense assalariats	272.298	276.572	282.558	277.286	-1,9	-1,8	77,3	77,2
Amb assalariats	196.479	193.495	195.176	194.599	-0,3	-0,2	73,9	73,8
1 a 49 assalariats	191.853	189.139	190.643	190.324	-0,2	-0,1	73,7	73,6
50 a 199 assalariats	3.558	3.267	3.393	3.157	-7,0	-7,7	79,8	80,5
200 a 999 assalariats	915	911	969	951	-1,9	-1,0	83,4	82,7
1.000 o més assalariats	153	178	171	167	-2,3	-0,5	88,1	86,5
Empreses concursades	860	951	1.044	946	-9,4	-11,6	83,3	85,46
Compravendes immobiliàries	174.688	191.390	147.914	180.527	22,0	23,8	61,3	60,5
Matriculació de vehicles ³	236.308	232.899	158.614	152.873	-3,6	-4,3	77,2	77,8
Viatgers allotjats en hotels³	12.279.526	12.811.486	3.007.241	5.150.716	71,3	72,6	51,0	50,6
Residents a Espanya	3.217.753	3.161.273	1.283.717	2.289.030	78,3	69,9	37,0	38,8
Residents a l'estranger	9.061.773	9.650.213	1.723.524	2.861.687	66,0	76,4	71,1	67,0
SECTOR EXTERIOR⁴								
Exportacions de béns (milions €)	55.336	57.077	50.673	61.656	21,6	21,5	76,5	76,6
<i>10 principals sectors:</i>								
Productes químics	14.514	15.858	15.672	18.565	18,7	19,0	80,6	78,2
Automòbils i motos	7.244	7.100	6.058	6.710	9,6	-4,9	97,6	97,6
Altres béns d'equipament	5.225	5.011	4.508	5.647	25,8	13,2	81,9	82,9
Tèxtils i confecció	4.575	4.871	3.885	4.987	25,8	2,8	84,3	87,2
Maq. Específica certes indústries	3.559	3.597	3.273	3.926	21,1	4,7	81,4	83,4
Productes càrnics	1.346	1.621	1.945	2.070	6,1	13,6	43,8	46,7
Altres semimanufactures	1.956	1.893	1.726	2.006	17,6	8,3	70,4	70,2
Components de l'automòbil	2.750	2.188	1.613	1.829	14,5	-14,9	86,1	85,8
Altres manufactures de consum	1.595	1.606	1.317	1.601	23,2	0,4	83,3	85,3
Ferro i acer	1.211	1.195	884	1.415	60,4	17,9	94,3	94,8
Exportacions UE	33.744	35.583	29.245	34.905	9,6	12,4	74,1	73,0
Exportacions fora UE	21.591	21.494	21.428	26.751	41,9	37,9	79,9	81,8
Importacions de béns (milions €)	72.862	73.708	60.706	71.445	17,0	19,5	80,4	79,0
<i>10 principals sectors:</i>								
Productes químics	16.436	17.842	17.245	20.094	16,6	17,5	85,1	84,4
Altres béns d'equipament	6.675	6.401	5.781	7.108	23,8	19,0	83,7	87,2
Tèxtils i confecció	7.239	7.210	6.102	6.754	9,8	8,8	88,8	90,0
Automòbils i motos	8.813	8.824	5.510	4.784	-12,8	-9,5	86,6	83,3
Maq. Específica certes indústries	4.673	4.799	4.003	4.595	16,0	16,9	89,9	89,3
Components de l'automòbil	3.946	3.391	2.546	2.932	15,6	15,6	95,6	95,6
Altres manufactures de consum	2.118	2.110	1.621	2.101	28,3	24,8	84,5	87,2
Equipament oficina i telecomunic.	1.587	1.660	1.502	1.991	35,4	30,5	73,7	76,8
Petrol i derivats	2.008	2.178	1.259	1.844	47,2	74,5	32,7	27,7
Altres semimanufactures	1.825	1.805	1.497	1.796	20,3	19,5	73,5	74,1
Importacions UE	42.308	41.718	32.263	37.464	8,8	11,2	82,0	80,7
Importacions fora UE	30.554	31.991	28.443	33.982	27,6	29,7	78,7	77,2
Nombre d'empreses exportadores	41.148	42.014	42.457	55.393	30,5	29,1	86,7	87,6
Nombre d'empreses exportadores regulars	14.695	14.739	14.282	14.551	1,9	1,7	85,0	85,1
Exporten menys de 50.000 €	6.857	6.931	6.807	6.603	-3,0	-3,2	87,9	88,1
Exporten de 50.000 a 500.000 €	3.483	3.479	3.314	3.492	5,4	4,6	86,7	87,3
Exporten de 500.000 a 5 milions €	3.128	3.091	2.993	3.120	4,2	3,6	80,4	80,9
Exporten més de 5 milions €	1.227	1.238	1.168	1.336	14,4	13,5	76,8	77,4
MERCAT DE TREBALL								
Afiliacions total^{1,3,6}	2.511.725	2.555.988	2.496.890	2.597.069	4,0	4,2	76,5	76,3
Agricultura	8.135	8.189	8.140	8.184	0,5	-0,5	25,4	25,7
Indústria	356.337	354.177	345.569	350.643	1,5	1,9	72,9	72,6
Construcció	137.049	139.555	139.980	144.497	3,2	3,5	68,3	68,1
Serveis	2.010.204	2.054.067	2.003.201	2.093.745	4,5	4,8	78,4	78,2
Assalariats	2.119.732	2.163.217	2.104.241	2.197.463	4,4	4,7	77,5	77,2
Autònoms	391.993	392.771	392.649	399.606	1,8	1,8	71,5	71,5
Ocupats (EPA)⁵	2.496.875	2.547.850	2.464.775	2.551.550	3,5	3,2	73,9	74,1
Contractes¹	2.523.100	2.516.967	1.623.039	2.013.142	24,0	23,8	72,5	72,6
Temporals	2.160.410	2.172.001	1.386.115	1.694.994	22,3	22,1	71,9	72,0
Indefinitos	362.690	344.966	236.924	318.148	34,3	34,4	76,1	76,0
Atur registrat¹	284.283	282.332	360.588	265.789	-26,3	-25,8	72,5	72,0
Taxa d'atur (EPA) ⁵	11,1%	10,9%	12,5%	11,2%	-1,3	-0,6	-	-

¹ Dades de final d'any.

² Les dades són a 1 de gener de cada any (Directori Central d'Empreses de l'INE).

³ Les dades del darrer any són provisionals.

⁴ Les dades del darrer any són provisionals i les seves taxes de variació estan calculades a partir de les dades provisionals de l'any anterior.

⁵ Les dades fan referència a la mitjana anual.

⁶ Règim general, mineria i carbó i autònoms.

Fonts: INE, Idescat, Observatori d'Empresa i Ocupació, DataComex, ICEX i Registradors de la propietat.

vi, les afiliacions en els subministraments d'energia i aigua ja se situen per sobre de la dada del 2019.

Un altre indicador de l'evolució del mercat de treball són les dades que publica l'INE a través de l'Enquesta de població activa. En aquest cas, la **població ocupada** a Barcelona ha augmentat un 3,5% respecte al 2020 fins a les 2.551.550 persones, xifra que ja ha superat lleugerament el nivell precrisi (0,1%). Igual que en el cas de les afiliacions, aquesta xifra inclou els treballadors que han estat en EERTO.

Quant als **contractes de treball** signats, aquests han registrat una evolució molt positiva el 2021, amb un creixement del 24% respecte al 2020 fins als més de 2 milions de contractes nous; però encara no han recuperat el nivell del 2019 (2,5 milions), perquè la davallada del 2020 va ser més intensa (-35,5%). Cal tenir present que les variables anteriors fan referència a l'estoc de llocs de treball i ocupats, respectivament, mentre que les dades de contractes mostren el flux dels nous contractes signats. Dels nous contractes signats, més del 84% han estat temporals i la resta indefinits. Quant als primers, aquests han augmentat un 22,3% respecte a l'any anterior, i els segons, un 34,3%. Per tant, semblaria que s'està produint un canvi cap a la major qualitat del treball a la qual contribuirà la nova reforma laboral aprovada a finals de 2021.

En paral·lel a l'evolució positiva de l'ocupació i dels contractes signats, el nombre d'**aturats registrats** a la demarcació de Barcelona s'ha reduït un 26,3% fins a les 265.789 persones aturades a 31 de desembre de 2021, la dada més baixa des del 2008. Quant a la **taxa d'atur** s'ha reduït 1,3 dècimes fins a l'11,2% (segona província amb menor taxa d'atur només per darrere de Lleida, amb un 11,1%) de mitjana anual, segons dades de l'EPA.

Per últim, els **preus de consum** han augmentat de forma notable el 2021, amb una inflació del 2,7% en mitjana anual el 2021, 3 punts percentuals més que el 2020 –un any de deflació (-0,3%)– i la més elevada des del 2012 (2,9%). Tot i això Barcelona registra el menor increment de preus de les quatre demarcacions catalanes i se situa 0,2 dècimes per sota la mitjana catalana (2,9%). La inflació a la demarcació ha anat augmentat a mesura que avançava l'any. De fet, al gener i febrer els preus es van mantenir molt estables (amb variacions del 0,5% i -0,1%, respectivament), en línia amb l'evolució del 2020 (any de deflació pels xocs d'oferta i demanda arrel de la Covid-19). A partir del març va ser quan els preus van començar a augmentar progressiva i significativament, de l'1,2% al 5,8% al desembre, tancant l'any amb la

inflació més elevada des del 1994. Hi ha diverses causes darrere d'aquest augment de preus, en primer lloc un efecte base (atès que es compara el nivell de 2021 amb el de 2020, any de fortes caigudes), la reactivació intensa de la demanda –concretament del consum de les llars, després de mesos de contenció, que es veu afavorit per l'estalvi acumulat– enfront d'una oferta que ha tingut dificultats per donar resposta pels confinaments i aturades arrel de la pandèmia. En conseqüència, el 2021 ha estat marcat per forts encariments de les matèries primeres (aliments, metalls, etc.), dels preus de l'energia i per un augment intens dels costos de transport (escassetat de contenidors marítims, falta de mà d'obra de transportistes, etc.).

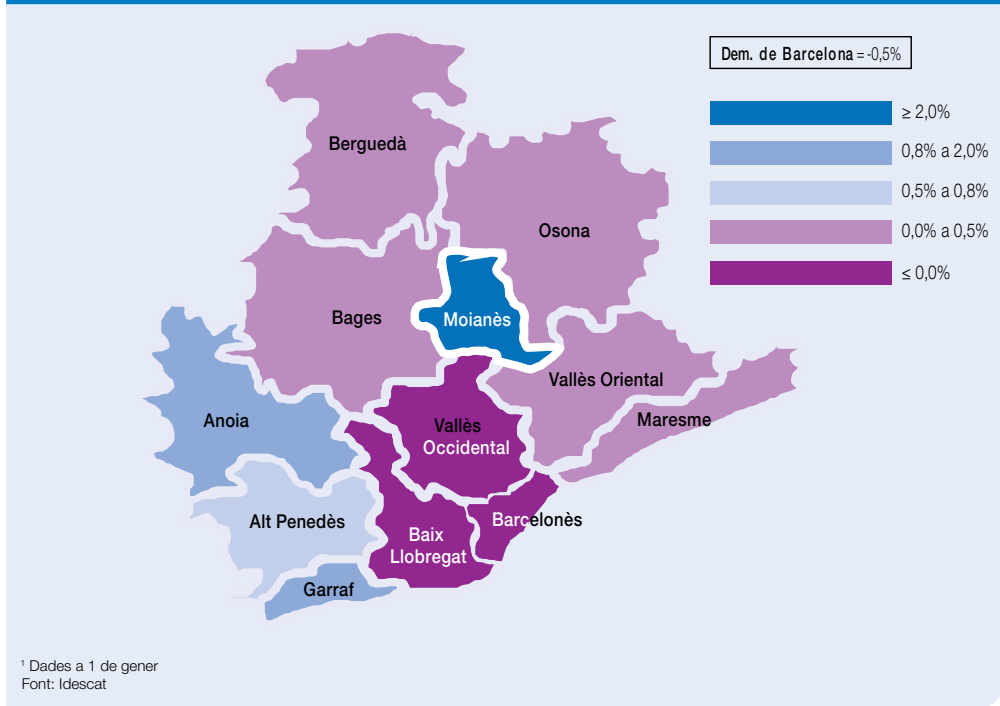
Anàlisi comarcal

A nivell comarcal, la demarcació de Barcelona està formada per un total de dotze comarques: Alt Penedès, Anoia, Bages, Berguedà, Baix Llobregat, Barcelonès, Garraf, Maresme, Moianès, Osona, Vallès Occidental i Vallès Oriental⁷. El Barcelonès presenta la major densitat de població atès que concentra el 40% de la població en 146km². A continuació, les comarques amb més concentració demogràfica són les de la primera corona: el Vallès Occidental (16%), el Baix Llobregat (15%), el Maresme (8%) i el Vallès Oriental (7%). Aquestes comarques, juntament amb el Garraf, són les que tenen una densitat d'habitants per km² superior a la mitjana catalana (242 habitants per km²). En l'altre extrem, les comarques amb menys habitants són el Moianès i el Berguedà, ambdues concentren menys de l'1% de la població de la demarcació.

Segons el cens del padró municipal, la **població** s'ha mantingut relativament estable a deu de les dotze comarques (amb variacions anuals entre el -0,2% i l'1%), excepte al Moianès que ha augmentat un 2,3% i al Barcelonès on ha disminuït un 1,5%. Aquesta evolució de la població comarcal podria respondre a l'augment de persones que es trasllada a viure fora de les grans ciutats, motivades per la situació que van viure al confinament el 2020 o a l'impuls del teletreball des de l'inici de la pandèmia (mapa 4.1). Segons el lloc de naixement, s'observa que la població nascuda a l'estranger ha crescut a totes les comarques, excepte al Barcelonès (-0,6%). Els creixements interanuals han fluctuat entre l'1,1% del Maresme i el 4,4% de l'Anoia.

⁷ Els municipis d'Espinelves, Vidrà i Viladrau de la comarca d'Osona formen part de la província de Girona. Així mateix, Gósol (Berguedà) pertany a la província de Lleida. Per contra, el municipi de Fogars de la Selva, de la Selva, pertany a la província de Barcelona.

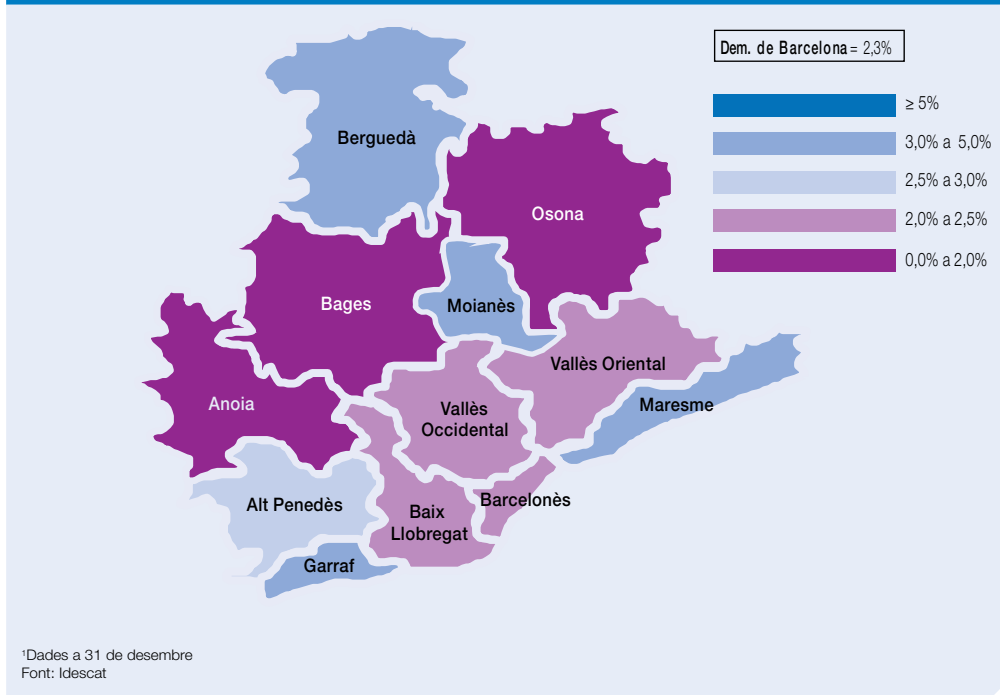
Mapa 4.1
Població¹. Any 2021
 (Taxas de variació interanual, en percentatge)

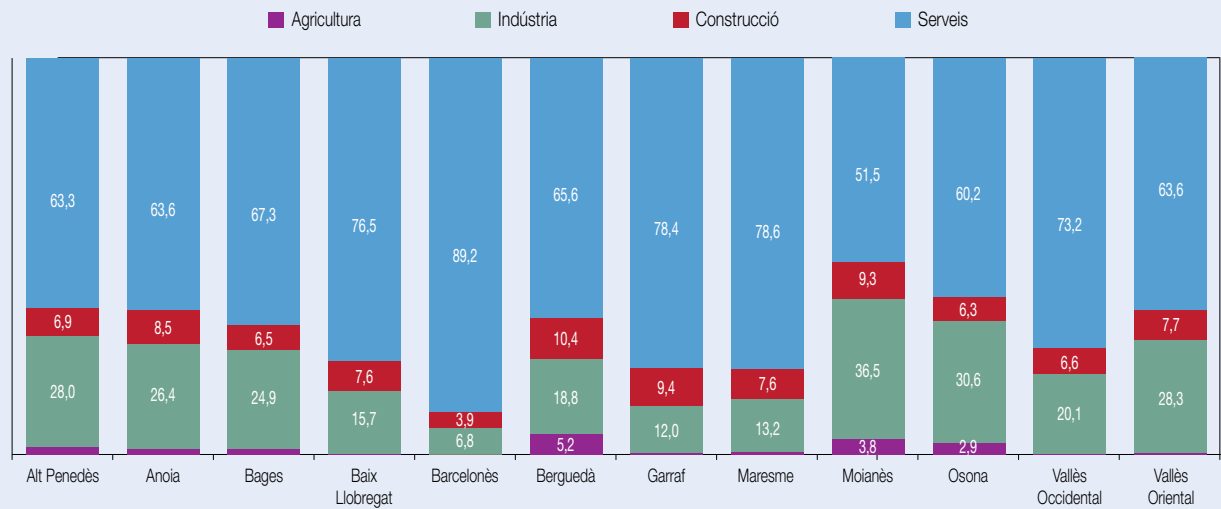
En relació amb el teixit empresarial, el 2021 el nombre de **comptes de cotització** inscrits a la Seguretat Social a 31 de desembre (concepte aproximatiu al nombre d'empreses) ha

augmentat a totes les comarques ([mapa 4.2](#)). Si es pren com a referència la variació mitjana (2,3% al conjunt de la demarcació), cinc comarques registren increments inferiors, i la

Mapa 4.2
Comptes de cotització¹. Any 2021
 (Taxas de variació interanual, en percentatge)

Gràfic 4.10
Estructura sectorial de les afiliacions*. Any 2021
(En percentatge sobre el total d'afiliacions de la comarca)

*Dades provisionals a 31 de desembre. Règim general, mineria i carbó, i autònoms.
Font: Idescat

resta superiors. En el primer grup se situen el Bages, l'Anoia, Osona, Barcelonès i Vallès Oriental, amb variacions que han oscil·lat entre el 0,9% de la primera i el 2,2% de l'última. Quant al Barcelonès, aquesta comarca ha registrat quasi 83.000 empreses, amb 1.706 més que el 2020, el 44% de les noves empreses de la demarcació barcelonina el darrer

any. En el segon grup se situen la resta de territoris amb variacions d'intensitats diferents, entre el 2,5% del Vallès Occidental i el 3,8% del Berguedà. No obstant la bona evolució generalitzada cap comarca ha assolit el nivell d'empreses d'abans de la crisi de la Covid-19.

Quadre 4.2
Afiliacions a la Seguretat Social per grans sectors econòmics i comarques^{1,2}. Any 2021

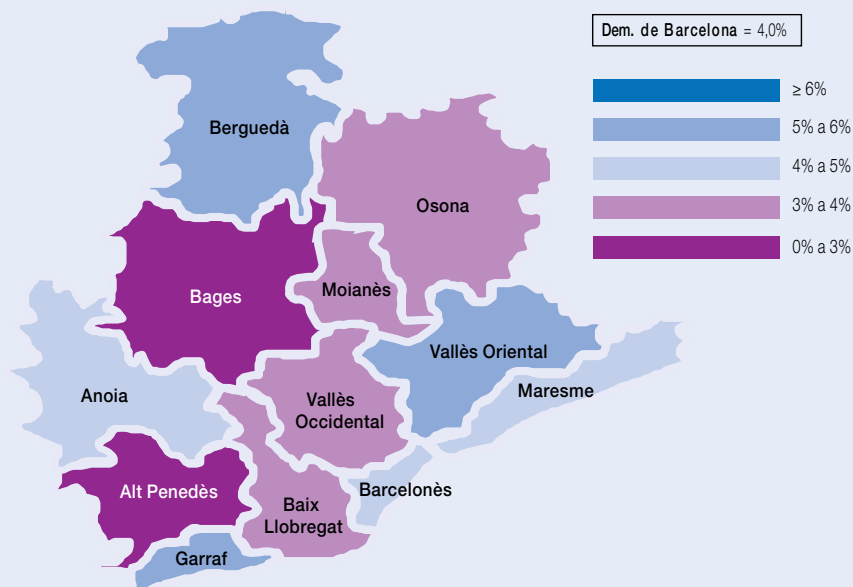
	Agricultura		Indústria		Construcció		Serveis		Total afiliacions	
	Nombre	Variació 21/20 (%)	Nombre	Variació 21/20 (%)	Nombre	Variació 21/20 (%)	Nombre	Variació 21/20 (%)	Nombre	Variació 21/20 (%)
Alt Penedès	789	-1,0	11.649	-2,2	2.861	5,8	26.367	5,2	41.666	2,9
Anoia	523	1,9	9.413	4,5	3.033	4,4	22.638	5,2	35.607	4,9
Bages	887	4,8	17.232	1,8	4.463	-1,6	46.566	3,8	69.148	2,9
Baix Llobregat	523	-4,9	52.669	1,1	25.323	3,0	255.976	4,4	334.491	3,7
Barcelonès	507	-1,9	89.090	0,1	50.941	2,6	1.165.660	4,6	1.306.198	4,2
Berguedà	598	1,2	2.164	4,7	1.198	4,5	7.547	6,4	11.507	5,6
Garraf	93	0,0	4.286	2,1	3.351	4,7	28.045	6,1	35.775	5,5
Maresme	837	4,0	18.247	2,1	10.536	3,0	108.856	4,5	138.476	4,1
Moianès	160	-1,8	1.501	1,1	392	1,6	2.178	6,4	4.231	3,7
Osona	2.114	-1,2	22.200	2,9	4.540	5,5	43.624	4,5	72.478	3,9
Vallès Occidental	457	5,8	79.326	1,2	26.202	4,2	289.375	3,6	395.360	3,2
Vallès Oriental	733	0,7	43.011	4,6	11.714	4,4	96.743	5,6	152.201	5,2
Demarcació de Barcelona	8.184	0,5	350.643	1,5	144.497	3,2	2.093.745	4,5	2.597.069	4,0
Catalunya	31.860	-0,5	482.983	1,9	212.036	3,5	2.676.964	4,8	3.403.843	4,2

¹ Dades a 31 de desembre. Les dades del 2020 i 2021 són provisionals.

² Règim general, mineria i carbó, i autònoms.

Font: Idescat.

Mapa 4.3
Afiliacions a la Seguretat Social¹. Any 2021
 (Taxes de variació interanual, en percentatge)

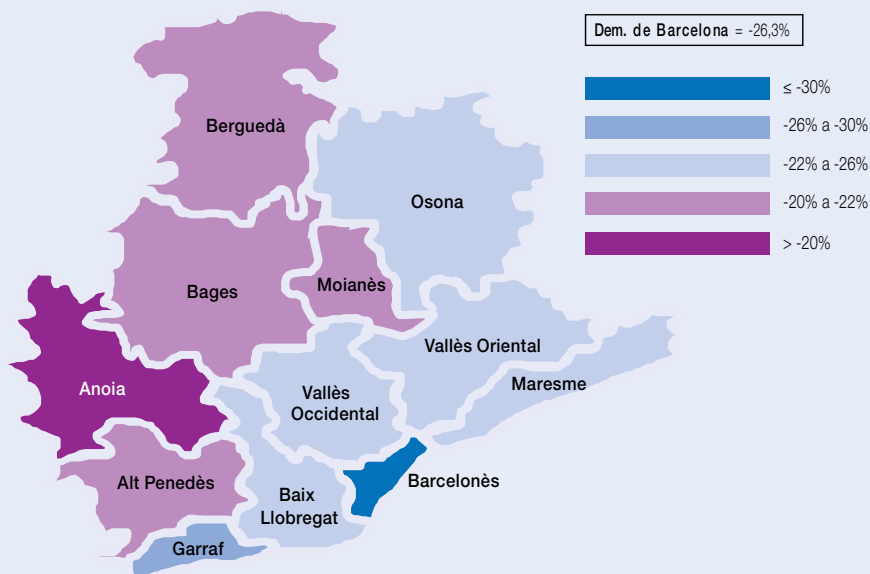

¹Dades a 31 de desembre. Els darrers dos anys són provisionals. / Règim general, mineria i carbó i autònoms.
 Font: Idescat

Quant a l'evolució del mercat de treball, l'**afiliació** a la Seguretat Social **segons ubicació de la seu de l'empresa** (o llocs de treball)s'ha incrementat a totes les comarques. Les

intensitats han estat heterogènies amb sis territoris que registren variacions inferiors a la mitjana de la demarcació (4,0%): el Bages (2,9%), l'Alt Penedès (2,9%), el Vallès Occi-

Mapa 4.4
Atur registrat¹. Any 2021
 (Taxes de variació interanual, en percentatge)

¹Dades a 31 de desembre
 Font: Observatori del Treball i Model Productiu de la Generalitat de Catalunya

dental (3,2%), Moianès (3,7%), el Baix Llobregat (3,7%) i Osona (3,9%). A la resta de comarques els augments relatius han fluctuat entre el 4,1% del Maresme i el 5,6% del Berguedà (mapa 4.3). En termes absoluts, de les 100.171 afiliacions addicionals que s'han registrat a la demarcació, a l'entorn del 53% s'han produït al Barcelonès (+53.084), un 12,1% al Vallès Occidental (+12.084) i un 12% al Baix Llobregat (+11.987). En comparació amb el 2019, totes les comarques han recuperat els nivells d'afiliació precisi al tancament de 2021.

Quant a les dades desagregades per activitats econòmiques, el gràfic 4.10 mostra la composició del nombre d'afiliacions per grans sectors. Les afiliacions als **serveis** són les més representatives a totes les comarques, amb un pes sobre el total comarcal que oscil·la entre el 51,5% al Moianès i el 89,2% al Barcelonès. Aquest sector és l'únic que ha augmentat de forma generalitzada a totes les comarques el 2021, entre el 3,6% del Vallès Occidental i el 6,4% del Berguedà o Moianès. A més, si s'analitzen les contribucions sectorials a l'augment de les afiliacions dins de cada comarca, el sector terciari és el que aporta més llocs de treball a tots els territoris. En comparació amb el nivell del 2019, totes les comarques han assolit els nivells de llocs de treball anteriors a la Covid-19 als serveis (però, sense oblidar que és un

sector on l'impacte de la pandèmia ha estat molt desigual segons l'activitat.

A continuació, la **construcció** és el següent sector on la tendència ha estat més positiva el darrer any, amb només una de les dotze comarques on l'afiliació s'ha reduït, el Bages (-1,6%). A la resta de comarques els augments han fluctuat entre l'1,6% del Moianès i el 5,8% de l'Alt Penedès. Les comarques amb un major pes d'aquesta activitat sobre el total serien el Berguedà i el Garraf, amb un 10,4% i 9,4% respectivament. En aquests casos, l'increment ha estat del 4,5% i el 4,7% a cadascuna. En relació amb l'afiliació prèvia a la Covid-19, al tancament del 2021 només una comarca no l'ha recuperada completament: el Bages, amb un 2,7% de llocs de treball menys que el 2019 (-122 afiliacions).

En tercer lloc, les afiliacions a la **indústria** també han augmentat a totes les comarques, excepte a l'Alt Penedès (-2,2%), però en general de forma menys intensa que al sector terciari o a la construcció. Els augments comarcals han fluctuat entre el 0,1% del Barcelonès i el 4,7% del Berguedà. Les comarques amb un major pes d'aquesta activitat sobre el total serien el Moianès i Osona, amb un 35,5% i 30,6% respectivament. En aquests casos, l'increment ha estat de l'1,1% i el 2,9%, a cadascuna. En relació amb l'afiliació prè-

Quadre 4.3
Dades econòmiques bàsiques de les comarques. Any 2021

	Població		Població nascuda a l'estranger		Empreses (comptes de cotització)		Afiliacions segons seu de l'empresa ²		Afiliats segons residència		Atur registrat	
	Nombre	(%) Var 21/20	Nombre	(%) Var 21/20	Nombre	(%) Var 21/20	Nombre	(%) Var 21/20	Nombre	(%) Var 21/20	Nombre	(%) Var 21/20
Alt Penedès	110.172	0,5	15.869	2,2	3.259	2,7	41.666	2,9	47.473	3,0	5.249	-21,7
Anoia	124.112	0,9	15.726	4,4	3.080	1,1	35.607	4,9	51.346	3,7	7.309	-18,2
Bages	180.962	0,2	28.088	3,6	4.950	0,9	69.148	2,9	72.467	2,7	9.500	-20,4
Baix Llobregat	833.312	-0,2	130.828	1,8	21.074	2,4	334.491	3,7	361.788	3,0	36.875	-25,5
Barcelonès	2.280.967	-1,5	627.153	-0,6	82.946	2,1	1.306.198	4,2	956.959	3,5	98.904	-30,6
Berguedà	40.004	0,1	4.987	1,4	1.247	3,8	11.507	5,6	15.618	2,5	1.792	-20,8
Garraf	154.264	1,0	30.387	3,4	3.963	3,3	35.775	5,5	63.125	4,8	7.953	-26,4
Maresme	459.625	0,2	73.382	1,1	11.978	3,3	138.476	4,1	189.562	3,6	23.202	-24,3
Moianès	14.243	2,3	1.788	4,2	407	3,6	4.231	3,7	6.502	5,2	542	-21,4
Osona	164.077	0,2	30.507	1,6	5.349	1,2	72.478	3,9	73.354	3,3	7.050	-23,3
Vallès Occidental	937.422	0,0	145.750	1,7	25.433	2,5	395.360	3,2	402.269	2,8	47.105	-22,6
Vallès Oriental	415.789	0,3	59.392	1,7	11.888	2,2	152.201	5,2	183.023	3,5	20.239	-23,7
Demarcació de Barcelona	5.714.730	-0,5	1.163.817	0,6	175.546	2,3	2.597.069	4,0	2.423.238	3,3	265.789	-26,3
Catalunya	7.763.362	-0,2	1.598.463	0,9	243.338	2,4	3.403.843	4,2	3.338.818	3,9	369.158	-25,8

¹ Dades a 31 de desembre.

² Dades provisionals. Règim general, mineria i carbó, i autònoms.

Font: Idescat, INE, MTAS i Observatori del Treball i Model Productiu de la Generalitat de Catalunya.

via a la Covid-19, al tancament del 2021, set comarques no l'han recuperat: el Baix Llobregat (-10,2% respecte al desembre 2019), l'Alt Penedès (-4,9%), el Maresme (-2,3%), el Bages (-2,1%), el Garraf (-1,9%), el Vallès Occidental (-0,5%) i el Moianès (-0,4%).

Finalment, els llocs de treball al sector **agrícola**, tot i que minoritari a la província –només el Berguedà destaca sobre la resta amb un pes del 5,2% sobre el total d'afiliacions el 2021–, han augmentat o s'han mantingut a set de les dotze comarques amb variacions relatives que van del 0,0% del Garraf al 5,8% del Vallès Occidental ([quadre 4.1](#)). En comparació amb els nivells pre pandèmia, cinc no l'han recuperat, especialment al Garraf (-8,8%).

En el cas de les **afiliacions segons residència del treballador**, s'observa que aquestes han augmentat el 2021 a totes les comarques: en sis casos igual o per sota de la mitjana (3,3%), i a la resta de comarques per sobre. En el primer grup, les variacions han fluctuat entre el 2,5% del Berguedà i el 3,3% d'Osona, i en el segon, entre el 3,5% del Vallès Oriental o el Barcelonès i el 5,2% del Moianès. Totes les comarques han recuperat el nivell d'abans de la crisi (desembre 2019), a excepció del Barcelonès, tot i quedar-se ben a prop (-0,1%). Si es compara comarcament l'afiliació segons residència del treballador amb l'afiliació segons la ubicació de la seu social de l'empresa,

es pot analitzar la mobilitat entre comarques per motius laborals. A onze de les dotze comarques el nombre d'afiliats per residència és superior al d'afiliacions per seu d'empresa, el que implica que hi ha una major proporció de gent que treballa a una altra comarca (la mitjana se situa en el 27% més d'afiliats residents que per seu d'empresa). Només al Barcelonès les afiliacions per residència són inferiors a les de seu d'empreses (un 26,7% menys), el que implica que es rebedora neta de treballadors d'altres comarques.

Paral·lelament als resultats positius que s'han observat en termes de llocs de treball i afiliats, el mercat de treball també ha registrat un descens generalitzat de l'**atur registrat** a totes les comarques el 2021 ([mapa 4.4](#)). Les reduccions interanuals han estat molt notables a totes elles, amb xifres que superen els dos dígits: des del -18,2% a l'Anoia fins al -30,6% al Barcelonès. En termes absoluts, de la reducció total que s'ha produït al conjunt de la demarcació de Barcelona (gairebé 94.800 persones), aproximadament la meitat s'ha concentrat al Barcelonès (amb 43.525 persones menys, el que suposa el 46% de la reducció), seguida del Vallès Occidental (amb -13.853 persones i el 14,5%) i, en tercer lloc, el Baix Llobregat (-12.647 persones i el 13,3%). En comparació amb el nivell precisi, només tres comarques encara no han assolit el nivell d'atur del 2019 (Anoia, Berguedà i Moianès).

EL CAPITAL HUMÀ EN L'ERA DIGITAL: LES NOVES TENDÈNCIES I NECESSITATS FORMATIVES

Neus Pons

Directora-Gerent de la Fundació BCN Formació Professional

Àngel Tarrío

Coordinador de l'Observatori de la Formació Professional

A partir de mitjans de la dècada dels 90 presenciem una acceleració intensíssima de transformació de l'entorn econòmic i social basat en l'aparició de noves eines digitals en que s'assentaran les bases d'una nova revolució: la revolució digital.

Si una cosa caracteritza aquesta revolució és la velocitat a la que avança i la quantitat d'innovacions que genera, principalment per dos motius: a) L'accessibilitat a la informació provoca que aquestes innovacions s'expandeixin ràpidament i b) moltes d'aquestes innovacions tenen un cost baix per l'abaratiment de la infraestructura i economies d'escala per tal de fer arribar de manera més àgil informació, béns i serveis.

Aquestes característiques fan que els cicles d'innovació cada cop siguin més intensos i requereixin de menys temps per ésser completats, de manera que l'avenç d'aquesta nova "era digital" evoluciona a una velocitat exponencial difícil d'assolir des d'altres àmbits (institucional, educatiu, normatiu...).

La digitalització ja es troba transversalment integrada a tots els sectors i totes les cadenes de valor del teixit productiu, amb diferents graus d'intensitat però en tots els casos en expansió, provocant que la digitalització no només sigui un sector en sí mateix, sinó que ja és un element quotidià al teixit productiu i també dins la nostra esfera social i personal. La digitalització de l'economia i de l'activitat productiva és ja una realitat i aquesta realitat evoluciona a velocitats sense precedents. Les eines ja no són només físiques, sinó també digitals, igual que el suport de la informació i molts dels serveis que fa dos dècades només es podien portar a terme físicament o de manera manual.

Val a dir que totes aquestes transformacions han generat una economia de "lo digital" que crea empreses i llocs de treball per tal de generar, gestionar, mantenir, investigar, divulgar i impulsar aquesta digitalització transversal, amb la conseqüent generació d'una demanda de professionals que

a Espanya suposa ja el 3,9% del total de professionals en actiu¹ i un creixement de la demanda d'aquest tipus de professionals del 40% entre el 2011 i 2019 a nivell europeu². De fet, segons l'informe Skills Forecast³ del CEDEFOP, del top 10 de sectors que generaran més nova ocupació en l'horitzó 2021-2030 a Espanya, el de la "Programació – Serveis per a la informació" serà el primer amb molta distància, amb la creació de gairebé 29.000 nous llocs de treball. Aquest sector gairebé triplica les previsions d'ocupació del segon sector del rànquing que és "Educació", i que per si sol generarà el 38% de la nova ocupació a Espanya prevista fins al 2030 (gràfic 1). Aquestes dades signifiquen que el creixement anual de la demanda de professionals a Espanya del sector vinculat a la digitalització és de 3.200 noves posicions cada any, sense comptar els llocs de treball indirectes ni aquells llocs de treball fora del sector de la digitalització que també tenen un perfil digital.

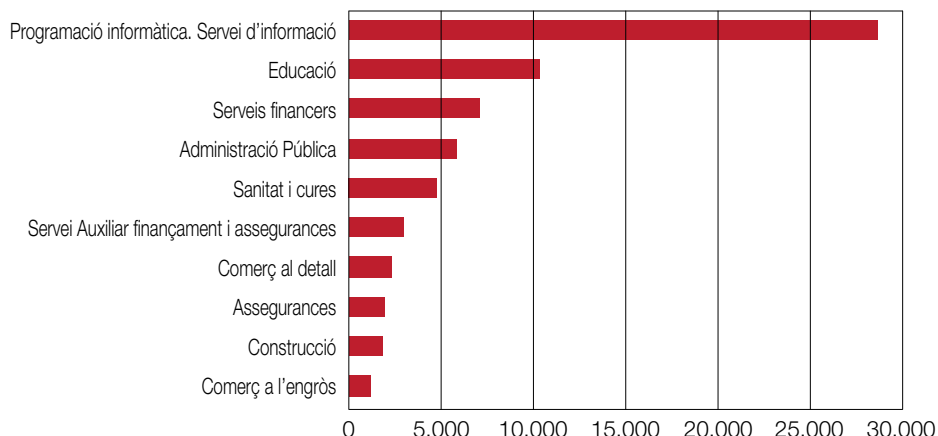
Un cop abordat el volum de professionals que el sector de la digitalització generarà i dimensionada la seva importància, hem de dilucidar quins reptes planteja aquest escenari. Algunes de les preguntes que ens plantejem des de la Fundació BCN Formació Professional al respecte són: **Des del sistema formatiu es pot assumir el repte de situar al mercat laboral un número adient de professionals per satisfer la demanda al sector? Tindran aquests professionals els coneixements i competències adients? Estan aquests professionals suficientment especialitzats i actualitzats? Hi ha suficients docents i estan prou preparats/actualitzats?** Des de la tasca de prospecció que desenvolupa l'Observatori de l'FP de la Fundació BCN Formació Professional, podem aportar llum a algunes de les preguntes planejades.

¹ Digital Economy and Society Index (DESI)

² Eurostat

³ <https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/skills-forecast>

Gràfic 1
Top 10 sectors en generació d'ocupació a Espanya
 (Horitzó 2021-2030)

Font: Skills Forecast. Cedefop.

Des del sistema formatiu es pot assumir el repte de situar al mercat laboral un número adient de professionals per satisfer la demanda al sector? Té el sector formatiu associat a la digitalització el número d'alumnes adient?

Al sistema d'FP català hi ha actualment més de 22.000 alumnes d'FP de la família professional Informàtica, el que vol dir que cada any es graduaran aproximadament 10.000 tècnics i tècniques d'FP vinculats al sector de la digitalització. Aquesta família professional ha incrementat el seu volum d'alumnat durant els darrers 3 anys en 3.800, el que suposa un augment anual de més de 1.200 alumnes i un increment acumulat del 20% en 3 anys (Taula 1).

Per altra banda, aquestes titulacions han de superar una de les situacions més anquilosades a la formació professional, que és la baixa presència del talent femení. Només un 11% de l'alumnat d'aquest àmbit formatiu és femení, el que implica que caldria equilibrar aquest tipus de proporcions amb mesures específiques. Val a dir que aquesta xifra es troba en procés d'increment, ja que en el curs 2017-2018 el percentatge de noies se situava en el 8%.

Aquests professionals estan suficientment especialitzats i actualitzats?

Per les característiques de les tasques a desenvolupar, les empreses demanen professionals de la digitalització sovint

Taula 1
Evolució de l'alumnat de la família professional Informàtica i Telecomunicacions
 (Catalunya)

Ensenyament FP	Curs 2017/2018	Curs 2020/2021	Variació
PFI - Auxiliar de muntatge i manteniment d'equips informàtics	455	459	+4
CFGM - Sistemes microinformàtics i xarxes	8.446	10.068	+1.622
CFGM - Administració de sistemes informàtics en xarxa	3.202	3.231	+29
CFGS - Administració de sistemes informàtics en xarxa (ciberseguretat)	48	1.070	+1.022
CFGS - Desenv. d'aplicacions multiplataforma (informàtica aplicada a la logística)	34	61	+27
CFGS - Desenv. d'aplicacions multiplataforma (videojocs i oci digital)	148	456	+308
CFGS - Desenvolupament d'aplicacions multiplataforma	3.582	3.849	+267
CFGS - Desenvolupament d'aplicacions web	2.584	3.041	+457
CFGS - Desenvolupament d'aplicacions web (bioinformàtica)	75	144	+69
Total	18.574	22.380	+3.806

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Educació.

molt especialitzats en un àmbit o tasca concreta. Des de la formació professional, a partir de les seves mesures flexibilitzadores de l'oferta, es poden generar titulacions especialitzades / adaptades a partir d'una titulació "mare". La família professional d'Informàtica i telecomunicacions contempla 4 d'aquestes especialitzacions, anomenades també, adaptacions curriculars:

- CFGS Desenvolupament d'aplicacions multiplataforma, perfil professional videojocs i oci digital
- CFGS Desenvolupament d'Aplicacions Web, perfil professional Bioinformàtica
- CFGS Administració de Sistemes Informàtics en Xarxa, perfil professional Ciberseguretat
- CFGS Desenvolupament d'Aplicacions Multiplataforma, perfil professional Informàtica Aplicada a la Logística

En aquest sentit, des de l'FP es preparen professionals de la informàtica especialistes en els sectors de la Logística, Ciberseguretat, Videojocs i Bioinformàtica, donant resposta així a necessitats d'especialització concretes del sector productiu. Segurament encara hi ha molt camí a recórrer per tal d'especialitzar l'oferta formativa, però aquesta tasca també es porta a terme a partir de la diferent oferta de formació per l'ocupació i, molt important, a partir del desplegament dels futurs cursos d'especialització adreçats a graduats en FP (els "màsters de l'FP") que contempla la nova llei estatal de l'FP i que es troben en fase d'implementació de cara al curs vinent. Aquests cursos ja contemplen una oferta per al curs vinent en algunes àrees d'especialització com: Implementació de Xarxes 5G, Ciberseguretat en Entorns de les Tecnologies de la Informació, Desenvolupament de Videojocs i Realitat Virtual, Intel·ligència Artificial i Big Data o Ciberseguretat en Entorns de les Tecnologies d'Operació⁴.

Pel que fa l'actualització val a dir que és molt difícil que un sistema formatiu sigui capaç de poder actualitzar-se a la velocitat que evoluciona aquest sector, essent la metodologia d'aprenentatge emprada summament important. En aquest aspecte, cal formar als futurs professorals a través de metodologies d'aprenentatges que els entrenin de cara a buscar solucions a reptes tecnològics. La cerca de fonts d'informació actualitzada i especialitzada per aplicar a casos concrets és una metodologia que donarà resposta a les seves necessitats d'actualització futura un cop aquests professionals es trobin actius laboralment.

⁴ <https://triaeducativa.gencat.cat/ca/fp/cursos-especialitzacio/>

Hi ha suficients docents i estan prou preparats/actualitzats?

Respecte al professorat d'FP especialitat en l'àmbit informàtic, alguns centres d'FP estan experimentant dificultats creixents per tal d'incorporar aquest perfil de docent a les seves plantilles. Aquesta problemàtica s'atribueix a dues causes principals: a) la creixent demanda d'aquest tipus de professorat b) les condicions econòmiques al sector privat/empresarial per a un professional d'aquestes característiques són molt més competitives que al sector de la formació. A més, s'han d'articular mecanismes d'actualització contínua d'aquest professorat, el que segurament exigeix col·laborar amb el sector empresarial per tenir accés a les darreres novetats i innovacions.

Conclusió

L'era digital ha suposat un avenç tecnològic amb uns impactes de gran calat en el funcionament de l'economia i la societat fins al punt de comparar aquest avenç amb la revolució industrial. La digitalització suposa molts canvis, però un dels més importants és el canvi en el model productiu i la innovació, i en les noves demandes de talent que se'n deriven.

Organismes internacionals apunten que d'aquí al 2030 el sector que més llocs nous de treball crearà a Espanya serà precisament el de la digitalització, sense comptar els llocs de treball indirectes ni tots aquells perfils digitals que seran contractats a altres sectors.

En l'àmbit català hi ha actualment més de 22.000 alumnes de formació professional a la família Informàtica i Telecomunicacions repartits entre 9 titulacions. Aquest volum d'alumnat s'ha incrementat des del curs 2017-2018 en 3.800. Entre l'oferta formativa d'aquesta família s'identifiquen especialitzacions concretes en sectors com la Logística, Biomedicina, Ciberseguretat i Videojocs a més d'una diversa oferta de cursos d'especialització (els "màsters de l'FP") que es comencen a desplegar. Aquesta realitat apunta a una bona reacció del sistema de formació professional inicial vers l'increment i diversificació de la demanda de talent digital que cerca el mercat de treball.

Alguns dels punts febles d'aquest sistema són: a) el sistema d'actualització de continguts que va a una velocitat molt menor a la que evolucionen les demandes del teixit productiu vinculat al sector de la digitalització b) les inversions per generar oferta formativa en aquest sector són elevades c)

dificultats per identificar suficient professorat d) dificultat d'actualització del professorat e) la baixa presència d'alumnat femení en aquest tipus de titulacions.

Per altra banda, un element exogen al sistema formatiu que genera un repte important és que el teixit productiu vinculat a la digitalització es caracteritza per una especialització creixent de servei / temàtica / producte, fet que dificulta la identificació del talent necessari per part d'aquestes empreses, precisament degut a l'especialització que requereix. Per això, una de les accions que pot implementar el sistema de formació per preparar millor al seu alumnat és implementar metodologies docents basades en reptes.

Girona i comarques

Anàlisi de la demarcació

La demarcació de Girona és la que compta amb menys superfície de totes les demarcacions catalanes (5.905 km²). Tanmateix, amb dades del 2021, és la tercera en termes població i la segona en nombre d'empreses i persones ocupades, amb pesos superiors al 10% en tots tres casos.

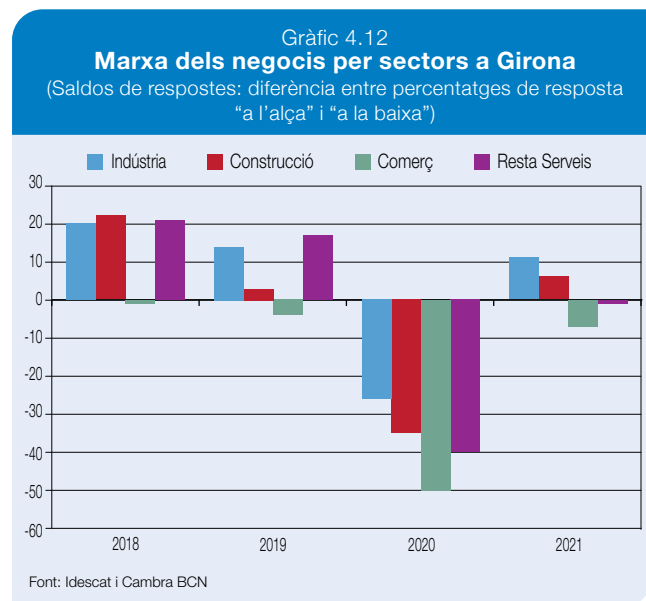
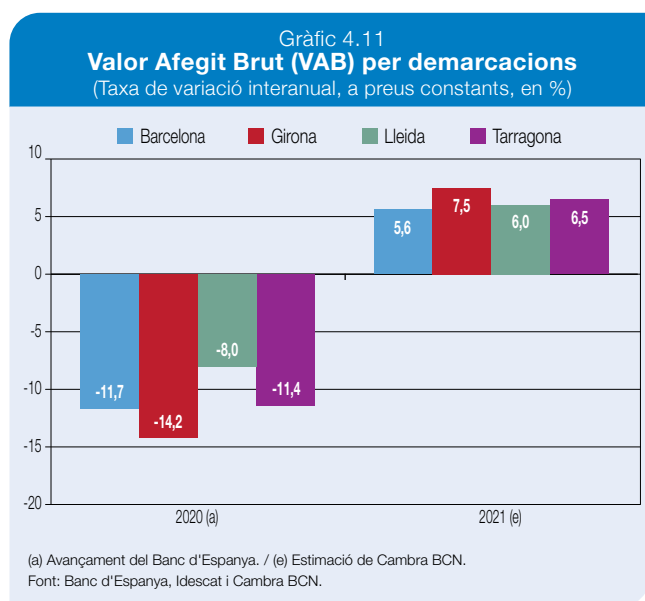
Aquest darrer any, la **població** ha augmentat un 0,6% fins a les gairebé 786.600 persones registrades en el cens a la demarcació a 1 de gener. Aquest increment es el segon més elevat de les demarcacions, per darrere del de Tarragona (0,7%). Per trams d'edat, la població més jove (menors de 15 anys) s'ha reduït un 1,4%, mentre que ha crescut la població de 15 a 64 anys un 0,7% i la de 65 anys o més un 2,1%. Cal destacar que s'observa un envelliment tendencial de la població, igual que per al conjunt de Catalunya. En termes acumulats, en els darrers 10 anys, del 2012 al 2021, la població de més de 64 anys ha augmentat un 17,4% i la de 15 a 64 anys un 1,2%, mentre que la dels menors de 15 anys ha minvat en un 1,9%. L'evolució per trams d'edat respecte a l'any anterior fa que l'índex d'envelliment –rati entre el tram de població més jove i la més gran– s'hagi incrementat 4 punts percentuals (p.p.) fins al 117,3% el 2021 i que la taxa de dependència –percentatge de població d'entre 15 i 64 anys sobre la resta– es mantingui pràcticament en el 51,0%.

Segons la nacionalitat dels residents, la població espanyola ha augmentat un 0,8%, i l'estrangera ha disminuït un 0,3%, fet que no succeïa des del 2016. No obstant això, aquest se-

gon grup representa el 20,3% de la població total, la taxa d'estrangera més elevada de les demarcacions catalanes. Segons el continent de procedència, el darrer any la gran majoria de residents amb nacionalitat estrangera ha vingut d'algun país de l'Europa extracomunitària (2.436, un +17,3% respecte al 2020), seguits en menor mesura pels d'Àfrica (162 persones) i d'Amèrica del Sud (87). Quant als residents de la Unió Europea, aquests s'han reduït notablement el 2021 (-2.894, el -7,1%). Aquesta evolució dels fluxos migratoris ha donat lloc a un lleuger increment de la taxa d'estrangera extracomunitària del 15,3% el 2020 al 15,5% el 2021.

El valor afegit brut (VAB) a preus constants (descomptada la inflació) de la demarcació de Girona ha crescut un 7,5% el 2021, segons ha estimat la Cambra de Comerç de Barcelona (gràfic 4.11). Aquesta evolució està en línia amb la recuperació econòmica generalitzada que ha marcat aquest darrer any, després de la davallada arrel de la crisi sanitària i econòmica del 2020 (-14,2%, segons l'avançament del Banc d'Espanya). Aquesta increment és el més intens de totes les demarcacions i se situa 1,7 p.p. per sobre del de la mitjana catalana (5,8%), en bona part per l'efecte base, ja que és la demarcació que més va caure l'any anterior, però també als bons resultats que ha registrat de forma generalitzada (mercat de treball i demanda).

Una font addicional per aproximar l'activitat econòmica és l'Enquesta de clima empresarial, que elaboren conjuntament l'Idescat i la Cambra de Barcelona, i que permet fer una anàlisi d'evolució per sectors¹. Pel que fa a la **marxa dels negocis**

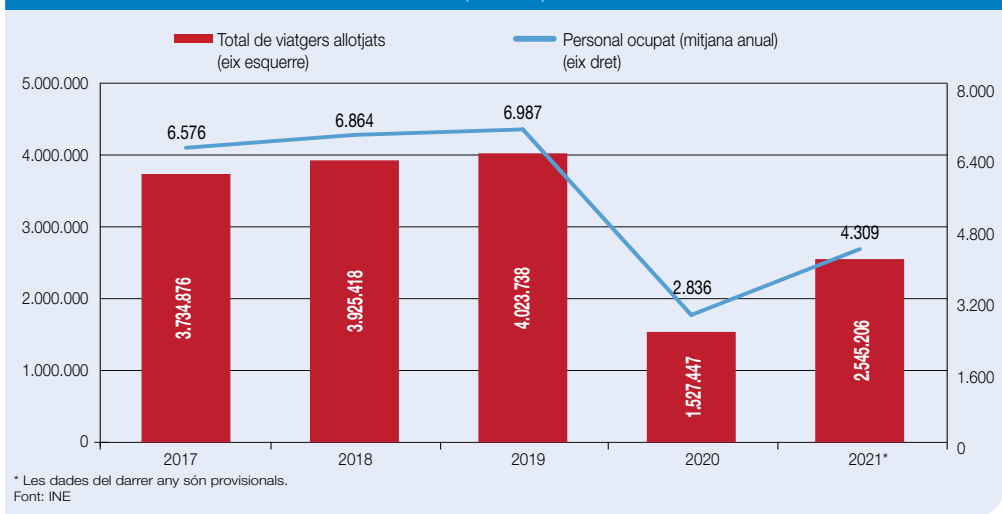
a Girona el 2021, l'Enquesta mostra que després dels greus efectes que va provocar la Covid-19, aquesta ha millorat respecte a l'evolució molt negativa de l'any anterior a tots els sectors econòmics, però continua sent lleugerament negativa als serveis (gràfic 4.12). Quant a la indústria i la construcció, activitats que s'han recuperat més ràpidament de la pandèmia, els saldos –diferència entre el percentatge de respostes d'evolució a l'alça i a la baixa– han estat de l'11% i el 6%, respectivament, per sobre dels valors mitjans per al conjunt de Catalunya (4% i 2%, respectivament) i inclús superiors al del 2019 en el cas de la construcció. Aquests bons resultats respecte a l'any de l'arribada de la Covid-19 a Catalunya, s'han produït tant per un augment de l'empresariat que considera que la marxa ha estat favorable, com per una disminució del que pensa que ha estat desfavorable. En relació amb els sectors serveis, molt perjudicat per les restriccions sanitàries fins ben entrat el 2021, els saldos han estat del -7% per al comerç i -1% per a la resta de serveis, el que suposa una notable recuperació respecte al 2020. En comparació amb la mitjana catalana, la tendència a la demarcació de Girona ha estat molt similar per a la resta de serveis (-2% a Catalunya), i més negativa quant al comerç (-3% a Catalunya).

Les dades de demanda i oferta del **sector turístic** són una alternativa a la manca de resultats de la marxa dels negocis per a l'hostaleria a nivell de la demarcació (gràfic 4.13). Segons l'Enquesta d'ocupació hotelera de l'INE, amb dades provisionals per al 2021, Girona ha recuperat part del turisme perdut per la pandèmia el 2020. Amb un total de 2.545.206 viatgers allotjats a establiments hotelers el 2021, un 66,6% més respecte al 2020, però un 36,7% per sota la xifra del 2019. Tanmateix, segons procedència la recuperació ha es-

tat asimètrica: mentre que els residents espanyols s'han situat només un 6,5% per sota de la xifra precrisi, la major recuperació provincial, amb gairebé 1.606.000 viatgers; la successió de les diferents onades i les consegüents limitacions han dificultat la tornada del turisme estranger, que es queda un 59,3% per sota, amb 939.253. Aquesta evolució ha fet que el pes dels viatgers residents a Espanya hagi passat del 42,7% el 2019 al 63,1% el 2021. Quant al nombre de pernoctacions, el 2021 hi ha hagut gairebé 6,5 milions, un 47,6% menys que el 2019. D'aquestes, el 54,8% van ser de viatgers residents (3.562.556), 23,2 punts més que el pes d'abans de la Covid-19 (31,6%). Aquests resultats indiquen com, enfront les restriccions de mobilitat que van marcar bona part del darrer any, el turisme s'ha recuperat sobretot pels viatgers residents (espanyols i catalans). Aquesta recuperació dels viatgers residents fa que el pes del col·lectiu a Girona respecte al conjunt de Catalunya hagi augmentat 3,7 punts percentuals, del 23,5% el 2019 al 27,2% el 2021. Tot plegat ha situat l'estada mitjana en 2,6 dies, mig dia menys que abans de la crisi (3,1 dies), molt probablement pel canvi del perfil del turista, ja que els estrangers solen realitzar estades més llargues que els residents.

Pel costat de l'oferta, s'estima que el 2021 hi ha hagut 446 establiments oberts a Girona, un 28,6% més que el 2020 però sense arribar a recuperar el nivell precrisi (594 establiments, un -24,9%). En termes d'habitacions i places, la recuperació ha estat lleugerament menor (amb una caiguda mitjana del 32% respecte a la prepandèmia). Per tant, els establiments han obert amb un aforament més reduït, marcat també per les restriccions sociosanitàries. Quant al grau d'ocupació, aquest ha estat del 43,1% per places, 53,8%

Gràfic 4.13
Viatgers i personal ocupat a establiments hotelers a la demarcació de Girona
 (Nombre)

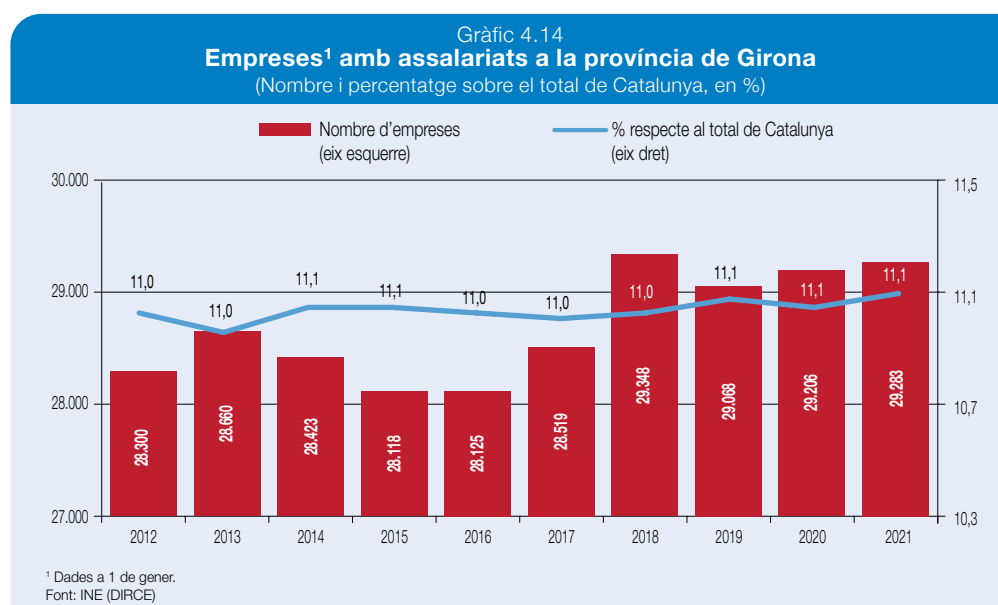
per places de cap de setmana i 47,1% per habitacions. En mitjana, el grau d'ocupació s'ha situat al voltant de 12,6 punts per sota del de 2019. En relació amb altres demarcacions, Girona presenta els graus d'ocupació més elevats juntament amb Tarragona. En darrer lloc, el personal ocupat al sector hotelier ha estat un 38,3% inferior al del 2019, amb poc més de 4.300 persones en mitjana anual (un 24,6% del total de Catalunya).

Si l'anàlisi es fa per marques turístiques, la demarcació està formada per la delimitació de la Costa Brava², majoritàriament, i de Pirineus (amb només tres comarques). Segons les dades de l'Idescat, la Costa Brava és el segon destí turístic de Catalunya –per darrere de Barcelona– en volum de pernoctacions a establiments hotelers amb 6.063.900 el 2021, i els Pirineus és el cinquè, amb 1.020.200. Aquestes xifres suposen una recuperació respecte a les fortes caigudes del 2020, però de diferent intensitat: gairebé el doble de pernoctacions pel que fa a la Costa Brava (98,3% més), i un 9,2% quant a Pirineus. Tanmateix, respecte al 2019, la dada de la Costa Brava se situa encara un 48,4% per sota i la del Pirineus un 30,6%. Aquesta darrera és una destinació que depèn més del viatger local, fet que ha facilitat una menor caiguda respecte al nivell preCovid. Aquests percentatges són més positius en comparació amb la mitjana catalana, amb una caiguda del 56,5% de les pernoctacions respecte al 2019. En termes de viatgers, la Costa Brava suma poc més de 2,3 milions de turistes (-37,0% respecte al 2019) i els Pi-

rineus 511.400 (-33,5%). Igualment, en termes del grau d'ocupació, la Costa Brava registra l'indicador més alt de totes les marques turístiques (49,2%), però encara 14,8 punts per sota de la xifra de 2019 (64,0%); en canvi, el grau d'ocupació als Pirineus (30,5%) només es troba 2,3 p.p. per sota, però és el més baix de totes les marques turístiques, no només per motius de la pandèmia, sinó influenciada per l'elevada estacionalitat d'aquesta destinació (altament dependent també de les condicions per practicar esports d'hivern). Quant a l'estada mitjana, als Pirineus es manté pràcticament igual a la dels darrers anys, en 2 dies, mentre que la de la Costa Brava (2,6 dies) disminueix en 0,6 dies respecte al 2019, probablement com s'ha esmentat pel canvi del perfil del turista.

La recuperació que s'ha produït, parcialment, en la marxa dels negocis i en el sector turístic, també s'ha vist en el **teixit empresarial** (gràfic 4.14). El nombre d'empreses amb dades del Directori central d'empreses (DIRCE) ha estat de 64.258 empreses a 1 de gener de 2021, un 0,2% menys que el 2020, però lleugerament per sobre del total de 2019 (+1,4%). En aquest cas la comparació amb l'1 de gener de 2020 és preCovid, fet que d'una banda mostra que efectivament hi ha menys empreses que abans de la pandèmia, però que la caiguda no ha estat prou com per situar-se per sota dels nivells del 2019. En el cas de les empreses sense assalariats, el 54,4% del total, el nombre d'empreses ha disminuït un 0,7% respecte al 2020, però se situa a un nivell lleugerament superior al de 2019 (2,0%). En canvi, en el cas d'empreses amb assalariats, s'ha produït un lleuger increment respecte al 2020 (0,3%) i també en comparació amb el 2019 (0,7%). Per trams d'assalariats, s'ha produït un augment del nombre

² La marca turística Costa Brava inclou totes les comarques gironines amb excepció de la Garrotxa, el Ripollès i la Cerdanya, que s'enquadren a la marca turística Pirineus, juntament amb sis comarques més de Lleida.

d'empreses a tots els casos, excepte en les que tenen de 50 a 199 treballadors, que registren una caiguda anual del 7,8% (47 empreses menys). En aquest cas és possible que les empreses hagin canviat de tram, depenent del nombre d'assalariats, o que no continuïn operatives.

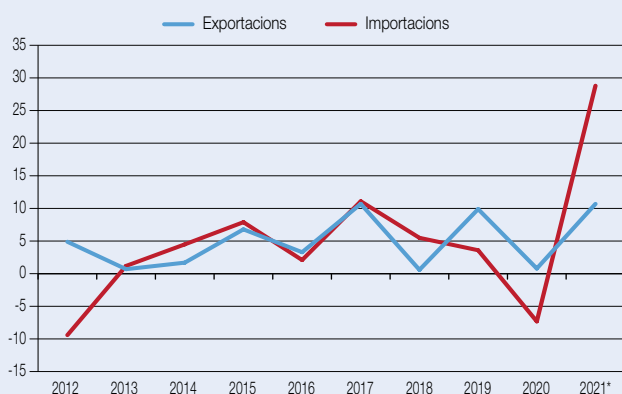
Atesa la naturalesa estadística del DIRCE, cal complementar aquesta informació amb altra a tancament de 2021 per poder avaluar l'evolució en un any molt marcat encara pels efectes de les restriccions Covid. Per fer-ho, hi ha dues fonts. La primera són els comptes de cotització, és a dir, el nombre de centres de treball associats a una empresa inscrita a la Seguretat Social (pot ser més d'un centre per empresa). En aquest cas, el nombre de comptes ha augmentat un 2,2% fins als gairebé 28.000 de mitjana el 2021. No obstant això, es tracta d'una xifra un 5,7% per sota de la del 2019 i la segona més baixa des del 2014. La segona font d'informació és la d'empreses actives, és a dir, empreses donades d'alta a la Seguretat Social. En aquest cas, a 31 de desembre de 2021 s'han registrat un total de 26.448, un 3,5% més que el 2020 i només 67 empreses menys que el nivell preCovid (-0,3%). Aquesta evolució dispar, apunta a que possiblement, arrel de la pandèmia, les empreses hagin patit un procés de reestructuració i hagin reduït el nombre de centres de treball, sense que necessàriament l'empresa hagi tancat, en aquest sentit s'ha observat una reducció de la ràtio de centres de treball per empresa activa. El 2021 Girona ha concentrat l'11,5% tant dels comptes de cotització com de les empreses actives de Catalunya.

Altres indicadors d'activitat, de demanda interna, que ajuden a completar l'anàlisi a nivell provincial són les **matriculacions**

de vehicles i la compravenda d'immobles. En el primer cas, l'evolució ha estat negativa amb un descens de les matriculacions del 5,4%: 1.009 matriculacions menys fins a les 17.578, la xifra més baixa des del 2013. En comparació amb la mitjana catalana (-4,3%), el descens ha estat més significatiu –les transaccions de la demarcació han suposat el 8,9% del total de Catalunya. Cal esmentar que aquesta tendència no s'explica exclusivament per l'impacte de la pandèmia, sinó també per una situació de canvi de model del sector automobilístic que s'està produint a nivell mundial. La incertesa sobre la nova regulació i cap a quin model energètic s'encaminarà el sector a curt i mitjà termini ha frenat la compra de vehicles. En el segon cas, les compravendes del sector immobiliari han evolucionat molt positivament amb un increment del 26,7% fins a les 40.444 transaccions, la segona xifra més elevada des del 2007, només un 2,1% per darrere de la del 2019. El 13,6% del total de transaccions al Principat es van registrar a la demarcació de Girona. El sector immobiliari, juntament amb el de la construcció, són els que han recuperat el dinamisme més ràpidament. S'ha de tenir en compte que per la pròpia naturalesa de la pandèmia i de les mesures aplicades, han estat, juntament amb la indústria, els menys perjudicats i els que més ràpidament van poder reprendre l'activitat.

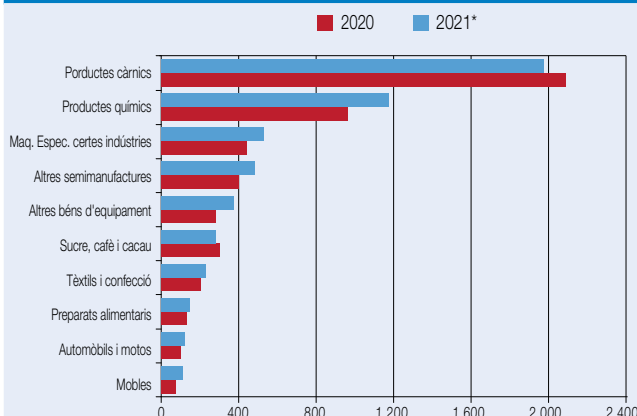
En relació amb el **sector exterior**, les dades de comerç internacional tanquen el 2021 amb uns resultats globals molt positius a la demarcació de Girona. Segons dades provisionals de duanes, les exportacions han augmentat un 10,7% fins als 6.427 milions d'euros, alhora que les importacions han crescut un 28,8% fins a 3.392 milions d'euros –ambdues són xifres rècord des de l'inici de la sèrie disponible el

Gràfic 4.15
Exportacions i importacions de béns a la demarcació de Girona (Taxa de variació interanual, a preus corrents, en %)

* Les dades del darrer any són provisionals i les seves taxes de variació estan calculades a partir de les dades provisionals de l'any anterior.
Font: Duanes

Gràfic 4.16
Principals sectors exportadors a la demarcació de Girona (Millions d'euros)

* Les dades del darrer any són provisionals
Font: Duanes

1995. Tot i l'evolució més intensa de les importacions que les exportacions, Girona manté un saldo comercial positiu, a diferència del patró del conjunt de Catalunya, de 3.036 milions d'euros, 134 milions menys que el del 2020 (gràfic 4.15).

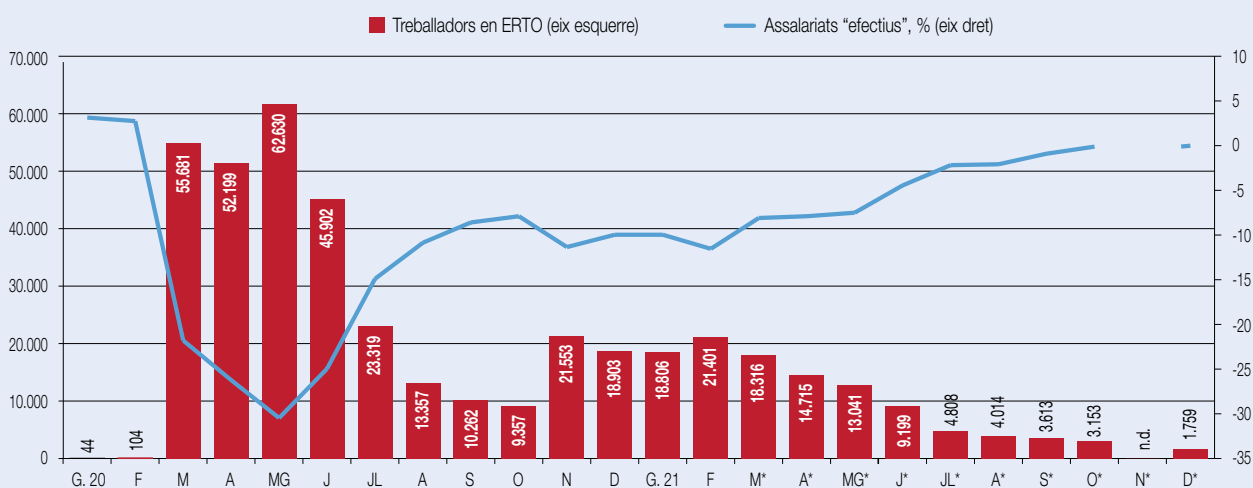
Un factor a tenir en compte a l'hora d'analitzar les dades en valor monetari el darrer any és l'elevada inflació amb la que ha tancat el 2021 (+6,1% l'índex general a Catalunya al desembre). Tot i que el que s'ha de tenir en compte és la xifra d'inflació en mitjana anual (+2,9% a Catalunya), aquest fet influeix en els resultats d'exportacions i importacions, de manera que en aquest cas és interessant complementar amb les dades en volum (tones). En el cas de Girona cal remarcar que l'evolució ha estat negativa pel que fa les exportacions, amb 2,7 milions de tones exportades (un 5,7% menys que l'any anterior), però positiva quant a les importacions, 2,0 milions de tones importades (un 10,9% més que el 2020).

Les **exportacions** de Girona han suposat el 8,0% del total de vendes a l'estranger de Catalunya (en termes monetaris). Segons el destí de les vendes, s'han incrementat de manera similar tant les que van a països de la Unió Europea (UE) com les extracomunitàries (un 10,7% i 10,9%, respectivament). Les primeres representen el 64% de les vendes totals gironines a l'estranger i les segones, el 36% restant. Per països, el principal destí és França (amb el 25% del total exportat a Girona), li segueixen la Xina (10%), Itàlia (8%), Alemanya

(7%), Portugal (5%) i Regne Unit (3%). Pel que fa a les deu principals activitats econòmiques exportadores (que representen el 85,1% del volum monetari exportat de la demarcació), la primera continua sent els productes càrnics, amb 1.990 milions d'euros exportats (un 30% del total exportat a Girona i el 44,9% del total de Catalunya), tot i la disminució del 5,4% respecte al 2020. La segona activitat ha estat la de productes químics (1.185 milions, el 18,4% del total d'exportacions de Girona), amb un creixement notable del 24,2% respecte al 2020. Li segueixen, la maquinària específica, altres semimanufactures i altres béns d'equipament, amb augments relatius intensos del 20,5%, el 21,1% i el 33,1%, respectivament. Cal esmentar que de les deu principals activitats vuit han registrat variacions positives, set de les quals superiors als dos dígits, i dos negatives: productes càrnics un -5,4%, com s'ha dit anteriorment, i la setèima, sucre, cafè i cacau, un -6,2% (gràfic 4.16).

L'increment de les exportacions ha anat associat a un creixement del **teixit empresarial exportador**. El 2021 s'han registrat 4.848 empreses exportadores a la demarcació, un 25,5% més que el 2020, assolint un màxim històric des del 2005 (inici de la sèrie disponible). Tanmateix, és important analitzar l'evolució de les empreses exportadores regulars, és a dir, aquelles més consolidades perquè han exportat com a mínim quatre anys consecutius. El 2021 el nombre d'empreses dins d'aquest col·lectiu ha augmentat un 1,5% fins a les 1.221. Aquesta intensitat diferent en el creixement ocasiona que el pes de les empreses regulars sobre el total

Gràfic 4.17
Treballadors en ERTO i assalariats efectius a la demarcació de Girona**
(Nombre i taxa de variació interanual, en %)

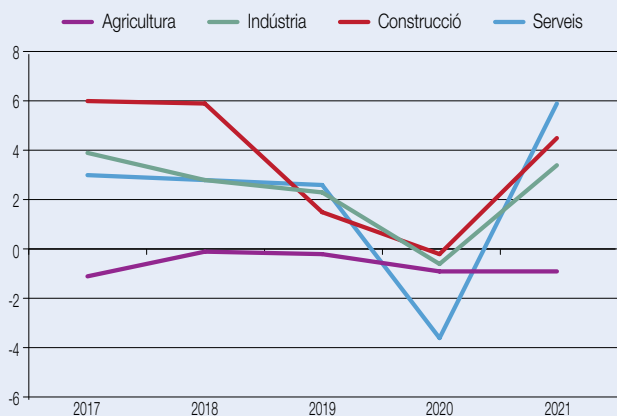
Mitjana mensual. / n.d. No disponible per canvi de legislació

* Variació respecte al mateix mes del 2019

** Assalariats efectius: assalariats en règim general i mineria i carbó descomptats treballadors en ERTO

Font: Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions, i Observatori de Treball i Model Productiu de la Generalitat

Gràfic 4.18
Afiliacions* per sectors a la demarcació de Girona
 (Taxa de variació interanual, en %)

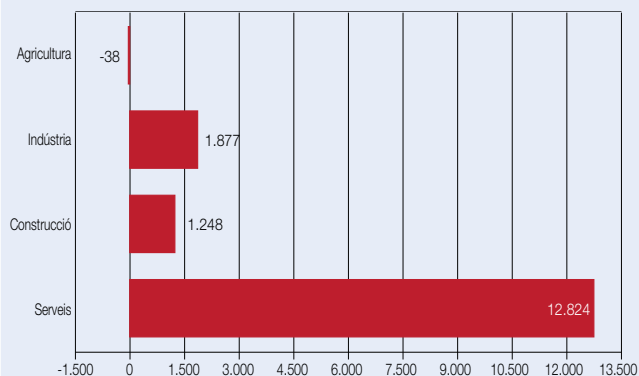

*Dades a 31 de desembre. Els darrers dos anys són provisionals. Règim general, mineria i carbó, i autònoms
 Font: Idescat

descendeixi sis punts, del 31,1% el 2020 al 25,2% el 2021. Per tram de volum exportat entre les empreses regulars, el nombre d'empreses ha augmentat en els dos trams que més venen a l'estranger, un 2,6% entre les que exporten de 500.000€ a 5 milions d'euros i un 16,3% entre les de més de 5 milions d'euros. Per contra les que exporten menys de 50.000 euros i les de 500.000 a 5 milions minven un 3,0% i 2,8%, respectivament. Això, pot ser degut a dos factors principals, bé són empreses que han deixat d'exportar degut a l'aturada del comerç mundial com a conseqüència de la pandèmia o bé són empreses que han saltat de tram.

Respecte a les **importacions**, com s'ha avançat, el 2021 aquestes han augmentat notablement (28,8%), amb més intensitat que les exportacions (10,7%). Atès que la tendència ha estat superior a la mitjana catalana (19,5%), el pes sobre el total s'ha incrementat del 3,5% al 3,8%. Quant a l'origen, les importacions comunitàries –el 75% del total– han crescut en menor intensitat (25,8%) que les de fora de la UE (39,0%). Les importacions de les deu principals activitats –que representen el 72% del total importat a la demarcació– han augmentat de forma generalitzada i amb taxes de dos dígitos, a excepció dels tèxtils i confecció (4,0%). Els productes químics continuen sent el principal sector importat a la demarcació, amb 970 milions d'euros (el 28,6% del total) i amb un creixement del 27,0% respecte a l'any anterior. Li segueixen altres semimanufactures (7,8% del total) i maquinaria específica (7,4%), amb augments del 23,4% i 26,8%, respectivament. A Girona destaca la importació dels productes càrnics, el sisè amb major valor importat a la demarcació (el 4%), que representa el 23,5% del total importat d'aquest producte al conjunt de Catalunya.

Gràfic 4.19
Variació del nombre d'afiliacions per sectors a la demarcació de Girona. Any 2021 (Nombre)

*Dades a 31 de desembre. Els darrers dos anys són provisionals. Règim general, mineria i carbó, i autònoms
 Font: Idescat

Respecte a l'evolució del mercat de treball, aquesta ha estat globalment positiva en comparació amb el 2020 i també respecte al 2019 per a alguns indicadors. En primer lloc, les **afiliacions** a la Seguretat Social (SS) han augmentat un 5,3% fins a les 315.738 persones el darrer any, el màxim des del 2008 (inici de la sèrie disponible). Aquest creixement ha estat més elevat que el de la mitjana catalana (4,2%). No obstant això, cal tenir present que degut a que moltes empreses han operat intermitentment per la Covid-19, encara el 2021 hi ha hagut treballadors sota un Expedient de Regulació Temporal d'Ocupació (ERTO) –persones treballadores que tot i això consten com a laboralment actives a la SS. Per tal de descomptar aquest efecte, s'ha calculat l'afiliació efectiva (només per als assalariats, aquells afiliats al règim general i al de la mineria i carbó), és a dir, afiliacions totals menys ERTOS. En aquest cas, amb dades del darrer dia de l'any, Girona comptava amb 255.520 afiliacions, un 4,1% més que al desembre del 2019 i 1.759 persones en ERTO (gràfic 4.17). Cal tenir present que aquesta xifra s'ha anat recuperant progressivament al llarg de l'any –sobretot a partir del mes de maig, amb la fi de l'estat d'alarma–, fins que al desembre, tal com s'ha esmentat, s'ha superat la xifra d'afiliació efectiva prèvia a la crisi (desembre 2019).

Segons el règim d'afiliació, el nombre d'assalariats ha augmentat un 6,1% fins als 254.245, la dada més elevada des del 2008, i els autònoms han crescut un 2,3% respecte al 2020 amb gairebé 61.500 persones en total, la xifra més alta des del 2018. A nivell sectorial (gràfics 4.18 i 4.19), l'afiliació global ha augmentat a totes les activitats econòmiques respecte a l'any anterior –entre el 3,5% a la indústria i el 6,0% als serveis–, excepte a l'agricultura (-0,8%), únic sector, a

Quadre 4.4
Dades bàsiques de la demarcació de Girona

	2018	2019	2020	2021	Variació 2021-2020 (% pp)		Pes Dem./Catalunya (%)	
					Demarcació	Catalunya	2020	2021
DEMOGRAFIA								
Població Total	761.947	771.044	781.788	786.596	0,6	-0,2	10,0	10,1
Densitat (hab/km ²)	129,0	130,6	132,4	133,2	0,6	-0,2	-	-
Població de menys de 15 anys	124.657	124.362	123.925	122.209	-1,4	-2,3	10,6	10,7
Població de 15 a 64 anys	502.379	509.258	517.423	521.030	0,7	0,0	10,1	10,1
Població de 65 anys i més	134.911	137.424	140.440	143.357	2,1	0,7	9,6	9,7
Índex de dependència global	51,7	51,4	51,1	51,0	-0,1	-0,3	-	-
Índex d'envelliment	108,2	110,5	113,3	117,3	4,0	3,8	-	-
Nacionalitat espanyola	617.227	618.736	621.353	626.566	0,8	-0,1	9,5	9,6
Nacionalitat estrangera	144.720	152.308	160.435	160.030	-0,3	-0,8	12,7	12,8
Taxa d'estrangeria total	19,0	19,8	20,5	20,3	-0,2	-0,1	-	-
Taxa d'estrangeria extracomunitària	13,8	14,5	15,3	15,5	0,2	0,2	-	-
ACTIVITAT ECONÒMICA								
Comptes de cotització⁶	29.724	29.643	27.359	27.954	2,2	1,8	11,5	11,5
Nombre d'empreses²	62.984	63.357	64.413	64.258	-0,2	-1,1	10,2	10,3
Sense assalariats	33.636	34.289	35.207	34.975	-0,7	-1,8	9,6	9,7
Amb assalariats	29.348	29.068	29.206	29.283	0,3	-0,2	11,1	11,1
1 a 49 assalariats	28.952	28.642	28.754	28.872	0,4	-0,1	11,1	11,2
50 a 199 assalariats	325	347	367	320	-12,8	-7,7	8,6	8,2
200 a 999 assalariats	65	73	76	80	5,3	-1,0	6,5	7,0
1.000 o més assalariats	6	6	9	11	22,2	-0,5	4,6	5,7
Empreses concursades	71	121	103	83	-19,4	-11,6	8,2	7,5
Compravendes immobiliàries	37.133	41.316	31.916	40.444	26,7	23,8	13,2	13,6
Matriculació de vehicles ³	26.120	24.370	18.587	17.578	-5,4	-4,3	9,0	8,9
Viatgers allotjats a establiments hotelers³	3.925.418	4.023.738	1.527.447	2.545.206	66,6	72,6	25,9	25,0
Residents a Espanya	1.730.514	1.717.387	1.045.478	1.605.952	53,6	69,9	30,1	27,2
Residents a l'estranger	2.194.904	2.306.351	481.969	939.253	94,9	76,4	19,9	22,0
SECTOR EXTERIOR⁴								
Exportacions de béns (milions €)	5.262	5.785	5.833	6.427	10,7	21,5	8,8	8,0
<i>10 principals sectors:</i>								
Productes càrnics	1.465	1.929	2.104	1.990	-5,4	13,6	47,4	44,9
Productes químics	943	969	972	1.185	24,2	19,0	5,0	5,0
Maq. Específica certes indústries	515	478	445	534	20,5	4,7	11,1	11,3
Altres semimanufactures	399	423	406	489	21,1	8,3	16,6	17,1
Altres béns d'equipament	313	286	284	375	33,1	13,2	5,2	5,5
Sucre, café i cacau	312	294	304	285	-6,2	18,8	39,5	31,5
Tèxtils i confecció	258	242	204	230	13,9	2,8	4,4	4,0
Preparats alimentaris	127	147	135	147	5,1	12,5	10,6	10,2
Automòbils i motos	89	89	104	120	15,8	-4,9	1,7	1,8
Mobles	64	69	76	113	49,5	15,5	12,7	15,5
Exportacions UE	3.824	4.018	3.489	4.110	10,7	12,4	8,8	8,6
Exportacions fora UE	1.438	1.767	2.344	2.317	10,9	37,9	8,7	7,1
Importacions de béns (milions €)	2.757	2.855	2.646	3.392	28,8	19,5	3,5	3,8
<i>10 principals sectors:</i>								
Productes químics	751	723	767	970	27,0	17,5	3,8	4,1
Altres semimanufactures	221	231	216	266	23,4	19,5	10,6	11,0
Maq. Específica certes indústries	180	189	199	249	26,8	16,9	4,5	4,8
Altres béns d'equipament	158	172	163	224	38,1	19,0	2,4	2,7
Tèxtils i confecció	182	169	152	158	4,0	8,8	2,2	2,1
Productes càrnics	109	135	115	136	19,8	7,9	22,2	23,5
Ferro i acer	123	126	77	122	56,5	56,3	6,2	6,3
Mat. Primeres animals i vegetals	103	118	90	113	25,7	25,4	13,4	13,3
Automòbils i motos	67	69	69	100	46,2	-9,5	1,1	1,7
Altres manufactures de consum	87	87	74	97	31,1	24,8	3,9	4,0
Importacions UE	2.202	2.219	1.972	2.561	25,8	11,2	5,0	5,5
Importacions fora UE	554	636	674	831	39,0	29,7	1,9	1,9
Nombre d'empreses exportadores	3.797	3.784	3.863	4.848	25,5	29,1	7,9	7,7
Nombre d'empreses exportadores regulars ⁵	1.210	1.229	1.203	1.221	1,5	1,7	7,2	7,1
Exporten menys de 50.000 €	407	396	402	390	-3,0	-3,2	5,2	5,2
Exporten de 50.000 a 500.000 €	247	276	250	243	-2,8	4,6	6,5	6,1
Exporten de 500.000 a 5 milions €	386	380	388	398	2,6	3,6	10,4	10,3
Exporten més de 5 milions €	151	158	147	171	16,3	13,5	9,7	9,9
MERCAT DE TREBALL								
Afiliacions totals^{1,3,7}	300.411	307.962	299.827	315.738	5,3	4,2	9,2	9,3
Agricultura	4.639	4.634	4.598	4.560	-0,8	-0,5	14,4	14,3
Indústria	52.775	54.058	53.801	55.678	3,5	1,9	11,4	11,5
Construcció	26.903	27.325	27.289	28.537	4,6	3,5	13,3	13,5
Serveis	216.094	221.945	214.139	226.963	6,0	4,8	8,4	8,5
Assalariats	238.806	247.973	239.712	254.245	6,1	4,7	8,8	8,9
Autònoms	61.605	59.989	60.115	61.493	2,3	1,8	10,9	11,0
Ocupats (EPA)⁶	340.250	352.625	338.450	348.800	3,1	3,2	10,1	10,1
Contractes¹	291.426	302.449	219.766	281.770	28,2	23,8	9,8	10,2
Temporals	245.096	255.474	185.676	234.954	26,5	22,1	9,6	10,0
Indefinitos	46.330	46.975	34.090	46.816	37,3	34,4	11,0	11,2
Atur registrat¹	38.880	37.745	49.672	35.763	-28,0	-25,8	10,0	9,7
Taxa d'atur (EPA) ⁶	11,4%	10,3%	12,6%	12,7%	0,1	-0,6	-	-

¹ Dades de final d'any.

² Les dades són a 1 de gener de cada any (Directori Central d'Empreses de l'INE).

³ Les dades del darrer any són provisionals.

⁴ Les dades del darrer any són provisionals i les seves taxes de variació estan calculades a partir de les dades provisionals de l'any anterior.

⁵ En alguns anys la suma dels valors dels trams no coincideix amb el valor total perquè s'aplica la llei de confidencialitat estadística (12/1989) i no es pot revelar la informació amb tant detall.

⁶ Les dades fan referència a la mitjana anual.

⁷ Règim general, mineria i carbó i autònoms.

Fonts: INE, Idescat, Observatori d'Empresa i Ocupació, DataComex, ICEX i Registradors de la propietat.

més, que no ha assolit xifres precrisi (-1,6%). Quant al sector serveis, que ha registrat el major augment interanual, cal tenir en compte, però, que el 2020 va ser el més afectat per la pandèmia. Si s'analitzen les dades amb més detall, per secció econòmica³, l'hostaleria, les activitats culturals i esportives, i les activitats administratives són les que registren majors augments anuals de la variació relativa (16,1%, 15,3% i 14,6%, respectivament). Les dues primeres activitats van patir les caigudes més significatives el 2020 per les restriccions Covid (-13,6% i -13,7%, respectivament) i aquest darrer any han recuperat part del terreny perdut, però en el cas de les activitats recreatives encara no han aconseguit assolir el nivell del 2019 (-0,5%), mentre que l'hostaleria ja se situa lleugerament per sobre la xifra del 2019 (un 0,3%). Les activitats més rellevants del sector terciari són el comerç (amb un pes del 25,2%), l'hostaleria (13,9%), l'administració pública (11,7%) i les activitats sanitàries (11,6%). Totes aquestes activitats han registrat una evolució positiva respecte al 2020 i han recuperat el nivell del 2019, però amb diferents intensitats: l'1,3% més al comerç, el 0,3% a l'hostaleria i a l'entorn del 8,2% a les dues darreres.

Per darrere dels serveis, la **construcció** ha augmentat un 4,6% interanual fins a les 28.537 afiliacions —amb un pes sobre el total del 9,0%—, màxim des del 2010. Com s'ha dit anteriorment, el 2021 ha estat un any molt positiu per a la construcció, en tant que va ser dels primers sectors en iniciar la recuperació i en assolir els nivells precrisi. En darrer lloc, la **indústria**, amb un pes del 17,6% sobre el total, ha augmentat l'afiliació un 3,5% respecte al 2020, alhora que se situa un 3,0% per sobre de l'afiliació del 2019. Amb més detall, la indústria manufacturera (93,7% del total de la indústria), l'extractiva (0,5%) i els subministraments d'energia (0,8%) són les activitats que han recuperat els nivells precrisi (2,9%, 10,6% i 14,7%, respectivament); en canvi, el nombre d'afiliacions en els subministraments d'aigua encara se situa lleugerament per sota la dada del 2019 (-1,1%).

Un altre indicador de l'evolució del mercat de treball són les dades que publica l'INE a través de l'Enquesta de població activa. En aquest cas, la **població ocupada** a Girona també ha evolucionat positivament respecte al 2020 (amb una variació positiva del 3,1%) però s'ha quedat a prop del nivell precrisi (-1,1%) amb 348.800 persones en mitjana el 2021. Igual que en el cas de les afiliacions, aquesta xifra inclou les persones treballadores que han estat en ERTO. La divergència

respecte a l'evolució de l'indicador anterior es podria explicar, d'una banda, perquè les dades d'ocupació no són un registre com les afiliacions —per tant són una estimació—, i, d'altra banda, perquè la caiguda anual que es va observar amb dades de l'EPA el 2020 va ser més elevada (-4,0%) que en termes d'afiliacions (-2,6%).

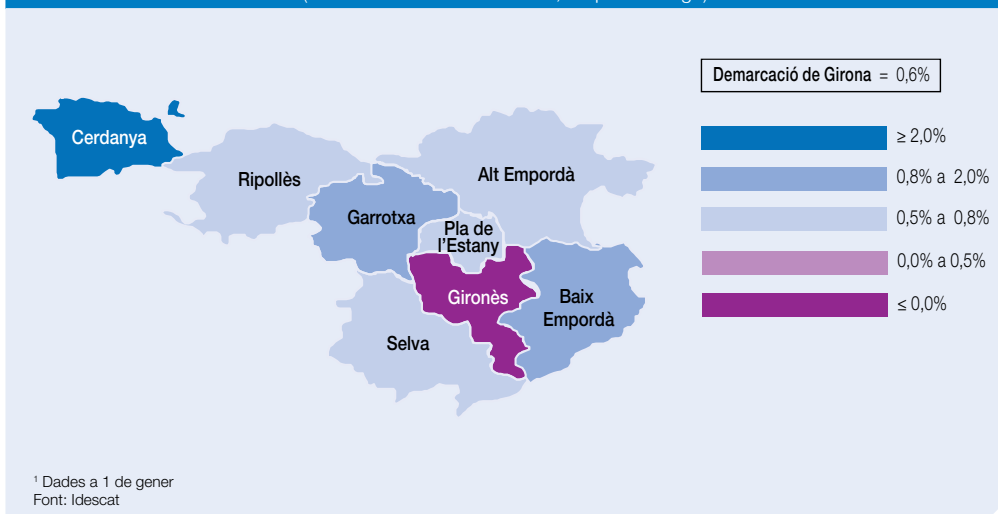
Quant als **contractes de treball** signats, aquests han registrat una evolució molt positiva el 2021, amb un creixement del 28,2% respecte al 2020 fins als 281.770 contractes nous; però encara no han recuperat el nivell del 2019 (302.449, -6,8%), perquè la davallada del 2020 va ser molt intensa (-27,3%). Cal tenir present que les variables anteriors fan referència a l'estoc de llocs de treball i persones ocupades, respectivament, mentre que les dades de contractes mostren el flux dels nous contractes signats. Dels nous contractes signats, el 83,4% han estat temporals i la resta indefinits. Els temporals han augmentat un 26,5% respecte a l'any anterior, i els indefinits, un 37,3%. Aquesta evolució més positiva als indefinits que als temporals fa que els primers guanyin pes sobre el total, del 15,5% el 2019 al 16,6% el 2021. Per tant, semblaria que s'està produint un canvi cap a la major qualitat del treball a la qual contribuirà la nova reforma laboral aprovada a finals de 2021.

En paral·lel a l'evolució positiva de l'ocupació i dels contractes signats, el nombre de **persones aturades registrades** a la demarcació de Girona s'ha reduït un 28,0% fins a les 35.763 persones aturades a 31 de desembre de 2021, la dada més baixa des del 2007. Quant a la **taxa d'atur** s'ha mantingut pràcticament estable respecte a l'any anterior en el 12,7% (segona demarcació amb major taxa d'atur, només per darrere de Tarragona, amb un 13,1%) de mitjana anual segons dades de l'EPA.

Per últim, els **preus de consum** han augmentat de forma notable el 2021, amb una inflació del 3,3% en mitjana anual el 2021, 4 p.p. més que el 2020 —un any de deflació, -0,8%— i la més elevada des del 2011 (3,6%). Girona registra el segon increment més moderat de les quatre demarcacions, per darrere de Barcelona (2,7%), i 4 dècimes per sobre de la mitjana catalana (2,9%). Al llarg de l'any, la inflació a la demarcació ha anat augmentant a mesura que avançava l'any. De fet, al gener i febrer els preus es van mantenir molt estables amb variacions del 0,0% i -0,3%, respectivament, menys negatives que les del 2020 (any de deflació pels xocs d'oferta i demanda per la Covid-19). Va ser a partir del març que aquests han començat a augmentar progressiva i significativament, de l'1,2% al 8,0% al desembre, la inflació més elevada des del 1990. Hi ha diverses causes

³ Les dades per demarcacions i secció econòmica només estan disponibles en mitjana mensual a la base de dades de la Seguretat Social.

Mapa 4.5
Població¹. Any 2021
 (Taxes de variació interanual, en percentatge)

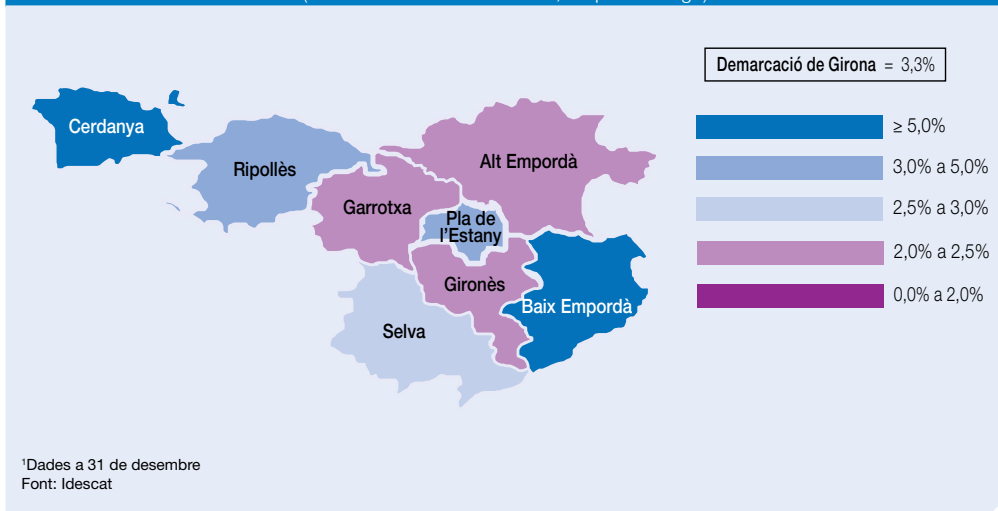

darrere d'aquest augment de preus, en primer lloc un efecte base (atès que es compara el nivell de 2021 amb el de 2020, any de fortes caigudes), la reactivació intensa de la demanda –concretament del consum de les llars, després de mesos de contenció, s'impulsa per l'estalvi forçós i precaució del 2020–, enfront d'una oferta que ha tingut dificultats per donar resposta pels confinaments i aturades arrel de la pandèmia, i una política fiscal i monetària molt expansives. En conseqüència, el 2021 ha estat marcat per forts encariments de les matèries primeres (aliments, metalls, etc.), dels preus de l'energia i per un augment intens dels costos de transport (escassetat de contenidors marítims, falta de mà d'obra de transportistes, etc.).

Anàlisi comarcal

La demarcació de Girona està formada per tots els municipis de les comarques de l'Alt i Baix Empordà, la Garrotxa, el Gironès, el Pla de l'Estany i el Ripollès. A més, inclou pràcticament tots els municipis de la Selva (amb l'excepció de Fogars de la Selva) i una part important dels municipis de la Cerdanya, incloent-hi Puigcerdà, la seva capital. També integra tres municipis de la comarca d'Osona (Espinelles, Vidrà i Viladrau). No obstant això, l'anàlisi comarcal s'ha efectuat considerant les comarques de l'Alt Empordà, el Baix Empordà, la Cerdanya, la Garrotxa, el Gironès, el Pla de l'Estany, el Ripollès i la Selva en la seva totalitat.

Mapa 4.6
Comptes de cotització¹. Any 2021
 (Taxes de variació interanual, en percentatge)

Mapa 4.7
Afiliacions a la Seguretat Social¹. Any 2021
 (Taxes de variació interanual, en percentatge)

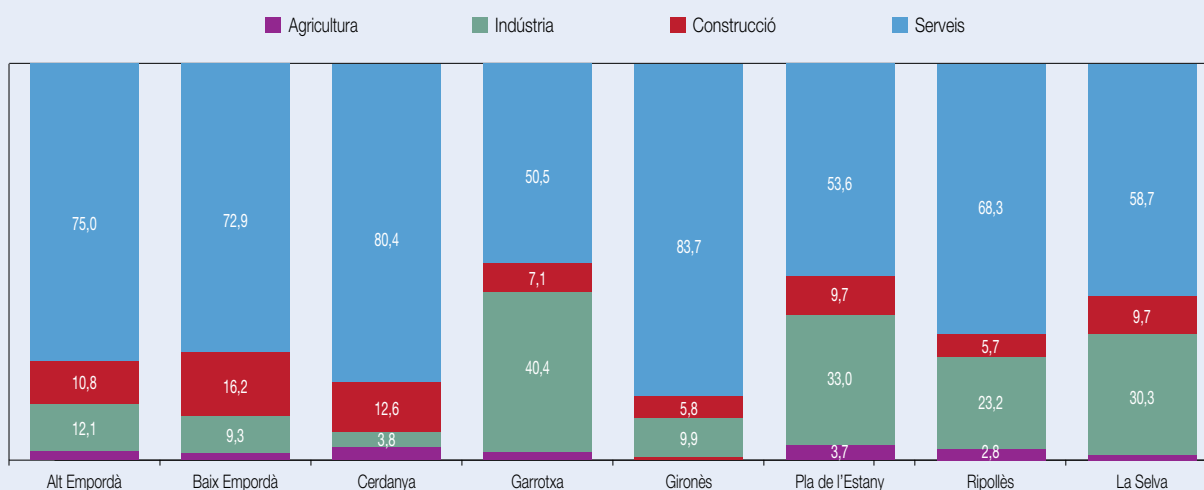
¹Dades a 31 de desembre. Els darrers dos anys són provisionals. Règim general, mineria i carbó, i autònoms.
 Font: Observatori del Treball i Model Productiu de la Generalitat de Catalunya

Segons el cens del padró municipal amb dades a 1 de gener, la **població** ha augmentat a set de les vuit comarques, entre el 0,6% de la Selva i el 3,8% de la Cerdanya. Només ha disminuït lleugerament al Gironès (un -0,2%) fins als 196.768 habitants, la més poblada amb una quarta part de la població de la demarcació i que inclou la capital, Girona. Aquesta evolució de la població comarcal podria respondre a l'augment de persones que es trasllada a viure fora de les grans ciutats, motivades per la situació que van viure al confinament el 2020 o al canvi d'hàbits en la feina arrel de la pandèmia, com és el teletreball (mapa 4.5). Segons el lloc de naixement,

s'observa que la població nascuda a l'estranger ha crescut a totes les comarques, excepte al Gironès (-0,1%). Els creixements interanuals han fluctuat entre el 0,2% de la Selva i el 4,6% de la Garrotxa.

En relació amb el teixit empresarial, el 2021 el nombre de **comptes de cotització** inscrits a la Seguretat Social a 31 de desembre (concepte aproximatiu al nombre d'empreses) ha augmentat a totes les comarques (mapa 4.6). Si es pren com a referència la variació mitjana al conjunt de la demarcació (3,3%), quatre comarques registren increments inferiors, i

Gràfic 4.20
Estructura sectorial de les afiliacions*. Any 2021
 (En percentatge sobre el total d'afiliacions de la comarca)

*Dades provisionals a 31 de desembre. Règim general, mineria i carbó, i autònoms.
 Font: Idescat

quatre superiors. En el primer grup se situen el Gironès, l'Alt Empordà, la Garrotxa i la Selva, amb variacions que han oscil·lat entre el 2,3% de la primera i el 2,8% de l'última. Quant a la comarca amb més teixit empresarial de la demarcació, el Gironès compta amb 7.210 empreses, 165 més que el 2020, el 18,9% de les noves empreses de la demarcació el darrer any. En el segon grup se situa la resta de territoris amb variacions d'intensitats diferents, entre el 4,1% del Pla de l'Estany i el 6,6% de la Cerdanya. No obstant la bona evolució generalitzada, respecte al 2019, cap comarca ha assolit el nivell d'empreses d'abans de la crisi, a excepció del Ripollès que l'igualava (916 empreses).

Quant a l'evolució del mercat de treball, l'**afiliació segons ubicació de la seu de l'empresa** a la Seguretat Social s'ha incrementat a totes les comarques. Les intensitats han estat heterogènies amb quatre territoris que registren variacions inferiors a la mitjana de la demarcació (5,3%): la Selva (3,0%), la Garrotxa (3,2%), el Ripollès (4,8%) i l'Alt Empordà (5,0%). A la resta de comarques, els augments relatius han estat del 5,3% al Pla de l'Estany, 6,0% al Gironès, 6,4% al Baix Empordà i 16,1% a la Cerdanya (mapa 4.7). En termes absoluts, de les 15.911 afiliacions addicionals que s'han registrat a la demarcació el darrer any, a l'entorn del 41% s'han produït al Gironès (+6.495), un 16,0% al Baix Empordà (+2.541) i un 13,7% a l'Alt Empordà (+2.181). En comparació amb el 2019, totes les comarques han assolit els nivells d'afiliació precrisi al tancar el 2021, excepte la Selva que es queda un 2,3% per sota.

Quant a les dades desagregades per activitats econòmiques, el [gràfic 4.20](#) mostra la composició del nombre d'afiliacions per grans sectors. Les afiliacions als **serveis** són les més representatives a totes les comarques, amb un pes sobre el total comarcal que oscil·la entre el 50,5% a la Garrotxa i el 83,7% al Gironès. En aquest sector les afiliacions han augmentat de forma generalitzada a totes les comarques el 2021, entre l'1,7% de la Garrotxa i el 19,9% de la Cerdanya. A més, si s'analitzen les contribucions sectorials a l'augment de les afiliacions dins de cada comarca, el sector terciari és el que aporta més llocs de treball a tots els territoris, excepte a la Garrotxa, que és la indústria. En comparació amb el nivell del 2019, totes les comarques han assolit els nivells de llocs de treball als serveis anteriors a la Covid-19, excepte a la Cerdanya (-0,6%) i la Selva (-5,8%). Tanmateix, no s'ha d'oblidar que és un sector on l'impacte de la pandèmia ha estat molt desigual segons l'activitat i, per tant, caldria una anàlisi més detallada per a la qual no es disposa d'informació.

A continuació, la **construcció** és el següent sector on la tendència ha estat més positiva el darrer any: només una de les vuit comarques ha registrat una reducció de l'afiliació, el Ripollès (-0,2%). A la resta de comarques els augments han fluctuat entre l'1,7% de la Cerdanya i el 9,7% de la Garrotxa. Si se centra l'atenció en aquelles comarques amb un major pes d'aquesta activitat sobre el total, serien el Baix Empordà i la Cerdanya, amb un 16,2% i 12,6%, respectivament. En aquests casos l'increment ha estat del 3,6% i l'1,7% a ca-

Quadre 4.5
Afiliacions a la Seguretat Social per grans sector econòmics i comarques^{1,2}. Any 2021

	Agricultura		Indústria		Construcció		Serveis		Total afiliacions	
	Nombre	Variació 21/20 (%)	Nombre	Variació 21/20 (%)	Nombre	Variació 21/20 (%)	Nombre	Variació 21/20 (%)	Nombre	Variació 21/20 (%)
Alt Empordà	955	0,2	5.532	2,4	4.923	3,2	34.232	5,9	45.642	5,0
Baix Empordà	703	0,3	3.915	5,8	6.853	3,6	30.781	7,3	42.252	6,4
Cerdanya	273	-0,7	320	10,3	1.064	1,7	6.788	19,9	8.445	16,1
Garrotxa	528	5,4	10.495	4,0	1.835	9,7	13.094	1,7	25.952	3,2
Gironès	644	-5,6	11.261	4,2	6.661	5,0	95.443	6,4	114.009	6,0
Pla de l'Estany	504	-4,9	4.553	5,2	1.338	5,9	7.393	6,0	13.788	5,3
Ripollès	301	1,0	2.462	1,4	600	-0,2	7.251	6,6	10.614	4,8
Selva	740	-2,1	17.058	2,2	5.438	5,6	32.986	3,1	56.222	3,0
Demarcació de Girona	4.560	-0,8	55.678	3,5	28.537	4,6	226.963	6,0	315.738	5,3
Catalunya	31.860	-0,5	482.983	1,9	212.036	3,5	2.676.964	4,8	3.403.843	4,2

¹ Dades a 31 de desembre. Les dades del 2020 i 2021 són provisionals.

² Règim general, mineria i carbó, i autònoms.

Font: Idescat.

Mapa 4.8
Atur registrat¹. Any 2021
 (Taxes de variació interanual, en percentatge)

¹Dades a 31 de desembre
 Font: Observatori del Treball i Model Productiu de la Generalitat de Catalunya

dascuna. En relació amb l'afiliació prèvia a la Covid-19, totes les comarques l'han recuperada, entre el 0,7% del Ripollès i el 10,3% de la Garrotxa.

En tercer lloc, les afiliacions a la **indústria** han augmentat a totes les comarques, però en general de forma menys intensa que al sector terciari o de la construcció. Els augments comarcals han fluctuat entre l'1,4% del Ripollès i el 10,3% de la Cerdanya. Si se centra l'atenció en aquelles comarques amb un major pes d'aquesta activitat sobre el total, serien la Garrotxa, el Pla de l'Estany i la Selva, amb un 40,4%, 33,0%

i un 30,3%, respectivament. En aquests casos l'increment ha estat del 4,0%, 5,2% i el 2,2%, a cadascuna. En relació amb l'afiliació prèvia a la Covid-19, al tancament del 2021, només dues comarques no l'han recuperada completament: l'Alt Empordà, amb un 1,4% de llocs de treball menys que el 2019 i el Ripollès (-3,0%).

Finalment, els llocs de treball al sector **agrícola**, tot i que minoritari a la demarcació –només al Pla de l'Estany i la Cerdanya destaca sobre la resta amb un pes del 3,7% i el 3,2% sobre el total d'afiliacions de cadascuna el 2021–, han aug-

Quadre 4.6
Dades econòmiques bàsiques de les comarques. Any 2021

	Població		Població nascuda a l'estranger		Empreses (comptes de cotització)		Afiliacions segons seu de l'empresa ²		Afiliats segons residència		Atur registrat	
	Nombre	(%) Var 21/20	Nombre	(%) Var 21/20	Nombre	(%) Var 21/20	Nombre	(%) Var 21/20	Nombre	(%) Var 21/20	Nombre	(%) Var 21/20
Alt Empordà	143.762	0,8	41.116	1,8	5.259	2,4	45.642	5,0	55.400	5,3	7.176	-29,2
Baix Empordà	137.268	1,1	32.699	1,3	5.102	5,1	42.252	6,4	53.273	5,5	6.144	-28,9
Cerdanya	19.230	3,8	3.927	2,6	1.065	6,6	8.445	16,1	8.883	8,0	473	-38,3
Garrotxa	59.163	0,9	12.267	4,6	1.865	2,5	25.952	3,2	26.418	4,0	1.986	-28,0
Gironès	196.768	-0,2	47.143	-0,1	7.210	2,3	114.009	6,0	84.672	4,5	8.907	-27,5
Pla de l'Estany	32.876	0,7	5.635	3,6	1.214	4,1	13.788	5,3	14.871	3,3	1.012	-29,0
Ripollès	25.449	0,8	3.151	3,5	916	4,9	10.614	4,8	10.814	3,3	856	-26,3
Selva	175.702	0,6	40.546	0,2	5.033	2,8	56.222	3,0	67.275	6,3	9.375	-26,2
Demarcació de Girona	786.596	0,6	186.143	1,2	27.510	3,3	315.738	5,3	320.080	5,1	35.763	-28,0
Catalunya	7.763.362	-0,2	1.598.463	0,9	243.338	2,4	3.403.843	4,2	3.338.818	3,9	369.158	-25,8

¹ Dades a 31 de desembre.

² Dades provisionals. Règim general, mineria i carbó, i autònoms.

Font: Idescat, INE, MTAS i Observatori del Treball i Model Productiu de la Generalitat de Catalunya.

mentat a la meitat de les comarques gironines: l'Alt Empordà (0,2%), el Baix Empordà (0,3%), el Ripollès (1,0%) i la Garrotxa (5,4%) ([quadre 4.5](#)). En comparació amb els nivells pre pandèmia, només dues l'han recuperat: la Cerdanya (0,4%) i la Garrotxa (6,9%).

En el cas de les **afiliacions segons residència del treballador**, s'observa que aquesta ha augmentat el 2021 a totes les comarques, en quatre casos per sota de la mitjana (5,1%), i en els quatre restants per sobre. Entre el primer grup, les variacions han fluctuat entre el 3,3% del Pla de l'Estany o el Ripollès i el 4,5% del Gironès, i entre el segon, del 5,3% de l'Alt Empordà i el 8,0% de la Cerdanya. La Selva és la que més ha contribuït al creixement de les persones afiliades de la demarcació (el 25,5% dels nous afiliats), i li segueix a prop el Gironès, amb una contribució del 23,2%. Totes les comarques han recuperat el nivell d'abans de la crisi (desembre 2019). Si es compara comarcament l'afiliació segons residència del treballador amb l'afiliació segons la ubicació de la seu social de l'empresa, es pot analitzar la mobilitat entre comarques per motius laborals. A set de les vuit comarques el nombre d'afiliats per residència és superior al d'afiliacions

per seu d'empresa, el que implica que hi ha una major proporció de gent que treballa a una altra comarca (la mitjana se situa en el 12% més d'afiliats residents que per seu d'empresa). Només al Gironès les afiliacions per residència són inferiors a les de seu d'empresa (un 26% menys), el que implica que es rebedora neta de persones treballadores d'altres comarques.

Paral·lelament als resultats positius que s'han observat en termes de llocs de treball i afiliats, el mercat de treball també ha registrat un descens generalitzat de l'**atur registrat** a totes les comarques el 2021 ([mapa 4.8](#)). Les reduccions interanuals han estat molt notables a totes elles, amb xifres que superen els dos dígits: des del -26,2% de la Selva fins al -38,3% de la Cerdanya. En termes absoluts, de la reducció total que s'ha produït al conjunt de Girona (gairebé 13.909 persones), una quarta part s'ha concentrat al Gironès (amb 3.374 persones menys), seguida ben a prop del Vallès Occidental (amb -3.332 persones, el -24,0%) i en tercer lloc l'Alt Empordà (-2.955 persones i el -21,2%). En comparació amb el nivell precisi, només dues comarques encara no han assolit el nivell d'atur del 2019 (la Cerdanya i el Ripollès).

EL PRIMER OBJECTIU DELS FONDS NGEU HAN DE SER LES EMPRESES

Jaume Fàbrega

President de la Cambra de Comerç de Girona i del Consell de Cambres de Catalunya

Els Fons NGEU (Next Generation de la Unió Europea) tenen com a finalitat contribuir a reparar els efectes econòmics, socials i sanitaris de la pandèmia de la Covid-19 i alhora impulsar la transició energètica i digital dels països de la Unió Europea. La digitalització és un dels reptes més importants que permeten encarar aquests fons. Després d'un any i escaig de l'anunci de l'arribada d'aquests fons, podem dir que no estan arribant a les empreses ni en la proporció ni amb la celeritat que s'esperava, fet que ha causat una certa incredulitat entre les companyies i autònoms. La centralització de gran part dels fons a Madrid actua, com ja havíem temut i com ha passat en altres ocasions, en contra dels interessos del territori.

Els fons també van ser pensats per enfortir la competitivitat de les empreses europees enfront de les asiàtiques i nord-americanes i, de moment, de 670 convocatòries realitzades a l'Estat espanyol (273 a Catalunya), només 98 han estat directes per a empreses. Això suposa que la injecció econòmica a les empreses és encara molt petita.

D'entre les convocatòries obertes cal destacar les ajudes per a la digitalització de petites empreses i microempreses de l'anomenat Kit Digital. El Kit Digital és una iniciativa de pluja fina, més que de gran injecció de fons a projectes de gran volada, que té com a objectiu subvencionar la implantació de solucions digitals disponibles al mercat per aconseguir un avanç significatiu del nivell de maduresa digital de les empreses beneficiàries, a través de les solucions que proposen els agents digitalitzadors. Les solucions digitals que proporciona el Kit Digital estan orientades a les necessitats de les petites empreses, microempreses i treballadors autònoms, que pertanyin a qualsevol sector o tipologia de negoci. Si l'empresa beneficiària compleix les condicions establertes a les bases de la convocatòria de l'ajuda d'aquest programa, podrà disposar d'un bo digital per accedir a les solucions de digitalització. Al primer segment hi ha petites empreses d'entre 10 i 49 empleats, que poden rebre un bo de fins a 12.000 €; el següent segment pertany a empreses d'entre 3 i 9 empleats, que poden rebre fins a 6.000 €; finalment queden les empreses d'entre 1 i menys de 3 empleats i persones en

situació d'autoocupació, que podran rebre un màxim de 2.000 €.

Petites empreses i autònoms

El segon i tercer segment d'ajuts per grandària empresarial seran els que tindran més incidència a Girona, amb un teixit empresarial format majoritàriament per empreses molt petites i autònoms. A banda del salt endavant que suposarà per a les empreses participants, cal remarcar que aquests ajuts beneficiaran també la diversitat d'empreses de noves tecnologies gironines, que poden ser proveïdores de les solucions tecnològiques. Tot i que les solucions estan estandarditzades, n'hi ha una àmplia varietat: lloc web i presència a internet, comerç electrònic, gestió de xarxes socials, gestió de clients, business intelligence & analytics, gestió de processos, factura electrònica, serveis d'oficina virtual, comunicacions segures i ciberseguretat.

D'entrada, segons les primeres dades disponibles, podem constatar que les empreses gironines del primer tram, entre 10 i 49 treballadors, s'han mobilitzat per sobre de la mitjana estatal. La Cambra de Girona ha contribuït, mitjançant la nova oficina Acelera Pyme, tant a fer conèixer el programa entre el conjunt de les empreses com a ajudar a homologar possibles proveïdors tecnològics. Aquests bons primers resultats demostren que si es presenten programes àgils es podrà aconseguir que aquests importants fons arribin realment a les pimes.

Pel que fa als aspectes millorables, cal remarcar que els productes finançats seran necessàriament força estandarditzats (poc a mida) i que no engloben totes les necessitats de digitalització, tot i que és un bon principi. Per impulsar aquest important procés no tots els proveïdors tecnològics del territori se'n beneficiaran. N'hi ha molts d'adherits com a agents digitalitzadors, però no tots s'adeqüen pel tipus de producte i servei, o per capacitat. Es podrien ampliar els tipus de solucions elegibles. Segurament que les grans empreses i operadors de telefonia seran dels principals beneficiats com a

proveïdors d'autònoms i microempreses, ja que disposen de gairebé tots els possibles clients a les seves bases de dades, d'una gran capacitat comercialitzadora per a captar-los i també d'una enorme capacitat de producció en terminis fixats. La bona tasca de l'Associació de Noves Tecnologies de la demarcació, i de les seves empreses associades, ha de fer que siguin molts els digitalitzadors gironins que aportin bones solucions per aquest impuls tan fonamental pel present i futur de les nostres empreses.

47 milions captats durant el 2021

En una recent compareixença a Girona del conseller d'Economia i Hisenda de la Generalitat, Jaume Giró, es van oferir dades de l'impacte econòmic que estan tenint els fons a les comarques gironines. Durant aquest període inicial s'han assignat a les comarques gironines 49,7 milions d'euros dels fons europeus Next Generation, 47 per a projectes impulsats l'any passat i 2,7 aquest 2022. Per la via de concessions directes s'han destinat 3,6 milions en subvencions a la Universitat de Girona (UdG) i 44,8 a centres de recerca, empreses, consells comarcals i entitats locals a través de convocatòries públiques. Encara poc import directe a les empreses.

Pel que fa al total de Catalunya, s'han captat 1.900 milions d'euros durant el 2021 i l'any en curs uns 608 milions. El total de fons que han arribat a Catalunya suposen un 5,1% del total espanyol, una xifra que és evident que ha de créixer en les properes convocatòries, ja que no es correspon amb la potència econòmica, empresarial i poblacional del nostre territori.

Cal que totes les empreses estiguin a l'aguait de les convocatòries que aniran sortint, ja que en alguns casos hi ha només 15 dies de marge per tal de participar-hi. La Generalitat ha posat a disposició de les empreses una pàgina web amb tota la informació dels fons (fonseuropeus.gencat.cat) i la Cambra de Girona també disposa d'una oficina (nextgeneration@cambragirona.org) disposada a donar suport a les empreses que vulguin participar en alguna convocatòria.

Impuls a la col·laboració publicoprivada

El gran repte que tenim al davant és l'impuls de la col·laboració publicoprivada. Les administracions n'han de prendre

bona nota i mirar d'acabar amb la desconfiança congènita que solen tenir amb les empreses. Cal també una simplificació dels procediments empresarials, incentivar la creació de noves empreses i un millor encaix de les normatives de les diverses administracions, sovint reiteratives i que en molts casos dupliquen o alenteixen massa els procediments. Tenim inversions molt potents aturades per una administració que acostuma a anar massa a la defensiva.

Reclamem més suport a la petita i mitjana empresa, però també més confiança en la seva voluntat de fer bé les coses i de participar en el benestar col·lectiu de la societat. Els ajuts de la Unió Europea haurien d'injectar múscul i confiança al nostre teixit empresarial.

Les cambres de comerç coneixem bé l'efecte dinamitzador que les subvencions europees poden tenir per a les empreses amb ganes de créixer i avançar amb nous projectes. Ho hem vist amb les subvencions que hem atorgat a més d'un centenar d'empreses de la demarcació en els darrers anys (Indústria 4.0, Innocàmaras o TicCàmaras).

Des de la Cambra treballem per connectar i fer créixer els projectes de la petita i mitjana empresa de la nostra demarcació. Volem que les petites i les mitjanes també hi puguin accedir. Que aconseguim fer efectiva aquesta capillaritat és essencial per tal que la societat, la gent del carrer que hem vist patir per la pandèmia, es beneficiï també dels ajuts europeus.

Les subvencions han d'acabar suposant una millora en processos industrials i en noves tecnologies, és veritat, però també en la vida de la gent.

L'oficina tècnica de projectes europeus de la Cambra ha ofert informació i ha assessorat fins avui més de 70 projectes prelimitars. Així, hem ajudat a modelar una cinquantena de propostes, algunes de molt destacades: en l'àmbit de la salut, del medi ambient, del sector social, de la indústria, de l'oci i la cultura, de l'agroindústria i l'entorn rural i, per descomptat, també de turisme. En total, estem parlant de projectes que, en el seu conjunt, superen els 600 milions d'euros.

Paral·lelament, i en contacte amb els diversos Ministeris del Govern estatal i els Departaments del Govern de la Generalitat, seguim de ben a prop el camí de les noves convocatòries d'ajuts per tal d'apropar-los a les nostres empreses. També participarem dels nous programes que lidera la Càmera de Espanya per intentar fer arribar més fons europeus a la demarcació.

Les noves tecnologies i la digitalització, amb l'impuls dels fons Next Generation, són una gran oportunitat per esperar canvis rellevants a les empreses. Cal que a l'hora de prendre les decisions sobre la direcció dels fons europeus es valorin amb rigor els pros i els contres d'un projecte, així com el seu compromís amb la transició a l'energia verda i la sostenibilitat.

Des de la Cambra estem fent la feina. Crec que també es pot dir que les empreses l'estan fent. Ara cal que aquest procés pugui culminar d'una manera satisfactòria per a tothom, aconseguint que l'execució d'aquests fons s'acceleri per tal que les subvencions puguin arribar a tot el teixit empresarial gironí.

Lleida i comarques

Anàlisi de la demarcació

Lleida, amb una superfície de 12.168,4 km² –el 40% del territori català– és la demarcació més gran de Catalunya. Tanmateix, només concentra el 5,7% de la població, per tant, és la que té la densitat de població més baixa dels quatre territoris i se situa força per sota de la mitjana catalana el 2021 (36,1 hab./km² en front de 241,6 hab./km²). Igualment, la concentració de nombre d'empreses o afiliacions és inferior al 7% del total català.

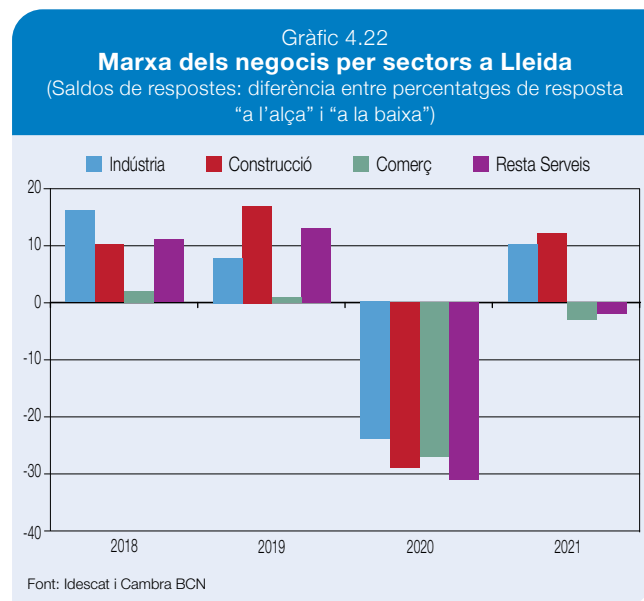
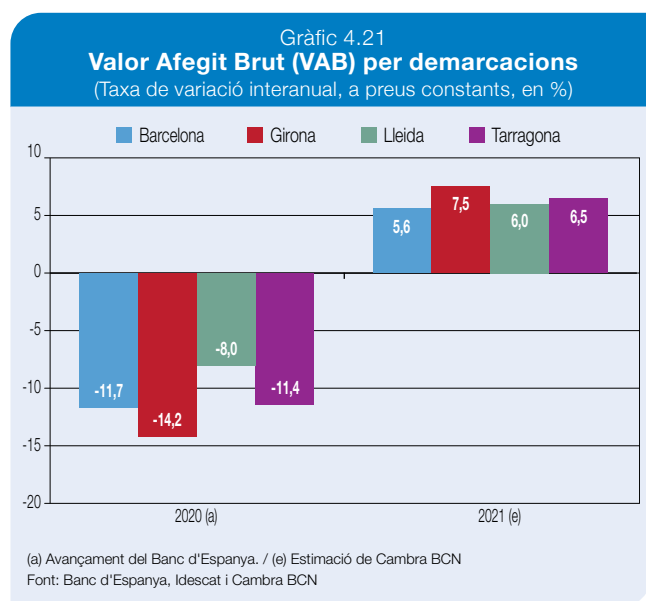
La **població** s'ha mantingut estable a la demarcació de Lleida el 2021, amb una variació del +0,3% fins a les poc més de 439.700 persones. Des del 2018, està augmentant gradualment el nombre d'empadronaments i aquest darrer any la xifra ja supera els 438.000 residents de 2014. Tanmateix, per grups d'edat s'observa un envelliment tendencial de la població, igual que per al conjunt de Catalunya. Així doncs, és el 8è any consecutiu que minva la població menor de 15 anys (-1,1%, amb 700 joves menys), mentre que augmenta lleugerament la població de 15 a 64 anys (+0,4%) i la de més de 65 anys (0,8%) –des del 2008, aquest darrer grup d'edat s'ha incrementat un 11% (+8.400 persones). Aquestes variacions han mantingut la taxa de dependència global –proporció de menors de 15 anys i majors de 65 anys sobre la població en edat de treballar– estable al voltant del 52,1%, alhora que l'índex d'envelliment ha augmentat 2,5 punts percentuals (p.p.) fins al 132,5%.

Si s'atén a la nacionalitat, continua la divergència de tendències el 2021: d'una banda es mantenen estables els resi-

dents de nacionalitat espanyola (-0,1% respecte al 2020) i, d'altra banda, augmenten els estrangers (2% fins a més de 81.300 persones, màxim des del 2012). Aquest darrer grup representa el 18,5% del total. Segons el continent de procedència, el darrer any la gran majoria de residents amb nacionalitat estrangera ha vingut d'algun país africà (1.323), seguits d'Amèrica del Sud (459) i l'Europa extracomunitària (368). Quant als residents de la Unió Europea, aquests són els únics que s'han reduït el 2021 (-3,2%). Aquests fluxos migratoris han donat lloc a un increment de la taxa d'extranjería extracomunitària de l'11,8% el 2020 al 12,3% el 2021.

El **valor afegit brut (VAB)** a preus constants, descomptada la inflació, ha crescut un 6,0% a la demarcació de Lleida el 2021, segons estimacions de la Cambra de Barcelona (gràfic 4.21). Aquesta evolució està en línia amb la recuperació econòmica generalitzada que ha marcat aquest darrer any, després de la davallada arrel de la crisi sanitària i econòmica del 2020 (-8,0%, segons l'avançament del Banc d'Espanya). Aquest increment s'hauria situat dues dècimes per sobre del de la mitjana catalana (5,8%) i és el segon més moderat per darrere del de Barcelona. No obstant això, cal tenir en compte que Lleida va registrar el menor descens interanual de les quatre províncies el 2020, tant per la menor dependència del turisme estranger com a la bona evolució del sector agroalimentari.

Pel que fa a la **marxa dels negocis** a Lleida, l'Enquesta de clima empresarial mostra que després dels greus efectes que va provocar la Covid-19 de manera generalitzada a tots els sectors econòmics, aquesta ha estat favorable a la indústria i la construcció, activitats que s'han recuperat més ràpida-

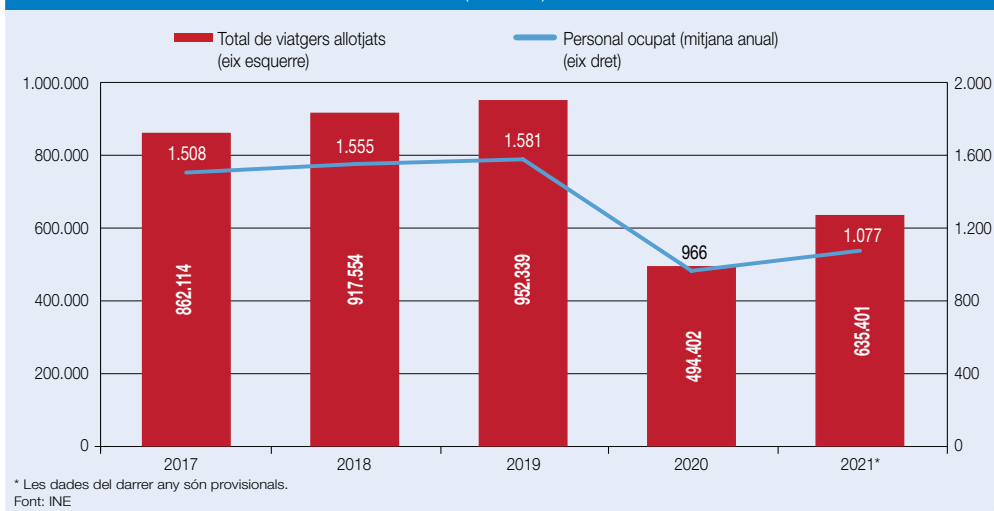
ment de la pandèmia. Quant al sector serveis, els negocis han evolucionat desfavorablement tant al comerç com a la resta de serveis (exclosa l'hostaleria) tot i que amb uns resultats que milloren significativament respecte al 2020. En el primer cas, els saldos –diferència entre el percentatge de respostes d'evolució a l'alça i a la baixa– ha estat del 10% i 12% a la indústria i la construcció, respectivament, força per sobre dels valors mitjans per al conjunt de Catalunya i inclús superiors al del 2019 en el cas de la indústria. Aquests bons resultats respecte a l'any de l'arribada de la Covid-19 a Catalunya, s'ha produït tant per un augment de l'empresariat que considera que la marxa ha estat favorable, com per una disminució del que pensa que ha estat desfavorable. Quant a la construcció, la paralització de les obres els mesos de confinament i mesures estrictes, va enfonsar el nombre d'habitatges iniciats un 24% el 2020, amb la represa de la normalitat s'han iniciat més de 600 habitatges el 2021, però encara són un 3,8% menys que el 2019. En relació amb el comerç i la resta de serveis, molt perjudicat per les mesures sanitàries fins ben entrat el 2021, els saldos han estat del -3% i -2%, cadascun, el que suposa una notable recuperació respecte al 2020, però sense assolir encara la bona marxa del 2019. En comparació amb la mitjana catalana, la tendència a la demarcació de Lleida ha estat idèntica en ambdós casos i molt en línia amb la de la resta de demarcacions catalanes (gràfic 4.22).

Donat que no hi ha xifres per a l'hostaleria a nivell de la demarcació, les dades de demanda i oferta del **sector turístic** són una aproximació alternativa de quina ha estat la marxa de l'activitat. Segons l'Enquesta d'ocupació hotelera de l'INE, amb dades provisionals per al 2021, Lleida ha recuperat parcialment el turisme perdut per la pandèmia el 2020.

Amb un total de 635.401 turistes allotjats a establiments hotelers el 2021, la xifra s'ha situat un 33,3% per sota de la del 2019. Cal tenir present, que Lleida és la regió que més ha recuperat l'afluència de viatgers el darrer any perquè és la que depèn menys del turisme estranger, amb un pes dels visitants estrangers sobre el total del 18% el 2019, molt per darrere de la següent (Tarragona amb un 44%). Segons procedència, la recuperació ha estat asimètrica: mentre que els residents espanyols s'han situat un 27,8% per sota de la xifra precisi, la successió de les diferents onades i les conseqüents limitacions han dificultat la tornada del turisme estranger, que es queda un 57,8% per sota (gràfic 4.23). Respecte al nombre de pernотacions, el 2021 hi ha hagut més d'1,3 milions, un 32,1% menys que el 2019. D'aquestes, el 88,9% van ser de viatgers residents (quasi 1,2 milions), 8,2 punts més que el pes d'abans de la Covid-19. Aquests resultats indiquen com, enfront les restriccions de mobilitat que van marcar bona part del darrer any, el turisme s'ha recuperat sobretot pels viatgers residents (espanyols i catalans). Respecte al conjunt de Catalunya, el 9,4% de les pernотacions s'han efectuat a Lleida, quasi 1 p.p. menys que la proporció de 2019 (10,3%). Respecte a l'estada mitjana, aquesta es manté en dos dies, la més curta de les quatre demarcacions, molt probablement pel perfil del turista: residents que busquen sortides culturals, gastronòmiques, d'aventures i esport, entre d'altres, de cap de setmana, i estrangers allotjats a una altra província on fan una estada més llarga i fan visites curtes o d'altres que puguin estar de pas cap a una altra destinació.

Pel costat de l'oferta, s'estima que el 2021 hi ha hagut 223 establiments oberts a Lleida, un 14,8% més que el 2020

Gràfic 4.23
Viatgers i personal ocupat a establiments hotelers a la demarcació de Lleida
 (Nombre)

però sense arribar a recuperar el nivell precrisi (un -21,2% del volum de 2019). En termes d'habitacions i places, la recuperació ha estat lleugerament menor (amb una caiguda mitjana del -25% respecte a la pre pandèmia). Per tant, els establiments han obert amb un aforament més reduït, marcat també per les restriccions socio sanitàries. Quant al grau d'ocupació, aquest ha estat proper al 30% per places i al 40% tant en places de cap de setmana com en habitacions. En el primer i en el darrer cas, el nivell s'apropa força al de 2019, però en l'ocupació per places de cap de setmana es queda a 6,6 punts. En relació amb altres províncies, Lleida presenta els graus d'ocupació més reduïts. En darrer lloc, el personal ocupat ha estat un 32% inferior al del 2019, amb poc més de 1.000 persones en mitjana anual (un 6,1% del total de Catalunya).

Si s'analitza el sector per marques turístiques, l'evolució ha estat similar a l'anterior, però amb ritmes de recuperació lleugerament diferents segons regió (Pirineus¹, Terres de Lleida² i Val d'Aran³). Segons les dades d'Idescat, el 2021 han arribat 551,4 mil viatgers a la zona dels Pirineus, 216,7 mil a les Terres de Lleida i 156,5 mil a la Val d'Aran. Aquestes xifres suposen una recuperació respecte a les fortes caigudes del 2020, però es queden a un -33,5%, -32,7% i -38,1% del nivell del 2019. Percentatges força positius en comparació amb la mitjana catalana, que manté una caiguda del 51%. En termes de pernотacions, la marca Pirineus suma poc més

d'1 milió (-30,6% respecte del 2019), seguida de Val d'Aran amb 441.100 (-39,4%) i Terres de Lleida amb 346,6 mil (-29,2%). Tant en nombre de viatgers com en pernотacions, la Val d'Aran és la que s'ha recuperat menys respecte als nivells preCovid-19. En aquest sentit, cal tenir present que aquesta destinació depèn molt del turisme d'hivern, mesos en els que s'iniciava la tercera onada del virus a Catalunya i amb l'estat d'alarma vigent. Igualment, en termes del grau d'ocupació, tot i que presenta el segon major percentatge (41%, respecte al 30,5% de Pirineus i 41,3% de Terres de Lleida), encara està a 6,6 punts de la xifra de 2019. Quant a l'estada mitjana, i en línia amb els darrers anys, aquestes fluctuen entre els 1,6 dies de les Terres de Lleida i els quasi 3 dies de la Val d'Aran.

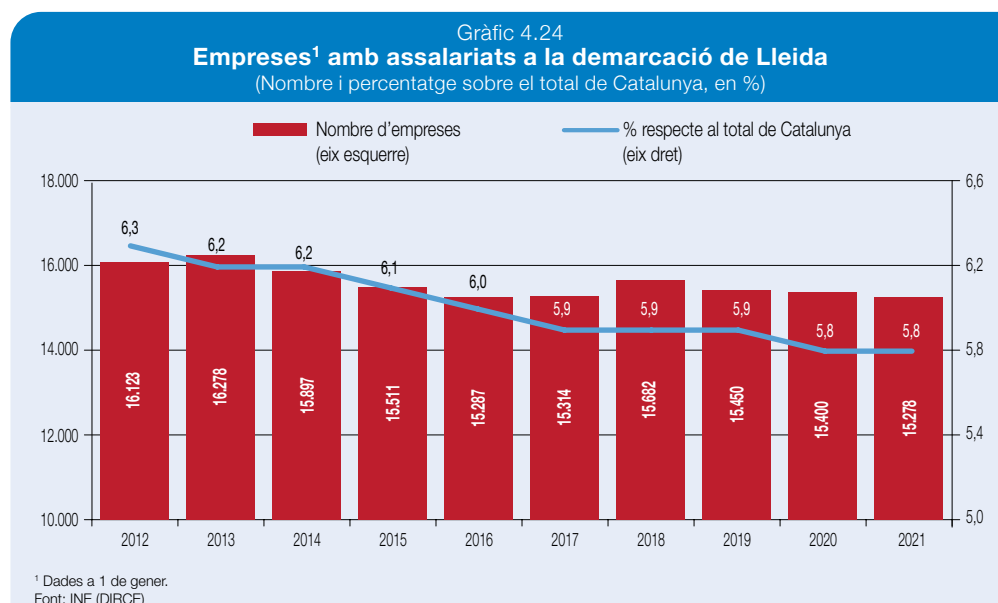
La recuperació vista en la marxa dels negocis i el turisme també s'ha produït en el **teixit empresarial**, tot i que l'evolució del nombre d'empreses no ho reflecteixi (gràfic 4.24). Això es deu a que les dades que proporciona el Directori central d'empreses (DIRCE) de l'INE dona dades a 1 de gener de cada any, per tant la del 2021 està altament afectada pels efectes socioeconòmics de la pandèmia i l'estat d'alarma. A principis del darrer any hi havia poc més de 33.000 empreses a Lleida, 1,3% menys que l'1 de gener de 2020. D'aquestes un 54% no tenien assalariats i la resta sí, de les la gran majoria (el 98% amb més de 15.000 empreses) tenien d'1 a 49 assalariats.

¹ Inclou les següents comarques: Alt Urgell, Alta Ribagorça, Berguedà, Cerdanya, Garrotxa, Pallars Jussà, Pallars Sobirà, Ripollès i Solsonès.

² Inclou les següents comarques: Garrigues, Noguera, Pla d'Urgell, Segarra, Segrià i Urgell.

³ Inclou la comarca de l'Aran.

Atesa la naturalesa d'aquesta estadística, cal analitzar altres variables que recullin l'evolució al llarg del darrer any com per exemple el nombre de comptes de cotització, terme que fa referència als centres de treball que té una empresa com a

mínim amb un assalariat. En aquest cas, Lleida ha registrat amb 15.689 comptes de cotització en mitjana el 2021, un 1,6% més que el 2020, però encara força per sota de la xifra precisi (-5,4% respecte al 2019). Si en lloc del nombre de centres de treball, fem un segon filtratge i es comptabilitza només l'empresa activa associada als diversos centres de treball, la demarcació comptava amb 16.025 empreses actives al tancament del 2021, un 0,7% menys que el 2019, el que mostraria una major recuperació del teixit empresarial. A mode de conclusió, les dades de comptes de cotització i d'empreses actives apunten a que el 2021 va tancar amb nivells propers als del 2019 en termes d'empreses, però que aquestes haurien patit una reestructuració i disposarien de menys centres de treball, com mostren els comptes de cotització. A nivell sectorial, Lleida és la que compta amb més empreses actives sobre el total dedicades a l'agricultura: un 16%, força per sobre de la mitjana catalana (3%). En canvi, el pes en empreses als serveis és significativament inferior (65% en front d'un 78% al conjunt de Catalunya).

Altres indicadors d'activitat, en aquest cas de demanda interna, disponibles per a la demarcació com són les **compravendes immobiliàries** també apunten a la recuperació de l'activitat. El darrer any s'han tancat 33.236 transaccions, un 29,6% més que el 2020, però un 14,4% superior al valor mitjà 2015-2019. Respecte al conjunt de Catalunya, les compravendes a Lleida han guanyat pes, del 10,6% el 2020 a l'11,1% el 2021. El sector immobiliari, juntament amb el de la construcció, són els que han recuperat el dinamisme més ràpidament. S'ha de tenir en compte que per la pròpia naturalesa de la pandèmia i de les mesures aplicades, han estat, juntament amb la indústria, els menys perjudicats i els que més ràpida-

ment van poder reprendre l'activitat. Un altre indicador complementari són les **matriculacions de vehicles** que el 2021 no han arribat a les 10.000, mínim de la sèrie des del 2014. Respecte al 2020 han patit una caiguda del 8% i en comparació amb el 2019, del -24,4%. Respecte al conjunt de Catalunya, l'evolució interanual ha estat pitjor, fet que ha donat lloc a una moderada pèrdua de pes de la demarcació sobre el total (del 5,1% al 4,9%). No obstant això, cal analitzar aquest indicador amb certa precaució, atès que l'evolució no s'explícara exclusivament per l'impacte de la Covid-19, sinó que hi ha altres tendències de fons, com la transformació del propi sector enfront la transició energètica o canvis en les pautes de consum dels usuaris marcades per noves regulacions o hàbits més recents com podria ser un major teletreball.

En relació amb el **sector exterior**, les dades de comerç internacional tanquen amb uns resultats globals molt positius a la demarcació de Lleida. Segons dades provisionals de duanes, el 2021 les exportacions han augmentat un 16,7% fins als 2.510 milions d'euros, alhora que les importacions han crescut un 19,4% fins a pràcticament 1.300 milions d'euros –ambdues són xifres rècord des de l'inici de la sèrie el 1995⁴. A diferència del patró per al conjunt de Catalunya, Lleida presenta un saldo comercial positiu de 1.214 milions d'euros, un 13,8% per sobre del de l'any anterior (gràfic 4.25).

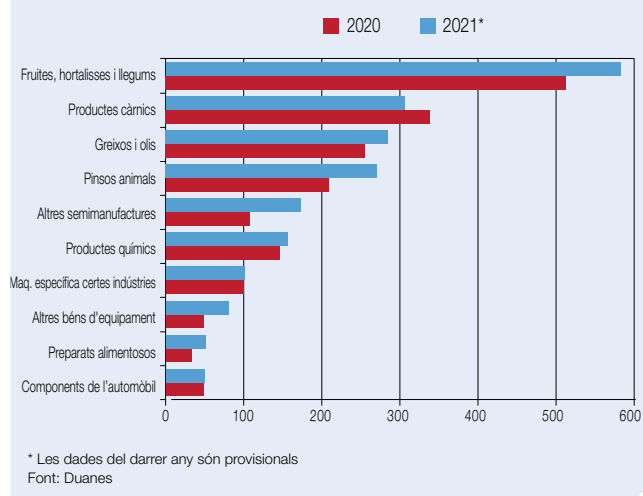
Un factor a tenir en compte a l'hora d'analitzar les dades en valor monetari el darrer any és l'elevada inflació amb la que ha tancat el 2021 (+6,1% l'índex general a Catalunya al desembre). Tot i que el que s'ha de tenir en compte és la xifra d'inflació en mitjana anual (+2,9%), aquest fet influeix en els resultats d'exportacions i importacions, de manera que en aquest cas és interessant complementar amb les dades en volum (tones). En el cas de Lleida cal remarcar que l'evolució ha estat igualment molt positiva amb més de 2,3 milions de tones exportades, màxim de la sèrie històrica, i quasi 1,5 milions importades (un 11,8% més que el 2019).

De manera que el 2021 ha estat l'any de la recuperació del comerç internacional després de l'aturada els mesos de confinament estricte el 2020, tot i les dificultats que han sorgit al llarg de l'any (augment dels costos de transport marítim, falta de matèries primeres i encariment d'aquestes i trencament de les cadenes de valor globals). Les **exportacions** lleidatanes han suposat el 3,1% del total de vendes a l'estranger de Catalunya, sent aquesta la província amb un

⁴ Les dades del darrer any són provisionals en base a una mostra representativa. Per aquest motiu la comparativa històrica sempre es fa sobre la sèrie provisional que ofereix DataComex.

Gràfic 4.26
Principals sectors exportadors a la demarcació de Lleida (Milions d'euros)

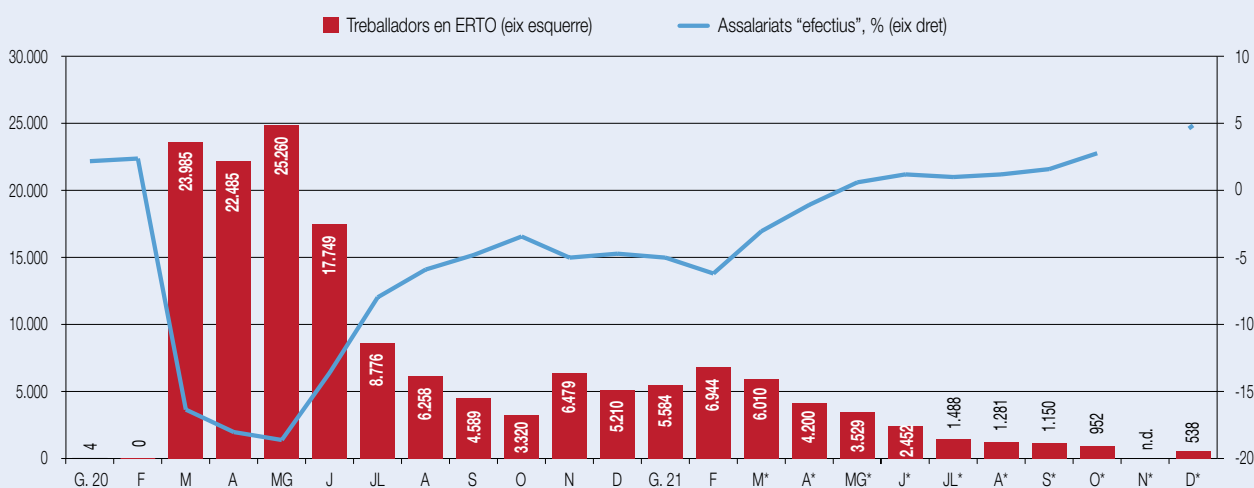

menor pes de les quatre per darrere de Girona (8%). Segons el destí de les vendes, s'han incrementat tant les que van a països de la Unió Europea (UE) com les extracomunitàries (un 12,8% i 22,7%, respectivament). Les primeres representen el 59% de les vendes totals amb quasi 1.500 milions d'euros i les segones, el 41% restant. No obstant això, cal destacar que des del 2017, les empreses lleidatanes han potenciat els mercats fora de la UE; de fet el 2021 s'han superat per primer cop els 1.000 milions d'euros exportats. Dins de les vendes comunitàries, França és el principal soci comercial amb més d'una tercera part, seguida d'Alemanya

(17,5%). En el cas de les de la resta del món, Regne Unit seria el principal amb el 10,5%, seguit d'Emirats Àrabs Units amb el 9,1%. En relació amb l'evolució per activitats econòmiques, dels deu principals, nou registren increments interanuals. En volum monetari, la principal és el conjunt de les fruites, hortalisses i llegums, amb més de 580 milions d'euros exportats i un increment del 13,7% respecte al 2020. Lleida exporta el 35,5% de les fruites, hortalisses i llegums de Catalunya. La segona activitat ha estat la de productes càrnics (308 milions i un 8,9% menys que el 2020), seguida dels greixos i olis (287 milions i +11,5% anual) i els pinsos animals (273 milions i un +30,9%). El pes d'aquestes quatre activitats fluctua del 23,4% al 10,9%, respectivament. La resta de sectors té pesos inferiors al 10% (gràfic 4.26). Aquests resultats situen la zona de les Terres de Lleida com a un territori clau del sector agroalimentari a Catalunya, amb més de 90 empreses dedicades a la producció de farines, pinsos i aliments compostos. En aquest sentit, hi ha la prioritat sobre entitats públiques i privades de fer de Lleida el *hub* logístic agroalimentari del sud d'Europa tot connectant-lo ferroviàriament amb els principals ports de Catalunya, el que permetria potenciar aquesta àrea industrial estratègica.

L'increment de les exportacions ha anat acompanyat d'un creixement del **teixit empresarial exportador** el 2021. Per primer cop des del 2005 s'han superat les 3.000 empreses exportadores a la demarcació de Lleida, un 24,9% més que el 2020 amb 690 noves empreses. D'aquestes, el 28% són exportadores consolidades que porten venent a l'estranger qua-

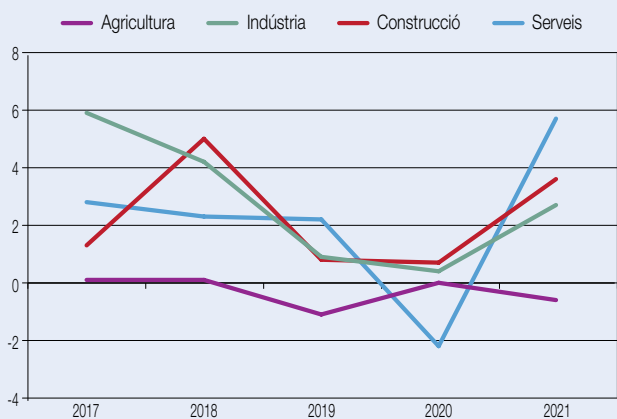
Gràfic 4.27
Treballadors en ERTO i assalariats efectius a la demarcació de Lleida** (Nombre i taxa de variació interanual, en %)

Mitjana mensual. / n.d. No disponible per canvi de legislació
 * Variació respecte al mateix mes del 2019

** Assalariats efectius: assalariats en règim general i mineria i carbó descomptats treballadors en ERTO
 Font: Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions, i Observatori de Treball i Model Productiu de la Generalitat

Gràfic 4.28
Afiliacions* per sectors a la demarcació de Lleida
 (Taxa de variació interanual, en %)

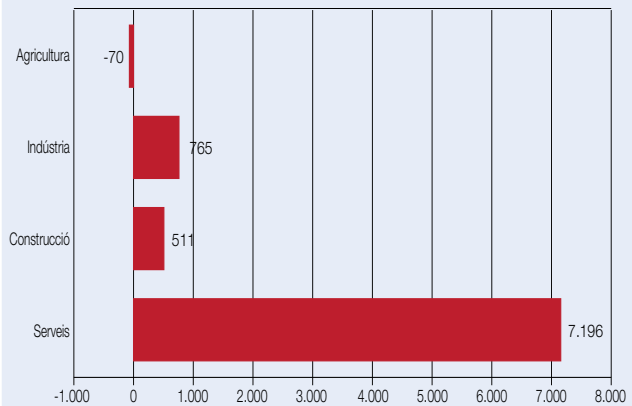
*Dades a 31 de desembre. Els darrers dos anys són provisionals. Règim general, mineral i carbó i autònoms
 Font: Idescat

tre anys consecutius (972 empreses i un 3,3% més que el 2020). La proporció d'empreses regulars ha anat fluctuant en els darrers anys entorn al 30,2% des del 2014. Dins d'aquest grup, un 44% exporta menys de 50.000€; un 22% i un 25% venen per valor d'entre 50.000 i 500.000 euros, i 500.000 i 5 milions d'euros, respectivament; i el 9% restant (84 empreses, quatre empreses més que el 2019) exporten per valors monetaris superiors. Quant a l'evolució, tots els trams han augmentat amb menor o major mesura excepte les que exporten de 50.000 a 500.000 euros, que passen de 225 a 215 empreses (-4,4%). Això, pot ser degut a dos factors principals, bé són empreses que han deixat d'exportar excepcionalment l'any de la Covid-19 o bé són empreses que han canviat de tram (de fet, el següent ha augmentat un 13,1% anual).

En relació amb a les compres a l'exterior, com s'ha avançat, aquest 2021 Lleida ha batut un rècord històric amb quasi 1.300 milions d'euros en **importacions** (211 milions més que l'any anterior). Si s'atén a l'origen, el 75% (966 milions d'euros) provenen de l'espai comunitari, mentre que el 25% (331 milions) s'adquireixen fora de la UE. En comparació amb el 2020, ambdós mercats han crescut significativament, un 15,2% el primer, i un 33,6% el segon. Igual que en el cas de les exportacions, el principal soci comunitari de la demarcació és França, que concentra un 30% de les compres totals a la UE, seguit, en aquest cas per Països Baixos (15%, porta d'entrada de moltes mercaderies al continent). En el cas de les compres extracomunitàries, el 44% del total es fan a la Xina, seguida a molta distància de Tunis (un 7%).

Quant a les importacions efectuades per les deu principals activitats del territori, tant sols tres activitats –cereals, pro-

Gràfic 4.29
Variació del nombre d'afiliacions* per sectors a la demarcació de Lleida. Any 2021 (Nombre)

*Dades a 31 de desembre. Els darrers dos anys són provisionals. Règim general, mineria i carbó, i autònoms.
 Font: Idescat

ductes càrnics, i greixos i olis– han reduït les compres a l'exterior (-6,3%, -1,3% i -14,2% interanual, respectivament). La importació de cereals en concret ocupa la tercera posició sobre el total de sectors en volum monetari amb més de 110 milions d'euros, el 9% del total el 2021. El sector líder en importacions a Lleida és el de productes químics amb 144 milions (un 8,8% més que el 2020), seguit d'altres tipus de manufactures amb 143 milions (+34% anual). Aquests dos sectors, suposen l'11% del total importat, respectivament. Altres activitats rellevants amb una evolució positiva són les fruites, hortalisses i llegums, la maquinària específica industrial, els electrodomèstics o altres béns d'equipament, per exemple. Totes elles compren per valor inferior als 100 milions i tenen una quota de mercat que fluctua entre el 7% i el 4%, percentatges que indiquen que a nivell sectorial les compres estrangeres estan força diversificades.

Respecte a l'evolució del mercat de treball, aquesta ha estat globalment positiva en comparació amb el 2020 i també respecte al 2019 per alguns indicadors. En primer lloc, les **afiliacions** a la Seguretat Social (SS) han augmentat un 4,7% fins a les 185.762 persones el darrer any, xifra que també supera la del 2019 en un 3,3%. No obstant això, cal tenir present que degut a que moltes empreses han operat intermitentment per la Covid-19, encara el 2021 hi ha hagut treballadors sota un Expedient de Regulació Temporal d'Ocupació (ERTO) –treballadors que tot i això consten com a laboralment actius a la SS. Per tal de descomptar aquest efecte, s'ha calculat l'afiliació efectiva (només per a aquells afiliats al règim general i al de mineria i carbó), és a dir, afiliacions totals menys ERTOS. En aquest cas, amb dades del darrer dia de l'any, Lleida comptava amb 148.556 afiliacions, un 4,6% més que al de-

Quadre 4.7
Dades bàsiques de la demarcació de Lleida

	2018	2019	2020	2021	Variació 2021/2020 (% pp)		Pes Dem./Catalunya (%)	
					Demarcació	Catalunya	2020	2021
DEMOGRAFIA								
Població Total	432.866	434.930	438.517	439.727	0,3	-0,2	5,6	5,7
Densitat (hab/km ²)	35,6	35,7	36,0	36,1	0,3	-0,2	-	-
Població de menys de 15 anys	65.870	65.622	65.507	64.774	-1,1	-2,3	5,6	5,7
Població de 15 a 64 anys	283.621	285.156	287.848	289.117	0,4	0,0	5,6	5,6
Població de 65 anys i més	83.375	84.152	85.162	85.836	0,8	0,7	5,8	5,8
Índex de dependència global	52,6	52,5	52,3	52,1	-0,3	-0,3	-	-
Índex d'envelliment	126,6	128,2	130,0	132,5	2,5	3,8	-	-
Nacionalitat espanyola	360.212	359.288	358.684	358.335	-0,1	-0,1	5,5	5,5
Nacionalitat estrangera	72.654	75.642	79.833	81.392	2,0	-0,8	6,3	6,5
Taxa d'estrangeria total	16,8	17,4	18,2	18,5	0,3	-0,1	-	-
Taxa d'estrangeria extracomunitària	10,3	10,9	11,8	12,3	0,5	0,2	-	-
ACTIVITAT ECONÒMICA								
Comptes de cotització⁶	16.612	16.590	15.444	15.689	1,6	1,8	6,5	6,5
Nombre d'empreses²	33.684	33.299	33.512	33.060	-1,3	-1,1	5,3	5,3
Sense assalariats	18.002	17.849	18.112	17.782	-1,8	-1,8	5,0	5,0
Amb assalariats	15.682	15.450	15.400	15.278	-0,8	-0,2	5,8	5,8
1 a 49 assalariats	15.471	15.219	15.150	15.045	-0,7	-0,1	5,9	5,8
50 a 199 assalariats	172	189	203	186	-8,4	-7,7	4,8	4,7
200 a 999 assalariats	34	38	43	41	-4,7	-1,0	3,7	3,6
1.000 o més assalariats	5	4	4	6	50,0	-0,5	2,1	3,1
Empreses concursades	31	32	41	21	-48,8	-11,6	3,3	1,9
Compravendes immobiliàries	28.836	34.077	25.638	33.236	29,6	23,8	10,6	11,1
Matriculació de vehicles ³	12.659	12.643	10.387	9.555	-8,0	-4,3	5,1	4,9
Viatgers allotjats a establiments hotelers³	917.554	952.339	494.402	635.401	28,5	72,6	8,4	6,2
Residents a Espanya	748.141	779.779	431.390	562.631	30,4	69,9	12,4	9,5
Residents a l'estranger	169.413	172.560	63.012	72.771	15,5	76,4	2,6	1,7
SECTOR EXTERIOR⁴								
Exportacions de béns (milions €)	2.094	2.144	2.161	2.510	16,7	21,5	3,3	3,1
<i>10 principals sectors</i>								
Fruïtes, hortalisses i llegums	482	505	517	587	13,7	18,3	34,7	35,5
Productes càrnics	296	292	341	308	-8,9	13,6	7,7	7,0
Greixos i olis	299	261	257	287	11,5	53,4	29,0	23,6
Pinsos animals	194	187	210	273	30,9	46,2	29,8	31,4
Altres semimanufactures	112	113	108	174	61,8	8,3	4,4	6,1
Productes químics	109	135	147	157	7,7	19,0	0,8	0,7
Maq. Específica certes indústries	102	113	100	102	3,0	4,7	2,5	2,2
Altres béns d'equipament	38	54	49	81	65,0	13,2	0,9	1,2
Preparats alimentosos	27	31	33	51	54,7	12,5	2,6	3,5
Components de l'automòbil	36	51	44	50	13,2	-14,9	2,3	2,3
Exportacions UE	1.309	1.338	1.244	1.484	12,8	12,4	3,2	3,1
Exportacions fora UE	785	806	917	1.027	22,7	37,9	3,4	3,1
Importacions de béns (milions €)	999	1.060	1.099	1.297	19,4	19,5	1,5	1,4
<i>10 principals sectors</i>								
Productes químics	120	120	131	144	8,8	17,5	0,6	0,6
Altres semimanufactures	81	125	109	143	34,0	19,5	5,3	5,9
Cereals	93	93	120	111	-6,7	19,7	11,3	8,8
Fruïtes, hortalisses i llegums	64	48	66	89	38,9	3,0	5,8	7,2
Maq. Específica certes indústries	68	85	78	86	13,5	16,9	1,8	1,7
Productes càrnics	65	75	89	85	-1,3	7,9	17,3	14,7
Electrodomèstics	30	30	36	58	60,6	25,3	4,4	5,7
Altres béns d'equipament	53	61	53	58	10,8	19,0	0,8	0,7
Greixos i olis	64	53	65	56	-14,2	39,5	9,7	6,0
Tèxtils i confecció	36	38	42	51	22,1	8,8	0,6	0,7
Importacions UE	757	805	829	966	15,2	11,2	2,1	2,1
Importacions fora UE	242	255	270	331	33,6	29,7	0,7	0,8
Nombre d'empreses exportadores	3.986	2.983	2.776	3.466	24,9	29,1	5,7	5,5
<i>Nombre d'empreses exportadores regulars⁵</i>								
Exporten menys de 50.000 €	922	941	941	972	3,3	1,7	5,6	5,7
Exporten de 50.000 a 500.000 €	404	328	428	432	0,9	-3,2	5,5	5,8
Exporten de 500.000 a 5 milions €	211	222	225	215	-4,4	4,6	5,9	5,4
Exporten més de 5 milions €	226	234	213	241	13,1	3,6	5,7	6,2
	SE	80	SE	84	---	13,5	---	4,9
MERCAT DE TREBALL								
Afiliacions total règims^{1,3,7}	176.680	179.774	177.360	185.762	4,7	4,2	5,4	5,5
Agricultura	12.900	12.775	12.793	12.723	-0,5	-0,5	40,0	39,9
Indústria	26.858	27.119	27.247	28.012	2,8	1,9	5,8	5,8
Construcció	13.661	13.787	13.891	14.402	3,7	3,5	6,8	6,8
Serveis	123.261	126.093	123.429	130.625	5,8	4,8	4,8	4,9
Assalariats	137.846	141.319	139.497	147.783	5,9	4,7	5,1	5,2
Autònoms	38.834	38.455	37.863	37.979	0,3	1,8	6,9	6,8
Ocupats (EPA)⁶	188.925	199.950	198.425	199.075	0,3	3,2	5,9	5,8
Contractes¹								
Temporals	165.229	171.616	134.907	148.646	10,2	22,1	7,0	6,3
Indefinits	19.600	21.027	15.803	20.948	32,6	34,4	5,1	5,0
Atur registrat¹	21.093	20.416	26.556	20.346	-23,4	-25,8	5,3	5,5
Taxa d'atur (EPA) ⁶	10,5%	9,7%	9,4%	11,1%	1,8	-0,6	-	-

¹ Dades de final d'any.

² Les dades són a 1 de gener de cada any (Directori Central d'Empreses de l'INE).

³ Les dades del darrer any són provisionals.

⁴ Les dades del darrer any són provisionals i les seves taxes de variació estan calculades a partir de les dades provisionals de l'any anterior.

⁵ En alguns anys la suma dels valors dels trams no coincideix amb el valor total perquè s'aplica la llei de confidencialitat estadística (12/1989) i no es pot revelar la informació amb tant detall.

⁶ Les dades fan referència a la mitjana anual.

⁷ Règim general, mineria i carbó i autònoms.

SE: Secret Estadístic

Fons: INE, Idescat, Observatori d'Empresa i Ocupació, DataComex, ICEX i Registradors de la propietat

sembre del 2019 i només 538 persones en ERTO (gràfic 4.27). Cal tenir present que aquesta xifra ha variat força al llarg de l'any. Amb els efectes de la tercera onada del virus al gener, l'afiliació se situava un 4,8% per sota del nivell precrisi amb quasi 5.600 treballadors en ERTO. No ha estat fins al mes de maig, amb la fi de l'estat d'alarma, que l'afiliació efectiva va assolir el nivell de dos anys enrere (+0,9%) i des de llavors ha augmentat progressiva i sostingudament.

Segons el règim d'afiliació, l'evolució ha estat diferent. D'una banda, el nombre d'assalariats ha augmentat un 5,9% fins a quasi 147.800 (un 4,6% més que el 2019). Tanmateix, en el cas dels treballadors autònoms, la xifra s'ha mantingut força estable respecte al 2020 amb gairebé 38.000 persones, però un 1,7% per sota del nivell precrisi (amb unes 470 persones menys). Aquesta seria la dada més baixa des del 2008 (any amb més de 45.500 treballadors per compte propi registrats), només per darrere de la del 2020.

A nivell sectorial (gràfics 4.28 i 4.29), l'afiliació total ha augmentat a totes les activitats econòmiques excepte en el cas de l'**agricultura** que s'ha mantingut estable el 2021 (tant respecte al 2020 amb una variació del -0,5%, com del 2019 amb una del -0,4%). Cal recordar que Lleida concentra el major nombre de treballadors de les quatre demarcacions dedicats a aquest sector amb més de 12.700 persones, el 40% del total de Catalunya. Quant a la resta, el sector **serveis** ha registrat el major augment interanual amb un 5,8% fins a les 130.625 afiliacions (el 70,3% de les afiliacions totals). També cal tenir en compte que el 2020 va ser el més afectat per la pandèmia, l'únic que va registrar un descens anual. Si s'analitzen les dades amb més detall, per secció econòmica⁵, les activitats culturals i esportives, l'hostaleria i les activitats administratives són les que registren majors augments anuals de la variació relativa (30,3%, 21,1% i 12,4%, respectivament). Les dos primeres activitats van patir caigudes molt significatives el 2020 per les restriccions Covid (superiors al -20%) i aquest darrer any han recuperat part del terreny perdut, però no han aconseguit assolir el nivell del 2019 (les activitats recreatives es queden un 0,9% per sota i les d'hostaleria un 3,3%, activitat que suposa un 10% de l'ocupació als serveis). Altres activitats rellevants del sector terciari són el comerç (amb un pes del 24,5%), les activitats sanitàries (13,5%) i l'administració pública (13,1%). L'evolució de totes elles ha estat positiva en major o menor mesura el 2021, tant respecte al 2020 com al 2019. En aquest sentit, el comerç s'ha recuperat malgrat un inici d'any marcat per les restriccions. Per darrere dels serveis, la **construcció**, amb un pes sobre el total del 7,8%, ha augmentat un 3,7% interanual amb 511 afiliacions més fins a poc més

de 14.400, màxim des del 2012. Com s'ha dit anteriorment, el 2021 ha estat un any molt positiu per a la construcció en tant que va ser dels primers sectors en iniciar la recuperació i en recuperar els nivells precrisi. En darrer lloc, la **indústria** augmenta l'afiliació un 2,8%, alhora que se situa un 3,3% per sobre de l'afiliació de 2019 amb més de 28.000 llocs de treball al tancar l'any, xifra rècord des del 2008. En comparació amb la mitjana catalana, la tendència ha estat força més positiva. L'afiliació a la indústria suposa el 15,1% del total i més de 26.000 llocs estan dedicats a les manufactures.

Un altre indicador de l'evolució del mercat de treball són les dades que publica l'INE a través de l'Enquesta de població activa. En aquest cas, la **població ocupada** a Lleida s'ha mantingut força estable respecte al 2020 (amb una variació positiva del 0,3%) i s'hauria quedat a les portes del nivell precrisi (-0,4%) amb 199.075 persones en mitjana el 2021. Igual que en el cas de les afiliacions, aquesta xifra inclou els treballadors que han estat en ERTO. La divergència respecte a l'evolució de l'indicador anterior es podria explicar, d'una banda, perquè les dades d'ocupació no són un registre com les afiliacions –per tant són una estimació–, i, d'altra banda, perquè la caiguda que es va observar amb dades de l'EPA el 2020 va ser força menor (-0,8%) que en termes d'afiliacions.

Quant als **contractes de treball** signats, la demarcació ha registrat un total de 169.594 el 2021, un 12,5% més que el 2020, però un 12% menys que el 2019 (any de màxim històric amb més de 190.000 contractes signats). Dels nous contractes signats, més del 87% han estat temporals i la resta indefinits. Quant als primers, aquests han augmentat un 10,2% respecte a l'any anterior, i els segons, un 32,6% (més de 5.000 nous contractes). No obstant això, en cap cas s'ha recuperat el nivell anterior a la pandèmia (els indefinits es queden un 0,4% per sota i els temporals un 13,4%). En comparació amb la mitjana catalana, l'evolució ha estat lleugerament menys intensa a Lleida.

En paral·lel, a l'evolució positiva de l'afiliació i l'ocupació, acompanya una reducció del nombre d'**aturats registrats** del 23,4%, 6.210 persones menys, fins a les 20.346. Aquesta xifra se situa unes tres dècimes per sota de la del 2019 i és de fet la més baixa des del 2008 (amb poc més de 18.500 registrats a l'atur).

Finalment, Lleida és la província on més han augmentat els **preus del consum** amb un creixement de la inflació del 3,6%

⁵ Les dades per demarcacions i secció econòmica només estan disponibles en mitjana mensual a la base de dades de la Seguretat Social.

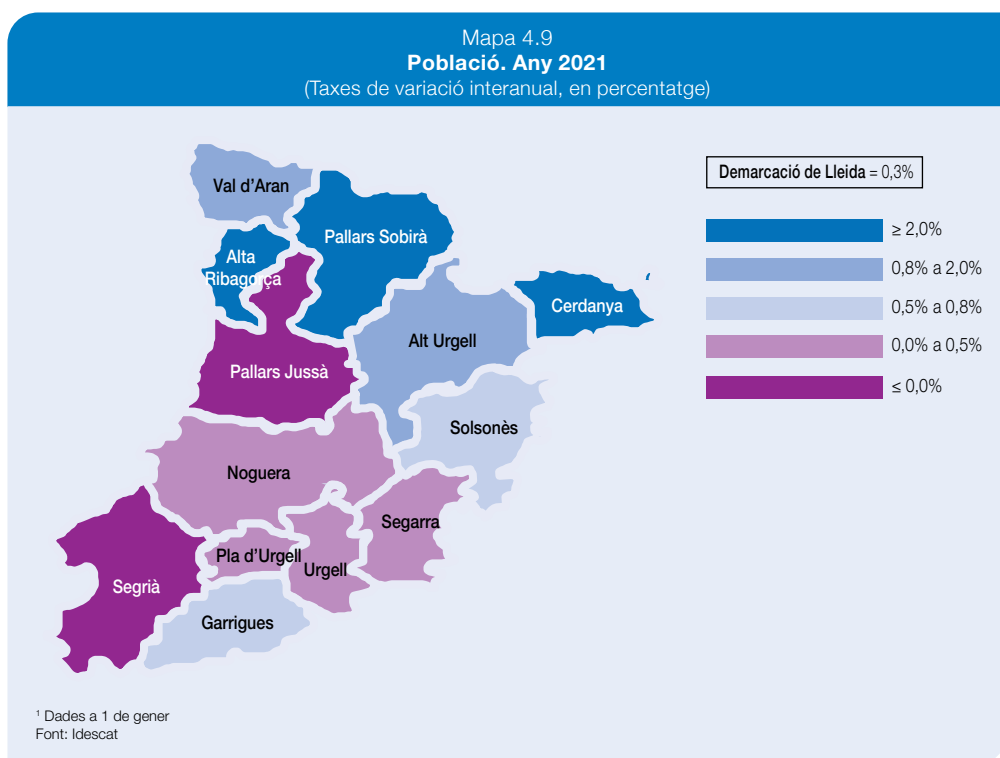
en mitjana anual el 2021, la més elevada des de 2008, i 4 punts més que el 2020, que va ser un any de deflació. La inflació a Lleida se situa també set dècimes per sobre de l'increment mitjà a Catalunya. Tanmateix, aquesta mitjana és el resultat d'una evolució anual que ha variat molt al llarg del 2021. De fet, al gener i febrer els preus es van mantenir molt estables (amb variacions del 0,3% i -0,1%, respectivament), en línia amb l'evolució del 2020 (any de deflació pels xocs d'oferta i demanda a arrel de la Covid-19). Va ser a partir del març que aquests han començat a augmentar progressiva i significativament, de l'1,5% al març al 7,3% al desembre. Hi ha diverses causes darrere d'aquest augment de preus, en primer lloc un efecte base (atès que es compara el nivell de 2021 amb el de 2020, any de fortes caigudes), la reactivació de la demanda després de mesos de contenció (l'estalvi forçós i precaució acumulat és elevat) enfront d'una oferta que ha tingut dificultats per donar resposta pels confinaments i aturades a arrel de la pandèmia. En conseqüència, els preus energètics s'han incrementat, el valor de les matèries primeres també ha crescut, així com els costos de transport marítim. Si s'atén a la inflació per grups de despesa a Lleida, l'electricitat i el gas han augmentat un 25,7% en mitjana anual (va caure un 12,3% el 2020), seguits de l'ús de vehicles personals (+9,4%), les begudes no alcohòliques (+7,3%), els serveis ambulatoris i la protecció social (per sobre del 4%). La resta de grups s'han situat per sota de la mitjana i en alguns casos hi ha hagut reducció de preus. Tot plegat apunta

a l'elevada influència dels preus energètics sobre la inflació el 2021.

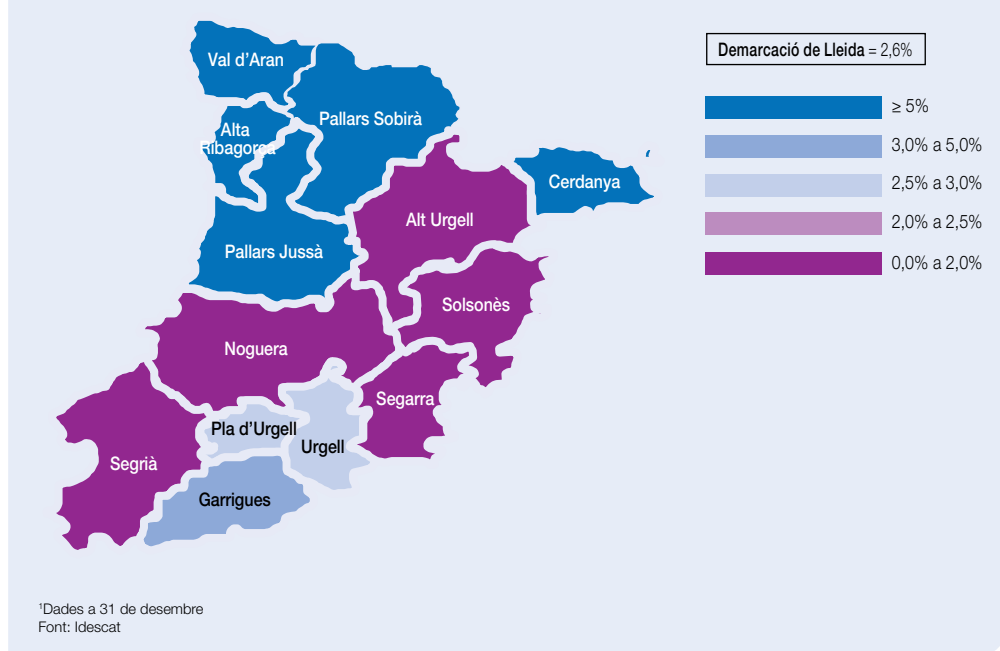
Anàlisi comarcal

La demarcació de Lleida està formada per un total de tretze comarques, el major nombre de les quatre províncies, amb l'Alta Ribagorça, l'Alt Urgell, les Garrigues, la Noguera, el Pallars Jussà i Sobirà, el Pla d'Urgell, la Segarra, el Segrià, el Solsonès, l'Urgell, la Val d'Aran i una part de la Cerdanya –a més del municipi de Gósol situat a la comarca del Berguedà (demarcació de Barcelona). Per a aquest anàlisi es tindran en compte totes les esmentades excepte el Berguedà perquè només té un municipi. A banda d'aquesta divisió administrativa, geogràficament es distingeixen dues regions: d'un costat, la de les comarques de la plana; i de l'altre, la de les comarques pirinenques i prepirinenques. Aquestes darreres són les comarques amb menor població de Catalunya i les de menor densitat demogràfica. Tant el Pallars Jussà, com el Pallars Sobirà i l'Alta Ribagorça tenen densitats de població inferiors a 10 hab./km² i són també les comarques menys poblades de Catalunya.

La **població** s'ha mantingut relativament estable (amb variacions anuals entre l'1,1% i el -1%) a nou de les tretze comarques lleidatanes (de més a menys): l'Alt Urgell, les Garrigues,

Mapa 4.10
Comptes de cotització¹. Any 2021
 (Taxes de variació interanual, en percentatge)

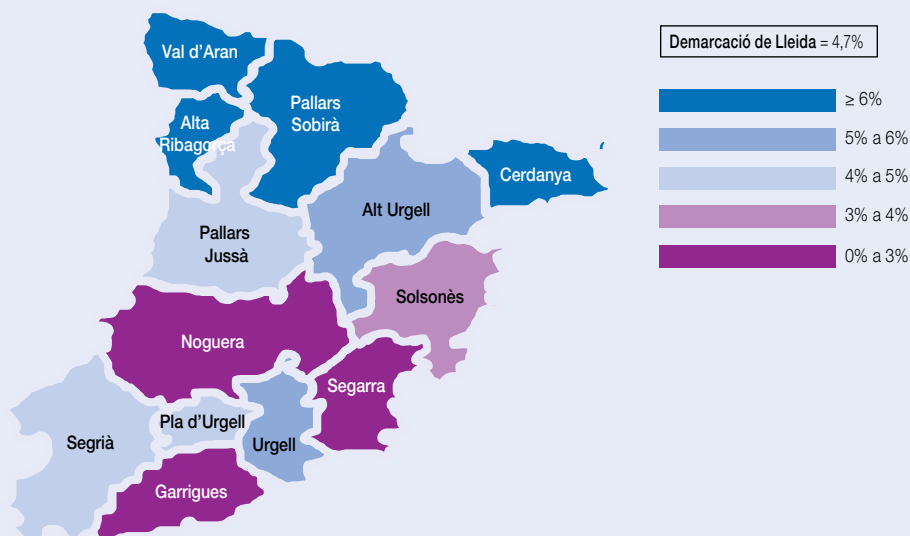
el Solsonès, l'Urgell, la Segarra, la Noguera, el Pla d'Urgell, el Segrià i el Pallars Jussà –aquestes dues últimes les úniques amb variacions negatives. A la resta de territoris, la població ha augmentat amb valors superiors, que han oscil·lat entre el 3,8% de La Cerdanya i l'1,9% de la Val d'Aran. La comarca més poblada de Lleida és el Segrià, que amb més de 211.000 persones (el 48% del total de la demarcació) és on s'ubica la ciutat de Lleida. En aquest territori, la població s'ha mantingut pràcticament al mateix nivell que el 2020. Per darrere, la Noguera i el Pla d'Urgell concentren més de 39.000 i més de 36.700 persones, respectivament, el 8,9% i 8,4% de la població. En l'altre extrem, estarien l'Alta Ribagorça i el Pallars Sobirà, les comarques, juntament amb el Priorat, amb menys habitants de Catalunya (quasi 4.000 a la primera i poc més de 7.000 a la segona) (mapa 4.9).

En relació amb el teixit empresarial, els nombre de **comptes de cotització** (concepte aproximatiu al nombre d'empreses) inscrits a la Seguretat social ha augmentat a totes les comarques lleidatanes entre desembre de 2020 i de 2021 (mapa 4.10). Si es pren com a referència la variació mitjana (2,6% al conjunt de la demarcació), sis comarques registren increments inferiors, i la resta iguals o superiors. En el primer grup se situen el Solsonès, la Segarra, la Noguera, l'Alt Urgell, el Segrià i el Pla d'Urgell, amb variacions que han oscil·lat entre el 0,7% de la primera i el 2,5% de l'última. Quant al Segrià, aquesta comarca ha registrat quasi 7.300 empreses amb 132 més que el 2020, una de cada tres noves empreses de

la demarcació el darrer any. En el segon grup se situen la resta de territoris amb variacions d'intensitats diferents: entre el 2,6% i el 5,5% l'Urgell, les Garrigues i el Pallars Sobirà; i, per sobre del 6% (i fins a l'11,2%), la Cerdanya, el Pallars Jussà, l'Alta Ribagorça i la Val d'Aran. Aquesta última i la Cerdanya són les comarques que més han contribuït a l'increment d'empreses a la província en un 17,9% i 16,2%, respectivament. No obstant la bona evolució generalitzada, respecte al 2019, només hi ha dues comarques que hagin assolit el nivell precisi: l'Alta Ribagorça (+0,6%) i el Pallars Jussà (+1,6%), la resta es troba encara per sota amb magnituds diferents (del -1% de la Cerdanya fins al -6,1% del Segrià).

Pel que fa a l'evolució del mercat de treball, l'**afiliació segons seu de l'empresa** a la Seguretat Social s'ha incrementat a totes les comarques de Lleida. Les intensitats han estat heterogènies amb sis territoris que registren variacions inferiors a la mitjana (4,7%), la Noguera, les Garrigues, la Segarra, el Solsonès, el Segrià i el Pla d'Urgell (mapa 4.11). A la resta de comarques els augments relatius han fluctuat entre el 4,9% del Pallars Jussà i el 29,2% de la Val d'Aran. En termes absoluts, de les 8.402 afiliacions addicionals que s'ha registrat a la demarcació, a l'entorn del 47% s'han produït al Segrià (+3.948), un 16,2% a la Val d'Aran (+1.363) i un 14% a la Cerdanya (+1.174). En comparació amb el 2019, totes les comarques menys la Val d'Aran, el Pallars Sobirà i les Garrigues han assolit els nivells d'afiliació precisi al tancar el 2021.

Mapa 4.11
Afiliacions a la Seguretat Social¹. Any 2021
 (Taxes de variació interanual, en percentatge)

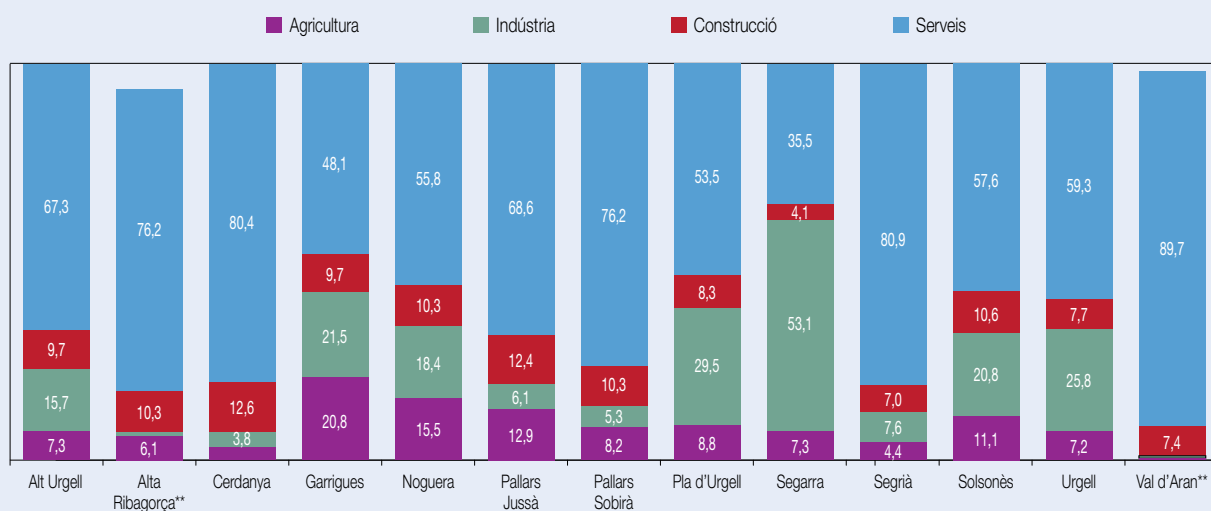

¹Dades a 31 de desembre. Els darrers dos anys són provisionals. / Règim general, mineria i carbó, i autònoms
 Font: Idescat

Per grans sectors econòmics, només l'afiliació als serveis ha augmentat a totes les comarques el 2021, a la resta d'activitats l'evolució ha estat heterogènia segons el territori (gràfic 4.30 i quadre 4.8). Començant pel **sector terciari**, s'observa que els llocs de treball han augmentat amb intensitat, amb variacions relatives de dos dígit, a la Val d'Aran (33,8%), la

Cerdanya (19,9%), l'Alta Ribagorça (16,3%) i el Pallars Sobirà (13,7%). D'aquestes, les dues primeres, juntament amb el Segrià –on l'augment ha estat del 4,8%–, són les comarques on aquest sector té un major pes sobre el total en termes d'afiliacions, per sobre del 80% (en l'altre extrem se situaria, per exemple, la Segarra, amb un pes del 35,5%). A la resta

Gràfic 4.30
Estructura sectorial de les afiliacions*. Any 2021
 (En percentatge sobre el total d'afiliacions de la comarca)

* Dades provisionals a 31 de desembre. Règim general, mineria i carbó, i autònoms.

** El total no suma 100 atès que per motius de confidencialitat estadística no es disposen de dades per alguns sectors.
 Font: Idescat.

Quadre 4.8

Afilacions a la Seguretat Social per grans sectors econòmics i comarques^{1,2}. Any 2021

	Agricultura		Indústria		Construcció		Serveis		Total afiliacions	
	Nombre	Variació 21/20 (%)	Nombre	Variació 21/20 (%)	Nombre	Variació 21/20 (%)	Nombre	Variació 21/20 (%)	Nombre	Variació 21/20 (%)
Alt Urgell	466	-1,5	994	4,7	619	6,7	4.272	5,8	6.351	5,2
Alta Ribagorça	84	1,2	14	-84,9	142	173,1	1.048	16,3	1.375	14,0
Cerdanya	273	-0,7	320	10,3	1.064	1,7	6.788	19,9	8.445	16,1
Garrigues	1.148	-1,5	1.184	-0,2	534	-2,0	2.653	5,3	5.519	1,9
Noguera	1.943	-2,6	2.307	1,9	1.295	0,9	7.001	1,7	12.546	1,0
Pallars Jussà	517	-0,8	247	8,8	500	8,7	2.756	5,0	4.020	4,9
Pallars Sobirà	202	3,6	132	2,3	255	6,3	1.889	13,7	2.478	11,3
Pla d'Urgell	1.311	8,8	4.407	8,8	1.235	3,8	7.985	1,2	14.938	4,2
Segarra	834	0,7	6.091	2,4	471	-2,9	4.074	4,2	11.470	2,7
Segrià	4.477	-2,8	7.704	-0,2	7.055	5,2	81.523	4,8	100.759	4,1
Solsonès	597	4,4	1.117	3,7	569	1,6	3.096	4,2	5.379	3,8
Val d'Aran	30	15,4	36	-2,7	445	-1,8	5.406	33,8	6.030	29,2
Demarcació de Lleida	12.723	-0,5	28.012	2,8	14.402	3,7	5.406	33,8	185.762	4,7
Catalunya	31.860	-0,5	482.983	1,9	212.036	3,5	2.676.964	4,8	3.403.843	4,2

¹ Dades a 31 de desembre. Les dades del 2020 i 2021 són provisionals.

² Règim general, mineria i carbó, i autònoms.

Font: Idescat.

de comarques, les variacions han estat menors, però igualment notables, des de l'1,2% del Pla d'Urgell fins al 8,4% de l'Urgell. En comparació amb el nivell del 2019, totes les comarques menys cinc (Noguera, Cerdanya, Val d'Aran, Pallars Sobirà i Pla d'Urgell) han assolit els nivells de llocs de treball anteriors a la Covid-19 als serveis (però, sense oblidar que és un sector on l'impacte de la pandèmia ha estat molt desigual segons l'activitat i, per tant, caldria un anàlisi més detallat per al qual no es disposa d'informació).

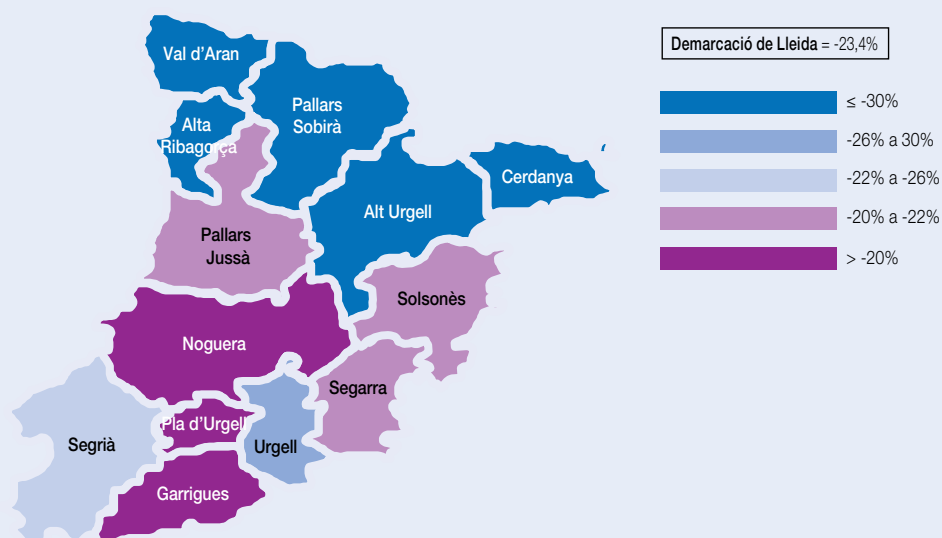
Per darrere d'aquest, la **construcció** és el següent sector on, globalment, la tendència ha estat més positiva el darrer any, amb només tres de tretze comarques on l'afiliació s'ha reduït. És el cas de la Segarra (-2,9%), les Garrigues (-2%) i la Val d'Aran (-1,8%). A la resta de territoris, els increments han estat positius amb variacions relatives de diferent magnitud (en aquest cas la poca afiliació registrada a l'Alta Ribagorça desvirtua l'increment i dona lloc a un percentatge molt elevat que en valor absolut no ho és). Si se centra l'atenció en aquelles comarques amb un major pes d'aquesta activitat sobre el total, serien el Pallars Jussà i la Cerdanya amb un 12,4% i 12,6%, respectivament. En aquests casos, l'increment ha estat del 8,7% i l'1,7% a cadascuna. A la resta, els pesos oscil·len entre el 7% (Segrià) i el 10,6% (Solsonès). En relació amb l'afiliació prèvia a la Covid-19, al tancament del 2021, tres comarques no l'han recuperada completament: la

Segarra i l'Urgell es queden a menys d'un punt, mentre que les Garrigues es manté un 7,5% per sota.

En tercer lloc, l'afiliació a la **indústria** s'ha incrementat a nou de les tretze comarques lleidatanes, registrant només una reducció interanual a l'Alta Ribagorça, la Val d'Aran, les Garrigues i el Segrià –aquests dos territoris, amb variacions molt minses que correspondrien més a una evolució estable el 2021. Entre les nou amb una variació positiva, tres registren un creixement inferior a la mitjana (2,8%) –la Noguera, el Pallars Sobirà i la Segarra. A la resta, els increments han fluctuat entre el 3,3% de l'Urgell i el 10,7% de la Cerdanya. La comarca amb major proporció de l'afiliació industrial sobre el total és, amb diferència, la Segarra amb un 53,1% (molt per sobre de la mitjana catalana, 14,2%); seguida del Pla d'Urgell, l'Urgell, les Garrigues i el Solsonès (totes amb pesos entre el 20% i el 30%); i la Noguera i l'Alt Urgell (amb un mínim d'un 15%). Quant al nivell del 2019, cinc comarques no han recuperat del tot els llocs de treball industrials, sobretot a l'Alta Ribagorça, la Val d'Aran i el Pallars Sobirà, i, en menor mesura a les Garrigues i el Segrià.

En darrer lloc, l'afiliació al **sector agrícola** ha augmentat a cinc comarques, s'ha mantingut estable a quatre –amb variacions entre el -1% i l'1% a la Cerdanya, el Pallars Jussà, l'Urgell i la Segarra–, i ha disminuït a les quatre restants, el

Mapa 4.12
Atur registrat¹. Any 2021
 (Taxes de variació interanual, en percentatge)

¹Dades a 31 de desembre.
 Font: Observatori del Treball i Model Productiu de la Generalitat de Catalunya.

Quadre 4.9
Dades econòmiques bàsiques de les comarques. Any 2021

	Població		Població nascuda a l'estranger		Empreses (comptes de cotització)		Afilacions segons seu de l'empresa ²		Afilats segons residència		Atur registrat	
	Nombre	(%) Var 21/20	Nombre	(%) Var 21/20	Nombre	(%) Var 21/20	Nombre	(%) Var 21/20	Nombre	(%) Var 21/20	Nombre	(%) Var 21/20
Alt Urgell	20.453	1,1	4.260	4,4	769	1,6	6.351	5,2	7.495	4,1	753	-32,6
Alta Ribagorça	3.945	3,1	591	9,4	170	9,0	1.375	14,0	1.743	5,6	113	-33,1
Cerdanya	19.230	3,8	3.927	2,6	1.065	6,6	8.445	16,1	8.883	8,0	473	-38,3
Garrigues	19.010	0,7	2.749	5,7	596	3,3	5.519	1,9	7.747	1,6	705	-18,7
Noguera	39.169	0,1	7.608	1,7	1.393	1,4	12.546	1,0	16.112	2,6	1.922	-17,7
Pallars Jussà	13.170	-0,4	2.280	-0,2	509	8,5	4.020	4,9	5.109	2,2	581	-20,5
Pallars Sobirà	7.101	2,5	875	5,0	343	5,5	2.478	11,3	3.349	3,8	241	-31,3
Pla d'Urgell	36.769	0,1	7.335	1,4	1.247	2,5	14.938	4,2	16.071	2,7	1.610	-17,8
Segarra	23.412	0,4	6.391	0,6	693	0,9	11.470	2,7	10.812	2,4	760	-20,8
Segrià	211.609	-0,1	45.419	2,2	7.298	1,8	100.759	4,1	85.639	3,5	11.312	-22,6
Solsonès	13.600	0,6	1.918	0,9	615	0,7	5.379	3,8	6.011	3,1	470	-21,8
Urgell	37.276	0,4	7.716	2,3	1.284	2,6	13.634	5,7	15.757	3,0	1.582	-28,6
Val d'Aran	10.372	1,9	2.435	4,4	724	11,2	6.030	29,2	5.193	12,2	200	-61,3
Demarcació de Lleida	439.727	0,3	89.958	2,3	15.830	2,6	185.762	4,7	182.812	3,4	20.346	-23,4
Catalunya	7.763.362	-0,2	1.598.463	0,9	243.338	2,4	3.403.843	4,2	3.338.818	3,9	369.158	-25,8

¹ Dades a 31 de desembre.

² Dades provisionals. Règim general, mineria i carbó, i autònoms.

Font: Idescat, INE, MTAS i Observatori del Treball i Model Productiu de la Generalitat de Catalunya.

que ha donat lloc a una evolució força diversa el 2021. En positiu, els increments han oscil·lat entre l'1,2% de l'Alta Ribagorça i el 15,4% de la Val d'Aran. En l'altre extrem, els llocs de treball han disminuït entre un -1,5% a l'Alt Urgell i les Garrigues, respectivament, fins a un -2,8% al Segrià. Els territoris amb més pes de treballadors a l'agricultura sobre el total són les Garrigues (amb un 20,8%), la Noguera (15,5%), el Pallars Jussà (15,9%) i el Solsonès (11,1%). A la resta els percentatges són inferiors a dos dígitos, però, tot i així, estan a molta distància de la mitjana catalana (0,9%). En comparació amb els nivells pre pandèmia, sis no els han recuperat, especialment a les Garrigues (-3%) i al Segrià (-2,4%).

Si s'analitza l'afiliació en funció de la **residència padronal del treballador** en lloc de la seu d'on està ubicada la seu de l'empresa, aquesta ha augmentat el 2021 a totes les comarques, en set casos per sota de la mitjana (3,4%), i a la resta per sobre. Entre el primer grup, les variacions han fluctuat entre l'1,6% de les Garrigues i el 3,1% del Solsonès, i entre el segon, del 3,5% del Segrià al 12,2% de la Val d'Aran. Si es compara l'afiliació per residència amb la corresponent a la seu social de l'empresa, es pot analitzar la mobilitat entre comarques per motius laborals. A la majoria de territoris –deu dels tretze– el nombre d'afiliats per residència és superior al d'afiliacions per seu d'empresa, el que implica que hi ha una

major proporció de gent que treballa a una altra comarca (les ràtios se situen a l'entorn del 111% en mitjana, és a dir, hi ha un 11% més d'afiliats residents que per seu d'empresa). Només la Segarra, la Val d'Aran i el Segrià tenen proporcions inferiors al 100% (del 94% de la primera al 92% de l'última), el que implica que són receptores netes de treballadors d'altres comarques.

Juntament amb la reducció d'afiliacions, el mercat de treball també ha registrat un descens de l'**atur** a totes les comarques el 2021 ([mapa 4.12](#)). Les reduccions interanuals han estat molt significatives a totes elles, amb xifres que superen els dos dígitos: des del -17,7% de la Noguera fins al -61,3% de la Val d'Aran. En termes absoluts, de la reducció total que s'ha produït al conjunt de Lleida (-6.210 persones), aproximadament el 53,1% (-3.295 persones) s'ha concentrat al Segrià, seguida de l'Urgell (amb -635 persones suposa el 10,2% de la reducció total) i, en tercer lloc, la Noguera (-412 persones i el 6,6%). En comparació amb el nivell precrisi, set comarques encara no han assolit el nivell d'atur del 2019 (Alta Ribagorça, Cerdanya, Garrigues, Noguera, Pallars Sobirà, Pla d'Urgell i Segarra), el Solsonès s'ha quedat a unes dècimes per sota (igual que el conjunt de la província), i la resta s'ha situat en nivells inferiors (especialment el Segrià, un 2,2% per sota).

FLUXOS D'EMPRESSES ENTRE LA PROVÍNCIA DE LLEIDA I LA RESTA DE TERRITORIS. PER ON ES PERD EL TEIXIT PRODUCTIU LLEIDATÀ?

Jordi Moreno

Universitat de Lleida

Introducció

El manteniment i l'expansió del teixit productiu resulta de vital importància per a qualsevol territori tant en termes de generació de riquesa com d'ocupació. Sabedors d'aquest fet, el 7 de març de 2022 la Cambra de Comerç de Lleida va presentar un estudi encarregat a la Universitat de Lleida i a la UPF Barcelona School of Management, on s'analitza la deslocalització d'empreses de les comarques de Lleida entre els anys 2015 i 2020¹. L'estudi va posar de manifest que durant aquest període van marxar de les terres de Lleida un total de 428 empreses, una quantitat superior a les 341 empreses de fora del territori que durant el mateix període van establir la seva seu social a la província de Lleida. Aquest saldo negatiu de 87 empreses representa un 0,65% de les empreses amb forma societària a Lleida, i posa de manifest la pèrdua de teixit productiu experimentada en el territori lleidatà com a conseqüència d'aquests fluxos d'empreses entre territoris.

En aquell estudi, es va observar que els principals destins de les empreses que marxaven del territori eren la província de Barcelona, preferentment, i les províncies d'Osca i Madrid (entre les tres van acollir el 67,5% de les empreses sortints). De la mateixa manera, aquesta fuga d'empreses es va fer sentir en diferents sectors de l'economia lleidatana, essent el comerç, la construcció i les activitats immobiliàries, les activitats professionals o el sector agroalimentari alguns dels que van experimentar un major nombre de sortides.

Per tal de completar aquesta anàlisi quantitativa de les dades, resulta interessant i necessari analitzar també la idiosincràsia de les empreses que han arribat al territori durant el mateix període, tant pel que fa a la seva procedència com al seu sector d'activitat. Aquesta informació ha de permetre un major coneixement de la mobilitat empresarial interterritorial, així com identificar quins sectors de les comarques de Lleida

¹ Per a la realització d'aquest estudi es van utilitzar dades disponibles en el Registre Mercantil. Es van catalogar com empreses deslocalitzades aquelles que entre l'1 de gener de 2015 i el 31 de desembre de 2020 havien traslladat la seva seu social fora de la província de Lleida, i que a la finalització d'aquest període encara no havien tornat a traslladar la seva seu a la província de Lleida.

són receptors nets d'empreses i en quins s'està produït una davallada en termes de nombre d'empreses com a conseqüència d'aquest fenomen. Aquesta informació ha de permetre complementar la de l'estudi inicial, i identificar més fàcilment en quins sectors és més urgent l'adopció de mesures per evitar la fuga d'empreses.

Per tant, l'anàlisi que a continuació es presenta, més enllà de constatar la pèrdua de teixit productiu en el conjunt de Lleida com a conseqüència dels fluxos d'empreses entre territoris, pretén ampliar el rang de visió tot proporcionant informació que sigui útil per a la presa de decisions. Aquestes haurien d'anar adreçades al manteniment del teixit productiu actual, al retorn de les empreses que van marxar i a atraure empreses d'altres territoris.

Origen de les empreses arribades a les comarques de Lleida

Entre l'1 de gener de 2015 i el 31 de desembre de 2020 van ser un total de 341 empreses procedents d'altres territoris

Taula 1
Distribució de les empreses arribades a Lleida segons la província d'origen (2015-2020)

Província	Arribades	%	Província	Arribades	%
Barcelona	193	56,60	Sevilla	3	0,88
Tarragona	29	8,50	Badajoz	2	0,59
Huesca	22	6,45	Còrdova	2	0,59
Zaragoza	20	5,87	Granada	2	0,59
Madrid	18	5,28	Alacant	1	0,29
Gerona	14	4,11	Cantàbria	1	0,29
Balears	6	1,76	Huelva	1	0,29
Valencia	6	1,76	Lugo	1	0,29
Bizkaia	5	1,47	Navarra	1	0,29
Castellon	4	1,17	Palència	1	0,29
Malaga	4	1,17	Toledo	1	0,29
Almeria	3	0,88	Zamora	1	0,29
Total 341 empreses					

Font: Elaboració pròpia amb dades del Registre Mercantil

Taula 2
Distribució de les empreses que van marxar de la província de Lleida segons destí (2015-2020)

Província	Sortides	%	Província	Sortides	%
Barcelona	168	39,25	La Rioja	2	0,47
Osca	61	14,25	Màlaga	2	0,47
Madrid	60	14,02	Pontevedra	2	0,47
Tarragona	40	9,35	Toledo	2	0,47
Saragossa	16	3,74	Biscaia	1	0,23
Girona	12	2,80	Ciutat Reial	1	0,23
Balears	11	2,57	Guadalajara	1	0,23
Navarra	8	1,87	Huelva	1	0,23
Castelló	5	1,17	Jaen	1	0,23
Sevilla	5	1,17	La Corunya	1	0,23
Almeria	4	0,93	Lleó	1	0,23
Guipúscoa	4	0,93	Murcia	1	0,23
Terol	4	0,93	Ourense	1	0,23
Alacant	3	0,70	Segòvia	1	0,23
València	3	0,70	Sòria	1	0,23
Cantàbria	2	0,47	Valladolid	1	0,23
Còrdova	2	0,47			
Total 428 empreses					

Font: Elaboració pròpia amb dades del Registre Mercantil

les que van traslladar la seva seu social al territori de Lleida. En la [taula 1](#) es mostra la distribució d'aquestes empreses segons la seva província d'origen.

Les dades posen de manifest que la majoria de les empreses que es van traslladar a Lleida procedien de territoris de la resta de Catalunya (gairebé el 70% del total). Per províncies, s'observa com la majoria provenien de la província de Barcelona (56,6% del total). A continuació, i a una distància significativa, destacarien altres territoris com Tarragona (8,5%), Osca (6,45%), Saragossa (5,87%), Madrid (5,28%) i Girona (4,11%). Precisament, aquests 6 territoris van ser identificats també com els principals destins de les empreses que van marxar de la província de Lleida durant el mateix període ([taula 2](#)). Aquest fet, mostra la intensitat dels fluxos d'empreses existents entre Lleida i aquests sis territoris. Els resultats mostren que si ve arriben empreses de diversos territoris, la gran majoria ho fan des dels territoris limítrofs (resta de Catalunya i Aragó). De fet, menys d'un 20% de les empreses arribades ho fan des de territoris més allunyats.

Per altra banda, si bé Barcelona va ser identificat com el territori a on marxaven més empreses de Lleida, també s'observa ara que des de Barcelona en venen una quantitat fins i

Taula 3
Distribució de les empreses arribades a Lleida segons el sector d'activitat (2015-2020)

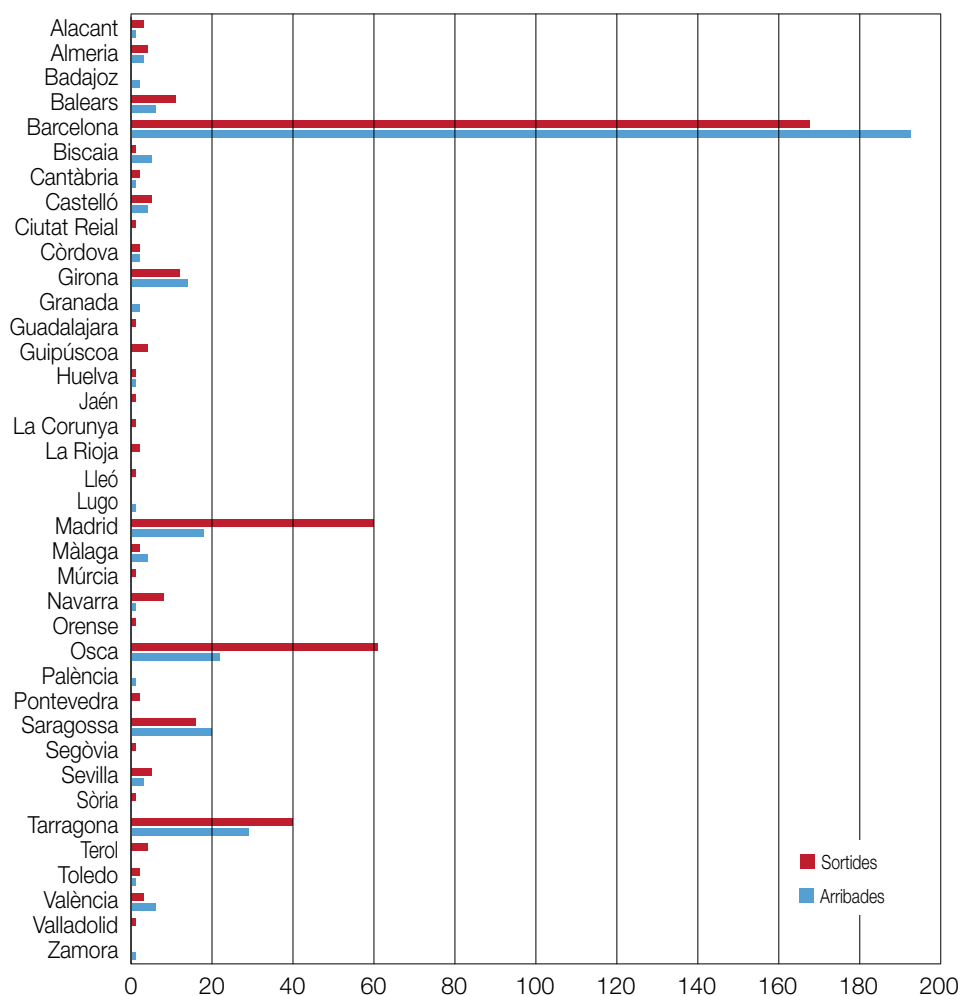
Codi Activitat CNAE	Sector	Arribades	%
G	Comerç	96	28,15
F	Construcció	64	18,77
L	Activitats immobiliàries	42	12,32
M	Activitats professionals, científiques i tècniques	25	7,33
I	Hostaleria	23	6,74
C	Indústria manufacturera	20	5,87
H	Transport i emmagatzematge	20	5,87
A	Agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca	16	4,69
J	Informació i comunicacions	8	2,35
N	Activitats administratives i serveis auxiliars	8	2,35
K	Activitats financeres i d'assegurances	6	1,76
Q	Activitats sanitàries i de serveis socials	4	1,17
S	Altres serveis	3	0,88
D	Subministrament d'energia elèctrica, gas, vapor i aire condicionat	2	0,59
P	Educació	2	0,59
E	Subministrament d'aigua, activitats de sanejament, gestió de residus i descontaminació	1	0,29
R	Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	1	0,29

Font: Elaboració pròpia amb dades del Registre Mercantil

tot superior. Aquest fet es pot veure fàcilment en el [gràfic 1](#), on es mostra el volum d'entrades i sortides d'empreses segons el seu origen i destí.

Tal i com es pot observar, Barcelona concentra, d'una manera molt significativa, els nivells més significatius tant d'arribades com de sortides. En general, s'observa com les províncies que concentren més sortides d'empreses també són les que concentren més entrades, fruit de la proximitat amb aquests territoris que n'afavoreix la mobilitat empresarial. La única excepció seria Madrid, que malgrat la distància presenta també uns fluxos d'entrades i sortides significatius (especialment d'empreses que marxen cap a Madrid). Tot i que els territoris escollits per la majoria d'empreses de Lleida per traslladar-hi la seva seu social també són l'origen de moltes empreses que es traslladen a Lleida, aquesta arribada de noves empreses no sempre és suficient per compensar la fuga experimentada. Aquest fet es pot observar més fàcilment en el [gràfic 2](#), on es presenten els fluxos nets d'empreses entre Lleida i la resta de territoris.

Gràfic 1
Sortides i arribades d'empreses de Lleida segons destí i procedència (2015-2020)

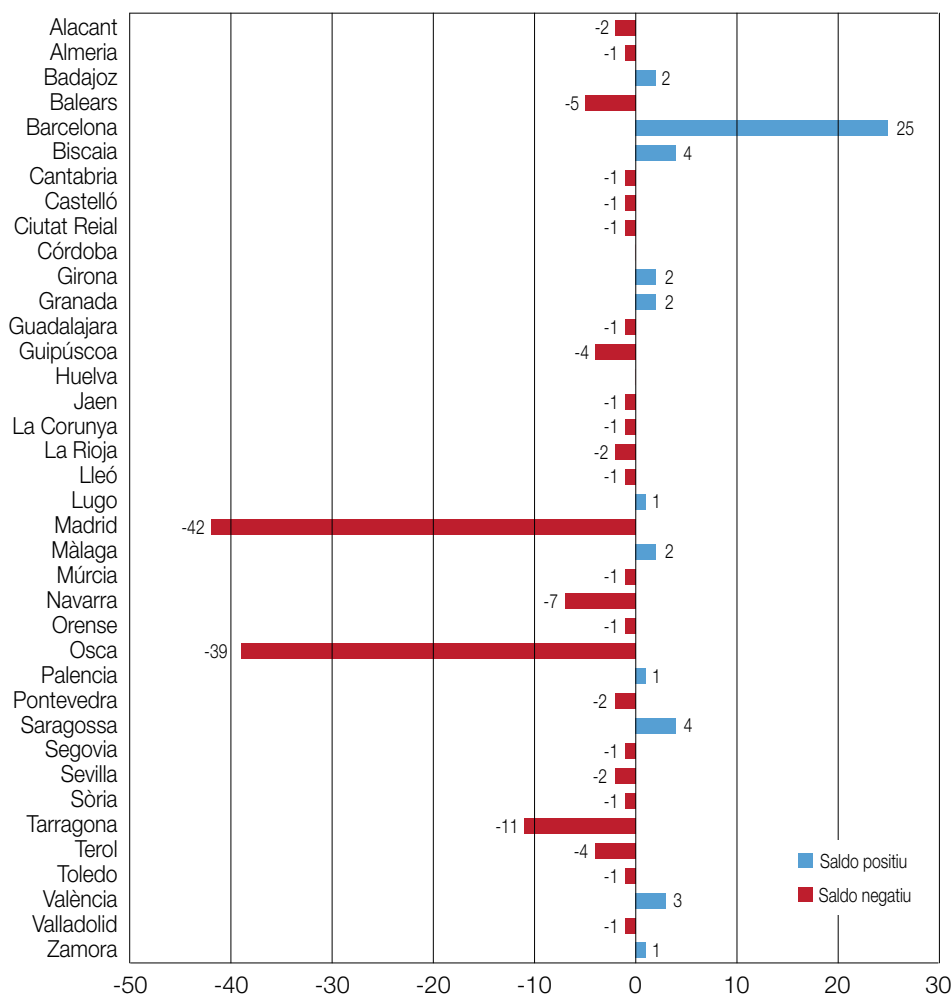

Font: Elaboració pròpia amb dades del Registre Mercantil.

Tal i com es pot observar, si bé moltes empreses de Lleida van marxar a Barcelona durant el període analitzat, aquesta fuga d'empreses es va veure sobradament compensada pel nombre d'empreses de Barcelona que van fer el camí invers. Fruit d'aquests moviments, el nombre d'empreses a les terres de Lleida va augmentar en 25. Per tant, si bé no es pot parlar d'un equilibri de forces entre aquests dos territoris, donat que les empreses de Lleida que marxen a Barcelona representen una proporció molt superior al d'empreses de Barcelona que es van traslladar a Lleida (1,26% vs. 0,1%), sí que es pot afirmar que en termes absoluts Lleida es veu beneficiada per la seva proximitat a un nucli urbà tan important com és el de la província de Barcelona, ja que part del seu dinamisme empresarial s'estén també fins a Lleida.

En canvi, el nombre d'empreses que van arribar de Madrid i Osca va ser molt insuficient com per a poder compensar el volum d'empreses de Lleida que s'hi van traslladar. Com a conseqüència dels moviments d'empreses entre Lleida i aquestes dues províncies es va produir una reducció de més de 80 empreses en les comarques de Lleida. Per tant, contràriament al que succeeix amb Barcelona, Lleida mostra una posició de clara debilitat enfront a aquests territoris, que és posa de manifest en les dificultats per atraure empreses dels mateixos en uns nivells similars als d'empreses lleidatanes que hi marxen. D'una manera menys significativa, també s'observen fluxos negatius com a conseqüència d'aquests moviments amb altres territoris, com ara: Tarragona, Navarra, Balears, Terol o Guipúscoa. En sentit contrari, són molts menys els territoris on s'observa un flux positiu, ja que a part de Barcelona, en la resta de províncies amb un flux

Gràfic 2
Flux net d'empreses entre Lleida i la resta de províncies

Font: Elaboració pròpia amb dades del Registre Mercantil.

positiu les arribades d'empreses poc més que en compensen les sortides.

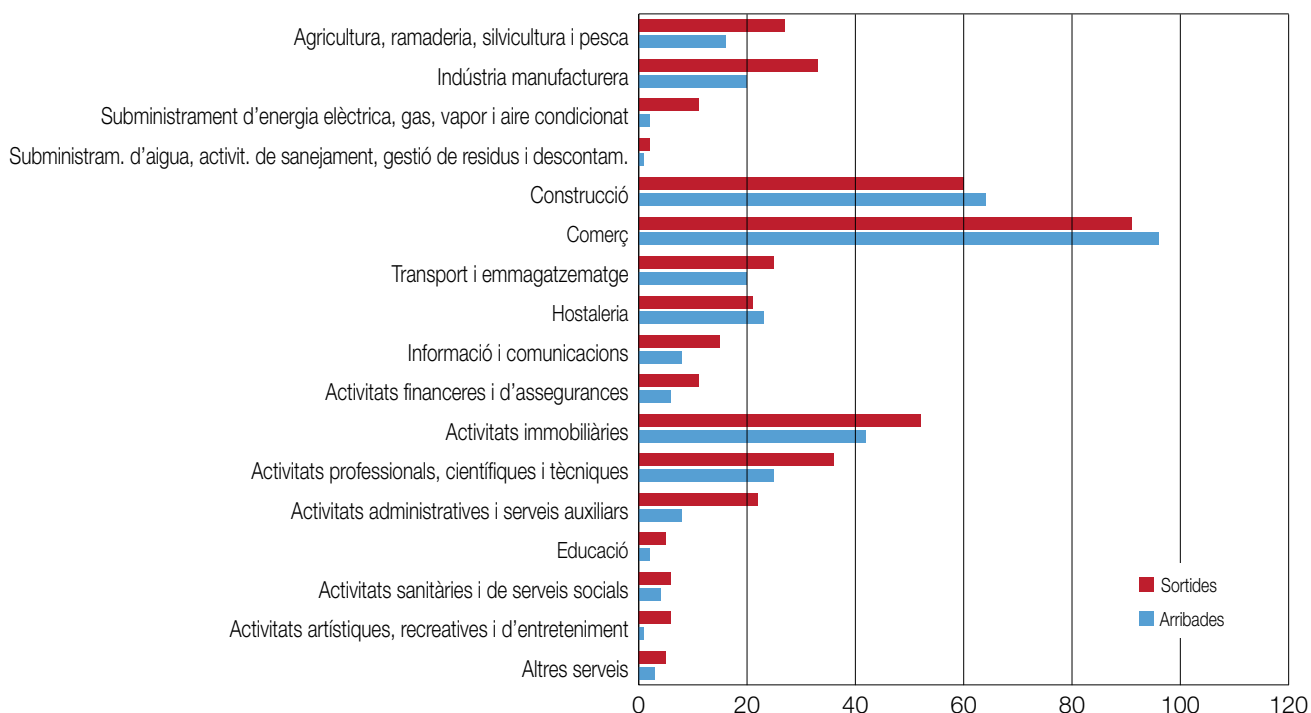
Sector d'activitat de les empreses arribades a les comarques de Lleida

En la [taula 3](#) es mostra la distribució de les empreses que van traslladar la seva seu social a Lleida segons el sector d'activitat al qual pertanyen. Tal i com es pot observar, els sectors d'activitat on s'ha produït una major arribada d'empreses són el comerç (96 empreses), seguit de la construcció (64 empreses) i les activitats immobiliàries (42 empreses). Al voltant del 60% de les empreses que van arribar correspondrien a aquests tres sectors. A continuació, se situarien sectors com els vinculats a les activitats professi-

onals, l'hostaleria, la indústria manufacturera, el transport i emmagatzematge o l'agricultura i la ramaderia, si bé amb una significança menor (30,5% entre tots ells). Altres sectors també haurien estat receptors d'algunes empreses arribades de fora, però en aquest cas les xifres serien molt poc significatives.

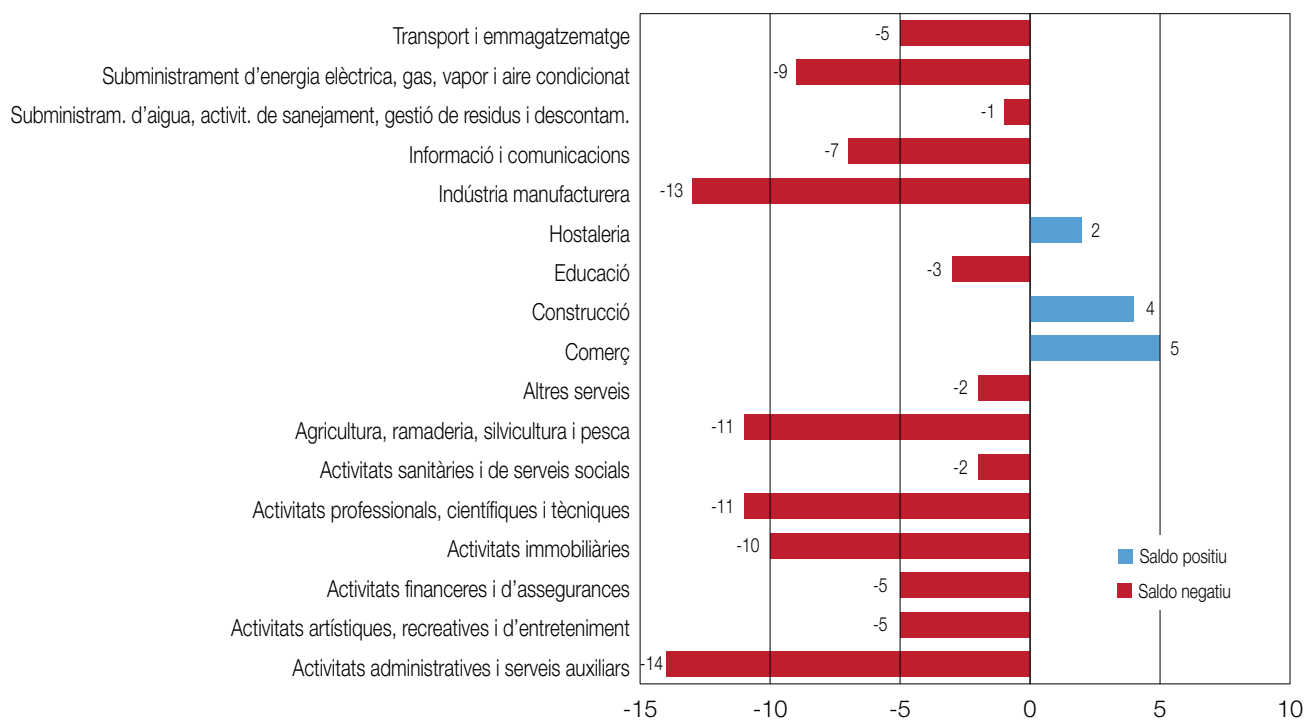
En el [gràfic 3](#), es compara el volum d'empreses arribades en cadascun dels sectors amb el nombre d'empreses sortints en cadascun d'ells durant el mateix període. Tal i com es pot observar, si bé el comerç, la construcció i les activitats immobiliàries són els sectors amb una major entrada d'empreses, també constitueixen els tres sectors dels que en van marxar un major nombre. De fet, tant en el sector del comerç com en el de la construcció, el nombre d'entrades i sortides es bastant proper, essent lleugerament superiors les entra-

Gràfic 3
Sortides i arribades d'empreses segons sector d'activitat (2015-2020)

Font: Elaboració pròpia amb dades del Registre Mercantil.

Gràfic 4
Flux net d'empreses sector d'activitat a Lleida (2015-2020)

Font: Elaboració pròpia amb dades del Registre Mercantil.

des en ambdós casos. Per contra, en el sector immobiliari les sortides d'empreses superen clarament el nombre d'entrades, tot i ser un dels sectors amb major arribada d'empreses. En qualsevol cas, les dades confirmen aquests tres sectors com els més propensos a experimentar moviments intraterritorials de les seves empreses.

Pel que fa a la resta de sectors, si bé en la majoria d'ells també s'ha produït l'arribada de noves empreses procedents d'altres territoris, en la majoria de casos aquesta arribada de noves empreses ha estat insuficient per cobrir-ne la sortida. Aquest fet es pot observar de manera més nítida en el **gràfic 4**, on s'informa del flux net experimentat en cada sector com a conseqüència del total d'entrades i sortides d'empreses dels mateixos.

Tal i com es pot observar, la majoria de sectors han experimentat una reducció en el seu nombre d'empreses fruit d'aquests moviments d'empreses entre territoris. De fet, únicament en tres sectors d'activitat s'observa un saldo positiu (Comerç, Construcció i Hostaleria), i en cap d'ells aquesta diferència supera les 5 empreses. En canvi, en un total de catorze sectors d'activitat s'observa com les sortides van superar les entrades, desembocant en la ja mencionada pèrdua de teixit productiu en el conjunt del territori lleidatà com a conseqüència d'aquest fenomen.

Entre els sectors que s'han vist més afectats com a conseqüència d'aquests fluxos, trobaríem el de les activitats administratives (-14 empreses), la indústria manufacturera (-13), l'agricultura i ramaderia (-11), les activitats professionals (-11), les activitats immobiliàries (-10) i el subministrament d'energia elèctrica, gas, vapor i aire condicionat (-9).

Aquestes xifres són interessants perquè si bé en els resultats de l'estudi presentat el 7 de març s'informava que la major fugida d'empreses del territori s'havia produït en el sector comercial, es demostra que aquest no seria un dels sectors que és veu més afectat, ja que aquesta fugida d'empreses es veu plenament compensada per l'arribada de noves empreses al territori. Per contra, en altres sectors d'activitat on aquesta fugida d'empreses no havia estat tan intensa, s'observa que el problema s'aguditza davant la seva poca capacitat per atraure empreses procedents d'altres territoris que ho compensi. En serien un clar exemple les activitats administratives i professionals o el sector agroalimentari en el seu conjunt.

Conclusions

Els moviments d'empreses entre territoris constitueixen un fenomen habitual en qualsevol economia, essent diversos els motius que poden portar a les empreses a optar per un canvi d'ubicació (creixement, oportunitats de mercat, costos, disponibilitat de mà d'obra, etc.). No obstant, un desequilibri significatiu entre el nombre d'entrades i sortides d'empreses d'un territori pot tenir un impacte negatiu important a mitjà termini sobre la generació de riquesa i els nivells d'ocupació del mateix.

Durant els darrers anys, la fuga d'empreses de la província de Lleida ha superat netament al nombre d'empreses que s'hi ha traslladat, provocant una reducció de 87 empreses com a conseqüència d'aquests moviments. Aquest fet fa que sigui necessari prestar especial atenció a les causes d'aquests moviments, per tal d'adoptar les mesures que siguin necessàries i així poder revertir la tendència en els propers anys i recuperar el teixit productiu perdut.

Els resultats han mostrat que si bé la província de Barcelona atrau a moltes de les empreses que marxen de Lleida, també són moltes les empreses de Barcelona que segueixen el camí contrari, fins al punt de compensar aquesta fuga d'empreses, almenys en termes absoluts. Per contra, s'ha observat una dèbil posició competitiva envers altres territoris, especialment Madrid i Osca, on l'arribada d'empreses d'aquests territoris únicament cobreix una tercera part del total d'empreses que hi van marxar. És per això, que cal prestar especial atenció als motius esgrimits pels empresaris que s'hi han traslladat (agilitat administrativa, disponibilitat de sòl industrial i política fiscal, entre d'altres).

Per sectors d'activitat s'ha observat que el major flux, tant d'entrades com de sortides, correspon al sector comercial. No obstant, el que més ha cridat l'atenció dels resultats és que s'observa un flux net negatiu en la gran majoria de sectors, essent molt pocs els sectors on les entrades hagin superat a les sortides en aquest període. Aquests resultats posen de manifest que les mesures que s'adoptin han de ser transversals, i tenir capacitat per influir en diversos sectors simultàniament, si bé els més afectats, i que per tant requeririen d'accions prioritàries, serien els de les activitats administratives i professionals, la indústria, i el sector agroalimentari en el seu conjunt.

Cal tenir en compte que si bé la fuga d'empreses en alguns casos es veu parcialment compensada per l'arribada de

noves empreses, ha de ser prioritari evitar que les empreses marxïn, ja que són empreses que ja estan assentades en el territori i, per tant, poden presentar menys incertesa futura que empreses recentment arribades des d'altres punts. Tot i això, cal ser capaços també d'atraure empreses de fora que puguin aportar nous coneixements i riquesa als sectors locals. Per fer-ho, i de la mateixa manera que es va fer amb les empreses que van marxar, caldria dur a terme un estudi en profunditat sobre les causes que les van portar a escollir Lleida per traslladar-hi la seva seu social. Això permetrà identificar quins són els punts forts i punts febles del territori per treballar-hi, i definir programes d'atracció d'empreses basats en els mateixos.

Tarragona i comarques

Anàlisi de la demarcació

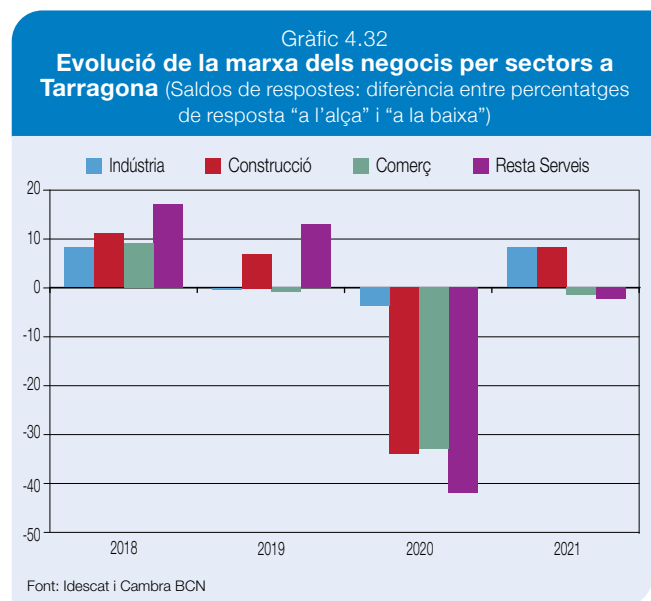
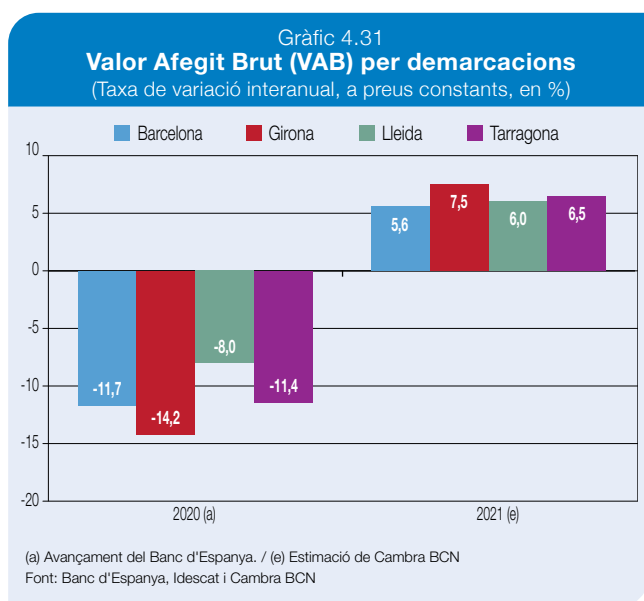
La demarcació de Tarragona representa quasi una cinquena part del territori català. Amb una superfície de 6.308 km², el 2021 ha concentrat un 10,6% de la població (amb una densitat de 130 hab./km –un 46,1% per sota de la mitjana catalana), un 8,6% de les empreses i un 8,8% de les afiliacions i un 12,3% de les exportacions.

El 2021, la **població** a la demarcació ha continuat en augment, amb un lleuger creixement del 0,7% fins als poc més de 822.000 residents (5.537 persones més que el 2020). Per grups d'edat, els residents s'incrementen a tots els trams excepte entre els menors de 15 anys que baixa un 1,5% amb poc més de 125.000 joves, mínim de la sèrie des del 2008. En el tram de 15 a 64 anys l'augment ha estat del 0,8% i entre els majors de 64 anys, d'un 2% (4.275 i 3.157 residents més, respectivament). Aquestes variacions han mantingut força estable l'índex de dependència global, és a dir la proporció de població que no està en edat de treballar respecte a la que sí que ho està; però han donat lloc a un increment de 4,4 punts percentuals de l'índex d'envelliment que assoleix el 126,8% (aquesta és la proporció de majors de 64 anys sobre els menors de 15 anys). Quant a l'evolució per nacionalitat, el 2021 s'ha produït un creixement tant dels residents espanyols (0,7%) com dels estrangers (0,5%). Per continent de procedència, disminueixen significativament les persones de la resta de la Unió Europea (-2.951), augmenten les de la resta del continent (2.972) i les d'Àfrica i Amèrica del Sud, però en menor mesura (360 i 359, respec-

tivament). Tot plegat ha mantingut estable la taxa d'estrangeria global –proporció d'estrangers sobre residents totals– en el 16,7% i l'extracomunitària ha augmentat 0,4 p.p. fins al 12,2%.

El **valor afegit brut (VAB)** a preus constants, descomptada la inflació, ha crescut un 6,5% a la demarcació de Tarragona el 2021, segons estimacions de la Cambra de Barcelona (gràfic 4.31). Aquesta evolució està en línia amb la recuperació econòmica generalitzada que ha marcat aquest darrer any, després de la davallada arrel de la crisi sanitària i econòmica del 2020 (-11,4%, segons l'avançament del Banc d'Espanya). Aquesta increment hauria estat set dècimes superior al de la mitjana catalana (5,8%), gràcies als bons resultats del sector exterior i la indústria química en particular, així com de la construcció i també a la recuperació parcial del turisme, sobretot interior.

En relació amb l'evolució per sectors, l'Enquesta de clima empresarial, elaborada per la Cambra de Comerç de Barcelona i l'Idescat, mostra una millora de la **marxa dels negocis** del 2020 al 2021, tot i que aquest darrer any encara hi ha hagut dos sectors, el comerç i la resta de serveis, que tanquen amb saldos negatius (gràfic 4.32). De més a menys positiu, la indústria i la construcció registren una evolució favorable amb un saldo –diferència entre percentatge de respostes que indiquen una evolució a l'alça i una evolució a la baixa– del 8% a cada activitat. Ambdues deixen enrere les caigudes del 2020 (superiors al 30%) i se situen tant per sobre del nivell de 2019 com de la mitjana catalana (amb un saldo d'un 4% a la indústria i del 2% a la construcció). En particular a la construcció, Tarragona recupera el nombre

d'habitatges iniciats amb un total de 939 (+319 respecte al 2020), però és la que es queda més lluny respecte al 2019 (any amb 1.275 habitatges, màxim des del 2011). Tanmateix, en habitatges acabats ha registrat una evolució molt positiva, fet que apuntaria a una consolidació de la recuperació del sector. Quant a les activitats restants, tant al comerç com a la indústria hi ha hagut una major proporció de respostes desfavorables que favorables envers la marxa dels negocis el 2021. Ambdós tanquen amb un saldo del -2%, xifra molt similar a la mitjana catalana i inferior al saldo del 2019, especialment a la resta de serveis, que acabava l'any amb un saldo del 13%. L'impacte de la Covid-19, amb aplicació de mesures de restricció heterogènies segons el sector encara al llarg de bona part del darrer any, ha donat lloc a aquesta diferència de resultats entre activitats econòmiques.

Degut a la manca de dades de la marxa dels negocis a l'hostaleria per demarcacions, l'**activitat turística**, que entre molts altres sectors inclou la restauració i els allotjaments, permetrà aproximar quina ha estat l'evolució d'aquestes activitats el 2021 amb dades de l'Enquesta hotelera de l'INE. Tarragona ha acabat l'any amb més de 1.845 mil viatgers, més del doble de la xifra de 2020, però encara un 37,8% per sota el nivell pre-pandèmia (gràfic 4.33). En comparació amb anys anteriors, el pes sobre el total de Catalunya ha augmentat, d'una mitjana del 14% els dos darrers anys fins al 18,1% el darrer. Segons el país de residència, la senda de recuperació ha seguit ritmes diferents degut a les limitacions de mobilitat. D'una banda, els viatgers residents a l'Estat s'han quedat un 12,8% per sota del volum del 2019, xifra que ha estat del -69,4% en el cas dels estrangers. Quant al nombre de pernoctacions, s'estima que el total ha superat les 4.750 mil, 2,4

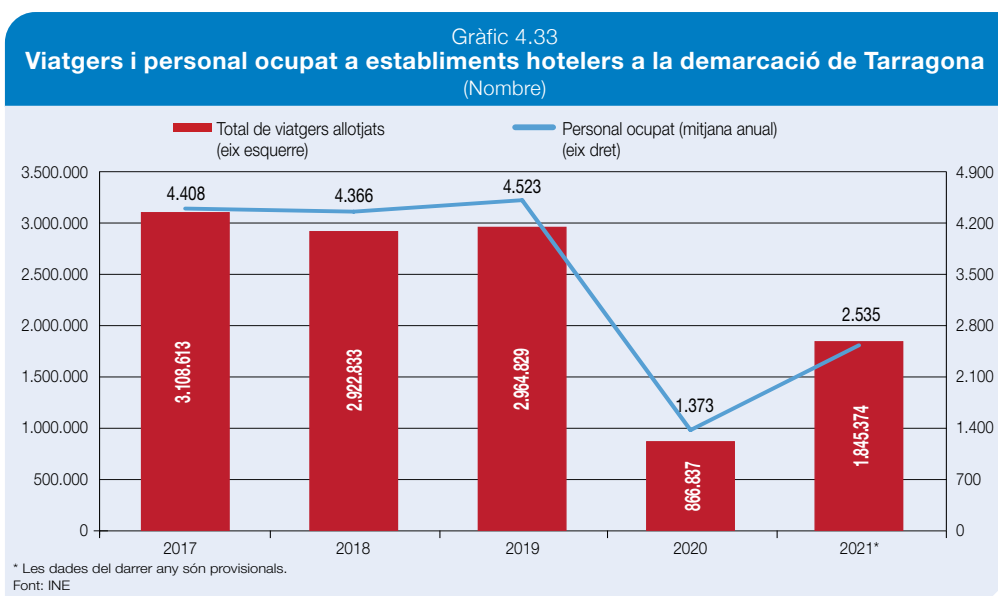
vegades més que les de 2020, però un 54,3% per sota de les de 2019. Del total, el 72% les han efectuat residents estatals i la resta estrangers, el que ha implicat una major recuperació de les primeres que de les segones (situant-se a un -14,5% i -79,3%, respectivament, del nivell precrisi). Tot plegat ha situat el nivell de l'estada mitjana en poc més de dos dies i mig, encara lluny dels tres dies i mig del 2019.

Pel costat de l'oferta, el nombre d'establiments oberts en mitjana anual a la demarcació ha estat d'uns 187, un 29% més que el 2020, però un 26,7% menys respecte al nivell pre-Covid. El pes sobre el total català ha estat de l'11%, inferior al de viatgers i pernoctacions. En termes d'habitacions i places la recuperació ha estat menor, al voltant del 35% en mitjana respecte al 2019. El grau d'ocupació per habitacions i places de cap de setmana ha estat del 46,7% i 53,9%, respectivament, uns 18 punts menys en mitjana que abans de l'impacte de la Covid-19. En darrer lloc, s'estima que s'han ocupat un total de 2.535 persones en mitjana, quasi el doble del personal empleat el 2020 i el 14% del total del Principat. En comparació amb les altres demarcacions, l'evolució de Tarragona ha estat positiva i similar a la de la mitjana catalana.

Aquestes dades es poden complementar amb les que ofereix l'Idescat per marques turístiques. Tarragona està compresa per les marques de la Costa Daurada¹ i Terres de l'Ebre². La primera, tercer destí turístic català, tant en viat-

¹ Inclou les següents comarques: Alt Camp, Baix Camp, Baix Penedès, Conca de Barberà, Priorat i Tarragonès.

² Inclou les següents comarques: Baix Ebre, Montsià, Ribera d'Ebre i Terra Alta.

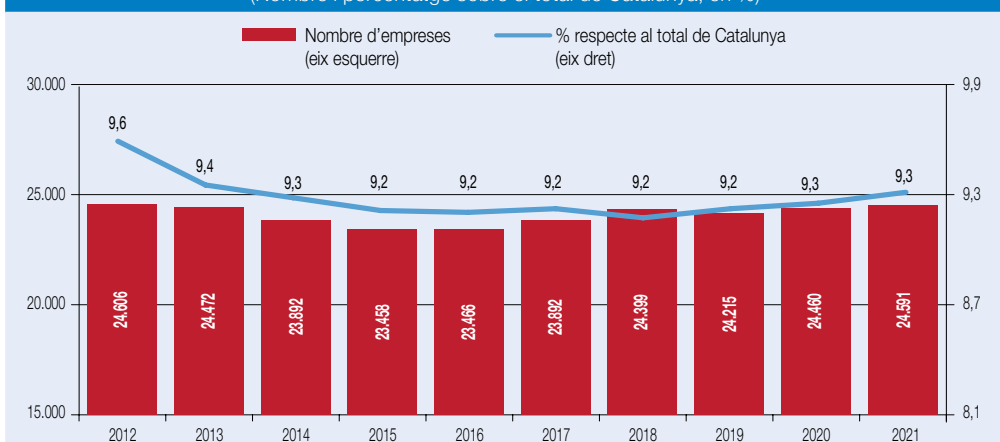
gers com en pernoctacions, ha rebut més de 1.623 mil persones el 2021 i s'han efectuat més de 4.219 mil pernoctacions, el que ha situat l'estada mitjana en 2,6 dies, la més llarga de totes les destinacions, juntament amb la Costa Brava. Respecte al 2019, la recuperació ha estat parcial, el volum de viatgers s'ha situat un 39% per sota i el nombre de pernoctacions un 56,8%. El grau d'ocupació ha estat del 48%, encara lluny del 70% del 2019. En el cas de les Terres de l'Ebre, la sisena en viatgers i pernoctacions, han arribat 216 mil viatgers i s'haurien assolit un total de 532 mil pernoctacions, amb un estada mitjana de quasi dos dies i mig el 2021. Respecte al nivell precrisi, el nombre de viatgers s'ha quedat un 27,4% per sota i el de pernoctacions un 14,7%, cal tenir en compte que les caigudes anuals registrades el 2020 per la Covid-19 no van ser tan severes com en el cas de la Costa Daurada, alhora que és una destinació que depèn més del viatger local, fets que han facilitat una major recuperació. De fet, en aquest cas el grau d'ocupació ha estat molt similar al de 2019.

La recuperació que s'ha produït, parcialment, en la marxa dels negocis i en el sector turístic, també s'ha vist en el **teixit empresarial**. El nombre d'empreses amb dades del Directori central d'empreses (DIRCE) ha estat de 53.764 empreses a 1 de gener de 2021, un 0,8% menys que el 2020, però lleugerament per sobre del total de 2019. En aquest cas la comparació amb el 2020 és preCovid, fet que d'una banda mostra que efectivament hi ha menys empreses que abans de la pandèmia, però que la caiguda no ha estat prou com per situar-se per sota dels nivells del 2019. En el cas de les empreses sense assalariats (que són el 54% del total), el nombre d'empreses ha disminuït un 2% respecte al 2020 fins

a un nivell similar al de 2019. En canvi, en el cas d'empreses amb assalariats, s'ha produït un lleuger increment (0,5%) respecte al 2020 i més significatiu (1,6%) en comparació amb el 2019 (gràfic 4.34). Per trams d'assalariats, s'ha produït un augment moderat del nombre d'empreses a tots els casos excepte en les que tenen de 50 a 199 treballadors, que registren una caiguda anual del 9,6%, i les que tenen 1.000 o més assalariats (que passen de 10 a 9 empreses).

Atesa la data de referència de l'estadística del DIRCE, cal complementar aquesta informació amb altra a tancament de 2021 per avaluar l'evolució en un any molt marcat encara pels efectes de la Covid-19. Per fer-ho, hi ha dues fonts. La primera són els comptes de cotització, és a dir, el nombre de centres de treball associats a una empresa inscrita a la Seguretat Social (pot ser més d'un centre per empresa). En aquest cas, el nombre de comptes ha augmentat un 2,2% fins als 24.672 el 2021. No obstant això, es tracta d'una xifra un 5% per sota de la del 2019 i la segona més baixa des del 2014. La segona font d'informació és la d'empreses actives, és a dir, empreses donades d'alta a la Seguretat Social. En aquest cas, el darrer any s'han registrat un total de 23.942, un 3,2% més que el 2020 i només 54 empreses menys que el nivell preCovid. Aquesta evolució dispar apunta a que possiblement, arrel de la pandèmia, les empreses hagin patit un procés de reestructuració i hagin reduït el nombre de centres de treball, sense que necessàriament l'empresa hagi tancat, en aquest aspecte s'ha observat una reducció de la ràtio de centres de treball per empresa activa. Tarragona concentra el 10,4% de les empreses actives de Catalunya, a nivell sectorial el 73% es dedica als serveis, l'11% a la construcció, el 8% a la indústria i la resta a l'agricultura.

Gràfic 4.34
Empreses¹ amb assalariats a la demarcació de Tarragona
 (Nombre i percentatge sobre el total de Catalunya, en %)

¹ Dades a 1 de gener.
 Font: INE (DIRCE)

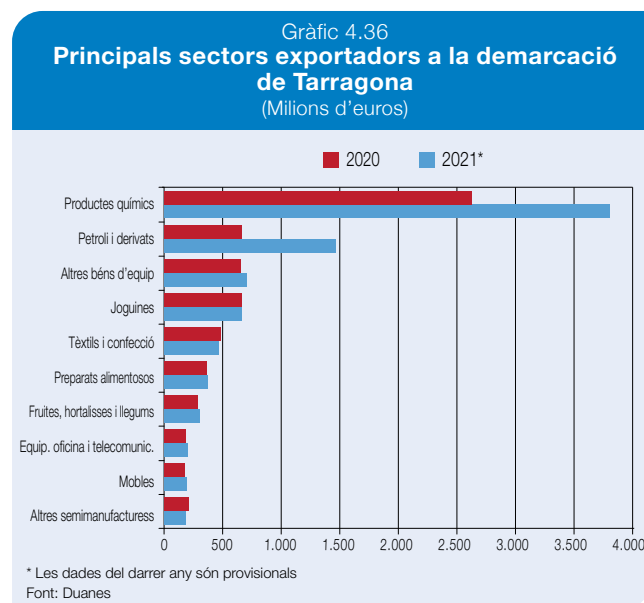
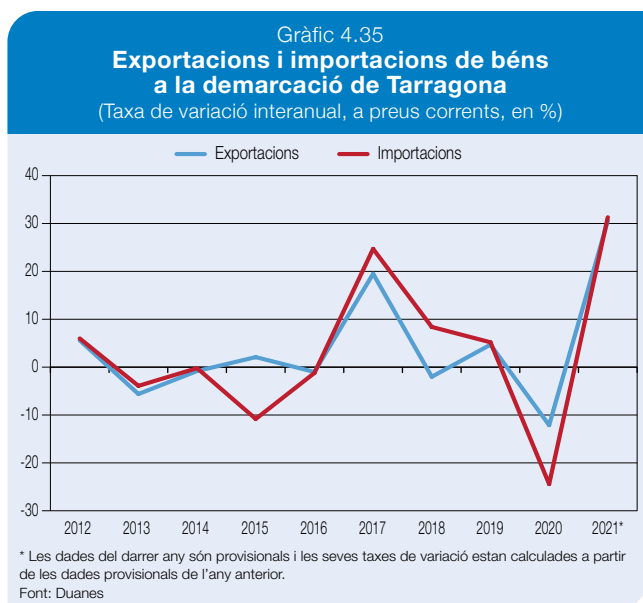
Els indicadors de demanda interna assenyalen que el **mercat immobiliari** s'ha recuperat notablement el 2021. Amb un total de 44.179 compravendes efectuades –el 14,8% del total de Catalunya–, aquesta xifra se situa pràcticament al mateix nivell del 2019. Els bons resultats estan motivats, no només per la represa de l'activitat després de l'aturada del 2020, sinó també per tot l'estalvi forçós acumulat per les famílies, que s'està traduint en més consum privat. Quant a la **matriculació de vehicles**, es van registrar un total de 16.489 a la demarcació el darrer any, la xifra més reduïda des de l'inici de la recuperació econòmica el 2014. Als efectes de la Covid-19 sobre el sector, se suma la crisi que està patint a nivell global el propi sector per la transició energètica i la corresponent regulació que s'acabarà aplicant a cada ciutat.

En relació amb la demanda externa, el **comerç internacional** de béns ha evolucionat molt positivament, tant en termes d'exportacions com d'importacions, amb xifres monetàries record el 2021. En el primer cas, les vendes a l'exterior han augmentat un 30,6% anual fins als 9.945 milions d'euros. Atès que aquesta evolució ha estat més favorable que a la mitjana catalana (21,5%), el pes sobre el total s'ha incrementat de l'11,8% al 12,3%. En el cas de les importacions, el creixement ha estat del 31,3% fins a assolir els 14.295 milions d'euros. Percentatge que igualment ha estat superior al de la mitjana catalana (19,5%) i que ha situat el pes de les importacions de Tarragona sobre el total en el 15,8%. El saldo comercial s'ha tornat a situar en terreny negatiu amb un dèficit 4.350 milions d'euros, un 33% més que el 2020 (únic any en què es va reduir). Cal tenir present la importància del sector petroquímic, del qual som alta-

ment importadors, com a un dels determinants d'aquest dèficit comercial (gràfic 4.35).

Tal i com s'ha dit, les **exportacions** han reprès la tendència creixent i superen fins i tot el valor del 2019, en un 13,2%. Tanmateix, cal descomptar els efectes de la inflació, que ha estat força elevada al llarg d'aquest 2021 en comparació amb anys anteriors, i que ha afectat especialment productes claus en el comerç internacional de la demarcació com són l'energia i la química. Així doncs, si s'analitzen les vendes a l'estranger en tones, Tarragona ha exportat més de 32.500 mil tones, un 6,1% més que el 2020, però per sota dels nivells assolits del 2017 al 2019 (un -4,4% en el cas d'agafar el 2019 com a referència). Segons el destí de les vendes, en valor monetari, aquestes s'han incrementat tant a l'àrea comunitària (28,8%) com a l'extracomunitària (35,4%). Les primeres han suposat un 74% del total, percentatge que des del 2005 ha fluctuat entre el mínim del 65% el 2010 i el màxim del 78% assolit entre el 2014 i el 2016. Per tant, Tarragona s'hauria focalitzat més cap al mercat comunitari els darrers anys, en lloc de diversificar les vendes cap a altres continents.

Quant als principals sectors exportadors, com s'ha avançat, el pes del sector químic i del petroli i derivats sobre el volum total es força elevat, conjuntament suposen el 53% en termes monetaris. Aquests béns estan altament influenciats pel preu de l'energia, que després de caure notablement el 2020, el darrer any ha passat dels 45 euros el barril de Brent al gener als 65,6 euros al desembre (molt superior al de desembre de 2020 i lleugerament per sobre del de 2019). Per

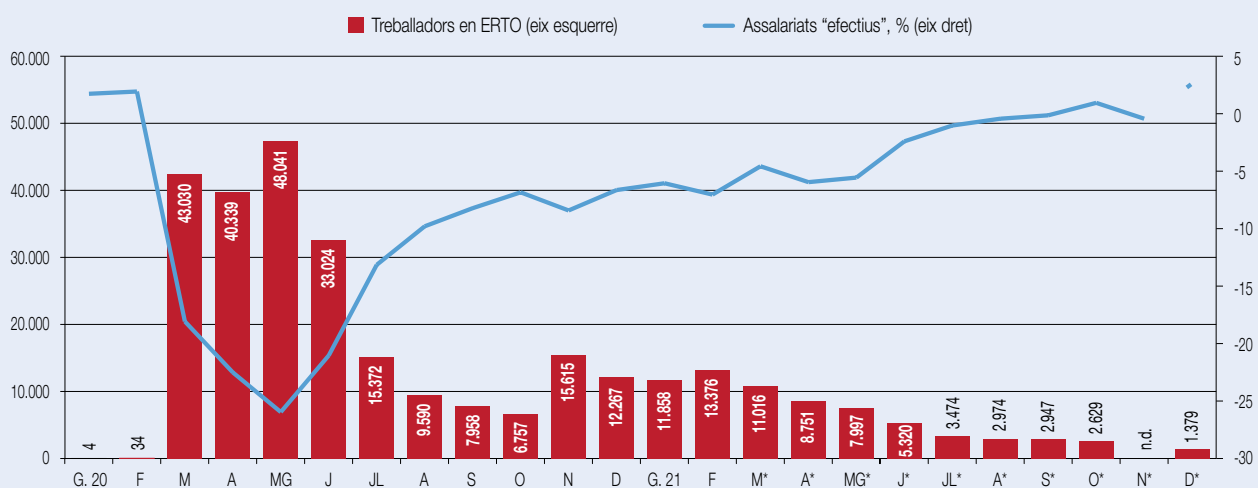
tal de mitigar aquests afectes, els resultats també es complementen en tones. Així doncs, el sector químic supera els 3.800 milions d'euros en exportacions el 2021, un 45,6% més que el 2020 i un 28,8% més que el 2019. Igualment, en volum, l'evolució ha estat positiva amb quasi 7,4 milions de tones exportades, la tercera millor xifra de la sèrie històrica. En segon lloc, els petrolis i derivats han exportat per valor de 1.473 milions d'euros, molt per sobre dels 662 milions del 2020 i un valor similar al de 2019 (+1,9%). En canvi, en tones, s'han quedat un 30,7% per sota del volum del 2019. El tercer sector exportador en valor monetari han estat els altres béns d'equip (amb un augment del 7% anual suposen el 10% del total), seguits de la venda de joguines, que s'ha mantingut estable entre el 2020 i 2021, i els tèxtils i la confecció, que augmenten un 19,1% interanual (gràfic 4.36).

Pel que fa al **teixit empresarial exportador**, Tarragona registra un màxim històric (des del 2005) amb més de 3.900 empreses exportadores, un 25% més que el 2020 (789 empreses més) i per sobre dels nivells precrisi (+936 empreses). D'aquest total, és interessant tenir en compte que un 27% (igual que al conjunt de Catalunya) són empreses exportadores regulars, és a dir, han exportat com a mínim quatre anys consecutius. Amb un total de 1.063 exportadores regulars (un 0,8% més que l'any anterior), el 2021 s'ha produït un increment interanual en tots els trams monetaris, excepte entre les que exporten menys de 50.000 euros, amb una reducció del 3,1%. Això no implica un resultat negatiu per si mateix, atès que molt probablement hi hagi em-

preses que han exportat per més valor i, per tant, han saltat a trams superiors. De fet, les que exporten per valor d'entre 50.000 i 500.000 euros creixen un 0,8%, les que venen entre 500.000 i 5 milions, un 2,6%, i les que exporten més de 5 milions, un 34,2% (+38 empreses fins a les 149, xifra més elevada des del 2010).

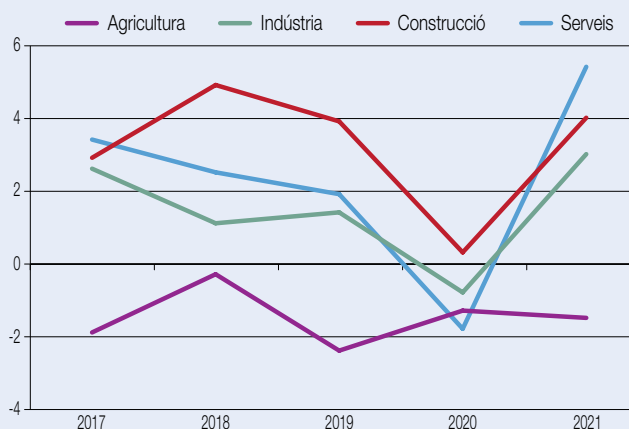
En relació amb les **importacions**, tot i que l'evolució ha estat positiva el 2021, si es compara amb el nivell precrisi, s'han mantingut pràcticament estables amb una variació del -0,9%. Si l'anàlisi es fa en volum, Tarragona ha importat més de 48 milions de tones, un 5,1% més que el 2020, però, igualment, per sota del total de 2019 (-15,9%). Respecte a la procedència, el 38% de les importacions provenen de països de la Unió Europea, sent Alemanya el principal soci comercial amb un pes sobre el total comunitari del 32%, seguit de França amb el 16%. La resta de compres a l'exterior –el 62%– procedeixen de països extracomunitaris, concretament, Líbia (concentra el 12% del total de fora de la UE) i Algèria, Corea del Sud i la Xina, que suposen al voltant del 8%, respectivament. Per sectors econòmics, el 34% de les importacions han estat de petrolis i derivats, un 88,1% més que el 2020 fins als 4.800 euros. Respecte al 2019, però, el volum monetari ha estat una mica inferior (-1,9%). En tones, han augmentat un 19% respecte al 2020 (comparant variacions anuals en valor i volum es pot veure l'efecte significatiu dels preus), però un 9,2% menys que el 2019. El segon producte més importat –amb un pes del 18%– són els béns químics amb quasi 2.600 milions d'euros, un 22% més que el 2020 i

Gràfic 4.37
Treballadors en ERTO* a la demarcació de Tarragona
 (Nombre i taxa de variació interanual, en %)

Mitjana mensual. / n.d. No disponible per canvi de legislació
 * Variació respecte al mateix mes del 2019
 ** Assalariats efectius: assalariats en règim general i mineria i carbó descomptats treballadors en ERTO
 Font: Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions, i Observatori de Treball i Model Productiu de la Generalitat

Gràfic 4.38
Afiliacions* per sectors a la demarcació de Tarragona
 (Taxa de variació interanual, en %)

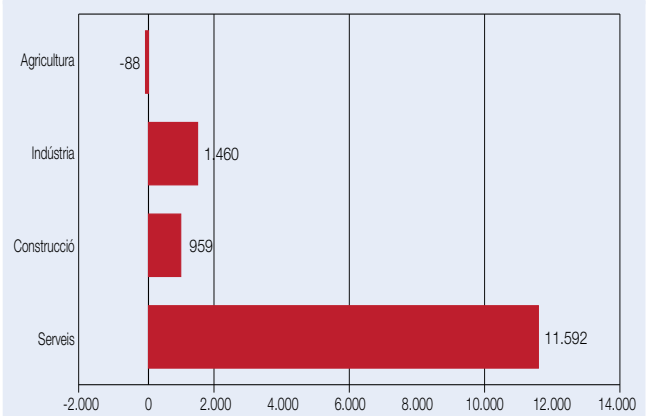

*Dades a 31 de desembre. Els darrers dos anys són provisionals. Règim general, mineria i carbó, i autònoms.
 Font: Idescat

un 4,6% més que el 2019. Aquest ha estat dels pocs sectors, juntament amb el dels aliments, beneficiats per la crisi de la Covid-19. La resta de béns no suposen més del 6% del total, respectivament. En tercer lloc, les compres de l'automoció han augmentat un 8,7%, les de béns d'equipament han disminuït un 14,9%, les de cereals han crescut un 19,9%, les d'equipament d'oficines, un 16,8%, i, a destacar, la compra de joguines multiplica per 2,5 el valor importat.

En sintonia amb els resultats anteriors, l'evolució del mercat de treball ha estat positiva per a tots els indicadors el 2021, però amb certs matisos respecte al nivell preCovid. En primer lloc, les **afiliacions** a la Seguretat Social (SS) han augmentat un 4,9% superant les 300.000 per primer cop en els darrers tretze anys –respecte al 2019, la xifra és un 3,4% superior. Tanmateix, s'ha de tenir en compte que aquesta xifra inclou les persones que estan sota un Expedient Regular Temporal d'Ocupació (ERTOs), una mesura que s'ha ampliat arrel de la Covid-19 i que ha servit per mantenir els llocs de treball, així com les rendes dels treballadors. Al llarg del 2021, la interrupció de l'activitat de moltes empreses, especialment als serveis, ha fet que encara hi hagués persones en ERTO. Per corregir aquest efecte, s'ha calculat l'afiliació efectiva (només per a aquells afiliats al règim general i al de la mineria i carbó), és a dir, afiliacions totals menys ERTOs. En aquest cas, amb dades del darrer dia de l'any, Tarragona comptava amb 248.425 afiliacions efectives, un 3,2% més que al desembre del 2019 i només 1.379 treballadors en ERTO (gràfic 4.37). Aquesta xifra ha variat força al llarg de l'any, al febrer va assolir un pic de més de 13.000 persones pels efectes de la tercera onada i mes rere mes s'han anat reduint a un ritme mensual mitjà de 1.300 persones.

Gràfic 4.39
Variació del nombre d'afiliacions* per sectors a la demarcació de Tarragona. Any 2021 (Nombre)

*Dades a 31 de desembre. Els darrers dos anys són provisionals. Règim general, mineria i carbó, i autònoms.
 Font: Idescat

Segons el règim d'afiliació, el nombre d'assalariats al règim general i mineria i carbó ha estat de quasi 246 mil persones, un 5,5% més que el 2020 i un 3,3% per sobre del 2019. Quant a les persones sota el règim especial de treballadors autònoms, al voltant del 18% del total, l'afiliació ha estat de quasi 55.000 persones un 2% tant per sobre del nivell de 2020 com de 2019, aquesta seria la dada més elevada des del 2010.

Per sectors econòmics, l'afiliació ha evolucionat en positiu a tots ells excepte a l'**agricultura** (gràfics 4.38 i 4.39). En aquest cas, els llocs de treball s'han reduït un 1,4% fins als 6.316 el 2021, el 2,1% dels llocs de treball totals a la demarcació, amb un pes per sobre del de la mitjana catalana (0,9%).

Quant a la resta de sectors, en termes relatius, els **serveis** registren el major augment interanual: un 5,5%, quasi 11.600 persones més fins a un total de 221.618 afiliacions. En comparació amb el 2019, l'evolució també ha estat positiva, però amb un increment més moderat (+3,7%). Amb aquesta xifra, l'afiliació als serveis assoleix un màxim a Tarragona des del 2008 (inici de la sèrie disponible). Per subsectors econòmics, en valor absolut, la hostaleria, les activitats administratives, el comerç i les activitats recreatives i culturals són les que registren un major augment interanual de l'afiliació al sector terciari (totes per sobre dels 1.000 llocs de treball addicionals). L'hostaleria, molt afectada per la Covid-19 el 2020, ha concentrat el 31% de l'increment de l'afiliació total als serveis, amb més de 3.630 afiliacions. De fet, el sector ha aconseguit recuperar el nombre de llocs de treball del 2019 (+0,4%). En segon lloc, les activitats administratives han concentrat el 19% de la nova afiliació, 2.164 llocs de treball addicionals fins a quasi les 24.000 afiliacions (un 15,4% més

Quadre 4.10
Dades bàsiques de la demarcació de Tarragona

	2018	2019	2020	2021	Variació 2021-2020 (% , pp)		Pes Dem./Catalunya (%)	
					Demarcació	Catalunya	2020	2021
DEMOGRAFIA								
Població Total	795.902	804.664	816.772	822.309	0,7	-0,2	10,5	10,6
Densitat (hab/km ²)	126,2	127,6	129,5	130,4	0,7	-0,2	-	-
Població de menys de 15 anys	127.636	127.293	126.983	125.088	-1,5	-2,3	10,9	11,0
Població de 15 a 64 anys	519.538	525.437	534.369	538.644	0,8	0,0	10,4	10,5
Població de 65 anys i més	148.728	151.934	155.420	158.577	2,0	0,7	10,6	10,7
Índex de dependència global	53,2	53,1	52,8	52,7	-0,2	-0,3	-	-
Índex d'envelliment	116,5	119,4	122,4	126,8	4,4	3,8	-	-
Nacionalitat espanyola	674.958	676.896	679.979	684.824	0,7	-0,1	10,4	10,5
Nacionalitat estrangera	120.944	127.768	136.793	137.485	0,5	-0,8	10,9	11,0
Taxa d'estrangeria total	15,2	15,9	16,7	16,7	0,0	-0,1	-	-
Taxa d'estrangeria extracomunitària	10,4	11,0	11,8	12,2	0,4	0,2	-	-
ACTIVITAT ECONÒMICA								
Comptes de cotització⁶	26.145	25.960	24.139	24.672	2,2	1,8	10,1	10,2
Nombre d'empreses²	52.921	53.308	54.217	53.764	-0,8	-1,1	8,6	8,6
Sense assalariats	28.522	29.093	29.757	29.173	-2,0	-1,8	8,1	8,1
Amb assalariats	24.399	24.215	24.460	24.591	0,5	-0,2	9,3	9,3
1 a 49 assalariats	24.051	23.870	24.088	24.243	0,6	-0,1	9,3	9,4
50 a 199 assalariats	272	269	288	261	-9,4	-7,7	6,8	6,7
200 a 999 assalariats	66	67	74	78	5,4	-1,0	6,4	6,8
1.000 o més assalariats	10	9	10	9	-10,0	-0,5	5,2	4,7
Empreses concursades	75	70	65	58	-10,8	-11,6	5,2	5,2
Compravendes immobiliàries	39.561	44.241	35.639	44.179	24,0	23,8	14,8	14,8
Matriculació de vehicles ³	24.568	24.009	17.800	16.489	-7,4	-4,3	8,7	8,4
Viatgers allotjats a establiments hotelers³	2.922.832	2.964.829	866.837	1.845.374	112,9	72,6	14,7	18,1
Residents a Espanya	1.633.193	1.657.565	712.865	1.445.353	102,8	69,9	20,5	24,5
Residents a l'estranger	1.289.640	1.307.264	153.972	400.020	159,8	76,4	6,4	9,4
SECTOR EXTERIOR⁴								
Exportacions de béns (milions €)	8.508	8.906	7.829	9.945	30,6	21,5	11,8	12,3
<i>10 principals sectors</i>								
Productes químics	3.188	2.969	2.644	3.832	45,6	19,0	13,6	16,1
Petrol i derivats	1.265	1.510	669	1.473	122,4	-26,5	36,9	55,1
Altres béns d'equip	725	711	661	706	7,5	13,2	12,0	10,4
Joguines	602	634	668	664	0,0	6,3	58,6	53,0
Tèxtils i confecció	273	420	489	470	19,1	2,8	10,6	8,2
Preparats alimentaris	305	367	367	377	2,8	12,5	28,8	26,2
Fruïtes, hortalisses i llegums	295	317	285	309	12,0	18,3	19,2	18,7
Equipament oficina i telecomunicacions	180	181	187	201	13,5	16,3	28,6	25,6
Mobles	137	159	178	197	11,8	15,5	29,8	26,9
Altres semimanufactures	228	215	212	187	-11,1	8,3	8,6	6,5
Exportacions UE	6.486	6.814	5.470	7.342	28,9	12,4	13,9	15,3
Exportacions fora UE	2.022	2.092	2.359	2.603	35,4	37,9	8,8	8,0
Importacions de béns (milions €)	13.692	14.402	10.884	14.295	31,3	19,5	14,4	15,8
<i>10 principals sectors</i>								
Petrol i derivats	4.743	4.912	2.583	4.800	88,1	74,5	67,2	72,2
Productes químics	2.433	2.418	2.129	2.594	22,0	17,5	10,5	10,9
Automòbils i motos	994	1.090	780	847	8,7	-9,5	12,2	14,8
Altres béns d'equipament	1.019	1.000	910	762	-14,9	19,0	13,2	9,3
Cereals	302	509	523	627	19,9	19,7	49,4	49,6
Equipament oficina i telecomunicacions	424	477	494	555	16,8	30,5	24,3	21,4
Tèxtils i confecció	448	643	578	545	-1,6	8,8	8,4	7,3
Mobles	396	430	396	496	26,6	31,8	45,5	43,5
Pinsos animals	207	290	384	378	-1,6	1,3	51,4	49,9
Joguines	78	33	128	303	150,7	38,3	10,0	17,3
Importacions UE	4.977	5.082	4.261	5.428	22,3	11,2	10,8	11,7
Importacions fora UE	8.716	9.320	6.623	8.867	37,5	29,7	18,3	20,1
Nombre d'empreses exportadores	3.048	3.006	3.153	3.942	25,0	29,1	6,4	6,2
Nombre d'empreses exportadores regulars ⁵	1.012	1.034	1.055	1.063	0,8	1,7	6,3	6,2
Exporten menys de 50.000 €	384	401	421	408	-3,1	-3,2	5,4	5,4
Exporten de 50.000 a 500.000 €	264	260	263	265	0,8	4,6	6,9	6,6
Exporten de 500.000 a 5 milions €	232	237	235	241	2,6	3,6	6,3	6,2
Exporten més de 5 milions €	132	136	111	149	34,2	13,5	7,3	8,6
MERCAT DE TREBALL								
Afiliacions totals^{1,3,7}	285.188	290.735	286.748	300.671	4,9	4,2	8,8	8,8
Agricultura	6.635	6.483	6.404	6.316	-1,4	-0,5	20,0	19,8
Indústria	46.606	47.308	46.968	48.428	3,1	1,9	9,9	10,0
Construcció	22.381	23.266	23.350	24.309	4,1	3,5	11,4	11,5
Serveis	209.566	213.678	210.026	221.618	5,5	4,8	8,2	8,3
Assalariats	231.635	236.885	232.869	245.698	5,5	4,7	8,6	8,6
Autònoms	53.553	53.850	53.879	54.973	2,0	1,8	9,8	9,8
Ocupats (EPA)⁶	336.125	340.225	334.175	342.700	2,6	3,2	10,0	10,0
Contractes¹	330.061	334.196	246.098	308.047	25,2	23,8	11,0	11,1
Temporals	295.504	299.966	221.603	275.450	24,3	22,1	11,5	11,7
Indefinites	34.557	34.230	24.495	32.597	33,1	34,4	7,9	7,8
Atur registrat¹	48.651	47.631	60.795	47.260	-22,3	-25,8	12,2	12,8
Taxa d'atur (EPA) ⁶	15,0%	13,5%	15,3%	13,1%	-2,1	-0,6	-	-

¹ Dades de final d'any.

² Les dades són a 1 de gener de cada any (Directorat Central d'Empreses de l'INE).

³ Les dades del darrer any són provisionals.

⁴ Les dades del darrer any són provisionals i les seves taxes de variació estan calculades a partir de les dades provisionals de l'any anterior.

⁵ En alguns anys la suma dels valors dels trams no coincideix amb el valor total perquè s'aplica la llei de confidencialitat estadística (12/1989) i no es pot revelar la informació amb tant detall.

⁶ Les dades fan referència a la mitjana anual.

⁷ Règim general, mineria i carbó i autònoms.

Fons: INE, Idescat, Observatori d'Empresa i Ocupació, DataComex, ICEX i Registradors de la propietat

que el 2019). En el cas del comerç, s'han superat els 50.000 llocs de treball, 1.219 més que el 2020 i 721 més que el 2019. Aquest sector representa el 23% de l'afiliació als serveis a Tarragona. Finalment, l'afiliació a les activitats recreatives ha augmentat en 1.015 llocs de treball i també supera els nivells del 2019.

Per darrere dels serveis, la **construcció** registra un creixement anual del 4,1% fins a les 24.309 afiliacions, 959 més que el 2020. Aquest va ser l'únic sector que el 2020 no va patir una reducció dels llocs de treball, atès que es va veure menys afectat per les restriccions Covid-19 i va reprendre abans la recuperació. El pes de l'afiliació d'aquest sector sobre el total a Tarragona també se situa per sobre de la mitjana catalana (8% en front al 6,2%). En darrer lloc, l'afiliació a la **indústria** s'ha incrementat en 1.460 llocs de treball fins a més de 48.400, un 3,1% més respecte al 2020 i un 2,4%, respecte al 2019. Respecte a la mitjana catalana, l'evolució ha estat significativament més positiva, assolint la xifra absoluta màxima des del 2008. Igual que en la construcció, la demarcació té una major proporció d'afiliació industrial sobre el total (16,1%) que Catalunya (14,2%), molt influenciada per l'estructura sectorial de Barcelona.

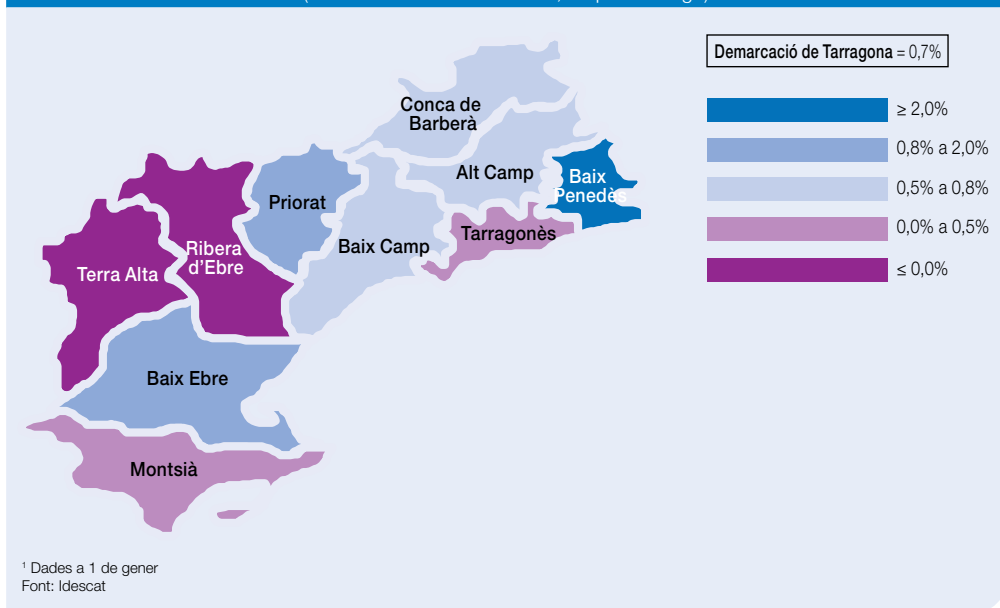
Segons l'Enquesta de població activa (EPA) de l'INE, la xifra d'**ocupats** hauria estat de 342.700 en mitjana anual el 2021, un 2,6% per sobre de la del 2020 amb 8.575 persones més i lleugerament per sobre dels nivells precisi. De fet, aquesta és la xifra més elevada des del 2008 (any en que s'estimaren més de 368.300 ocupats), tanmateix, igual que en el cas de l'afiliació, cal tenir en compte que també s'estan comptabilitzant les persones en ERTO. El 2021, Tarragona hauria mantingut el seu pes sobre el conjunt de Catalunya en termes d'ocupats, un 10%. També han augmentat els **contractes de treball** respecte al 2020, però, en canvi, han disminuït en comparació amb el 2019. Així doncs, els nous contractes han augmentat un 25,2% interanual, però s'han reduït un 7,8% respecte al 2019. Per modalitats, la contractació temporal ha crescut un 24,2% (-8,2% si es compara al nivell pre-Covid) i la indefinida, 33,1% (-4,8% respecte al 2019). Aquesta última, ha suposat un 11% de la nova contractació, percentatge molt similar al dels últims anys. En comparació amb la mitjana catalana, l'evolució de la demarcació ha seguit una tendència similar. S'ha de tenir en consideració que un creixement de la nova contractació pot implicar una major rotació en el mercat de treball si el que s'està cobrint és el mateix lloc de treball. El 2021 encara ha estat marcat per les restriccions Covid-19 el que no ha permès tenir un ritme d'activitat com el del 2019, però si més intens que el del 2020, tant per la recuperació de l'economia com per, en ter-

mes de nous contractes, per cobrir aquelles persones que han estat de baixa per Covid-19.

Al seu torn, el darrer any el **nombre de persones aturades** a les oficines del SOC ha disminuït un 22,3% respecte al 2020: 13.535 persones menys fins a un total de 47.260, mínim des del 2008. En comparació amb el conjunt del Principat, la caiguda ha estat lleugerament menys intensa (-25,8% a Catalunya) el que ha pressionat a l'alça el pes de la demarcació sobre el total d'aturats, del 12,2% el 2020 al 12,8% el 2021. Quant a la **taxa d'atur** (població aturada sobre població activa), aquesta ha estat del 13,1% segons dades de l'EPA, 2,1 punts menys que el 2020 (any en que va superar el 15%) i, fins i tot, quatre dècimes menys que el 2019. En comparació amb la mitjana catalana, la reducció ha estat molt més significativa, també perquè el punt de partida era molt més elevat (la taxa d'atur catalana va ser del 12,6% el 2020, sis dècimes més que la del 2021).

Finalment, els **preus del consum** han augmentat un 3,4% a la demarcació de Tarragona el 2021, cinc punts més que la mitjana catalana. Aquest percentatge contrasta amb la deflació que va marcar el 2020 (amb una reducció de preus de vuit dècimes) i és el més elevat des del 2008. No obstant això, cal tenir en compte que aquesta xifra és una mitjana anual fruit d'una evolució molt heterogènia al llarg del darrer any. Així doncs, els primers dos mesos del 2021 els preus es van mantenir estables i van començar a augmentar gradualment a partir del març (1,5%), al maig van superar el 3%, al setembre el 4% i al desembre ha tancat amb una inflació del 7%. Hi ha diverses causes darrere d'aquest augment de preus, en primer lloc un efecte base (atès que es compara el nivell de 2021 amb el de 2020, any de fortes caigudes), la reactivació de la demanda després de mesos de contenció (l'estalvi forçós i precaució acumulat és elevat) enfront d'una oferta que ha tingut dificultats per donar resposta pels confinaments i aturades arrel de la pandèmia. En conseqüència, s'han restablert i incrementat els preus energètics, el valor de les matèries primeres també ha crescut, així com els costos de transport marítim. Si s'atén a la inflació per grups de despesa a Tarragona, l'electricitat i el gas han augmentat un 27,5% en mitjana anual (va caure un 10,9% el 2020), seguits de l'ús de vehicles personals (+10,4%), les begudes no alcohòliques (+8,2%), els serveis hospitalaris (+7,1%), i els mobles/accessoris i els efectes personals. La resta de grups s'han situat per sota de la inflació mitjana i, en alguns casos, hi ha hagut reducció de preus (del 2,6% en els paquets turístics i del 7,7% en els serveis d'allotjament). Tot plegat apunta a l'elevada influència dels preus energètics sobre la inflació el 2021.

Mapa 4.13
Població¹. Any 2021
 (Taxes de variació interanual, en percentatge)

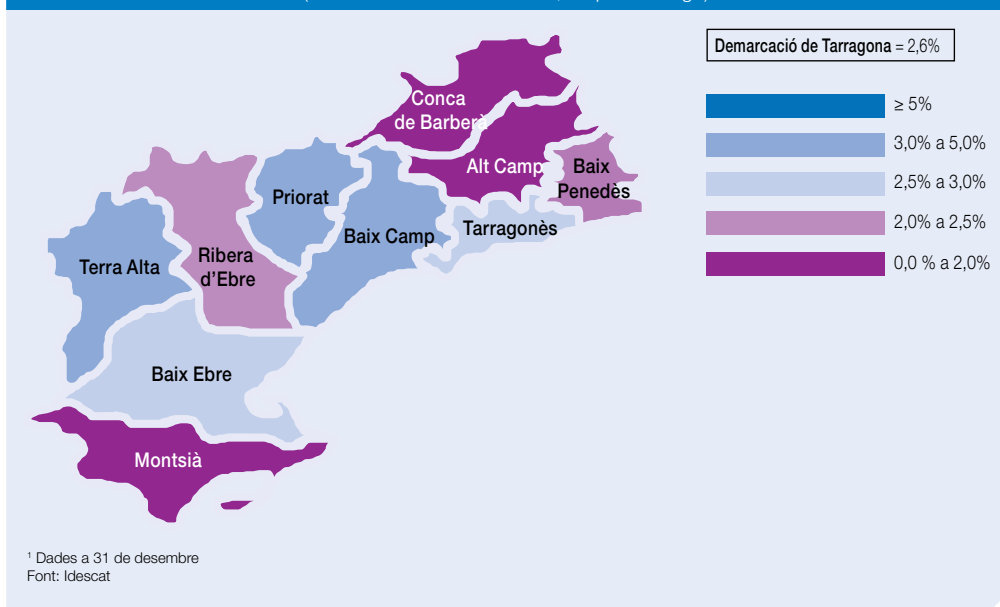

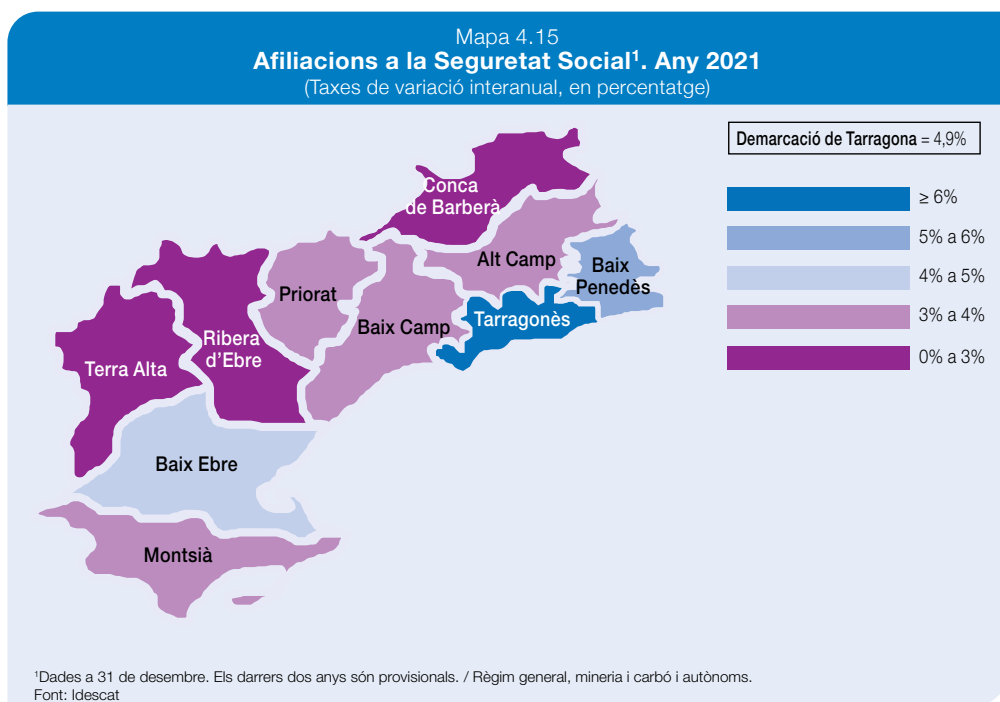
Anàlisi comarcal

La demarcació de Tarragona comprèn dues regions: la del Camp de Tarragona i la de les Terres de l'Ebre. El Camp de Tarragona concentra les comarques de l'Alt i el Baix Camp, la Conca de Barberà, el Priorat i el Tarragonès (també inclou administrativament el Baix Penedès, encara que històricament forma part de l'àmbit territorial del Penedès). Les Ter-

res de l'Ebre inclouen el Baix Ebre, el Montsià, la Ribera d'Ebre i la Terra Alta. Ambdues regions abasten una superfície similar, tot i que les Terres de l'Ebre només concentra una cinquena part de la població de la província. D'aquestes, la Terra Alta i el Priorat són les comarques que tenen la densitat de població més baixa, amb valors de 15 i 19 habitants per km² el 2021, respectivament; mentre que el Tarragonès s'enfila fins als 820 hab./km², comarca de les que

Mapa 4.14
Comptes de cotització¹. Any 2021
 (Taxes de variació interanual, en percentatge)

presenta major densitat demogràfica de Catalunya només per darrere del Barcelonès, el Baix Llobregat, el Vallès Occidental, el Maresme i el Garraf.

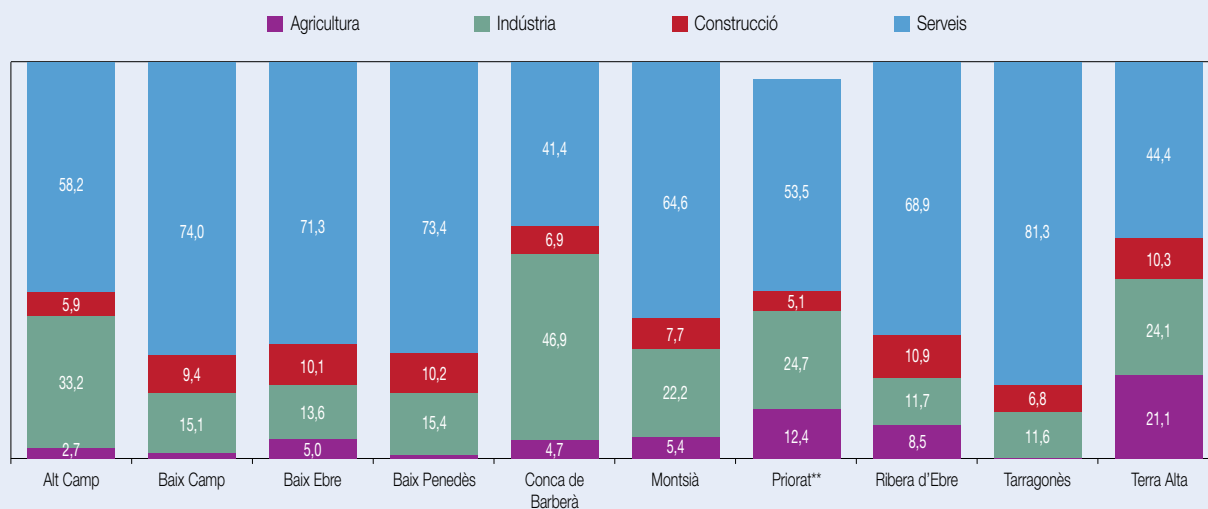
El 2021, la **població** ha augmentat lleugerament tant al Camp de Tarragona (0,7%) com a les Terres de l'Ebre (0,5%), en mitjana. De fet, de les deu comarques tarragonines, només hi ha una on el nombre de residents cau lleugerament, a la Terra Alta amb un -0,3% (comarca que només concentra l'1% de la població de la demarcació) (mapa 4.13). A la resta de territoris, hi ha cinc amb variacions relatives anuals superiors a la mitjana (0,7%), són: el Baix Penedès (2,4%), el Baix Ebre i el Priorat (0,9%, respectivament) i la Conca de Barberà i l'Alt Camp (0,8%, cadascuna). A la resta, les variacions han estat estables o molt minses. Les comarques que més població concentren són el Tarragonès (32% i on s'ubica Tarragona, la capital de província), el Baix Camp (24%), el Baix Penedès (13%) i el Baix Ebre (10%). Pel que fa a la població nascuda a l'estranger, aquesta ha augmentat per sobre del 2% a totes les comarques –i fins al 4,8% de la Conca del Barberà–, excepte al Tarragonès i la Terra Alta on s'ha mantingut estable el darrer any.

En relació amb el teixit empresarial, el nombre de **comptes de cotització** inscrits a la Seguretat Social (concepte aproximatiu del nombre d'empreses) ha augmentat a totes les comarques tarragonines entre desembre de 2020 i desembre de 2021 (mapa 4.14). Si es pren com a referència la variació mitjana de la demarcació (2,6%), cinc territoris registren

increments més moderats i la resta, superiors. Entre el primer grup, en ordre descendent, s'hi troben la Ribera d'Ebre (2,3%), el Baix Penedès (2,1%), la Conca del Barberà (2%), el Montsià (1,7%) i l'Alt Camp (1,4%). Entre el segon, les variacions han fluctuat del 2,7% del Tarragonès, comarca que concentra una de cada tres empreses a la demarcació, i el 4,1% de la Terra Alta. Quant a la contribució que ha fet cada comarca al creixement global del nombre d'empreses a la província, les principals han estat: el Tarragonès (34%), el Baix Camp (29%), el Baix Ebre (12%) i el Baix Penedès (8%) –a la resta els percentatges són inferiors al 5%, respectivament. En comparació amb el 2019, només la Conca del Barberà ha assolit el nombre d'empreses que tenia abans de la Covid-19, mentre que la resta encara es mantenen en nivells inferiors, sobretot en termes absoluts, el Tarragonès, l'Alt i el Baix Camp, i el Montsià, aquelles amb major activitat empresarial.

Respecte al mercat de treball, l'**afiliació segons seu social de l'empresa** a la Seguretat Social ha augmentat a totes les comarques tarragonines el 2021. En comparació amb l'increment mitjà provincial (4,9%), dos comarques, el Tarragonès i el Baix Penedès, han registrat increments notables i superiors, del 6,2% i el 5,1%, respectivament (mapa 4.15). De fet, el Tarragonès concentra més de la meitat (el 53%) de la nova afiliació a la demarcació el darrer any –la contribució del Baix Penedès ha estat del 9%. Igual que amb les empreses, el Tarragonès concentra bona part de l'afiliació de Tarragona, el 44% del total amb més de

Gràfic 4.40
Estructura sectorial de les afiliacions*. Any 2021
 (En percentatge sobre el total d'afiliacions de la comarca)

* Dades provisionals a 31 de desembre. Règim general, mineria i carbó, i autònoms.
 ** El total no suma 100 atès que per motius de confidencialitat estadística no es disposen de dades per alguns sectors.
 Font: Idescat.

125.866 afiliacions. En segon lloc se situaria el Baix Camp amb el 21% del total (quasi 64.000 llocs de treball). A la resta de comarques els augments han fluctuat entre l'1,7% de la Conca del Barberà i el 4,4% del Baix Ebre. En aquest grup, cal destacar la contribució que ha fet el Baix Camp al creixement global dels llocs de treball a la demarcació, amb un 17% del total. En comparació amb els nivells prepanedèmia, malgrat que s'estan comptabilitzant les persones en ERTO com a laboralment actives, l'afiliació ha augmentat a totes les comarques, excepte a la Ribera d'Ebre (-1,2%) i a la Terra Alta (-0,5%). A la resta de casos, no només s'ha assolit, sinó que s'han superat els valors de 2019, especialment al Baix Ebre (+6,1%), Tarragonès (+4,6%) i Montsià (+4%).

Si l'anàlisi del mercat de treball es fa per grans sectors econòmics, el gràfic 4.40 mostra com l'estructura productiva varia segons la comarca. D'una banda, destaquen la Terra Alta, el Priorat i la Ribera d'Ebre amb un percentatge de llocs de treball sobre el total dedicats a l'agricultura força per sobre de la mitjana (2%), del 21,1%, 12,8% i 8,5%, respectivament. D'altra banda, es podrien agrupar les més industrials com la Conca del Barberà amb un 46,9% de les afiliacions a la indústria (la mitjana a Tarragona és del 16%), l'Alt Camp (33,2%), el Priorat i la Terra Alta de nou, amb pesos superiors al 20% juntament amb el Montsià. En el cas de la construcció, la majoria té una proporció d'afiliació alineada amb la mitjana (8%), només el Priorat i l'Alt Camp tenen els percentatges més reduïts (per sota del 6%). Finalment, el sector

serveis que, tot i majoritari a totes les comarques, el seu pes fluctua progressivament entre el 41,4% de la Conca del Barberà i el 81,3% del Tarragonès.

Pel que fa a l'evolució per activitats econòmiques entre el 2020 i el 2021 (quadre 4.11), la tendència ha estat positiva a tots els sectors i a totes les comarques alhora, excepte a la construcció i l'agricultura. En aquest darrer cas, l'afiliació al **sector agrícola** disminueix a totes les comarques excepte a l'Alt Camp, que es manté estable, i a la Conca del Barberà que augmenta un 1,7%. En aquelles comarques més agrícoles, l'afiliació ha caigut un 15,7% al Priorat, un 1,4% al Baix Ebre i un 1% a la Terra Alta. Tanmateix, en el cas concret del Baix Ebre el nivell del 2021 és encara superior al del 2019. De les més de 6.300 afiliacions al sector que hi ha a la demarcació, el 22% estan al Baix Ebre, el 18% al Montsià i el 15% al Baix Camp.

Quant a la **construcció**, la tendència ha estat globalment positiva, a excepció del Priorat (-29,1%), la Terra Alta (-9,8%) i la Conca del Barberà (-4,4%). A les altres comarques, els increments relatius han estat significatius, des del 0,8% més moderat de l'Alt Camp fins al 9,5% del Montsià. Els augments del Baix Ebre, Tarragonès i Baix Camp han estat en línia amb la mitjana (4,1%). Respecte al 2019, els resultats són igualment favorables amb una recuperació de l'afiliació al sector a sis de les deu comarques, quedant fora només la Ribera d'Ebre, el Priorat, la Terra Alta i l'Alt Camp.

Quadre 4.11

Afil·lacions a la Seguretat Social per grans sectors econòmics i comarques^{1,2}. Any 2021

	Agricultura		Indústria		Construcció		Serveis		Total afiliacions	
	Nombre	Variació 21/20 (%)	Nombre	Variació 21/20 (%)	Nombre	Variació 21/20 (%)	Nombre	Variació 21/20 (%)	Nombre	Variació 21/20 (%)
Alt Camp	503	0,0	6.227	5,1	1.115	0,8	10.931	3,7	18.776	3,9
Baix Camp	938	-0,4	9.596	2,9	6.015	4,6	47.198	4,1	63.747	3,9
Baix Ebre	1.363	-1,4	3.678	6,5	2.723	4,8	19.245	4,4	27.009	4,4
Baix Penedès	239	-2,4	3.996	0,8	2.650	2,8	18.985	6,5	25.870	5,1
Conca de Barberà	372	1,4	3.699	2,8	546	-4,4	3.265	1,6	7.882	1,7
Montsià	1.106	-1,3	4.577	2,6	1.594	9,5	13.297	2,8	20.574	3,0
Priorat	311	-15,7	619	4,7	129	-29,1	1.340	4,4	2.505	3,3
Ribera d'Ebre	433	-5,0	600	10,5	560	2,8	3.523	2,8	5.116	2,9
Tarragonès	302	-2,9	14.635	1,6	8.578	4,8	102.351	7,1	125.866	6,2
Terra Alta	700	-1,0	800	12,7	342	-9,8	1.471	2,8	3.313	2,7
Demarcació de Tarragona	6.316	-1,4	48.428	3,1	24.309	4,1	221.618	5,5	300.671	4,9
Catalunya	31.860	-0,5	482.983	1,9	212.036	3,5	2.676.964	4,8	3.403.843	4,2

¹ Dades a 31 de desembre. Les dades del 2020 i 2021 són provisionals.

² Règim general, mineria i carbó, i autònoms.

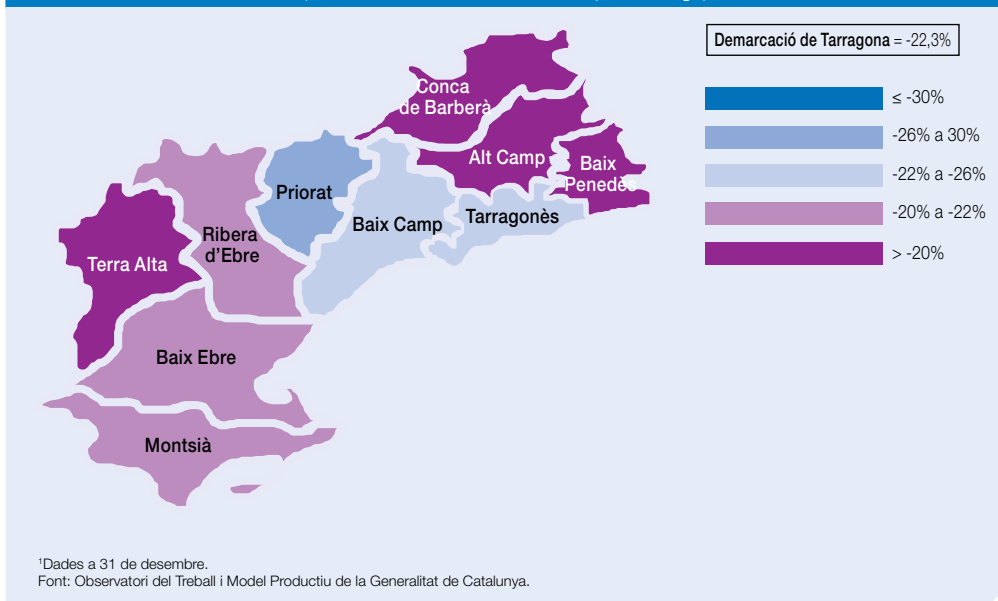
Font: Idescat.

En tercer lloc, els llocs de treball a la **indústria** han augmentat amb intensitats diferents a tots els territoris. Cinc comarques registren una evolució més favorable que la mitjana provincial (3,1%), amb resultats que van des del 4,7% del Priorat fins al 12,7% de la Terra Alta. En la resta de casos les variacions relatives han estat més modestes, del 0,8% del Baix Penedès al 2,9% del Baix Camp. A la Conca del Barberà i l'Alt Camp, co-

marques més industrials, les variacions han estat del 2,8% i el 5,1%, respectivament. En relació amb el nivell pre pandèmia, els llocs de treball s'han recuperat a la gran majoria de territoris, a falta del Baix Penedès (-2,7%) i el Priorat que s'ha quedat pràcticament a tocar de la xifra precisi (-1%). En aquesta comparativa, destaquen la Terra Alta i la Ribera d'Ebre amb els increments relatius més elevats (per sobre del 12%, cadascuna).

Mapa 4.16
Atur registrat¹. Any 2021

(Taxes de variació interanual, en percentatge)

En darrer lloc, els llocs de treball als **serveis** han augmentat a totes les comarques. Vuit territoris registren variacions menys intenses que la mitjana de la demarcació (5,5%), amb percentatges que varien des de l'1,6% de la Conca del Barberà fins al 4,4% del Baix Ebre i el Priorat. En els dos casos restants, el Tarragonès, comarca amb major proporció de treballadors dedicats al sector terciari (el 81,3%), els increments relatius ha estat del 7,1% i al Baix Penedès, del 6,5%. Cal destacar que, amb un increment superior a les 5.000 afiliacions al sector, el Tarragonès ha contribuït amb el 63,6% de l'augment global de nivell de la demarcació. En comparació amb el 2019, la recuperació ha estat quasi plena i només la Conca del Barberà, la Terra Alta i la Ribera d'Ebre tanquen el 2021 amb una afiliació al sector inferior a la del 2019 (al voltant del -1,6% conjuntament).

Si s'atén a la **residència padronal dels afiliats** en lloc del domicili de la seu social de l'empresa, l'evolució ha estat positiva a totes les comarques entre finals de 2020 i 2021. Les variacions han fluctuat de l'1,7% de la Terra Alta al 5,3% del Tarragonès –destacant també els creixements relatius del Baix Penedès (5,1%) i el Baix Camp (4,8%). En general a totes les comarques de Tarragona hi ha més afiliats segons residència que per seu social de l'empresa. Això implica que la gran majoria de persones es desplacen per treballar a una altra comarca, diferent de la d'on resideixen. Els únics dos casos en què les comarques són receptores i no emissores

de treballadors són el Tarragonès i l'Alt Camp. En aquestes dues, un 19,8% i un 2,1% dels afiliats, respectivament, provenen d'altres territoris. A la resta de casos, les xifres oscil·len entre el 9,6% d'afiliació que emet la Conca del Barberà a altres comarques i el 58,9% del Baix Penedès (percentatge similar en el cas del Priorat i la Ribera d'Ebre).

Finalment, pel que fa a l'**atur registrat** a les oficines del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC) a 31 de desembre, l'evolució ha estat igualment positiva respecte al 2020 a tots els territoris ([mapa 4.16](#)), i a cinc de deu comarques també ho ha estat en comparació amb el 2019. Quant a l'evolució respecte a l'any anterior, amb l'inici de la recuperació de l'activitat, les caigudes han estat molt significatives amb percentatges que varien des del -17,7% de la Terra Alta fins al -28,2% del Priorat. Les comarques amb més persones registrades a l'atur són el Tarragonès (el 30,8% de la demarcació), el Baix Camp (24,9%) i el Baix Penedès (16,8%). En aquests casos, la reducció absoluta d'aturats ha estat de 4.754, 3.542 i 1.883 persones, respectivament. En comparació amb el 2019, les comarques que han superat els nivells preCovid són el Tarragonès, el Baix Camp, el Baix Ebre, el Priorat i l'Alt Camp. A la resta, el nombre d'aturats encara no s'ha recuperat del tot, especialment al Baix Penedès i al Montsià en termes absoluts (201 o 135 persones més a cadascuna), i a la Conca del Barberà i la Terra Alta en termes relatius.

Quadre 4.12
Dades econòmiques bàsiques de les comarques. Any 2021

	Població		Població nascuda a l'estranger		Empreses (comptes de cotització)		Afiliacions segons seu de l'empresa ²		Afiliats segons residència		Atur registrat	
	Nombre	(%) Var 21/20	Nombre	(%) Var 21/20	Nombre	(%) Var 21/20	Nombre	(%) Var 21/20	Nombre	(%) Var 21/20	Nombre	(%) Var 21/20
Alt Camp	45.045	0,8	6.683	3,9	1.317	1,4	18.776	3,9	18.389	3,0	2.616	-19,5
Baix Camp	195.098	0,5	37.220	2,1	5.773	3,2	63.747	3,9	76.131	4,8	11.773	-23,1
Baix Ebre	78.721	0,9	15.185	4,0	2.586	3,0	27.009	4,4	29.842	2,4	4.123	-20,1
Baix Penedès	110.439	2,4	21.525	4,2	2.545	2,1	25.870	5,1	41.114	5,1	7.924	-19,2
Conca de Barberà	20.104	0,8	2.562	4,8	672	2,0	7.882	1,7	8.640	2,7	813	-19,3
Montsià	68.397	0,2	12.930	2,8	2.088	1,7	20.574	3,0	24.974	2,2	3.643	-21,5
Priorat	9.239	0,9	1.195	2,4	377	3,0	2.505	3,3	3.813	3,0	356	-28,2
Ribera d'Ebre	21.864	0,0	3.751	2,6	575	2,3	5.116	2,9	8.005	2,2	1.071	-20,1
Tarragonès	262.001	0,2	56.063	-0,1	8.154	2,7	125.866	6,2	100.997	5,3	14.555	-24,6
Terra Alta	11.401	-0,3	1.431	0,1	359	4,1	3.313	2,7	4.355	1,7	386	-17,7
Demarcació de Tarragona	822.309	0,7	158.545	1,9	24.452	2,6	300.671	4,9	316.260	4,3	47.260	-22,3
Catalunya	7.763.362	-0,2	1.598.463	0,9	243.338	2,4	3.403.843	4,2	3.338.818	3,9	369.158	-25,8

¹ Dades a 31 de desembre.

² Dades provisionals. Règim general, mineria i carbó, i autònoms.

Font: Idescat, INE, MTAS i Observatori del Treball i Model Productiu de la Generalitat de Catalunya.

ELS FONS *NEXT GENERATION* EN L'ECOSISTEMA D'R+D+I DEL CAMP DE TARRAGONA I LES TERRES DE L'EBRE

Agustí Segarra-Blasco

Catedràtic d'Economia de la Universitat Rovira i Virgili

Els fons *Next Generation European Union* (NGEU), acordats pel Consell Europeu el 21 de juliol de 2020, han generat moltes expectatives entre les administracions públiques, les institucions locals i les empreses de la demarcació de Tarragona. Després d'una crisi immobiliària molt mal resolta per la Unió Europea, d'una pandèmia global sense precedents i, per si fos poc, d'un conflicte bèl·lic amb un dels majors proveïdors de gas i petroli de les principals economies europees (Rússia), el retorn d'una política industrial activa consensuada pels 27 països membres ha estat molt ben rebuda.

En aquest escenari, les comarques tarragonines tenen una gran oportunitat per accelerar els canvis vers un teixit productiu més digital i modern. Al mateix temps, la forta presència de centres generadors d'electricitat i la localització al territori del polígon petroquímic més important de la Mediterrània fan que la transició cap a una economia més sostenible al conjunt de Catalunya depèn en gran mesura de la capacitat d'aquestes terres per innovar i adaptar-se a un nou escenari energètic.

Els beneficis derivats d'assegurar una qualitat contrastada d'un determinat producte no només ha esperonat l'activitat a un sector econòmic, sinó també, per l'efecte d'augment de la notorietat i de la millora de la imatge de marca, s'ha traslladat a la resta dels sectors productius presents al territori on es desplega la producció.

El 21 de juliol de 2020, poques setmanes després de les restriccions a la mobilitat ciutadana i l'activitat econòmica aplicades per tots els governs europeus, el Consell Europeu va aprovar un gran programa de reactivació per al període 2021-2026. Els països membres varen acordar un ambiciós programa de reactivació econòmica per un import de 750.000 milions d'euros a través dels fons *Next Generation*. La injecció d'aquest gran volum de recursos que ascendeixen al 5,6% del seu pressupost comunitari persegueix un doble objectiu. Per una banda, es tracta de fer front als efectes negatius de la pandèmia sobre l'activitat econòmica i l'ocupació. Per l'altra, a mitjà i llarg termini persegueix facilitar la transició cap a una indústria més digital i sostenible basada en la generació de fonts energètiques renovables i capaç d'articular una societat més inclusiva i empàtica.

Gràcies a la iniciativa *Next Generation* la política industrial activa torna a Europa. L'objectiu és reduir la bretxa que separa a la indústria europea dels seus principals competidors en tecnologies crítiques com la intel·ligència artificial, el 5G, la producció de microxips o el vehicle elèctric. En aquest escenari, l'economia catalana té una gran oportunitat al disposar d'una palanca estratègica que li permetrà adaptar-se a les noves coordenades tecnològiques que definiran les regles de joc del comerç mundial durant tot el segle XXI (Segarra, 2021).

Segons el Marc Financer Plurianual aprovat per la UE, l'Estat espanyol rebrà al voltant de 140.000 milions d'euros dels fons europeus que podrien tenir un efecte multiplicador de fins a 500.000 milions d'inversió privada, durant el període 2021-2026. Seguint les recomanacions de la Comissió Europea, el govern espanyol ha elaborat el seu Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència amb les 30 línies estratègiques que es duran a terme per a reduir la bretxa que separa l'economia espanyola de la frontera tecnològica mundial.

A fi i efecte de concretar les accions que han de dur a terme les institucions públiques i les empreses privades, el Govern espanyol ha aprovat una sèrie de Projectes Estratègics per a la Recuperació i Transformació Econòmica (PERTE) de cara a facilitar la col·laboració públicoprivada entre les diferents administracions públiques, les universitats, les institucions privades, els centres de recerca i les empreses privades. Els PERTE són projectes estratègics que fomenten la col·laboració pública i privada amb l'objectiu d'impulsar grans iniciatives que contribueixin clarament a la transformació de l'economia espanyola. En general, cada PERTE identifica una línia estratègica que afecta a una indústria o un sector d'activitat determinat. El **requadre 1** presenta la relació dels PERTE aprovats fins ara pel Govern espanyol, així com les inversions públiques i privades previstes per al període 2021-2023.

Al nostre país s'estima que la Generalitat de Catalunya rebrà dels fons assignats a l'Estat espanyol entre 9.098 i 12.347 milions d'euros, a preus del 2019 (Ramos et al, 2022). A fi i efecte de coordinar les accions de la Generalitat de Catalunya en

Requadre 1
Projectes estratègics aprovats pel Govern espanyol

Projectes Estratègics per a la Recuperació i Transformació Econòmica (PERTE)	Inversions estimades entre 2021 i 2023
Desenvolupament del vehicle elèctric	Inversió pública, 4.300 milions € Inversió privada, 19.700 milions €
Energies renovables, hidrogen renovable i emmagatzematge	Inversió pública, 6.900 milions € Inversió privada, 9.500 milions € 280.000 llocs de treball creats
Indústria agroalimentària	Inversió total, 3.000 milions € 16.000 llocs de treball creats
Salut d'avantguarda	Inversió pública, 982 milions € Inversió privada, 487 milions €
Nova economia de la llengua	Inversió total, 1.100 milions €
Economia circular	Inversió total, 1.100 milions €
Indústria naval	Inversió pública, 320 milions € Inversió privada, 830 milions €
Indústria aeroespacial	Inversió total, 2.125 milions €
Digitalització del cicle de l'aigua	Inversió total, 3.060 milions €
Economia social	(anunciat)
Semiconductors	(anunciat)

Font: Govern d'Espanya, 2021. Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència.

aquesta matèria, el Govern català va redactar, l'any 2021, el pla *Next Generation Catalonia* que selecciona 27 projectes d'entre les 542 iniciatives presentades per les administracions locals, la Generalitat, les empreses privades, i les institucions públiques i privades (Generalitat de Catalunya, 2021). Els projectes escollits s'alineen amb els objectius de desenvolupament sostenible (ODS) de Nacions Unides, el Pacte Verd Europeu i l'Estratègia Digital Europea. A més, els projectes seleccionats estan en sintonia amb les 10 polítiques palanca del Pla Estatal de Recuperació, Transformació i Resiliència definides pel Govern espanyol per potenciar la transició digital i ecològica.

Per aprofundir en la capacitat dels actors del sistema de ciència i tecnologia territorial (SCTT) de les deu comarques tarragonines per beneficiar-se de totes aquestes iniciatives transformadores és important observar, prèviament, els principals elements que configuren l'ecosistema territorial.

El **requadre 2** presenta els principals actors del sistema de recerca i innovació de les deu comarques del sud de Catalunya. La distribució territorial i sectorial dels actors de l'ecosistema d'innovació endegat des de finals del segle XX pretén fer front als grans desequilibris comarcals que caracteritzen aquestes terres.

Gairebé totes les iniciatives dutes a terme per articular un sistema de ciència i tecnologia territorial (SCTT) potent, en

menor o major mesura, estan liderades per la Universitat Rovira i Virgili. Per altra banda, cal recordar que la URV sempre ha estat conscient de la realitat i diversitat del territori. Des de la seva creació ara fa trenta anys, la universitat pública va repartir les seves dependències entre cinc campus ubicats en els municipis de Tarragona, Reus, Tortosa, Vila-seca i El Vendrell. En aquest sentit, va crear el Campus de les Terres de l'Ebre ubicat a Tortosa i s'ha compromès amb la diversitat territorial del país amb iniciatives de gran relleu estratègic per a l'economia local com ara el Parc Tecnològic del Vi (VITEC), ubicat a Falset, o el Parc Científic i Tecnològic de Turisme i Oci de Catalunya (PCT), situat al terme de Vila-seca.

Ara bé, des de la seva creació, la sensibilitat territorial de la URV mai ha anat en detriment de la qualitat en la docència i les aspiracions a ser un referent internacional en la recerca i la difusió del coneixement. Per una banda, aposta per ser un element dinamitzador del canvi del model productiu del territori sense deixar d'aspirar a esdevenir un protagonista de la ciència oberta a tot el món. Per una altra, mai ha renunciat a l'excel·lència científica i a ser un referent en aquelles línies de recerca en les que assoleix una gran competitivitat internacional. Bona prova de l'èxit d'aquesta estratègia dual és que, a banda de les iniciativa compreses en el Requadre 1, la URV gaudeix ara de 92 grups de recerca reconeguts per la Generalitat de Catalunya en els quals s'integren un total de 1.472 investigadors i investigadores.

La recepció favorable dels fons *Next Generation* entre els diferents actors de les comarques del Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre fan preveure que la participació de les administracions públiques, les institucions publicoprivades i les empreses locals serà força important. Per valorar els efectes dels recursos europeus sobre l'economia tarragonina farem un breu repàs dels Projectes Estratègics per a la Recuperació i Transformació Econòmica en els quals estan treballant els actors del sistema territorial d'R+D+I. Oferim un breu repàs de les principals iniciatives en les que s'han implicat els actors locals.

En primer lloc, en el àmbit del PERTE de les energies renovables, hidrogen renovable i emmagatzematge sobresurt la iniciativa liderada per la URV anomenada 'Vall de l'Hidrogen de Catalunya' (H2ValleyCAT). Aquesta iniciativa aglutina diferents projectes sobre l'hidrogen verd a Catalunya. Segons el Govern de la Generalitat, el conjunt d'aquestes iniciatives arrossegirà un pressupost total de 6.555 milions de euros.

La localització al Camp de Tarragona de grans empreses energètiques i del complex petroquímic més important de la

Requadre 2 Principals actors del sistema territorial de ciència i tecnologia

Instituts públics de recerca

Institut Català d'Investigació Química (ICIQ). Amb seu al Campus Sescelades de la URV a Tarragona, és un centre de recerca d'excel·lència internacional especialitzat en la química supramolecular i les energies renovables.

Institut de Recerca en Energia de Catalunya (IREC). L'Institut compta amb dues seus, una a Barcelona i l'altra a Tarragona. La seu de Tarragona també està situada al Campus Sescelades de la URV. Aquesta seu està especialitzada en energies renovables, en particular, en els biocombustibles i l'energia eòlica marina.

Institut d'Investigació Sanitària Pere Virgili (IISPV). Integra i aglutina la investigació biomèdica al Camp de Tarragona i a les Terres de l'Ebre. L'IISPV és l'instrument que han estat dotats els hospitals universitaris de Tarragona, Reus i Tortosa, així com la recerca en aquest camp dels investigadors de la Universitat Rovira i Virgili. En l'actualitat coordina i agrupa a més de quatre-cents investigadors.

Estructures de transferència tecnològica

Centre Tecnològic de la Química de Catalunya (CTQ). Està ubicat al Campus Sescelades de Tarragona i té per objectiu contribuir a la millora de la sostenibilitat, la competitivitat, la innovació i el progrés tecnològic de les empreses del sector químic de Catalunya. El CTQ col·labora estretament en la majoria de les empreses del polígon petroquímic de Tarragona que és considerat el principal pol químic del Sud d'Europa i de l'àrea de la Mediterrània. Actualment està integrat a Eurecat.

Centre Tecnològic de Nutrició i Salut (CTNS). Està ubicat al Campus Bellissens de la URV a Reus. S'ha especialitzat en els productes que tenen propietats beneficioses per la salut. És el tercer centre del món que té la missió d'investigar les propietats saludables dels aliments i manté relacions estretes amb les empreses agroindustrials de Catalunya. Actualment està integrat a Eurecat.

Institut d'Investigació i Tecnologia Agroalimentària (IRTA). Arran de la tradició agrolimentària de les comarques de Tarragona, sobretot de comarques de l'interior i del sud especialitzades en els conreu de l'arròs, la vinya i els fruits secs, la presència de l'IRTA té seus a Constantí -desenvolupa programes en l'olivicultura i la fruita seca- i a La Ràpita on du a terme els programes relacionats amb el medi marí, els cultius aquícoles, la biodiversitat, el canvi global sobre els ecosistemes aquàtics i la producció ecològica i bioenergia. A més, a Amposta disposa d'una estació experimental on es treballen subprogrames, com el de la fruita dolça, l'olivicultura, la millora genètica dels cereals d'hivern i l'agronomia dels cultius extensius.

El Parc Científic i Tecnològic de Turisme i Oci de Catalunya (PCT). Està situat al Campus Vila-seca de la Universitat Rovira i Virgili. La seva missió és facilitar la innovació i el coneixement de valor per al turisme i l'oci amb una vocació tant territorial com internacional. Actualment està integrat a Eurecat.

Centre de Difusió Tecnològica de la Fusta i el Moble de Catalunya (CENFIM). Ubicat al municipi de La Sènia (Montsià) es va fundar com un centre de difusió tecnològica. Té com a objectiu afavorir la competitivitat de les empreses del sector fusta i moble, amb activitats de recerca, desenvolupament i innovació. És tracta d'una entitat sense ànim de lucre en la que participen les associacions empresarials del sector fusta i moble a Catalunya, diverses administracions públiques i la Universitat Rovira i Virgili.

Parc Tecnològic del Vi (VITEC). Ubicat al municipi de Falset (Priorat), és una iniciativa de la Universitat Rovira i Virgili que amb el pas dels anys s'ha convertit en una referència del sector vitivinícola a escala internacional. La seva fundació sorgeix de la necessitat d'esdevenir un espai de referència en recerca i innovació tecnològica del sector i indústria vitivinícola.

Tecnoparc Reus. Està ubicat al municipi de Reus. El parc empresarial de base tecnològica ofereix un conjunt de serveis tecnològics que van des del disseny de l'aliment funcional fins als estudis necessaris per a posar-los al mercat. Ento altres, el parc disposa del Centre per a la Innovació i el Desenvolupament (CEPID) i del viver municipal d'empreses REDESSA. En les instal·lacions de REDESSA al Tecnoparc la multinacional alemanya T-Systems crearà més de 300 nous llocs de treball en els pròxims 2 anys, fins a arribar als 500 professionals el 2023.

Font: Elaboració pròpia.

Mediterrània situa a la iniciativa liderada per la URV en una posició excepcional. El projecte de la URV suposarà una inversió de 1.200 milions d'euros. Al voltant de 160 empreses i institucions formen part d'aquesta "iniciativa estratègica de país per fer front al canvi climàtic i activar sectors clau", tal com defineix el Govern català. La reducció de les emissions de diòxid de carboni que han de suposar els 44 projectes madurs s'estima en 415.000 tones anuals. Liderada i coordinada per la URV, la Vall de l'Hidrogen gaudeix del compromís de dues grans empreses tractores com ara Enagás i Repsol, i compta amb la participació de més de cent empreses privades. També impulsen el projecte l'Associació Empresarial Química de Tarragona (AEQT), el Port de Tarragona, la Diputació de Tarragona i l'Àrea Metropolitana de Barcelona. L'aliança de coneixement de la Vall de l'Hidrogen està formada per nombrosos grups de recerca de la URV, l'Institut de Recerca en Energia de Catalunya i el Centre Tecnològic de la Química de Catalunya.

En segon lloc, la gran localització de factories d'empreses multinacionals dedicades a la fabricació de components de la indústria de l'automòbil i d'infraestructures de desenvolupament tecnològiques, com ara les instal·lacions d'Idiada al Baix Penedès, fan preveure una gran participació de les empreses del camp de Tarragona en el PERTE per al desenvolupament del vehicle elèctric i connectat. Sota el nom de 'Mobilitat del futur: connectada, intel·ligent i autònoma', Idiada al mateix temps lidera un projecte per impulsar la connectivitat de la mobilitat i reduir les emissions contaminants. El projecte per a desenvolupar el vehicle autònom ha estat escollit pel Govern català entre els 27 projectes de país més ben posicionats per a rebre fons *Next Generation*. El projecte integra diferents iniciatives relacionades amb la mobilitat del futur i té un pressupost estimat de 1.237,4 milions d'euros. Les empreses fabricants de components i la pròpia Idiada també participen en altres projectes relacionats amb el desenvolupament del cotxe elèctric i totes les seves aplicacions.

En tercer lloc, cal fer esment de la intensa transformació de l'agricultura a les terres del sud de Catalunya. En els darrers anys, el salt experimentat per comarques rurals com ara el Priorat, la Terra Alta o la Conca de Barberà posen de relleu les enormes possibilitats de progrés que registren les tasques del camp quan es vinculen amb les activitats relacionades amb la recerca i la transferència de coneixement. La gran presència de centres tecnològics i d'instituts de recerca que orienten les seves activitats als àmbits de la nutrició, la viticultura i els sistemes aquàtics (Centre Tecnològic de Nutrició i Salut a Reus, Parc Tecnològic del Vi a Falset) faci-

ten que les empreses privades, les cooperatives i les administracions locals puguin participar en projectes susceptibles de rebre el recolzament dels fons europeus en el marc del PERTE de modernització del sector primari i la indústria agroalimentària.

En quart lloc, sobresurten les iniciatives centrades en la modernització dels clústers d'indústries madures com ara el moble de fusta de la comarca del Montsià. En aquest territori trobem el Centre de Difusió Tecnològica de la Fusta i el Moble de Catalunya (CENFIM), que té com a principal objectiu millorar la competitivitat d'un sector en reestructuració. Ubicat al municipi de La Sènia (Montsià) es va fundar com a centre de difusió tecnològica. Té com a objectiu afavorir la competitivitat de les empreses del sector de la fusta i el moble, amb activitats de recerca, desenvolupament i innovació. És tracta d'una entitat sense ànim de lucre en la que hi participen les associacions empresarials del sector de la fusta i el moble a Catalunya, diverses administracions públiques i la Universitat Rovira i Virgili.

Per últim, una iniciativa força consolidada és la vinculada a les activitats turístiques. A la Costa Daurada, la gran concentració hotelera de Salou i La Pineda i la gran especialització gastronòmica del municipi de Cambrils configuren, sens dubte, un dels majors clústers turístics del país. El Parc Científic i Tecnològic de Turisme i Oci de Catalunya (PCT), situat al Campus Vila-seca de la URV, en col·laboració amb les principals empreses turístiques de la zona combat l'elevada temporalitat del turisme català a través de la recerca i la innovació.

Junt amb les iniciatives de la URV, les institucions de recerca i transferència, les empreses, els ajuntaments i la diputació de Tarragona també participen en moltes de les iniciatives incloses en els 27 projectes emblemàtics seleccionats pel Govern de la Generalitat. A tall d'exemple, els grups de recerca consolidats de la URV s'han involucrat en el projecte 21 que fomenta les regions de coneixement a Catalunya; el projecte 22 que s'ocupa de la reforma institucional i l'enfortiment del sistema català de ciència, tecnologia i innovació; o el projecte 23 que aposta per fer de Barcelona un dels principals referents del xip a Europa.

En darrer terme, els ajuntaments locals i la diputació de Tarragona participen també en iniciatives més properes al ciutadà com ara el projecte 5 (Capacitació i talent digital per al s. XXI) que facilitarà la transició digital i les competències digitals de la població; el projecte 21 (Regions de coneixement: impacte del coneixement al territori i en la seva política

d'innovació) que fomenta la generació de coneixement propi i la seva transferència a tot el territori en forma de política d'innovació regional basada en el coneixement; el projecte 27 (Infraestructures digitals per a una societat i economia competitiva) que té com a finalitat desplegar les xarxes digitals i les connectivitats a internet.

Tots els actors del sistema de ciència i tecnologia territorial (SCTT) del sud de Catalunya són conscients de que la cooperació i la capacitat per encaixar en les iniciatives d'altres territoris esdevenen un factor clau per assolir els ambiciosos objectius establerts per la Comissió Europea i els governs. L'encaix entre les grans empreses tractoreres i les pimes locals, entre les administracions regionals i els ajuntaments, i entre les estructures generadores de recerca i les empreses privades determinarà en gran mesura la capacitat del conjunt del teixit productiu per modernitzar-se i aspirar a cotes de benestar superiors.

Recentment, en maig del 2022, l'empresa nord-coreana ILJIN Materials va anunciar que ubicarà la seva planta europea de bateries de liti per a vehicles elèctrics en el municipi de Mont-roig del Camp (Baix Camp). És tracta d'una molt bona notícia per a Catalunya després de passar de llarg la gran planta de Volkswagen de bateries que es va decantar per Sagunt en la comarca valenciana de Camp de Morvedre i, també, la factoria de bateries que tenia previst construir als terrenys de Nissan la multinacional sudcoreana LG. La gran inversió posiciona millor al sud de Catalunya en el mapa industrial català, diversifica el teixit econòmic local i posa de relleu el gran potencial de futur de la zona.

Bibliografia

Generalitat de Catalunya, G. (2021). Next Generation Catalunya, Barcelona.

Govern d'Espanya, 2021. Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència, Madrid.

Puig, M. (2021), "Sobre l'impacte dels fons Next Generation en el model productiu", Revista econòmica de Catalunya, (83), 22-29.

Raul R., Suriñach, J., Moradell, N., Mussons, J.M. i Sanz, M. (2022), "L'impacte dels fons Next Generation sobre l'economia catalana a partir del model de simulació QUEST-CT", Sèrie: «Simulacions Macroeconòmiques. Model QUEST-CT», Universitat de Barcelona, Barcelona.

Segarra-Blasco, A. (2021), "L'impacte de la pandèmia sobre les pimes industrials catalanes", Nota d'Economia, (106), 206-222.

MONOGRÀFIC

FONS NEXT GENERATION. UN FUTUR VERD I DIGITAL

ARTICLES D'EXPERTS I EXPERTES:

FONS DE RECUPERACIÓ EUROPEUS: CAP A LES TRANSICIONS VERDA I DIGITAL

Ferran Soler Direcció d'Estudis de Banc Sabadell

TRANSICIÓ ENERGÈTICA: LA NECESSITAT DE JUGAR A L'OFENSIVA

Joan Vila CEO de LC paper i president de la comissió d'energia de Pimec

EL SECTOR IMMOBILIARI DAVANT ELS FONS NEXT GENERATION EU

José García Montalvo Catedràtic d'economia, UPF

Josep Maria Raya Catedràtic d'Economia aplicada (Tecnocampus-UPF) i Director de la Càtedra habitatge i Futur (APCE-UPF)

Carles Sala Doctor en Dret, UAB. Professor associat, URV

LA TRANSFORMACIÓ DE LA INDÚSTRIA DE L'AUTOMOCIÓ

Tomàs Megía i Manel Clavijo Oficina OPTIMA per la Transformació de les indústries de Mobilitat i Automoció de la Generalitat de Catalunya

LA REFORMA LABORAL DE 2021: UNA PRIMERA VALORACIÓ

Gemma García i Esteve Sanromà Universitat de Barcelona i Institut d'Economia de Barcelona

FONS DE RECUPERACIÓ EUROPEUS: CAP A LES TRANSICIONS VERDA I DIGITAL

Ferran Soler

Direcció d'Estudis de Banc Sabadell

1. Introducció

El juliol de 2020, el Consell Europeu va aconseguir un acord per a la creació dels fons Next Generation EU (NGEU) com a resposta a la crisi de la Covid. Aquests fons, finançats amb deute emès per la Comissió Europea, estan dotats amb més de 750 mM d'euros a repartir entre els estats membres fins a finals del 2026 (el 5% del PIB de la UE).

Els fons NGEU estan integrats per diversos instruments, entre els quals destaca, pel seu volum, el Mecanisme de Recuperació i Resiliència (MRR)¹, el qual es divideix entre préstecs i transferències. Els recursos del MRR es canalitzen a través dels plans de recuperació nacionals aprovats per cada estat membre.

Els fons NGEU van ser creats per mitigar els impactes asimètrics de la crisi de la Covid als països de la UE i evitar que les respostes nacionals, condicionades per situacions fiscals molt diferents, posessin en perill el mercat únic. Els criteris de repartiment han estat dissenyats per afavorir la convergència entre països, tenint en compte la magnitud del xoc experimentat amb la crisi².

Paral·lelament, els fons NGEU tenen com a objectiu accelerar la transició cap a una economia descarbonitzada i més digital. Per això, la Comissió Europea emplaça a que els Plans de Recuperació nacionals destinin almenys un 37% i 20% de les seves inversions a afavorir la transició ecològica i digital, respectivament.

Un dels aspectes més rellevants dels fons del MRR és que la seva progressiva recepció per part dels estats membres ha

d'estar lligada a la consecució d'un calendari de fites i objectius en matèria d'inversions i reformes estructurals. Aquesta condicionalitat suposa un canvi de paradigma respecte a la resposta europea donada a les crisis de 2011-2012, on el focus va estar posat en el sanejament dels comptes públics.

2. El Pla de Recuperació d'Espanya

2.1 Estructura del Pla

Espanya és un dels països més beneficiats pels fons NGEU i podria rebre al voltant de 140 mM d'euros del MRR en el període 2021-2026, dels quals aproximadament la meitat corresponen a transferències i la resta a préstecs.

Per canalitzar els primers 70 mM de transferències entre els anys 2021 i 2023, el Govern va aprovar el Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència d'Espanya (PRTR), que va ser aprovat per la Comissió Europea al juny de 2021 i que actualment està sent vehiculat a través dels Pressupostos generals de l'Estat.

El PRTR contempla inversions i reformes estructurals a través de quatre eixos transversals: la transició ecològica; la transformació digital; la cohesió social i territorial; i la igualtat de gènere. Aquests quatre eixos es projecten en 10 grans àmbits o polítiques palanca que, alhora, recullen 30 components que incorporen projectes més concrets³ (veure en l'esquema 1 l'exemple de la política palanca I).

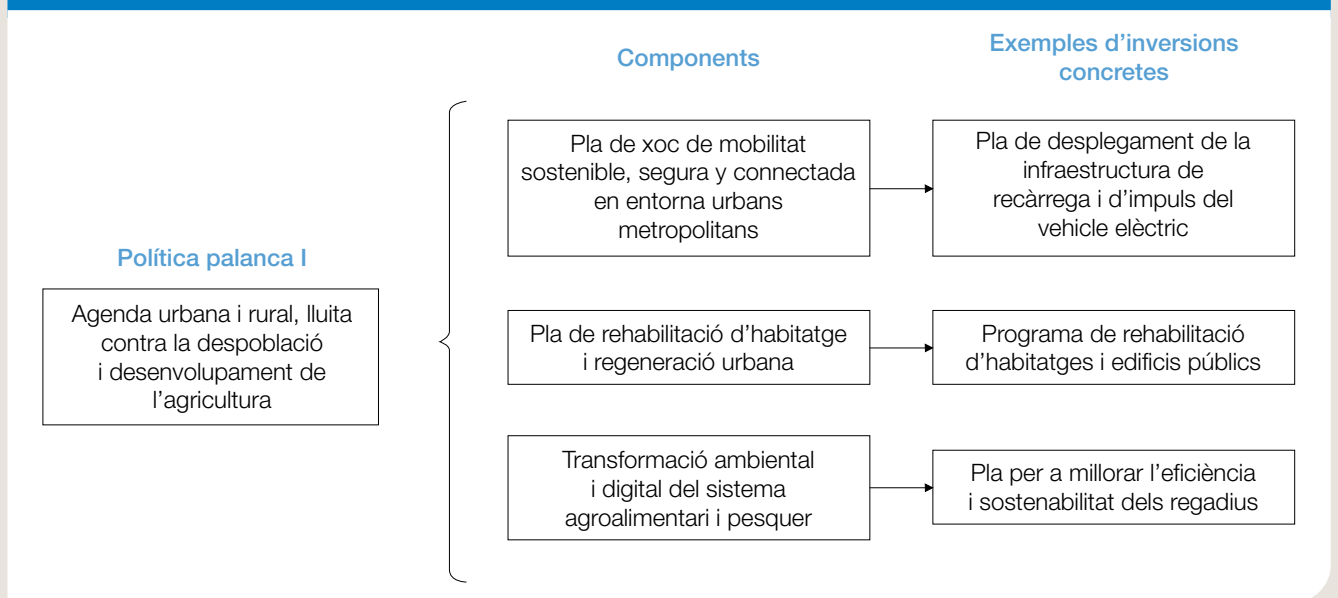
Com a mecanisme per impulsar i coordinar els projectes més transformadors de l'economia i considerats de més arrossegament per a l'ocupació i el creixement, el Govern ha creat una nova figura de col·laboració público-privada: els Projectes Estratègics per a la Recuperació i Transformació Eco-

¹ Els fons NGEU estan integrats pel MRR (que concentra més del 90% dels recursos), el fons REACT-EU (que afegeix recursos a altres fons europeus ja existents) i fons de menor magnitud destinats a altres programes europeus.

² En particular, els criteris d'assignació dels fons el 2021 i el 2022 estan determinats per la taxa d'atur registrada entre el 2015 i el 2019, la població i la renda per càpita. Per al 2023, el criteri d'atur se substitueix per la pèrdua de PIB real registrada el 2020 i per la pèrdua acumulada del PIB real registrada al període 2020-2021.

³ La informació completa sobre els components del PRTR es pot consultar al següent enllaç: Políticas palanca y componentes | Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia Gobierno de España. (planderecuperacion.gob.es).

Esquema 1
Estructura del Pla de recuperació

nòmica (PERTEs). Aquests projectes, integrats per diferents actuacions amb un objectiu comú, busquen la coordinació de tota la cadena de valor d'un sector determinat i requereixen la cooperació d'administracions públiques, empreses de diferents mides i centres de recerca.

La governança del PRTR és a càrrec d'una Comissió formada per tots els ministeris del Govern, que està assessorada per un comitè tècnic i compta amb una unitat de seguiment per tenir control del desplegament dels fons. Per la seva banda, les comunitats autònomes (CA) són les responsables de l'execució dels projectes que recauen en l'àmbit de les seves competències i la major part dels recursos els són assignats en el marc de les conferències sectorials⁴.

De cara als propers anys, el Govern ha anunciat la seva intenció de presentar una addenda a l'actual PRTR per incorporar els més de 70 mM d'euros en forma de préstecs que corresponen a Espanya i que es pretenen sol·licitar a la Comissió Europea abans de juny del 2023.

2.2 La transició ecològica i digital

Com ja s'ha indicat, un dels objectius dels fons europeus és accelerar la transició verda. Aquest és, de fet, l'eix del PRTR al qual es destina una major part dels recursos (al

⁴ Les conferències sectorials estan integrades pel titular del Departament Ministerial competent i per tots els responsables dels governs autonòmics responsables de la mateixa matèria.

voltant del 40% del total, una mica per sobre del que estableix la Comissió Europea) i un dels que té més rellevància per a Espanya, país afectat especialment pels potencials impactes del canvi climàtic en sectors com el turisme o l'agroalimentari.

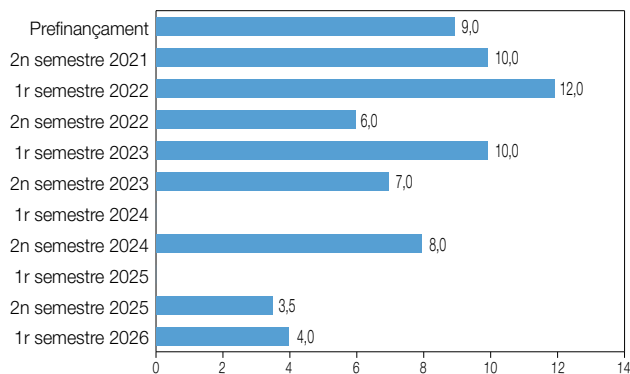
En aquest sentit, el PRTR incideix sobre diversos aspectes clau per impulsar la descarbonització de l'economia. Alguns exemples en aquest àmbit són les inversions per augmentar el pes de les energies renovables, el desenvolupament de bateries per reduir-ne les limitacions i la promoció de noves tecnologies, com l'hidrogen verd. Així mateix, el PRTR també conté inversions per afavorir l'ús i la fabricació del vehicle elèctric, així com per augmentar l'eficiència energètica mitjançant la rehabilitació d'edificis.

Paral·lelament, el PRTR confereix també un paper important a les inversions en matèria digital. Del total de fons assignats a Espanya, el Govern ha previst dedicar-hi més d'un 28% del total, un llindar que se situa sensiblement per sobre del mínim fixat per la Comissió Europea (20%).

Els programes per afavorir la digitalització de l'economia incideixen en aquelles dimensions en què Espanya es troba més endarrerida a nivell europeu, com és el cas de la integració de la tecnologia digital a les empreses (especialment a les pimes), que es beneficiaran de projectes com el kit digital⁵ i els

⁵ El kit digital és un programa inclòs al PRTR destinat a la implantació de solucions digitals a pimes.

Gràfic 1
Calendari de pagaments per part de la Comissió Europea associats al PRTR
 (mM d'euros)

Font: Govern d'Espanya.

ajuts per digitalitzar el petit comerç. De la mateixa manera, les ajudes previstes per a la capacitat digital constitueixen un suport davant de la falta de capital humà amb coneixements tecnològics d'alt nivell. Altres àmbits, com ara el de la logística, la salut o el de les infraestructures digitals, també es veuran afavorits per l'impuls de la digitalització que ofereix el PRTR.

2.3 Les reformes estructurals del PRTR

Les reformes que condicionen els desemborsaments dels fons han d'estar alineades amb les recomanacions específiques per a Espanya dins del semestre europeu els anys 2019 i 2020.

Les reformes estan agrupades en 11 àmbits clau com ara la reforma laboral, la de pensions, la fiscal, la del sistema energètic, la millora del clima de negocis o la modernització d'infraestructures físiques i digitals.

2.4 Desemborsaments associats al PRTR

Espanya va ser un dels primers països en obtenir el vistiplau del seu Pla de Recuperació per part de la Comissió Europea i rebre el prefinançament associat (9 mM d'euros). A més, Espanya va ser el primer país en rebre un segon desemborsament (de 10 mM d'euros a finals de 2021), després d'haver complert les primeres 52 fites del Pla de Recuperació, i en acordar un protocol de controls i un detallat itinerari de reformes i inversions amb la Comissió Europea (gràfic 1).

3. Execució del Pla de Recuperació

Els Pressupostos generals de l'Estat del 2021 van incloure els primers recursos associats al PRTR. Aquests recursos havien de ser mobilitzats al llarg del 2021 independentment del termini de recepció dels desemborsaments per part de la Comissió Europea, ja que el Govern comptava amb les emissions del Tresor Públic per avançar l'execució dels fons. Tot i això, no va ser fins a mitjans d'any, amb l'aprovació del PRTR i amb la recepció del prefinançament de la Comissió Europea, quan el Pla va començar realment a desplegar-se.

Segons dades d'execució publicades pel Govern espanyol⁶, dels fons pressupostats per al 2021, l'Estat hauria autoritzat⁷ al final d'aquell any, més del 90% i hauria fet pagaments equivalents al 45% dels fons. Aquests pagaments, però, corresponen en molts casos a transferències de l'Estat a altres administracions o ens públics, que són els executors finals d'alguns fons i resulta complicat saber quina quantitat de recursos ha arribat efectivament a l'economia real⁸. En aquest sentit, l'Estat hauria assignat uns 11 mM d'euros a les CA, les quals són les encarregades de transferir part d'aquests fons a les entitats locals o fer les convocatòries i les licitacions pertinents. En suma, l'ús dels fons el 2021 va ser menor del que esperaven en un primer moment organismes com el Banc d'Espanya o l'AIReF.

De cara el 2022, els pressupostos estatals preveuen una inversió de 26,9 mM d'euros associats al PRTR. El Govern ha anunciat la seva intenció de mobilitzar 24,7 mM d'euros durant el primer semestre, que espera arribin al destinatari final abans que s'acabi l'any. Per tenir la imatge del conjunt de l'any, a aquesta xifra s'hi haurien de sumar part dels fons que es comencin a mobilitzar el segon semestre i els fons provinents de convocatòries obertes el 2021 però encara no executades.

La publicació de convocatòries per part de l'Estat i de les CA s'ha accelerat des de finals del 2021. Així mateix, el Govern espanyol ha incrementat el ritme d'aprovació de PERTE a principis del 2022⁹. Entre els projectes anunciats per a aquest

⁶ Les darreres dades d'execució publicades pel Govern es refereixen a finals de 2021: <https://planderecuperacion.gob.es/ejecucion/datos-periodicos-de-ejecucion-del-plan>.

⁷ L'autorització és un procediment administratiu previ a l'execució.

⁸ Segons Fedea, l'import realment executat el 2021 equivaldria, com a màxim, a un 27% dels fons pressupostats per a aquest any.

⁹ Actualment estan aprovats nou PERTES: Vehicle Elèctric; Salut de Vanguardia; Energies Renovables, Hidrogen Renovable i Emmagatzematge; Agroalimentari; Nova Economia de la Llengua; Economia Circular; Indústria Naval; Aeroespacial i; Digitalització del Cicle de l'Aigua. A més, estan anunciats els PERTES de l'Economia Social de les Cures i el de Semiconductors.

primer semestre sobresurten les convocatòries relacionades amb el PERTE del vehicle elèctric, els ajuts a ajuntaments per al desenvolupament de zones de baixes emissions, diverses actuacions de millora a la xarxa de transport ferroviari i els ajuts per a la rehabilitació d'habitatge.

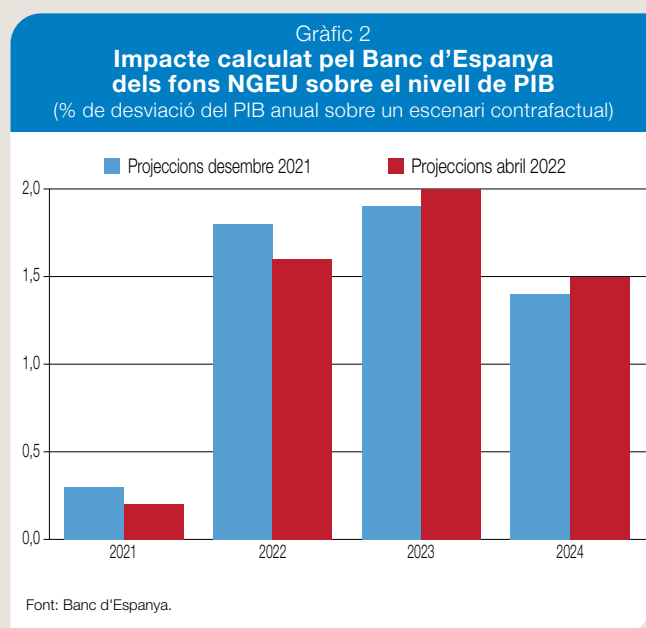
En l'àmbit de les reformes estructurals, des de finals del 2021 s'ha accelerat la tramitació d'algunes de les reformes principals incloses al PRTR. Així, s'han aprovat els primers canvis en el sistema de pensions, es va aconseguir aprovar la reforma laboral i estan pendents reformes de pes en l'àmbit tributari, de les administracions públiques i en relació amb la legislació concursal.

4. Impacte econòmic i sectorial

4.1 Impacte econòmic

Els fons europeus estan cridats a ser un dels factors sobre els quals descansi el creixement econòmic els propers anys atesa la magnitud de l'estímul fiscal que representen i en un context en què encara no s'ha recuperat el nivell d'activitat previ a la pandèmia. El Banc d'Espanya estima que els fons europeus podrien tenir un impacte sobre el PIB equivalent a 1,5-2,0 punts el 2022-2023. La demora a l'execució dels fons ha retardat en el temps l'impacte previst d'aquests fons sobre el PIB (gràfic 2).

L'impacte final que tinguin els fons sobre el PIB dependrà, en darrera instància, de la capacitat d'absorció d'aquests fons

i de la gestió i la destinació que se'n faci. La quantitat de recursos a gestionar equival a tots els recursos europeus rebuts per Espanya des que va entrar a la UE. El desplegament dels fons suposa, per tant, un repte majúscul.

En el context econòmic actual, l'impacte dels fons sobre el creixement podria veure's limitat per la presència de colls d'ampolla i l'escassetat de mà d'obra en alguns sectors essencials per al desenvolupament del PRTR. Així mateix, un entorn de tipus d'interès més elevats podria jugar en contra de la inversió privada associada al desenvolupament del Pla.

Precisament, la capacitat d'arrossegament sobre la inversió privada serà determinant a l'abast que acabin tenint els fons. En aquest sentit, és important que les eines de col·laboració publico-privada tinguin un disseny i incentius apropiats per al desenvolupament d'inversions que vagin més enllà de les que s'haguessin fet en absència dels fons.

D'altra banda, les reformes estructurals contingudes al PRTR poden amplificar l'impacte econòmic dels fons. Aquestes reformes, juntament amb la vocació transformadora del teixit productiu de moltes de les inversions contemplades, poden contribuir a que l'efecte expansiu sobre l'activitat vagi més enllà del curt termini i s'aconsegueixi també augmentar el potencial de l'economia a mitjà i llarg termini¹⁰.

4.2 Impacte sectorial

El caràcter transversal del PRTR i la capacitat d'arrossegament dels projectes tractors beneficia, més o menys, la majoria dels sectors productius. No obstant això, alguns sectors com la construcció, les telecomunicacions o el sector energètic, vinculats amb els principals eixos del PRTR, es poden veure especialment afavorits.

Està previst que el sector de la construcció sigui un dels protagonistes del desplegament del PRTR, a través de projectes relacionats amb les infraestructures per afavorir el medi ambient i la mobilitat sostenible (pe: corredors ferroviaris de passatgers o mercaderies) o posicionant-se com un actor fonamental per aconseguir l'objectiu ambiciós en matèria de rehabilitació d'habitatges i edificis públics en clau de sostenibilitat energètica.

Per la seva banda, el sector de les telecomunicacions té un paper molt rellevant en totes les actuacions previstes a l'àm-

¹⁰ Segons els càlculs del Govern, l'impacte positiu sobre el creixement PIB potencial podria ser de quatre dècimes, fins a assolir una taxa superior al 2%.

bit digital. Entre aquestes, destaquen projectes per estendre les xarxes ràpides de 5G o per impulsar noves tecnologies relacionades amb la intel·ligència artificial. Així mateix, aquest sector té un rol destacat en l'acompanyament del procés de digitalització de la resta de sectors.

El sector energètic és un altre dels protagonistes en la implementació del PRTR en totes aquelles actuacions relacionades amb l'aplicació de noves tecnologies, en l'ús d'energies renovables (com l'energia eòlica marina o l'hidrogen verd) o en els projectes relacionats amb la gestió de l'aigua. Per la seva banda, l'automoció i el sector agroalimentari es veuran beneficiats per projectes estratègics específics, mentre que altres sectors com la metal·lúrgia poden aprofitar la seva posició en les cadenes de valor com a proveïdors dels segments més afavorits pel PRTR.

5. Aspectes a millorar i recomanacions de política econòmica

Després de més d'un any des que es va començar a desplegar el PRTR s'han evidenciat alguns colls d'ampolla en el procés d'execució i dificultats que podrien impedir que el Pla es desenvolupi amb tot el seu potencial.

Un dels punts febles identificats per diverses anàlisis i organitzacions empresarials ha estat la manca d'informació per a les empreses, cosa que fa més difícil una correcta planificació i anticipació en el procés inversor. En aquest sentit, la majoria de les convocatòries no són conegudes per les empreses fins a la seva publicació, cosa que, juntament amb el poc temps disponible per adherir-s'hi, dificulta l'accés als fons. Tot això afecta especialment les pimes, ja que normalment estan menys familiaritzades amb aquest tipus de procediments i no compten amb personal dedicat a aquesta qüestió.

Per resoldre aquesta problemàtica resultaria positiu que les administracions públiques posessin a disposició de les empreses un calendari a nivell de convocatòria i que es flexibilitzessin els terminis de presentació exigits. Així mateix, seria important establir mecanismes adequats d'assessorament per a les empreses per tal que sàpiguen com poden accedir als fons.

Un altre dels aspectes que podria ser objecte de millora està relacionat amb l'atomització i el reduït volum de moltes de les convocatòries publicades. Aquestes podrien concentrar-se en un menor nombre de projectes amb alta capacitat tracto-

ra, capaços de mobilitzar una major quantitat de sectors. A més, caldria apostar per l'augment d'importants per beneficiar perquè es puguin emprendre projectes realment transformadors del teixit productiu.

Pel que fa a l'accessibilitat als fons, es podria valorar fins a quin punt la condició existent en algunes convocatòries d'associar-se amb altres empreses per desenvolupar un projecte suposa una limitació per a les pimes, que han mancat fins a la data d'eines o plataformes que facilitin la posada en comú i la generació de consorcis i projectes en agrupació.

La incorporació de garanties públiques per al finançament privat dels projectes més innovadors o la concessió d'un paper més rellevant a les entitats financeres per vehicular les ajudes són altres mesures que suposarien un impuls per a la canalització del PRTR. Finalment, la millora de la coordinació entre els diferents nivells de l'administració pública i el reforçament de les plantilles públiques ajudaria a resoldre colls d'ampolla i retards en la gestió territorial dels ajuts.

Per acabar, seria desitjable un exercici de més transparència que permeti conèixer de manera més precisa com els fons estan arribant a l'economia real.

6. Conclusió

Els fons europeus són una eina sense precedents per impulsar la recuperació econòmica després de la pandèmia, transformar l'estructura productiva del país i avançar en la transició ecològica i digital. Aquests recursos prenen més importància, si cal, en el context econòmic i geopolític actual, com a catalitzadors que condueixin l'economia cap a un nou model energètic que confereixi una autonomia estratègica més gran.

El procés per assolir aquests objectius no està exempt de riscos i incerteses, començant per la capacitat que tinguin les administracions públiques d'absorbir i gestionar un volum de recursos europeus extraordinàriament elevat. A més, l'entorn en què es troba actualment l'economia, caracteritzat per colls d'ampolla a les cadenes de producció globals i escassetat de determinats subministraments, pot dificultar l'execució d'aquests fons i limitar-ne l'impacte econòmic.

En relació amb el desplegament del fons, des de finals del 2021, el Govern espanyol ha accelerat la publicació de convocatòries i licitacions, així com l'aprovació de PERTEs. També s'ha publicat un llistat dels projectes que s'iniciarien

durant la primera meitat d'any, dins dels quals destaca la participació del sector automoció i de la construcció. Aquest darrer sector, així com el de telecomunicacions i l'energètic, són cridats a ser els principals motors de la transformació de l'economia i, per tant, els principals beneficiaris del PRTR.

Finalment, perquè els fons puguin desplegar tot el seu potencial cal corregir aquells aspectes disfuncionals identificats fins ara i adoptar les reformes estructurals adequades que permetin un funcionament millor de la nostra economia, crear un entorn que faciliti el desenvolupament de l'activitat empresarial i propiciar un creixement més elevat i sostenible en el temps.

TRANSICIÓ ENERGÈTICA: LA NECESSITAT DE JUGAR A L'OFENSIVA

Joan Vila

CEO de LC paper i president de la comissió d'energia de Pimec

El procés de descarbonització global remodelarà completament els paradigmes econòmics i de comerç, obrint nous mercats i tancant-ne d'altres, talment com va passar amb el naixement de la indústria i la fi de la manufactura artesana al segle XIX. És, doncs, l'inici d'una revolució que no sabem on ens portarà, una revolució de l'eficiència en tots els aspectes però, sobretot, basada en l'ús de matèries primeres. Sabem que a Catalunya hem d'abaixar les emissions de CO₂ de 5,8 t CO₂/habitant anuals fins a les 1,7 t CO₂. També que hem d'abaixar el consum de materials de 24 t/habitant i any fins a les 6,7 t. En ambdós casos la reducció ha de ser del 70%¹ una fita que afecta greument l'evolució i l'estructura econòmica. Per un costat cal veure que sobrarà producció de molts productes però, per l'altre, és previsible que naixeran noves activitats com a resultat d'aquesta transformació.

La principal pregunta és: es pot abaixar el consum de tant material i alhora mantenir el benestar actual?

Primer de tot cal definir què és el benestar i, per fer-ho, em limitaré a aportar la definició que fa l'Índex de Desenvolupament Humà (HDI)², definit per l'ONU. Aquest índex avalua el PIB, la sanitat (en quant a esperança de vida) i el grau d'ensenyament de la societat. A partir d'aquí, el benestar mínim d'una societat com l'actual és el que manté la sanitat, l'ensenyament, l'ordre policial, l'atenció a la gent gran i a la desvalguda. Aquests haurien de ser els pilars que no s'haurien de tocar.

Una solució per desmaterialitzar seria decreïxer el PIB tant com faci falta per retrobar els valors d'emissions i de matèries primeres. Però això ens porta a veure que hauríem de retrocedir fins als anys 60 per assolir els valors sostenibles en el temps, cosa que seria un fracàs, perquè suposaria que els valors assolits de benestar no es podrien mantenir. Per

tant, és important que el camí que comencem tingui clar que els pilars que no es poden tocar són els que ens donen la seguretat del benestar. Per trobar un valor d'emissions per habitant d'1,7 t CO₂ hauríem de retrocedir a l'any 1961, però llavors el PIB per càpita era de 5.587 \$ i l'HDI d'Espanya, que ara és de 0,85, aquell any era de 0,38. Queda clar, per tant, que decreïxer sense intel·ligència, decreïxer per decreïxer, només per abaixar les emissions, és un mal camí. El que cal és introduir l'eficiència per mantenir el benestar mínim.

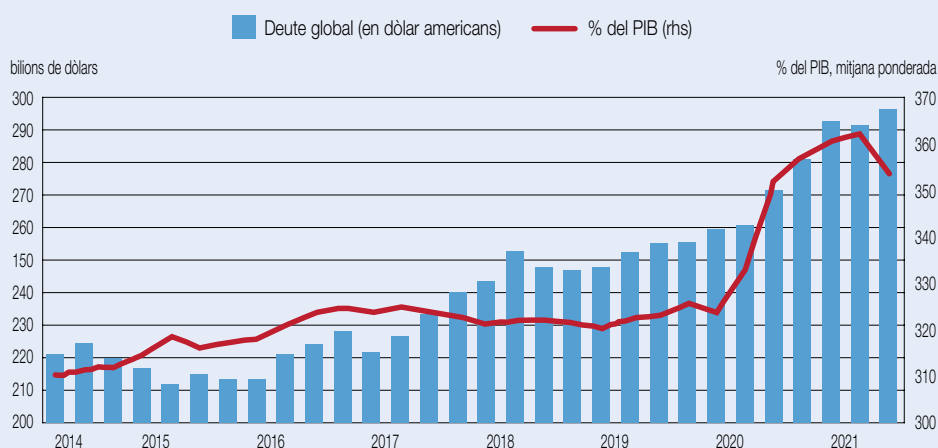
La situació actual, fruit primer d'una pandèmia i després resultat d'un sobreescalfament de l'economia mundial per sortir de l'aturada econòmica, més una guerra que s'ha afegit, mostra que la revolució ja ha començat. De fet la pandèmia ja és el resultat d'una globalització sense control que ha fet possible un contagi mundial. El model econòmic ja donava mostres d'esgotament, que s'aprecia si mirem l'endeutament que necessita el sistema per mantenir el creixement de l'economia mundial (gràfic 1). L'any 2018 els bancs centrals van intentar detreure tímidament massa monetària i el 2019 els països semblaven entrar en un període de contracció econòmica. Va venir la pandèmia el 2020 i l'efecte es va amagar. Llavors els bancs centrals no només no van deixar d'injectar diner, sinó que van doblar la quantitat. Així és com es va generar la gran bombolla, una forta demanda que l'economia mundial no ha pogut equilibrar amb l'oferta, creant un greu problema logístic marítim que ha frenat en sec la globalització, fent de cop insuficients els sistemes productius locals i generant una inflació perillosa. Per tant, la crisi d'ara no l'hem de veure només com el resultat de la guerra, ni com derivada del fre global, ni tan sols com el resultat d'una pandèmia, cal veure-la com el resultat d'un model de l'economia mundial que ha arribat a la seva fi. Aquest model, que injecta massa monetària al sistema per resoldre qualsevol problema, és el que va néixer arran de la crisi del petroli del 1978, per la qual cosa és important veure com es va resoldre aquella crisi.

Com es pot veure en el gràfic 2, en l'episodi del petroli dels anys 70, el primer xoc petroler va ser absorbit per l'economia mundial, però el segon de 1978 va suposar un augment

¹ <https://www.sustainabledevelopmentindex.org/>

² <https://ourworldindata.org/human-development-index>

Gràfic 1 El deute global s'acosta ràpidament als 300 bilions de dòlars

Font: IIF, BIS, IMF, National sources.

del preu fins a nivells no digeribles per l'economia, i la conseqüència va ser la disminució del consum al 1980, que es va mantenir fins el 1986, anys en els que el preu va baixar per sota del nivell de la pujada de l'any 1978. El preu del petroli no va pujar novament fins arribar als anys 2000. Aquest exemple històric ens mostra que una crisi d'oferta com la que tenim només es resol reduint el consum fins que l'equilibri torni a ser estable.

El full de ruta de la UE per a la transició energètica, que en certa manera ha estat copiat per la resta del món, consistia en gravar l'economia amb una taxa de CO₂ que pressionés els 6 sectors més energívors (suposen el 36%³ de les emissions) a disminuir progressivament el seu impacte. El mecanisme anomenat ETS (Emission Trading System) consistia en posar drets de CO₂ al mercat financer de forma que les indústries els tindrien gratuïts un temps a partir del qual haurien de comprar-ne o vendre al mercat, a excepció del sistema elèctric que els hauria de comprar tots. El preu va començar el 2005 a 15 €/t CO₂ i va evolucionar fins arribar als 2,7 €/t CO₂ el 2013. A partir del 2018 el preu va pujar de 7,7 €/t CO₂ fins al pic de 96,4 €/t CO₂ de febrer 2022, i avui es troba al voltant de 85 €/t CO₂. Com afecta el valor ETS als preus de l'energia? El gas natural emet 0,182 kg CO₂ cada kWh i el carbó 0,364 kg CO₂/kWh. Com que la generació elèctrica amb gas té un rendiment del 55% i la del carbó d'un 33%, el primer efecte que va tenir la pujada del preu ETS fins a 25 €/t CO₂ l'any 2018 va ser un augment del preu de generar electricitat amb gas de 8,3 €/MWh, mentre que en la generació

del carbó va ser de 27,6 €/MWh, fet que va portar a aquesta tecnologia a haver de deixar de produir al node ser competitiva. Per tant, el mecanisme funciona, havent-se previst que arribaríem el 2030 a 100 €/t CO₂ i a 400 €/t CO₂ el 2050. Però vet aquí que amb la crisi de preus actual el preu ETS ja ha arribat a 96 €/t CO₂, fet que, juntament amb l'augment del preu del gas fins a 100 €/MWh, dona un preu per generació elèctrica amb gas de 214 €/MWh. Si el gas hagués romàs al preu històric de 22 €/MWh i el preu ETS fos de 400 €/t CO₂, el preu de l'electricitat seria de 173 €/MWh. Així doncs, **en un any hem recorregut tot el full de ruta previst per arribar al 2050 i el camí no serà progressiu sinó explosiu.**

Ara estem en condicions de preguntar-nos què li passarà a la nostra economia si no s'adapta a la nova situació. Com evolucionarà l'economia catalana si no fa els deures en la transició energètica?

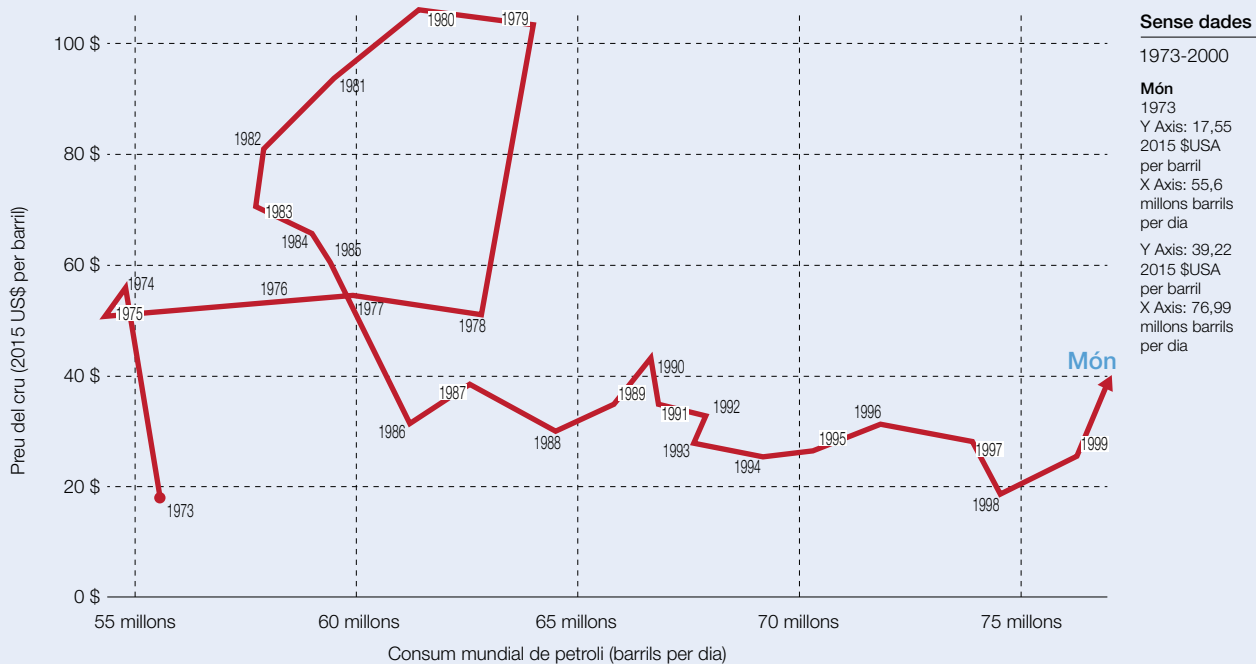
Alguns fenòmens ja han començat a tenir conseqüències. Al sector primari els elevats costos dels pinsos estan fent disminuir les cabanyes d'animals, la tendència dels joves a menjar menys carn, el desenvolupament de productes d'alimentació amb proteïna vegetal, així com el desenvolupament de proteïna de fermentació de precisió, són una amenaça per al sector primari, amb unes expectatives de pèrdua de PIB del 50%⁴. Pel que fa a la indústria, tota ella haurà de disminuir els materials i els continguts energètics. El sector més afectat serà el petroquímic, la fabricació de productes plàstics,

³ <https://www.eea.europa.eu/publications/the-eu-emissions-trading-system-2ç>

⁴ <https://www.rethinkx.com/energy>

Gràfic 2
Preu mundial del cru vs consum de petroli

Preu mundial del cru, mesurat el 2015 en dòlars dels EUA per barril, mesurat amb el consum total de petroli, mesurat en barrils mitjans per dia

Sense dades

1973-2000

Món

1973

Y Axis: 17,55

2015 \$USA

per barril

X Axis: 55,6

millions barrils

per dia

Y Axis: 39,22

2015 \$USA

per barril

X Axis: 76,99

millions barrils

per dia

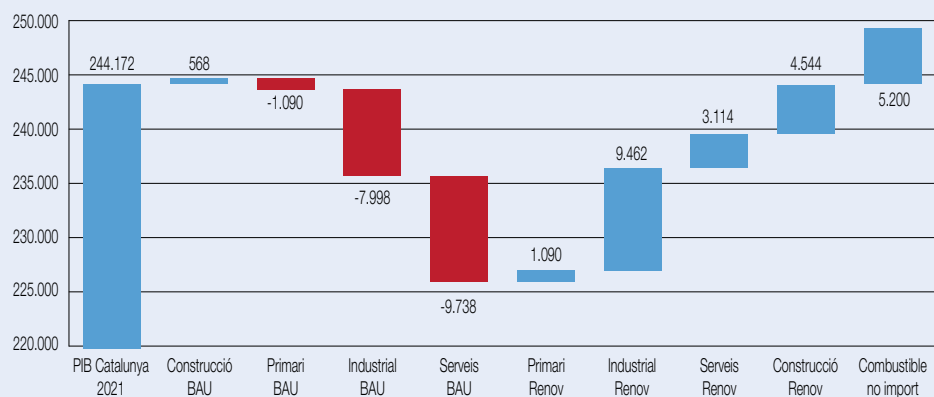
Font: Revisió estadística de BP de l'energia mundial 2016.

la fabricació de material de transport amb motor de combustió, la generació elèctrica nuclear i amb cycle combinat... en canvi, els sectors que es veuran afavorits seran els de la reparació d'equips, la fabricació de productes farmacèutics, la fabricació de materials elèctrics i informàtics, i la captació i depuració d'aigua. Amb tot això, la pèrdua d'activitat del sector industrial podria ser del 18% (segons estimacions pròpies). El sector de la construcció veurà créixer la seva activitat derivada d'un problema crònic de manca d'habitatge, suposant un increment del 5%. Pel que fa al sector serveis veurà una contracció del comerç, transport i hostaleria i les activitats recreatives i artístiques, però augmentarà la sanitat, l'ensenyament i els serveis socials públics, així com les assegurances, fet que podria significar una pèrdua d'activitat del 6% del conjunt dels serveis. Tot plegat porta a que, si l'economia catalana no es readapta, podria perdre el 13% del PIB a l'any 2050 respecte a 2021.

Una cosa diferent serà si l'economia s'adapta i resol la pèrdua d'activitat amb noves accions. Per exemple, el sector primari podria compensar la pèrdua ramadera amb producció de cultius energètics via olis o via fermentació i producció de gas. Amb això podria compensar tota la pèrdua ramadera. El sector industrial podria compensar la pèrdua de la indústria petroquímica amb nova química derivada de

l'hidrogen, la pèrdua en generació elèctrica es pot compensar amb nova generació fotovoltaica, eòlica, emmagatzemament i gas renovable, els productes plàstics poden adequar-se amb més reciclatge (ha de créixer del 20 al 70%) i amb nous plàstics derivats de la química d'hidrogen, la fabricació de material elèctric tindria un fort increment (bombes de calor), i el material de transport es pot adaptar en la fabricació de cotxes, autobusos i camions elèctrics i autònoms. Així, l'activitat del sector industrial veuria un augment del 3%. La construcció és el sector que té més recorregut a l'haver de rehabilitar 2,5 milions d'habitatges, fet que pot donar feina a més de 150.000 operaris, la manca dels quals ja es comença a percebre en l'actualitat. El seu PIB podria pujar un 50%. Pel que fa al sector serveis, la nova economia no resol la caiguda del comerç, el transport i l'hostaleria, però no l'afecta de forma tan greu, com tampoc a les activitats recreatives i artístiques, necessàries en una economia amb més temps d'oci. L'activitat del sector serveis perdria un 4%. Amb tot això, si l'economia s'adapta i es re-assigna, la pèrdua de PIB pot ser nul, molt inferior a la pèrdua del 13% en el cas que no s'adapti i només reaccioni a la defensiva. Si continuem no fent res, Catalunya pot perdre 18.000 milions de PIB mentre que, si l'economia s'adapta, el valor pot quedar en els nivells d'avui. Però, si imputem els efectes de no comprar combustibles fòssils a l'exterior, l'estalvi per

Gràfic 3
Escenaris BAU i renovable a Catalunya
(milions d'euros)

Nota: BAU: bussines-as-usual
Font: Elaboració pròpia.

a l'economia catalana pot ser de 5.300 milions l'any a preus de 2019 (el doble a preus actuals), redistribuint el seu efecte a tota l'economia (gràfic 3).

Cal esperar també que neixi nova activitat econòmica, que ara és impossible veure, sobretot arran de l'esforç per transformar l'economia a una altra més verda.

Sabem que el creixement del PIB té una correlació positiva amb el creixement de les emissions de CO₂. No seria intel·ligent abaixar un 70% el PIB per resoldre el canvi climàtic, però potser sí ho és perdre un 3% o desenvolupar una economia que no creixi per resoldre el problema. Aquest nou model de l'economia, que premia l'eficiència, el control intel·ligent, que porta a un consum frugal i introdueix el sentit comú en les activitats econòmiques, es troba completament per desenvolupar. Però hi ha prou exemples per veure que és un model plausible. Les empreses poc a poc comencen a veure el camí i adapten les seves estratègies per fer-lo possible.

La primera cosa urgent que ha de fer una empresa és mesurar les seves emissions de forma absoluta i posar-les de forma relativa, ja sigui en funció del producte CO₂/kg o CO₂/l, o bé en funció del valor afegit CO₂/VAB, fet que li permetrà comparar-se amb altres sectors. Amb aquest coneixement ha de mirar com pot reduir les seves emissions i si es pot re-posicionar, ja sigui adaptant el procés de fabricació, modificant el producte, canviant el transport, fent PPA's (Power Purchase Agreement) energètics... A moltes grans corporacions potser els hi convindrà diversificar la seva activitat amb altres de menys emissores, comprant, creant o participant en nous negocis verds. Sovint sorgeixen obstacles, com la

dificultat d'incubar noves empreses verdes en estructures corporatives pesants, però en la majoria de casos l'obstacle és la manca d'ambició, la incertesa tecnològica, de regulació i de reacció de la demanda. Per això, en lloc de rendir-se davant aquests reptes, les empreses actuals haurien d'aprofitar els seus avantatges respecte a les startups com els actius (financers i intel·lectuals) i les capacitats (talent, processos, serveis corporatius i tecnologies) existents així com les relacions exteriors.

Les empreses també poden cercar primes de preu mitjançant la diferenciació, cobrar preus superiors com és el cas de l'ús del plàstic reciclat o d'emalatges de paper o cartró on hi havia plàstic, en mercats on els clients prefereixen els atributs de sostenibilitat. En aquest aspecte és transcendent que les empreses ajudin als clients a entendre les qualitats ecològiques dels seus productes i el valor que confereixen aquestes característiques. Per això cal informació transparent i verificada de manera independent en certificacions existents (Ecolabel, ISO 14.067) o participant en programes de certificació que donin suport al llarg del camí (com EcoVadis o B Corp).

El repte que la crisi dibuixa davant nostre és majúscul. Per una part caldrà re-assignar tipus de producció, però per altra hi haurà una pèrdua transitòria o permanent de llocs de treball, tal i com passa en cada revolució. Sabem que hi ha alguna solució, com la de rehabilitació d'habitatges i d'edificis de pimes (oficines, tallers, fàbriques, etc.) a la que cal destinar de forma urgent totes les solucions de tipus financer (amortitzacions de crèdits a 10 anys), d'acompanyament tècnic (GarrotxaDomus) i de formació professional (el gran

forat empresarial). La disminució de consum serà més difícil de resoldre, tot i que l'experiència diu que un producte pot tenir un 70% menys emissions sense haver de renunciar al seu consum.

Ara bé, tot aquest camí complex, que havíem de fer en 30 anys i farem en 10, necessita superar totes les barreres que avui l'economia catalana estableix. Unes son de regulació administrativa, amb períodes de permisos exageradament llargs que impedeixen fer projectes, altres son d'oposició d'

una part de la societat a acceptar canvis en el paisatge o a fer qualsevol esforç d'adaptació. Tot plegat fa que, encara que els empreses facin l'adaptació al nou escenari, les barreres impedeixen recórrer el camí.

És possible superar el procés de Gran Reassignació a Catalunya amb danys mínims sobre el nostre estat del benestar, però no està clar que tinguem la valentia i lideratge social suficients per fer-ho.

EL SECTOR IMMOBILIARI DAVANT ELS FONS NEXT GENERATION EU

José García Montalvo

Catedràtic d'economia, UPF

Josep Maria Raya

Catedràtic d'Economia aplicada (Tecnocampus-UPF)

Director de la Càtedra habitatge i Futur (APCE-UPF)

Carles Sala

Doctor en Dret, UAB. Professor associat, URV

1. Introducció

La cronificació de la fragilitat de les famílies des de l'anterior crisi financera és paral·lela a la recuperació, també dèbil, del sector immobiliari. En aquest article es realitza una aproximació al paper que podrien jugar els fons *Next Generation EU* en el sector de la construcció i la seva transformació.

2. El paper del sector de la construcció en la recuperació postCOVID

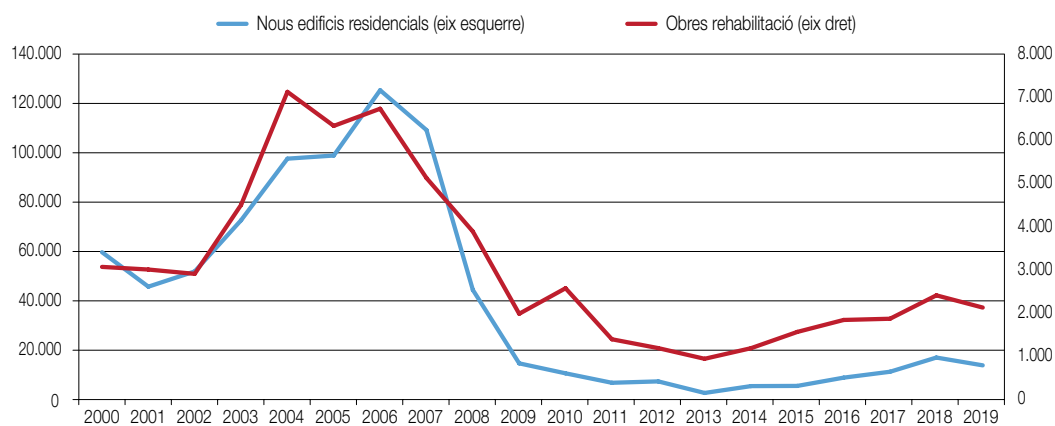
La necessitat de reactivar l'economia europea després de la crisi de la Covid-19 ha portat a la Unió Europea a aprovar un pressupost de llarg termini i uns fons, els *Next Generation EU* (NGEU), que suposen un paquet d'estímul d'1,8 bilions d'euros per a la reconstrucció d'Europa postpandèmia. En particular, la Comissió Europea donarà suport als diferents esforços per millorar la renovació d'edificis amb l'objectiu de, com a

mínim, doblar la taxa anual de renovació de l'estoc d'edificis. El segon àmbit al que intentaran donar resposta aquests fons serà l'ampliació d'un parc d'habitatge assequible.

2.1 La rehabilitació

Una part del sector de la construcció que pot ser tractor i participar en el canvi del model productiu és la rehabilitació d'habitatges. La taxa de rehabilitació del parc residencial a l'Estat és especialment baixa: d'un 0,08% de taxa de renovació efectiva, situant-se molt per sota de l'activitat mitjana que tenen països de l'entorn, com Itàlia, que assoleix el 0,77%, o França, que arriba a una taxa del 2,01%. És a dir, al ritme actual i sense tenir en compte la nova construcció, França trigaria 50 anys en renovar el seu parc d'habitatges, i a Espanya en trigariem més de 1000 anys. Aquesta dada no és nova. Durant dècades s'ha prioritzat l'obra nova en part perquè és la que ha estat incentivada i en part perquè no s'és suficientment conscient dels efectes que té sobre la

Gràfic 3.12
Obres de rehabilitació i obres de nous edificis residencials a Catalunya
(en %)

Font: Ministeri de Foment i Cens de Població i Habitatge.

salut la insalubritat i les males condicions dels habitatges, i perquè tampoc hi ha una cultura de manteniment i conservació preventiva dels elements comuns. Al **gràfic 1** es veu el nombre de rehabilitacions a la darrera dècada en relació amb l'edificació de nous habitatges. Actualment es rehabiliten poc més de 2.500 edificis residencials a l'any a Catalunya. En els darrers anys això ha suposat una mitjana d'entre 15.000 i 25.000 habitatges, xifra que caldria doblar a curt termini. La xifra d'habitatges rehabilitats és similar a la de la promoció de nou habitatge, que en aquests moments se situa al voltant de les 14.000 unitats, quan el sector veu necessari arribar als 25.000 habitatges nous anuals per satisfer la demanda existent. Per tant, tant en l'àmbit de la rehabilitació com en el de la promoció veiem la necessitat d'augmentar el ritme de rehabilitació dels habitatges més antics i adequar-los a les noves necessitats i entorns mediambientals i digitals.

Més del 60% dels habitatges a Catalunya (**taula 1**) tenen una antiguitat de més de 40 anys. Això suposa que més del 60% dels habitatges es van construir sota una normativa d'edificació que pràcticament no tenia en compte paràmetres d'eficiència energètica. Fins i tot, molts d'aquests habitatges (més del 75% es troben en edificis plurifamiliars) tampoc tenen les condicions d'accessibilitat desitjables. No resulta complex deduir que el parc d'edificis d'habitatges existents necessita d'una renovació. Per la seva antiguitat, per les dificultats que comporta la decisió i el finançament de la realització d'obres en edificis amb divisió horitzontal, i per la desmotivació durant moltes dècades per realitzar obres de renovació en aquells edificis de propietat vertical per la regu-

lació de la pròrroga forçosa i la congelació de rendes, que va estar vigent durant bona part del s. XX.

A la **taula 1**, hem ajustat les dades del Cens de Població i Habitatge de 2011 per Catalunya i Espanya tot incorporant els habitatges finalitzats des del 2012 al 2020 segons les dades del Ministeri de Foment i les demolicions d'habitatges realitzades en aquesta darrera dècada. Aquestes demolicions s'han assignat de manera exponencial segons l'antiguitat dels edificis, assignant un 0 a partir de 1981¹.

No obstant això, els fons del Mecanisme de Recuperació i Resiliència haurien de ser un estímul que acceleri les actuacions de rehabilitació. Catalunya pot rebre els propers tres anys, tan sols dels fons que canalitza el Ministeri de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana, un total de 480 MEUR.

En el marc del paquet d'estímuls a la rehabilitació que sorgeix sota el paraigües dels fons europeus Next Generation EU, s'han establert diferents programes que han de permetre rehabilitar 65.000 habitatges fins l'any 2026 a tota Catalunya. La formulació de la col·laboració públicoprivada està prevista que es pugui configurar en l'àmbit de la rehabilitació mitjançant la figura de l'agent rehabilitador, que pot tenir un paper fonamental en la gestió, tramitació i l'execució dels projectes. Però cal destacar especialment el paper de prescriptors que s'ha donat als col·legis professionals dels administradors de finques, als arquitectes i als arquitectes tècnics, que han constituït, mitjançant un conveni amb la Generalitat, les oficines tècniques de rehabilitació. Aquestes oficines asses-

Taula 1
Habitatges principals per dècada de construcció

Anys	Habit. sense demolicions		Demolicions*		Habitatges	
	Catalunya	Espanya	Catalunya	Espanya	Catalunya	Espanya
Abans de 1900	13.5666	597.453	2.841	15.191	132.825	582.262
De 1900 a 1920	86.301	358.404	1.704	9.114	84.597	349.290
De 1921 a 1940	106.355	490.702	1.023	5.469	105.332	485.233
De 1941 a 1950	93.174	546.733	614	3.281	92.560	543.452
De 1951 a 1960	217.185	1.315.009	368	1.969	216.817	1.313.040
De 1961 a 1970	519.782	2.703.119	221	1.181	519.561	2.701.938
De 1971 a 1980	664.713	3.720.472	133	709	664.580	3.719.763
De 1981 a 1990	283.966	2.242.375	0	0	283.966	2.242.375
De 1991 a 2001	394.537	2.598.718	0	0	394.537	2.598.718
De 2002 a 2011	342.764	2.955.554	0	0	342.764	2.955.554
De 2012 a 2020**	57.834	472.361	0	0	57.834	472.361
No hi consta	100.500	555.155	199	1.063	100.301	554.092
Total	300.277	18.556.055	7.102	37.977	3.002.578	18.554.992

Nota: *L'estadística acaba, en el moment d'escriure aquest article, al novembre de 2019. / **L'estadística acaba, en el moment d'escriure aquest article, al setembre de 2020.
Font: Idescat, INE, Ministeri de Foment.

soraran a la ciutadania en la gestió i desenvolupament dels processos de rehabilitació que es deriva especialment del programa de renovació d'edificis.

Les primeres convocatòries dels ajuts ja són una realitat. Així, les Resolucions DSO/477/2022, de 24 de febrer i la DSO/825/2022, de 22 de març, obren les primeres convocatòries dels programes de rehabilitació de barris, d'edificis, de habitatges, i del llibre de l'edifici existent.

2.1.1 L'impuls dels ajuts a la rehabilitació

De l'objectiu de 65.000 habitatges a rehabilitar, el 40% (26.000 habitatges, amb el 12% dels fons) s'integraran al Programa d'Habitatges individuals, el 35% (22.750 habitatges, amb un 34% dels fons) s'integraran al Programa d'Edificis, i el 25% (16.250 habitatges, amb el 41% dels fons) aniran al Programa de Barris, amb permeabilitat en la distribució de recursos entre programes en funció de la demanda (taula 2 i taula 3).

És destacable que els fons NGEU vinculen la rehabilitació amb resultats de descarbonització, i amb els compromisos de lluita contra el canvi climàtic. En aquest sentit, a les actuacions a realitzar en els immobles resulta obligada la reducció

de la demanda energètica en funció de la zona climàtica i pren especial importància la reducció del consum d'Energia primària no renovable (EPNR) una vegada feta la rehabilitació per optar als diferents nivells de subvenció.

Pel que fa al Programa d'Habitatges individuals, és el més modest en relació amb els reptes d'eficiència energètica, resultant necessari tan sols una reducció de la demanda energètica del 7% o una reducció del consum d'EPNR del 30%. En aquest programa la subvenció és més reduïda, amb un import màxim de 3.000 euros per habitatge.

Aquests ajuts tenen una limitació en el cas que els destinataris finals siguin persones físiques o jurídiques que realitzin activitats econòmiques, doncs són subvencions que tenen la consideració ajuts d'Estat, i per tant s'aplicarà el règim jurídic previst al Reglament (UE) 1407/2013 de la Comissió de 18 de desembre de 2013 relatiu a l'aplicació dels articles 107 i 108 del Tractat de la Unió Europea a les ajudes de mínims.

2.1.2 El reforç dels mecanismes de finançament dels programes de rehabilitació

La constatació de l'existència d'un context econòmic i social divers entre els diferents beneficiaris potencials dels

Taula 2
Programa de barris. Inversió subvencionable per habitatge en funció de la reducció del consum d'EPNR

Estalvi energètic aconseguit amb l'actuació (Energia primària, no renovable)	Percentatge màxim de la subvenció del cost l'actuació (%)	Habitatge	Locals comercials o altres usos	Inversió màxima subvencionable per habitatge
		Quantia màxima de l'ajut per habitatge (€)	Quantia màxima de l'ajut per m ² (€)	Subvenció màxima, 100% inclosa vulnerabilitat (€)
30% ≤ ΔC <45%	40	8.100	72	20.250
45% ≤ ΔC <60%	65	14.500	130	22.308
ΔC ≥ 60%	80	21.400	192	26.750

Taula 3
Programa d'edificis. Inversió subvencionable per habitatge en funció de la reducció del consum d'EPNR

Estalvi energètic aconseguit amb l'actuació (Energia primària, no renovable)	Percentatge màxim de la subvenció del cost l'actuació (%)	Habitatge	Locals comercials o altres usos	Inversió màxima subvencionable per habitatge
		Quantia màxima de l'ajut per habitatge (€)	Quantia màxima de l'ajut per m ² (€)	Subvenció màxima, 100% inclosa vulnerabilitat (€)
30% ≤ ΔC <45%	40	6.300	56	15.750
45% ≤ ΔC <60%	65	11.600	104	17.846
ΔC ≥ 60%	80	18.800	168	23.500

programes fa necessària l'habilitació de mecanismes facilitadors del finançament de les actuacions que no cobreix la subvenció.

Per això, la Generalitat ha signat aquest passat mes de febrer un conveni amb les principals institucions bancàries per a facilitar el finançament a comunitats de propietaris i a persones físiques i jurídiques, per a donar cobertura als programes d'ajudes en matèria de rehabilitació residencial.

El conveni té com a objectiu establir les condicions dels préstecs que es podran concedir. Així, es preveuen terminis d'amortització, amb carència inclosa, d'entre 10 i 15 anys, amb uns tipus d'interès fixes i màxims en una forquilla que oscil·len entre el 4% i 6%. A més, es preveu un sistema de garanties de caràcter personal i de les comunitats de propietaris, amb la possibilitat d'aval d'Avalis o de l'ICO.

2.2 Polítiques d'habitatge social

En relació amb l'habitatge social, l'Estat ha de recuperar el paper de moderador del mercat immobiliari a través de promoure la construcció d'habitatge protegit en lloguer, essencialment en un marc de col·laboració publicoprivada.

Taula 4 Habitatge social a la UE	
País	% Habitatge social
Països Baixos	30,0
Àustria	24,0
Dinamarca	20,9
Suècia	19,0
Regne Unit	17,6
França	16,8
Finlàndia	13,0
Txèquia	9,4
Irlanda	8,3
Polònia	7,6
Bèlgica	6,5
Eslovènia	6,0
Luxemburg	5,1
Itàlia	3,7
Hongria	3,0
Eslovàquia	3,0
Espanya	2,5
Bulgària	2,5
Alemanya	2,5
Portugal	2,0
Estònia	1,8
Croàcia	18,0
Romania	1,5
Xipre, Grècia, Letònia, Lituània i Malta	0,0
UE-28	9,3

Font: Eurostat, INE i Housing Europe.

Cal reenforçar la política d'habitatge cap a augmentar l'oferta d'habitatges de lloguer, especialment el social. Avui, a Espanya només un 2,5% del parc d'habitatges és habitatge social (el percentatge a Catalunya és similar). A la UE-18 la mitjana és del 9,3% i els països més avançats situen aquest percentatge en mitjana a l'entorn del 20% (taula 4). Les xifres en termes relatius ens indiquen que el país que disposa d'un major parc d'habitatge social en relació amb el seu habitatge principal és Països Baixos, seguit d'Àustria, Dinamarca, Suècia i el Regne Unit. També destaquen per disposar d'un ampli percentatge d'habitatge social França i Finlàndia.

Els fons *Next Generation* destinats a ampliar el parc públic de lloguer assequible, que suposen una quantitat de com a mínim 160 milions d'euros, obren una oportunitat de generar models de col·laboració publicoprivada en la generació de noves promocions d'habitatge que es realitzin sota la seva cobertura. Les quanties de les ajudes que es poden rebre per a la línia de nova edificació són elevades. Es preveu que els habitatges que és construeixin puguin arribar a ser subvencionats fins a 700 €/m², amb un topall de 50.000 €/habitatge. Per tant, ara, malgrat els costos que comporta assolir el nivell d'eficiència energètica que s'exigeix, amb la subvenció màxima prevista s'apropa a un model en el que fins al 40% de la producció de l'habitatge està subvencionat a fons perdut. Això possibilita estudiar la realització, en determinades poblacions, d'un model de promoció que permeti tenir, en un mateix edifici, un ventall de rendes de lloguer d'entre 5,76 €/m² i 9,23 €/m².

La Generalitat preveu realitzar una selecció de les actuacions a subvencionar en el marc d'una primera fase en règim de concurrència competitiva. Les propostes d'actuacions seleccionades podran presentar la documentació executiva en la posterior convocatòria que l'Agència de l'Habitatge de Catalunya publiqui, per a la concessió de subvencions. A aquesta segona fase es podran presentar els promotors dels habitatges que resultin adjudicatari del sòl respecte aquelles actuacions seleccionades en aquest primer procés. Es preveu que en aquesta posterior convocatòria es fixarà el sistema definitiu de càlcul de la subvenció, i que es modularà en funció de l'import de la renda exigible dels habitatges.

3. Conclusions

El nou context d'incertesa que comporta l'escenari post-Covid, ens dona de nou una oportunitat per a que la construcció, un dels sectors tractors de l'economia, recuperi protagonisme.

nisme tant en el PIB com en la creació d'ocupació. Els 640 milions d'euros del fons *Next Generation* destinats a rehabilitació i promoció, suposen una generació d'inversió directa en el sector de la construcció de prop de 1.500 milions d'euros, i constitueixen per tant, no tan sols una oportunitat per a establir unes bases més sòlides en la col·laboració entre el sector públic i el sector privat en matèria d'habitatge, sinó que poden servir per aconseguir un canvi de paradigma en la prioritització de les actuacions de promoció i millora dels habitatges, portant-les de forma més intensa cap a totes aquelles que tenen a veure amb l'eficiència energètica i la reducció de l'impacte ambiental. Des del punt de vista de la rehabilitació, aquests fons han d'estructurar-se estratègicament per a superar les barreres culturals i econòmiques existents. Les noves actuacions s'han d'enfocar des d'una nova pers-

pectiva. La rehabilitació energètica ha de passar a liderar els projectes de renovació residencial, que podran i hauran de contenir també actuacions en l'àmbit de l'accessibilitat i la modernització d'instal·lacions, els dos àmbits que fins ara han capitalitzat la majoria dels projectes.

També caldrà utilitzar aquests fons per a incrementar el parc d'habitatge social i assequible. És una oportunitat per a dinamitzar el sòl vacant en àmbits de demanda acreditada, per a facilitar la promoció d'habitatge essencialment en règim de lloguer que faciliti l'accés a la ciutadania amb més dificultats d'obtenir un habitatge adequat. L'expertesa que s'assolirà amb el desplegament dels projectes dels fons *Next Generation* s'ha d'aprofitar per a aprofundir en mecanismes de col·laboració publicoprivada estables.

LA TRANSFORMACIÓ DE LA INDÚSTRIA CATALANA DE L'AUTOMOCIÓ

Tomàs Megía i Manel Clavijo

Oficina OPTIMA per la Transformació de les indústries de Mobilitat i Automoció de la Generalitat de Catalunya

1. Estat actual del sector de l'automoció a Catalunya

La indústria de l'automoció és el segon sector industrial més gran per facturació a Catalunya, amb gairebé 19.500 M€ i 40.000 treballadors¹. Les aproximadament 350 empreses de la principal cadena de valor contribueixen a produir quasi 390.000 unitats anualment, representant el 17% de la producció al conjunt de l'Estat. Sumant l'ecosistema de vendes i de reparació de vehicles s'assoleix una xifra aproximada de 10.000 empreses, el 14% del conjunt d'empreses del sector a Espanya².

Durant els darrers 15 anys, l'economia catalana, i també la indústria de l'automoció, ha patit la inestabilitat pròpia d'aquest període. Després d'un relativament breu període d'impàs de recuperació i creixement econòmic, ja entre el 2018 i l'inici de la pandèmia al 2020, s'estava experimentant una desacceleració en l'economia mundial que es va fer palesa també a la indústria de l'automoció a Catalunya assolint taxes de creixement negatives³.

El 2020, per l'efecte de la pandèmia de la Covid-19, va ser un any molt complex per l'economia global. La indústria a Catalunya va patir un descens de l'11,5% del VAB industrial i del 9,3% de la producció industrial. El sector de l'automoció no va ser aliè als efectes de la crisi i el volum de producció del subsector de l'automoció va baixar un 26,8% i el de components d'automoció un 19%². Els tancaments de moltes plantes de l'automoció a escala mundial per la pandèmia va generar fortes distorsions en la cadena de subministrament i molts proveïdors de semiconductors van derivar una part de la seva producció a altres sectors amb contractes a mitjà termini. Això ha anat provocant colls d'ampolla en les cadenes

de produccions globals, obligant a moltes OEM⁴ i proveïdors a restringir la producció.

A més, a mitjans d'aquell any, Nissan va anunciar el tancament de les seves tres plantes de producció, que es van materialitzar a finals de l'any 2021. El nombre de proveïdors que aquesta OEM tenia era de poc menys de 70, dels quals 53 eren proveïdors de components industrials, 11 eren proveïdors de materials, 4 proveïen serveis logístics i la resta eren empreses de serveis, enginyeries, etc. Si bé és cert que la suma total de treballadors d'aquestes empreses era superior als 30.000 treballadors, directament imputables a la cadena de subministrament de peces i components per Nissan serien menys de 1.500. La facturació agregada imputable a Nissan estaria al voltant dels 450 M€ aproximadament.

En aquesta primera meitat del 2022, el sector de l'automoció s'ha vist afectat per diverses circumstàncies que han marcat la seva evolució recent:

1. La invasió de Rússia a Ucraïna. Grans grups automobilitístics com Volkswagen, General Motors, Daimler Truck, Toyota, Nissan o Renault han hagut de tancar les seves plantes a Rússia. A més, la guerra també ha desestabilitzat les cadenes de subministrament d'algunes matèries primeres com el níquel, el pal·ladi o el neó, o de components clau com els arnesos de cables per a l'automoció. A Catalunya, SEAT no s'ha vist directament afectada per aquesta guerra. En tot cas, la producció del Cupra Born i del SEAT Tarraco sí s'han pogut veure afectades per problemes de subministraments a la planta de Zwickau on es produeixen. L'afectació a Catalunya, però, pot venir per la quinzena de proveïdors catalans que tenen la planta de Volkswagen de Navarra, degut a que fabriquen gairebé la meitat de la producció mundial del model Volkswagen Polo, un dels models més venuts a Rússia.

¹ El sector de l'automoció a Catalunya. ACCIO. Setembre 2021.

² ACCIÓ a partir de les dades de facturació i treballadors de l'INE – estadístiques estructurals d'empreses: sector industrial (2019), dades del nombre d'empreses de l'INE – DIRCE, Directori Central d'Empreses (2020) i dades sobre unitats produïdes a partir de MarkLines 2020.

³ Dades de l'IDESCAT recollides als informes anuals de la indústria a Catalunya de 2006 a 2020.

⁴ OEM prové de les sigles en anglès "Original Equipment Manufacture" i fa referència a un fabricant amb equipament original.

2. Des de l'any passat, els increments dels preus de l'energia s'han anat produint a tota Europa. L'Oficina Pública per a la Transformació de la Indústria de l'Automoció i la Mobilitat (OPTIMA) ha xifrat en un 40% les empreses catalanes de la principal cadena de valor de l'automoció que s'han pogut veure especialment afectades per aquests increments, ja sigui perquè duen a terme processos productius intensius en el consum d'energia o perquè requereixen de components que precisen d'aquests processos.
3. Els increments en els preus de determinades matèries primeres o, fins i tot, l'escassetat de les mateixes, poden produir futurs colls d'ampolla com els generats amb els semiconductors. Productes com el liti, el níquel o el cobalt han incrementat el seu preu en els darrers mesos i són imprescindibles per a les bateries. Altres materials, com l'acer, l'alumini o el plom també s'han incrementat de preu i són imprescindibles per a la fabricació d'un automòbil. A més, productes com el pal·ladi produït a Rússia o el neó per a aplicacions industrials produït a Ucraïna poden patir talls en el seu subministrament degut a la guerra. Malgrat que l'increment de preus o els colls d'ampolla afecten al global de la cadena de valor, hi hauria empreses més afectades que altres. L'OPTIMA ha estimat que un 53% de les empreses catalanes de l'automoció es podrien veure directament afectades pels increments de preu d'algunes de les matèries primeres esmentades, una quarantena per l'augment de preu del mineral de coure, una setantena impactades pels increments en el preu de l'alumini i l'acer i una vintena especialment afectades pel pal·ladi i el neó. Apuntar també la situació de les 76 empreses transformadores de metall, normalment PIMEs i pertanyents a l'estrat dels TIER2-3 i amb escàs poder de negociació amb clients i subministradors, que veuen els seus marges cada cop més comprimits i tenen més dificultats a l'hora d'afrontar nous projectes.

2. Tendències de futur en la mobilitat sostenible

Mentrestant esdevé tot això, el sector continua fent la transició cap a una nova mobilitat en el que alguns anomenen el **segon gran punt d'inflexió de la història de l'automoció**⁵. Un canvi que comporta amenaces però també moltes oportunitats.

⁵ Mobility's second great inflection point, February 23, 2019, Mackinsey Company.

2.1 Quin tipus de mobilitat voldrà l'usuari?

En una societat cada cop més digital i connectada, la mobilitat haurà d'integrar-se en aquestes tecnologies, tant per connectar-se amb altres vehicles com per fer-ho amb les infraestructures de mobilitat; així com per a integrar els dispositius mòbils personals amb els vehicles i les diferents plataformes de la mobilitat.

El transport és el responsable d'aproximadament el 20% de les emissions de gasos d'efecte hivernacle a nivell global. Per tant, el factor sostenibilitat condicionarà en gran mesura l'evolució de la mobilitat per tal de descarbonitzar-la. A més, les noves generacions cada cop estan ponderant més la sostenibilitat dels productes i serveis de mobilitat que consumeixen.

Aquestes noves generacions, a més, utilitzen cada cop més plataformes d'economia col·laborativa: els menors de 40 anys representen el 53% dels usuaris però un 64% de la despesa⁶.

Per tant, el consumidor voldrà més vehicles zero emissions, una mobilitat més descarbonitzada (micromobilitat, transport públic, etc.), connectar la mobilitat amb la resta del món digital per a obtenir un millor rendiment i estar cada cop més obert a diferents models de consum⁷.

2.2 Què haurà d'oferir la indústria?

A aquest usuari de la mobilitat més conscienciat en matèria mediambiental se li sumarà una regulació a escala europea que impulsarà encara més els vehicles de zero emissions, com és el cas de l'anomenat Fit for 55, que prohibirà a la Unió Europea la matriculació de vehicles que no siguin de zero emissió a partir de 2035.

La indústria, per tant, haurà d'oferir vehicles competitius que, a la vegada que mantinguin les prestacions dels actuals vehicles, esdevinguin de zero emissions.

Entre els vehicles de zero emissions, es perfilen dues alternatives: els vehicles elèctrics i els d'hidrogen. Tot sembla indicar, però, que pels turismes serà l'elèctric qui tindrà l'hegemonia i que a on els vehicles d'hidrogen podrien tenir certa quota de mercat seria en autobusos, camions i altres vehicles industrials.

⁶ PwC (2017), "Share Economy 2017: New Business Model".

⁷ Nielsen (2017), "Global Consumer Confidence Survey".

Taula 1
Comparativa vehicles motor de combustió,
elèctric i hidrogen

	Vehicle combustió	Vehicle elèctric pur	Vehicle hidrogen
Preu	—	+	+
Cost energètic	+	—	+
Autonomia	+	—	=
Necesitat de manteniment	+	—	—
Eficiència	—	+	—
Emissions	+	=	=
Incentius	—	+	+

Font: La Nova Indústria de la Mobilitat a Catalunya. Oficina Pública per a la Transformació de la Indústria de la Mobilitat i l'Automoció (OPTIMA).

A la **taula 1** es poden comparar algunes característiques de les dues tecnologies de propulsió d'emissions zero amb les dels vehicles de combustió.

De moment, els vehicles de combustió només mantenen avantatge respecte als d'emissions zero en quant al preu i l'autonomia, qüestions que s'aniran corregint en els propers anys. Els vehicles de zero emissions tenen actualment avantatge en el cost energètic (excepte en moments puntuals de fort creixement preu dels combustibles fòssils) i un menor cost en el manteniment (incloent el canvi de bateria), en l'eficiència i en els incentius existents per part de les polítiques d'estímul dels diferents governs. El que més pot impactar de la taula, sens dubte, és la variable d'emissions, que s'ha marcat com “=”. Això és així perquè el factor clau que determinarà si les emissions per cycle de vida dels vehicles de zero emissions són inferiors als de combustió dependrà del mix

Taula 2
Comparativa d'emissions entre vehicle de combustió
i vehicle elèctric pur

Vehicle	Emissions totals (g CO ₂ /km)	Emissions en la producció (g CO ₂ /km)	Emissions en l'ús (g CO ₂ /km)
Cotxe amb motor de benzina	293,40	44	237
Cotxe amb motor dièsel	204,47	40,67	154,3
Cotxe elèctric	214,30	72	132

Font: La nova indústria de la mobilitat a Catalunya, utilitzant dades dels estudis: Dillman, K.J., 2020, i Hollingsworth, J. et al., 2019.

energètic amb el qual es generi bé l'electricitat que carregarà la bateria del vehicle elèctric o bé l'hidrogen verd consumit pels vehicles d'hidrogen. Aquesta qüestió pot entendre's millor a partir de la **taula 2**.

El cycle de vida d'un vehicle inclou l'obtenció de les matèries primeres, la fabricació de peces, components i l'assemblatge d'aquests, el transport fins al punt de venda, l'ús i, finalment, el desballestament i aprofitament de materials. Com es pot observar, la indústria haurà de trobar processos menys contaminants a l'hora de produir els vehicles elèctrics i les administracions hauran d'apostar per aconseguir un mix energètic sostenible per tal que, durant l'ús dels vehicles de zero emissions, les emissions tendeixin a zero. Una altra qüestió cabdal serà el reaprofitament de materials per a que l'obtenció de matèries primeres vingui cada cop més del reciclatge i la reutilització.

3. Transformació de la indústria catalana de l'automoció

La mobilitat, vista com a producte i com a servei, serà cada cop més sostenible. Però aquest producte de zero emissions haurà de ser proveït per una indústria que haurà d'assumir una forta transformació.

3.1 Impacte de l'electromobilitat a la indústria catalana

L'equip d'automoció de la Direcció General d'Indústria, ara integrat en OPTIMA, va publicar el 2020 un estudi sobre l'impacte de l'electromobilitat en el sector de l'automoció a Catalunya. L'estudi s'ha tornat a publicar actualitzat i ampliat dins l'estudi anomenat “La nova indústria de la mobilitat a Catalunya”. Aquest anàlisi aproximatiu i qualitatiu té com a objectiu determinar quines empreses patiran més la transició del vehicle de combustió al vehicle elèctric.

Les dades de la **taula 3**, serveixen per a il·lustrar la necessitat que existeix a Catalunya d'anar adaptant la indústria de l'automoció als nous reptes que tenim per davant. Aquest anàlisi de riscos es complementarà properament amb estudis que analitzaran les oportunitats que es poden generar per aquest sector en quant a l'electrificació i la connectivitat dels vehicles del futur.

3.2 D'un tros del pastís a un altre tros d'un nou pastís

La gran oportunitat industrial que portarà l'electrificació dels vehicles serà la generació d'una nova cadena de valor de

Taula 3
Impacte de l'electromobilitat a la cadena principal de producció a Catalunya

	Abast de l'impacte per l'empresa	Total empreses 325	% Facturació de les empreses implicades	% Ocupació de les empreses implicades	Ocupació 43.582
	Molt alt risc de desaparició de la cadena	24 Només 11 de les 24 fan exclusivament subsistema D	7,58	13,36	5.822
	Alt risc de desaparició si no incorporen innovació	121 predominarà la innovació disruptiva en el 14% dels casos	51,26	43,02	18.749
	Moderat risc de desaparició de la cadena	90	29,24	30,69	13.375
	Sense impacte	90	11,92	12,93	5.635

Font: La nova indústria de la mobilitat a Catalunya. OPTIMA.

les bateries. Aquest serà el nou pastís del negoci on el bloc bateria representa el 50% del valor total del vehicle elèctric. D'aquesta meitat, entre un 60% i un 70% del valor correspon a la producció de les cel·les i mòduls, i el percentatge restant a la integració de tot el *battery pack*. Aquest percentatge s'anirà equilibrant a mida que les cel·les es comoditzin els propers anys.

Seria oportú posar el focus en aquest negoci menys significat que és el negoci vinculat a l'assemblatge del *battery pack*, una activitat d'una naturalesa més componentística i amb més punts en comú a l'actual indústria de l'automoció.

Efectivament, un 15-20% de l'escandall de costos d'un vehicle el trobarem en la fabricació i assemblatge dels diferents components que acompanyen a les cel·les. El muntatge final del *battery pack* estarà localitzat a prop de les plantes dels OEMs que fabriquen els vehicles elèctrics, per qüestions logístiques. Per tant, també la seva cadena de subministrament. I aquesta sembla ser una de les grans oportunitats per a la indústria de l'automoció de Catalunya per als propers anys.

En efecte, estem parlant de la substitució a llarg termini de tot el volum de negoci generat al voltant del *drivetrain* del vehicle de combustió (motor, escapament i transmissió), que representa un 22-24% del total d'un vehicle de combustió,

pel volum de negoci que significarà el conjunt *powertrain* d'un vehicle elèctric (e-motor, inverter i bateria) que representaria entre un 43% i un 70% del valor total ⁸.

Si simplifiquem més, podem descomptar el bloc motor de combustió que pràcticament arriba ja muntat a les plantes dels OEMs. Això ens deixa, només en quant al *drivetrain del vehicle de combustió*, un tros de pastís per la indústria local del 12-14% del total del cost del vehicle.

Però aquest tros del pastís que desapareixerà amb el *drive-train* del vehicle de combustió és molt inferior al tros del nou pastís que es genera amb el *powertrain* del vehicle elèctric i que hem calculat en un 43-70%. Fins i tot, si descomptéssim la part corresponent al valor de les cel·les, el percentatge romandria en un 23-40%. Clarament una oportunitat, tot i que caldrà que la indústria resolgui l'enorme gap actual en la cadena de valor de la bateria.

⁸ An Overview of Costs for Vehicle Components, Fuels, Greenhouse Gas Emissions and Total Cost of Ownership Update 2017 Update: Michael Friesa , Mathias Kerlera , Stephan Rohra , Stephan Schickrama,b, Michael Sinninga , Markus Lienkampa,b Robert Kochhan a,b,* , Stephan Fuchs a , Benjamin Reuter a , Peter Burda a , Stephan Matz a , Markus Lienkamp a,b a Institute of Automotive Technology, Technische Universität München, Boltzmannstr. 15, 85748 Garching, Germany.

4. Conclusions

Els vehicles lleugers seran elèctrics i això tindrà, entre d'altres, dues grans implicacions:

- a) Hi haurà un impacte en el sector industrial de l'automoció a Catalunya. Aquest implicarà d'una banda certs riscos en aquelles empreses centrades en les parts del vehicle de combustió que desapareixeran o es transformaran profundament.
- b) El volum de negoci 'accessible' per a la indústria catalana de components i processos relacionat amb el drivetrain del vehicle de combustió pot ser superat amb escreix pel volum de negoci involucrat amb els nous sistemes que entren a la cadena de valor, com son el drivetrain elèctric (e-motor, invertir, carregador d'abord...) i el bloc bateria, fins i tot si excloem la part de negoci corresponent a la cel·la.

LA REFORMA LABORAL DE 2021: UNA PRIMERA VALORACIÓ

Gemma Garcia i Esteve Sanromà

Universitat de Barcelona i Institut d'Economia de Barcelona

L'esclat de la pandèmia a principi de l'any 2020 va provocar caigudes en l'activitat econòmica a escala mundial sense precedents en període de pau i va suposar un repte de grans dimensions per a tots els governs, que van haver d'adoptar mesures excepcionals per afrontar la situació. En el cas de l'economia espanyola, i catalana en particular, una estructura productiva amb un pes relatiu de sectors amb major interacció social superior al d'economies veïnes es va traduir en un impacte més accentuat.

En l'àmbit laboral, no obstant, es van detectar diversos elements diferencials respecte el passat. En primer lloc, i de ben segur el més significatiu, el manteniment d'ocupació "hibernada" gràcies, fonamentalment, a la flexibilització dels expedients de regulació temporal d'ocupació (ERTO). Això es va traduir en un clar desacoblament entre l'evolució de l'activitat i la de l'ocupació i en un increment del nombre d'aturats molt inferior al que s'hauria produït en d'altres circumstàncies. En segon lloc, l'augment històric que va enregistrar la població inactiva, amb un increment de gairebé el 9% en el segon trimestre de 2020. El confinament estricte de la població i les restriccions a la mobilitat varen portar a un increment del nombre de persones que, tot i estar disponibles per treballar, no buscaven un lloc de treball (perquè no podien), categoria que, de no ser per la situació excepcional, haguessin format part de les xifres d'atur. I, per últim, cal destacar l'àmplia utilització del teletreball que va contribuir a mantenir activitat i ocupació.

Un cop es van suavitzar les restriccions i l'activitat productiva va anar consolidant la seva recuperació, els indicadors laborals han mostrat bons resultats. El nombre d'afiliats a la Seguretat Social a Catalunya en acabar l'abril de 2022 supera en un 3,7% els registrats a final de febrer de 2020 abans de l'inici de la pandèmia (per al conjunt d'Espanya, els afiliats són un 4,2% superiors). Per la seva banda, la taxa d'activitat ha recuperat els nivells previs a la pandèmia arrel de la recuperació en la participació laboral femenina, mentre que en el cas dels homes es manté la tendència descendent d'ençà la crisi financera de 2008. Les taxes d'ocupació superen també els nivells d'inici de 2020 i la taxa d'atur és

ja inferior a la registrada aleshores i també es troba per sota de la de l'any 2008. Aquesta millora es concentra però en el cas dels homes, mentre que entre les dones l'augment en la població activa supera al de l'ocupació. I pel que fa al teletreball, a hores d'ara el 8,8% dels ocupats treballen més de la meitat dels dies en el seu domicili, per sobre de les xifres prèvies a la pandèmia, però lluny del 18,5% del segon trimestre de 2020.

La recuperació de l'ocupació ha vingut acompanyada fins fa poc del repunt en la taxa de temporalitat. De nou, com en els períodes de reactivació econòmica passats, l'augment en la contractació es va focalitzar en els contractes de durada determinada. En aquest sentit, cal recordar que la reforma de 2012 no va adoptar canvis rellevants per afrontar la dualitat existent en el mercat de treball. És cert que a partir de 2010 va augmentar gradualment la indemnització fixada en finalitzar els contractes temporals, passant de 8 a 12 dies. Però la bretxa existent entre el cost d'acomiadament de treballadors temporals i indefinits es mantenia significativa i incentivava, per tant, la utilització dels contractes temporals.

La reforma laboral aprovada a finals de l'any 2021¹ té com a objectiu declarat eliminar aquest excés de temporalitat que caracteritza al mercat de treball espanyol des de fa casi quatre dècades. Per aconseguir aquest objectiu es podia combatre les seves causes mitjançant un contracte únic amb indemnitzacions suaument creixents amb l'antiguitat o amb l'anomenada "motxilla austríaca" (un petit percentatge del salari aportat per l'empresa a un fons del treballador, disponible en ser acomiadat), que són les propostes de la comunitat acadèmica. En canvi, sembla haver-se optat per combatre les manifestacions del problema reduint el nombre de contractes temporals, limitant la seva durada, penalitzant els de curta durada i augmentant fortament les sancions.

¹ Real Decreto-ley 32/2021, de 28 de diciembre, de medidas urgentes para la reforma laboral, la garantía de la estabilidad en el empleo y la transformación del mercado de trabajo.

En efecte, s'ha eliminat el contracte temporal per obra i servei (el més utilitzat, particularment a la construcció i al sector primari) i s'ha limitat la contractació temporal a tres casos:

- a) Contractes formatius, en alternança amb els estudis (màxim dos anys) o en pràctiques (màxim un any).
- b) Contracte de substitució d'un treballador amb dret a reserva del lloc de treball.
- c) Contracte per circumstàncies de la producció (màxim sis mesos ampliable a un any per conveni col·lectiu). Són "circumstàncies de la producció" els increments ocasionals i imprevisibles i les oscil·lacions de l'activitat que no puguin ser atesos amb els treballadors de l'empresa. Es tracta de situacions interpretables (¿què és previsible?) que poden generar conflictes amb la inspecció de treball i acabar en recursos. També pot portar a limitar la plantilla per tal de fer evident la necessitat de contractar temporalment. Previsiblement serà el contracte temporal més utilitzat, com han començat a demostrar les dades d'abril.

Els contractes temporals de menys de 30 dies tindran una penalització equivalent al triple de la quota empresarial per contingències comunes a fi d'evitar l'excessiva rotació, uns 26 euros per cada contracte.

Es reforça la plantilla i els incentius salarials de la Inspecció de Treball per controlar el frau en la contractació temporal i es multipliquen les sancions en passar a calcular-se per treballador i no per empresa.

Adicionalment, es potencia el contracte fix discontinu per atendre la temporalitat vinculada a l'estacionalitat, a les subcontractes i a les Empreses de Treball Temporal (ETTs). L'antiguitat s'acumula per la durada del contracte no del temps efectiu treballat. És més discutible que computi tot el temps de contracte per calcular la indemnització en cas d'acomiadament, tenint en compte que el treballador pot haver treballat en altres empreses durant els períodes d'inactivitat.

En el cas concret del sector de la construcció, en eliminar la possibilitat de contractes per obra i servei es crea el contracte fix adscrit a obra. Aquest contracte específic podrà extingir-se si el treballador rebutja l'adscripció a una nova obra dins de la província, si sobren treballadors de la mateixa qualificació o si no hi ha obres adaptades a les capacitats del treballador. La indemnització serà el 7% del salari de conveni².

² La indemnització en cas d'acomiadament procedent (20 dies per any de treball) equival al 5,48% del salari.

Amb la finalitat de reduir els acomiadaments i estabilitzar l'ocupació (al menys estadísticament) es potencien els ERTOS tant per força major (si es per decisions governamentals) com per causes econòmiques, tècniques, organitzatives o de producció, sempre que siguin temporals. A més, es crea el mecanisme RED de flexibilitat i estabilització de l'ocupació, que permet a les empreses sol·licitar mesures de reducció de jornada o suspensió de contracte. El govern central l'activa en cas de crisi econòmica (per un any) o sectorial (per un màxim de dos anys), cas en què la mà d'obra ha de rebre formació mentre està ocupada i no treballa.

La pandèmia ha redescobert aquesta figura ja regulada a l'Estatut dels Treballadors. Sens dubte, aquesta va ser clau per tal de suavitzar l'impacte de la Covid en el mercat de treball. Dotar a les empreses d'instruments de flexibilitat interna és una mesura clau per evitar que davant caigudes en l'activitat tot l'ajustament recaigui en la quantitat de treball. L'experiència dels ERTOS durant la pandèmia ha estat positiva, però la seva generalització hauria de valorar els riscos que pot suposar. Aquest mecanisme està molt justificat per treballadors antics que han acumulat molt capital humà específic a l'empresa, però no tant per treballadors recents i joves, més fàcilment contractables per altres empreses. En estar "ocupats" en un ERTO els treballadors ni busquen feina ni poden ser contractats, suposant un fre a la reassignació sectorial o entre empreses de la mà d'obra. En cas de considerar cíclica una crisi sectorial que en realitat (o en bona part) sigui estructural retardar fins a dos anys la reassignació laboral seria un greu error. El passat abril les agències de viatge van inaugurar el mecanisme RED sectorial. L'argument és que no s'ha recuperat totalment el turisme i els viatges, però podria ser que una part de la caiguda de l'activitat sigui deguda a la competència de les agències on line i a les facilitats per organitzar-se i comprar paquets turístics i transports per Internet.

Finalment, en matèria salarial destaquen tres modificacions:

- a) En les subcontractes, el salari dels treballadors haurà de ser el de la feina realitzada a l'empresa principal, no el del conveni de la subcontractada. D'aquesta manera es limita l'externalització de funcions com a mecanisme empresarial per reduir costos. Aquesta correcció s'ha de valorar com a encertada en reduir diferències salarials difícilment justificables.
- b) El conveni de sector torna a ser prioritari en matèria salarial sobre els convenis d'empresa. Si bé pot argumentar-se que la prevalença dels convenis sectorials en matèria sa-

larial té com a aspecte positiu evitar les situacions abusives que es produeixen en determinats casos i, especialment, en les subcontractes, tornar a establir el pacte salarial del sector com a prevalent suposa allunyar la negociació salarial de la situació concreta de cada empresa, la qual cosa ha introduït sempre un biaix de rigidesa en els salaris davant dels augments de la desocupació i ha dificultat la viabilitat d'empreses en dificultats transitòries o en les fases inicials del seu desenvolupament, com apuntava l'OCDE en el seu informe de 2012. Aquesta valoració negativa ha de ser matisada atès que no s'ha modificat la possibilitat d'inaplicar el conveni sectorial activant la clàusula de despenjament recollida a la reforma de 2012. Així doncs, es pot esperar que en situacions adverses les empreses puguin desvincular-se de les condicions salarials pactades al conveni sectorial. Tot i així, des de l'aprovació de la reforma del 2012 només s'han registrat 11.580 inaplicacions de conveni sectorial que afecten 415.043 treballadors al conjunt d'Espanya, el que suposa que, anualment, únicament el 0,1% de les empreses i el 0,4% dels treballadors coberts per conveni col·lectiu s'acullen a la inaplicació del conveni col·lectiu. Aquestes xifres s'allunyen molt de casos com Alemanya, on el 21% de les empreses de més de 20 treballadors i cobertes per convenis sectorials tenen acords salarials desconnectats del conveni (28% en el sector industrial), la qual cosa ajuda a explicar, sens dubte, que la taxa d'atur alemanya sigui el 2,9% (abril de 2022).

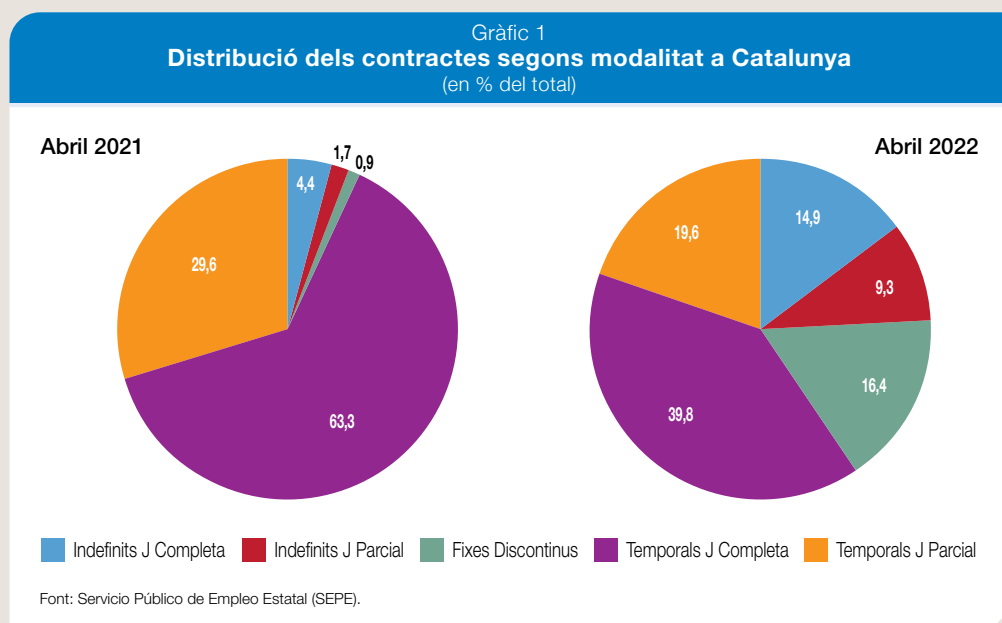
- c) S'ha restablert la ultraactivitat il·limitada dels convenis vençuts. Sembla haver-se oblidat el que va passar a la

Gran Recessió de 2009, en que la vigència de convenis signats durant els anys de bonança va suposar increments salarials en un context de caiguda del PIB, inflació negativa i, per tant, destrucció massiva de llocs de treball. Cert és, però, que la realitat del mercat laboral espanyol no s'alterarà significativament, ja que actualment el 70% dels convenis col·lectius ja contempla la ultraactivitat indefinida.

Tot i ser aprovada a finals del mes de desembre, la reforma laboral acordada pels agents socials no va entrar plenament en vigor totalment fins a l'abril, de manera que per analitzar el seus primers efectes s'ha treballat amb les dades d'aquest mes publicades pel Servicio Público de Empleo Estatal (SEPE).

Una visió global permet constatar que el percentatge de contractes temporals suposava el 92,9% ara fa un any, mentre que la reforma l'ha reduït al 59,4%, una rebaixa de 33 punts que són justament els que ha crescut la proporció de contractes indefinits, passant del 7,1% al 40,6% del total de contractes inicials realitzats a l'abril. Una mirada més pausada permet comprovar també altres aspectes d'interès.

- a) La distribució de contractes temporals entre jornada completa i parcial no s'ha modificat, malgrat la forta reducció del nombre de contractes temporals. Els contractes de jornada parcial eren aproximadament una tercera part dels temporals els primers mesos de l'any passat i han continuat sent la mateixa tercera part el 2022 (33,1% el mes d'abril).

- b) La penalització dels contractes de curta durada (inferiors al mes) no ha tingut l'efecte dissuasiu esperat. Si bé s'han reduït els contractes temporals de molt curta durada (inferiors a set dies), el cert és que els inferiors al mes suposaven al voltant del 38% del total els primers mesos del 2021 i aquest principi d'any han estat a prop del 40%, saltant al 52,4% a l'abril. La penalització pot ser significativa si es van fer contractes de cinc dies, però sembla suposar un cost assumible en fer contractes de prop d'un mes.
- c) Les dades mostren que la presència del temps parcial és necessària a moltes empreses amb independència del contracte laboral. Mentre que en un any ha baixat 9,9 punts percentuals la importància dels contractes temporals a temps parcial, en el mateix període han augmentat en 7,6 punts el contractes indefinits a temps parcial.
- d) L'augment de 10,5 punts percentuals (de 4,4% a 14,9%) dels contractes indefinits de jornada completa és una notícia que cal celebrar. No obstant, sembla insuficient si es té en compte que la contractació temporal a temps complet ha caigut 23,5 punts (de 63,3% a 39,8%).
- e) Els contractes fixes discontinus han augmentat el seu pes en 15,4 punts (del 0,9% al 16,4% de tots els contractes inicials signats a l'abril de 2022). També ha augmentat la conversió de contractes temporals cap a indefinits discontinus, que ara suposen el 16,4% de totes les conversions. Malgrat les seves restriccions en estar sotmesos a una estacionalitat anticipable, aquests contractes sembla ser que ofereixen una part de la flexibilitat necessària per a les empreses i que abans proporcionaven els temporals. A més de limitar la flexibilitat, suposen també uns majors costos empresarials (per vacances, antiguitat i indemnització en cas d'acomiadament). Pel treballador, en canvi, signifiquen més estabilitat i drets suposant una millora en relació amb la rotació constant que generava la temporalitat no causal, malgrat deixar-lo sense feina ni ingressos en els períodes d'inactivitat del contracte.

Caldrà veure si les dades posteriors confirmen aquestes tendències i si el nou marc laboral permet a les empreses disposar de la flexibilitat necessària per fer front a les incerteses creixents i als augments de costos energètics, al col·lapse intermitent dels subministraments, al previsible augment dels costos financers i a la possible caiguda de la demanda externa. En cas de no ser suficient, especialment en moments recessius, caldrà complementar-la amb una major flexibilitat salarial per evitar la destrucció del teixit productiu.

MONOGRÀFIC

**IMPACTE DE LA COVID I RECUPERACIÓ DEL TEIXIT EMPRESARIAL
CATALÀ**

Impacte de la Covid i recuperació del teixit empresarial català

Alejandra Marly

Gabinet d'Estudis Econòmics i Infraestructures de la Cambra de Comerç de Barcelona

1. Introducció

L'aparició i expansió de la pandèmia Covid-19 a nivell mundial ha desencadenat una crisi sanitària, econòmica i social sense precedents. Inèdita no només per l'impacte sobre la caiguda de l'activitat econòmica, sinó també per la seva naturalesa: l'activitat socioeconòmica ha estat subjecte a un grau d'incertesa molt elevat, i la interconnexió global ha estat tant un avantatge, en la digitalització com a eina indispensable per mantenir part de l'economia en funcionament, com un desavantatge, per la ràpida propagació del virus i l'aturada de les xarxes de transport i logística.

La necessitat de donar respostes i aplicar mesures ràpides i àgils enfront d'un context nou i canviant ha fet que es busquessin nous indicadors per mesurar l'impacte de la pandèmia, com per exemple, la mobilitat de les persones a través de la geolocalització mòbil durant els confinaments, les despeses efectuades amb terminals TPV o el nivell de mortalitat i supervivència empresarial. Tot i que des d'un inici es van posar en marxa molts mecanismes per garantir el manteniment del teixit empresarial i de l'ocupació (ERTOs, ajudes directes, crèdits ICO, entre d'altres), la pandèmia ha durat molt més del que s'esperava en un inici amb sectors significativament afectats per les mesures sanitàries restrictives i de contenció, com el turístic, l'hostaleria, el comerç o l'oci.

Dos anys després de l'esclat de la pandèmia i a falta d'una recuperació plena de l'economia pels efectes que s'han desencadenat arrel del restabliment de l'oferta i demanda mundials, el present estudi té l'objectiu d'analitzar l'estat del teixit empresarial per al conjunt del territori català i per demarcacions des del 2020 fins al 2021 a través d'una nova estadística experimental que va posar en marxa l'Institut Nacional d'Estadística (INE) a principis del 2020 per proporcionar informa-

ció detallada i fer seguiment de com aquesta crisi econòmica sobrevinguda ha afectat a les empreses.

Aquest estudi s'emmarca dins del projecte de recerca "Replegar-se per créixer: l'impacte de les pandèmies en un món sense fronteres visibles" (Pandèmies 2020), en col·laboració amb AQR-Lab de la Universitat de Barcelona, el qual pretén integrar l'experiència i els coneixements previs per contribuir de manera efectiva a la definició d'estratègies en un futur proper davant de circumstàncies excepcionals com la Covid-19 que requereixen un canvi radical en la presa de decisions a nivell global i local. Un dels objectius del projecte Pandèmies és realitzar un estudi detallat sobre "Impacte de la Covid-19 a nivell empresarial a Catalunya". Així doncs, és dins aquest objectiu que s'emmarca la realització d'aquest estudi.

2. Metodologia i Estructura

L'estudi es basa en les dades de l'estadística experimental de Conjuntura Demogràfica d'Empreses de l'INE. Aquesta estadística neix amb motiu de la crisi de la Covid-19 per donar informació amb major freqüència sobre fenòmens relacionats amb el dinamisme empresarial –creació, supervivència, reactivacions i destrucció– d'empreses²; així com la seva caracterització a través de diverses variables –l'activitat econòmica, la mida de les empreses per trams d'assalariats o si estan o no vinculades a un expedient de regulació temporal d'ocupació (ERTOs), entre d'altres.

Per tal d'analitzar l'evolució del teixit empresarial, l'estadística pren com a punt de partida la metodologia internacional sobre demografia d'ocupadors, però incorporant el component de curt termini. Així doncs, se centra en la població d'unitats legals amb ocupació, és a dir, unitats legals ocupadores o ULOs (terme assimilable al concepte d'empreses). Les fonts bàsiques d'informació són, d'una banda, el registre de Comptes

¹ Aquest estudi forma part del projecte Pandèmies 2020 finançat pel Departament d'Empresa i Coneixement de la Generalitat de Catalunya a través de l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR) amb codi de referència 2020PANDE00060. Aquest projecte s'ha dut a terme en col·laboració amb AQR-Lab de la Universitat de Barcelona.

² L'estadística també té una segona població d'interès que són els treballadors autònoms.

de Cotització de la Seguretat Social (dades a últim dia de cada trimestre i amb al menys un treballador en alta) i, d'altra banda, el fitxer que rep l'INE del SEPE amb informació relativa a la situació dels assalariats d'aquestes unitats legals ocupadores³.

A partir de tota aquesta informació es crea una base de dades trimestral d'unitats legals ocupadores o empreses, amb diverses sèries de dades sobre estocs a cada trimestre i els fluxos que s'han produït entre trimestres a nivell estatal, per comunitats autònomes, províncies i municipis⁴.

Pel que fa als esdeveniments demogràfics, el punt de partida és l'1 de gener de 2020, moment en que es genera la població d'unitats legals ocupadores. Amb el pas dels successius trimestres s'identifiquen les categories següents:

- **Altes** d'unitats legals ocupadores en el trimestre: conjunt d'unitats legals que no tenien ocupació al començament del trimestre (no figuraven a la població d'unitats legals ocupadores), han contractat treballadors i segueixen amb feina al final del trimestre.
- **Permanències** d'unitats legals ocupadores en el trimestre: unitats legals amb ocupació al començament i final del trimestre.
- **Reactivacions** d'unitats legals ocupadores en el trimestre: unitats legals amb assalariats al començament del trimestre anterior, però sense assalariats al començament del trimestre actual. Al llarg del mateix, han contractat treballadors i segueixen amb ocupació al final del trimestre. Aquest esdeveniment es comença a identificar a partir del segon trimestre del 2020.
- **Baixes** d'unitats legals ocupadores en el trimestre: unitats legals ocupadores a l'inici del trimestre, però que ja no ocupen a cap treballador al final del mateix.
- **Cohort d'unitats legals ocupadores:** conjunt d'unitats amb ocupació a una data determinada. Serà utilitzada com a població de partida per al seguiment temporal i detecció de supervivències. Per exemple, la cohort a 1 Juliol 2020

és el conjunt d'unitats amb ocupació al final del segon trimestre i amb independència del seu estatus demogràfic (Altes, Permanències o Reactivacions).

- **Supervivències** d'unitats legals ocupadores: cada cohort es monitoritza en el temps. Les unitats legals que persisteixen amb ocupació al final de cada successiu trimestre es consideren supervivències en aquest trimestre.

Els successos "d'Alta i Baixa" no signifiquen necessàriament que la unitat legal s'hagi constituït o dissolt o hagi estat involucrada en algun procés que impliqui una redistribució de factors de producció (fusió, absorció, etc.). Així doncs, el factor "ocupació" és el que determina el flux demogràfic.

Aquestes categories permetran construir les següents variables d'anàlisi en referència les ULOs:

- **Taxa Neta de Creixement** = $\frac{\text{Altes} + \text{Reactivacions} - \text{Baixes}}{\text{Estoc total}^*}$
- **Taxa d'Altes** = $\frac{\text{Altes}}{\text{Estoc total}^*}$
- **Taxa de Reactivacions** = $\frac{\text{Reactivacions}}{\text{Baixes}}$
- **Taxa d'Altes i Reactivacions** = $\frac{\text{Altes} + \text{Reactivacions}}{\text{Estoc total}^*}$
- **Taxa de Baixes** = $\frac{\text{Baixes}}{\text{Estoc total}^*}$
- **Taxa de Supervivència T** = $\frac{\text{Permanència}_T}{\text{Població efectiva}_{T-1}^{**}}$

* Estoc total = Altes + Reactivacions + Permanències + Baixes.

**Població efectiva_{inici trimestre} = (Estoc total_{Final trimestre}) - (Altes_{Final trimestre}) - (Reactivacions_{Final trimestre}).

Atenent a la informació disponible, l'estudi s'ha estructurat en dos grans blocs. En el primer s'analitza l'evolució del teixit empresarial per al conjunt de Catalunya, començant per com ha estat l'evolució entre trimestres de les categories demogràfiques anteriorment descrites. S'analitzarà tant l'impacte que es va produir el 2020 com l'inici de la recuperació el 2021. A més, també es fa una comparació amb l'evolució de la mitjana espanyola. A continuació, es fa una anàlisi per trams d'assalariats en termes de supervivència a partir de la monitorització del teixit empresarial a través de les diferents cohorts. I, en darrer lloc, s'estudien els efectes de la Covid sobre les empreses per activitats econòmiques, amb l'anàlisi de l'evolució de les cohorts entre trimestres per a cada secció CCAE-2009⁵ i també en termes de categories demogràfiques i l'evolució trimestral.

³ El tractament estadístic aplicat es basa en l'experiència amb la base de dades de l'Explotació estadística del Directori Central d'Empreses (DIRCE), amb una cobertura per activitats econòmiques idèntica (queden excloses les activitats agrícoles, ramaderes i pesqueres, els serveis administratius de les administracions públiques, les activitats dels llars que ocupen personal domèstic i els organismes extraterritorials).

⁴ No tots els indicadors i caracteritzacions de les ULOs estan disponibles per als diferents nivells territorials.

⁵ Classificació catalana d'activitats econòmiques.

En el segon bloc es presenten les dades per a les quatre demarcacions catalanes. Primer es mostra l'evolució global dels esdeveniments demogràfics i de les corresponents variables d'anàlisi (taxa neta de creixement, taxa d'altres i reactivacions, i taxa de baixes). En segon lloc, s'efectua la mateixa anàlisi de dimensió empresarial en termes d'assalariats i de supervivència empresarial a partir del seguiment de les cohorts; i, finalment, es presenten les dades –igual que per a Catalunya– per secció econòmica.

3. Catalunya

La població efectiva d'unitats legals ocupadores (ULOs o empreses d'ara en endavant) era de 212.589 a l'inici del primer trimestre de 2020 a Catalunya (taula 1). Al llarg d'aquest mateix trimestre, el nombre d'altres va ser de més de 9.300, de les majors xifres entre 2020 i 2021, atès que la pandèmia no va arribar a Catalunya fins a mitjans de març (l'estat d'alarma es va declarar el dia 14). Aquest confinament i tancament pràcticament total de l'economia va suposar que moltes empreses es donessin de baixa en molts pocs dies, registrant-se així el major nombre de baixes, quasi 20.500, en el període de referència. Aquest flux d'altres i baixes al llarg del primer trimestre va donar lloc a una reducció de la població efectiva d'empreses del 5,2%, fins a les 201.461.

Al llarg del 2020, el nombre d'altres i reactivacions va ser superior al nombre de baixes al segon i al tercer trimestres pel termini del confinament estricte el segon trimestre (la desescalada es va iniciar al maig), pel relaxament gradual de les mesures i la reactivació de l'activitat que es va recuperar gradualment fins a l'arribada de la tercera onada del virus des de l'octubre de 2020 fins a principis del 2021. De fet,

durant l'últim trimestre de l'any el nombre de baixes va ser major al d'altres i reactivacions (gràfic 1), assolint al desembre de 2020 més de 10.500 baixes i un mínim en la sèrie de poc menys de 9.000 altres més reactivacions.

Durant el 2021, el segon trimestre va evolucionar molt positivament amb quasi 14.000 altres més reactivacions i poc més de 8.000 baixes. Si per cada baixa al març del 2020 i havia 0,5 altres, al juny de 2021 va tancar amb 1,7 altres per cada baixa, una ràtio pràcticament invertida. En comparació amb el segon trimestre del 2020, aquesta proporció també va ser superior. En aquest sentit és important comparar la sèrie en termes interanuals, atès que pot estar afectada per l'estacionalitat (com s'ha explicat a la metodologia, que una empresa es doni de baixa no implica la seva dissolució, simplement que no té treballadors a càrrec). De fet, aquesta estacionalitat explicaria la major proporció de baixes que d'altres i reactivacions al finalitzar el tercer trimestre del 2021.

Quant a l'evolució de la població efectiva (gràfic 2), les altres i baixes marcades per les restriccions per fer front a les diferents onades del virus van donar lloc a fluctuacions en la recuperació del nombre d'empreses a un ritme similar. La caiguda intertrimestral a principis del 2T de 2020 superior al 5% recull el fort impacte de la Covid-19 sobre el teixit empresarial amb una reducció de la població efectiva de més d'11.000 empreses. Al llarg del 2020, el teixit es va recuperar parcialment, però la tendència es va truncar el 4T tal i com mostren les poc més de 204.000 empreses a 1 de gener de 2021. La fi de l'estat d'alarma el 5 de maig del mateix any i la reducció de les restriccions tant domèstiques com estrangeres va donar pas a una campanya turística molt més positiva que la del 2020 i a un creixement del nombre d'empreses el 3T arribant a més de 211.000 ULOs. Tanmateix, en comparació amb la

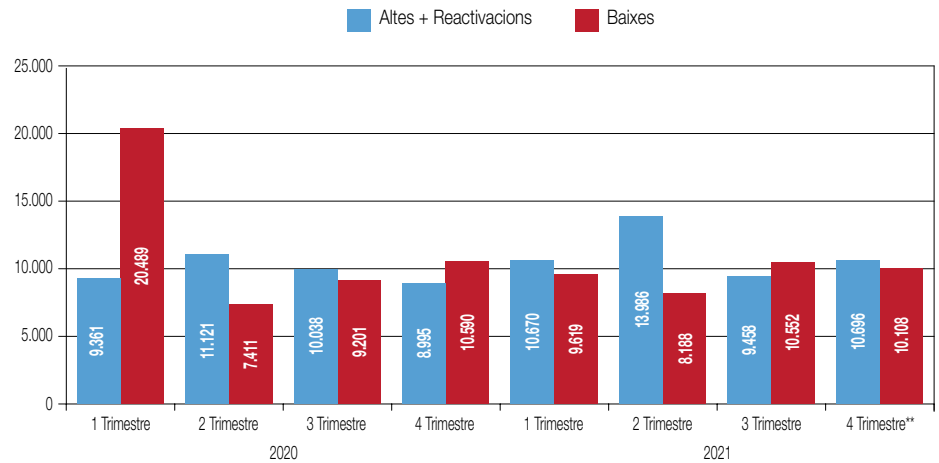
Taula 1
Unitats legals ocupadores. Esdeveniments demogràfics. Catalunya
(en nombre)

		Altres	Permanències	Reactivacions	Baixes	Estoc total	Població efectiva*
2020	1 Trimestre	9.361	192.100	0	20.489	221.950	212.589
	2 Trimestre	6.589	194.050	4.532	7.411	212.582	201.461
	3 Trimestre	8.536	195.970	1.502	9.201	215.209	205.171
	4 Trimestre	7.849	195.418	1.146	10.590	215.003	206.008
2021	1 Trimestre	8.854	194.794	1.816	9.619	215.083	204.413
	2 Trimestre	12.629	197.276	1.357	8.188	219.450	205.464
	3 Trimestre	7.942	200.710	1.516	10.552	220.720	211.262
	4 Trimestre**	9.172	200.060	1.524	10.108	220.864	210.168

Nota: *A l'inici del trimestre. / ** Estimació de les altres i les reactivacions a partir de la seva suma total que proporciona les demarcacions i la mitjana del pes s/total en els anteriors trimestres del 2021, respectivament.

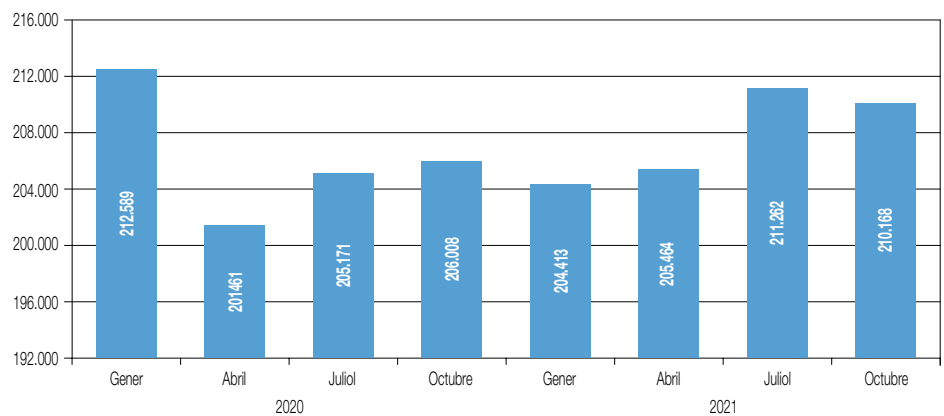
Font: INE

Gràfic 1
Unitats legals ocupadores. Catalunya
(en nombre)

** Estimació de les altes i les reactivacions a partir de la seva suma total que proporciona les demarcacions i la mitjana del pes s/total en els anteriors trimestres del 2021, respectivament.
Font: INE

Gràfic 2
Unitats legals ocupadores. Població efectiva*. Catalunya
(en nombre)

*A l'inici del trimestre. / ** Estimació de les altes i les reactivacions a partir de la seva suma total que proporciona les demarcacions i la mitjana del pes s/total en els anteriors trimestres del 2021, respectivament.
Font: INE

xifra pre-pandèmia, aquest nivell encara s'ha mantingut lleugerament per sota (-0,6%, amb 1.327 empreses menys).

Els esdeveniments demogràfics descrits anteriorment permeten mesurar la seva evolució a través dels indicadors que es mostren a la [taula 2](#). La taxa neta de creixement mostra com ha variat l'estoc total d'empreses catalanes, és a dir, les altes i reactivacions descomptades les baixes. Al llarg d'aquests dos anys de crisi pandèmica la major caiguda es va registrar el primer trimestre del 2020 (-5,7%) i no s'observa una altra contracció del teixit empresarial fins a finals d'any (-0,7%, com ja s'ha dit per la tercera onada). El 2021,

any de la recuperació parcial, sobretot, a partir del març, es reflecteix en la taxa neta de creixement registrada al juny (+2,6%) i malgrat la lleugera reducció del setembre (molt probablement per efectes estacionals), l'evolució al llarg dels trimestres ha estat positiva. Els punts d'inflexió destacats, març del 2020 i juny de 2021, es veuen també en la taxa d'altes (nombre d'altes sobre estoc total) i en la taxa de baixes (nombre de baixes sobre estoc total). Pel que fa a la taxa de reactivacions, proporció de reactivacions sobre baixes, els majors percentatges (1 de cada 5 baixes) es van produir al segon i tercer trimestres de 2020, xifra que va baixar fins al 12,5% el 4T. Amb la recuperació econòmica, la

Taula 2
Evolució dels esdeveniments demogràfics. Catalunya
(en percentatge)

		Taxa neta de creixement	Taxa d'altres	Taxa de baixes	Taxa de reactivacions	Taxa de supervivència
2020	1 Trimestre	-5,0	4,2	9,2	-	90,4
	2 Trimestre	1,7	3,1	3,5	22,1	96,3
	3 Trimestre	0,4	4,0	4,3	20,3	95,5
	4 Trimestre	-0,7	3,7	4,9	12,5	94,9
2021	1 Trimestre	0,5	4,1	4,5	17,1	95,3
	2 Trimestre	2,6	5,8	3,7	14,1	96,0
	3 Trimestre	-0,5	3,6	4,8	18,5	95,0
	4 Trimestre**	0,3	4,2	4,6	14,4	95,2

Nota: ** Estimació de les altes i les reactivacions a partir de la seva suma total que proporciona les demarcacions i la mitjana del pes s/total en els anteriors trimestres del 2021, respectivament.
Font: INE

xifra s'ha estabilitzat entre el 14% i el 18,5%, sense perdre de vista els efectes estacionals. Finalment, respecte a la taxa de supervivència (permanències/població efectiva), la major destrucció del teixit empresarial –quasi 10 punts percentuals (p.p.)– es va produir durant el confinament estricte, amb una afectació quasi generalitzada a tota l'economia. A la resta de trimestres del 2020, els percentatges s'han situat en torn al 95,5% en mitjana, sent desembre el segon pitjor dels darrers dos anys amb un 94,9%. El 2021, la xifra mitjana ha estat pràcticament igual, però és fruit de menys fluctuacions al llarg de l'any.

Si es comparen les xifres de Catalunya amb les del conjunt d'Espanya (incloent Catalunya), a 1 de gener de 2020 el territori català concentrava un 17,9% de la població efectiva d'empreses. A 1 d'abril, 15 dies després de declarar l'estat d'alarma, la proporció va augmentar mig punt fins al 18,3%, fet que

indica una evolució pitjor per al conjunt de l'Estat que per a Catalunya. Així doncs, el teixit empresarial a Espanya es va contraure un 7,4% intertrimestral en mitjana, força per sobre del 5,2% de Catalunya, passant d'una població efectiva de quasi 1.191 mil empreses a poc menys de 1.103 mil (-88.132 empreses) (taula 3). Després d'una major caiguda inicial, la recuperació parcial al 3T va ser més intensa amb una taxa intertrimestral del 3,5% (1,8% a Catalunya). L'evolució que s'observa en els trimestres posteriors ha estat molt similar a la catalana, amb caigudes i increments més accentuats. El darrer trimestre de 2021, el teixit empresarial de l'Estat havia recuperat més de 70.000 empreses respecte al segon trimestre de 2020 situant-se un 1,4% per sota del nivell precisi (-17.104 ULOs), nivell de recuperació similar al de Catalunya (-1,1%).

Quant a l'evolució dels esdeveniments demogràfics a Espanya (taula 4), el major impacte negatiu sobre el teixit em-

Taula 3
Unitats legals ocupadores. Esdeveniments demogràfics. Espanya
(en nombre)

		Altes	Permanències	Reactivacions	Baixes	Estoc total	Població efectiva*
2020	1 Trimestre	52.334	1.050.404	0	140.466	1.243.204	1.190.870
	2 Trimestre	44.975	1.059.378	36.900	43.360	1.184.613	1.102.738
	3 Trimestre	55.431	1.085.053	8.985	56.200	1.205.669	1.141.253
	4 Trimestre	47.911	1.080.193	8.457	69.276	1.205.837	1.149.469
2021	1 Trimestre	49.843	1.074.320	12.855	62.241	1.199.259	1.136.561
	2 Trimestre	76.573	1.087.341	11.135	49.677	1.224.726	1.137.018
	3 Trimestre	51.117	1.112.584	10.065	62.465	1.236.231	1.175.049
	4 Trimestre**	56.288	1.108.131	11.163	65.635	1.241.217	1.173.766

Nota: *A l'inici del trimestre. / ** Estimació de les altes i les reactivacions a partir de la seva suma total que proporciona les demarcacions i la mitjana del pes s/total en els anteriors trimestres del 2021, respectivament.
Font: INE

Taula 4
Evolució dels esdeveniments demogràfics. Espanya
(en percentatge)

		Taxa neta de creixement	Taxa d'altres	Taxa de baixes	Taxa de reactivacions	Taxa de supervivència
2020	1 Trimestre	-7,1	4,2	11,3	-	88,2
	2 Trimestre	3,3	3,8	3,7	26,3	96,1
	3 Trimestre	0,7	4,6	4,7	20,7	95,1
	4 Trimestre	-1,1	4,0	5,7	15,0	94,0
2021	1 Trimestre	0,0	4,2	5,2	18,6	94,5
	2 Trimestre	3,1	6,3	4,1	17,9	95,6
	3 Trimestre	-0,1	4,1	5,1	20,3	94,7
	4 Trimestre**	0,1	4,5	5,3	17,9	94,4

Nota: ** Estimació de les altes i les reactivacions a partir de la seva suma total que proporciona les demarcacions i la mitjana del pes s/total en els anteriors trimestres del 2021, respectivament.
Font: INE

presarial s'observa en el nivell de supervivència inicial, amb un 88,2% al març del 2020 (90,4% a Catalunya), una taxa neta de creixement del -7,2% (-5% a Catalunya) i una taxa de baixes de l'11,3% (enfrent al 9,2%). Igualment, la taxa de reactivacions va ser força superior a la catalana al juny de 2020 amb més d'1 de cada 4 empreses donades de baixa que es van tornar a reincorporar a l'activitat econòmica. Quant a l'evolució el 2021, en general s'observen taxes de baixes i reactivacions similars a les catalanes, tanmateix, de nou, aquestes fluctuacions més pronunciades han deixat un nivell de supervivència mitjà del 94,8%, set dècimes inferior al català.

Fins ara s'ha analitzat l'evolució del teixit empresarial català des d'un punt de vista estàtic en tant que s'ha avaluat el nivell de població efectiva i la resta de variables puntualment per a cada trimestre de l'any. Tanmateix, l'estadística

experimental de l'INE també proporciona una monitorització del teixit empresarial a través de la identificació de cohorts (en cada trimestre de l'any) per a les quals fa un seguiment al llarg d'un any sencer. Aquests resultats es mostren a la [taula 5](#) amb l'evolució del nivell o taxa de supervivència de les quatre cohorts identificades en un any i a través dels trimestres de seguiment (els quatre posteriors). Per aquest motiu només hi ha dades complertes per al 2020 i 2021 de la cohort a 1 de gener, i de fet és la que millor reflecteix l'impacte i recuperació del teixit empresarial perquè el punt de partida és previ a l'arribada de la Covid-19, fet que es perd en la resta de cohorts. Per aquest motiu, i perquè no hi ha diferències significatives en els nivells de supervivència a la resta de cohorts, s'agafarà la de l'1 de gener de 2020 per a l'anàlisi que ve a continuació (per trams d'assalariats i per activitat econòmica).

Taula 5
Indicadors de supervivència de les unitats legals ocupadores per cohorts. Catalunya

Cohort		Població efectiva*	Trimestres de seguiment			
		(En nombre)	Trimestre 1 (%)	Trimestre 2 (%)	Trimestre 3 (%)	Trimestre 4 (%)
2020	1 gener	212.589	90,4	87,4	84,8	82,3
	1 abril	201.461	96,3	93,1	90,1	87,0
	1 juliol	205.171	95,5	91,5	88,2	86,0
	1 octubre	206.008	94,9	91,0	88,4	86,0
2021	1 gener	204.413	95,3	92,1	89,3	87,0
	1 abril	205.464	96,0	92,7	89,8	-
	1 juliol	211.262	95,0	91,1	-	-
	1 octubre	210.168	95,2	-	-	-

Nota: *A l'inici del trimestre.
Font: INE

3.1 Anàlisi per dimensió en funció del nombre d'assalariats

Les dades d'empreses per nombre d'assalariats⁶ només estan disponibles en termes de supervivència a través del seguiment i monitorització que es fa amb les diferents cohorts, de manera que no hi ha informació disponible de les altes, reactivacions i baixes. Com s'ha esmentat, es prendrà com a referència la cohort a 1 de gener perquè d'una banda proporciona dos anys sencers (2020 i 2021) i, de l'altra, capta millor els efectes de la Covid-19 atès que el punt d'inici és previ a

la pandèmia. Així doncs, a 1 de gener de 2020 la població efectiva d'empreses catalanes era de 212.589, de les quals un 72,8% (quasi 155.000) eren empreses d'1 a 5 treballadors; un 10,7%, empreses de 6 a 9 treballadors; un 15,1%, empreses de 10 a 99 assalariats; i la resta, grans empreses amb 100 o més treballadors (taula 6). Segons mostren les dades, la Covid-19 va impactar molt significativament sobre les microempreses, amb una reducció de la població efectiva del 12,3% fins a les poc més de 135.000 a finals del 1T (-19.068 en valors absoluts i una taxa de supervivència del 87,7%). També es va reduir força la població efectiva entre les petites empreses amb un descens del 3,6%. Entre les mitjanes la disminució va ser de 584, el que va situar l'indicador de supervivència empresarial en el 98,2%, per sota de les grans empreses que, de fet, es van veure poc afectades.

⁶ Microempreses: d'1 a 5 assalariats, petites empreses: de 6 a 9 assalariats, mitjanes empreses: de 10 a 99 assalariats, i grans empreses: 100 o més assalariats.

Taula 6
Indicadors de supervivència de les unitats legals ocupadores per cohorts i dimensió. Catalunya

Cohort 1 gener		Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en nombre)			
		(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
2020	D'1 a 5	154.734	135.666	129.981	125.040	120.359
	De 6 a 9	22.853	22.032	21.754	21.427	21.137
	De 10 a 99	32.044	31.460	31.206	30.942	30.658
	De 100 a 249	1.966	1.953	1.943	1.934	1.919
	De 250 o més	992	989	985	982	982
	Total	212.589	192.100	185.869	180.325	175.055
2021	D'1 a 5	150.076	141.041	135.100	129.954	125.704
	De 6 a 9	21.635	21.322	20.968	20.726	20.460
	De 10 a 99	29.887	29.631	29.331	29.105	28.851
	De 100 a 249	1.861	1.846	1.839	1.834	1.827
	De 250 o més	954	954	950	946	942
	Total	204.413	194.794	188.188	182.565	177.784

Cohort 1 gener		Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en %)			
		(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
2020	D'1 a 5	154.734	87,7	84,0	80,8	77,8
	De 6 a 9	22.853	96,4	95,2	93,8	92,5
	De 10 a 99	32.044	98,2	97,4	96,6	95,7
	De 100 a 249	1.966	99,3	98,8	98,4	97,6
	De 250 o més	992	99,7	99,3	99,0	99,0
	Total	212.589	90,4	87,4	84,8	82,3
2021	D'1 a 5	150.076	94,0	90,0	86,6	83,8
	De 6 a 9	21.635	98,6	96,9	95,8	94,6
	De 10 a 99	29.887	99,1	98,1	97,4	96,5
	De 100 a 249	1.861	99,2	98,8	98,6	98,2
	De 250 o més	954	100,0	99,6	99,2	98,7
	Total	204.413	95,3	92,1	89,3	87,0

Nota: *A l'inici del trimestre.

Font: INE

De més a menys impacte negatiu.

Clarament, la major disponibilitat de recursos ha estat una eina clau per mantenir-se en un context de tancament total de l'activitat a la gran majoria de sectors, alhora que s'havia de fer front a les despeses corrents. Aquesta heterogeneïtat en com ha afectat la crisi a les diferents empreses atenent al nombre de treballadors es va anar accentuant al llarg de tot el 2020 amb taxes de supervivència que empitjoren al llarg dels tres trimestres següents (fins al 31 de desembre de 2020), molt especialment entre les microempreses i, en menor mesura, les petites i mitjanes. En cas de les primeres, l'indicador de supervivència passa al 84% al juny (recordem que el punt de partida és la població efectiva identificada a 1 de gener), al 80,8% al setembre i al 77,8% al desembre, en plena tercera onada del virus i amb la tornada de mesures força restrictives, tot i que aquest cop focalitzades al sector serveis, especialment aquelles activitats que no permeten teletreball. En termes acumulats, es tracta doncs d'una reducció del 22,2% passant de 154.734 microempreses a 120.359 (-34.375) al llarg del 2020. Aquestes xifres es desmarquen força de les que presenten la resta de trams. Entre les petites empreses, la caiguda acumulada ha estat del 7,5% (-1.716 amb una taxa de supervivència al tancar l'any del 92,5%), igualment significativa, però en menor mesura. En el següent tram, l'impacte sobre les ULOs mitjanes s'ha traduït en una caiguda acumulada del 4,3% i quasi 1.400 empreses menys. El nivell de supervivència va caure des del 98,2% al març fins al 95,7% al desembre. Finalment, entre les grans empreses, les de 100 a 249 treballadors mostren un deteriorament lleuger (d'una supervivència del 99,3% al març al 97,6% al desembre), mentre que el nivell s'ha mantingut força estable en el cas de les de 250 o més assalariats amb una reducció acumulada de l'1% (-10 empreses).

Aquests resultats mostren els efectes d'unes restriccions necessàriament molt estrictes i que estaven pensades per fer front a una situació de crisi sanitària que es creia temporal en un primer moment, però que la naturalesa del virus ha demostrat, en forma d'onades, que no ho seria. Aquest fet va donar lloc, després de l'experiència, a aplicar mesures quirúrgiques i perllongar les polítiques i recursos posats en marxa per sostenir l'economia, el teixit empresarial i les rendes dels treballadors.

Pel que fa a l'evolució al llarg del 2021, en tots els casos el punt de partida és inferior a la d'un any enrere. En mitjana, la població efectiva es va reduir un 3,8% a Catalunya: 8.176 empreses menys fins a les poc més de 204.400. Per trams, les microempreses han concentrat el 57% d'aquesta caiguda, seguides de les mitjanes (26,4%), les petites (14,9%) i les grans (1,8%). Igual que en el 2020, la supervivència empresarial a partir de l'1 de gener de 2021 es deteriora a

mesura que avancen els trimestres, però amb menor intensitat que en l'any anterior. Entre les microempreses, el nivell respecte a l'inici d'any passa del 94% el 1T al 83,8% el 4T, el que suposa 24.374 empreses menys. Tanmateix, en termes interanuals, la població efectiva és superior en tots els trimestres, en el cas del darrer, un 4,4%. Entre les petites empreses, la taxa de supervivència era del 98,6% el 1T, però descendeix gradualment fins al 94,6% al finalitzar l'any (nivell que, a diferència de l'anterior és un 3,2% inferior). Les mitjanes empreses pateixen una evolució molt similar, però acaben l'any amb una reducció interanual del 5,9% respecte a la cohort de 2020 (-1.807 empreses). Finalment, en el cas de les empreses amb 100 o més assalariats, en tot moment la supervivència s'ha mantingut per sobre del 98%, tot i que en termes interanuals també tanquen 2021 amb menys població efectiva que la cohort de l'any anterior.

Aquestes variacions (augment entre les microempreses i descens a la resta) poden explicar-se tant perquè la contracció entre les primeres va ser significativament major i perquè després de quasi dos anys amb una activitat intermitent (tant per les restriccions com per les dificultats que s'han produït durant la recuperació –encariment de l'energia, els costos de transport i les matèries primeres, així com la falta de certs recursos–), és possible que algunes empreses es trobin inactives o bé que hagin reduït el nombre d'assalariats i, per tant, hagin canviat de tram. En termes globals, el saldo és positiu i la població efectiva ha augmentat interanualment a Catalunya el darrer trimestre de 2021, tanmateix, la composició estructural mostra un major pes de les microempreses (de suposar el 68,8% al 70,7%), a costa de les petites i mitjanes empreses. Un resultat que aniria en detriment de l'economia catalana si es té en compte que les empreses més grans, amb més recursos, han estat les més resilents, i que de fet són en general les més productives, les que tenen més capacitat per competir en mercats estrangers i les que poden efectuar majors inversions i despeses en recerca i innovació.

3.2 Anàlisi per activitats econòmiques

En aquest apartat s'analitzaran els efectes de la Covid-19 sobre el teixit empresarial català per activitats econòmiques. Com és ben sabut, malgrat que en un principi les restriccions van ser quasi generalitzades per a tots els sectors econòmics, a posteriori, aquestes s'han adreçat a aquells sectors, com els serveis (comerç, restauració, activitats esportives i culturals, etc.) on l'exposició al virus i la probabilitat de contagi era més gran. Per tant, igual que en el cas de l'impacte per trams, s'esperen uns resultats heterogenis entre les diferents activitats econòmiques.

A diferència de l'anàlisi anterior, en aquest cas les dades que proporciona l'INE són tant a través de la monitorització de les cohorts i la taxa de supervivència al llarg dels trimestres (taula 7A i B), com amb l'evolució de l'estoc en els diferents

trimestres a partir de les altes, baixes i reactivacions, deixant de banda el seguiment d'una població efectiva específica a través dels trimestres consecutius (taula 8).

Taula 7A

Indicadors de supervivència de les unitats legals ocupadores per cohorts i activitats econòmiques. Catalunya 2020

Cohort 1 gener	Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en nombre)			
	(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
B. Indústries extractives	111	109	108	107	104
C. Indústries manufactureres	19.779	18.719	18.319	18.024	17.708
D. Subministrament d'energia	196	189	186	183	178
E. Subministrament d'aigua	602	582	576	570	565
F. Construcció	23.041	19.951	19.265	18.639	18.014
G. Comerç	54.152	49.371	48.121	46.887	45.708
H. Transport i emmagatzematge	10.248	8.919	8.506	8.169	7.842
I. Hostaleria	27.434	22.922	22.163	21.244	20.082
J. Informació i comunicacions	5.199	4.824	4.671	4.519	4.412
K. Activitats financeres i d'assegurances	2.705	2.555	2.497	2.446	2.390
L. Activitats immobiliàries	8.914	8.485	8.322	8.151	7.984
M. Activitats professionals, científiques i tècniques	17.821	16.753	16.282	15.852	15.517
N. Activitats administratives i serveis auxiliars	9.364	8.598	8.313	8.056	7.803
P. Educació	6.109	5.636	5.064	4.748	4.648
Q. Activitats sanitàries i serveis socials	8.194	7.829	7.630	7.453	7.325
R. Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	5.321	4.791	4.505	4.301	4.162
S. Altres serveis	13.399	11.867	11.341	10.976	10.613
Total	212.589	192.100	185.869	180.325	175.055

Cohort 1 gener	Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en %)			
	(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
B. Indústries extractives	111	98,2	97,3	96,4	93,7
C. Indústries manufactureres	19.779	94,6	92,6	91,1	89,5
D. Subministrament d'energia	196	96,4	94,9	93,4	90,8
E. Subministrament d'aigua	602	96,7	95,7	94,7	93,9
F. Construcció	23.041	86,6	83,6	80,9	78,2
G. Comerç	54.152	91,2	88,9	86,6	84,4
H. Transport i emmagatzematge	10.248	87,0	83,0	79,7	76,5
I. Hostaleria	27.434	83,6	80,8	77,4	73,2
J. Informació i comunicacions	5.199	92,8	89,8	86,9	84,9
K. Activitats financeres i d'assegurances	2.705	94,5	92,3	90,4	88,4
L. Activitats immobiliàries	8.914	95,2	93,4	91,4	89,6
M. Activitats professionals, científiques i tècniques	17.821	94,0	91,4	89,0	87,1
N. Activitats administratives i serveis auxiliars	9.364	91,8	88,8	86,0	83,3
P. Educació	6.109	92,3	82,9	77,7	76,1
Q. Activitats sanitàries i serveis socials	8.194	95,5	93,1	91,0	89,4
R. Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	5.321	90,0	84,7	80,8	78,2
S. Altres serveis	13.399	88,6	84,6	81,9	79,2
Total	212.589	90,4	87,4	84,8	82,3

Nota: *A l'inici del trimestre.

Font: INE

De més a menys impacte negatiu.

Degut a la gran quantitat d'informació disponible, les [taules 7A i 7B](#) sintetitzen la informació més rellevant per al present estudi. És a dir, prenent com a referència la cohort de gener, es mostra la població efectiva a l'inici del 2020 (7A) i

2021 (7B), respectivament, amb els corresponents nivells de supervivència dins de cada cohort.

A 1 de gener de 2020, de les 212.589 empreses identifi-

Taula 7B
Indicadors de supervivència de les unitats legals ocupadores per cohorts i activitats econòmiques. Catalunya 2021

Cohort 1 gener	Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en nombre)			
	(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
B. Indústries extractives	108	107	107	105	105
C. Indústries manufactureres	19.128	18.550	18.189	17.863	17.552
D. Subministrament d'energia	211	200	197	195	192
E. Subministrament d'aigua	609	586	577	571	564
F. Construcció	22.543	21.185	20.325	19.474	18.801
G. Comerç	52.703	50.219	48.718	47.338	46.140
H. Transport i emmagatzematge	9.554	8.858	8.503	8.179	7.884
I. Hostaleria	24.831	23.423	22.456	21.582	20.698
J. Informació i comunicacions	5.249	5.018	4.873	4.746	4.629
K. Activitats financeres i d'assegurances	2.778	2.671	2.608	2.558	2.521
L. Activitats immobiliàries	8.864	8.627	8.453	8.292	8.155
M. Activitats professionals, científiques i tècniques	17.579	16.904	16.498	16.140	15.807
N. Activitats administratives i serveis auxiliars	9.053	8.596	8.331	8.091	7.873
P. Educació	5.715	5.562	4.986	4.722	4.656
Q. Activitats sanitàries i serveis socials	7.952	7.773	7.640	7.510	7.398
R. Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	4.963	4.722	4.475	4.327	4.250
S. Altres serveis	12.573	11.793	11.252	10.872	10.559
Total	204.413	194.794	188.188	182.565	177.784

Cohort 1 gener	Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en %)			
	(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
B. Indústries extractives	108	99,1	99,1	97,2	97,2
C. Indústries manufactureres	19.128	97,0	95,1	93,4	91,8
D. Subministrament d'energia	211	94,8	93,4	92,4	91,0
E. Subministrament d'aigua	609	96,2	94,7	93,8	92,6
F. Construcció	22.543	94,0	90,2	86,4	83,4
G. Comerç	52.703	95,3	92,4	89,8	87,5
H. Transport i emmagatzematge	9.554	92,7	89,0	85,6	82,5
I. Hostaleria	24.831	94,3	90,4	86,9	83,4
J. Informació i comunicacions	5.249	95,6	92,8	90,4	88,2
K. Activitats financeres i d'assegurances	2.778	96,1	93,9	92,1	90,7
L. Activitats immobiliàries	8.864	97,3	95,4	93,5	92,0
M. Activitats professionals, científiques i tècniques	17.579	96,2	93,9	91,8	89,9
N. Activitats administratives i serveis auxiliars	9.053	95,0	92,0	89,4	87,0
P. Educació	5.715	97,3	87,2	82,6	81,5
Q. Activitats sanitàries i serveis socials	7.952	97,7	96,1	94,4	93,0
R. Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	4.963	95,1	90,2	87,2	85,6
S. Altres serveis	12.573	93,8	89,5	86,5	84,0
Total	204.413	95,3	92,1	89,3	87,0

Nota: *A l'inici del trimestre.

Font: INE

De més a menys impacte negatiu.

dades a Catalunya, una de cada cinc es dedicava al sector comerç; seguit de l'hostaleria amb el 12,9% del total; de la construcció amb el 10,8%; les indústries manufactureres amb el 9,3%; i les activitats professionals, científiques i tècniques amb el 8,4%. Quant a l'evolució al llarg de l'any, a primera vista, clarament s'observa una millor evolució de les activitats industrials (seccions de la B a la E) que als serveis (de la G a l'S), amb algunes excepcions en aquest darrer cas (les activitats financeres, immobiliàries, sanitàries i professionals). El primer grup, juntament amb les activitats del sector terciari esmentades, mostra nivells de supervivència superiors al 87% (és el cas dels serveis professionals) i fins al 93,7% de les indústries extractives. Tot i que no deixen de ser reduccions significatives, es troben força lluny dels resultats que mostren l'hostaleria amb un nivell de supervivència del 73,2% (-7.352 empreses en un any), l'educació amb un 76,1%, el transport i l'emmagatzematge (76,5%), o la construcció i les activitats artístiques amb un (78,2% ambdues, respectivament). No obstant això, si l'anàlisi es fa en termes absoluts i es té en compte el seu pes sobre la reducció total (-37.534 empreses), el comerç concentra el 22,5% (-8.444 empreses), l'hostaleria el 19,6% (-7.352) i la construcció el 13,4% (-5.027). A la resta, els pesos són inferiors al 6%. Quant a l'impacte sobre la indústria manufacturera, el nivell

de supervivència va ser del 89,5% i el saldo a finals d'any va ser de -2.071 empreses respecte al volum precisi.

Quant a l'evolució al llarg del 2021, cal tenir present que si es comparen ambdues cohorts, el nivell inicial de població efectiva, en plena tercera onada, només és superior al nivell precisi a quatre de les disset seccions econòmiques (el subministrament d'aigua i energia, la informació i comunicació, i les activitats financeres i d'assegurances). Per contra, les que presenten una major caiguda interanual en termes relatius són l'hostaleria (-9,5%), el transport i l'emmagatzematge (-6,8%), les activitats artístiques (-6,7%), l'educació (-6,4%) i els altres serveis (-6,2%).

Pel que fa a l'evolució de l'estoc d'empreses i la població efectiva a partir dels diferents esdeveniments demogràfics (altes i reactivacions, i baixes), la [taula 8](#) mostra les taxes corresponents.

Si se centra l'atenció en aquells sectors més rellevants per a l'economia catalana des del punt de vista del teixit empresarial, nou activitats no han recuperat la població efectiva de l'1 de gener de 2020 a 1 d'octubre de 2021; per exemple, les manufactures, el comerç, el transport o les activitats ar-

Taula 8
Indicadors d'esdeveniments demogràfics de les unitats ocupadores. Catalunya
(En nombre i percentatge)

Activitat econòmica	Població efectiva		Taxa d'altes i reactivacions			Taxa de baixes			Taxa neta de creixement		
	1 gen. 20	1 octub. 21	1T 20	4T 20	4T 21**	1T 20	4T 20	4T 21**	1T 20	4T 20	4T 21**
B. Indústries extractives	111	108	0,0	0,0	0,9	1,8	2,7	0,9	-1,8	-2,7	0,0
C. Indústries manufactureres	19.779	19.126	2,5	2,3	2,4	5,2	2,5	2,5	-2,8	-0,2	-0,1
D. Subministrament d'energia	196	221	4,4	3,2	3,1	3,4	3,7	2,6	1,0	-0,5	0,4
E. Subministrament d'aigua	602	610	2,6	3,4	2,2	3,2	1,6	2,1	-0,6	1,8	0,2
F. Construcció	23.041	23.175	5,6	6,0	5,9	12,7	5,9	5,7	-7,0	0,2	0,2
G. Comerç	54.152	53.435	3,8	4,1	4,3	8,5	3,8	4,1	-4,7	0,3	0,2
H. Transport i emmagatzematge	10.248	10.051	5,3	4,9	6,6	12,3	6,7	6,4	-7,0	-1,8	0,2
I. Hostaleria	27.434	27.471	5,5	3,4	6,1	15,5	11,4	9,2	-10,1	-8,0	-3,1
J. Informació i comunicacions	5.199	5.527	5,5	5,3	4,7	6,8	3,2	3,6	-1,4	2,1	1,1
K. Activitats financeres i d'assegurances	2.705	2.937	5,0	4,1	3,8	5,3	2,9	2,1	-0,3	1,2	1,7
L. Activitats immobiliàries	8.914	9.053	3,7	3,0	2,9	4,6	2,5	2,1	-0,9	0,5	0,8
M. Activitats professionals, científiques i tècniques	17.821	17.853	4,1	4,1	4,0	5,7	2,6	2,7	-1,6	1,4	1,4
N. Activitats administratives i serveis auxiliars	9.364	9.330	4,9	3,9	4,6	7,8	5,0	5,0	-2,9	-1,1	-0,4
P. Educació	6.109	5.507	2,8	8,0	9,6	7,5	2,7	2,3	-4,7	5,3	7,3
Q. Activitats sanitàries i serveis socials	8.194	8.076	2,3	2,3	2,7	4,4	2,0	1,7	-2,1	0,3	0,9
R. Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	5.321	5.062	4,1	6,5	8,2	9,6	5,4	4,3	-5,4	1,0	4,0
S. Altres serveis	13.399	12.626	3,9	4,3	5,6	11,0	4,7	4,2	-7,1	-0,4	1,4
Total	212.589	210.168	4,2	4,2	4,8	9,2	4,9	4,6	-5,0	-0,7	0,3

Nota: ** Estimació de les altes i les reactivacions a partir de la seva suma total que proporciona les demarcacions i la mitjana del pes s/total en els anteriors trimestres del 2021, respectivament.
Font: INE

tístiques, entre d'altres. En canvi, sectors com l'immobiliari mostren una recuperació molt ràpida. Tanmateix, com s'ha dit anteriorment, cal tenir present els possibles efectes estacionals en la població efectiva d'empreses, atès que el que es té en compte és si hi ha o no persones assalariades a càrrec. Quant a la taxa d'altres i reactivacions, aquesta va ser positiva a tots els casos el primer trimestre de 2020, atès que la Covid-19 no va impactar fins a mitjans de març. No obstant això, en comparació amb el darrer trimestre de 2020 i 2021, respectivament, s'observen majors taxes d'altres i reactivacions en aquells sectors més afectats com les activitats artístiques (del 6,5% i 8,2%, a cadascun), les empreses vinculades a l'educació (superiors al 8%), el comerç o l'hostaleria (menys el 4T de 2020 per les restriccions arrel de la tercera onada).

Si l'impacte desigual de la crisi per sectors s'observa en certa mesura a través del volum d'altres i reactivacions sobre l'estoc total, aquest és encara més diferenciat pel que fa a la taxa de baixes. El 1T del 2020, aquesta va assolir els dos dígits als altres serveis (11%), al transport i emmagatzematge (12,3%), a la construcció (12,7%) i a l'hostaleria (15,5%). Igualment, el percentatge de baixes sobre l'estoc total va ser molt elevat a les activitats artístiques (9,6%), el comerç (8,5%) o les activitats administratives i l'educació (per sobre del 7%). Aquestes xifres van situar la taxa mitjana en el 9,2%. Amb la represa de l'activitat, el volum de baixes es va reduir notablement en els trimestres posteriors situant-se el nivell mitjà en el 4,9% i en el 4,6% en el 4T del 2020 i 2021, respectivament. Tanmateix, aquells sectors encara afectats per les restriccions han registrat proporcions força més elevades en els mateixos mesos. Destaca especialment l'hostaleria amb unes taxes de l'11,4% i 9,2% encara en els períodes esmentats. De fet aquest sector va concentrar el 30% de

les baixes (més de 3.200 sobre un total de 10.590) el darrer trimestre del 2020. En aquest mateix trimestre el sector comerç va concentrar el 20% amb 2.100 baixes. Tot i així, en aquest darrer cas les altes i reactivacions van compensar aquesta xifra, situant la taxa de baixes només en un 3,8% (molt similar a la de desembre del 2021). De fet, la restauració juntament amb les activitats artístiques (amb una taxa del 5,4% i 4,3%, respectivament) són les han trigat més en tornar a la dinàmica preCovid, atès que a la resta, les taxes a finals d'any del 2020 i 2021 són força similars.

En darrer lloc, aquest flux d'altres, reactivacions i baixes ha donat lloc a una taxa neta de creixement negativa al 94% de les activitats el 1T del 2020 (16 de 17 seccions), al 41% de les activitats el 4T de 2020 (7 de 17) i al 18% al tancament del 2021 (3 de 17). En aquest darrer cas, aquestes tres activitats són: l'hostaleria (-3,1% entre octubre de 2021 i principis de 2020), les activitats administratives (-0,4%) i les manufactures (-0,1%), percentatges que entre les dues últimes apuntarien, de fet, a l'estabilitat.

4. Desagregació per demarcacions

4.1 BARCELONA

Barcelona concentrava el 74% de la població efectiva d'empreses catalanes amb un total de 157.466 unitats legals ocupadores a 1 de gener de 2020. Població que, amb l'impacte de la Covid-19, es va reduir un 5,1% fins a quasi 149.500 empreses (-7.972) a 1 d'abril de 2020 (taula 9). Aquest reducció del teixit empresarial és fruit del flux d'altres i baixes que es va produir en el primer trimestre: 6.738 altes i reactivacions i poc més de 14.700 baixes.

Taula 9
Unitats legals ocupadores. Esdeveniments demogràfics. Barcelona
(en nombre)

		Altes i reactivacions	Permanències	Baixes	Estoc total	Població efectiva*
2020	1 Trimestre	6.738	142.756	14.710	164.204	157.466
	2 Trimestre	6.808	144.128	5.366	156.302	149.494
	3 Trimestre	6.935	144.797	6.139	157.871	150.936
	4 Trimestre	6.684	145.051	6.681	158.416	151.732
2021	1 Trimestre	7.308	144.660	7.075	159.043	151.735
	2 Trimestre	8.691	146.045	5.923	160.659	151.968
	3 Trimestre	6.802	147.772	6.964	161.538	154.736
	4 Trimestre	7.729	148.432	6.142	162.303	154.574

Nota: *A l'inici del trimestre.

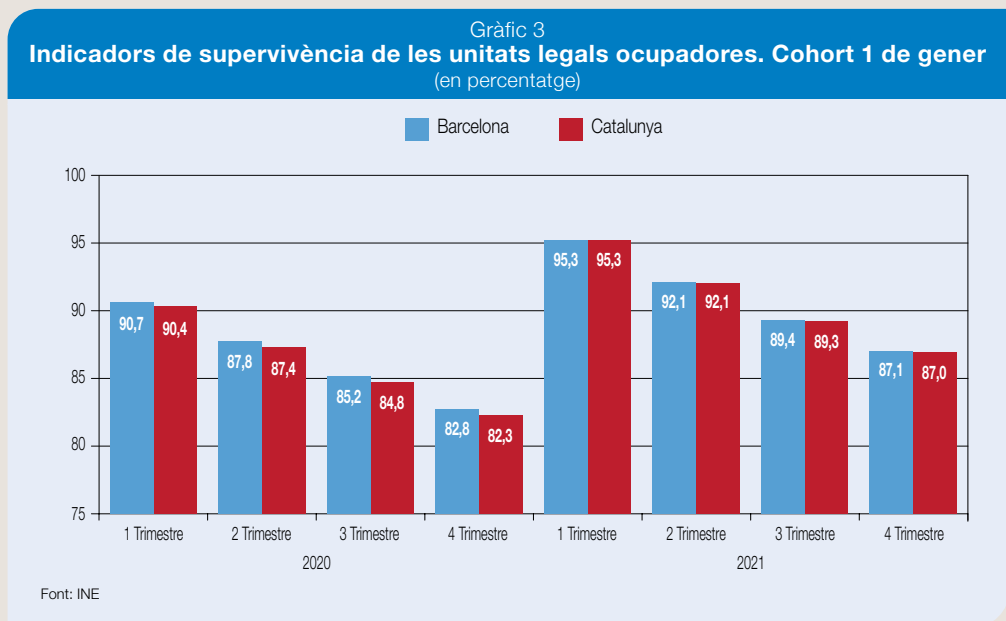
Font: INE

En els trimestres posteriors, la població efectiva d'empreses es va recuperar lleugerament, alhora que el volum de baixes es va reduir significativament, però no ha estat fins a l'1 de juliol de 2021, amb la fi de l'estat d'alarma, que s'ha produït una major recuperació del teixit empresarial (fins a les 154.736 empreses, un +3,5% respecte a l'1 d'abril del 2020). En el 4T, la xifra es va mantenir estable, tot i que encara un 1,8% per sota del nivell precrisi. S'ha de tenir en compte que l'afectació i la recuperació a la demarcació de Barcelona està sent més lenta per la major dependència del turisme estranger (tant d'oci com de negoci) molt limitat per les mesures enfocades a contenir la Covid-19.

Aquests fluxos d'altres, reactivacions i baixes sobre l'estoc total d'empreses ha donat lloc a una taxa neta de creixement negativa del -4,9% amb l'arribada de la pandèmia, però po-

sitiva o estable en la resta del 2020 i el 2021 (taula 10). Igual que s'ha vist anteriorment, el canvi més notable pel que fa al creixement no es torna a produir fins al juny del 2022 (+1,7%) amb la fi de l'estat d'alarma –així com el major percentatge d'altres més reactivacions en els dos anys analitzats (5,4%). Quant a la taxa de baixes, aquesta va escalar fins al 9% el 1T 2020, per moderar-se en els trimestres posteriors (en cap cas ha superat el 4,5%, només va assolir el 4,4% al març del 2021 pels efectes de la tercera onada). Quant a la taxa de supervivència, la mortalitat empresarial va ser del 9,3% durant el primer confinament (molt similar a la de la mitjana catalana) i s'ha mantingut en el 4,2% en la resta de trimestres –amb una supervivència del 96%, per exemple, el 4T de 2021.

En relació amb els indicadors de supervivència, prenent com a referència la cohort d'1 de gener del 2020 i del 2021 –atès

Taula 10
Evolució dels esdeveniments demogràfics. Barcelona
(en percentatge)

		Taxa neta de creixement	Taxa d'altres i reactivacions	Taxa de baixes	Taxa de supervivència
2020	1 Trimestre	-4,9	4,1	9,0	90,7
	2 Trimestre	0,9	4,4	3,4	96,4
	3 Trimestre	0,5	4,4	3,9	95,9
	4 Trimestre	0,0	4,2	4,2	95,6
2021	1 Trimestre	0,1	4,6	4,4	95,3
	2 Trimestre	1,7	5,4	3,7	96,1
	3 Trimestre	-0,1	4,2	4,3	95,5
	4 Trimestre	1,0	4,8	3,8	96,0

Font: INE

que és l'única que proporciona informació dels dos anys complets-, el [gràfic 3](#) compara com ha estat la supervivència al llarg dels quatre trimestres posteriors entre la demarcació de Barcelona i la mitjana catalana. Pel que fa a Barcelona, les xifres són en general molt similars a la mitjana catalana (amb una divergència puntual de com a màxim quatre dècimes). Això es deu a l'elevat pes que té la demarcació sobre el total català (del 74% quant a la població efectiva en mitjana en els dos anys). A més, mostra percentatges de supervivència lleugerament superiors en general.

Anàlisi per dimensió en funció del nombre d'assalariats

Com s'ha vist per al conjunt de Catalunya, l'afectació ha estat molt heterogènia si es té en compte la dimensió de l'empresa

en termes d'assalariats. A partir de les dades de seguiment de la cohort d'1 de gener de 2020, s'observa que abans de la Covid-19 el 72% de les empreses de la demarcació tenien menys de sis assalariats, un 11% tenien de sis a nou treballadors i un 16%, de 10 a 99 assalariats. Només un 2% de les empreses comptaven amb més de 100 persones a càrrec. Per tant, es tracta d'un teixit empresarial format sobretot per micro i petites empreses ([taula 11](#)). Amb l'impacte de la pandèmia i segons mostra l'evolució a partir dels trimestres de seguiment, tant el 2020 com el 2021 les microempreses han perdut pes: del 72% a 1 de gener fins al 68% el 4T de 2020 i del 73% al 70% en el mateix període de 2021.

En volum, el 2020 el teixit empresarial entre les microempreses s'ha reduït en més de 24.600, el 91% del total a Barcelona. La

Taula 11
Indicadors de supervivència de les unitats legals ocupadores per cohorts i dimensió. Barcelona

Cohort 1 gener		Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en nombre)			
		(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
2020	D'1 a 5	113.139	99.502	95.399	91.792	88.451
	De 6 a 9	16.998	16.397	16.186	15.939	15.722
	De 10 a 99	24.857	24.398	24.195	23.979	23.758
	De 100 a 249	1.635	1.625	1.617	1.611	1.599
	De 250 o més	837	834	830	828	828
	Total	157.466	142.756	138.227	134.149	130.358
2021	D'1 a 5	110.049	103.418	99.092	95.306	92.237
	De 6 a 9	16.189	15.950	15.697	15.513	15.309
	De 10 a 99	23.160	22.964	22.739	22.552	22.347
	De 100 a 249	1.539	1.530	1.524	1.519	1.512
	De 250 o més	798	798	796	793	790
	Total	151.735	144.660	139.848	135.683	132.195

Cohort 1 gener		Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en %)			
		(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
2020	D'1 a 5	113.139	87,9	84,3	81,1	78,2
	De 6 a 9	16.998	96,5	95,2	93,8	92,5
	De 10 a 99	24.857	98,2	97,3	96,5	95,6
	De 100 a 249	1.635	99,4	98,9	98,5	97,8
	De 250 o més	837	99,6	99,2	98,9	98,9
	Total	157.466	90,7	87,8	85,2	82,8
2021	D'1 a 5	110.049	94,0	90,0	86,6	83,8
	De 6 a 9	16.189	98,5	97,0	95,8	94,6
	De 10 a 99	23.160	99,2	98,2	97,4	96,5
	De 100 a 249	1.539	99,4	99,0	98,7	98,2
	De 250 o més	798	100,0	99,7	99,4	99,0
	Total	151.735	95,3	92,2	89,4	87,1

Nota: *A l'inici del trimestre.

Font: INE

De més a menys impacte negatiu.

seva taxa de supervivència ha estat la més baixa en tots els trimestres, fins a assolir un mínim del 78,2% el quart trimestre. En el 2021 la reducció en el conjunt de l'any ha estat d'unes 17.700, encara el 91% del total, però mantenint una taxa de

supervivència lleugerament superior en el darrer trimestre de l'any (-83,8%). A la resta de trams, l'evolució ha estat més positiva –sobretot entre les que tenen més assalariats– amb taxes de supervivència superiors a la mitjana en tots els trimestres.

Taula 12A

Indicadors de supervivència de les unitats legals ocupadores per cohorts i activitats econòmiques. Barcelona 2020

Cohort 1 gener	Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en nombre)			
	(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
B. Indústries extractives	47	45	44	44	42
C. Indústries manufactureres	14.883	14.090	13.777	13.547	13.293
D. Subministrament d'energia	122	119	118	117	114
E. Subministrament d'aigua	336	325	322	320	318
F. Construcció	15.472	13.423	12.969	12.557	12.116
G. Comerç	40.399	36.893	35.958	35.011	34.109
H. Transport i emmagatzematge	7.588	6.544	6.231	5.982	5.732
I. Hostaleria	18.469	15.474	14.985	14.359	13.683
J. Informació i comunicacions	4.481	4.162	4.025	3.895	3.801
K. Activitats financeres i d'assegurances	2.005	1.896	1.846	1.810	1.768
L. Activitats immobiliàries	7.293	6.959	6.833	6.694	6.564
M. Activitats professionals, científiques i tècniques	14.160	13.296	12.932	12.578	12.325
N. Activitats administratives i serveis auxiliars	7.287	6.748	6.514	6.325	6.144
P. Educació	4.683	4.347	3.950	3.710	3.629
Q. Activitats sanitàries i serveis socials	6.388	6.117	5.971	5.841	5.740
R. Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	3.785	3.428	3.237	3.110	3.004
S. Altres serveis	10.068	8.890	8.515	8.249	7.976
Total	157.466	142.756	138.227	134.149	130.358

Cohort 1 gener	Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en %)			
	(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
B. Indústries extractives	47	95,7	93,6	93,6	89,4
C. Indústries manufactureres	14.883	94,7	92,6	91,0	89,3
D. Subministrament d'energia	122	97,5	96,7	95,9	93,4
E. Subministrament d'aigua	336	96,7	95,8	95,2	94,6
F. Construcció	15.472	86,8	83,8	81,2	78,3
G. Comerç	40.399	91,3	89,0	86,7	84,4
H. Transport i emmagatzematge	7.588	86,2	82,1	78,8	75,5
I. Hostaleria	18.469	83,8	81,1	77,7	74,1
J. Informació i comunicacions	4.481	92,9	89,8	86,9	84,8
K. Activitats financeres i d'assegurances	2.005	94,6	92,1	90,3	88,2
L. Activitats immobiliàries	7.293	95,4	93,7	91,8	90,0
M. Activitats professionals, científiques i tècniques	14.160	93,9	91,3	88,8	87,0
N. Activitats administratives i serveis auxiliars	7.287	92,6	89,4	86,8	84,3
P. Educació	4.683	92,8	84,3	79,2	77,5
Q. Activitats sanitàries i serveis socials	6.388	95,8	93,5	91,4	89,9
R. Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	3.785	90,6	85,5	82,2	79,4
S. Altres serveis	10.068	88,3	84,6	81,9	79,2
Total	157.466	90,7	87,8	85,2	82,8

Nota: * A l'inici del trimestre.

Font: INE

De més a menys impacte negatiu.

Anàlisi per activitats econòmiques

Si la mateixa anàlisi feta per dimensió empresarial es fa en funció de l'activitat econòmica, les taules 12.A i 12.B mos-

tren, tant el 2020 com el 2021, que els sectors serveis, i en certa mesura la construcció també, han estat els més perjudicats per la pandèmia. Partint de la població efectiva a 1 de gener de 2020, el primer trimestre la gran majoria d'activitats

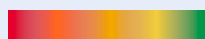
Taula 12B
Indicadors de supervivència de les unitats legals ocupadores per cohorts i activitats econòmiques. Barcelona 2021

Cohort 1 gener	Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en %)			
	(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
B. Indústries extractives	45	44	44	43	43
C. Indústries manufactureres	14.336	13.908	13.635	13.395	13.174
D. Subministrament d'energia	132	124	122	120	117
E. Subministrament d'aigua	341	330	324	319	317
F. Construcció	15.221	14.262	13.664	13.072	12.575
G. Comerç	39.281	37.435	36.292	35.250	34.352
H. Transport i emmagatzematge	7.029	6.477	6.227	5.975	5.746
I. Hostaleria	16.765	15.845	15.196	14.639	14.108
J. Informació i comunicacions	4.541	4.348	4.221	4.109	4.010
K. Activitats financeres i d'assegurances	2.075	2.003	1.953	1.914	1.886
L. Activitats immobiliàries	7.253	7.077	6.931	6.794	6.681
M. Activitats professionals, científiques i tècniques	14.005	13.462	13.128	12.828	12.569
N. Activitats administratives i serveis auxiliars	7.080	6.746	6.542	6.361	6.192
P. Educació	4.377	4.262	3.885	3.684	3.636
Q. Activitats sanitàries i serveis socials	6.232	6.084	5.981	5.879	5.788
R. Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	3.538	3.383	3.225	3.120	3.061
S. Altres serveis	9.484	8.870	8.478	8.181	7.940
Total	151.735	144.660	139.848	135.683	132.195

Cohort 1 gener	Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en %)			
	(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
B. Indústries extractives	45	97,8	97,8	95,6	95,6
C. Indústries manufactureres	14.336	97,0	95,1	93,4	91,9
D. Subministrament d'energia	132	93,9	92,4	90,9	88,6
E. Subministrament d'aigua	341	96,8	95,0	93,5	93,0
F. Construcció	15.221	93,7	89,8	85,9	82,6
G. Comerç	39.281	95,3	92,4	89,7	87,5
H. Transport i emmagatzematge	7.029	92,1	88,6	85,0	81,7
I. Hostaleria	16.765	94,5	90,6	87,3	84,2
J. Informació i comunicacions	4.541	95,7	93,0	90,5	88,3
K. Activitats financeres i d'assegurances	2.075	96,5	94,1	92,2	90,9
L. Activitats immobiliàries	7.253	97,6	95,6	93,7	92,1
M. Activitats professionals, científiques i tècniques	14.005	96,1	93,7	91,6	89,7
N. Activitats administratives i serveis auxiliars	7.080	95,3	92,4	89,8	87,5
P. Educació	4.377	97,4	88,8	84,2	83,1
Q. Activitats sanitàries i serveis socials	6.232	97,6	96,0	94,3	92,9
R. Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	3.538	95,6	91,2	88,2	86,5
S. Altres serveis	9.484	93,5	89,4	86,3	83,7
Total	151.735	95,3	92,2	89,4	87,1

Nota: *A l'inici del trimestre.

Font: INE

De més a menys impacte negatiu.

(13 de 17) van mantenir una taxa de supervivència del 94,2% en mitjana, mentre que a altres serveis, la construcció, el transport i l'hostaleria va caure fins a percentatges entre el 84% i el 88%. A mesura que transcorria l'any, la pandèmia continuava present i, per tant, les restriccions, el nivell de supervivència es va deteriorar progressivament a totes les activitats, mantenint-se només per sobre del 90% el subministrament d'energia i aigua i les activitats immobiliàries en el trimestre 4 de seguiment. Mentre que, entre les esmentades anteriorment la taxa es va reduir per sota del 80%. En valors absoluts, el 41% de la reducció del teixit empresarial entre l'1 de gener i el 4t trimestre es va produir al comerç i l'hostaleria (-11.000 empreses en conjunt).

Quant al 2021, l'evolució ha estat molt similar a la de l'any anterior, amb restriccions fins ben entrada la primavera. Tanmateix, les reduccions en valor absolut han estat més moderades i, per tant, també les taxes de supervivència. A més, en aquest cas les empreses dedicades al subministrament d'energia mostren una major afectació que el 2020, possiblement en part pels efectes de segona ronda que s'han vist al llarg de la segona meitat de l'any (increment dels costos energètics i del transport, per exemple).

Finalment, igual que per a Catalunya, la taula 13 resumeix els indicadors dels principals esdeveniments demogràfics prenent com a referència quatre moments: el nivell prepan-dèmia, l'impacte més immediat (1T 2020), un any després (4T 2020) i el tancament del 2021. Tal i com s'ha vist per al conjunt del territori català, la taxa d'altres més reactivacions va ser positiva a l'iniciar el 2020 pel context de normalitat al gener i febrer, però el notable increment de baixes al març (del 9% en mitjana i fins a assolir els dos dígit a la construcció, transport o hostaleria, per exemple), va donar lloc a una taxa de creixement negativa a pràcticament tots els sectors –mostrant-se més resilients les empreses de subministrament i les d'activitats financeres per la seva naturalesa i característiques. A mesura que s'han reduït les restriccions a l'activitat i comença la recuperació econòmica –a partir del 2021, passada la tercera onada del virus–, la taxa de baixes disminueix significativament, es recupera la d'altres i reactivacions, i progressivament es registren taxes de creixement pràcticament generalitzades. Després de dos anys de pandèmia s'observa que la gran majoria d'activitats han aconseguit mantenir la seva quota sobre el total en termes d'empreses –destaca la construcció com a sector que ha evolucionat millor que la resta, superant el 10,1% del total de la demarcació en empreses.

Taula 13
Indicadors d'esdeveniments demogràfics de les unitats ocupadores. Barcelona
(en nombre i percentatge)

Activitat econòmica	Població efectiva		Taxa d'altres i reactivacions			Taxa de baixes			Taxa neta de creixement		
	1 gen. 20	1 octub. 21	1T 20	4T 20	4T 21	1T 20	4T 20	4T 21	1T 20	4T 20	4T 21
B. Indústries extractives	47	45	0,0	0,0	2,2	4,3	4,3	2,2	-4,3	-4,3	0,0
C. Indústries manufactureres	14.883	14.294	2,4	2,3	2,2	5,2	2,5	2,2	-2,8	-0,2	0,0
D. Subministrament d'energia	122	140	4,7	3,6	2,8	2,3	3,6	4,2	2,3	0,0	-1,4
E. Subministrament d'aigua	336	344	3,2	2,6	3,1	3,2	1,2	1,4	0,0	1,4	1,7
F. Construcció	15.472	15.577	5,6	6,3	6,0	12,5	5,8	5,8	-6,9	0,5	0,2
G. Comerç	40.399	39.551	3,7	4,2	4,2	8,4	3,4	3,4	-4,6	0,8	0,8
H. Transport i emmagatzematge	7.588	7.383	5,6	5,2	7,3	13,0	6,5	6,0	-7,4	-1,4	1,3
I. Hostaleria	18.469	17.875	4,9	3,5	6,1	15,4	8,6	6,0	-10,6	-5,1	0,1
J. Informació i comunicacions	4.481	4.784	5,5	5,5	4,7	6,7	3,2	3,5	-1,3	2,3	1,1
K. Activitats financeres i d'assegurances	2.005	2.197	5,4	4,0	3,6	5,1	2,9	2,3	0,2	1,1	1,3
L. Activitats immobiliàries	7.293	7.374	3,5	3,0	2,8	4,4	2,2	1,9	-0,9	0,8	0,9
M. Activitats professionals, científiques i tècniques	14.160	14.201	4,3	4,1	4,2	5,8	2,5	2,6	-1,6	1,6	1,5
N. Activitats administratives i serveis auxiliars	7.287	7.208	4,6	3,9	4,4	7,1	3,8	4,0	-2,5	0,1	0,4
P. Educació	4.683	4.244	2,9	7,4	8,5	7,0	2,8	2,1	-4,1	4,6	6,4
Q. Activitats sanitàries i serveis socials	6.388	6.320	2,3	2,3	2,7	4,1	2,0	1,7	-1,8	0,3	0,9
R. Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	3.785	3.559	3,9	5,9	7,5	9,1	4,8	3,3	-5,2	1,1	4,3
S. Altres serveis	10.068	9.478	4,0	4,4	5,6	11,2	4,6	3,9	-7,2	-0,2	1,7
Total	157.466	154.574	4,1	4,2	4,8	9,0	4,2	3,8	-4,9	0,0	1,0

Font: INE

4.2 GIRONA

La demarcació de Girona comptava amb l'11% de la població efectiva d'empreses catalanes amb un total de 23.290 unitats legals ocupadores a 1 de gener de 2020. Un teixit empresarial que amb l'arribada de la pandèmia es va reduir un 5,6%: 1.300 empreses menys fins a pràcticament 22.000 (taula 14). Aquesta contracció del nombre d'empreses és el resultat de la diferència entre les 2.428 baixes i les 1.128 altes registrades el primer trimestre.

A diferència del que s'ha vist per a la demarcació de Barcelona, a començaments del 3r trimestre (1 de juliol) Girona havia recuperat pràcticament la totalitat d'empreses amb 23.248 (-0,2% respecte a l'1 de gener), gràcies a la desescalada del confinament estricte, l'inici de l'estiu i les perspectives enfront la campanya turística. Tanmateix, en aquest cas cal fer un incís. Si s'observen les sèries històriques de comptes de cotització (població base per elaborar aquesta estadísti-

ca), s'observa l'elevada estacionalitat en aquesta demarcació del teixit empresarial donat d'alta a la Seguretat Social en funció de si té o no treballadors. Moltes empreses que desenvolupen una activitat altament estacional perquè depenen del turisme com poden ser comerços o hostaleria es donen d'alta quan comença la temporada, i de baixa quan finalitza. Atès que l'inici de la sèrie comença el 2020, no hi ha una referència anterior a la pandèmia per fer una comparativa desestacionalitzada. Tanmateix, la xifra del 2021, més de 24.400 empreses, dona a entendre que el teixit empresarial encara estava altament afectat per la Covid-19 el 2020 i que el 2021, amb forces menys restriccions, s'ha recuperat significativament (+5,1% interanual), però resta pendent saber si ha estat plenament.

Aquests fluxos d'altes i reactivacions, i baixes sobre l'estoc total han donat lloc a una taxa neta de creixement negativa del -5,3% el primer trimestre i un nivell de supervivència del 89,6% (taula 15). En aquests mesos la taxa

Taula 14
Unitats legals ocupadores. Esdeveniments demogràfics. Girona
(en nombre)

		Altes i reactivacions	Permanències	Baixes	Estoc total	Població efectiva*
2020	1 Trimestre	1.128	20.862	2.428	24.418	23.290
	2 Trimestre	2.074	21.174	816	24.064	21.990
	3 Trimestre	1.339	21.885	1.363	24.587	23.248
	4 Trimestre	914	21.344	1.880	24.138	23.224
2021	1 Trimestre	1.491	21.241	1.017	23.749	22.258
	2 Trimestre	2.596	21.839	893	25.328	22.732
	3 Trimestre	1.087	22.820	1.615	25.522	24.435
	4 Trimestre	1.162	21.950	1.957	25.069	23.907

Nota: *A l'inici del trimestre.

Font: INE

Taula 15
Evolució dels esdeveniments demogràfics. Girona
(en percentatge)

		Taxa neta de creixement	Taxa d'altes i reactivacions	Taxa de baixes	Taxa de supervivència
2020	1 Trimestre	-5,3	4,6	9,9	89,6
	2 Trimestre	5,2	8,6	3,4	96,3
	3 Trimestre	-0,1	5,4	5,5	94,1
	4 Trimestre	-4,0	3,8	7,8	91,9
2021	1 Trimestre	2,0	6,3	4,3	95,4
	2 Trimestre	6,7	10,2	3,5	96,1
	3 Trimestre	-2,1	4,3	6,3	93,4
	4 Trimestre	-3,2	4,6	7,8	91,8

Font: INE

de baixes va ser del 9,9%, set dècimes per sobre de la mitjana catalana. A mesura que avancen els trimestres, menys empreses es donen de baixa i més es donen d'alta o s'incorporen de nou. En concret, és rellevant destacar la taxa d'altres i reactivacions del 2T del 2021: un 10,2%, 4,4 p.p. més que la mitjana catalana, i la taxa de baixes dels dos trimestres posteriors: 6,3% i 7,8%, respectivament, 1,5 i 2,9 p.p. per sobre de la mitjana catalana cadascuna. Unes xifres que resulten de la marcada estacionalitat del teixit empresarial com s'ha dit anteriorment perquè, de fet, tal i com mostra el [gràfic 4](#) les taxes de supervivència empresarial –menys el 2020, any de restriccions força elevades encara–, el 2021 l'evolució ha estat lleugerament més positiva per a la demarcació de Girona que per al conjunt de Catalunya.

Anàlisi per dimensió en funció del nombre d'assalariats

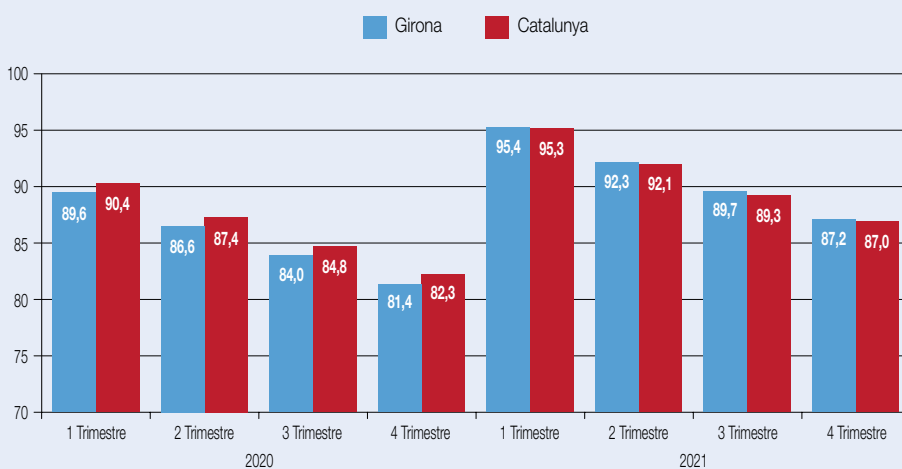
Si les mateixes dades de supervivència a partir de la cohort d'1 de gener s'analitzen en funció de la dimensió de les empreses segons el nombre de treballadors a càrrec, la tendència ha estat molt similar a la de Catalunya. A primera vista es veu una afectació negativa molt significativa sobre les microempreses (menys de 6 assalariats) i estabilitat plena sobre les més de més de 249 treballadors amb una supervivència del 100% ([taula 16](#)). Tanmateix, en comparació amb la mitjana, el 2020 l'evolució ha estat lleugerament pitjor a la demarcació. A 1 de gener de 2020, Girona comptava amb més de 17.300 ULOs d'1 a 5 treballadors, el 75% del total del teixit de la província. En el trimestre immediatament posterior, la taxa de supervivència va ser

del 86,8% –mentre que tots els trams restants es van mantenir per sobre del 96%–, i es va deteriorar fins al 76,9% el 4T (77,8% la mitjana catalana). La menor resiliència de les microempreses, per menor disponibilitat de recursos, ha reduït el seu pes sobre el total fins al 70% el 4T del 2020. En canvi, les petites i mitjanes han guanyat quota lleugerament. En valor absolut es registren més de 4.000 empreses menys al finalitzar el 2020 (el 93% de la reducció total de la demarcació). El 2021, tots els trams presenten una població efectiva inferior a la d'un any enrere, excepte les empreses de més de 249 assalariats. En aquest cas les taxes de supervivència inicials oscil·len entre el 94,3% (microempreses) i el 100% (les de major dimensió). Tanmateix, a mesura que avança l'any, aquestes empitjoren, especialment en el cas de les de menor dimensió que tanquen l'any amb una supervivència del 84,2% (7,4 p.p. per sobre de la xifra d'un any enrere).

Anàlisi per activitats econòmiques

Atesa la naturalesa de l'activitat econòmica de la demarcació –especialment focalitzada en el turisme, a banda d'altres activitats com la indústria alimentària–, és previsible una major afectació sobre les empreses dedicades al comerç, hostaleria i activitats recreatives que sobre la resta, en línia amb el que s'ha vist també per al conjunt de Catalunya. A principis del 2020, Girona comptava amb un 24,4% de les empreses dedicades al comerç, un 16,7% a l'hostaleria (3,7 punts més que la mitjana catalana), un 14,7% a la construcció (4,9 punts més que la mitjana) i un 9% a la indústria manufacturera.

Gràfic 4
Indicadors de supervivència de les unitats legals ocupadores. Cohort 1 de gener
(en percentatge)

Font: INE

Taula 16
Indicadors de supervivència de les unitats legals ocupadores per cohorts i dimensió. Girona

Cohort 1 gener		Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en nombre)			
		(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
2020	D'1 a 5	17.353	15.063	14.412	13.882	13.337
	De 6 a 9	2.571	2.489	2.463	2.420	2.380
	De 10 a 99	3.168	3.114	3.098	3.077	3.049
	De 100 a 249	143	141	141	140	138
	De 250 o més	55	55	55	55	55
	Total	23.290	20.862	20.169	19.574	18.959
2021	D'1 a 5	16.766	15.808	15.181	14.636	14.120
	De 6 a 9	2.348	2.312	2.279	2.259	2.236
	De 10 a 99	2.959	2.938	2.909	2.891	2.866
	De 100 a 249	128	126	126	126	126
	De 250 o més	57	57	57	57	57
	Total	22.258	21.241	20.552	19.969	19.405

		Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en %)			
		(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
2020	D'1 a 5	17.353	86,8	83,1	80,0	76,9
	De 6 a 9	2.571	96,8	95,8	94,1	92,6
	De 10 a 99	3.168	98,3	97,8	97,1	96,2
	De 100 a 249	143	98,6	98,6	97,9	96,5
	De 250 o més	55	100,0	100,0	100,0	100,0
	Total	23.290	89,6	86,6	84,0	81,4
2021	D'1 a 5	16.766	94,3	90,5	87,3	84,2
	De 6 a 9	2.348	98,5	97,1	96,2	95,2
	De 10 a 99	2.959	99,3	98,3	97,7	96,9
	De 100 a 249	128	98,4	98,4	98,4	98,4
	De 250 o més	57	100,0	100,0	100,0	100,0
	Total	22.258	95,4	92,3	89,7	87,2

Nota: *A l'inici del trimestre.

Font: INE

De més a menys impacte negatiu.

En el trimestre de seguiment 1, ja amb l'efecte de la Covid-19, l'hostaleria va registrar una taxa de supervivència del 83,5%, la més baixa de totes les activitats econòmiques seguida de la construcció, les activitats artístiques o les administratives (al voltant del 87,6% totes elles) (taula 17.A). En canvi, tot el sector industrial –activitats extractives, manufactureres i de subministrament–, juntament amb les financeres van mantenir taxes per sobre del 95%. De fet, totes elles van mantenir l'evolució més positiva al llarg del 2020 (per sobre el 90%), mentre que el teixit empresarial de les esmentades anteriorment i d'altres com el comerç, l'educació o el transport es va deteriorar significativament amb uns nivells de supervivència per sota del 80% (del

71,4% a les empreses que desenvolupen tasques administratives i un 73% a l'hostaleria). En termes relatius respecte a la pèrdua global de l'1 de gener fins al 4T 2020, l'hostaleria representa el 24% (més de 1.000 ULOs), el comerç el 21% (més de 900) i la construcció el 17%.

El 2021 cap activitat registra una població efectiva final (4T) superior a la inicial (1 de gener), només les empreses de subministrament d'energia s'han mantingut estables. En totes les activitats la taxa de supervivència ha anat en descens: -2.853 empreses acumulades en total, de les quals el 44,1% es dediquen al comerç o la restauració. Tot i que el nivell de supervivència en aquests dos casos se situa per

sota del 90% en el darrer trimestre de l'any (fins al 82,8% a l'hostaleria), l'educació ha estat l'activitat amb menor taxa de supervivència el 2021, passant d'un 95,5% el primer tri-

mestre a un 77,5% el quart. Tanmateix, en termes absoluts la reducció anual ha estat inferior a la del 2020, tendència que de fet s'ha produït a tots els casos (taula 17.B).

Taula 17A

Indicadors de supervivència de les unitats legals ocupadores per cohorts i activitats econòmiques. Girona 2020

Cohort 1 gener	Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en nombre)			
	(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
B. Indústries extractives	23	23	23	23	23
C. Indústries manufactureres	2.091	1.999	1.964	1.929	1.904
D. Subministrament d'energia	26	25	25	25	25
E. Subministrament d'aigua	76	74	73	72	72
F. Construcció	3.429	2.991	2.883	2.787	2.712
G. Comerç	5.688	5.140	5.011	4.893	4.778
H. Transport i emmagatzematge	920	829	792	761	733
I. Hostaleria	3.900	3.258	3.159	3.047	2.848
J. Informació i comunicacions	341	308	296	287	279
K. Activitats financeres i d'assegurances	282	270	267	265	261
L. Activitats immobiliàries	822	775	759	747	728
M. Activitats professionals, científiques i tècniques	1.542	1.451	1.405	1.368	1.338
N. Activitats administratives i serveis auxiliars	869	763	740	712	676
P. Educació	560	504	432	408	400
Q. Activitats sanitàries i serveis socials	745	705	682	668	659
R. Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	694	609	575	539	523
S. Altres serveis	1.282	1.138	1.083	1.043	1.000
Total	23.290	20.862	20.169	19.574	18.959

Cohort 1 gener	Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en %)			
	(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
B. Indústries extractives	23	100,0	100,0	100,0	100,0
C. Indústries manufactureres	2.091	95,6	93,9	92,3	91,1
D. Subministrament d'energia	26	96,2	96,2	96,2	96,2
E. Subministrament d'aigua	76	97,4	96,1	94,7	94,7
F. Construcció	3.429	87,2	84,1	81,3	79,1
G. Comerç	5.688	90,4	88,1	86,0	84,0
H. Transport i emmagatzematge	920	90,1	86,1	82,7	79,7
I. Hostaleria	3.900	83,5	81,0	78,1	73,0
J. Informació i comunicacions	341	90,3	86,8	84,2	81,8
K. Activitats financeres i d'assegurances	282	95,7	94,7	94,0	92,6
L. Activitats immobiliàries	822	94,3	92,3	90,9	88,6
M. Activitats professionals, científiques i tècniques	1.542	94,1	91,1	88,7	86,8
N. Activitats administratives i serveis auxiliars	869	87,8	85,2	81,9	77,8
P. Educació	560	90,0	77,1	72,9	71,4
Q. Activitats sanitàries i serveis socials	745	94,6	91,5	89,7	88,5
R. Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	694	87,8	82,9	77,7	75,4
S. Altres serveis	1.282	88,8	84,5	81,4	78,0
Total	23.290	89,6	86,6	84,0	81,4

Nota: *A l'inici del trimestre.

Font: INE

De més a menys impacte negatiu.

En darrer lloc, es mostren els principals esdeveniments demogràfics prenent com a referència el nivell pre pandèmia, l'impacte més immediat (1T 2020), el tancament del 2020

(4T) i el del 2021 (taula 18). Quant a la població efectiva, entre l'1 de gener de 2020 i l'1 d'octubre de 2021 aquesta és globalment positiva a la demarcació (+618 empreses). Per acti-

Taula 17B
Indicadors de supervivència de les unitats legals ocupadores per cohorts i activitats econòmiques. Girona 2021

Cohort 1 gener	Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en %)			
	(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
B. Indústries extractives	24	24	24	23	23
C. Indústries manufactureres	2.071	2.018	1.983	1.953	1.915
D. Subministrament d'energia	29	29	29	29	29
E. Subministrament d'aigua	77	73	72	71	70
F. Construcció	3.329	3.154	3.036	2.912	2.834
G. Comerç	5.488	5.232	5.094	4.964	4.836
H. Transport i emmagatzematge	890	833	798	771	749
I. Hostaleria	3.518	3.328	3.210	3.090	2.912
J. Informació i comunicacions	334	323	317	308	301
K. Activitats financeres i d'assegurances	292	283	279	274	267
L. Activitats immobiliàries	818	790	783	776	765
M. Activitats professionals, científiques i tècniques	1.510	1.450	1.421	1.403	1.368
N. Activitats administratives i serveis auxiliars	834	778	749	724	703
P. Educació	525	510	436	411	407
Q. Activitats sanitàries i serveis socials	712	700	692	681	676
R. Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	645	606	563	546	538
S. Altres serveis	1.162	1.110	1.066	1.033	1.012
Total	22.258	21.241	20.552	19.969	19.405

Cohort 1 gener	Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en %)			
	(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
B. Indústries extractives	24	100,0	100,0	95,8	95,8
C. Indústries manufactureres	2.071	97,4	95,8	94,3	92,5
D. Subministrament d'energia	29	100,0	100,0	100,0	100,0
E. Subministrament d'aigua	77	94,8	93,5	92,2	90,9
F. Construcció	3.329	94,7	91,2	87,5	85,1
G. Comerç	5.488	95,3	92,8	90,5	88,1
H. Transport i emmagatzematge	890	93,6	89,7	86,6	84,2
I. Hostaleria	3.518	94,6	91,2	87,8	82,8
J. Informació i comunicacions	334	96,7	94,9	92,2	90,1
K. Activitats financeres i d'assegurances	292	96,9	95,5	93,8	91,4
L. Activitats immobiliàries	818	96,6	95,7	94,9	93,5
M. Activitats professionals, científiques i tècniques	1.510	96,0	94,1	92,9	90,6
N. Activitats administratives i serveis auxiliars	834	93,3	89,8	86,8	84,3
P. Educació	525	97,1	83,0	78,3	77,5
Q. Activitats sanitàries i serveis socials	712	98,3	97,2	95,6	94,9
R. Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	645	94,0	87,3	84,7	83,4
S. Altres serveis	1.162	95,5	91,7	88,9	87,1
Total	22.258	95,4	92,3	89,7	87,2

Nota: *A l'inici del trimestre.

Font: INE

De més a menys impacte negatiu.

Taula 18
Indicadors d'esdeveniments demogràfics de les unitats ocupadores. Girona
(en nombre i percentatge)

Activitat econòmica Seccions CCAE	Població efectiva		Taxa d'altres i reactivacions			Taxa de baixes			Taxa neta de creixement		
	1 gen. 20	1 octub. 21	1T 20	4T 20	4T 21	1T 20	4T 20	4T 21	1T 20	4T 20	4T 21
B. Indústria extractives	23	23	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
C. Indústria manufacturera	2.091	2.115	2,9	1,9	2,1	4,3	2,1	3,1	-1,4	-0,2	-1,1
D. Subministrament d'energia	26	30	0,0	0,0	0,0	3,8	0,0	0,0	-3,8	0,0	0,0
E. Subministrament d'aigua	76	74	1,3	2,6	2,6	2,6	0,0	1,3	-1,3	2,6	1,3
F. Construcció	3.429	3.421	5,3	5,8	5,8	12,1	4,8	4,8	-6,8	1,0	1,0
G. Comerç	5.688	5.787	3,8	3,3	4,3	9,3	6,0	7,2	-5,5	-2,7	-2,9
H. Transport i emmagatzematge	920	967	5,3	4,0	3,3	9,4	9,2	9,6	-4,0	-5,2	-6,3
I. Hostaleria	3.900	4.406	6,8	2,6	4,5	15,3	19,5	18,5	-8,5	-16,8	-14,0
J. Informació i comunicacions	341	357	5,3	4,9	4,0	9,2	4,3	4,0	-3,9	0,6	0,0
K. Activitats financeres i d'assegurances	282	306	3,8	4,0	4,4	4,1	2,3	2,5	-0,3	1,7	1,9
L. Activitats immobiliàries	822	849	5,1	2,5	3,0	5,4	3,9	2,7	-0,3	-1,4	0,2
M. Activitats professionals, científiques i tècniques	1.542	1.532	3,9	4,0	3,8	5,7	3,0	2,8	-1,7	1,0	0,9
N. Activitats administratives i serveis auxiliars	869	910	7,3	4,8	5,9	11,3	11,1	9,6	-4,1	-6,3	-3,7
P. Educació	560	492	2,6	10,4	12,3	9,7	3,0	3,0	-7,1	7,4	9,3
Q. Activitats sanitàries i serveis socials	745	733	2,0	2,2	2,1	5,3	1,7	1,6	-3,3	0,6	0,5
R. Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	694	691	4,8	7,4	9,9	11,7	8,6	6,9	-6,9	-1,3	3,0
S. Altres serveis	1.282	1.214	3,2	3,2	5,6	10,9	6,7	4,9	-7,6	-3,5	0,7
Total	23.290	23.907	4,6	3,8	4,6	9,9	7,8	7,8	-5,3	-4,0	-3,2

Font: INE

vitats econòmiques, ho és a 11 de les 17, i són precisament l'hostaleria (+500) i el comerç (quasi 100) les que fan una major aportació. Aquest fet demostra l'elevada estacionalitat del teixit empresarial gironí, atès que és previsible que moltes d'aquestes empreses es donin de baixa al llarg del darrer trimestre de l'any. Quant a la resta d'indicadors, són aquestes mateixes, juntament amb l'educació i les activitats artístiques les que mostren taxes de baixa més elevades (moltes d'elles de dos dígit), reduccions inicials del teixit empresarial sig-

nificativament per sobre de la mitjana (taxes de creixement negatives al voltant del -7%), alhora que taxes d'altres i reactivacions superiors en els trimestres posteriors (l'hostaleria, l'única amb un major endarreriment).

4.3 LLEIDA

A principis del 2020, la demarcació de Lleida concentrava una població efectiva de 12.218 empreses, el 6% del total

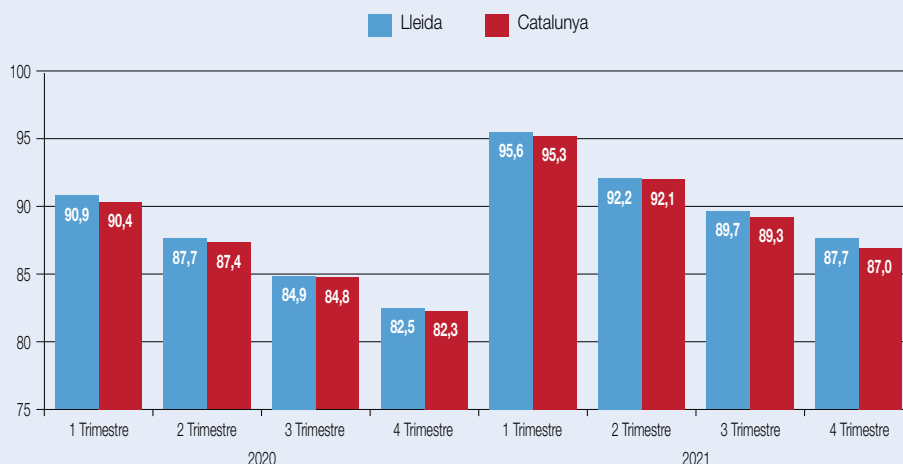
Taula 19
Unitats legals ocupadores. Esdeveniments demogràfics. Lleida
(en nombre)

		Altes i reactivacions	Permanències	Baixes	Estoc total	Població efectiva*
2020	1 Trimestre	480	11.101	1.117	12.698	12.218
	2 Trimestre	590	11.116	465	12.171	11.581
	3 Trimestre	590	11.156	550	12.296	11.706
	4 Trimestre	538	11.150	596	12.284	11.746
2021	1 Trimestre	564	11.172	516	12.252	11.688
	2 Trimestre	746	11.253	483	12.482	11.736
	3 Trimestre	514	11.407	592	12.513	11.999
	4 Trimestre	700	11.401	520	12.621	11.921

Nota: *A l'inici del trimestre.

Font: INE

Gràfic 5
Indicadors de supervivència de les unitats legals ocupadores. Cohort 1 de gener
(en percentatge)

Font: INE

de Catalunya (taula 19). Percentatge que, malgrat l'impacte de la Covid-19, ha aconseguit mantenir estable al llarg dels darrers dos anys. Amb l'arribada de la pandèmia el teixit empresarial es va reduir un 5,2% (igual que la mitjana catalana), amb més de 600 ULOs menys. Al llarg dels trimestres posteriors, el nombre d'empreses es recupera, excepte el 1T de 2021 on torna a caure intertrimestralment per la tercera onada del virus. Quant a la resta d'indicadors, la demarcació només va superar les 1.000 baixes el 1T de 2020 amb el confinament estricte, xifra que s'ha mantingut en les 530 en mitjana en la resta del període; i mostra un nombre d'altres superior a la mitjana d'aquests dos anys (590) el 2T i 4T del 2021, any de recuperació amb la fi de l'estat d'alarma.

Aquesta evolució d'altres més reactivacions i baixes deixa una taxa de creixement negativa a principis i finals del 2020

(-5% i -0,5%, respectivament), i el 3T del 2021 (-0,6%). La taxa de baixes va repuntar fortament amb l'arribada de la pandèmia fins al 8,8% per moderar-se significativament en els trimestres posteriors. En canvi, la taxa d'altres i reactivacions es va mantenir força estable el 2020, però va repuntar a mitjans i finals del 2021. Arrel d'aquests fluxos, el nivell de supervivència es va veure especialment afectat el 1T del 2020 amb una taxa del 90,9% (taula 20). En els trimestres posteriors, aquesta es manté força estable al voltant del 95,5% (sent la taxa del 4T 2020 la que més es devia a la baixa per la tornada cap a mesures més restrictives). En comparació amb la taxa de supervivència mitjana a Catalunya (gràfic 5), les taxes de Lleida són lleugerament superiors al llarg de tots els trimestres del 2020 i 2021, especialment el darrer trimestre del 2021 amb una diferència de set dècimes.

Taula 20
Evolució dels esdeveniments demogràfics. Lleida
(en percentatge)

		Taxa neta de creixement	Taxa d'altres i reactivacions	Taxa de baixes	Taxa de supervivència
2020	1 Trimestre	-5,0	3,8	8,8	90,9
	2 Trimestre	1,0	4,8	3,8	96,0
	3 Trimestre	0,3	4,8	4,5	95,3
	4 Trimestre	-0,5	4,4	4,9	94,9
2021	1 Trimestre	0,4	4,6	4,2	95,6
	2 Trimestre	2,1	6,0	3,9	95,9
	3 Trimestre	-0,6	4,1	4,7	95,1
	4 Trimestre	1,4	5,5	4,1	95,6

Font: INE

Anàlisi per dimensió en funció del nombre d'assalariats

L'impacte de la Covid-19 en funció de la dimensió empresarial a Lleida ha estat molt similar que per al conjunt de Catalunya, tot i que amb taxes de mortalitat més moderades i una evolució més positiva en el cas de les grans empreses, especialment el 2021 amb nivells de supervivència del 100% entre les ULOs de 100 o més treballadors. Com s'ha vist anteriorment, les microempreses, amb un pes del 75% sobre el total d'empreses a la demarcació, han estat les més perjudicades per les restriccions des de l'inici. La taxa de supervivència el primer trimestre del 2020 va ser del 88,6% i es va reduir gradualment fins al 78,3% a finals d'any (taula 21). En valor absolut suposa una re-

ducció de més de 1.900 empreses, el 93% de la reducció total (-2.140). A la resta de trams, la taxa de supervivència més baixa la van registrar les petites empreses el 4T amb un nivell del 93,4% (xifra del 96,1% en el cas de les mitjanes). El 2021 les taxes de supervivència es moderen a tots els casos i en cap tram se situen per sota del 80%. En el cas de les empreses d'1 a 5 treballadors la població efectiva a 1 de gener va registrar un nivell de supervivència del 94,4% –a certa distància de la resta (la més baixa és del 98,5% en el cas de les petites empreses)–, que es va reduir progressivament en els trimestres posteriors fins al 84,9% el 4T (-1.315 empreses en un any). A les petites i mitjanes empreses la reducció ha estat fins al 93,8% i 97%, respectivament.

Taula 21
Indicadors de supervivència de les unitats legals ocupadores per cohorts i dimensió. Lleida

Cohort 1 gener		Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en nombre)			
		(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
2020	D'1 a 5	9.135	8.095	7.736	7.417	7.150
	De 6 a 9	1.297	1.246	1.234	1.220	1.211
	De 10 a 99	1.675	1.650	1.636	1.624	1.610
	De 100 a 249	77	76	75	74	74
	De 250 o més	34	34	34	33	33
	Total	12.218	11.101	10.715	10.368	10.078
2021	D'1 a 5	8.724	8.236	7.894	7.621	7.409
	De 6 a 9	1.245	1.226	1.194	1.182	1.168
	De 10 a 99	1.603	1.594	1.569	1.565	1.555
	De 100 a 249	84	84	84	84	84
	De 250 o més	32	32	32	32	32
	Total	11.688	11.172	10.773	10.484	10.248

Cohort 1 gener		Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en %)			
		(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
2020	D'1 a 5	9.135	88,6	84,7	81,2	78,3
	De 6 a 9	1.297	96,1	95,1	94,1	93,4
	De 10 a 99	1.675	98,5	97,7	97,0	96,1
	De 100 a 249	77	98,7	97,4	96,1	96,1
	De 250 o més	34	100,0	100,0	97,1	97,1
	Total	12.218	90,9	87,7	84,9	82,5
2021	D'1 a 5	8.724	94,4	90,5	87,4	84,9
	De 6 a 9	1.245	98,5	95,9	94,9	93,8
	De 10 a 99	1.603	99,4	97,9	97,6	97,0
	De 100 a 249	84	100,0	100,0	100,0	100,0
	De 250 o més	32	100,0	100,0	100,0	100,0
	Total	11.688	95,6	92,2	89,7	87,7

Nota: *A l'inici del trimestre.

Font: INE

De més a menys impacte negatiu.

Anàlisi per activitats econòmiques

L'estructura productiva de la demarcació de Lleida és similar a la de la mitjana catalana en termes d'ULO, tanma-

teix el sector industrial –molt lligat a les activitats agrícoles també– juntament amb la construcció tenen un pes lleugerament superior. Dins dels serveis, mentre que la quota de les activitats immobiliàries, professionals i TIC és in-

Taula 22A
Indicadors de supervivència de les unitats legals ocupadores per cohorts i activitats econòmiques. Lleida 2020

Cohort 1 gener	Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en nombre)			
	(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
B. Indústries extractives	16	16	16	15	15
C. Indústries manufactureres	1.198	1.129	1.113	1.099	1.080
D. Subministrament d'energia	36	35	33	33	31
E. Subministrament d'aigua	107	104	104	102	101
F. Construcció	1.590	1.400	1.358	1.307	1.265
G. Comerç	3.246	2.994	2.921	2.853	2.802
H. Transport i emmagatzematge	723	653	629	602	585
I. Hostaleria	1.718	1.432	1.361	1.286	1.210
J. Informació i comunicacions	147	140	139	133	132
K. Activitats financeres i d'assegurances	179	169	166	158	154
L. Activitats immobiliàries	259	242	239	232	227
M. Activitats professionals, científiques i tècniques	823	787	768	756	735
N. Activitats administratives i serveis auxiliars	399	359	346	335	325
P. Educació	321	289	250	237	231
Q. Activitats sanitàries i serveis socials	422	403	387	371	362
R. Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	294	271	245	230	227
S. Altres serveis	740	678	640	619	596
Total	12.218	11.101	10.715	10.368	10.078

Cohort 1 gener	Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en %)			
	(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
B. Indústries extractives	16	100,0	100,0	93,8	93,8
C. Indústries manufactureres	1.198	94,2	92,9	91,7	90,2
D. Subministrament d'energia	36	97,2	91,7	91,7	86,1
E. Subministrament d'aigua	107	97,2	97,2	95,3	94,4
F. Construcció	1.590	88,1	85,4	82,2	79,6
G. Comerç	3.246	92,2	90,0	87,9	86,3
H. Transport i emmagatzematge	723	90,3	87,0	83,3	80,9
I. Hostaleria	1.718	83,4	79,2	74,9	70,4
J. Informació i comunicacions	147	95,2	94,6	90,5	89,8
K. Activitats financeres i d'assegurances	179	94,4	92,7	88,3	86,0
L. Activitats immobiliàries	259	93,4	92,3	89,6	87,6
M. Activitats professionals, científiques i tècniques	823	95,6	93,3	91,9	89,3
N. Activitats administratives i serveis auxiliars	399	90,0	86,7	84,0	81,5
P. Educació	321	90,0	77,9	73,8	72,0
Q. Activitats sanitàries i serveis socials	422	95,5	91,7	87,9	85,8
R. Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	294	92,2	83,3	78,2	77,2
S. Altres serveis	740	91,6	86,5	83,6	80,5
Total	12.218	90,9	87,7	84,9	82,5

Nota: *A l'inici del trimestre.

Font: INE

De més a menys impacte negatiu.

ferior, el comerç i l'hostaleria, dos sectors molt afectats per la pandèmia, tenen un pes superior (26,6% i 14,1%, respectivament). El 2020, la construcció, el transport, la restauració, l'educació, les activitats artístiques i els altres

serveis van tancar l'any amb una supervivència (en base a la població identificada a 1 de gener) inferior al 80% (taula 22.A). La més baixa va ser la de l'hostaleria amb un 73,2% (508 ULOs menys, el 24% de la reducció total del teixit

Taula 22B
Indicadors de supervivència de les unitats legals ocupadores per cohorts i activitats econòmiques. Lleida 2021

Cohort 1 gener	Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en %)			
	(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
B. Indústries extractives	15	15	15	15	15
C. Indústries manufactureres	1.158	1.129	1.110	1.092	1.064
D. Subministrament d'energia	41	40	39	39	39
E. Subministrament d'aigua	107	101	101	101	99
F. Construcció	1.540	1.463	1.419	1.381	1.345
G. Comerç	3.189	3.053	2.969	2.901	2.842
H. Transport i emmagatzematge	669	643	609	594	583
I. Hostaleria	1.534	1.440	1.372	1.301	1.263
J. Informació i comunicacions	139	129	127	127	123
K. Activitats financeres i d'assegurances	173	165	161	157	155
L. Activitats immobiliàries	262	249	240	237	236
M. Activitats professionals, científiques i tècniques	816	791	780	768	753
N. Activitats administratives i serveis auxiliars	378	350	340	327	319
P. Educació	309	298	250	237	234
Q. Activitats sanitàries i serveis socials	388	384	375	370	363
R. Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	282	267	249	238	234
S. Altres serveis	688	655	617	599	581
Total	11.688	11.172	10.773	10.484	10.248

Cohort 1 gener	Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en %)			
	(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
B. Indústries extractives	15	100,0	100,0	100,0	100,0
C. Indústries manufactureres	1.158	97,5	95,9	94,3	91,9
D. Subministrament d'energia	41	97,6	95,1	95,1	95,1
E. Subministrament d'aigua	107	94,4	94,4	94,4	92,5
F. Construcció	1.540	95,0	92,1	89,7	87,3
G. Comerç	3.189	95,7	93,1	91,0	89,1
H. Transport i emmagatzematge	669	96,1	91,0	88,8	87,1
I. Hostaleria	1.534	93,9	89,4	84,8	82,3
J. Informació i comunicacions	139	92,8	91,4	91,4	88,5
K. Activitats financeres i d'assegurances	173	95,4	93,1	90,8	89,6
L. Activitats immobiliàries	262	95,0	91,6	90,5	90,1
M. Activitats professionals, científiques i tècniques	816	96,9	95,6	94,1	92,3
N. Activitats administratives i serveis auxiliars	378	92,6	89,9	86,5	84,4
P. Educació	309	96,4	80,9	76,7	75,7
Q. Activitats sanitàries i serveis socials	388	99,0	96,6	95,4	93,6
R. Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	282	94,7	88,3	84,4	83,0
S. Altres serveis	688	95,2	89,7	87,1	84,4
Total	11.688	95,6	92,2	89,7	87,7

Nota: *A l'inici del trimestre.

Font: INE

De més a menys impacte negatiu.

empresarial). En termes absoluts, la segona major reducció es va produir al comerç (1 de cada 5 empreses). Quant a la resta de serveis, les activitats immobiliàries i sanitàries són les que es van veure menys afectades amb una taxa de supervivència superior al 89% en ambdós casos. Quant al sector industrial, al llarg del primer any de pandèmia el nivell de supervivència empresarial va ser del 94,2% en mitjana, situant-se només per sota del 90% les empreses energètiques el darrer trimestre.

En relació amb el 2021, els nivells de supervivència han evolucionat millor que l'any anterior (taula 22.B). Tanmateix, només les indústries extractives han mantingut la mateixa població efectiva d'empreses al llarg de tot l'any, mentre que la resta l'han disminuïda. En termes absoluts i acumulats, el comerç i la restauració són les que registren els majors descensos (més de 600 empreses i el 43% del total conjuntament). No obstant això, no presenten els pitjors nivells de supervivència, atès que en el 4t trimestre de l'any, aquest ha estat del 89,1% al comerç i del 82,3% a l'hostaleria (la mitjana al conjunt de l'economia és del 87,7%). En canvi, les empreses dedicades a l'educació han estat les que mostren un major deteriorament en termes relatius al llarg del 2021, passant d'una taxa de supervivència del 96,4% el 1T (per sobre de la mitjana) al 75,7% en el 4T (única activitat amb un nivell de supervivència inferior al 80%). En l'altre extrem, el sector immobiliari, les activitats professionals i les sanitàries han mantingut valors per sobre del 90% en tots els trimestres de seguiment, mateixa tendència que han seguit les activitats industrials.

En darrer lloc, la taula 23 mostra l'anàlisi per activitats econòmiques des del punt de vista dels principals esdeveniments demogràfics en quatre moments al llarg del 2021 i 2022 (prepandèmia, primer impacte i tancaments de l'any), sense monitoritzar una cohort determinada com a les taules anteriors. En termes acumulats, a 1 d'octubre de 2021, només set activitats econòmiques mantenen o superen la població efectiva d'abans de la pandèmia (1 de gener de 2020). Són les indústries extractives, el subministrament d'energia, la construcció, les TIC, les activitats financeres, immobiliàries i professionals. En l'altre extrem l'hostaleria i el comerç han registrat les reduccions més elevades (99 i 71 ULOs menys, respectivament).

Amb l'arribada de la Covid-19, l'hostaleria i la construcció van registrar les taxes de baixa més elevades amb xifra de dos dígitos: 15,7% i 11,4%, respectivament (molt per sobre de la mitjana, 8,8%). Sobre el total de baixes a la demar-

ca, amb l'arribada de la Covid-19, l'hostaleria i la construcció van registrar les taxes de baixa més elevades amb xifra de dos dígitos: 15,7% i 11,4%, respectivament (molt per sobre de la mitjana, 8,8%). Sobre el total de baixes a la demar-

Taula 23
Indicadors d'esdeveniments demogràfics de les unitats ocupadores. Lleida
(En nombre i percentatge)

Activitat econòmica	Població efectiva		Taxa d'altres i reactivacions			Taxa de baixes			Taxa neta de creixement		
	1 gen. 20	1 octub. 21	1T 20	4T 20	4T 21	1T 20	4T 20	4T 21	1T 20	4T 20	4T 21
B. Indústries extractives	16	16	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
C. Indústries manufactureres	1.198	1.167	1,7	2,6	2,9	5,7	2,3	3,7	-3,9	0,3	-0,7
D. Subministrament d'energia	36	44	7,7	4,5	4,3	2,6	6,8	0,0	5,1	-2,3	4,3
E. Subministrament d'aigua	107	106	2,7	3,7	0,0	2,7	1,8	1,9	0,0	1,8	-1,9
F. Construcció	1.590	1.634	4,7	4,5	4,5	11,4	6,7	6,8	-6,7	-2,2	-2,3
G. Comerç	3.246	3.175	3,6	4,1	4,6	7,5	3,1	3,0	-3,9	1,0	1,6
H. Transport i emmagatzematge	723	681	2,7	3,0	4,8	9,4	5,8	4,9	-6,7	-2,8	-0,1
I. Hostaleria	1.718	1.619	5,4	5,5	10,6	15,7	10,7	6,0	-10,3	-5,1	4,6
J. Informació i comunicacions	147	153	3,3	1,4	4,4	4,6	1,4	3,8	-1,3	0,0	0,6
K. Activitats financeres i d'assegurances	179	187	3,2	3,9	6,0	5,4	3,9	1,0	-2,2	0,0	5,0
L. Activitats immobiliàries	259	268	5,5	4,5	3,6	6,2	1,9	0,7	-0,7	2,6	2,9
M. Activitats professionals, científiques i tècniques	823	842	3,1	3,8	3,2	4,2	2,9	2,2	-1,2	1,0	1,0
N. Activitats administratives i serveis auxiliars	399	381	4,3	4,5	4,8	9,6	6,2	4,8	-5,3	-1,7	0,0
P. Educació	321	284	3,6	11,6	13,7	9,6	3,4	1,8	-6,0	8,1	11,9
Q. Activitats sanitàries i serveis socials	422	391	1,2	2,3	3,0	4,4	2,3	1,7	-3,3	0,0	1,2
R. Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	294	286	6,1	11,1	12,8	7,3	5,1	5,8	-1,3	6,1	7,0
S. Altres serveis	740	687	3,9	3,8	4,3	8,1	4,2	4,7	-4,2	-0,4	-0,4
Total	12.218	11.921	3,8	4,4	5,5	8,8	4,9	4,1	-5,0	-0,5	1,4

Font: INE

cació, 1 de cada 4 es van produir a la restauració. En el 4T del 2020 i amb la reducció de les restriccions més generalitzades que va haver durant el confinament, la taxa de baixes es van moderar notablement a la construcció, però es va mantenir força elevada a l'hostaleria (única superior als dos dígitos), molt perjudicada per la tercera onada del virus. A la gran majoria d'activitats restants els valors es van moderar en el mateix trimestre, igual que en el 4T del 2021, tot i que a un ritme menor. Quant a la taxa d'altres i reactivacions, destaquen per sobre de la resta les activitats d'oci i l'educació amb valors per sobre de l'11% tant el 4T del 2020 com del 2021, i l'hostaleria amb un 10,6% en el darrer trimestre de l'últim any després de registres inferiors al 6%. Aquests resultats han tingut el seu efecte sobre la taxa neta de creixement, que reflecteix les mateixes tendències en cada activitat, per exemple, un descens del 10,3% a l'hostaleria el 1T de 2020 i del 5,1% el 4T del mateix any, i un fort repunt de l'educació i les empreses dedicades a les activitats recreatives a mesura que s'han relaxat les mesures i ha començat a recuperar-se l'economia.

4.4 TARRAGONA

La demarcació de Tarragona concentrava el 9% de la població efectiva d'empreses catalanes amb un total de 19.615 a 1 de gener de 2020. Amb l'impacte de la Covid-19 el teixit empresarial es va reduir en més de 1.200 empreses a 1 d'abril (un -6,2% en termes relatius, 1p.p. per sobre de la caiguda mitjana a Catalunya) (taula 24). Aquesta reducció del nombre d'ULO's és fruit de més de 2.200 baixes enfront d'unes 1.000 altres més reactivacions que es van produir molt probablement abans de l'arribada de la Covid-19. En els trimestres posteriors, la represa de l'activitat econòmica va permetre la recuperació del teixit empresarial, que es va

situar per sobre de les 19.000 empreses de nou el 3T i 4T del 2020. No obstant això, la tercera onada del virus i la tornada de les restriccions va minvar el nombre d'empreses per sota d'aquest llinar un altre cop. El 2021, la fi de l'estat d'alarma i unes perspectives d'activitat més positives es van traduir en un augment del nombre d'empreses per sobre de les 20.000 a inicis del 3T. Aquests resultats són fruit d'una notable moderació del nombre de baixes un cop superat el primer impacte de la Covid, així com un volum d'altres i reactivacions més elevat i sostingut al llarg del 2021.

En termes relatius, aquests fluxos van situar la taxa de supervivència empresarial en el 88,6% en el 1T de 2020, per recuperar-se en els trimestres posteriors: el 2020 tanca en el 92,6% i el 2021 ha oscil·lat al voltant del 93,9% en mitjana (taula 25). Al març del 2020, les mesures per afrontar la Covid-19 van forçar el tancament de moltes empreses i la taxa de baixes va escalar fins al 10,8%, 1,5 punts per sobre de la taxa mitjana del conjunt de Catalunya. Malgrat la pitjor evolució, s'observa la correcció en el trimestre següent, amb una taxa d'altres del 8,2%, molt superior al 3,1% de la taxa mitjana catalana. El 2021, destaca per un primer semestre de l'any que evoluciona en positiu, on les altres i reactivacions superen les baixes i el teixit empresarial creix un 1,5% i 5,1% el 1T i 2T, respectivament. No obstant això, la segona meitat de l'any les altres més reactivacions es moderen i les baixes augmenten de nou, fet que contrau el teixit empresarial i que podria ser el resultat de l'estacionalitat de certes activitats econòmiques, igual que succeeix a Girona.

En comparació amb la mitjana catalana (gràfic 6), la demarcació de Tarragona presenta una taxa de supervivència sistemàticament pitjor al llarg de tot el període, especialment la segona meitat de l'any amb unes divergències des dels 1,5 punts fins als 2,7 p.p.

Taula 24
Unitats legals ocupadores. Esdeveniments demogràfics. Tarragona
(en nombre)

		Altes i reactivacions	Permanències	Baixes	Estoc total	Població efectiva*
2020	1 Trimestre	1.015	17.381	2.234	20.630	19.615
	2 Trimestre	1.649	17.632	764	20.045	18.396
	3 Trimestre	1.174	18.132	1.149	20.455	19.281
	4 Trimestre	859	17.873	1.433	20.165	19.306
2021	1 Trimestre	1.307	17.721	1.011	20.039	18.732
	2 Trimestre	1.953	18.139	889	20.981	19.028
	3 Trimestre	1.055	18.711	1.381	21.147	20.092
	4 Trimestre	1.105	18.277	1.489	20.871	19.766

Nota: *A l'inici del trimestre.

Font: INE

Taula 25
Evolució dels esdeveniments demogràfics. Tarragona
(en percentatge)

		Taxa neta de creixement	Taxa d'altres i reactivacions	Taxa de baixes	Taxa de supervivència
2020	1 Trimestre	-5,9	4,9	10,8	88,6
	2 Trimestre	4,4	8,2	3,8	95,8
	3 Trimestre	0,1	5,7	5,6	94,0
	4 Trimestre	-2,8	4,3	7,1	92,6
2021	1 Trimestre	1,5	6,5	5,0	94,6
	2 Trimestre	5,1	9,3	4,2	95,3
	3 Trimestre	-1,5	5,0	6,5	93,1
	4 Trimestre	-1,8	5,3	7,1	92,5

Font: INE

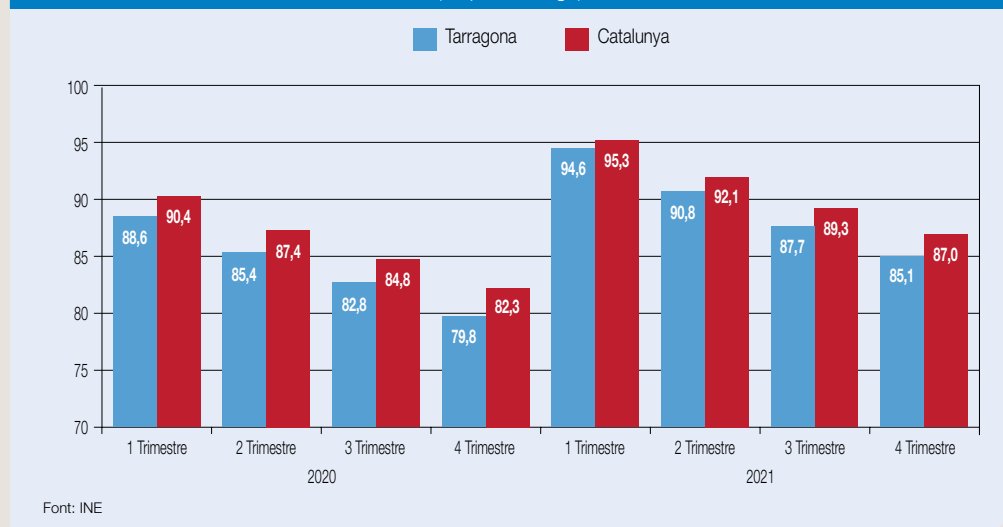
Anàlisi per dimensió en funció del nombre d'assalariats

Igual que a la resta de demarcacions, el teixit empresarial de Tarragona està format per microempreses. A 1 de gener del 2020 la població efectiva d'ULOs de menys de sis treballadors suposava el 77% del total amb més de 15.000 (percentatge del 10% i 11%, respectivament, en el cas de les petites i mitjanes empreses). Amb l'impacte de la Covid-19, la supervivència de les microempreses es va deteriorar considerablement al llarg de tot el 2020, mentre que la de les de 250 o més treballadors es va mantenir estable (taula 26). En el cas de les empreses d'1 a 5 treballadors, la supervivència el 1T de la cohort a 1 de gener va ser del 86,1%, xifra que va reduir-se notablement fins a un 75,6% a finals d'any. En termes absoluts, la reducció va ser de més de 3.600 empreses, fet que també es va traduir en una pèrdua de quota sobre el

total (-4 p.p. fins al 73%). A la resta de trams, la supervivència empresarial no ha baixat del 90% en cap dels trimestres de seguiment.

Quant al 2021, la població efectiva de partida és inferior a la de l'any anterior en tots els trams excepte en les de 250 o més treballadors que han sumat una empresa més. A mesura que avança l'any, la supervivència es manté força estable entre les petites, mitjanes i més grans empreses. Per contra les microempreses i les de 100 a 249 treballadors registren uns nivells de supervivència del 93,4% i 96,4%, respectivament. En aquests dos casos, mentre que entre les darreres la supervivència no baixa en cap cas del 95,5%, entre les microempreses baixa gradualment fins al 82,1% el 4T. En termes absoluts, la reducció anual ha estat de pràcticament 2.600 ULOs.

Gràfic 6
Indicadors de supervivència de les unitats legals ocupadores. Cohort 1 de gener
(en percentatge)

Taula 26

Indicadors de supervivència de les unitats legals ocupadores per cohorts i dimensió. Tarragona

Cohort 1 gener		Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en nombre)			
		(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
2020	D'1 a 5	15.107	13.006	12.434	11.949	11.421
	De 6 a 9	1.987	1.900	1.871	1.848	1.824
	De 10 a 99	2.344	2.298	2.277	2.262	2.241
	De 100 a 249	111	111	110	109	108
	De 250 o més	66	66	66	66	66
	Total	19.615	17.381	16.758	16.234	15.660
2021	D'1 a 5	14.537	13.579	12.933	12.391	11.938
	De 6 a 9	1.853	1.834	1.798	1.772	1.747
	De 10 a 99	2.165	2.135	2.114	2.097	2.083
	De 100 a 249	110	106	105	105	105
	De 250 o més	67	67	65	64	63
	Total	18.732	17.721	17.015	16.429	15.936

		Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en %)			
		(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
2020	D'1 a 5	15.107	86,1	82,3	79,1	75,6
	De 6 a 9	1.987	95,6	94,2	93,0	91,8
	De 10 a 99	2.344	98,0	97,1	96,5	95,6
	De 100 a 249	111	100,0	99,1	98,2	97,3
	De 250 o més	66	100,0	100,0	100,0	100,0
	Total	19.615	88,6	85,4	82,8	79,8
2021	D'1 a 5	14.537	93,4	89,0	85,2	82,1
	De 6 a 9	1.853	99,0	97,0	95,6	94,3
	De 10 a 99	2.165	98,6	97,6	96,9	96,2
	De 100 a 249	110	96,4	95,5	95,5	95,5
	De 250 o més	67	100,0	97,0	95,5	94,0
	Total	18.732	94,6	90,8	87,7	85,1

Nota: *A l'inici del trimestre.

Font: INE

De més a menys impacte negatiu.

Anàlisi per activitats econòmiques

La mateixa desagregació feta per dimensió empresarial es pot fer per activitats econòmiques. A 1 de gener de 2020, les activitats amb major pes sobre el total de l'economia a Tarragona eren, igual que s'ha vist a la resta de províncies, el comerç (24,6%), l'hostaleria (17,1%), la construcció (13,0%), la indústria manufacturera (8,2%) i per sota del 7% se situaria la resta. En un inici, l'impacte de la Covid-19 va donar lloc a una taxa de supervivència mitjana del 88,6% que va fluctuar entre el 82,4% de l'hostaleria i el 100% de les indústries extractives (taula 27.A). Juntament amb la restauració, el subministrament d'energia i la construcció van ser dels sectors més afectats en termes relatius. Al llarg dels quatre trimes-

tres de seguiment, la taxa de supervivència es deteriora a totes les activitats econòmiques amb més o menys intensitat. A finals d'any, les activitats amb millor taxa de supervivència van ser les activitats industrials en general (excepte el subministrament d'energia que de fet registra el pitjor nivell amb un 66,7% –cal matisar que és una activitat amb un pes sobre el total molt reduït i que en termes absoluts es va passar de 12 a 8 ULOs). Del sector serveis, les activitats sanitàries i les TIC són les que van mostrar més resiliència. Per darrere de les empreses energètiques, la restauració va tancar el 2020 amb una taxa del 69,9%, seguida per l'educació, les activitats d'oci, la construcció, el transport i altres serveis (amb xifres al voltant del 76%). En termes generals, destacar que el nivell de supervivència en el 4T ha evolucionat pitjor a Tar-

ragona que a Catalunya en mitjana (a 13 de les 17 activitats) –especialment a les empreses d’aigua, educació, oci, immobiliàries o restauració, deixant de banda el subministrament d’energia.

En relació amb el 2021, els nivells de supervivència també han evolucionat força pitjor a la demarcació que al conjunt de Catalunya en general. A 1 de gener, la població efectiva només ha estat superior a dos sectors, subministrament

Taula 27A
Indicadors de supervivència de les unitats legals ocupadores per cohorts i activitats econòmiques. Tarragona 2020

Cohort 1 gener	Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en nombre)			
	(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
B. Indústries extractives	25	25	25	25	24
C. Indústries manufactureres	1.607	1.501	1.465	1.449	1.431
D. Subministrament d’energia	12	10	10	8	8
E. Subministrament d’aigua	83	79	77	76	74
F. Construcció	2.550	2.137	2.055	1.988	1.921
G. Comerç	4.819	4.344	4.231	4.130	4.019
H. Transport i emmagatzematge	1.017	893	854	824	792
I. Hostaleria	3.347	2.758	2.658	2.552	2.341
J. Informació i comunicacions	230	214	211	204	200
K. Activitats financeres i d’assegurances	239	220	218	213	207
L. Activitats immobiliàries	540	509	491	478	465
M. Activitats professionals, científiques i tècniques	1.296	1.219	1.177	1.150	1.119
N. Activitats administratives i serveis auxiliars	809	728	713	684	658
P. Educació	545	496	432	393	388
Q. Activitats sanitàries i serveis socials	639	604	590	573	564
R. Activitats artístiques, recreatives i d’entreteniment	548	483	448	422	408
S. Altres serveis	1.309	1.161	1.103	1.065	1.041
Total	19.615	17.381	16.758	16.234	15.660

Cohort 1 gener	Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en %)			
	(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
B. Indústries extractives	25	100,0	100,0	100,0	96,0
C. Indústries manufactureres	1.607	93,4	91,2	90,2	89,0
D. Subministrament d’energia	12	83,3	83,3	66,7	66,7
E. Subministrament d’aigua	83	95,2	92,8	91,6	89,2
F. Construcció	2.550	83,8	80,6	78,0	75,3
G. Comerç	4.819	90,1	87,8	85,7	83,4
H. Transport i emmagatzematge	1.017	87,8	84,0	81,0	77,9
I. Hostaleria	3.347	82,4	79,4	76,2	69,9
J. Informació i comunicacions	230	93,0	91,7	88,7	87,0
K. Activitats financeres i d’assegurances	239	92,1	91,2	89,1	86,6
L. Activitats immobiliàries	540	94,3	90,9	88,5	86,1
M. Activitats professionals, científiques i tècniques	1.296	94,1	90,8	88,7	86,3
N. Activitats administratives i serveis auxiliars	809	90,0	88,1	84,5	81,3
P. Educació	545	91,0	79,3	72,1	71,2
Q. Activitats sanitàries i serveis socials	639	94,5	92,3	89,7	88,3
R. Activitats artístiques, recreatives i d’entreteniment	548	88,1	81,8	77,0	74,5
S. Altres serveis	1.309	88,7	84,3	81,4	79,5
Total	19.615	88,6	85,4	82,8	79,8

Nota: *A l’inici del trimestre.

Font: INE

De més a menys impacte negatiu.

d'aigua i TIC, en comparació amb un any enrere. Igual que el 2020, els nivells de supervivència més baixos (excepte a la indústria energètica que ja comença amb valors significativament negatius) es registren el 4t trimestre, fruit d'un de-

teriorament progressiu, però menys intens que el viscut l'any anterior. En aquest sentit, 14 de les 17 activitats registren taxes per sota del 90% i d'aquestes, dues per sota del 80% (energia i educació). No obstant això, en termes absoluts,

Taula 27B

Indicadors de supervivència de les unitats legals ocupadores per cohorts i activitats econòmiques. Tarragona 2021

Cohort 1 gener	Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en %)			
	(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
B. Indústries extractives	24	24	24	24	24
C. Indústries manufactureres	1.563	1.495	1.461	1.423	1.399
D. Subministrament d'energia	9	7	7	7	7
E. Subministrament d'aigua	84	82	80	80	78
F. Construcció	2.453	2.306	2.206	2.109	2.047
G. Comerç	4.745	4.499	4.363	4.223	4.110
H. Transport i emmagatzematge	966	905	869	839	806
I. Hostaleria	3.014	2.810	2.678	2.552	2.415
J. Informació i comunicacions	235	218	208	202	195
K. Activitats financeres i d'assegurances	238	220	215	213	213
L. Activitats immobiliàries	531	511	499	485	473
M. Activitats professionals, científiques i tècniques	1.248	1.201	1.169	1.141	1.117
N. Activitats administratives i serveis auxiliars	761	722	700	679	659
P. Educació	504	492	415	390	379
Q. Activitats sanitàries i serveis socials	620	605	592	580	571
R. Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	498	466	438	423	417
S. Altres serveis	1.239	1.158	1.091	1.059	1.026
Total	18.732	17.721	17.015	16.429	15.936

Cohort 1 gener	Població efectiva*	Trimestres de seguiment (en %)			
	(En nombre)	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	Trimestre 4
B. Indústries extractives	24	100,0	100,0	100,0	100,0
C. Indústries manufactureres	1.563	95,6	93,5	91,0	89,5
D. Subministrament d'energia	9	77,8	77,8	77,8	77,8
E. Subministrament d'aigua	84	97,6	95,2	95,2	92,9
F. Construcció	2.453	94,0	89,9	86,0	83,4
G. Comerç	4.745	94,8	91,9	89,0	86,6
H. Transport i emmagatzematge	966	93,7	90,0	86,9	83,4
I. Hostaleria	3.014	93,2	88,9	84,7	80,1
J. Informació i comunicacions	235	92,8	88,5	86,0	83,0
K. Activitats financeres i d'assegurances	238	92,4	90,3	89,5	89,5
L. Activitats immobiliàries	531	96,2	94,0	91,3	89,1
M. Activitats professionals, científiques i tècniques	1.248	96,2	93,7	91,4	89,5
N. Activitats administratives i serveis auxiliars	761	94,9	92,0	89,2	86,6
P. Educació	504	97,6	82,3	77,4	75,2
Q. Activitats sanitàries i serveis socials	620	97,6	95,5	93,5	92,1
R. Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	498	93,6	88,0	84,9	83,7
S. Altres serveis	1.239	93,5	88,1	85,5	82,8
Total	18.732	94,6	90,8	87,7	85,1

Nota: *A l'inici del trimestre.

Font: INE

De més a menys impacte negatiu.

la major reducció anual es produeix al comerç (més de 630 empreses), l'hostaleria (quasi 600) i la construcció (més de 400). Conjuntament suposen quasi el 60% del total.

En darrer lloc, aquesta informació es pot complementar amb els principals fluxos i esdeveniments demogràfics amb l'arribada de la Covid i al finalitzar el 2020 i 2021, respectivament (taula 28). Les tendències vistes amb les dades anteriors també s'observa amb aquests indicadors. Així doncs, tot i començar el 2020 amb taxes d'altres i reactivacions força positives, sobretot a la restauració (7,3%) i a la construcció (6,9%), l'arribada del virus al març va deixar taxes de baixes molt elevades als sectors més afectats, ja esmentats. Es tracta de percentatges superiors a la mitjana que van fluctuar entre el 10,9% dels altres serveis i el 16,7% de les empreses energètiques. En el 4T 2020, aquests percentatges de baixes es van moderar a totes les activitats degut a les menors restriccions, excepte en el cas de la restauració on, de fet, amb la tercera onada va passar a augmentar unes dècimes fins al 16,7% (molt per sobre de la mitjana del 7,1%). Un any després, en el 4T del 2021, les baixes relatives a l'estoc total han estat molt similars a les d'un any enrere, inclús en la restauració. Tanmateix, en aquest darrer cas, la taxa d'altres més reactivacions millora significativament, fet que modera la taxa neta de creixement d'un -13,4% el 4T 2020 a un -9,8%

el 4T 2021. Tot i que en aquest darrer trimestre la taxa neta de creixement mitjà ha estat negativa (-1,8%) s'ha moderat força respecte als períodes anteriors seleccionats, ates que 11 de les 17 activitats ja registren taxes positives, sobretot l'educació, que mostra una recuperació força intensa un cop superat el primer impacte.

5. CONCLUSIONS

L'impacte de la Covid-19 ha posat a prova la resiliència del teixit empresarial català en tots els sentits: des de les capacitats de les pròpies empreses a nivell de recursos i per adaptar-se a un context ràpidament canviant, així com la capacitat dels poders públics per actuar implementant aquelles mesures adequades i necessàries per garantir la supervivència del teixit econòmic i social enfront una crisi derivada d'un xoc exogen com és una pandèmia. L'aturada de pràcticament tota l'activitat econòmica al març del 2020 va reduir la població efectiva d'empreses un 5,2% a Catalunya i va disparar la taxa de baixes fins a un 9,2% (amb quasi 20.500 baixes). La successió d'onades va endarrerir la recuperació econòmica al 2021, però la substitució de mesures generalistes per d'altres més quirúrgiques va limitar l'afectació sobre activitats determinades. Bàsicament, aquelles de major contacte so-

Taula 28
Indicadors d'esdeveniments demogràfics de les unitats ocupadores. Tarragona
(en nombre i percentatge)

Activitat econòmica	Població efectiva		Taxa d'altres i reactivacions			Taxa de baixes			Taxa neta de creixement		
	1 gen. 20	1 octub. 21	1T 20	4T 20	4T 21	1T 20	4T 20	4T 21	1T 20	4T 20	4T 21
B. Indústries extractives	25	24	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0	0,0	0,0	-4,0	0,0
C. Indústries manufactureres	1.607	1.550	2,8	2,5	4,4	6,4	3,0	3,0	-3,6	-0,6	1,4
D. Subministrament d'energia	12	7	0,0	0,0	12,5	16,7	0,0	0,0	-16,7	0,0	12,5
E. Subministrament d'aigua	83	86	1,2	6,8	1,1	4,8	4,5	5,7	-3,6	2,3	-4,6
F. Construcció	2.550	2.543	6,9	5,7	6,5	15,1	7,1	5,7	-8,2	-1,4	0,8
G. Comerç	4.819	4.922	4,4	4,3	4,5	9,4	5,3	6,3	-5,0	-1,0	-1,8
H. Transport i emmagatzematge	1.017	1.020	4,4	5,3	5,6	11,7	6,4	7,1	-7,2	-1,1	-1,6
I. Hostaleria	3.347	3.571	7,3	3,3	5,8	16,3	16,7	15,6	-9,0	-13,4	-9,8
J. Informació i comunicacions	230	233	6,9	5,3	6,4	6,5	3,3	4,4	0,4	2,1	2,0
K. Activitats financeres i d'assegurances	239	247	4,0	4,9	2,8	7,6	2,9	0,4	-3,6	2,0	2,4
L. Activitats immobiliàries	540	562	4,3	3,2	3,6	5,5	4,8	5,0	-1,2	-1,6	-1,4
M. Activitats professionals, científiques i tècniques	1.296	1.278	3,7	3,7	3,5	5,7	3,5	2,9	-2,0	0,2	0,5
N. Activitats administratives i serveis auxiliars	809	831	5,6	2,5	4,5	9,5	8,0	8,0	-3,9	-5,4	-3,6
P. Educació	545	487	2,2	9,4	13,0	8,8	1,6	3,2	-6,6	7,8	9,8
Q. Activitats sanitàries i serveis socials	639	632	2,6	2,4	2,9	5,3	2,1	2,0	-2,7	0,3	0,9
R. Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	548	526	3,7	6,8	8,2	11,4	6,0	6,8	-7,7	0,8	1,4
S. Altres serveis	1.309	1.247	3,4	4,6	5,7	10,9	3,7	5,1	-7,5	0,9	0,6
Total	19.615	19.766	4,9	4,3	5,3	10,8	7,1	7,1	-5,9	-2,8	-1,8

Font: INE

cial com són la restauració, l'oci, el comerç o el turisme en general (afectat per les limitacions de mobilitat entre països). En aquests casos, la taxa de supervivència empresarial ha estat força inferior a la mitjana catalana i en la majoria de territoris comerç i hostaleria han suposat al voltant del 40% de la reducció total de la població efectiva d'empreses tant el 2020 com el 2021.

Així doncs, tot i que el 2021 l'economia ha començat a recuperar-se i, en general, les taxes de supervivència, així com les d'altres, reactivacions i baixes han estat força més positives que les del 2020, encara hi ha sectors que fins ben entrada la primavera (amb la fi de l'estat d'alarma) no han revertit la tendència negativa, com la restauració en aquells territoris més turístics. De fet, en aquest sentit, malgrat que la crisi ha afectat significativament a totes les demarcacions, aquelles més depenents del turisme s'han vist més perjudicades, com per exemple Girona amb pitjors nivells de supervivència empresarial respecte a la mitjana catalana al llarg de tot el 2020. Igual que en el cas de Tarragona, on l'afectació sobre les empreses energètiques, la restauració i l'educació expliquen unes taxes globalment pitjors que a la resta de demarcacions. Per contra, Barcelona s'ha mantingut molt en línia amb la mitjana catalana, mentre que Lleida –amb una indústria alimentària amb uns resultats molt positius sobretot en exportacions– ha registrat una evolució per sobre.

Un factor comú a totes les demarcacions i per tant, intrínsec al teixit empresarial català, és l'elevat pes de les microempreses, aquelles de menys de sis assalariats, i que suposen el 73% del total en mitjana. Les dades de seguiment de la cohort d'1 de gener de 2020 mostren que la supervivència al finalitzar l'any va ser del 78%, molt per sota de la resta de trams per assalariats (totes elles amb taxes per sobre del 90%). Clarament, les empreses de menor dimensió tenen més dificultats i menys capacitat d'accés a certs recursos per fer front a situacions de crisi, i, encara més, a aturades de l'activitat com ha estat el cas amb la pandèmia. Tot i que les ajudes públiques posades en marxa van ser clau, més de dos anys després de l'arribada de la Covid-19 toca mirar al futur. Això implica extreure'n lliçons i identificar tasques pendents que impulsin un teixit productiu robust, dinàmic, competitiu, de major valor afegit i enfocat cap als objectius de futur com són la digitalització i la transició energètica. Sota el context actual, això passa pels fons Next Generation EU que ha posat en marxa la Unió Europea amb l'objectiu de complir totes aquestes fites. És prioritari, doncs, adjudicar els recursos sota aquests criteris, juntament amb els d'eficiència i progrés social, i sense perdre de vista que cal dinamitzar canvis estructurals tan necessaris per a la nostra economia.

ANY 2021

GENER

- ▶ 13/01 Jaume Fàbrega, president de la Cambra de Girona, és escollit nou president del Consell General de Cambres de Catalunya, en substitució de Joan Canadell.
- ▶ 20/01 Joe Biden és proclamat nou president dels EUA en substitució de Donald Trump. El 6 de gener un grup de manifestants entra per la força a la seu del Congrés en protesta pels resultats electorals.
- ▶ 7/01 Com a resposta a la tercera onada, la Generalitat torna a decretar el confinament municipal i el tancament dels centres comercials i comerços de més de 400 metres quadrats de dilluns a divendres, i el cap de setmana de tots els establiments no essencials. La Generalitat aprova un nou paquet d'ajudes.

FEBRER

- ▶ 7/02 Es detecta el primer malalt de la variant britànica delta de la Covid-19, més contagiosa.
- ▶ 14/02 Se celebren les eleccions al Parlament de Catalunya. El PSC guanya les eleccions en percentatge de vots, però empata amb ERC en nombre d'escons (33 cadascun). La tercera força política és JuntsxCat amb a 32 escons.

MARÇ

- ▶ 05/03 La UE i els EUA decideixen eliminar els aranzels que s'havien imposat pels ajuts estatals a Airbus i Boeing, respectivament.
- ▶ 08/03 Mónica Roca és investida com a nova presidenta de la Cambra de Comerç de Barcelona, prenent el relleu a Joan Canadell, la primera dona en 135 anys d'història de la institució.
- ▶ 11/03 El BCE aprova augmentar el ritme de compres setmanals del programa PEPP de compres d'actius de deute, tot i mantenir el disseny i la capacitat total de compra, amb un total de 1,85 bilions d'euros.
- ▶ 23/03 El portacontenidors Ever Given de Panamà encalla en el Canal de Suez, a Egipte, causant l'obstrucció total durant sis dies d'un punt per on circula més del 10% del trànsit del comerç marítim mundial, generant alguns problemes de subministraments.

ABRIL

- ▶ 14/04 Després de 20 anys que els EUA decidís enviar tropes militars a l'Afganistan, Biden anuncia la seva retirada.
- ▶ 20/04 CaixaBank planteja als sindicats un ERO de 8.291 treballadors, 754 dels quals a Catalunya. Dos dies després, el BBVA anuncia també un ERO de 3.800 empleats.
- ▶ 30/04 El Govern espanyol presenta el Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència a la Comissió Europea per rebre els fons del Next Generation EU durant els propers anys.

MAIG

- ▶ 09/05 Finalització de l'estat d'alarma per la Covid-19. A partir de llavors, les comunitats autònomes assumeixen el control sanitari de la pandèmia.
- ▶ 21/05 Pere Aragonès és investit com a 132è President de la Generalitat de Catalunya.

JUNY

- ▶ 1/06 Cimera del G7 en la que s'acorda un impost mínim global a les multinacionals del 15%.
- ▶ 16/06 La Comissió Europea avala el Pla de Recuperació i Resiliència espanyol.
- ▶ 22/06 El Consell de Ministres concedeix l'indult parcial a Oriol Junqueras, Jordi Turull, Raül Romeva, Joaquim Forn, Josep Rull, Jordi Sànchez, Jordi Cuixart, Dolors Bassa i Carme Forcadell.

JULIOL

- ▶ 01/07 La UE crea el Certificat Digital Covid per a reactivar els viatges entre països.

AGOST

- ▶ 15/08 Quatre mesos després de l'anunci, els militars dels EUA es retiren de l'Afganistan i els talibans recuperen el poder. Més de 150.000 persones van sortir del país en 15 dies.
- ▶ 17/08 La Comissió Europea desemborsa els primers 9.000 milions d'euros dels fons Next Generation EU a Espanya.

SETEMBRE

- ▶ 11/09 Comença l'activitat sísmica del volcà Cumbre Vieja de la Palma, i entra en erupció el 19 de setembre, que va durar 85 dies.
- ▶ 26/09 Eleccions a Alemanya, que posen fi als 16 anys de la cancellera Angela Merkel.

OCTUBRE

- ▶ S'estén la variant Delta plus de la Covid-19, el que suposa la cinquena onada del virus.

NOVEMBRE

- ▶ 13/11 La Cimera del Clima de Glasgow COP26 tanca amb un nou acord climàtic, però sense acord d'emergència per accelerar la lluita internacional contra l'escalfament global.

DESEMBRE

- ▶ Comença la sisena onada de la Covid-19 a Espanya amb la variant del coronavirus òmicron, més contagiosa però menys letal.
- ▶ 08/12 Olaf Scholz, del partit socialdemòcrata, es converteix en el nou canceller alemany, amb el suport dels Verds i els Liberals.
- ▶ 16/12 El preu de la llum arriba a un màxim històric després de superar els 300 €/MWh.
- ▶ 22/12 La Comissió Europea autoritza el desemborsament de 10.000 milions d'euros dels fons Next Generation EU a Espanya.
- ▶ 8/12. Acord històric per la reforma laboral entre sindicats, patronal i Govern espanyol.

ANY 2022

GENER

- ▶ 01/01 Pujada del salari mínim interprofessional de 950 euros a 1.000 euros mensuals en 14 pagues.
- ▶ 03/02 Convalidació del decret de reforma laboral al Congrés dels Diputats.

FEBRER

- ▶ Escalada de las tensions entre Rússia i Occident per les maniobres militars a la frontera entre Rússia i Ucraïna.
- ▶ 24/02 Invasió russa a Ucraïna. Inici de les sancions internacionals a Rússia.
- ▶ 28/02 Inici del *Mobile World Congress*, que torna a ser presencial i tanca amb una assistència de 60.000 persones.

MARÇ

- ▶ 02/3 Espanya supera els 100.000 morts per Covid-19 des de l'inici de la pandèmia
- ▶ 08/03 El preu de l'electricitat assoleix un rècord de 544 €/ MWh.
- ▶ 10/03 El Banc Central Europeu (BCE) anuncia que posarà fi al Programa de Compra d'Emergència Pandèmica (PEPP) a finals de març, i reduirà progressivament les compres del Programa de Compra d'Actius (APP), tot i els efectes econòmics de la guerra d'Ucraïna i Rússia.
- ▶ 11/03 La inflació a Catalunya arriba al 7,4% al febrer, el valor màxim de les darreres tres dècades.
- ▶ 16/03 La Reserva Federal dels Estats Units puja els tipus d'interès fins al 0,25-0,5%, per frenar l'escalada dels preus, i anuncia sis pujades més durant l'any 2022.
- ▶ 16/03 El 84,1% de la població espanyola té la pauta completa de vacunació (tres dosis).

	2020	2021	Variació (%)	Espanya 2021	Cat/Esp 2021 (%)
POBLACIÓ A 1 DE GÈNER	7.780.479	7.763.362	-0,2	47.385.107	16,4
Població estrangera	1.260.619	1.250.665	-0,8	5.440.148	23,0
POBLACIÓ OCUPADA	3.335.800	3.442.100	3,2	19.773.600	17,4
POBLACIÓ ATURADA	482.300	450.100	-6,7	3.429.600	13,1
ASSALARIATS SECTOR PRIVAT	2.366.400	2.432.300	2,8	13.176.500	18,5
Indefinitos	1.922.550	1.963.600	2,1	10.072.300	19,5
Temporals	443.900	468.700	5,6	3.104.200	15,1
Taxa d'atur (aturats/actius, en %)*	12,6	11,6	-1,0	14,8	-
Taxa d'ocupació (ocupats/població +16 anys, en %)*	52,7	54,2	1,5	49,9	-
Taxa d'activitat (actius/població +16 anys, en %)*	60,3	61,3	1,0	58,5	-
PIB PER CÀPITA (€)¹	28.926	31.452	8,7	25.431	123,7
PIB PREUS CORRENTS (MILIONS €)¹	225.055	244.172	8,5	1.205.063	20,3
INFLACIÓ MITJANA ANUAL (%)[*]	-0,4	2,9	3,3	3,1	-
COST SALARIAL PER TREBALLADOR I MES (€)	2.005	2.166	8,0	2.023	107,1
SECTOR EXTERIOR					
Exportació de béns (milions €) ²	66.526	80.565	21,5	316.609	25,4
UE-27	39.624	48.084	21,9	174.948	27,5
Resta del món	26.902	32.481	20,7	141.661	22,9
Importació de béns (milions €) ²	75.921	90.973	19,5	342.787	26,5
UE-27	41.940	48.756	16,3	170.891	28,5
Resta del món	33.981	42.217	24,2	171.896	24,6
Saldo comercial (Exp-Imp) (milions €) ²	-9.395	-10.408	10,8	-26.178	39,8
Nombre d'empreses exportadores totals	49.001	63.239	29,1	235.220	26,9
Nombre d'empreses exportadores regulars ³	16.818	17.094	1,6	59.193	28,9
Nombre d'empreses exporten >50.000 €	11.963	13.243	10,7	41.082	32,2
Nombre d'empreses exporten >50.000 € regulars ³	7.480	7.551	0,9	25.279	29,9
Inversió estrangera directa (milions €)	3.119	2.969	-4,8	28.785	10,3
Inversió directa a l'estranger (milions €)	3.847	1.381	-64,1	22.039	6,3
NOMBRE D'EMPRESSES (amb seu social al territori)	629.876	622.967	-1,1	3.366.570	18,5
1-9 assalariats	234.459	236.126	0,7	1.345.244	17,6
10-49 assalariats	24.176	22.358	-7,5	117.534	19,0
50-199 assalariats	4.251	3.924	-7,7	18.614	21,1
200 o més assalariats	1.356	1.343	-1,0	6.052	22,2
Sense assalariats	365.634	359.216	-1,8	1.879.126	19,1
INDÚSTRIA					
Nombre d'empreses	35.339	35.702	1,0	192.555	18,5
Nombre d'ocupats	587.500	578.500	-1,5	2.700.100	21,4
CONSTRUCCIÓ					
Nombre d'empreses	75.555	75.035	-0,7	417.017	18,0
Nombre d'ocupats	199.700	214.500	7,4	1.291.500	16,6
Habitatges en construcció	18.078	22.894	26,6	138.775	16,5
Estoc d'habitatges nous sense vendre ⁴	75.685	77.327	2,2	456.918	16,9
Licitació pública (milions €)	1.372	2.321	69,1	19.096	12,2
Preus de l'habitatge lliure (€/m ²)	2.002	2.046	2,2	1.658	123,5
Preus de l'habitatge protegit (€/m ²)	1.211	1.203	-0,7	1.142	105,3
COMERÇ					
Nombre d'ocupats	510.575	499.950	-2,1	2.962.075	16,9

* Variació s'expressa en punts percentuals.

(1) La dada de PIB per a Catalunya és la publicada per l'Idescat. En canvi, la dada d'Espanya prové de l'INE.

(2) Les taxes de variació estan calculades a partir de les dades provisionals de l'any anterior.

(3) Regulars: empreses que han exportat en els 4 últims anys consecutius.

Font: Idescat, INE, Banc d'Espanya, Ministeri de Foment, DataComex, ICEX i Generalitat de Catalunya.

	2020	2021	Variació (%)	Espanya 2021	Cat/Esp 2021 (%)
TURISME					
Establiments hotelers oberts	1.244	1.634	31,3	11.345	14,4
Càmpings oberts	127	173	36,8	717	24,1
Allotjaments de turisme rural oberts	1.482	1.732	16,9	15.047	11,5
Viatgers allotjats en hotels (milers)	5.896	10.177	72,6	60.438	16,8
Pernoctacions en establiments hotelers (milers)	13.312	25.321	90,2	172.161	14,7
De turisme domèstic	7.150	12.814	79,2	172.161	7,4
De turisme estranger	6.162	12.507	103,0	81.689	15,3
Despesa dels turistes estrangers (milions €)	3.653	5.523	51,2	34.903	15,8
Despesa per persona-dia-viatge (euros)	160	154	-3,4	137	112,6
SECTOR FINANCER					
Ocupats en activitats financeres i assegurances	66.100	78.525	18,8	487.450	16,1
Crèdit bancari total (milions €) ⁶	209.728	204.007	-2,7	1.250.152	16,3
A les administracions públiques	6.571	5.471	-16,7	78.734	6,9
Al sector privat	203.157	198.537	-2,3	1.171.418	16,9
Dipòsits totals (milions €) ⁶	190.076	206.197	8,5	1.428.830	14,4
SECTOR PÚBLIC					
Assalariats al sector públic	445.500	483.700	8,6	3.449.100	14,0
Consum de les administracions públiques (milions €) ⁵	42.119	44.885	6,6	270.916	16,6
Deute públic autonòmic (milions €) ⁶	79.119	82.369	4,1	312.586	26,4
Recaptació dels tributs estatals (milions €) ⁷	37.953	44.198	16,5	223.385	19,8
Recaptació per tributs autonòmics (milions €) ⁸	3.227	4.507	39,7	-	-
RECERCA I INNOVACIÓ					
Despesa en R+D (milions €) ⁴	3.597	3.619	0,6	15.768	23,0
Universitats i Administració Pública	1.428	1.432	0,3	6.955	20,6
Empreses	2.152	2.171	0,9	8.767	24,8
Ocupats en R+D ⁴	48.552	50.776	4,6	231.769	21,9
Despesa en innovació tecnològica de les empreses (milions €) ⁴	4.459	3.978	-10,8	17.074	23,3
Empreses amb activitats innovadores ⁴	6.378	4.518	-29,2	20.976	21,5
Sol·licitud de patents nacionals	185	171	-7,6	1.361	12,6
FORMACIÓ					
Població activa total (milers)	3.818	3.892	1,9	23.203	16,8
Analfabets i educació primària	204	197	-3,4	1.239	15,9
Educació secundària 1a. etapa	1.020	981	-3,8	6.223	15,8
Educació secundària 2a. etapa	880	938	6,5	5.669	16,5
Educació superior	1.715	1.777	3,6	10.072	17,6
Taxa d'abandonament prematur escolar ⁹ (%) [*]	17,4	14,8	-2,6	13,3	-
INFRAESTRUCTURES DE TRANSPORT					
Aeroports - Passatgers totals (milers)	12.945	19.366	49,6	119.601	16,2
Aeroports - Mercaderies (tones)	114.642	135.849	18,5	998.945	13,6
Ports - Mercaderies (milers de tones)	84.812	96.132	13,3	532.247	18,1
Ports - Vaixells mercants (nombre)	8.913	10.138	13,7	138.791	7,3
Ports - Creuers (nombre)	72	280	288,9	2.104	13,3
Ports - Vaixells (milers passatgers)	859	1.501	74,6	17.972	8,4
Ports - Creuers (milers passatgers)	200	522	160,7	2.212	23,6

* Variació s'expressa en punts percentuals.

(4) Dades referides als anys 2018 i 2019, per comptes de 2019 i 2020.

(5) Inclou la despesa en consum de les institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars.

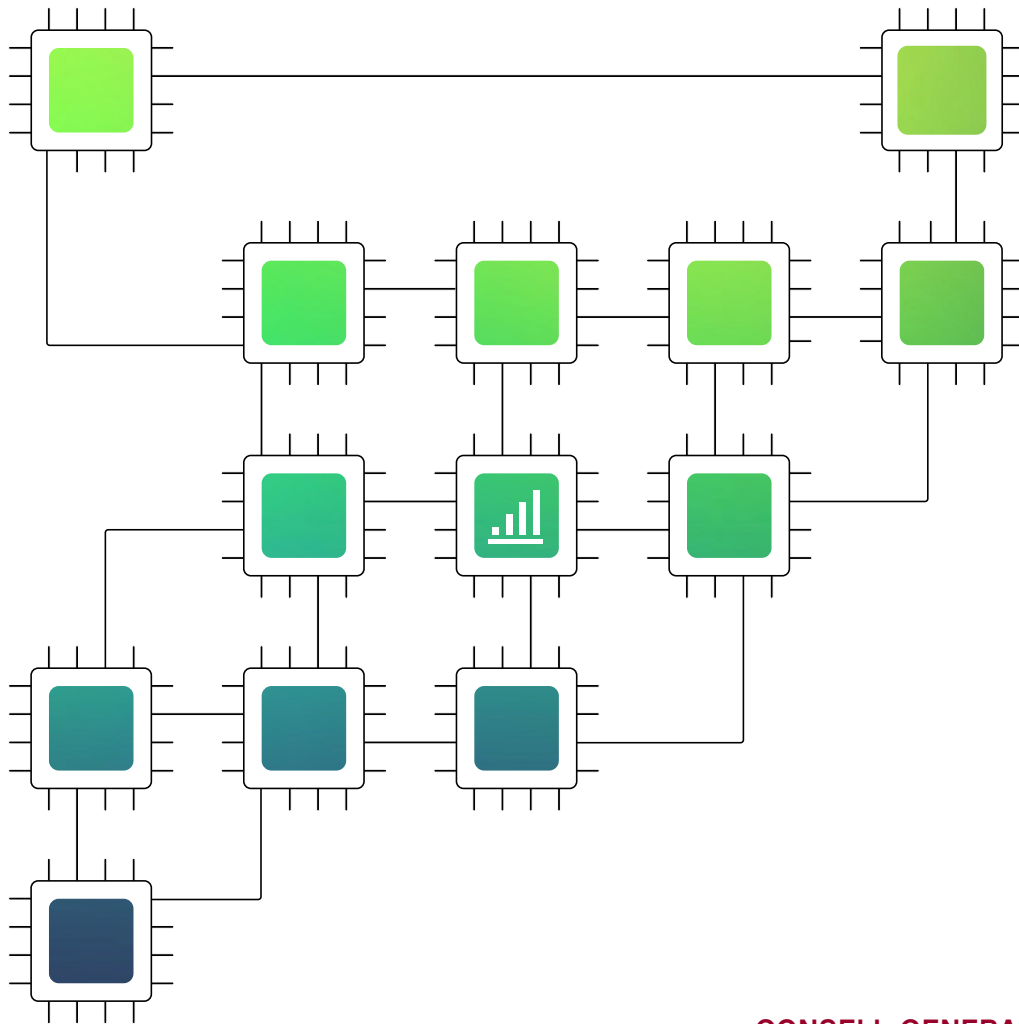
(6) Dades referides a desembre.

(7) Inclou: IRPF, IRNR, IVA, Impost de societats, Impostos especials, tràfic exterior i taxes.

(8) Inclou tributs cedits i propis: Impostos de successions i donacions, patrimoni, grans superfícies, transmissions patrimonials AJD, taxes sobre el joc.

(9) Percentatge de joves de 18 a 24 anys que no han acabat l'educació secundària.

Font: Idescat, INE, Banc d'Espanya, Ministeri de Foment, DataComex, ICEX i Generalitat de Catalunya.

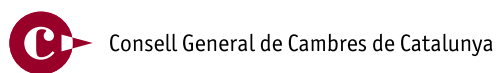
**CONSELL GENERAL DE CAMBRES
DE CATALUNYA**

Av. Diagonal, 452 - 08006 Barcelona

Telèfon 902 448 448 (ext. 5457)

consell@cambrescat.org

Col·labora:

www.cambrescat.org